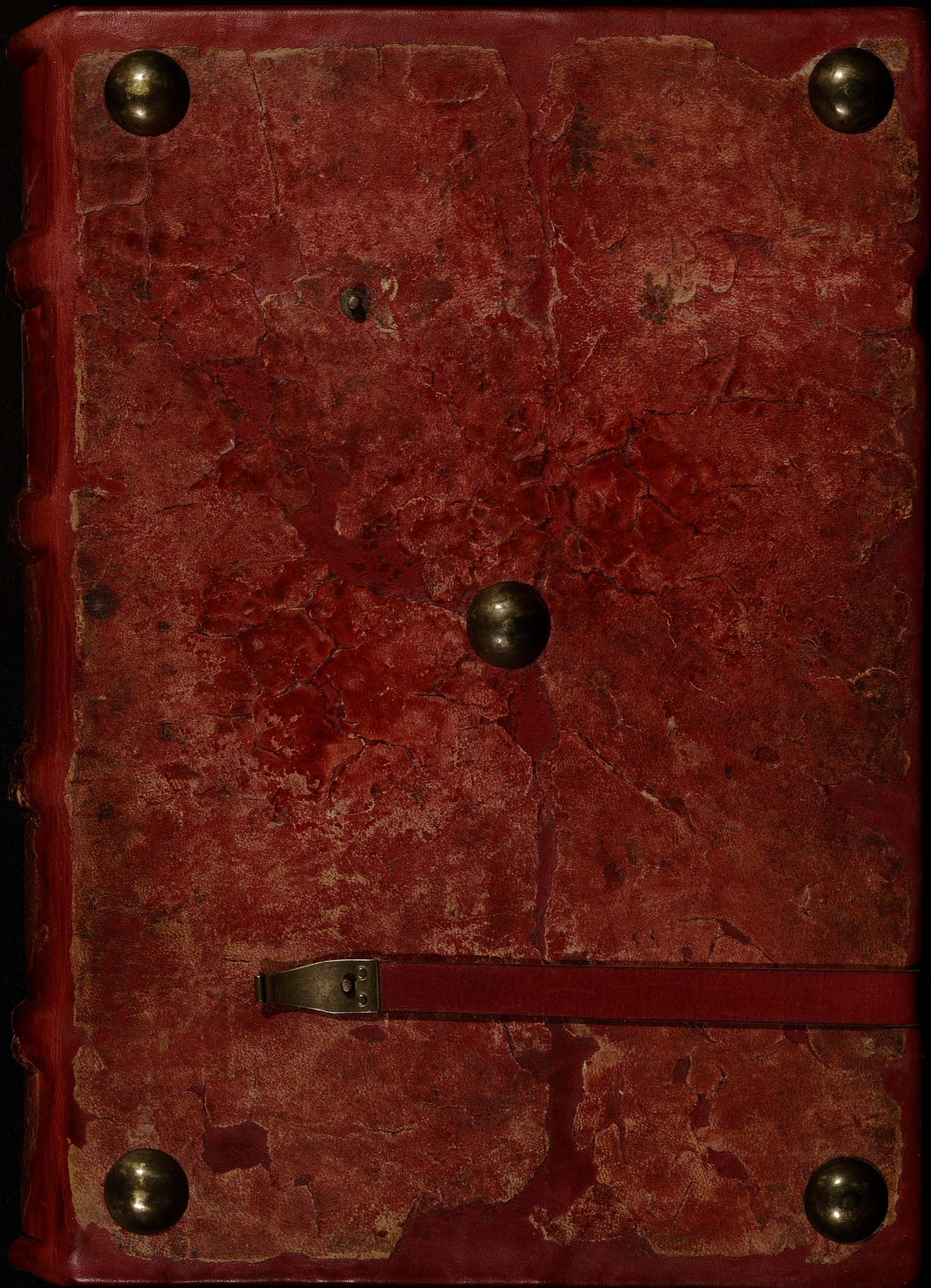

[illegible] ma [illegible]

[illegible]

[illegible] nulli [illegible]

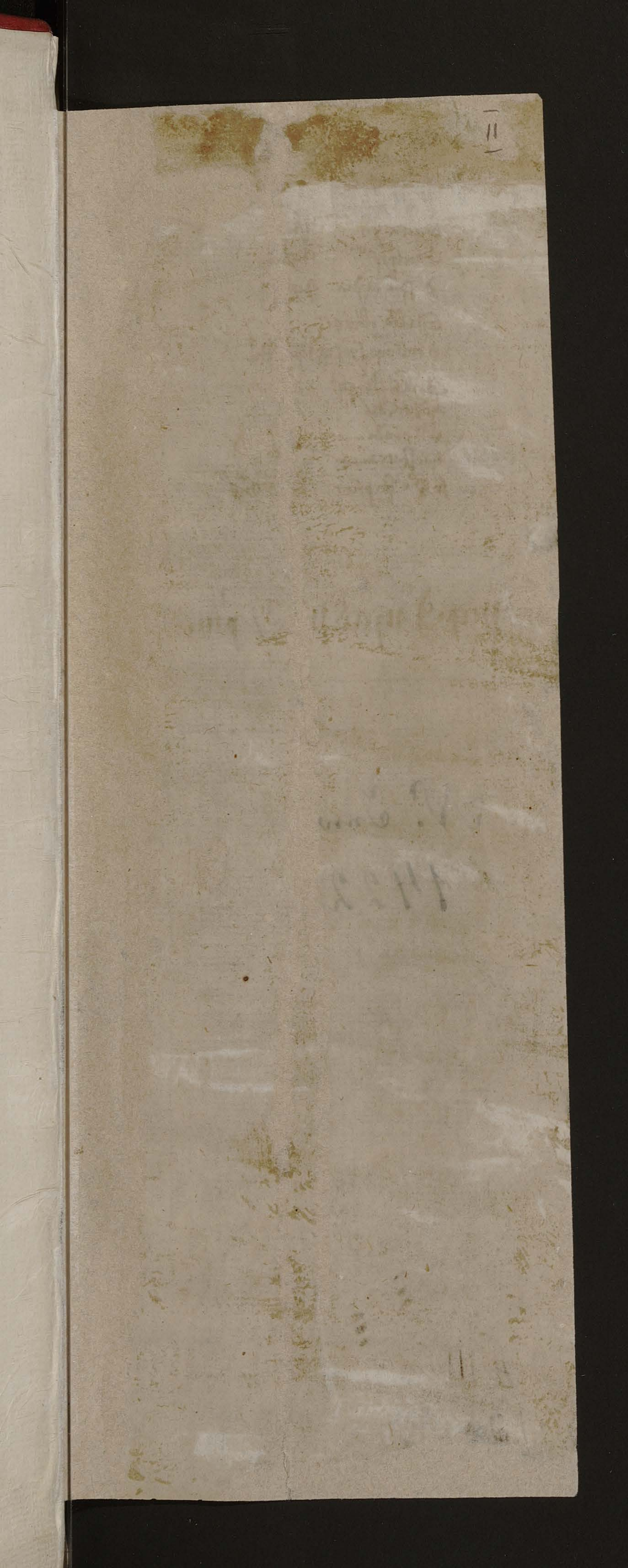
[illegible] de vita [illegible]

[illegible]

Et alij nulli [illegible]

[illegible]

[illegible]

II

Sermones Ysid(ori)
Soliloquium Augustini
Meditaciones [illegible]
De contemptu mundi — Innocentii
De vita Christi — Aug(ustini)
Enchiridion — Aug(ustini)
De spiritu et anima — Aug(ustini)
Stella clericorum
De cultura spirituali et [illegible] — Bern(ardi)
~~Speculum~~ Aug(ustini)
Meditaciones
De [illegible] orandi
De [illegible] mortis — Hugo
[illegible] — [illegible]

[illegible]

N. Inv.
1422.

In subsequenti hoc libro qui nuncupatur
~~Synonima~~ id est multa verba in unam significationem
coniuncta. Sancti Ysidori ~~ysidori de~~
~~ciuitate hyspania~~ Inducitur persona
hominis lamentantis in erumpnis huius seculi [illegible]
[illegible] deflentis pene usque ad desperationis de-
fluxum. Cui mirabiliter occurrit ~~Leni~~ Racio
obvians leniter hunc moderamine consola-
tur a lapsu desperationis ad spem venie refor-
mat / et quomodo [illegible] mundi
lapsum caveat / formulasque vite spiritu-
alis arripiat mirabiliter docet. Itaque usque
ad culmen perfectionis ascensum cum summo per-
veniendi caritate usque perfectionis adducit. Is
deinde [illegible] virtutis perductus eidem domino
debitas grates exsolvit. Huius denique
operis consideratione in tota mente ~~Huius denique operis~~
~~operis~~ lector intimus perpendat, sine dubio respiciet
quo pacto evadat ruinam. Cum defleat
peccata commissa. Qualiter per lamenta penitencie
[illegible] ad fletum sive operationis accedat sur-
sum cum mundi [illegible] peccat [illegible] eterne p
[illegible] remuneratus [illegible] cum Christo domino et
cum patre et spiritu sancto eternaliter vivit et regnat deus
in secula seculorum ~~Amen~~

Incipit liber Synonimorum Sancti Ysidori

Venit nuper ad manus meas
cedula quedam ~~Ciceronis~~ quam
synonima dicunt / cuius formula
persuasit animum [illegible]
[illegible] imitatus [illegible] non est operis elo-
quium sed [illegible] votum. [illegible] es liber

[illegible] ad instantibus mundi tanger-
[illegible] judicis distincte [illegible]
[illegible] afflictos [illegible] patris [illegible]
[illegible] retribucione [illegible] Dum er-
at [illegible] deflet hominis [illegible]
inquietus [illegible] **Homo loquitur**

Anima mea in angustiis est posita.
Spiritus meus estuat. Cor meum fluctu-
at / Angustia anime affligit me. Circumdatus
sum in malis. Circumseptus sum erumpnis. Ubique
me infelicitas mea persequitur. Ubique fugere
mala me consequuntur. Sicut umbra corporis sic
mala mea fugere non possum. Certe infelicem na-
tum sum / Heu quod unquam lucem vidi. Omnes
qui [illegible]. Omnes qui [illegible]
es [illegible] viventibus. Melius est bene mori quam
male vivere. Melius est non esse quam infeliciter
esse. [illegible] felicitates
dixi esse mortuos quam viventes. **Racio**

Animo tuo diffidis homo. Cur animo metu
debilitaris. Cur animo tuo diffidis. Cur spei
fiduciam [illegible] animis. Erige [illegible] pusillani-
mitatem [illegible] adversa fugere. [illegible]
[illegible] tristicia. Obviare [illegible] esse tristiciam
repelle a te. Mesticie noli succumbere. Noli
te dare nimie mesticie. Repelle a corde
dolorem. [illegible] excludite dolorem. Inhibe
impetum doloris. Vince animi dolorem. Tem-
pera nimium dolorem. **Homo** Qualiter?
Quo pacto? Quomodo? Qua ratione? Qua arte?
Quo consilio? Quo ingenio? **Racio** Omnium
[illegible] Quo consilio

Homo

Racio

Homo

Racio

Et quid non caupas mille dolorum get

Sinonima

Dum ingemis omni virtute. Omni instantia
Dimitte luctum quoque temporales mestitias (vel molestias)
Esto invictus casibus fortuitis. Patienter tolera omnia
adversa equo animo tolera. Noli signare
condicionem tuam intendere. Non est ante sola tua
consideranda acerbitas. Non est sola tua ante
pensanda calamitas. Respice similes aliorum
casus. Intende miserias eorum quibus acrius aliquid
accidit. Dum tibi aliena pericula memoras minus
tua portas. Aliorum namque exemplo dolorem relevat
alleviat cui malis similis copulatur. Hoc si in
cupis acerbissima tua decreta. Certe tanti
periculum tuum luges. Post nova tua extra
supplicia. Hec extra calamitatem. Certe tres causas
quanti talia pericula pertulerunt. Patienter absolvo
sensum est quod nullus accidit tollerabile. Pena
gravis dicitur bonus est. Rem affligitur rem affligitur
mortem. Tribulacio huius temporis finem habet, tu sentit
omni huius seculi nunc permanent. Omne quod vero
Vivit stare non potest. Nichil est diu. Nichil est tam longum
quod non ibi finiat. Huius seculo finem sunt
omnia. Impossibile est quod homo sis et non gustes an
gustias. Dolor respice omnibus gemina est. Omnia
hic seculo eventum sibi sustinet. Nemo ipse
tum expers mali est. Nemo est qui in seculo non
doleat. Nullus est qui in hac vita positus non su
spirat. Vita ista lacrimis plena est. Vita ista
afflictionibus terminat. Et nascitur affectu incipit
vivere. Flentes parimur in hac miseria vitam.
Ipse ortus sequitur dolor est et gemitus. Inde ergo
gaude et vere. Perlaceat tibi res. Tempora quamvis vere
Contra tali dolore vere preveniat res. Confirmato

animo nullum periculum pertimescas. Optimos nos
premittas tribulaciones in terram in regnum dei.
Non sunt condigne passiones huius seculi ad futuram
gloriam que revelabitur in nobis. Et in presenti est
momentaneum est et leves tribulaciones in nobis.
Sed eternum est super modum in pondus excellentem
glorie. Utilis est tribulacio. Utiles sunt vitiis
pressi. Dolor pravitatis non te occidit sed emen
dat. Prior adversitas non te dicit sed castos
lat. Humana tempta arguit te non interficit.
Certo non hic seculo fugimus tanto imperium
perdimur. Certo in presenti affligimur tanto in
futuro gaudebimus. Dum quis flagella attemi
perit inde vero uncium. Sepe deus quos vos
nat quos ad salutem perpetuam preparat. Informa
nare percutitur amare ut sordes tercat. Tribula
cionis tormento purgatur ut purior appareas.
Persecucionis igne conflantur ut omnis pravitatem
sordes purgetur. Ad probacionem tuam sunt ista
omnia que sustines. Noli reminiscis. Non
blasphemes. Non dicas quia sustineo
nulla mea affligor ut quod multa pacior.
Duz ing dic peccavi et uce ciam dignum non
recepi esse videtur peccatis meis non
secundo. Cum me percussit quod merebar agi
sed in uno modo amas amor est tribulacio de
cernis. Set in mutum peccator dispensat est cum pecca
uos sunt tanta supplicia quanta exstiterit peccata.
Sed et in flagellis murmurat dum plus iu
tat furorem dei. Amplius provocat. Iram dei in
dignis plus exaggerat. Et non adversa
paciencie tolerat dum citius placat

Si enim deus peccata impunita accusare
dei iustitiam lauda et pro peccatis tua perfi-
cia que pateris ad iustitiam dei retulerit
si prerogata iniustia fuerit diu glori-
ficamus. Corripiet te deus te flagello
pie castigacionis. Redarguet te extra
ita disciplinis sua. Et que peccando tibi te
absconde voluit, ferendo clamat ut rede-
as. Cogita quot constrictis mundi crudelitatibus
cruciatus, quanta scelera peccans, quanta tormenta
dolores, quanta dolorum acerbitates. Compa-
ra que tolerant iehenne cremacione quod pateris.
Si times illas penas time. Iste sunt
temporales, ille eterne. Iste finem habent, ille perpe-
tue sunt. Iustis moriendo tormenta recedunt,
iniustis moriendo eternus dolor succedit. Si
in castigacione feris emendacio est que pateris. Co-
lla tua flagella apertis ab splendentibus.
Consistit ipse patres pervigiles ad pugnandum presidentes.
Qui non hic castigatus corrigitur illic liberatur.
Et non nisi flagello corrigitur et parcit-
ur ut eterna dampnacione et hic pro iudicio suo
et illic dampnabitur in futuro. Hinc duplex dampnacio
est. Gemina quippe percussio est et hic habet initium
tormentorum et illic perfectorum penarum. Scito
autem omnia nullum te adversari potuisse nisi
deus potestatem dedisset. Hec sustinet iste pa-
tet adversario nisi permittitur deus. Universa que
tibi accidunt absque deo non veniunt. Voluntate
enim ipsius potestas sit te dare ex dei licencia.
Et te adversarius dei consilio fatuit. Ideo
dei te ad penitenciam tradidit. Indignacio dei
te affligere iussit. Ipse in te iussit te imi-
ca omnia experiri. Ideo cum sinantur quorum
morbis afficeris, quod langwore similis cruciaris,
quod passionibus autem atteris, quod inter angustias
torqueris, quod aspectu in angustie spiritu agitaris,
hec ipse te semper debita iustitia irrogat.
Tua presumpcio et iudicium divinum istud sinit. Tuis
in adversitatibus in delictorum tuorum meritis
excitantur. Tua quidem te dimicant arma. Sa-
gittis tuis confoderis. Telis tuis vulneraris.
Illa non percussisti prius et torqueris. Secutus enim
carnem flagellaris et erras. Impius geniis
non percussisti Impius cruciaris quia deliquisti.
Ipsa non est tibi causa supplicii que sit causa peccati.
Cum incurristi ad vicia in angustias tormenti
intuitu construens tua opera. Inspice merita
tua. Examina te. Cogitare certum. Considera
iniustiam tuam. Iuste arguens Iuste flagel-
laris. Iusto iudicio iudicaris. Peccata in
semetipsum te contraxit iusta pena te punit. Nichil
in tibi agitur. Nichil vanum, nichil casu, nichil
iniustum. Nichil sermonis nichil iudicium. Nichil
illic sine causa. Nichil praecidens. Nulla victoria
dignitas. Cottidie peccas, cottidie laberis,
cottidie perperas iudicium rectitudinis. Placare tua non
resistit. Cupiscencia tua non deponitur. Tuorum
delectacio non cohibetur. Respicit tecum fiunt
inflammat ira. Calor excitat amorem
temptacio parum sit ad iram. Cupido in insectaris
Cupiditatum nefarium auctore moveris. Celaris
terris in videns melioribus. Alienis felicitatibus
cruciaris. Alienis utilitatibus sit invidus. Cum videris

Sinonima

non destruxisti. Cuius non lacerasti. Cuius non ob-
rosisti vitam. Cui non iactasti infamiam.
Inquietans. Invidus. Avarus. Tenax. Fallax.
[illegible] infectuosus. Non est iste illa una
Cecidisti in concupiscentias seculi. Deservisti cu-
piditatibus mundi. Flagitiorum libero amore
Cogis res pericule. Nescis saciari cupidi-
tatibus tuis. Nescis repleri cupiditatibus
tuis. Nomine te colit. Peccatis involvis.
Nomine facientibus recedis angelis. Nomine di-
luis sceleris dilatus. Ut facias vix flam-
ma libidinose corruptione. O te infelicem non
te pudet pravitas aspergi libidinis. Cor-
ruptor luxuriose. Adulter. Sic libidinose perdu-
ras. Sic confingis perseveras. Sic luxuria
permanes. Sic carnali amore persistis. Heu quid
dum quaeris. Quid adsunt te talis esse luxu-
ria. Cur usque quaeris errabis homo. Sem-
per pericula ... sine [illegible]
Alii ... malos ... [illegible]. Cur-
rupta sordibus permanes. Cur involuta pecca-
ti persistis. Nolo dimittere ... sine
... [illegible] ... sine. Pone
legem ... Cessat culpa ... Cessat ...
... delictorum tuorum ... magis
... culpas tuas salte vel silentio

Homo

agite. **Homo plangit dicens.** Heu me. Heu
infelicem me. Heu miserum me. Nescieram
quod prima nequitia peccator. Iudicabam quod primo
merito iudicaret. Quem iste indicium de mea sit
iustitia. Tu mihi manifestasti. Tu mihi indi-
casti. Tu mihi notum fecisti. Per te cognovi

quod nesciebam. Iam pro certo scio. Iam certum habeo. Iam
me revelatum. Manifesta est mihi. Satis est mihi cog-
nitum. Perspectum est mihi satis. Iam explorata est mi-
chi ... Iam non est. Iam ... abscondita

Ratio

non absconditum. **Ratio persuadet.** Iam ... est homo
Iam est ista credulitas. Iam est ista arbitras.
Iam est ista ... Iam est ista ... Iam est iste
... nota sunt causae peccatorum
... certum ... Unde ex
quibus fortuitu. Iste languor ... est
An ... vides. An alii putas. An ali-
existimas. An alii ... An alii gemere
An ... meditas. An ... **Homo respondet.**

Homo

Nichil sane michi prosum. Nichil pelli
... odio ... Sed vix nega-
re non possum. Fateor esse verum. Res hic du-
bitat. Res ista ambigit. Res ista negat
Nesciebam quod iusto iudicio de mea sit in-
iustitia. Tu mihi manifestasti. Per te cognovi
quod antea nesciebam. **Ratio ut supra dixit.**

Ratio

Iam est homo. Iam est ista credulitas ...

Ratio

Dicis ... Sic certum habes. Sic perspectum est.
Sic exploratum est. Aufer ... Cum
... a te malo cohibe.
Fugere vitae malitiam. Fuge ...
vitae. Pone ... vitae ... bona ab

Homo

sine **Homo. B**ene dicis. Bene doces. Bene
instruis. Bene amones. Bene persuades. Sed
Bene instruis ... optimam ... nexu
resolui ... malam me
... retinere ... ab
... necessarium superare. Sed heu difficile

Ratio

e pena consuetudine vincere. Sepius usus vix ab-
olet. Assidua consuetudo in naturam convertitur. As-
siduo usu in naturam vertitur vicium. Longa scelerum
assuetudo vinculum abscidi vix potest. Ita inhesere
mea vicia ut vix evelli possint. Vix
meo peccata mea ullo spacio temporis abole-
scunt. Volutabro me immersit antiqua viciorum. Ipsa
iam consuetudo me durum reddidit. Proprio me proprio
arbitrio perdidi. Propria voluntate me mactavi.
Bonus eram sponte mea ad peccandum dilap-
sus sum. Liber eram sponte mea servus sum effecti-
tus mortis. Infelix ego peccatum sponte mea in-
veni. Ipse perimi. Ego primus occasiones peccandi
apprehendi. Usus peccati usu astrictus sum.
Mala consuetudine me contine implicat.
Usus peccandi vinculum me astrinxit. De-
licto distentus solvi non valeo. Circumplexu
sum resistere non valeo usui repugnare. Tra-
hor bonorum amore. retrahor male consuetudinis
lege. Longa consuetudine in me ius contra lege
fecit. Longo peccandi usu me superatum obti-
nuit. Peccata mea consuetudine duruerunt.
Nolo agere malum sed desideria consueta non si-
nunt. Consuetudine peccandi quid faciam? Ali-
quo peccati usu teneor non apto reuertendo. Repu-
gnare contra consuetudinem. Ipse tamen non valeo
Proprio usui contra ire nitor. Sed vincit tamen desi-
derio agguor. Admoveatur me dolor erga
sed ad peccatum consuetudinem. Resurgit Racio consolatur

Racio Reluctare tu contra malam consuetudinem. Contra
consuetudinem peccandi tota virtute repugna. Vite
usum tuo contrarie trahe dolore. Comprimis tuum

doloris usui malo resistere. Pone tibi ad iustitiam
ardores futurorum suppliciorum ignes. Superet
castum libidinis recordatio eterni incendii. Gehen-
ne ardorem gehenne ardore excludat lu-
xurie. Fornicationis penam metus gehenne superet. Sup-
plicia vincat. Fervor doloris memoria doloris
exsuperet. Patietur leniora peccatis si gehenne
fuerit recordatus. Versetur ante oculos tuos
semper futuri iudicii. Provide que post modum sis
passurus. Futurum dei sententiam cogita. Futuri
dei iudicii semper te formida. Terreat te gehen-
ne metus. Terreat te futuri iudicii sententia.
Revocet te pena terror a culpa. Vite tue cot-
tidie terminum intuere. Omni hora expecta mortem pro-
pinquam. Sint ante oculos tuos tenebre semper inferni ad-
ventus. De morte tua cottidie cogita. Finem
vite tue semper considera. Recole semper diem mortis
tuum. Esto sollicitus ne subito rapiaris. Cot-
tidie dies vite consumitur. Cottidie ad finem
tendimus. Cottidie via vite currimus ad mortem.
Cottidie perimitur ad vite terminum cottidie tendimus.
Momenta decurrentia ad finem ducimus. Ne-
scimus quae hora nos contingat. Nescimus quo ex-
tremum tempus nos adveniat. Igitur sicut noc-
te autem non certis custodiendi mortis depositum
finis ut amodo absconditus est. Incertum ergo
ignaros nos iter ac improvisus est mortis
occasus. Incertus est eventus et finis omnium. Dum
nescis repente mors venit. Dum non cogitas
improvisi tollimur. Dum igitur repente subtrahi-
mur. Timeamus ne dies illa tanquam fur nos ca-
preveniat. Ac nos secus domini iudicium ingratos

durpiat / Ne nos repetinus interitus aufe-
rat ignorantes subito calamitas comprehendat /
Spe qui ad paradisum succedunt / peccante pcessi-
ito rapit / Ex insultes inflammat. Iusti-
ctes subito devorat / Eiflectet ad iraca
prosit subito ad tormenta Multos ad penitentiam
mortis improvisa calamitas fecit / multos
improvisos exitus rapuit / Multi subito sub-
itanee destituit / Multi dum mori non existimant au-
ferunt / Multi ad mortem subito rapiuntur / rep-
pente ad eterna supplicia deducuntur. Aspice
ergo ex aliquo tormento quod timeas Respice
in alieno exitu quod paveas. Vitia foveas
nisi vides coram te alium cecidisse. Pericula
aliena ite prima esse / Aliena cura tua sit ce-
pisse / Morietur voto tua sunt emendanda. Al-
iorum pericula tua sit cautio Retrahat te a peccato
aliorum interitus Absterreat te a culpa pena peccati.
Delictorum finis te corrigat Reproborum interitus
te abducat a peccato Iniquorum pena ad tuam salu-
tem proficiat / Ex male fecisti dum potes e-
menda. Dum potes a vicio te a peccato te re-
voca. Dum tempus est clama. Dum datur spatium
luge. Dum licet petere. Festina dum potes
plange. Dum adhuc anima versatur in corpore / Dum
adhuc omnis remedii est futurum a te re-
Priusquam te dies mortis preveniat Priusquam te
fundum absorbeat. Priusquam te infernus rapiat
Ubi iam nullus est indulgentie locus Ubi nulla
penitentie libertas Nulla correctionis datur licencia
Ubi nullus est ad confessionem regressus. Advenit
nullus regressus Homo alloquitur confirmans

Utrum dicis uerum loquere. Narras in-
quam optime Infers mihi quod magis mihi ex-
pediat / Nichil est melius / Nil gracius. Nichil
iocundius. Nil mihi magis delectat / Nil mihi magis
gratificat / Ecce scio nomen didici istud. Id
plurimum quero Id tantum scire volo. Id nosse tantum
cupio / Si est spes in confessione. Si est fidu-
cia Si est remissio. Si est venia. Si est in-
dulgentia. Si est locus penitentiae / Si igitur adim-
Racio
Est placatio Est presumpcio Iusticia Racio
Est perfecto / Est utique / Est procul dubio Con-
fessio sanat / Confessio iustificat / Confessio
peccati veniam donat / Omnis spes in confessione
consistit In confessione locus misericordie est. Certissime
scito hoc. Nullo existente Nullo dubitante
ullatenus veniam dei desperes. Habeto spem in
confessione. Habeto fiduciam. Habeto fidem confes-
sionis Non desperes remedium salutis / Et non ve-
niam desperando despiciat / Plus se desperando quam
commisso scelere dampnat / Desperacio auget peccatum
Desperacio maior est omni peccato. Corrige te et re-
indulgentie habeto spem. Depone iniusticiam et spera
vitam. Depone iniquitatem et spera salutem. Quamvis
nunc immundus sis. Quamvis scelestus sis. Quamvis
criminibus nequissimis oppressus sis Non diffidas
et penitentie locum. Facile peccata dei clemencia
solvet. Penitenciam non indulgencia datur. Penitenciam
delicta omnia absolvit. Homo Ridet
Heu miserum me spe perdidi fiduciam
lamentans diffidebam animo fractus fuerat animus
In desperatione pene conciderat animus Iam
regressus sum ad spem. Iam recepi fiduciam

Homo

Racio

Homo

Spem indulgentiae iam cedo, de pietate spem destitutus, et non dubito. Fiducialis iam mihi spes
extinxit me a spe pietas eius. Destituit me misericordia. Vita
vitae ipsius, sic Deus et respexit me. Sic
auxilium mihi accessit. Sic ad implendum quod
cupio adimitur. Quod facere tempto, quod statim
desperavi. Quod animo meo teneo, quod ab animo meo non potest. **Ratio consolatur hominem, Ro consolatur. roptat**

Ratio

Deus tibi omnia optata tribuat. Deus
votis tuis faveat. Deus votorum tuorum
te compotem faciat. Deus voluntatem tuam bo-
nam perficiat. Deus vota tua confirmet. Deus
votis tuis suffragetur. Deus tibi quod optas con-
cedat. Deus tibi ad vota tua attendere faciat.
Omnia ergo sinceriter agas. Age ergo dum licet, dum
mors moratur. Sic ergo cordis est, sic voluntatis
est, sic voti est, sic animi est, sic desiderii est. Ora
semper, petere obsecro, non taceas. Erumpe in
vocem, reclama fortiter. Plange iniquitates
tuas, mala scelerum tuorum deplora. Mala
quae fecisti fletibus convince. Beatus tui
dolorem plange, poenam tuam fletibus congere.
Lamenta primum te laveant, meroris un-
da te iugiter compellat, te fugere flumina
lacrimarum. **Homo lacrimatur**

Homo lacrimatur

Heu me infelicem, animam tot attritam peccatis, tot
iniquitatibus obnoxiam, tot multis iniquitatibus.
Et primum plorem, et primum plangam, quem luctu
prius, quas lacrimas sumam? Non sufficit ad me-
moriam tantorum criminum gesta peccatorum
mea. In me sic dolorem tulerit. Forti-
tudine cordis coagulatae sunt lacrimae. Ob-
riguit animus, nullo modo compungitur. Anima
mea in stupore conversa est. Insensata facta est
anima mea. O lacrimae, ubi vos subduxistis?
Ubi estis fontes lacrimarum? Ubi es mentis
unda? Ubi estis lamenta? Redite obsecro
ad lacrimae. Movemini iam fontes la-
crimarum. Aspergite me fletibus. Fluite super
faciem meam. Humectate maxillas meas,
genas meas irrigate. Date mihi planctum
amarum. Inter omnes et cunctos terrarum, inter omnes
decetis cecidi. Omnium impiorum peccata scelere meo
vici. In aeterna tormenta vix mala mea
sufficiunt. Non est peccatum simile peccato meo. Non
est iniquitas similis iniquitati meae. Ne sorte me crucias
peccatoribus peius. Comparatione mea nullus iniquus,
et iniuste peccantes debite infelicius exsolvo
se tantis suppliciis conteror. Ex meo peccato
mala mihi omnia advenerunt. Deus iuste me
affligit. Iusto iudicio rependitur factis meis
congrua vicissitudo. Quamvis tibi tribuo iniquus
ipse delictis peccatorum meorum minor vicissitudo
rependitur. Plagae meae culpa mea durior
inveniatur. Levior est peccato meo poena quam peccatis
meae. Sum tanto cum levius quam tollero.
Minor est culpa quam feci, minor vindicta quam
peccando. Peius mala quae gessi quam ea quae pa-
tior. Levior est plaga mea pondere peccatorum
meorum. Aliud praeterea est quod amplius me affli-
git: quod me magis contristat, quod me magis perturbat,
quod me magis tristificat. Cum simile nullum ma-
lum est, cuius incomparabile omnis poena est. Ex omnibus
suppliciis acerbius quam ancellit omnia tormenta

Homo plangit dicens.

Ratio

Homo

que expurgat omnia mala. Homo conplangit dicens.

Heu anima quid est quod tam metuis? quid est quod te magis terreat? quid est quod amplius ad mesticiam te impellat? quid amplius reformidas? quid est quod amplius pavescis? quid amplius metuis?

Metuo diem iudicii. Metuo [Homo Ratio] diem tenebrarum. Metuo diem amaritudinis, diem durum. Preterita quidem mala que tolero, sed amplius que restat formido. Pigro quod in hac vita malum patior, sed plus gravat ne sine modo patiar perhenniter. Sine metu hic iam tollerare ipsa tormenta, gehenne formido excruciat. Iam plus pena me cruciat, sed futura magis terrent. Gravia sunt que sustineo, sed graviora in perpetuum timeo. De preteritis quidem peccatis doleo, sed de futuris amplius ingemisco. Dicere iam dies mei ante quam moriar. Nunquam mors me perficiat? Nunquam me tartara rapiat? Nunquam me flamma comburat? Nunquam tenebre me involvant? Sed [illegible] in perpetuo gehenne ignibus deputer? Propterea sum timore territus. Reus non timere iudicii tui terrorem. Pavore pecti [illegible] tua formido. Immanitate sceleris exterreat tantum tempus contra metuo. Si vix iustus vix salvabitur, ego impius ubi parebo? Et si tanta fuit formido iudicii, cum ex omni iudicii terrore [illegible] videam et ero coram tuo tribunali Christi fui. Peccatus ve diei illi quo peccavi. Ve diei illi quo malum expertus sum. Ut non luxisset me dies, ut non fuisset ortus super me, ut sic me non aperuisset. O dies detestanda, O dies abhominanda, O dies peccatis [illegible]

que me in hunc seculum protulit, que mihi claustra partus aperuit, qui mihi ortus mei gesta reseravit. Dies illa aliene in tenebris permutetur, profunda illam caligo confundat, et nulla illam tenebris obumbrat, fantasia temporis spatium. Omni memoria extinguatur, nullis digna sit memorie. Melius mihi fuerat non esse ortum. Melius non fuisse genitum. Melius non fuisse in hoc seculo procreatum quam eternos pene [illegible] cruciatus. Flete me celum et terra. Lugete me omnes creature. Plorate me omnia elementa. Ingemiscite super me universi gentes. Quis potest dare [illegible] super me lacrimas effundite. Peccavi nec cavi. Lapsus sum fortiter. Cecidi graviter. Corrui insanabiliter. Nullus in terris peior, tuis sordibus non sum coinquinatus. Nullus est mecum [illegible] non [illegible] contaminatus. Tanta sordium sunt mea extitit quanta me miserum non conflixerunt. Probrosis scelestis flagiciis cunctis obrutus sum. Immutabili scelestum in prudicia sceleribus ut [illegible] volens promisi quod pollicitus sum nunquam sinam. Sed ad peccatum me reddi. Sed delicta mea iterum. Peioribus sceleribus sed deteriora commixi. Nunquam in me ... mini mores. Nunquam amavi fuis veteribus proximos et mactavi me predis. Plurimos pravis moribus in [illegible] gravi. Scelere meo multe anime perierunt. Exemplis vite mee multi subversi. Exemplum multis causa malorum sum. Pravi me uolui statut licentia est. Pravorum nimiorum positum in maculatum est. Orate

prius ad dominum viri sancti. Obsecro prius pro me ple-
bes omnis sanctorum implorate prius chorus omnis
iustorum. Si forte misereatur mei dominus. Si for-
te recipiat me. Si forte deleat peccatum
meum. Si forte auferat iniquitatem meam. Si
forte iram suam compescat in iratus est non sit mihi
nimis. Compleuit furorem suum in me. Iusti-
tiae uel indignationis super me. Propter multitudinem in-
iquitatum mearum quia creverunt adversitates meae
quia multiplicatae sunt pravitates. Ve mihi
quia consumpti sunt. Ve mihi quia defecit anima mea
afflicta miseriis. confracta luctu. extenuata
gemitu. **Homo iterum plangit**

Homo iterum plangit — Homo

Quantis miseriis tua anima conflictatur? Quantis conflabi-
tur? Quantis adversitatibus fatigatur? Magna est
sicut mare contritio tua. Afflictio tua sicut pe-
lagus fervens. Dolor tuus sicut fluctus turbens.
Quae tempestas non irruit super te? Quae procella
non accidit? Tempestatibus plena es, fluctibus plena es
tempestatibus. Adversitatis omnis moles molestiarum
omnis fluctus violentissimae tempestatis super caput
tuum intonuerunt. **Oratio hominis**

Oratio hominis

Ubi es custos hominum? Ubi es auctor
et receptor? Ubi es pastor et gubernator
meus? Cur abstulisti faciem tuam a me?
Et quare longe factus es a me consolator animae
meae? Revertere iam deus meus. Noli me obli-
visci in finem. Noli me in perpetuum despicere.
Noli me ad perpetuam damnationem relin-
quere. Licet offensa sit gravis, tu tamen clemens
semper. Tu multae misericordiae. Nullum
relinquis. Nullum spernis. Nullum detestaris.

nullum recusas a venia. Sed ubi est fons clemen-
tiae? Praestitisti ex pietate ut redeat. Oculi non spec-
tant quod praestiti auxilio dediti. Oculi consuetis
scelerum sanguinati bonitate tua ad indulgentiam
pervenerunt. Multa non merentibus gratis petitionem
donasti. Unde et nunc clementia tua pa-
teat mihi venia. Pateat indulgentia. Non abne-
ges vel mihi quod pluribus concessisti. Scelera mea
non defendo. Peccata mea non video displicere.
Mihi quod feci displicet mihi quod peccavi. Offensam
fateor. Errorem meum confiteor. Culpam
meam agnosco. Voce confessionis approbo. In-
spice quod voce confiteor. Attende voce peccati.
Audi vocem peccatoris clamantis. Peccavi deus
misericordiae meae. Peccavi deus. Propitiare mihi. Parce
malis meis. Ignosce peccatis meis. Indulge
sceleribus meis. Dele culpas meas gratia
tua. Sana animam meam quia peccavi tibi. Si
iniquitates recordatus fueris quis sustinebit? Ad
examen tuum nec iusti iusti sunt. Et
non invenitur quis se audeat dicere sine peccato esse. Quis per-
sistat coram te deus? Vere iniusti. Nullus hominum absque
peccato sordibus adhaesit. Ecce et sancti
non immaculati. Ecce quibus non sunt
stabiles et angeli reperta est pravitas. Astra in
munda sunt coram te. Caeli non sunt digni in conspectu
tuo. Quantomagis ego abhominabilis et putridus et sicut
faex hominis et haustus? Quae gesta peccatorum et
quae agens bibi iniquitatem. Et commoror in pulvere
quae habito in domo lutea quae terreno fundata.
Memento quaeso quod sit mea substantia. Memento quod terra
vel sit. Memento quia pulvis et cinis sum.

Opem manuum tuarum porrige dexteram
consule in me miseracione succurre curacio figuli
infirmi cura. pateat regressus salutis pa-
teat et vulnus meum. Coram te est egritudo
mea. Tu vides quomodo sauciatus sum languido
medicinam quam scis confer. Medicus quam
curet impende. Respice infectum vicijs et cor-
ruptum peccatis. Extingue in me flammam con-
cupiscencie. Iacula ignita dyaboli me ultra non pene-
trent. Non exardescat in me ultra. Tu enim
scis tempestates quas porto. Tu scis fluctus quos
patior. Tu nosti tempestates quas tolero
Ubi lapsus sum, ubi defluxus sum, ubi infe-
lix demersus sum tu scis. Iam noli negligere
ruinam. Corrui certe in turpitudinis foveam
decidi in ceno flagiciorum. descendi in profundum
malorum meorum. Erue autem me a captivitate
abissi. Redime me ab inmersione abisso
Non me concludat profundum. non mihi denegetur
exitum. Ecce dies metuendus iam iminet
Iam dies ultimus appropinquat. Iam dies ultima est.
Instat limes vite. mors super est. iam non timeo
Mors super est. non sepulcrum patet. iam anima carnem
mundi ame iam absque vita egredien-
dum est. post quem ... peccatorum meorum. Vincla
No(ta) compassionem
Commotus sum ad lacrimas tuas. ad fletus tuos compunctus
sum. lamentacio tua me resolvit. lamentacio
tua lacrimas mihi extorsit. Lamentando ad
lacrimas me coegisti. similitudo ad fletum
me commonuisti. Adiunctum tuum lacrimis
fudi. ad placitum tuum lacrimis resolutus sum

Deus tibi veniam tribuat. No(ta) de perpetuis. Tri-
buat Deus culpas peccatorum ignoscat
peccata tua deus a te suspendat. peccata tua la-
xando dimittat. Cunctorum tuorum lacrimas ab-
luat. ab omni te malo labe detergat. liberet
te ab imminenti periculo. No(ta) persuadere animum
Age igitur iam ut oportet. age ut decet
Age ut dignum est. age ut rectum est. age
ut equum est. propone ultimus ut non pecces. nec ultra
delictis statue. Cave culpas tuas iterare
Cave mala repetere. Adversum ex quo te
abscidisti non revertis. Que deluisti iterum
Tu facta mala ne repetas. post lapsum
diluvio non delictis. Non te polluas post la-
mentum. post penitenciam luctum non redeas ad peccatum
nec divino comitas deplorata delicta. Re-
cursum facias que iterum perlegas. Nec culpa
per quam veniam postulas iterare presumas. Ina-
nis est penitencia quam culpa sequens coinquinat
Vulnus iteratum tardius sanatur. Frustra peccatis
veniam vix meretur. Nichil prodest lamen-
ta si replicantur peccata. Nichil valet veniam
amittas postea in mala divino iterare presumas
Esto ergo in confessione. Esto in penitencia fortiter con-
firmatus. Vita bona quam cepisti tenere non de-
serere. Propositum bone vite constancia integit.
Tunc est perfectum opus si finem usque duraverit.
Bonis est si principijs. Bonis si perseve-
rent. Bona perseverantis premiatur. premium
perseverantibus datur. Bonum quod custodiunt indi-
stinctum non in rebus in tempore. Non est bonum quod bonum
sit. sed quod incessabiliter sit. Et ei perseverat

Ratio

Ratio

Ho[mo] allo[quitur] anime

Homo

vsque in finem hic saluus erit Ho[mo] alloq[uitur]

Quesote anima deprecor Animam

te supplico te ne quid ultra serui[at]

agas. ne quod inconsulte geras. ne temere ad

facias. ne repetatur malum. ne renascatur

peccatum. ne redeat tristitia. ne recuret

malicia. ne denuo exoriatur nequicia.

Ne resumas iniusticie vires. Racio

Racio

Scito homo teipsum. Scito quis sis. Scito

unde ortus sis. quo vadis sis. In quo usum

genitus sis. cur re sis factus. A quo conditus sis

editus. ad quid vero sis in seculo procreatus. Memen-

to conditoris tui. Esto quod factus es. Talem

te dominus fecit. Talem te factor condidit. Talem

te creator constituit. Enutriatur fides. Te-

ne securam fidem. Custodi intemeratam fidem.

Maneat in te vera fides. Sit in te incorrupta

confessionis fides. Nulla te inspicies doctrina

decipiat. Nulla religio perversa corrum-

pat. Nulla pravitas te a fidei solidi[tate] a-

uertat. Nichil teneas de deo loquendi, nichil de deo

prave vel impium sencias. Nichil peruerse sentie-

do indulge quod offendas. Esto in fide iustus.

Perfectus in fide rectam conversacionem constitue. Ab omnibus

que lex vetat abstine te. Omnia que scriptura

prohibet, time. Non delinquas in opere quod in fide

perfectus es. Fidem tene integre vitam [illegible] non pollutus.

Fidei integritate prius [illegible] non corpus

non admisceas virtutibus vicium. Non adiun-

gas bonis malum. Malum admixtum bo-

nis plurima contaminat. Unum in malum

multa bona perdit. Et in uno peccavit omnium.

eorum omnibus deviis sociatus. Per unum impero

nibil ... peccatum. Perdi[tum] malum nulla co-

putat pietas. Inde quod deletur totus animus non de-

clines. Carnis delectacionem consensu non prebeas. Ne

des autem tua incentiva carnis. Revoca mentem

ab appetitu illicito. Cor tuum tollite. Destitue

Cor tuum totum ex omnia prava examina.

Omnes morum distitue latebras. Accogitacione

noxia custodi animum tuum. Omnis cogi-

tacio tua non subripiat. Discute cogitaciones

tuas. Quasi dictes quod facias. Munda conscienciam

tuam a peccatis. Sint mentes tua pura, nulle ibi sor-

des resideat. Sit vicium ante absterge. Nec un-

quam opprimat ad te revertatur. Scito te de

cogitacionibus iudicandum. Deus conscienciam iudi-

cat. Deus non solum carnem sed mentem examinat.

Deus iudex et de cogitacionibus iudicat. Animum [...]

reuellat. Prava cogitacione non consencias illi. Cum

agere ad illicitum suggerit non ibi teneas animum.

Prima suggestionem peccati contempne. Renuas

certam. Non sinas eam in corde tuo manere. Cer-

tius homo nequit opprimere. Sed apparuit scor-

pio tollere eum. Calcata prima capud. Calcata prima-

ne suggestionis tuam. Culpa ibi emenda

ubi nascitur. In primo ictu cogitacionis resiste.

Renuas certam. Si initium cogitacionis et

tunc vinces. Capud cogitacionis excludere, tu-

tum superas. Sed separans cogitacione amente

non prorumpit in opere. Sed cogitacioni non consenseris,

operi cito resistes. Et delectacio non rapitur consensio-

ne subdit. Non in corde, per corpus non prius cor-

ruptus fuit animus. Sed non amor labitur

De Cogitatione

Sinonima·

statim caro ad peccandum parata est· dum non caro
precedit in mente / ubi corpus caro facit nisi pro
cul'it animus munda quoque a cogitatione anima
carnis non peccabit / Si non vis vinci cito
non potis / audi anima que loquor· ausculta
que dico· Attende que moneo· Nulla iam im
munditia polluaris· Nulla libidine maculeris·
Abscide a te carnis corruptela succide· Absci
carnis corruptione te exhe· Luxuria vel non

de fornicatione

contingat / Libido vel non te demergat
Custodi a fornicatione corpus tuum· Vide ne
umquam carnis contagione coinquineris / Fornicatione
contaminari deterius omni peccato putatur· Omnibus peccatis
fornicatio maior est· Hoc peccatum est forni
catio / Fornicatio universa antecedit mala / For
nicatio gravior est morte· Melius est enim mori
quam fornicari· Melius est mori quam libidine ma
culari· Melius est animam effundere quam eam per incontinen
tiam perdere / Continentia hominem deo proximum reddit

Continencia

Continentem hominem deus proximum facit / Ubi ista per
mansit ibi deus permanet· Castitas hominem
celo iungit / Castitas hominem ad celum perducit
Castis celi regna promittuntur / Casti heredes celi
suppleuntur· Libido in infernum hominem mergit
Libido ad thartara ducit hominem· Et si adhuc
carnis molestias sentis / Si adhuc carnis
stimulis tangeris / Si adhuc libidinis sug
gestione pulsaris· Si adhuc animum tuum for
nicationis titillat memoria· Si te caro
adhuc impugnat / Si adhuc luxuria temptat
Si adhuc libido irritat / memoriam tue mortis
obice· diem exitus tui propone· finem vite

tue ante oculos ad (?) propone et futurum
iudicium· Propone et futura tormenta· Propone tibi
futura supplicia· Propone et inferorum perpetuos
ignes· Propone gehenne penas horribi
les· Ora cum lacrimis indesinenter· Ora
iugiter / Instare diu diebus ac noctibus· Et
sine cessatione oratio sit semper oratio· Sint orationis
arma assidua· Orare non deficiat / Insi
ste orationi semper· Incumbe orationi assidue / Ge
me et cum plangore surge in nocte ad precem vi
gila tota pernocte in oratione et prece· Incumbe
noctibus vigiliis· Addormiens (?) clausis oculis

Oro

tuis ora / Oratio semper diaboli iacula submo
vet / Oratio contra diaboli tela exsuperat
quia prima est virtus adversus temptationum insultus
quia prima tela adversus hostium temptamenta
Inmundos spiritus peccatum expellit temperancia
Inmundos spiritus peccatum expellit [illegible] Inmun
dos spiritus orationis vincit instancia· Oratione omnia ordi
nantur / Oratione omnia superantur / quia omnia
mala premit oratio / Reprime ergo et saturi
tatis parsimonia castiga corpus tuum / Ieiu
niis et abstinentia confringe / pallida ora ge
porta aridum corpus· Esuri et siti assuesce ca
rere· Ad potes temptationes vicere nisi ieiu
niis erudiaris· Esca non libido insurgit / Ci
borum satietas carnis luxuriam suscitat / E
ducatis (?) viciis excitat carnis temptamenta· Saturitati
libido semper adiuncta est· At quoque ieiunio libi
do restringitur / ieiunio luxuria superatur / Cessa
ta satietate non dominatur luxuria / Abstinencia

Abstinencia

luxuriam refrenat / libidinis impetum abstinencia

fugit / Libido virtute abstinencie solvitur
Sit ieiunium carnis luxuriam eliminet
ieiunium vincit carnis luxuriam superat
Vinum quod nullum generat nisi vinum venter
Vinum corporales animo. Vino luxuria excitatur
Vino fomes libidinis nutritur / Venter vino
repletus luxuriam mentibus pullulat. Po
cula incitamenta luxurie sunt. Ignem ad
iecto forte incendium magis crescit / Addita
igni materia plus augetur flamma. Oculi
sunt prima tela libidinis. visio prima concupiscentia
mulierum mentes in periculos mittit / Aspectu
namque concupiscencia nascitur / effectum sequitur. Animam
titillat cor vulnerat / Sic ergo visum
proprie oculos aperuisti / Non eos de fi
gas in speciem carnis. Nullam ad concupiscendum
aspicias. Nullam hoc animo attendas ut con
cupiscas. Tolle occasionem peccandi. Aufer
materiam delinquendi. Si vis esse a fornicatione
tutus. Esto corpore et visione disiunctus. Corpore
quippe ieiunus appetitu interiore discedas
Certa presencie aut positus dum eris simi
lis apud ignem consistis. Et si ferreus sis aliquando
dissolveris. Proximus periculo diu tutus non eris
Per assiduitatem cito perit homo. Sepe fallun
tur inpacientes / Sepe occasio peccandi
voluntatem facit / Sepe quos voluntas non potuit
assiduitas superavit / Quod in deditos
cito luxuria superat / Vacantem luxuria
cito preoccupat / Enim ubi libido vincit quod
tempus ... Cedit autem libido rebus cedit
operi cedit industrie et labori. Libido quippe

carnis sepe labor vincit / Corpus in labore
fatigatum minus delectatur ad flagicium. Expe
pcavete ocium / Non diligas ocium. Non ducas
in ocio vitam / Fatiga corpus laboribus. Exerce operis
cuiuslibet studium. Exerce te opus utile quo animus
inpacienter intendat. Omni tempore va
ca lectioni. Vaca in meditacione scripturarum. Vaca
in lege dei. Lectio in divinis libris sit tua. Assi
duitas legendi sit tibi / Sit tibi scriptis lectio. Sit
cottidiana legis meditacio / Lectio vite dominum
erudire. Lectio audiendi sortitur voluntate. Lectio docet
quod teneas. Lectio ostendit quo tendas. Multum pro
ficies cum legis. Si tamen facis quod legis / Non sic
recta locutio placeat si talia contra sunt / si in
voluntate sunt. si in voto sunt / Sit in tribus cunctis aliquis
te. Attentus esto / humilis esto / in humilitate fundatus
esto. Humilia te / humilem te fac / Nulli te preponas
nulli te superiorem reputes. Estima omnes superio
res esse tibi. Minimum te omnium existima. Inferio
rem te omnibus reputa. Quanto maior sis humi
litatem tene. Si humilitatem tenueris habebis gloriam
Quanto non humilior fueris tanto te fecerit glorie al
tior / Cave iactanciam / cave ostentacionem / cave
appetitum. Cave studium glorie inanis. Non te
arroges / Non te iactes. Non te in splendore ex
tollas. Alas superbie non extendas. Elacionis pen
nas non erigas. Nichil de te presumas. Nec com
tibi tribuas. De meritis virtutum nulla elacione superbias
de operibus actis non attollaris. de bono opere non
glorieris. Humiliare ut exalteris. ne exaltatus
humilieris. Qui non extollitur humiliatur. Qui inflatur
alliditur / De excelso gravior casus est / De alto

Vinum

Oculi

Ocium

humilitate

Sinonima

Supbia

maior ruina e' Iniciu' n. pcti sbia Su-
bia a'glos deposuit / Timor rg' dissoluit.
Elatos excelsos deicit / Arroga'ti' sbli-
mes humiliat / Humilitas ad celsu' erigit.
Humilitas exa'ta n' nouit / Humilitas ruina'
nunq' incurrit. Nunq' lapsu' passa e' humili-
tas. Cogita q' et deus humil' ue'it / Ipse
i' for' serui humiliauit / factus obe'ns usq' ad
mortem. Humilia te ut exalt'is / Seq're ex'm
eius / Imitare vestigia eius / Existe vilis
existe abiectus existe despectus et despectus
esto apud temetip'. Et u' vil' e' an' d'm
magnus e' / Qu'to displicz tanto placz / Esto
i' p'uus i ocul' tuis ut sis magnus io-
cul' dei. Tanto n' eris ap' d'm preciosior q'n-
to fueris an' oclos tuos despectior / Pcta
tua sp' [illegible] i' vultu v'econdia & Elati
porta pudore' effic' v'econdia' comissi
pcti. Pro pudore an' oclos tuos te at-
tolle erubesce. Incede deposita facie
incede abiecto vultu / mesto ore per-
cusso corde. Lugubri veste sacco i' volu-
tus opertus cilicio. Corpus tuu' lugeat tuu' me-
rens tuu' gemens tuu' suspiria cordis emit-
tens & compunctus i corde & lamentu' i
pectore. Ad lacrimas tu esto paratus. Dili-
ge lacrimas. suaues sit t' lacrime / Dul-
ces te planctus et luctus. Luctu' reputes
tibi facit t' tuu' placitu' & lacrimas nunq'
deseras. Tanto esto promptus ad lamenta
q'nto fuisti pronus ad culpa'. Talis t' fuit
ad peccandu' intentio / talis sit ad penitendu'

deuotio [illegible] fundu' recedas
Sicut eger morbu' et periculu' et medicina'
[illegible] ad salute' sic tu [illegible] / Omnia
p'ta [illegible] desidant / Nulla
te res securu' faciat / Nulla
te securitas [illegible] ap'ire [illegible]
suspendat / Inter utru'q' i' corde tuo spes
et formido consistat / Par sit i' te timor
atq' fiducia / Par spes et metus / Sp'a
miam ut iusti metuas / Et te spes
i' dulgencie erigat ut metus gehenne
te s' affligat / Timor n' s' emundat
Timor expellit peccatu' / Timor repellit vi-
cium / Timor cautu' facit ho'iem atq' sollicitu'
Ubi n' timor n' e' ibi dissolucio vite est
Ubi timor n' e' ibi scelus et habundancia est
Infirmitas n' cotidie / In labore [illegible]
gratias age deo / Gaude te magis op'ari a'ia q'
corpe / Uale te magis mente q' carne / Uo'ciso
corpe i' mente cauere est / Egritudo carnis
[illegible] mente curat / Langwor n' vicia
excoquit / Langwor vires libidinis frangit
Si prosperitas arriserit n' extollaris / Si
aduersitas accidit n' deiciaris / Si feli-
citas elucescat n' sis elatus / Si cala-
mitas contigit pusillanimis n' existas
Neto [illegible] prosperis / Neto [illegible]
i' aduersis / Prosperis te n' elevent q'gs(?) n' frangi
peri te prosp'ite consistere / Non exalteris
Equal' esto omnib' / Mete n' gaudio n'
merore conmutes / Om'ia equali mente sustine
ad nulla' p'sollicitudine' conmutet / Esuries

timor

te casus imparatum inveniat. Ubique sit tecum
quod non meditatio tua praeveniat. Provide ut nihil
ex improviso accidere possit. Praemeditare igitur
omnia fortuita, futuris semper cogitatione muni-
as. Inspectu meditationis quo pacto adversa
feras, ne aliquod adversum accidat. Ex animo
cogita, et capita et pericula provide ventura.
Omnia meditata leviora accidunt. Ex-
spectata mala tolerabilius feriunt. Cedit
adversitas tuo consilio. Praespectata res non ad-
miratur cum acciderit. Advenientes impetus
timor meditatio fugat. Praecogitatio molestias
futuras attenuat. Provisio malorum levem
adventum [illegible]. Inopinatum autem malum fortius
ferit. Levius est excogitatum si fuerit. Ge-
mina sunt ictus improvisi; [illegible] improvisa
mala graviora feriunt. Repentinum malum
cito fugitur. Ex improviso si te vehementer af-
fligit. Subita maris tempestas navem ex-
citat. Improvisus hostis facile opprimit. Im-
paratos hostis [illegible] praevalet. Omnia repenti-
na inopina existunt. Quae repente accidunt gra-
viora esse [illegible]. Ad [illegible] mala [illegible]
[illegible] mala [illegible] eminuerit [illegible]
[illegible] adversa [illegible] putavisti accidere
[illegible]. Quaeque eveniunt mitte [illegible]

Si fuerint iracundiae restinguere [illegible]
Si potueris mitiga carnis
tempestatem. Tempera indignationem, cohibe animum
tuum. Refrena iracundiae impetum. Si non
potes vim iracundiae saltem tempera. Si non potes
furorem tenere saltem cohibe. Promptior

esto ad sustinendam quam ad inferendam molestiam.
Disce mala potius tolerare quam facere. Disce
mala potius ferre quam referre. Cave ne sis
ultor iniuriae tuae. Esto patiens, esto
mitis, esto mansuetus, esto modestus. Gravi-
a patiaris. Sine modestia, sine mansuetudine
Stude patientiae mansuetudine. Despice prospe-
ritatem contumeliae. Derisionis probra despiciendo
exsupera. Dissimulando eludes detrahentium
calliditatem. Contumelias detrahentium patienter ex-
cipe. Sagittas contumeliae patientiae clipeo suscipe.
Tela quae asperis verbis [vel tolluntur] patientiae clipeo, et linguae
gladium patientiae suffer scuto. Omnis qui te ir-
ritat, omnis qui te lacessit, omnis qui te exasperat, omnis
qui insultat, omnis qui lacessit, omnis qui minatur, om-
nis qui tenet, omnis qui adversus te loquitur, omnis qui ad-
versum nos, omnis qui convicium dicit, omnis qui
iniuriam faciat, omnis qui afficiat contumeliis,
Tu sile, tu tace, tu dissimula, tu contemp-
ne. Tu non loquaris, tu exhibe silentium. In-
iuriam non rependas, convicium non retorqueas,
contumeliam non repetas, convicium non reddas.
Tene silentium patientiae; tacendo vincis vices.
Disce a Christo modestiam, disce tolerantiam a Christo.
Attende quanta dolores, iniurias pro nobis
passus est. Reliquit nobis exemplum: palmis per-
cussus, flagellis caesus, sputis derisus, cla-
vis confixus, spinis coronatus. Et tamen dum pateretur
semper tacuit. Magna est virtus si non laedas a quo
laesus es. Magna est fortitudo si laesus remittas.
Magna est gloria si cui potuisti nocere parcas.
Cum non vindicare potes mala tua, gloria tibi

Sinonima

Cum iniurias [illegible] tua te faciunt / Et
quod te corrigit adversum pro tuo peccato estimas
inimicum. Considera quod ut iustus dolorem
tempora. [illegible] probabis si pacienter istis attenderis
Cum quo [illegible] et tu ora. Cum maledicitur et
tu benedic. Maledicenti et [illegible] oppone
iracundie paciencia debemus. Blandimento ira
[illegible] furentis dissolvitur. [illegible]
levius. [illegible] bonitatis malicia. Inimicus
pacis omni modestia placare. Malum aliorum
tuo bono extirpa. Tranquilla [illegible] illa
tas contumelias perde. [illegible] tranquillo corde do
lore [illegible]. [illegible] quamvis graves sit aptum
[illegible]. [illegible] ad [illegible] amicum [illegible]
[illegible] non [illegible] tegis tanto magis
auges. [illegible] ex [illegible]
Si contempnis [illegible] satisfac illi
Si peccavis [illegible] age penitenciam coram illo. Si
offendis [illegible] reconciliare cum [illegible]. Perge
[illegible] ad vigilias tuas. Offensionem [illegible]
to [illegible] postula. Non dormias nisi reconciliatus
ad pacem. Non requiescas nisi reconciliatus fratri
[illegible] cum celeri dilectionis affectu
[illegible] humiliter [illegible]. Humiliter illi affectu
[illegible]. Supplicanti [illegible] veniam [illegible] pe
[illegible] veniam libenter indulge. Petenti in
dulgenciam placabiliter dimitte. [illegible] statim
amplectere. Redeuntem confestim benigne suscipe
[illegible]. Dimitte ut dimittatur tibi. Ignosce ut
ignoscatur tibi [illegible]. Non habebis indulgenciam nisi dederis
Si non [illegible] supplicanti [illegible] dimittenti non postulet
Si deprecanti humiliter non [illegible] peccatum

sua mala conscientia sua non agnoscat. Tu re
laxa ex corde tuo, dimitte ex animo. Tu igitur
indulge, tu [illegible] propria voluntate concede. Do
lorem cordis non respuas. Dolorem animi non retine
as. Aufer a corde [illegible] offensionum. Alie
ne necessitatem non respuas dolore. Odium
non augeas. [illegible] separat a celo [illegible]
a paradiso [illegible]. Odium non [illegible] passionem adi
[illegible] [illegible]
dele. Et [illegible] zeli [illegible]. Invidia
cuncta virtutum germina consumat. Invidia au Invid
tem bonorum ardore pectus devorat. Hoc primum
[illegible] nos [illegible] se morsu. Primum suum auc
torem rodit. Invidia autem tinea est. [illegible]
comedit. [illegible] virtutum [illegible] affectus. Con
[illegible] pestis depascit. Odium
[illegible] zeli [illegible]. Adversus invidiam cari
tas [illegible]. Nemo alterius [illegible]. Tal
[illegible] profectibus non tabescas. Alterius prosperi
tate [illegible] alterius felicitate [illegible] alterius vir
[illegible] agite [illegible] pacem [illegible] pacem di
lige. Pacem cum omnibus [illegible]. [illegible]
[illegible] amplectere. Nos [illegible] in pace [illegible]
[illegible]. Recte [illegible]
constanter. [illegible] Promptus esto in
affectu, affabilis in sermone. Esto [illegible] affa
re [illegible]. [illegible] extat [illegible] iurgiorum qui
concordiam [illegible]. Fuge rixas, vita li
tes. Cave contentiones. Tolle occasiones li
tis [illegible] vive [illegible] in pace. In nullam
contendas. In nulla [illegible] studeas
Contencio rixas gignit. Contencio lites parit

Contencio fratres odiorum accendit / pax et concordes
contencio extinguit. Concordia contencione rumpitur.
Si ceciderit inimicus tuus noli congratulari.
Iniuria adversarii noli extolli. Non leteris
super inimici interitu ne si veniat iste si-
milia. Ne forte convertat ab eo deus iram
suam in te. Et non gaudeas de inimici sui casu
cito incidit in illum. Esto mitis erga humilitatem
humanam affectus. Esto erga defectum compassionis
in miseris. Dolentibus te dole frater cum quo afflictus
est. Condole in alienis calamitatibus. Lacri-
mare fletibus in alienis vulneribus. Non sis du-
rus, non sis ferreus, non sis de dura precordia.
Esto alienam miseriam tanquam tuam luge. In tri-
bulacione alterius esto tristis. Cum plangentibus
plange. Cum flentibus defle. Cum lugentibus
mitis affectu iunge. In omnibus actibus tuis,
in omni opere tuo, in omni conversacione tua, imi-
tare bonos, emulare sanctos. Respice ante ocu-
los tuos exempla sanctorum. Exempla iustorum imi-
tando considera. Exempla sanctorum propone tibi. Sit tibi
prius exemplum discipline in vita. Intende
ad bonum operandum virtutes sanctorum. Intende
ad bene vivendum dogmata iustorum. Nullum
vite tue infamia scandalizet. Nullum
opinio generet adversa. Disce bono fungere
precio. Electo testimonio bonorum. Custodi famam
tuam. Nullis sordibus obscure. Nulla labe
aspergas. Cave gloriam simulare. Vita admi-
racionem vulgi. Contempne fraudes. Contempne
laudes, placare favores. Esse magis bonus
quam videri stude. Non extimas si quis te ex-
tollat, et si quis te deprimit. Non favor te sedu-
cat, non vituperacio fugiat. Et laude non affi-
ciat, non contumelia sentit. Sic contempnes laudes
facile et vituperaciones vincies. Non in te bonis
existimes si bonis pociaris. Non lingua alie-
na conscienciam tuam interroga. Vel distinc tuo te
non aliorum iudicio. Nec exaltare quidem sed ex
tua mente iudica. Nemo magis scire potest quis sis
quam tu qui conscius tibi sis. Et non prodest si malus es
et bonus predicaris. Et quid boni laudis prodest a laude
si quod es vere esse fugiat. Excipe simulacionem vi-
ta fictorum. Obscuriori veste non simules sancti-
tatem. Talem hominibus tali esto. Confessionem tuam recte
tu incessu demonstret. Et in incessu tuo sim-
plicitas, in motu puritas, in gestu gravi-
tas, in incessu honestas. Non dedecoris, non
lascivie, non petulancie, non elacionis in in-
cessu tuo appareat. Animus non levior in in-
cessu appareat. Gestus corporis signum est mentis.
Corporis gestu animi qualitas panditur. Incessus tuus
gravis lenitatis non habeat. Incessus tuus ali-
cuius oculos non offendat. Non prebeas de te spec-
taculum. Non des aliis de te obtrectandi
locum. Nec te adiungas levibus personis.
Nec te admisceas vanis. Vita malos
tamquam ignes. Fuge reprobos, contempne ignavos.
Ante bonis te iunge. Bonorum consorcium
appete. Bonorum societatem quere. Beatus qui
vidue adhesit sanctis, perpetuis conversacionis
exercitus est. Et cum sapientibus gradiens sapiens est.
Et cum stultis stultus est. Similis non similia iungi
solet. Et fama et vita ... si diligis te perpetuans.

Senece

Sermonia

Periculosum est nimis hominibus qui plurimum volunt sed poti-
ari. Melius est non malorum consortia habere quam compe-
rire. Bernardus. Multa bona constant vita sanctorum. Bernardus. Plu-
rima mala affert contactus malorum. Et cum
tetigerit immundum coinquinabitur ab eo. Claude
aures tuas ne audias malum. Respue
sermones impudicos. Fuge in hoc sensu verba ne
illa aures tuas sermo impudicus polluat.
Vanus sermo cito polluit mentem et facile
agitur quod libenter auditur. Isidorus. Vitia ex ore tuo quae
ipsum te impedire possunt procedat. Isidorus. Quod
expedit prius vox erumpat. Hoc procedat
ex labiis dictum quod aures non possunt au-
dire. Caveas verba obscenitatis. Fugi-
endi sunt turpes sermones. Sermo bonus facie co-
stare index est. Mores hominis lingua pandit.
Et qualis sermo ostenditur talis animus demonstratur.
Ex abundantia enim cordis os loquitur. Ab omni
sermone compesce linguam. Cave fabulas inep-
tissimas. Inanes fabulas non referas. Et prava
et inania verba non garrias. Reice verba quae non
edificant audientes. Sermo otiosus non erit
absque iudicio. Unusquisque rationem redditurus est verborum
suorum. Animus eius sicut facie sua verba stabit.
Et non otiosa verba non reprimuntur. Ad noxia
cito transit. Et noxia non spernunt immixtis
facile precipit. Minorem culpam maiorem
generat. Paulatim construit vicia. Verba prava
non caveas in magis prolabimini. Minima et vi-
ta contemnens non percipies. Prava sermone in-
dectus non laedes. Tamquam loquatur gravitate ac de-
cora dignitate existat. Et sermo tuus irreprehe-

nsibilis. Et ex prolatione audientium utilis. Sunt
enim qui loquuntur quod opus est. Discerne quod loquaris quod ta-
ceas. In loquendo et tacendo prius esto. Multu-
m deliberes quod dicas ne revocare non
possis quod dixeris. Fuge eos bilingues. Lin-
gua tua non te prodat. Tolle insidianti
occasionem. Non pateat inimici iaculis
os tuum. Non loquaris quod excipiat adversa-
rius. Diligens prophetae silentium. Pone custo-
diam ori tuo, labiis tuis signaculum pone.
Oppone linguae tuae claustra silentii. Con-
clude linguam in mentis custodia. Intende
opportunitatem loquendi. In tempore prosequendi sermones
incipe. Beato quo tempore loquaris. Considera quid
dicas. In tempore congruo loquere. In tempore congruo
tace. Tace usque interrogeris. Non loquaris
non interrogatus. Non dicas prius quam au-
dias. Interrogatus os tuum aperiat. Sint
verba tua pauca. Tolle verbositatem sermonis
superflui. Loquendi modum non excedas. Non in
moderatione linguae periculum incurras. Multilo-
quia non effugiunt culpam. Multiloquium non ca-
ret peccato. Flumen ex undas cito col-
ligit lutum. Ultra modum fluens mali pe-
ccatum perit. Ubi est multiloquium peccatum
sustinet. Lingua hominis ipsius est. Sapiens
paucis utitur verbis. Bene sermo sit ut fuerit
loquendum multum. Et vox non insipientis
est inutile placere sermonis. Vacat verbo
mensura. In sermone sit statera. Spi-
ritum tuum moderare. Multum loquendi non tutus
es. Abscinde et linguae vitia. Verbo dat

Detractio

hendi. Aliene vite non curiosus. De malo ali-
eno tacitum te contine. Non detrahas
peccanti sed condole. Cum alio detrahis te po-
tius pruriescis. Detractio genus vitii. Detractio
conceptum est. Detractio genus crimen est. Detractio
generis dampnacionis est. Hic omnis inquietudo, hic
omnes vituperant, hic scelus non est, hic su-
me spiritus est. Canum mos est lacerare,
canum linguis est uti. Canum dente pesti-
fero et mordaci. Noli maculas obstare no-
cere. Cum alio detrahis, te discute. Cum
alienum mores tua peccata redarguere, si-
nis detrahere ad tua recepta retorque. Non
alterius delicta sed propria cure. Vicia tua in
aliis intende. Numquam detrahes alio si te bene
prospexeris. De tua ergo correctione esto solli-
citus, de tua salute et emendacione esto atten-
tus. Detrahentes non audias, de susurrantibus
auditum non prebeas. Utique silencium imped-
pare reatum detrahentes et audientes in-
currunt. Et detrahente audito, eris quasi detra-
ctor nisi indicaveris. Et cave quod non pertinet no-
li querere. Curiositate locum hominis cognoscere
numquam desideres. Noli querere quid quisque dicat
vel faciat, reuta curiositatem. Omitte
curas aliene vite. Nulla curiositas ani-
mum tuum capiat. Omitte curam quam ad te
non pertinet. Nulla te cupiditas detestan-
de curiositatis surripiat. Non oblitus tuorum
morum alienos perscruteris. Tanta cura tolle
vicia tua, quanto studio prospicis aliena.
Nunc quoque contra mendacium summopere

Mendacium

fuge. Nec casu nec studio loquaris falsum. Nec
ut prosis mentiri studeas. Nec quemquam fallacie
vitam alicuius defendas. Cave mendacium in omnibus.
Mendaciis non fides tollitur, error inducitur, ve-
ritas abolitur. Nullum iustum mendacium. Omne
mendacium peccatum. Omne quod a veritate dis-
cordat iniquitas est. Leges seculi falsarios
dampnant, mendaces puniunt, fallaces pu-
niunt. Si mendacium apud homines lege damp-
natur, si fallacia humano judicio plectitur, si
falsitas capitali pena constringitur, ultione
quanto magis teste scriptura. Os quod
mentitur occidit animam, et perdes eos qui loquuntur
mendacium, et testis falsus non erit impunitus.
Refuge ergo fallaciam, declina mendacium,
cave falsum proferre loqui, nunquam mentiaris.
Esto in verbo verax, nec in mendacio te er-
rore inducas. Nec in mendacio fallere
decipias. Nullum committas dolum. Nullum ar-
gumentum verborum tendas. Non quod dicas, quod
facias. Non quod loqueris et quod intus teneas.
Procul absit simulatio. Sit sinceritas ex
fide boni, prohibe te et iuramentum. Tolle
iurandi usum. Iusiurandum res est periculosum,
est et vere. Assiduitas iurandi
periurii consuetudinem facit. Iurandi usus ad per-
iurium ducit. Quod in corde tuo est, hoc in ore tuo
sit, non et, vitas iuramento nec indiges. Fidel-
issimo sacramento loquaris. Ita fit sa-
cramentum tibi fides. Fac bonum quod spopondisti.

Sinonima

Ne sis in verbis facilis in operibus difficilis
Cor tuum ne spondeat quod non perficias ad. Supra consi-
deratione vires non promittas. Quod non potes fa-
cere non promittas. Multum Deus irascitur si non red-
dideris quod vovisti. Displicet Deo qui vota sua
non explet. Inter infideles computatur qui quod
voverit non impleverit. Melius est non pro-
mittere quam fidem promissionis non solvere. Melius
est non vovere quam post votum promissa non red-
dere. In malis autem promissis rescinde fidem
In turpi voto muta decretum. Quod incaute
vovisti non facias. Impia est promissio que
scelere adimpletur. Verbum nequam non in corde tuo
dicas. Vel malum non silencio abscondi potest.
Quod enim absconsum non celabitur. Prodetur in
manifesto quod in occulto deprimitur. Quod in occulto agis
vel dicis palam positum puta. Sapientes non
quibus consciis loqui non celabunt. Et ipsi
parietes qui audierint non tacebunt. Si ipsi
homines taceant iumenta loquentur. Ita igitur prava
declina que celare non possis. Ibi pecca ubi Deum
esse nescis. Nil celare ante Deum. Videt occulta
qui fecit abscondita. Deus non indiget cer-
nere nullis oculis quibus absconditur
Deus ubique presens est. Ipse est totum implens. Ma-
iestas eius omnia penetrat clementia. Cuncta
sue potentie attingit presencia. Extra eum locus
nullus est. Coram eo nil est occultum. Omnia secre-
ta eius videt eius intuitus. Nulla occultas late-
pater. Nullis obicibus ne penetret impeditur.
Ipse cogitationes novit. Ipse corda inspicit. Quod
in occulto agitur aperte ipse videt. Quod in occulto disponitur

Ds ubiqz est

ipse comprehendit. Etiam quod homo ignorat ipse
novit. Nemo potest eius iudicium effugere. Si
te non dampnat publica fama, condempnat
tua conscientia. Nulla pena maior est conscientia. Vis
autem numquam esse tristis bene vive. Secura con-
sciencia tristicias leviter sustinet. Bona vita gau-
dium semper habet. Conscientia autem rei semper in pena est. Reus
animus numquam securus est. Mens non male con-
scia propriis agitatur stimulis. Si non in bo-
no permanseris tristicie flagellaberis. Si in-
iusticie perseveraveris tristicia non deerit tibi
nec plaga nec mors terrebit te si bene ac
pie vivis. Consilium autem operis tui semper
Deo committe. In omni opere tuo auxilium
Dei posce. Omnia Domine gratie divino dono ascri-
be. Nichil meritis tuis attribuas. Virtu-
tem tuam non presumas. In audacia tua non
ponas. Vis autem virtutes tuas augeri mi-
nue. Occulta virtutes per elationem abscondere te-
sta per arrogantiam. Fuge videri quod esse mere-
ris. Quod manifestando potes amittere cu-
stodi tacendo. Vitia non cordis tui revelanda
primas cogitationes illico manifesta. Peccatum
in proditum cito crescit. Time autem tacendo
aplicare. Per silentium culpa crescit. Si parvi
citur fit ex magno pusillum. Si latet fit ex
minimo maximum. Si tegitur magis crescit. Ecce intra
cum. Malum autem caute potius quam emendare
oportet. Melius est ut vites vitium quam ut e-
mendes. Ne forte cum inceperis revocare
non possis. Vicium difficile vincitur. Consuetudine
vix superatur. Quod invaluit non facile

tractat. Ante iudica diu, delibera quod facias.
Ante scrutare, cogita diu. Ante opus praemedita-
re diu. Examina consilium ut perficere possis.
Quod vis agere diu exquire, diu proba, et sic
age. Cum diu cogitaveris, tunc fac quod pro-
baveris. Valde expedit [illegible] magis. Cau-
ta mora melior est [illegible]
agendi tarditas revocetur. Tolle mo-
ras; festina, ne differas. In bonis dilatio
nocet; in malis expedit differre et impedire.
Negligentia torpescens inhaeret vitium
pigritiae quem perculsit. Vitium cito crescit in iner-
tes. Per torporem enim vires ingenii defi-
ciunt. Per negligentiam et torporem dissolvitur animus.
Ignavia obscurat desidia. Desidia frangit
ingenium. Torpor enim exsuperat [illegible]. Exer-
citatio studii lumen extinguit. Sollertia autem
meliorem reddit; peiorem facit negligentia.
Sensum desidia obtundit. Segnitiem industria
arguit. Excellentem facit usus doctrina.
Ardentius fit ingenium continuo studio. Tor-
porem sic industria excitat. Tardiora
ingenia studiis acuuntur. Tardiores assi-
duitas [illegible]. Exercitatione [illegible]
Saepe ex consuetudine natura efficitur. Saepe in
consuetudine [illegible]. Saepe naturam
consuetudo superat. Assiduitas enim mores
facit. Iugis usus [illegible] Omnia usui
cedunt. Omnia usui parent. Nihil tam diffici-
le [illegible] proficias.
Nihil sapientia melius, nihil prudentia dulcius,
nihil scientia suavius; nihil stultitia peius est,

nihil insipientia deterius, nihil ignorantia turpius. Ignoran-
tia mater errorum est; ignorantia nutrix vitiorum est; per-
magis [illegible]. Ignorantia non quod dignum
[illegible]. Ignorantia non quod deliquit [illegible]
pigritiae multi pereunt. Insipientes assi-
due pereunt. Indocti facile decipiuntur. Stulti-
tia cito dilabitur. Prudentes cito deprehendunt
insidias. Celerius errores agnoscunt sapientes. No-
xia non vitans non [illegible]. Si non amas ab-
stinere [illegible] sapientis intelligendo di-
[illegible]. Si enim bonus es [illegible] teneas.
Summa miseria nescire quo tendis. Dilige
sapientiam et manifestabitur tibi. Accede ad illam
et aperiet [illegible]. Assiduus esto illi et [illegible]
[illegible]. Disce quod nescis ne doctor inutilis
videaris. Ante esto auditor, post eris doctor. Doctore
Perdisce plura [illegible] accipe. Bonum quod
audieris dic. Bonum quod didiceris doce. Di-
scendi et docendi [illegible] studium. Et tamen
quae ante percepisti ore effundas. Sapientiam
[illegible] et magis habere augebis. Doc-
trina [illegible] data fuerit tanto magis [illegible]
dat. Sapientia data largior fit [illegible]
[illegible] largiendo redundantior fit scientia.
[illegible] plus habundat. Verbum [illegible]
dat opera. Quod ore promis opere adimple.
Quod ore doces opere ostende. Quod [illegible]
opere adimple. Esto [illegible] magister [illegible]
tor [illegible]. Si doces [illegible] gloriam [illegible]
Non [illegible] laudare [illegible]
[illegible] doctrinam tuam [illegible] laude tempora
[illegible] alios ut te custodias. [illegible] doce

Ut humilitas gratiam non perdat. Cave ne
dum alios doctrina erigis ipse laudis appe-
titu deiiciaris. Cum autem doces tu erudi-
ris cum instruis. Cum animos noli verborum obscu-
ritate vertere. Ita dic ut intelligaris. Ita dic ut
simplicibus non displiceas nec prudentes offen-
das. Iocundus sermo audientibus est sermo doctoris.
Cum moribus est concinenda doctrina. Iuxta vo-
luntatem ad audienda continet. De eis qui profes-
sionem suam docendo et in doctrina ipsi ab-
hunc laude te tempera. In suscipienda et vi-
tae prosperitate rapit quod chim cendiat terra.
Communia omnibus secreta verba perfectis loquere.
Capta tuetur, opera paucis aucta est
dam in plurimis quod dam paucis est dissimulanda.
In omni tempore paratus esto ad instruendum. Nullum
tempus sit vacuum quo non edifices. Nulla
hora pretereat qua doctrinae studium non tenens
verba bona aptare cesseat perdita. Ex dei tibi
concesse muneris perire absque. Collatione cum
adhibita obtecta clarescunt. Conferendo
difficilia aperiuntur. Nulla autem tibi sit curiositas
scrutandi litterarum. Cave vagari quae sunt a sensibus
humanis remota. Non erubescas loqui
quod nosti. Descende potius et secretum quod scrip-
turae auctoritas non dedit, nisi velis quod
scriptum est quaeras. Nam apostolus perscrutans quid dixe-
rit ~~non~~ perdit. Scire non cupias quod scire
non licet. Curiositas periculosa presumptio est. Curio-
sitas dampnosa periculosa est. In haeresim provocat.
In fabulas sacrilegas mentem precipitat. In
ceteris obscuris reddit audaces. In verbis

inanem sit perpetens. In disputatione aut
tolle certamen. Tolle pertinaciam vincendi defen-
sionem. Cede cito victus. Non quaeras unde vincere non
contendas contra veritatem, quae vincta se disputare
studeas non superare. Iusta non sinde contende.
Non te peritiorem aliis indices. Non te ad-
disputationes contrarias pertrahes. Nec iuste vitas
ostendere vincere. In omni disputatione tene
memoriam plus diligere audire quam dicere. Plus au-
scultare quam loqui. In prius audi, loquere no-
vissime. Postremus dicas. Primus taceas. In
omni re summus ...di. Primus plus est honor.
Extrema quaerunt, melior est ultimus quam primus.
Melior est novissimus sermo quam primus. Venia-
re deos stella meliores cum vita. Venerare ve-
stigia presmo minus servit. Potiori gradum con-
cedere. Decens tribue. Iuxta dignitatem red-
de unicuique honorem. Superiori cumulate ter
exhibens. Senioribus prestare obedienciam, fa-
miliare cor ipsis. Eorum auctoritati cede.
Obsequere voluntati. Des obsequium iusta ma-
ioribus. Ex eo dicitur iniuriis preceptis. Ita
autem obtemperans homini ut nolint. Si non offen-
das. Malum autem iussus facere non acquiescas.
Malum iussus facere non consentias. Noli tamen
sine timore consentire et si te compellat si sup-
plicia immineant. Tormenta omnia incurrit. Me-
lius est mortem pati quam perniciosa iussa im-
plere. Melius est ab homine iugulari quam eterno
dampni iudicio. Nos vero fecerunt scilicet conseruos
potestati tenere obnoxios. Nec impius est   Tequimus
ascendere qui ut fuit obediunt. Talis est cum

Curiositas

qui contemperat in malo ei qui agit malum. Si
nete te obsecro et par pe constringit. A sub
ditis autem amari magis quam timeri stude.
Subditi plus te diligant quam metuant. Plus
te officio dilectionis quam condicionis necessitate re
iant. Talem te redde subditis ut magis a
meris quam timearis. Ex amicicia in amore
perducitur. Odium timor amplius fidei metus tollit
Affectus restituit. Timor non servat diu
nam fidem. Ubi timor non est audacia sequitur
Ubi metus non est desperacio oritur. Ex probitate ob
tempera dum austeritas summa bonitate. Subditos
rege. non sis terribilis subiectis. Sic eis domi
nare ut te delectentur sibi. Et in disciplina
non modestia modum serva. Ne nimium ne pa
rum indulgeas. Ne modicum ne satis irascaris
Tene modum in omni tempore. In omni re tene tempe
ramentum. Unde temperancius agas. Ne nimium
ne nimium aliquid. Ne ultra quam oportet. Ne infra
In rebus enim inmoderatum est modo detrahe. Omnia me
diocria utilia. Omnia in suo modo perfecta. quecumque
temperate fiunt salubria fiunt. Bona autem non in
moderato usu noxia efficiuntur. Nimie
tas in omnibus in vicio deputatur. Omne autem quod
cum moderacione fit salubre fit. Et cum tempe
rancia fiunt salubria fiunt. Tempera cuncta quibus
debet ne de bono fiat malum. Prospice cui quod
congruit aptum sit tempori quod ubi quando qualiter quod
dicere debeas. Causas rerum re
gulas inspice. Singularum rerum distinctiones
agnosce. Diligenter distingue omnia que agis. Ut
singulis temporibus qualiter pagus scito. In

omnium actione tene discrecionem. In nulla re in di
screcionis appareas. Sui unicuique ordo in re suo
cogere. Cum bene discreveris optime optime
nostri eris. Hec que bonum cum discretione feceris virtus
est. Hec que sine discrecione gesseris vicia sunt. Virtus
in discretione pro vicio deputatur. Virtus sine discre
cione vicia obtinet locum. Multa sunt consuetudine
firmata. Multa pravo usu presumpta. Multa que
prudentes mores usurpate usurpata. Ad sime
consuetudini sua lege. Cedat consuetudo auctoritati
pravum usum lex et racio vincat. Quod tibi fieri
vis fac alii. Quod vis ut faciat alius tibi
hoc tu facito illi. Talis esto aliis qualis op
tas esse erga te alios. Testimonio tuo nulli
noceas. Ad nullius periculum vocem testifica
cionis adhibeas. Sermo tuus non alicui quod
non verbis impediat. Quod non vis pati non faci
as. Quod non vis fieri alii minime inferas. Non
inferas alii mala ne paciaris similia. Iusticie
suam modestiam in qualibus quod sua iusticiam
Tene in pectore. In omnibus sua iusticiam
Neque sit iudicator nullius quod vite defe
das. Cum iudicas nullius persone affectu deflec
taris. In iudicio vero pauperi divitem
Causam prospice non personam. In omnibus vite custodi
Sperne ne minimus ne premium iusticie corrumpatur
Minima in ipsa veritate iudicium preiudicium
Cito in violetur animo iusticia. Cito corrup
minime de iusto iudicio temporalia lucra non ap
petas. Iusticia nullum sceleris premium queras
Iusticia pro placentia remuneracione distribue
Ne in pecunia dono affectat futuram gloriam non sperat.

Nil boni recipit sic alterius qui expectat
punire (?) ... dum non iudicas perfectam mer-
cedem iudicii. Noli gratis illam rependi (?) tibi
quod tibi in fieri (?) debetur. Exue te malis tuis
abominatione si [illegible] vis humane. In iu-
dicio ad misericordiam in iusticia sedeas. Custodi di-
sciplinam iusticie. Noli esse plus iustus quam iusticia est.
Omne enim quod nimium est vicium est. Summa iusti-
cia summa stulticia. Humane ignorancie tene regulam (?) rigo-
rem (?) in discussione iusticie. Aequitatem in diffinitio-
ne iusticie examina. Sequatur pietas districcio-
nis. Censura temperet indulgenciam. Ita clemens
esto in alicuius delicto sicut vis tibi. Quod di-
strictius quam te iudicas. Noli alteri te ralt (?) ali-
os perseques (?). Ergo alios iudica ut ipse iudi-
cari possis. Dum non indulges alienis peccatis tibi
inspicere (?). Quo enim iudicio in alio statueris eo ipse
teneberis. Ex lege recipe condicionem quam prepara-
verit (?). Iudicantis eadem ipse iudicandus es. Sen-
tencia te constringet. Iudicium quod aliis ponis ipsum
patieris. Sic ergo non temere iudicas quod tu quidem (?)
es. In qua mensura mensus fueris remetietur tibi.
Quia ad primum querere ut cum iusticia diffinias.
Nullum condempnes ante iudicium. Nulla iudi-
cia ex suspicionibus arbitreris. Ante proba et iudi-
ca. Non enim est accusandus sed qui convincitur. Am-
biguis dei iudicio reserva. Quod nescis in
dicio tuo quod non nosti divino iudicio committe.
Periculosum de suspicione est quemquam iudicare. Non
potes iudicare humano examine quod deus
suo iudicio reservat. Incerta non iudices quousque
veniat deus qui latencia producet in lucem et illumi-

nabit abscondita tenebrarum et manifestabit
consilia cordium. Omnis in verbis sit extra
non sit ... indiciis de minimis non
sine maturo examine convictum non sine ordine iudi-
ciario publicatum. Honoris summo honore fir-
ma sit humilitas. Quanto summus fueris tanto humi-
litatem tene. Quanto sublimius prefulges tanto te
humilitate reprime. Non te extollat honor
potestatis humili culmine humilitatis. Tanto ma-
ioris humilitatis esto conspicuus quanto es ma-
ioris dignitatis prelatus. Impositas quas tibi curas
humiliter suscipe. Traditum ministerium recte
subdita exple. Esto obediens divine dispensa-
cioni. Voluntati eius contraire non audeas. Suam
potestatem adeptus modeste exerce. Potestatem
tuam accepto ordinato animo administra. Quia
non turbulento sed tranquillo corde dispone. Ca-
ve honores quos sine culpa tenere non potes.
Sublimitas honorum magnitudo scelerum est.
Huiusmodi gradu maior sed dubio procul
felices (?) non potest tormenta pacium (?). Iudicium
non distinccius in his qui presunt fiet. Cui multum
committitur multum ab eo queritur. Cui plus committitur
plus ab eo exigitur. Honores seculi pericula
generant. Cito periclitantur prelati. Quanto
maior honor tanto maiora pericula. Alta namque
arbor ventis fortius agitatur. Excelse tur-
res graviori casu procumbunt. Altissimi mon-
tes crebris fulminibus feriuntur. In potentem
cito tendit invidia. Cito premit insidias
gloriosus. Gloria non sine invidia perit. Invidia
non periculum. Omnis quem seculi gloria fulgerat

Quamvis purpura auro resplendeat / Quamvis
cultu pretioso redimitus emicat / quamvis
sit multiplicibus praeditus· quamvis excu-
biarum cuneis protectus· quamvis innumerorum
obsequentium turbis obstipatus· quamvis
agminibus tutus, sed tamen ipse est in angustia
semper in merore· semper in districtione / In secretis
sit turbatur sed turbidus / in plena iacet sed
pavidus / In lectis aureis sed trepidus· Brevis
est huius mundi felicitas· Modica est huius mundi
gloria· Caduca et transitoria temporalis potentia /
Dic ubi sunt reges· ubi principes· ubi
imperatores ubi locupletes rerum / ubi po-
tentes seculi / ubi divites mundi· quasi umbra
transierunt / velut somnium evanuerunt / quaesi-
runtur / Dic ac ubi ad spectaculum ducuntur / Di-
cite ubi ad exitum pertinent / Dicite nunquam
sunt pretio acquisitum / Multi per opes peri-
erunt / Multi per divitias in discrimine ve-
nerunt / Multis exitiabiles fuerunt divitiae
Multis mortem generant opes / Nunquam mit-
tigat regem lex quae cunctis viris se subdit / Solli-
citudines non nisi mente torquent / Cura in
mente exagitat / potentium sollicitudinibus
nunquam carent angustiis· Si quaeris esse quietus
nihil seculi appetas· Sperne mundum / Hoc
si non mundi curas abiicies· Sperne quae
extra fuerint / si te aspectu terrenarum cogita-
tionum subtrahis· Dicite super pretio nunquam appe-
tunt / Inclitiores terrae sunt pretio admissi
Valde rarum est ut qui divitias possidet ad
requiem tendat / Et curis se implicat a dei
amore se separat / Qui in terra terrenum amorem

Divitie

defigit / ibi inhiatus delectatur / Cum iure rex
abiectione dei auctoritate / Nemo potest amplecti
Christum simul et seculum· Difficile est caelestia pati
et terrena cum insuperbie / Difficile est deum simul et
mundum diligere· Utraque simul amari non
possunt / difficile ymmo impossibile est ut presentibus
quis et futuris fruatur bonis / ut hic ventrem
et illic mentem impleat / ut de deliciis tran-
seat in delicias· Ut in utroque seculo primus sit
ut in terra et in caelo appareat gloriosus / Propter deum
ergo renuntia omnibus / a seculi curis te propter
deum suspende· Cum impedimentis seculi simile deo
studere / Nullus te mundi amor a dei amore
subtrahat / Nulla te sollicitudo rerum ab intentio-
ne dei suspendat / Esto mortuus mundo et
mundus tibi / mundi gloriam tamquam mortuus non
aspicias / Tamquam mortuus ab effectu vite
istius te separa / quasi sepultus in hereas curam
de seculo / Tamquam defunctus ab omni terreno te prima
negotio· Contempne vivens quod post mortem
non potes habere / Ex hoc nunc ad minimum
Sufficiat uti tua egeat inopie / Si quis po-
situm in tristitie consolare· Si quis ad inopiam re-
ductus· Si quis diripere aliquis ex anima
Si quis oppressum· Si quis humiliatum· Nullum contemp-
nas nullum spernas / Nullum despicias· Va-
num nullum divitias nullus atque terrest abscon-
dat / Neque atque confusus abeat / Omnibus communi-
ca omnibus tribue / Omnibus praebe· Non eligas cui
miserearis / ne forte praetereas eum qui meretur
accipere· Incertus es enim pro quo magis placeas
deo· Nescis pro quo maior factus et iustitie propi-
tius / Cui tribuis tamquam Christo tribue· Quod si

largiris cum hylaritate largire propter mercedem sine murmuratione, propter elemosinas sine tedio. Maior sit elemosina quam quod datur. Maior gratia quam quod impenditur. Tale est opus tuum qualis est intentio. Quod affectu bono dispensas hoc accipit deus. Qui autem cum tedio dat mercedem perdit. Qui cum iactantia et murmure porrigit fructum remunerationis amittit. Qui causa humane laudis largitur remunerationis non accipit fructum. Non est remissio ubi non est elemosina. De tuis iustis laboribus iuste pauperibus. Non auferas alteri unde alteri tribuas. Non te misericordem ostendas de alieno spolio. Quid prodest si alterum reficis, unde alium inanem facis. Concepta misericordia ista non proficiat. Talis misericordia peccatores non mundat sed ampliat. Bonum quod facis ne cum iactantia facito. Nil studeas propter temporalem laudem. Nichil propter appetitum favoris facias, non propter famam sed propter vitam eternam. Quod agis pro futura age mercede. Et ne remunerationis expectatio te teneat apud homines. Nec ad hoc perfici sed quod ad vite eterne gloriam proficit. Breviter hic laus queritur, illic remuneratio amittitur. Iusti in mercedem non hic sed in futuro accipiunt. Futura merces non presens promittitur iustis. In celo non in terra merces promittitur sanctis. Non est hic expectandum quod alibi debetur. Ecce accepisti monita, data est tibi vivendi regula. Nulla te iam ignorantia a peccato excusat. Non es iam vite nescius. Non es ipse decepte ignarus. Lege quod debeas scire exposui. Tibi debe- as esse descripsi. Cogitationes mandatorum teneas. Iam scis quid est recte vivere. Vide ne offendas. Vide ne deteriores quos communem nosti despicias. Vide ne quod secundo respicis vivendo contempnas. Donum scientie acceptum exinde imple opere quod didicisti percipere. Homo regratiatur domino

Gracias ago, grates refero, gratiarum actiones rependo, actiones gratiarum persolvo, ago atque habeo vel refero gratias. Quantas valeo gratias celebro. Quantas possum gratias ago. Multa sunt michi per te gesta. Multa collata. Multa spirituali largitione largita. Omnia michi placent. Omnia grata sunt. Omnia inserviunt animo. Omnia me blandiuntur. Omnia me oblectant. Et quid pro tot beneficiis pro solum quod remuneras rependam. Et compensare possim donis tuis nisi ut tuis preceptis utar. Sed obtemperem. Sed parcam et exhibeam obedientiam. Tu es michi dux vite, magistra morum atque virtutum. Tu es qui tranquille regulas et dirigis ducis. Tu es qui a tramite numquam distendis. Tu es qui a virtute numquam avertis. Tu inventrix bonorum, indagatrix iustitie. Sine qua vitam homines non nosse possunt. Per te cunctis vivendi regula datur. Per te de vite pravitate ad meliorem vitam homines adducuntur. Preceptis tuis formantur. Si quid distortum est tu corrigis. Si quid corrigendum est tu emendas. Nichil michi te dulcius. Nichil michi te suavius. Nichil michi te iocundius. Nichil michi te blandius. Nichil michi te benignius. Nichil michi te sanctius. Tu michi super omnia in vita mea places.

Hic hortatur persuasive

Iterum cum maioribus iste libellus

Homo regratiatur

venit. Rogo te ac quicumque humiliter suppli-
co ut cum ipse scriptus legatur | tamen ad
legendum et scribendum non solum tradat sed et igno-
rat | ut et suis et aliorum profectibus dup-
licato munere accipiat | Hoc ideo sug-
gero quia sunt multi et religiosi et forte aliqui
qui plures libros et satis nitide et pulchre
scriptos habere voluit | et eos in armariis
clausos tenent | ut illos nec ipsi legant
nec aliis ad legendum tribuant | ignorantes
quia nichil prodest libros habere et eos per mundi
impedimenta non legere. liber nam bene coopertus
et nitidus si non legitur nil facit animam mundam
Ille nam qui intelligit legit | et proximo suo scire vol-
uit | pulchros asserere eos non potest | sed pulcrum
maritus facit | perstitutum perire piget. Et
quisque pastor et prelatus admonitores
simplices proximis utiles | In hoc libro
conscripsi. Et in festivitatibus maioribus
sancti presbiteri vel dyacones doceant super plebes
commissas et tales. Et vere et. Dum accio bene igitur
in ipse cumque | absolve apud deum gloria
mea. Sic quoque non presbiteri vel dyacones
ita se nimium tenebris impediunt obli-
gaverit. ac similiter non possunt pro illo reddere
valeat quia cum tribunal Christi de credito sibi
grege divino possit reddere rationem Deo domi-
nus et dominus quia ita omnibus clericis precipue
presbiteris et dyaconibus inspirare dignabitur
ut non de negligentia reatum incurrat | sed magis de
assidua predicatione eternum premium mereantur
... ... accipere. Amen.
Explicit Synonima beati Ysydori

Exhortaciones Anselmi

Incipit liber exhortacionum beati
Anshelmi ad contemptum tempora-
lium et desiderium eternorum

Quid agis o homo quid
continuum operare in mundo
Sapientem et distructorem
creavit te deus et te assimilavit
celestibus quibus deus est prudens
In vigilia omni fande miseren-
tium esto sapiens et tam quam
te deus excelsus de celis adveniet
ut te aterrens elevaret ad ce-
lum in nuptiis celestis sponsi
vocatus es. O homo cur hec
contempnis et indignum te exhi-
bes eterno nitibus ad nuptias
dicationi non habes prosapiam
vestem ut lampadem reful-
gente habeto mundum odio
fac meditationi tua mundo Depone
maliciam spiritum | et dilige be-
nignum redemptorem tuum Con-
serva teneri tuis sicut angelus
custos ingiter ac scrutatis habe co-
gitatus emundare a prius co-
gitationibus ne mundi multiplicet
actibus | libera animam tuam commun-
di negociis. Diligentissimis ex-
integre ut in celis coroneris
a Christo. Esto miles ad percendam plu-
mam lacrimarum ut possis ex-
tinguere flammas peccatorum | Recor-
dare illius tremende diei apposite

remedia volubus. ac tue / am
bula iugiter in lege dni / Fac
iugiter mansionem presentium presen
tera fidem atque caritate Exer
ce cottidie per disciplina incon
tinens bonis spem etiam incedi
dendi in caritate sua et regib
in ecclesia / Caue ab otioso uerbo ne
recedas ab mandato / Planta
bona plantationem in corde tuo
et in anima tua uirtutes s. et mas
torum prium uide placetum peccato
rum / Ad cor esto immobilis quia
in medio laqueorum ambulas
Uigila ne in mortem baratrum
incidas / Ne te arbitrere diu
uicturum / Ne per dimidias
in malis artibus moreris
xpm semper exora ut totus affec
tus ut bona uita et optima sit
fructifera et deo acceptissima
uita tua / Habeto ante oculos
tuos diem exitus tui festina
in illa hora sine peccato inueni
ut in die uocationis tue anima
tua condescendat ad deum e
uecta officiis angelorum / Odito
odio huius mundi / Redemptorem
tuum toto mentis desiderio di
lige xpm / Non negligat
anima tua nec obliuiscatur dul
cedine ac suauitate laqueorum
diaboli mortifera ne plena

peccatis et ingenti confusione
de presentia tua / In illa hora co
tabescat ex formidine inimica
Esto in senectute semper paratus vi
gila libenter ab omni fere terrena
obsequia ut ab omnibus scandalis
ac cogitationibus turpissimis
exuaris / Esto prudens in sensa
te bonitate assumpno neque
tie si uis esse celestis Spe quo
tidiana sunt ex seruare et despice
Pastorum exempla sectare ut
ad paradysum deliciarum et deside
rabilem peruenias patriam sa
cerdotum / Quare odisti uita
tuam cum laude quod prosit
anima tua querere in sit delicissi
me ... gestura ... clamare
ostium paradisi / Letifica celeste
exercitum in tua congratulatione Ex
pectat medicus inde sanare
as tuas ... noli timere
Unde ei uultum tuum et offer me
dicamentum lacrimarum et fletuum
Cite apertum est ostium paradisi antequam
sera pressum claudatur / Effun
de de corpore lacrimas ne in alio
seculo sine utilitate plangas / Hic
enim omnia ibi iudicium / Hic uo
luptas ibi tormenta / Hic risus
ibi fletus / Hic tempus ibi ignis
eternus / Hic ornatus uestium
ibi cruciatus omnium / Hic clamo

ibi humiliatus simili ore quam in
sanis ne in tenebris exterioribus
condempnetur Non quam obletet
hic terrena delectatio ne ibi sit ama
ra deploratio Caveas non plan
gat nos et quis non defleat re
dientes in tua diligentius morte
Caveas excelsius et magnifice
tius quam experte mente insipi
entem redige tamen ut obe
diat omni impio consilio ob
temperat impigre exequatur pro
positum ac voluntate Caveas ut
votum dicior aliusque scilicet voluntate
dei facere virtute mentis impe
tum superat draconem Cave sepius
seipsum ditat nam continet
inutilis illecebris emollitur non
pervertitur adversis non extollitur
prosperis neque quasi vento vaga
et vertitur circumferatur immutatione de
puta bene in temetipso quid
melius est in primis scelus propriis
plangere ac crebrius exorare
ac in eternum ignem sine aliqua utili
tate deflere Cur thabescit vi
tus animi tui affectu ac desiderio
peritur mundi Serena mente
ad inestimabile eterne claritatis
felicitatem quam oculus non vidit
nec auris audivit quam preparavit deus
diligentibus se Continentia habe
to in lingua continentia in as

pectu in cibo in habitu in cogitatu in
risu ut ad celestia dei peritissimus in
omnibus demonstretur Stude pro viribus
ne habeas similitudinem nisi diaboli
Caveas tibi mundus prodesse potest si
eius sollicitudinibus caligaveris
Caveas agros dapes preciosi vestimen
ta nisi etiam supplicia Caveas
elationibus inflatur Caveas non con
tremiscat lamentetur et lugeat cum
in conspectu angelorum et hominum omni
ta tua manifestabuntur Cum
malis actibus tuis contristas
patrem piissimum in pensate qui
te in filiorum numero dignatus est co
putare prohibe a malo linguam
tuam inquire pacem et persequere eam
ne mutatus dominus malis tuis ut
nequissimum servum perpetuam tradat
ad penam si enim sequi volueris ad
gloriam eterno regi militaturus prius
abrenuntia a voluptatibus esto omni
vilitate vel extremitate con
tentus Pronuntia te lingua tua
omnibus inferiore intimo cordis
affectu crede te viliorem Age
devotas quod imperium expediat
Consurge per noctem ad orationem
et lacrimas adde ut liberet ab
omnibus laqueis et scandalis pas
sionum Si enim subito rapiatur a
nima tua peccatis repletur esse
timendissima non habens penitentie tempus ulterius

Quid dices mora in hora separacio
nis tue cum iam non conceditur tibi
vel momento unius hore vivere
Ideo potius dum vivis mortem presta quasi
statim moriendo sis ante conspectum iu
dicis para interim lampadem tuam
in conversacione optima festina ut
tibi sit accensa despice temporalia terre
na ut tamquam eximius belliga
tor pompam relinques seculi pos
sis bravium victorie promereri
terrene miserabilis ad gloriam tuam
exonera tua ponderibus sollicitu
dinum terrenarum non regnet inten
cio mee non contricio non ulla
omnino iniquitas terrena respue
celestia appete temporalia desere
sempiterna beatitudine desidera dili
ge expergiscere parumper a sompno
in ferendo aperi os suum observa
dei precepta ante onera peccatorum ora
frequenter sine celeritate lacri
mas funde mollitie animi fu
ge negligenciam excute maliciam
detestare animam mansuetudinem
dilige continenciam meditare
psalmodia festina orare deum
ipsius et primo dilige deum ex toto
anima tua sit ille dilexit te qui
me diem meditacionem amorem ab
negas temetipsum tibi actu vite
tue omni hora custodi fac te
alienum ab actibus seculi ut heres
efficiaris regni dei Audi omnia que
loquor / Ausculta que dico atten
de que moneo / Nulla enim in
mundicia polluaris / nulla libidi
ne maculeris / Ab omni te carnis
corruptela suspende / Ab omni car
nis corrupcione excute / luxuria
ultra non inmolestat libido ultra
non te demutat / Scelus enim
mortis quam libidine perdi / Castitas
hominem deo proximum reddit / Casti
tas hominem deum proximum facit /
Castitas regnum celorum promittit /
Et si adhuc carnis stimulus
tangeris si adhuc libidinis sug
gestione pulsaris / memoriam mor
tis tibi obice / Diem exitus tui
propone / finem vite ante oculos ad
hibe / propone tibi futurum iudicium
et futura tormenta propone tibi in
ferorum promptos ignes / propone ti
gehenne penas horribiles / Ora
cum lacrimis indesinenter / Ora
incessanter / insiste oracioni frequenter pro
care deum diebus ac noctibus / in
cumbe oracioni assidue / geme sup
plange surge ad precem in noc
te / pernocta in oracione / tempore matu
be nocturnis vigiliis / rursum ora
ad modicum claude oculos et oro
frequens oracio submonet ia
cula inimicos spiritus per expel
lit frequens inimicos spiritus

orationis durat instancia / Demo
nia oratione domantur omnibus ma
lis prevalet orationibus adime
quod tibi saturitate panis / per somno
lentiam / corpus tuum castiga iei
uniis / et abstinencie inserui pal
lida ora gere / arida mpta corpus
esuri / sitii / abstine / tabesce /
Vitiis demonis erudiari non
potes contra temptationes demo
nis / Esto humilis / esto in humili
tate fundatus / humilia te mi
nimum te fac / omni te minimum existi
ma inferiorem te omnibus te crimus
simus sis humilitate tene Quan
to enim humilior fueris tanto te
sequitur glorie altitudo / Cave iactanciam
Cave ostentationis appetitum Cave
glorie inanis studium Non te erga
roges non iactes / Non te in
solenter extollas ala sibi non
extendas elationis pennas non
erigas Nichil de te presumas ni
chil boni tibi tribuas / de iusti
cie virtute nulla elatione super
bias De bonis factis non attollaris
vel de bono opere non glorieris humi
liare ut exalteris / non exalteris
humiliteris Qui enim attollitur
humiliatur / qui exaltatur deicitur /
qui elevatur prosternitur / qui inflatur
allidatur Superbia angelos depo
suit domino regna deus dissolvit

arrogancia sublimes humiliat
inde humilitas casum nescit / humi
litas lapsum non novit / Cognos
ce in fine quia humilis dominus venit
ambula sicut ille ambulavit
Sequere exemplum eius / vestigia eius
imitare Christe vilis / Christe ab
iectus / Christe despectus / displicere
tibi / despectus esto apud temet
ipsum / qui enim sibi vilis est ante
deum magnus est / qui sibi ipsi
displicet deo placet / Esto ergo par
vus in oculis tuis ut sis ma
gnus in oculis dei Tanto enim
eris apud deum preciosior / quanto a
pud homines despectior / porta
semper verecundiam in vultu delicti /
porta pudorem in memoria co
missi peccati / Prae pudore oculos
tuos non attollas / incede depo
sita facie / abiecto vultu / mesto
ore presso corde / lugubri veste
sacco involutus / optimus cilicio in
corpore / semper lugens / semper merens /
semper gemens / semper suspiria cordis
emittens / Sit compuncto in cor
de lamentum in pectore / delectet
te semper planctus et luctus Esto
semper paratus ad lacrimas / planctum
et lacrimas numquam deseras / nulla
te res de proposito separet / faciat / in
cessanter in corde tuo spes et for
mido consistant / Sic spera

Exhortacio.

[C]um iam ut metuas iusticia sic
tempestas indulgencie erigat ut
metus gehenne semper affligat In iu
cunditatibus tuis non confisteris
In langworibus tuis gratias age
deo Valere te magis animo opta
quam corpore valere te magis opta
mente quam carne egritudo car
ne debilitat mentem castigat Si
prosperitas arripit non extollare
si adversitas accidit non deiciare
Si contingit calamitas pusillani
mis non existas Hec tempora
tu in prosperis hec parata in ad
versis probant te in dolore cog
noscere ne frangaris probant te in
prosperitate cognoscere ne extollaris
Equalis esto in omnibus neque
in gaudio neque in merore commu
tes omnia equali animo susti
ne adiuncta insolencia commit
tere [illegible] te casus imparatum
inveniat nullus sit casus quem
non meditacio tua preveniat
propone enim nichil esse quod non pos
sit accidere In seculo meditare
quo pacto adversa feras futu
ras semper cogitare miserias
cedit adversus casus consili
o advenientes impetus fran
git premeditacio Sed bona et ad
mala cor tuum prepara et bona
et mala prout veniunt porta
adversa et prospera prout contingunt
tollera quicquid evenit sustine
mite libera Si pervenit iracundia
refuge illam Si pervenerit mi
tiga illam Tempera furore tem
pera indignacionem Cohibe animo
tuo refrena iracundie impetum
Si non potes iram mitigare vel [illegible]
tempera Si non potes furorem
tenere vel cohibe Disce mala ferre
potius quam reddere Disce mala
magis tolerare quam facere Esto
mansuetus esto paciens esto hu
milis esto modestus Serva paciencia
sua modestiam despice probra
illate contumelie Sagittas
contumelie paciencie clipeo frange
para contra verba asperitatis paciencie
clipeum contra lingue gladium
paciencie scutum Inter omnes quisque
irritet quivis exasperet qui
vis insultet quivis contristet
quivis moveat quivis ad litem pro
vocet quivis convicia dicat qui
vis iniuria faciat quivis con
tumelias afferat tu silete tu
tace tu contempne tu dissimu
la iniuriam non videas convicia
non retorqueas tacendo [illegible]
tis Disce pro Christo tollerancia dis
ce molestiam [illegible] attende et
non doleas iniurias Consi
deratio iusticie dolorem tempera

Anselmi

In inimicos omni modestia placa/
mala alio[rum] tuo bono ex supera/
Cum quis derogat tibi tu ora/ tu
maledicit tibi tu benedic/ Maledi
centi tibi benedictionem appone Iras
centem patientia deliniri/ Blandimen
to iracundiam furentis dissol
ue/ Fomite nequiciam lenitate
extingue maliciam bonitate/ Cum
quolibet etiam inter illicitas con
tumelias pacem/ capi tranquillo
corde dolorem iniurie/ Tacite
enim comedit cum vulnus in
clusum Si constans fuerit
tuum in aliquo/ age primum
coram illo/ si offenderit sufficit
consilia tu in parte offensionis
tue veniam postula celerrime
Dilectionis affectu humiliter adue
nia enim prouocata Supplici ad
veniam deprecare/ affectu prest
ne petenti veniam pariter in
dulge/ venientem statim am
plectere/ redeuntem confestim
benigne suscipe caritate/ Di
mitte ut dimittat tibi/ Ignos
ce ut ignoscatur tibi/ Indulgen
tiam non habebis nisi dederis Et
si ille non supplicet si sibi di
mitti non postulet Si depra
ti humilitati non subeant
Si pectus suum mala conscia
non agnoscat tu relapsa
ex corde/ tu dimitte ex animo/ tu
gratis indulge/ tu veniam ex sponta
voluntate concede/ Non retentes
cordis dolorem/ aufer a corde
supina offensionum aliene ne
quicie non fues dolore Odium
enim arcet dei homines separat a ce
lo subtrahit a paradyso eicit Odi
um nec passionem admittit nec
martirio expiatur Quid zeli res
ferti ignes Inuidia cuncta vir
tutum germina concremat Inuidia
cuncta bona ardore pestifero
deuorat Sit primum sibi nocet primum
se mordet primo suum ledit aucto
rem Inuidia anime tynea est/
sensum comedit/ pectus urit/ men
tem affligit/ cor hominis quasi quedam
peste depascit/ Conturat sibi contra
zelum bonitas aduersus inui
diam opponatur caritas pacem ama/
pacem dilige/ pacem cum omnibus re
tine omnes in mansuetudine caritate
amplectere Non sis impatiens in
mdus/ esto in affectu pro imperio/
semperque retine animum consta
ne beato mente placabilitatem
cum benignitate affabilis in sermone/
grato animo ad omnes appare
Fuge rixas/ vita lites/ caue
contentiones/ tolle litis occasi
ones/ litem sperne/ teneque semper in
pace Inimica causantem stu

deas devitare. Contentio lites par-
rixas gignit, faces odiorum accen-
dit, pacem cordis extinguit,
concordiam rumpit. Si ceciderit
inimicus tuus noli congratulari. In
ruina adversarii noli extolli.
Sit tibi magis erga humilita-
tem eius humanus affectus. Sau-
ciare fletibus in alienis meroribus
bus. Non sit tibi ferreum pectus
non dura precordia. Sit aliena
luge miseriam tanquam tuam. Cum
flentibus fle, lugentibus mentis
affectum coniunge. In omnibus actibus
tuis, in omni opere tuo, in omni
consilio tuo imitare bonos
emulare sanctos. Sint tibi p-
rimum exempla ... disci-
pline. Nulla vite tue scan-
dalizet infamia. Nullum opinio
contristet adversa. Disce homo
flagrare proximo testimonium
bonum habeto. Nulla fama tua ob-
lectetur ... nulla lateat
obprobriis. Cave gloriam simulare
vita vulgi admirationem. Si favo-
res contempnere esse magis
bonum quam videri contempne-
re. Non te favor seducat
nec vituperatio fugat. Qui lau-
dem non appetit nec contume-
liam sentit. Disce te tuo non
alieno iudicio. Non ex aliorum

sermone sed ex tua te mente men-
surare. Qualis sis unus talis es-
to. Prosperum tuum et bonum tuum intus esse
demonstra. Ne te placeas de te spec-
taculum. Non des aliis obtrec-
tandi locum. Vita malos.
Cave iniquos. Bonorum con-
sortium appete. Societatem vere(?)
sta individue adherere. Melius
est habere malorum odium quam consor-
tium. Ab otioso sermone etiam
linguam compesce. Ab otioso
verbo linguam restringe. Sermones
imperitos respue. Fuge in-
honesta verba. Ne garrulitas ver-
ba inania. Vanus enim sermo
cito polluit mentem et facile
agitur quod libenter auditur. Non procedat
ex labiis quod aures non pollu-
at audientium. Cuncta minima
ne premas ad maiora ...
loquere. Constant digna atque
condita doctrina. Sit sermo tuus
irreprehensibilis, sit opportunus
audientium utilis. Disce prius
quare quid taceas et nescio
quaerendo et in tacendo sis prius
cunctum aut deliberata quid di-
cas. In nulla te contendas labiis
tuis signaculum pone, lingue tue
silentii claustra appone. Con-
cludere linguam intentione custo-
die. Interrogatus os tuum aperiat

Sint verba tua pauca multi-
loquium non declinat peccatum Lin-
guosus homo imperitus est
Sapiens paucis verbis utitur
Loqui multum est stulticia Breve
sermonem facit sapiencia Imperitus sa-
tis perstrepit nichil sensu dicit
Vox insipientis in multiplicacione
sermonis Semper verba tua mode-
rate conveniat in verbo mensura
in sermone statera Alienam
vitam non laceres de malo alieno
os tuum non coinquines Non
detrahas peccanti sed condole-
as Quod in alio detrahis in te pertimesce
Grave crimen est detractio Canum
mos est lacerare Canum mos lin-
guas exerere Canum dente pes-
tifero mordere Cum aliis de-
trahis te discute Cum alium
mordere tua peccata redargue
Si vis detrahere ad tua peccata
te retorque Non alius delicta
sed propria vicia tuere tua non ali-
ena intende Numquam alii de-
trahes si bene te consideres
De tua correctione sollici-
tus De tua saltem intentus
Susurrantibus auditum ne prebe-
as Pari reatu detrahentes
tenentur et audientes Cauta
cura corrige tua vicia quanto
studio perspicis aliena Caveas

in omnibus mendacium ne casu ne
studio loquaris Fili nullum
iustum mendacium Omne mendacium est
peccatum Os enim quod mentitur occidit
animas Perdes omnes qui loquuntur mendacium
Et testis falsus non erit im-
punitus Refugge et placatum
declina mendacium Cave fili
numquam mentiaris Esto in verbo
verax neminem mentiendo
fallas Prohibe inanitatum tolle
insinuacionem sit in ore tuo est
sit in ore tuo non est Inturpi-
toto vita detectum Ibi peccati
ubi deum esse nescis nedum occulta
qui fecit absconsa Et si te non
dampnat propria publica fa-
ma condempnet tamen propria consciencia
In omni opere tuo dei auxilium
posce Omnia divine gratie divino do-
no ascribe Nichil virtuti tue
ascribas virtute tua nichil
presumas Divine consideracione
virium nichil novis Infi-
deles computantur qui que de-
voverint non impleverint Occul-
ta virtutes predicatione abscon-
de bona facta Iactanciam fu-
ge Nudi quod esse meruisti Se-
cula tocius iuvenelia pravas
cogitaciones cito manifesta
Si patet vicium fit ex magno
pusillum si latet fit ex minimo

magnū anticipite dūi delibera
sinam ex ius agē deū exquire
absit in bonis segnicies remissa
absit torpens negligen̄ cum qđ
expedit differre impedit desidia
frigescit ingenium ⁊ neglugen̄
ttorpor neglegit aum ⁊ Nil sa
pia melius nichil prudentia
dulcius nichil scia suauius nichil
stulticia peius nichil insipia de
terius ⁊ ilugriama turpius fu
dorius scia sc decipi² Stultus in
iuria cito dilabi² Ante ore promitt
ope adimple uba tua precedunt
opa Caue ne dum alios docē
do erig ipe laudis appetitu in
gbis esse cito uitati predispinato
ne tolle cito itamē colleptiua
tem deffensionem plus dilige au
dire qm dicere in principio audi
loque nouissimus comunes taceas
postremus dicas suū dignitez
redde cuiuiqz honorē sede
maiori aucti obsequire Volunt
malum aut face inssus no acqui
escas maliū inssis nō consencias
Tene modū in omi ope Honom
re distinctonem tene Qz tibi uis
fieri fac alti Talis esto alis q̄
les optas alios esse erga te Caue
honores quos tenē nō potes
Sublimitas honorū magni
tudo e stilis cuius differe mostim

potes furi ⁊ die hodiernum
Cauendū e n ne illū nō tene
as ⁊ tamen amittas ⁊ Non ex
ignū detrimētū e nec hore diuis
diebus qz ac noctibus deum prtale
⁊ oculos apertus reprime col
le actionem peccandi Aufer ma
ticiam delinquendi omnia nō
turbulento animo sz tuo sto
corde dispone Ne qq distric
indices qm te Breuis e huius
mundi felicitas modica est
huius sti glā caduca e ⁊ fragi
lis tpalis poten̄ Dic ubi sunt
reges ubi principes ubi om
perates ubi rex locupletes ubi
potentes sci ubi diuites mun
di Quasi umbra transierunt
⁊ euebat sompnium euanuerunt
Solliatudines un metes cotur
bant Cure un mente exagi
tant Sinis esse quietus ne
scuitis appetas Sp requiem
qmere hebis Si a te mundi cu
ras abicies Qui cum terris
se implicat adi amore se se
pat ⁊ Nemo pt amplecti
glām simul ⁊ sclm Nemo pt
amplecti xpm simul ⁊ sclm
Qst deum ge reuma omib
sine impedimento sci do sinis
stude omi bi cuita omib stu
de tribue omib pbe maior nō

sit benivolencia quanto res imper-
tita maior gratia quanta res da-
ta vero est minor ubi non est benivo-
lencia. Tale erit opus tuum
qualis intencio tua. Esto tem-
plum dei et deus excelsus habita-
bit in te. Debitus iusti laboribus
iusticia pauperibus. Non auferas
viri quod tribuas alteri. Cum dispa-
gas age pro futura mercede
perenne remuneracionis expecta-
cione. Futura merces non prius
permittitur sancti in celo non in
terra merces permittitur iusti. Non
est hic expectandum quod est aliquid da-
tum. Esto mortuus mundo et
mundus tibi. Mundi gloriam despi-
ce tamquam mortuus sicut sepulti
tus. Non habeas curam de seculo
tamquam defunctus. Abomi-
no te pro negocio. Contemp-
ne timens que post mortem
habere non potes. Nichil stu-
deas propter laudem, nichil propter
temporalem opinionem, nichil
propter famam, sed propter vitam
eternam. Quam concedat nobis
qui cum patre et spiritu sanc-
to vivit et regnat per infini-
ta secula seculorum. Amen.

Incipit liber de meditacionibus
Beati Augustini.

Vigili cura, mente sollici-
ta, summo conatu et sollici-
tudine cotidiana debet
nos inquirere et addiscere quo-
modo et qua via possimus infernale sup-
plicium vitare et celeste gau-
dium acquirere. Cum nec illud sup-
plicium vitari nec illud gaudium
acquiri possit nisi via cognita
qua illud est vitandum scilicet infer-
nale supplicium et istud acquirendum.
Audiamus ergo libencius, inspicia-
mus diligencius verba apostoli
quibus ipse divinitus ostendit scilicet celestem
gloriam que ineffabilis est et que
sit via que ducit ad eam. Ait — 1 Cor. 2
enim: Nec oculus vidit nec auris
audivit nec in cor hominis ascen-
dit que preparavit deus diligen- !
tibus se. Ecce probat quod dixit deum
bona preparasse diligentibus se. Osten-
dit quod dilectio via est qua perve-
nitur ad illa bona. Ex dilectione dei
sine dilectione proximi haberi non
potest, teste beato Johanne qui ait: — 1 Io.
Qui non diligit fratrem suum quem
videt, deum quem non videt quomodo potest
diligere. Et hoc mandatum habemus ut
qui deum diligit diligat et proxi-
mum. Ecce in hac gemina dilectione
consistit vera caritas, de qua loquens
apostolus ait: Et adhuc excellenciorem — 1 Cor. 12
viam vobis demonstro. Ecce karitas

excellentissima via est que ducit
ad celestem patriam et sine qua il
luc nemo pervenire potest. Sed quis
in hac via est quis novit eam
cum diligit deum. Et primum quo
diligendus est deus et quomodo primo
deum debemus diligere plus quam
nos si precepta eius et voluntatem
eius etiam in omnibus obedimus
atque preponimus voluntati nostre
proximum autem non iubemur diligere
quantum nos sed sicut nos scilicet et velle
ei et optare ei omne bonum et ma
xime etiam beatitudinem et ad
illam obtinendam illi succurrere
et corporalibus bonis et spiritualibus pro
ut racio exigit et facultas per
mittit. Unde dominus in ewangelio ait omnia que
mt·1 cumque vultis ut faciant vobis ho
mines et vos eadem facite illis. Et
Johannes apostolus ait: Non diligamus
verbo neque lingua sed opere et veritate.
Sed qui sunt proximi quos debemus
sic diligere? Certe omnes homines
sunt christiani, iudei, pagani, ma
li et boni, amici, inimici. Myly ihesu criste

2 Cum ergo tota salus nostra in dilec
cione consistat, quale et quantum
sit deus a nobis diligendus sit
diligenter considerandum est ad eius
dilectionem in nobis excitandam, nu
triendam, augendam multum
valet beneficiorum eius frequens
et diligens consideracio. Tan
ta enim tribuit tantaque retri
buit quod deficiat anima nostra pre
sens in consideracione tantorum
beneficiorum. Et licet ei non possimus
tantum et tantas ut deceret
amorem et obsequium gratiarum
acciones, tamen quantum tempo
tas possimus rependere debemus
certe quia si beneficiis suis que
sua magna pietate sua gra
tuita bonitate nullis nostris
meritis exigentibus nobis con
tulit, ideo a nobis maxime
est diligendus. myloscziwy

Qualiter autem a nobis deus 3
sit diligendus illud eius
mandatum manifestat quod
nimis custodiri voluit dicen
dicens o homo illud omnium man
datorum primum audi, inquam
diligenter retine, memoriter
recordare, iugiter operibus im
ple, instanter assidue exse
querentur. Hoc autem illud man
datum: Diliges dominum deum
tuum ex toto corde tuo et ex
tota anima tua et ex toto
intellectu et voluntate et ex tota
mente et memoria, id est ut
omnes cogitaciones tuas
omnemque vitam omnemque in
tellectum tuum in illum conferas.

Et quia te patrem adeo diligi
estimas utrumque patrem diligere
non deberet. Bonitate ergo te
nobis in animo tuo que tibi con
tulit dona et beneficia que re
cepisti et te vehementer illum
diligere deberet compelleret.

Ut autem amor dei in te
amplius excitetur
et crescat considera diligenter
atque quare et ad quid crea
tus sit homo, que deus
propter hominem creavit. Scien
dum ergo est quod creaturarum ce
lestium vel terrestrium visibilium
vel invisibilium causa non
esse nisi bonitate dei creatoris,
qui est deus summus
et verus cuius est tanta boni
tas quod alios sue beatitudinis
qua eternaliter bonus est velit esse
participes, quam videt communica
ri posse minui omnino non
posse. Illud non bonum quod ipse
erat sola bonitate non ne
cessitate aliis communicare vo
luit, quia summi boni erat
prodesse velle, et omnipotentis no
cere non posse. Et quia non
valet eius beatitudinis par
ticeps existere aliquis nisi
per intelligentiam, que quanto
magis intelligitur tanto plenius habetur,

fecit deus rationalem creatu
ram que summum bonum intel
ligeret, intelligendo amaret,
et amando possideret, et possi
dendo frueretur, eamque hoc
modo distinxit ut pars in sui
puritate permaneret, nec corpori uni
retur, scilicet angelica; altera non corpori uniretur
scilicet anima rationalis. Et sic distinc
ta est rationalis creatura in in
corpoream et corpoream. Incorpor
eam ꝑſam ut angelus, in corporea
ut homo ex anima rationali et
humana carne subsistens.

Conditio ergo rationalis crea
ture primam causam habuit
dei bonitatem. Est ergo homo cre
atus ut angelus scilicet propter boni
tatem dei. Nam quia bonus
est deus summus boni omnium
sumus. Ad quid autem creata est
rationalis creatura? Ad laudan
dum deum et ad serviendum ei et
ad fruendum eo, in quibus ꝑſit
cit ipsa creatura non deus. Mun
dus autem factus est propter hominem
ut serviret ei sicut ipse deo. Deus
enim perfectus et summa bonitate
plenus nec potest augeri nec
minui. Creatura ergo rationa
lis facta est ad (?) ... et ad
creatoris bonitatem et creature
utilitatem. Cum vero (?) ...

facta sit racionalis creatura et
quare. Videndum est propter dei
bonitatem et creature utilitatem
utile ~~[struck]~~ nempe est cre-
ature servire deo et frui eo.
6 Factus ergo angelus sive ho-
mo propter deum dicitur esse factus
quia creator et summe bonus al-
titudinis non indigens officio
cuius bonorum nostrorum non eget sed
ut serviret ei et frueretur eo. Cui
servire regnare est. Sed hoc omnino pro-
ficit serviens et non ille cui ser-
vitur. Sicut factus est homo propter
deum id est ut ei serviret. Positus
ergo homo in medio ut ei servi-
retur et ipse serviret tamquam per
utrumque refluerent totum
ad bonum hominis et quod ipse acce-
pit obsequium et quod deo impen-
dit. Ita enim voluit deus sibi
ab homine serviri ut ea servitute
non deus sed homo iuvaretur sed
voluit ut mundus serviret homi-
ni et ex eo similiter iuvaretur homo.
Totum ergo bonum hominis erat et
factum est propter ipsum scilicet mundus
propter quod finis est ipse. Omnia enim
ut ait apostolus vestra sunt superiora
scilicet equalia et inferiora. Superiora vestra
sunt ad fruendum ut deus creator
trinitas. Equalia vestra sunt ad
conviuendum ut angeli qui etsi nunc [?]
sunt quia ad usum nobis sunt

sicut reges dominorum dicuntur esse
famulorum non domino sed quia sunt
ad usum eorum. Spiritus enim angeli
in quibusdam scripture locis nobis
servire dicuntur. Dum quod nos
in ministerio mittuntur. Unde ait
apostolus Omnes administratorii Heb.
spiritus sunt missi in ministerium
propter eos qui hereditatem ca-
piunt salutis. Et [illegible] Neque tamen
incredibile videatur cum quidem
ipse creator rex angelorum
non venit ministrari sed ministrare
et dare animam suam pro multis.
Dicuntur enim angeli orationes
et vota nostra deo offerre non quod
deum doceant qui omnia an-
tequam fiant et postquam fiant
novit sed eius voluntate su-
per his consulunt et quod deo in-
bente cognoverint nobis imple-
tum esse hoc nobis vel evidente-
ter vel latenter reportant.
Unde angelus Tobie ita ait Tho.
Cum orares orationem tuam
deo obtuli. Similiter et nos
cum oramus non deum docemus
quia nescit quod velimus et quo
indigemus sed vice hac racionalis
creatura temporales orationes
ad eternam veritatem referre
sive petendo quod erga se fiat
aut consulendo quod faciat de
excelso celorum habitaculo ad

consulendos ad visitandos
ad admonendos nos accen-
si vehemens karitas angelorum
pro deum pro nos et pro seipsos
pro deum utique cuius tanta er-
ga nos iure dextera ipsi quoque
ut dignum est mirantur pro
nos quibus immo et propter propriam
similitudinem miserentur
pro seipsos quorum ordines in-
staurandos ex nobis toto desi-
derio postulant. Maria magdalena

Primum generale est ut unusquisque
semetipsum consideret et cum
cognoverit dignitatem suam
non faciat iniuriam auctori
suo abiectiora sectando amet-
nam tua que per se considera-
ta pulchra sunt pulchrio-
ribus comparata vilescunt et
sicut ineptum deum forma
sibi inepte pulchra coniugitur
omnino indecens est ita ea que
sunt infima cuidam ymagi-
naria pulchritudine induce-
re aut pulchrioribus coequa-
re. tu ergo anime tue attende
pulchritudinem et intellige quia
tem pulchritudinem debeas
diligere quia si forte interna visio
tua pro negligentia obscurata
est teipsum ut decet et expedit
contemplari non sufficis tum
saltem quid dote estimare debe-
as ex iudicio alieno non procede
sponsum habes sed nescis pulcher-
rimus est omnium sed faciem eius non
vidisti. Ille te vidit quia nisi
te vidisset non te diligeret. Ille no-
luit adhuc semetipsum presentare
tibi sed in munera misit munera
tibi dedit arram misit arram pi-
gnus amoris signum dilectionis
Si cognoscere ipsum posses si speciem
eius videres non ambigeres
ciues eum quod tam pulcher tam
formosus tam elegans tam
amabilis omnino aspectu captus
non esses si non eum singulare
decor et ulla actione admirandos
traheret Quid ergo agimus
videre illum non vales quia
absens est non times non
erubescis illi iniuriam facere
eo quod singularem eius amorem
contempnis tecum alienum tibi
dum turpiter et impudice prosterni-
nis noli sic facere si aliud facere
non potes qualis ille sit qui
te diligit considera saltem
arram quam dedit tibi for-
tasse in ipso munere eius quo pre-
nes te est poteris cognoscere
quo affectu illum diligere quo
studio et diligentia te illi debe-
as conservare. Insigne est arra

eius nobile donum/ quia nō
decuit magnum dare parua
pro paruo magna sapiens de
disset/ magna ergo sunt que dedit
tibi manibus autem b q mte di
ligit/ magnum quippe ē q tibi
dedit/ Quid tibi dedit omnia
sponsus tuus/ respice dm
sū mundum istum & considera si i
co aliquid sit q tibi nō ser
uiat/ omnis natura ad hunc finē
cursum suum dirigit ut tuis
obsequiis famuletur & tue uti
litati deseruiat tuis scilicet oblecta
mentis pa & necessitatibus sed in
affluencia inexhauriente oc
currat hoc celum hoc terra hoc
aer hec maria cum hiis que
in ipsis sunt uniuersis explere nō
cessant/ hinc uicissitudines temporum
hinc annis innouacionibus
redeuntibus preteritis antiqua inno
uans dilapsa reformas con
sumpta restaurans pastu perpe
tuo subministrat/ Quis ergo pu
tas hec instituit quis istius
nature precepit ut uno consensu
tibi seruiat/ beneficium accipis
& auctorem eius non agnoscis
donum in manifesto est lar
gitor occultus & tamen ipsa racio te
dubitare non sinit hec tua
non esse debita sed beneficia
aliena/ Quicunque ergo ille est mul
tum nos contulit & qui tantum
dare uoluit multum dilexit
Quem ergo diligens & tam dilige
dus suo dono iniuria est/ Et quidam
stultum est amorem tam pote
tem nō ultra concupiscere/ tam
impium tam pessimum ē tantum
diligentem non amare Si autem
diligis ista saltem ut subie
cta dilige ut tibi famula
ta dilige/ ut arram sponsi/
ut munera amici/ ut beneficia
domini/ sic tamen ut memineris semper quid
illi debeas/ ne ista pro illo/ ne is
ta cum illo/ sed ista propter illum/
& per ista illum diligas

Vide o anima neq absit 8
meretricio dicatur si munera
dantis plusquam amantis affectum
diligis maiorem tamen eius iniu
riam facis si dona illius accipis/
& tamen uicissitudinem dilectionis nō
rependis/ aut igitur dona illius
si potes respue/ aut si dona il
lius respuere nō potes/ uicis
situdinem dilectionis rependas/ di
lige illum propter se/ & dilige te propter
illum/ ut fruaris illo/ dilige
te ut diligaris ab illo/ dilige
necessaria illius que data sunt
ab illo illum tibi & te illi di
ligas/ hec prima et casta dilectio est

nichil habens perdidimus michi
amare nil tansitorium consi
derem. Ergo o anima que simul
cum omnibus, que specialia cum
aliquibus, que singularia sola
accepisti. In omnibus te dilexit
vel communiter tibi cum omnibus
vel specialiter cum quibusdam vel
singulariter et sola tecum. Cum
cum omnibus te dilexit quibus
tamen te singulari dono
pretulit in omni creatura dilecta
es cum omnibus bonis dilecta
es quanti boni sunt qui
nimis te acceperunt.

9 Primum cogita o anima quod
aliquando non fuisti et ut esse
~~inciperes~~ inciperes hoc dono
dei accepisti. Donum ergo eius
erat ut fieres. Sed numquid ei tu
aliquid dederas vel tu de
disse poteras, priusquam fieres
quod tibi hoc redderetur. Hoc ut fieres
nichil prius vel tu dederas
vel tu dedisse poteras priusquam
fieres. Qui nunc et si nil am
plius dedisset pro eo ipso tamen
semper a nobis laudandus et dili
gendus esset. Nunc autem amplius
dedit quia nobis dedit non
solum esse, sed et pulchrum esse
et formosum esse. Sed ut in hoc
terminari potuit nimium sic

largitor. At tu adhuc aliquid
plus dedit et magis nos ad simi
litudinem traxit. Voluit ad se
trahere per similitudinem quos ad se
trahebat per dilectionem. Dedit ergo
nobis esse et pulchros esse de
dit et vivere, ut precellamus ea
que non sunt per essentiam et in
hiis que ordinata sunt aut in
complecta vel incomposita per
formam et que sunt inanima
ta per vitam. Magno ergo debito
obligata es anima mea, vel
tum accepisti et nichil a te
habuisti ex hiis omnibus non habes
quod retribuas nisi hoc tantum
ut diligas. Tamen quod per dilec
tionem datum est, vel melius vel de
centius quam per dilectionem re
pendi potest. Accepisti autem hoc per
dilectionem. Iam nunc tibi narra
re incipiam quantum iste tuus
sponsus qui tam excelsus
apparuit cum te conderet, hu
milari dignatus est cum
te repararet. Sicut tamen sub li
mis hic tam humilis est in re
paratione, non tamen hic quam illic
minus admirabilis. Illic potentia
magna tibi contulit, hic mi
sericordia pre dura sustinuit.
Ut enim relevaret te illuc unde
cecideras, ipse descendere dignatus e[st]

huc ubi iacebas / descendit que
suscepit sustinuit uicit restau
rauit / Descendit ad mortale /
suscepit mortalitate / sustinu
it passiom / uicit morte / re
staurauit hominem / Ecce ani
ma obstupesce tanta mira
bilia tanta bn̄ficia pro te exhi
bita / cogita quantu te diligat
qui tanta dignatus ē facere pro
te / pulch̄ri facias eius munere /
feda facta es tua iniquitate. sed
rursum mudata es et formo
sa facta es eius pietate / ope
rante. tm̄ incolumis eius caritate
Olim cum nō esses te dilexit
ut conderet / cum feda esses dile
xit ut pulchra faceret et ut on
deret tibi quantu diliget nō re
moriendo a morte liberare vo
luit ut nō tm̄ impenderet pie
tatis bnficium / sed et caritatis
monstraret affectum / Grandi itaque
dignatione primo homini spira
culum vite a deo primus for
mato infundit sed multo ma
iori caritate peccati homine nō
iam sua dedit sed se ipsum impe
dit et tradidit .

10 Magnum quiddam est a deo ep
esse me sencio opus eius
sed multo plus ē ex tuisse ipm
uideo imprimi meum quod quiddam
tam copiose innuit ipsa redeptio
agitur ut ho demum ualeret in
deat / O felix culpa mea ad
quam diluendam dnm ille ca
ritate et hitum ipsa quod eius cari
tas in ea desidanti et tot ea
precordiis concupiscenti apit
principium tam bene dilectionis eius
agnoscerem si in tante pericula
eam expertus nō fuissem / O
quam feliciter cecidi qui post lap
sum felicior resurrexi / nulla
dilectio maior nullus amor sin
cerior nulla caritas sanctior
nullus affectus ardentior / mor
tuus ē prime immorens nulli
ep in me amaret inueniens
Quidquid dilexisti dne in me
ttm dilexisti ut morereris
prime quid tale in me inueni
sti pro quo tanta et tam dura
sustinere uoluisti / Ecce si cogi
tare cepis o anima mea quot
et quales in compacione tua ab
iecti sunt qui habent que tibi
data ē gratiam consequi nō
potuerunt / Certe audisti ab
initio usque ad hanc diem quam
multe generationes pertransierunt
que sine cognitione dei et xpo
sue redemptionis in interitum
sempiternum dilapse sunt / omnibus
illis redemptor tuus te pretulit

anima mea qui te hanc gratiam
largitus est quam nullus illo
rum pape meruit / In sola
psillis omnibus assumpta es
regnare hec unica suscepit nulla
preter salvatorem caritate potuis
invenire talem / Elegit ergo te et
preelegit sponsus tuus auctor
tuus deus tuus redemptor
tuus Elegit te in omnibus tras
sumpsit te ex omnibus tamquam
unit te pre omnibus nomine suo vo
cavit te ut memoriale eius
sit esse apud te / Voluit te prin
cipem esse in homine principem
in bonis virtute quia unxit
te illo oleo quo ipse unctus
erat oleo scilicet letitie / Ut ab unc
to sis unctus et a xpo dicaris
xpiana / Sed nunquid tu fortior
nunquid tu nobilior nunquid tu
ditior omnibus illis fuisti qui hac
pillis specialem gratiam sortiri me
ruisti id est sorte obtinere / quot for
tes quot sapientes quot nobi
les quot divites ibi fuerunt
et tamen dimissi relicti et abiecti pe
rierunt / Anima fateor dolatum
est tibi / Nam tam tua feda prius
fuisse et polluta et deformis
et squalida decisa et dissipata
et omni errore et enormitate
plena sit deus tuus dilexit te

Ut te tanta gratie sue muneribus di
taret / Nisi ergo prius multa tua
et studio diligenti et vehementi
exsculpta et decenter ornata fue
ris in celestis sponsi thalamum
introduci digna non eris / Nunc
autem dum tempus est o anima for
mam excole faciem ornare habitum
compone maculas terge mundi
tiam repara mores corrige dis
ciplinam serva bonis tandem
in melius crescat digno spon
so sponsam dignam omni vir
tute redde / Prepara ergo te sicut
sponsam immortalis sponsi re
gis celestis / Hec ex adiutorium per
venire scias quod heres dum te ornare
possis quia utique ex te nichil
nisi ab illo recipies / ab illo enim
accepisti ut vestimenta bonorum
operum modum et fructu elemosi
narum tuum ieiuniis et orationibus
sacris vigiliis aliisque operibus
pietatis quibus quodam vario or
natu possis ornari vel decoro
rari / Et quod ad sanitatem quod quod
ad refectionem quod quod ad spem re
pendam quod quod ad decorem ange
licum naturale demonstratur copiose te
buit / Unde quia copiosa dispen
satione tibi ubique omnia non
habuisti et datum est tibi perdidisti
et restitutum est tibi nunquam derelin

querere ut scias quantum te diligat
ille a quo amari non vult
te perdere / et is tanta pacientia expec-
tat et concedit pie totiens ne-
gligenter amissa Item atque iterum
si volueris reparas / O quot pe-
rierunt iam qui ista tecum rece-
perunt sed amissa iterum reci-
pere non meruerunt tu plus omnibus
illis dilecta es quia tibi tam
benigne amissum redditur
quod illis perditum tam districte
negatur. Nunc tibi gratia bene
operandi et alia data bona ipso
largiente negata est / si magna
opera facis misericordie sublima-
ris si non facis magna opera for-
tassis salubrius humiliaris me-
lius enim novit ille quid tibi ex-
pediat quam tu / et obhoc si vis de
eo bene sentire totum quod ab il-
lo tibi fit bene intellige fieri
Talis est enim amor dei in nobis ne-
quidque omnino humana infirmi-
tas tollat quod ipse inquantum in sua
bonitate est ad bonum nostrum non
disponat / forte gratiam virtutum
non habes sed donum minorum impl-
ere convalescere melius in humilitate
solidari Quamvis enim deo reddes
in sua humilitas quam virtute
elata / nichil videlicet dispensationi
divine prejudicare videbis sed spe

cum timore et reverentia ora eum
ut quemadmodum ipse novit sit
tibi subveniat / sicque mala ad-
huc intus remanserint pie di-
luat / sicque inchoata sunt bo-
na benigne perficiat / et tandem te cum
voluerit sua ad se perducat

O anima quid faciemus 11
domino deo a quo tot bona ante-
primus neque enim contentus fuit
eadem que et ceteris nobis bona
tribuere sed in malis quoque nostris
eum singulariter dilectorem agnos-
cimus ut eum tam de bonis quam
de malis nostris omnibus singu-
lariter diligamus / Tu dedisti mihi
domine ut agnoscam et preceteris mul-
tis actus secreti revelata
intelligam alios coetaneos
meos in tenebris ignorantie
dereliquisti et mihi pre illis gratie tue
lumine infudisti / Tu dedisti mihi
sensum capacem / intellectum fa-
cilem / memoriam tenacem / efficaciam
in opere / gratiam in conversatione / pro-
fectum in studiis / prosperum inter-
ceptis / solamen in adversis / cautelam
in prosperis et quocumque ibam
me ubique gratia tua et misericordia tua
precessit / et sepe cum michi consumptus
videbar subito liberasti me
quando errabam reduxisti me / quando
ignorabam docuisti me / quando

peccabam corripuisti me / qui
tristabar consolatus es me
quando cecidi erexisti me qui steti
tenuisti me / Tu dedisti michi dei
te cognoscere purius te dili
gere sinceius te credere et ardencius
te sequi / O domine deus meus
dulcedo vite mee et lumen ocu
lorum meorum quid retribuam tibi
pro omnibus que retribuisti michi
Dis ut diligam te et quo modo
diligam te et quantum diligam te
qui sine te non possum [recto] dili
gere te. et tamen diligam te forti
tudo mea et firmamentum meum
et refugium meum et liberator
meus et deus meus adiutor
meus protector meus et cornu
salutis mee susceptor meus
et quantum adhuc dicam eneas domine
deus meus.

2 Multa et innumerabilia fecis
ti michi domine bona de
quibus michi semper erit dulce co
gitare semper loqui semper gratias agere
ut te laudem et amem pro omnibus
beneficiis tuis ecce hec anima
mea ancillam tuam et misera
tua cognoscitur sponsum tuum
Una ergo te ibi castam serva
impollutam sua incontaminatam
serva integram si olim incesto
fuisti iam virgo facta es quia
amor illius consuevit corrup
tis integritatem reddere et inte
gris castitatem servare / semper cogi
ta quantam animam tecum fecit deus
et tibi prepende quantum ab ipso dili
gere quia eius beneficia nunquam
tibi deesse cognoscis / Sic certe
michi videtur cum eius mi
serationes circa me attendo
quasi phas est dicere quod nichil aliud
agit deus nisi ut mee saluti
provideat / circa totum ad custodiam
meam occupatum video quasi omnium
oblitus sit et michi soli va
care velit semper presentem se michi ex
hibet deus / semper paratum offert quo
tamen me recto non me deserit
ubicunque fuero non recedit / quid
quid egero presto assistit et tamen
cunctis actionibus meis preciosus
inspector existit / et quantum ad
bonitatem suam pertinet quasi indi
viduus michi cooperator as
sistit / Ipse operis sui effectum pate
ter ostendit / ex quo constat quod
licet faciem eius ad nobis videri
non possit unquam tamen possit
eius presentiam evitari / Sed quid est
illud dulce quod in eius recorda
tione me tangit sed et tam
vehementer atque suaviter afficit
ut iam tota quodammodo a me
metipsa ac alienari sentiam

et nescio quo abstrahi incipi
am et subito tota innovor et
tota immutor et bene michi in
cipit esse ultra quam dici suffi
ciat / exhilarat consciencia et in
oblivionem venit omnis preteritorum
dolorum miseria / exultat animus
clarescit intellectus / cor illu
minatur / desideria iocundantur / iamque
alibi nescio ubi me esse video
et quasi quibusdam amplexibus amoris
intus teneor / et nescio quid il
lud sit / et tamen illud retinere semper et
numquam perdere toto nisu laboro
/ luctatur quodammodo delectabiliter animus
ne recedat ab eo sed quia semper id
amplecti desiderat et quasi in illo
omnium desideriorum finem invenit
summe et ineffabiliter exultat / ni
chil amplius querens nichil
ultra appetens semper sic esse volens
/ nunquid ille est dilectus meus
/ nempe ille dilectus meus qui visitat
me sed venit invisibilis venit
occultus venit incomprehensibilis
venit ut tangat me non ut vide
atur a me / venit ut moneat
me non ut comprehendatur a me ve
nit non ut totum infundat se sed
ut gustandum prebeat se non ut
impleat desiderium sed ut trahat
affectum / primicias quasdam por
rigit sue dilectionis non adhuc

plenitudinem exhibet sue satu
ritatis / et hoc est quod maxime pertinet
ad arram desponsacionis eius
quod ille qui in futuro se tibi vi
dendum et perpetuo possidendum
dabit nunc aliquomodo ut quam
dulcis sit agnoscas se tibi ad
gustandum prebet Maria
Multum igitur deus tuus 13
diligendus est qui tanta
tibi contulit beneficia sit autem
amor eius flamma amplius
accendatur considera diligenter
si preter illa que superius dicta sunt
aliqua tibi contulit aliqua
beneficia quod ergo que hec omne
memoranda sunt bona tibi col
lata vides multum ei a quo tibi
hec sunt collata debes devocionis
et graciosius existere intente recol
lectus et graciis agens dicere Val
de michi diligendus est deus
meus qui bene viens malo
partum meorum creavit me de
carne illorum et inspiravit in
me spiraculum vite distinguens
me ab illis qui vel abhortivum
proiecti sunt ab utero vel intra
materna viscera suffocati
pene videntur concepti non vite
accepti Igitur quod sum accepi ut
homo multumque accepi quod totum
quod inter est inter me et pecus

Accepi enim formam corporis
accepi in eo re[rum] distinctos sen-
sus oculos ad videndum aures
ad audiendum nares ad odoran-
dum manus ad contrectandum
palatum ad gustandum pedes
ad ambulandum ipsamque salu-
tem corporis / Magnum sunt et ibi
ad eorundem sensuum in eorum oblec-
tamenta singula singulis
sensibus convenientia creavit
deus multa pulchre lucentia
amore consonantia et aplau-
dencia suave redolentia intincte
sapida dulcia tactu place-
ntia / Ob hoc enim prudencia cre-
atoris tam diversas qualitates
rebus indidit ut omnis sen-
sus homines sua oblectamenta
inveniat aliud enim percipit
visus aliud odoratus aliud
auditus aliud gustus aliud
tactus Visum pascit pulchri-
tudo colorum suavitas canti-
lene demulcet auditum fragran-
tia odoris olfactum dulcedo sa-
poris gustum Et quis omnes sen-

sus delicias enumerare queat que
tam multiplices sunt in singulis
ut si quis qualibet consideret q[uili]b[et]
per se singulariter dictatum putet
Quot autem colorum oblectamenta in
diversitate colorum miramur quot oblec-
tamenta animum in diversitate sono-
rum audimus Iste quoque prima sunt
sermonum dulcia commercia quibus
homines ad invicem suas volun-
tates communicant / preterita narrant
presencia indicant / futura nunci-
ant / occulta revelant adeo
et in tantum ut si his muta humani-
tas careat bestiis comparabilis vide-
atur / Et certe aut concentus et cantus
animum quam humane vocis me-
los iocundum quam dulces mo-
dos sonorum animum oblectan-
tes tam enim multa sunt ar-
monie genera et proportiones vocum ut
ea nec cogitatus percurrere nec ser-
mo facile possit explicare quot
cuncta auditum feriunt et ad eius
delicias creata sunt / eodem mo-
do gustus et tactus // Certe de col-
latu sunt commendata sic o

dores suos et cuncta que suaue
spirant fragrancia et dulces in
spirant hi odores olfactui ser
uiunt et meus delicias creata
sunt eodem modo gustus et tactus
varia sunt oblectamenta que si
multitudine possum satis suffi
ciente sunt comprehendi Georgius

16 Magnum certe est et hoc quod sana
et integra membra in. creat
deus ne esset dolor in eis et necesse
in opprobrium alienis accepi et
amplius mente scilicet quod possum
intelligere qua possum cape di
tatem qua possum iustum ab
iniusto discernere qua possum inda
gare considerare creatorem lau
dare et timere illi Magnum et
estimo beneficium quod eo tempore et inter
tales me nasci voluit deus
parentes ad fidem suam catholicam
ta peruenire Iudeo enim et inna
bilibus hominibus hoc esse negatum
quod in generalibus esse concessum cum
quibus nobis esset una condicio
Isti delicti sunt per iniusticiam tego
non talis peccatum procedam igitur

adhuc intuens munus eius
et uideo hoc esse donum eius quod e
ducatus sum a parentibus quod me
flamma in uita non lesit quod
me aqua non absorbuit quod non
vexatus a demone quod bestie
non peremissus quod precipicio non
generatus quod usque ad congrua
etate et in fide eius et in bona
voluntate nutritus sum

Magnum igitur domine deus 17
meus erga me ostendi
sti pietatem cum in cunctis operi
bus factus sis mirabilis mira
bilior tamen crederis esse in operi
bus pietatis multum enim spiritus
nemini abicit neminem perhor
rescit nisi qui forte amens te
exhorruerit Dona igitur tua
sunt hec domine michi a te miror
dit indulta quod cum me in peri
culis sepe constitutum eripu
isti ut nunquam peccatis meis
quo minus misereri domina
potuisti oblitum tui dete me
mini admonuisti aufugum a
te reuocasti Remeate ad te

16

Longe sustepisti penitentem indulsisti non solum ea que commisi peccata sed etiam que per te regente te non commisi. Cuncta enim mala te regente non commisi tota a te dimissa esse reputandum est. Nam sicut in multa peccata cecidi sic et in multo plura nisi me conservasses cecidisse.

17 Tribus autem modis a peccatis me meum conservasti, scilicet occasionis subtractione, resistendi data virtute, et affectionis sanitate. In multa enim peccata cecidissem si data fuisset michi occasio, sed dei miseratione faciente non apprehendit me talis oportunitas. In multa quoque paulominus cecidi quia impulsus violentie temptationis sed virtutem dedisti michi ut sub me esset appetitus meus et ei quam sentiebam concupiscentiam minime consentire. Sed a quibusdam peccatis tam longe me fecit miseratio tua domine ut ea penitus abhorrerem et ne vix quidem eorum temptatio me molestaret.

Magne bonitatis et iudicium domine deus adhuc ego infelix te irritavi ego malum coram te feci furorem tuum provocavi promerui peccavi et passus es deliqui et adhuc sustines. Si pecco tollis, si revertor me suscipis insuper dum differo postulas, revocas errantem invitas repugnantem expectas torpentem amplecteris redeuntem, doces ignorantem, merentem mulces, a ruina suscitas post lapsum reparas petenti largiris querenti invenire pulsanti aperis, ondis in bene vivendi viam, das gradienti sciam. Et magnum est michi et tibi domine quod multa michi antequam petere possem vellem aut nollem bona contulisti non solum autem sed et ea propter quam sciui et potui te querere et petere te desiderare te et adherere tibi.

O domine benignita bonitate tua michi petenti et querenti et desideranti primo et propinquo redenti et etiam contempnenti tua michi bona largitus es, maximum estimo

26

Sed a peccatis fit conservacio: Occasionis subtractione; Resistendi virtute; Affectionis sanitate

Jco[n]tra
sup[er]bos

z illud beneficium q[uod] tu angelum
patris abortu natiui[tatis] mee ad me
custodiendum usq[ue] ad finem me
um michi dedisti Q[uam] q[uid]em
sanctus dicit magna enim est dig
nitas a[n]imaz ut queq[ue] habeat
abortu natiuitatis sue ange
lum ad sui custodiam delega
tum. Virga yesse floruit

1a Magne pietatis sunt tue
D[omi]ne q[uod] tanta paciencia tua
meas sustinuit iniquitates
cui gr[ati]as age[re] debeo q[uod] no[n] sed
iniquitates meas tolerasti in q[uod]
me t[er]ra no[n] absorbuit no[n] me
fulminauit celum no[n] me combus
sit ignis nec flumina submerse
runt nec aliena pena uel mor
te ut dignus eram multasti
me Cum enim peccando a te re
cederem no[n] solum iram tuam pro
merui sed omnem creaturam
aduersum me excitaui Et tam
si seruus tuus cuiq[ue] a d[omi]no suo
recederet no[n] solum d[omi]num ipsum
exacerbaret sed et totam familiam
eius iustissime irritaret Ergo

sic te deum creatorem tuum
offendi omnem creaturam q[uan]
tum spectat ad d[omi]num meum
in iram commoui ita ut merito
p[ro] te pugnaret et aduersum me[us]
uniuersus orbis t[er]rarum posset u[ers]
tia dicere. n[on] debeo te susti
nere sed potius absorbere qui crea
atore tuo non timuisti pec
cando recedere et inimico
dyabolo adherere posset et sol
dicere non debeo tibi ad salu
tem lucere sed ad vindictam d[omi]
ni qui est lux lucis et fons
lucis penitus tibi radios me
os abscondere Sic ergo tota
creatura seuiret adulascen
dum tantam iniuriam creatoris
sui nisi impetum eius cohiberet
ipse qui eam condidit qui no[n]
uult mortem peccatoris sed ut conuertatur
et viuat oportet me ergo d[omi]ne tan
to magis sub potenti manu
tua humiliari tanto magis
gr[ati]osum et deuotum ad semet
ipsum tibi [et] creatore existere
quanto me detant bu[...]

obligatorem conspicio in reddenda racione / ne dilata vindicta tanto acrius ad veniente mala mea puniat quanto diucius tolleravit ut plures potat sit hola
-18 Tam diu igitur expectata cogita o anima mea dei longanimitatem i. pacientiam qua exhibuit electorum predestinacionis sue quam implere voluit / tantum qua nos dilexit / propterea expectans expectavit me dominus et intendit michi et aperuit oculos apertis suis quasi nolens advertere quantum delinquerem / propter hoc michi dissimulabat ut quidam pacienciam suam et adimpleret electionem suam et confirmaret caritate suam / propter hoc bene cotinuit torrentem mentem exortans illud ut auteret peccatorum suorum vulnera et vulnerum sentiret dolorem et deduceret ad portam inferi et parata iniquis supplicia intrans et ut michi iam
noxie remaneret racionis mediorem in consolationem inspirans spem indulgencie dedit et in tempore indulgenciam contulit sic autem ex toto indulsit et tam liberaliter omnem donavit iniuriam ut iam non dampnet ulciscendo ut confundat improperando ut minus diligat imputando / Sunt enim aliqui qui donantes iniuriam ut non ulciscantur sepius tamen improperant / Sunt et alii qui licet sileant manent tamen in mente alicui depositum ac servatum ubi teneat
... tenent in mente quorum utique neutrum plena est indulgencia / longe autem ab ingenuissima divitate non ... liberaliter agit et ignoscit plenarie ita ut non propter fiducia peccatorum sed penitenciam ubi superabundavit delictum solet et gracia superhabundare / Tamquam testis est Petrus qui post trinam negacionem totius ecclesie pastor effectus est cui et pastoralis cura commissa est / et testis est

paulus qui de persecutore ecclesie effectus est vas electionis et doctor gencium testis est et Matheus qui de theolonio electus est in apostolum cui eciam novi testamenti primum scriptorem donatum est esse. Maria maria ma

19 De Continencia

Post hec dedit michi continenciam continenciam autem dico non solum abstinencia sed actus sic necesse est michi corporis qui et alii viri prius continebat. Postea autem dei gracia auxiliante per longum tempus potui continere. Ex hoc ergo invenio virum et merito exclamare possum quia fecit mihi magna qui potens est. Forte primum quod reputat quis continenciam sed ego non ita. Scio enim quos habeat oppugnatores et quantum necesse sit de illa virtuti ut possit resistere talibus. Sunt enim plures continencie hostes.

1 Caro

Primus hostis continencie est caro nostra concupiscens adversus spiritum que domesticus hostis quam periculosa hostis quam offensivum bellum hostem habere crudelissimum nec fugere possumus. Nec anima habere hostem nec fugere possumus nec fugare sed tamen ferre illum necesse est qui alligatus est nobis. Quid est periculosius et miserabilius hostem virum cogimur sustentare perimere non licet. Vides ergo quam sollicite te custodire necesse sit ab ea que dormit in sinum tuo malicia.

2 Mundus

Secundo autem non est hic solus adversarius meus alium adhuc habeo qui circumdat me et obsedit undique. Hostis iste pessimus filius nequam qui per quinque sensus iaculis vulnerat me. Sensus

Et mors intrat per fenestras meas.

3 Dya.

Tercius hostis est ille antiquus hostis humani generis inimicus antiquus serpens callidior cunctis animantibus. Iste est hostis quem non possumus videre quanto minus cavere. Hic hostis nunc quidem aperte et violenter nunc occulte et fraudulenter semper autem malitiose et crudeliter

nos impugnat [ipseque?] et
adhuc tolleranda ne dicam
superanda quis extat. Ideo nunc
hoc ideo dixi ut innotesceret con
tinencie difficultas ut sciamus
que adeo data sunt nobis ac
post eum amplius diligamus
qui hanc virtutem nobis tribuit.
Omnino enim in domino faciamus
virtutem et ipse ad nichilum de
ducet tribulantes nos. Ipse quoque
non tantum carnem nostram cum concupis
centiis suis et opus suum nec
cum curiositatibus et vanitatibus
suis et ipsum sathanam cum suis
temptacionibus conteret sub pe
dibus nostris. Nunc non multo di
vicium in vehendo incontinen
tiam et clamando ad dominum quia
fecisti michi magna qui po
tens es. fecisti misericordiam

20 Post hoc dedit michi deus per
veniendi graciam multam et
nam qui graciam michi stare
maxime arbitror scilicet in odio
peccatorum malorum et in contemptu
presencium bonorum et in ardenti
desiderio futurorum. Deinde dedit
michi spem hec eadem obtinendi.
Tria in quibus sunt que sic roborat
et confirmant cor meum ut nulla
penuria me[ritorum] peccatorum meorum nulla
consideracio vilitatis proprie nulla
estimacio celestis beatitudinis de
celsitudine spei deicere possit in
ea sunt [radicitatum?] desideras
o anima mea scire que sint illa
tria considera in quibus tota
mea spes consistit scilicet caritate
adopcionis veritate promissionis
pietate recordacionis seu reddi
cionis. Murmuret iam quantum
quis velit insipiens cogitacio me
a dicens. Quis enim es tu per quan
ta quia gloria quibus [illegible] meritis hoc obti
nere speras et ego fiducialiter res
pondeo scio cui credidi et certus sum
quia in caritate deus adoptavit
me. Verax est in promissione. Po
tens est in exhibicione. Licet ei fa
cere quod voluit. Plus ergo multo in
deus meus diligendus est. Magne
sunt enim gracie quod me deus a se fu
gientem persecutus est inmenti

Caritas adopcionis 1

Veritas promissionis 2

Pietas reddicionis 3

28

Odire peccata mala
gracia 3 Contemptum presencia bona
desiderium futura bona

blanditus est et sepe erexit in spem
totiens desperatum quod sinus ob-
ruit beneficiis me ingratum quod
gustu interiore dulcedinis in in-
to assuetum dilectionibus abstraxit
et illexit quod indissolubilia male
consuetudinis vincla dissolvit
et abstractum seculo benigne
suscepit pomoz nypla maia

21 Adhuc anima mea illius
quibus tibi sola conscia es
domini bonitatis inspice munera
quam iocunda facie abrenuncian-
ti seculo tibi sponsus occurrit quibus
esurientem deliciis pavit quas
divicias tibi ostendit quos inspi-
ravit affectus quo te caritatis
poculo debriavit magnum fuit
et hoc quod me fugientem suum sum et
rebellem sola miseracione tota-
tum spiritualium consolacionum non
reliquit expertem. Si non temptabar
ille confortabat si fluctuabar
ille solidabat quotiens pre timore
agrescebam ille prius consolator
astabat quotiens estuabam pre ti-
more ille se meis visibus infun-
debat. Rependo eciam quotiens
psallente vel legente spiritualium
sensum meum lumine illustrabat
quotiens orante me quoddam
ineffabile gaudium sui rapi-
ebat quotiens mentem meam
attonitam subitam ad celestes
delicias passiduas amoeni-
tates transportabat. Certo
quam lata et magna mihi fue-
runt a me opera ne aliquid glorie
que tota eius est ad me transi-
re videatur. Ita enim scit homo
estimatorum sibi colliget gra-
dum et felicitas accipiens
ut non laudetur solum qui solus
laudandus est scilicet ille qui de-
dit sed etiam ille qui recepit
quod non licet aliquis quod non acce-
pit aut quod cuiquis accepit et in
laudatur vel ad promeruit. Tibi
ergo laus deus meus tibi gloria
tibi graciarum actio mihi autem con-
fusio faciei mee qui tot ma-
la feci et tot bona recepi. Inde
ergo anima mea quia multum
commendat bonitatem dei non solum

Largitas sua sed etiam iniqui
tas mea Si enim magna est
in puenientis, qualis pietas
quam nulla sit supare im
pietas Alia sunt que deus
misericordiis ignoscat alia que
afflictionis tribuit Ignoscat
mala mea largitus e bona
sua sp pisto adignoscendum
parus sp adlargiendum Quum
pius sunt largus et ubique be
nignus ubique bonus Confi
teamur igitur illi mala mea con
fiteamur bona mea confitea
mur a nobis esse mala mea ut
pie ignoscat confiteamur pie
ab ipso esse vel bona mea ut
conservet et augeat Hoc igitur
incessanter agamus ne ingra
ti appeamus vel de indulta
venia vel de concessa gratia Hoc
incipit agere qui se credit vel
cupit esse amatorem tam veri
amoris confitetur esse eius qui hec
omnia faciat diligenter conside
rata nisi ut considerantem eum
ab omni gemitus abstitui adore

ad eum diligendum qui hec con
tulit mirabiliter rapiant et vehe
menter afficiant Siquis autem inve
nit omnia a deo videt collata tam
parum diligere non verentur sciat pro cer
to quod nemo est qui non facile si
querit inveniat unde plurimum
obnoxius deo sit en totis viribus
totis cordis medullis diligere
deum et ei continuas gratias refferre
debeat Ille quam aliqua bona
saluti nostra desunt non sit con
denum murmuret Vel cum acciperet
quod omnia certissima et iustissima
ratione facit deus qui cui vult
misereatur quem vult indurat qui
et potens est dona cum voluit
tam voluit conferre et collata
cui noluit auferret Doleat ergo
her non habet et laboret et oret ut
habeat parcipet uetis bonis deo
gratias agi Maria mylostyva

Magna igitur et multa ymmo
Magna et inmirabilia sunt que
in domine deus contulisti beneficia 22
propter quibus in diligendus es et sp lau
dandus es eius enim bonum deo

Meditaciones

Dulcissime ihesu dulcis tu nimis sum ate
summo bono est a quo omne quod
bonum est procedit. Unum autem
est quod me plus hiis omnibus
attendit, urget, monet et permo
net ad te diligendum, quia consi
deracio passionis christi excitat ad
amorem super omnia amabilem.
Igitur te in inquam redde bone
ihesu graciosissima et amara
mors quam sustinuisti opus me
redemptionis. Hoc solum omnino
totam michi meam, totum laborem
meum, totum obsequium meum, amo
rem denique meum facile sibi ven
dicat totum. Hoc inquam est quod devo
tionem meam excitat melius et
nutrit suavius et auget amplius.
Multum quippe in hoc opere labora
vit auctor mundi. In omni fa
brica mundi tanta fatigacionem
sustinuit. De mundo enim et de hiis
que in mundo sunt dixit et facta sunt,
mandavit et creata sunt. At tu
pro reparacione humani generis magis
multos et diuturnos labores susti
nuit et dolores. Certe quod nos dile

xit qui nulla sui necessitate
sed sola nostra caritate tam dura
indigne sustinuit. Certo gratia
hoc divinum hoc verum praeire bursi
nus aliis. Quippe cum magnum
sit aliquem sua gratia aliam co
ferre, multo magis certe est semet
ipsum impendere. Et enim magne
caritatis sit animam pro amico
dare, multo maioris caritatis
inditium est pro inimicis vitam
ponere, quod filius dei pro nobis fecit.
Nam cum inimici essemus deo
reconciliati sumus per mortem filii
eius. Vix autem pro iusto quis
moritur, sed pro nobis pro impiis mor
tuus est iustus pro iniustis ut
nos offerret deo. Homo autem celestis
factus est ut nos reportaret
ad celos. O quam ineffabilis
pietas, quam ineffabilis dulce
do caritatis, quam stupenda dig
nacio fuit deum pro homine ho
minem fieri, deum pro homine car
ne mori, omnia per similitudinem
absque peccato temptatum. Certe tu
quanto precio quanto de labore redi

niatur homo qui dra debe-
batur quia si non redimeretur
sine dubio eternaliter cum dyabolo
dampnaretur. Hoc ideo dixi ut in-
telligat homo quantum dili-
gere debeat deum quantum paci-
enter immo libenter non solum autem
libenter sed etiam ardenter pro illo
sustinere labores et dolores qui
pro se tanta ac talia sustinu-
it. Per multas enim tribulatio-
nes oportet nos intrare in re-
gnum dei. Amplectatur ergo anima
mea te domine ihesu crucifixum
sumat tui dilecti dulcissimi
sanguinis haustum. Occupet me-
moriam meam hec suauis medi-
tatio ne ex toto eam obli-
uio obstruat. Iudicem me nes-
cire nisi xpm ihesum et hunc cru-
cifixum ne sciat mea a soli-
ditate fidei varius error
abducat. Vendicet sibi totum
amorem meum hec tua mira
dilectio ne me cupiditas mun-
danalis absorbeat. Amore
enim quam tu domine caritatis

dulcedo repleuerit non timor an-
gustiat non libido contaminat
non ira turbat non superbia ele-
uat non cenodoxie inanis
fumus euentilat non furor exag-
gerat non stimulus ambitionis
eneruat non auaricia constringit
non decipit tristicia non inuidia tabe-
facit. Nullus denique vicio
corrumpitur dum in eadem dul-
cedine immobiliter persistit.
Cui ergo suis tanta prestat in presen-
ti quanta illis seruat in futuro.
Que dat impiis temporalia sunt
que in fine seculi peribunt sine
dubio. Eterna sunt que bonis spiritua-
libus incomparabiliter meliora.
Temporalia enim bona difficile acqui-
runtur et acquisita facile elabun-
tur que et si ita cum magna solli-
citudine custodiuntur et cum do-
lore amittuntur et amissa cum
magno labore recuperantur. Spiritualia autem
celestia bona nunquam amittuntur
nunquam minuuntur cum gaudio et
quiete possidentur semper desiderantur
et nunquam fastidiuntur. Quicumque

semel accepit ita securus erit
ut ea se nunquam amissurum sciat
sicut certus erit illa se nunquam
velle amittere

23. Talis ergo diligendus est deus
in promissis suis qui magna
nobis dedit sed maiora promisit
a labore requiem a servitute liber
tatem a timore securitatem a merore
consolationem a morte resurrectionem et
in visione plene summique gaudi
um et indeficiens Denique promi
sit nobis seipsum sicut iuravit
patribus nostris. Cum se nobis magne sint
igitur promissiones sue et inestima
biles plus tamen huius vult amari
aliquid a nobis si modum queras
vehemens desiderium promissionis
modus est quia amore promissio dicitur
concupiscentia desiderium. nimis deside
rari quod debet et tam concupiscere pre
fert plus decet vehemens quod desiderium
aliquod non sed modus cum non possit
esse nimium cum inexpectatis rebus im
patienter scilicet indulgeri sed inexpec
tatione tante promissionis ipsa
impatiencia laudabilis est et vehemens

impatiencia dilationis Enim v
enim qui plus amat et qui
plus desiderat dilationis im
patiencia magis cruciat Spes enim
que differtur affligit animam hec
aut bona omnia intelligi proba
buntur, de illo ergo bono quod omni
bonorum summum est quid ergo ulterius
sit nunc dicendum est

24. Exultemus igitur congaudeamus
toto intellectu nostro in
quantum deus donaverit cogitemus
quale et quantum electorum sit bo
num et singulare gaudium.
Istud scilicet unum et summum quod est
vita bona et sapientia beatitudo eterni
tas et multa huiusmodi bona sed tamen
non est nisi unum et summum bonum
omnino sibi sufficiens nullius in
digens et quo omnia indigent
ut sint et bene sint hoc bonum est
deus pater hoc est verbum filius
patris hoc ipsum est amor unus
et continuus patris et filii scilicet spiritus
sanctus quod autem bonorum est opti
mum et unum scilicet in singulis hoc est
tota trinitas simul pater et filio

et spiritus sanctus. Quod singulis quisque non est aliud quam summe simplex unitas et summe una simplicitas que nec multiplicari nec aliud et aliud esse potest. Porro hoc est illud unum bonum unum quod est necessarium in quo est omne bonum quod est omne et unum et immo totum et solum bonum. Si enim singula bona delectabilia sunt cogita intende quam delectabile sit illud bonum quod continet iocunditatem omnium bonorum simul et non est tale quale in rebus creatis sumus experti sed differt tanto quanto differt creator a creatura. Si enim bona est vita creata quam bona vita creatrix. Si iocunda est salus facta quam iocunda est salus que fecit omnem salutem. Si amabilis est sapientia in cognitione rerum conditarum quam amabilis est sapientia que omnia condidit ex nichilo. Denique si multe et magne delectationes sunt in rebus delectabilibus qualis et quanta est delectatio in illo qui fecit omnia

delectabilia. O qui hoc bono fruetur quid erit illi et quid illi non erit. Certe quicquid volet erit et quod nolet non erit. Ibi quippe erunt bona corporis et anime qualia nec oculus vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit. Cum ergo per multa vagamur querendo bona anime vel corporis nostri amemus unum bonum in quo sunt omnia bona et sufficit. Desideremus simplex bonum quod est simpliciter omne bonum et satis est. Quid enim amas caro quid desideras anima. Ibi est quicquid amans desideratis. Bona quoque regni celestis nec cogitare nec intelligere ut sunt nullus potest carne vestitus. Multo enim maiora sunt et meliora quam cogitamus et intelligimus. Regnum namque dei omni fama maius est omni laude melius omni scientia mirabilius cunctisque que reputantur excellentius. Regnum dei ita plenum est luce ac pace caritate ac sapientia honestate et gloria dulcedine et dilectione letitie et beatitudinis perhennis omnis boni

ineffabilis q̄ nc̄ dici nc̄ cogitari
pt / nc̄ io tn̄ debeo tacē in q̄ntu
valeo s; dicē q̄ntum volo nō
valeo / neq; enī quia deum in
effabilē credim⁹ fari de illo q̄
possim⁹ non debemus / Ita sa
ne eplus credat̄ de illa vita
qua scribat; / quia nō pt inde
pferri sermone q̄ntu pt com
plecti mente / ꝛ min⁹ concipit
ment̄ humane querel; pfunda
complexio qua se habeat ip̄ius
rei magnitudo / h̄c futurā vita
credat; bte sempiterna & sempit̄
ne bta vbi est certa securitas
secura tranquillitas / tranquilla io
cunditas / felix eternitas / eterna
felicitas vbi amor ē pfectus
timor nullus dies eternus alac̄
motus ꝛ vnus om̄ spiritus de
contemplacōne dei sui ac desu
p cum illo pmansione securus /
vbi est ciuitas que ē angelorum
omniq; sanctorum congregacō bta
que int̄ fulgentib; micat in
qua eterna salus exuberat & v̄i
tas regnat / vbi nullus fallit nc̄
fallitur vbi btus nullus eicitur

vbi nullus miser admittitur
h̄ est contemplatiua vita ad q̄
qui bonorum opm̄ consūmacō
ne puenīūt btūs similes erūt
ꝛ simul cum deo sine fine regna
bunt qui hic crediderunt ibi
videbunt creatorē suum in
dis cordib; contemplantes / ibi
eterna exultacōne gaudebunt
hic tandem ꝛ mutue dileccōis
possessione deo suo mentium
ad vnitatem adherebunt / ac
ceptis tam incorrupcōe ꝛ im
mortalitate corpib; ꝛ carab;
celestis p̄rie tenebunt pmi
patum atq; eius meritum tūe
effecti pmissa pmia repor
tabunt Ibi eis exuberabit
tanta leticia tantorum celesti
um gratia gaudiorum vt ꝛ e
mulatorē suo ptante inna
bilib; gracias agunt ꝛ nullum
fastidium copia affluencia
bonorum pcepcōne sustineat
Ibi itaq; patebunt singulis
singulorum mentes sicut cor
palib; omnib; subiacent fa
cies corporales / quia humanorum

pctorum tanta ibi erit etiam
pfecta mundacio vt beant vn
gius agant non vn offen
si aliquibus pctorum pedibus eru
bescant quia nec ibi vlla pec
nec pctores erunt tibi qui
fuerunt peccare non poterunt
nec latebit iam pfecte nos
aliquis secretorum qui nunc est
pstantius longe ipsum visu
ri sunt denique mundis cordibus
cum quidem huna creatura ita
pfecta erit ut in melius a
melius vlterius mutari non
possit cum humane sue ad co
ditoris sui similitudinem sublima
ri omnia bona que naturaliter ac
cepta corrupuit peccando se
pabitur in melius intellec
tus sine errore memoria sine
oblivione cogitatio sine p
vagatione caritas sine si
mulatione sensus sine offen
sione incolumitas sine de
bilitate salus sine dolore vita
sine morte facilitas sine im
pedimento sanitas sine

fastidio et tota sanitas sine
morbo cum quid quidque hic
humanis corporibus vicia aut
ferox morsus adimerit aut
malarum valitudinum genera
distorpserint aut p lapsus evo
abstulerint aut malorum
humana crudelitas ampu
tavit aut ignis aut quelibet
alia res aliquid debilitatis
intulerit aut et ipsa senectus
satis onerosa negavit hec
atque huiusmodi similia corporum dampna
vna ibi reparabit gratia atque
ea corpora membris omnibus
instaurata incorruptibilis
sanitas obtinebit propterea qui
amici ibi erunt et si differen
tibus meritis ab invicem
distabunt.

Explicit liber de meditacionibus
Beati Augustini et cetera :-

Innocencius papa tercius
compilavit opusculum istud

Domino patri karissimo petro
dei gratia portuensi episcopo
Lotarius indignus dy
aconus gratiam in presenti et gloriam in
futuro Modicum otii quod inter
nos multas angustias nup
ea sum nostra occasione capta
vi non ex toto michi preterit oti
osum Sed ad deprimendam superbiam
que caput est omnium viciorum humane
conditionis vilitatem utcumque
descripsi titulum autem pretitulis
opusculi vestro nomini dedicatum
rogans et postulans ut si quid
in eo vestra discretio dignum in
venerit divine gratie totum ascribat
Si vero paternitas vestra suggesserit
dignitatem nature humane Christo
favente describam quatinus
ita per hoc humilis elatus ut per
illud humilis exaltetur

De miseria humane conditionis

Quare de vulva matris egres
sus sum ut viderem labo
rem et dolorem et consumerentur
in confusione dies mei Si talia
de se locutus est ille quem deus
sanctificavit in utero matris
qualia loquar de me quem mater
mea genuit me in peccato Heu
me quid dicam mater mea quare
me genuisti filium amari
tudinis et doloris quare non
in vulva mortuus sum egres
sus de vulva non statim peri
Cur exceptus genibus lactatus
uberibus natus in combusti
one et cibum ignis Utinam ut
fuissem in utero et fuisset
michi mater mea sepulchrum
et vulva eius conceptus eternus
Fuissem quasi non essem
de utero translatus ad tumulum
Quis dabit oculis meis fon
tem lacrimarum ut fleam
miserabilem humane condi
tionis ingressum culpabilem
humane conditionis progres
sum dampnabilem humane
dissolutionis egressum Con
siderarem cum lacrimis
de quo factus est homo quid
faciat homo quid facturus
sit homo Sane formatus de
terra conceptus in culpa na
tus ad penam agit prava

que nō licent turpia que
non expe decent et vana
que non expediunt efficitur a
bus ignis esca vermis vasa
putredinis Exponam illud
planius et disseram plenius
fformatus ē homo de pul
uere de luto de cinere quod vi
lius est de spurcissimo sper
mate Conceptus in pruri
tu carnis in feruore libidi
nis in fetore luxurie quod de
tius ē in labe pcti natus ad
laborē timorē et dolorē quod
miserius ē ad mortē agit
pua quibus offendit deum
offendit proximum offendit
seipsum agit pua quibus offen
dit famam polluit psonā
polluit consciam agit va
na quibus negligit seria ne
gligit utilia negligit ne
cessaria efficitur cibus ignis qui
sp fetet ardet et urit et inex
tinguibilis esca vermis qui
sp rodit et comedit imorta
lis massa putredinis que
semp fetet et sordet horribilis

De vilitate materie

Formavit igitur deus homi
nem de limo terre que ceteris est
indignior elementis plane
tas et stellas fecit ex igne fla
tus et ventus fecit ex aere pi
sces et volucres fecit ex aqua
homines vero et iumenta fecit
de terra Considerans igitur homo
aquatica se viliorem inveniet
considerans aerea se viliorem
cognoscet considerans ignea
se vilissimum reputabit nec
valebit se parificare celesti
bus nec audebit se pferre terrenis
quia parem se iumentis inve
niet similem recognoscet unus
est enim interitus hominis et iumentorum in
titus et equa utriusque condicio
et nichil habet homo iumento amplius 2
iumento de terra orta sunt et
in terram pit revertuntur Verba
sunt ista non cuiuslibet hominis
sed sapientis salomonis Quid
est ergo homo nisi limus et cinis
Unde ii. dicit homo addenim

66.

Memento quesso domine quod sicut lutum feceris me et impulverem reduces me. Sinc et deus meus ad hominem ...

3 An illud forsitan videbis ...

... sine tres naturales vires et naturale

ut discernat int̃ bonũ et ma
lum̃ Irascibilem ut respu
at malum̃ concupiscibilẽ
ut appetat bonũ Iste tres
vires tribus opposit̃ vici
is origniali corrumpunt̃
vis ronalis p ignoranciã
ut non discernat int̃ bonũ
et malum̃ vis irascibil̃ p
iracundiam ut respuat bo
nũ vis concupiscibilis p co
cupiscẽciam ut appetat malũ
pma gignit delictum̃ scdã
pit pctm̃ Tercia delictum̃
gnãt et pctm̃ est enĩ delictũ
non face faciendum pctm̃
age non agendum̃ Hec tria
vicia contrahunt̃ ex carne
corrupta ptres carnales
ille ebria ex Incarnali quippe
comercio ita racionis sopitur
intuitus ut ignorancia se
mĩetur libidinis irrita? p
ritus ut iracundia ppage?
voluptat̃ sacia? affectus ut co
cupiscẽcia contrahat? Hic est tyrã
nus carnis lex membrorum

fomes pcti languor nature pa
bulum mort̃ Sine quo nemo
nascit̃ sine quo nullus morit̃.
Et si quidem transit reatu pctm̃ re
manet actu Si enĩ dixim9 qr
pctm̃ non hemus nos ipos se
ducim9 et veritas in nob̃ nõ est
O gũis necitas et infelix condi
cio anteqm̃ peccem9 pcto constri
gim̃. Et anteqm̃ delinqmus
delicto tenem̃. p unũ hominem
pctm̃ intrãuit in hunc mundum
et p pctm̃ in omnes homines mors
ptransit An nõ patres comederũt
uuam acerbam et dentes filio
rum̃ obstupescunt :-

~~Quo cibo nutritus est~~

Sed attende quo cibo con
ceptus nutria? in utero
pfecto sanguine menstruo qui
cessat ex femia post conceptũ
ut ex eo conceptus nutriat̃.
in femia qui fert̃ esse tam de
testabilis et inmũdus ut ex ei9
contactu fruges nõ germinent
arescunt arbusta moriant̃
herbe amittant arbores fetus

Si canes inde comederint in rabiem efferuntur. Concepti fetus vicium contrahunt ita ut leprosi et elephantici ex hac corruptione nascantur. Unde secundum legem moysicam mulier que menstrua patiebatur reputatur inmunda et si quis ad menstruatam accesserit iubetur interfici. Ac propter inmundiciam menstruorum precipitur ut mulier si masculum pareret xl. si vero feminam lxxx. diebus a templi cessaret ingressu.

De debilitate infantis

7 Quare ergo data est misero lux et vita hiis qui sunt in amaritudine anime. Felices illi sunt qui moriuntur antequam oriantur prius mortem sencientes quam vitam scientes. Quidam enim tam deformes et prodigiosi nascuntur ut non homines sed abhominaciones potius videantur quibus forte melius fuisset primum quod numquam prodiissent ad visum quia ut monstra monstrantur conduntur. Quam multi plures vero diminuti membris et sensibus corrupti nascuntur amicorum tristicia parentum infamia verecundia propinquorum. Quid ergo particulariter dixerim de quibusdam, cum generaliter omnes sine sciencia sine verbo sine virtute nascantur. Flebiles debiles inbeciles parum a brutis distantes, immo minus in multis habentes, nam illa ut statim orta sunt gradiuntur. Nos autem non solum erecti pedibus non incedimus verum et curvati manibus non reptamus.

De dolore partus et ululatu nascentis 6

Omnes nascimur eiulantes ut nostram miseriam exprimamus. Masculus enim recenter natus dicit a, femina e, dicentes a vel e quotquot nascuntur ab eva. Quid est ergo eva nisi heu a? Utrumque dolentis interiectio dolorem exprimens magnitudinis. Hinc enim ante peccatum virago post peccatum eva meruit appellari ex quo sibi dictum

audiunt in dolores parentes filios et non enim est dolor par turientis sicut in genesi rachel pre nimio dolore partus interiit et moriens vocavit nomen filii sui benoni filius dolo ris Uxor finees subortis do loribus irruentibus peperit et expirat in ipso mortis articulo vocavit filium suum hycaboth id est inglorius quod sic sonat in ly gua hebrea mulier autem cum parturit tristi ciam habet cum vero masculum peperit iam non meminit pressu re pre gaudio quia natus est homo in mundum concipit quidem in immunditia et furore pe rimit tristitia et dolore custo dit cum instantia et timore de nuditate nascentis

1 Nudus egredior et nudus regrediar pauper accedit et pauper recedit Job et nudus egressus sum de utero matris mee nudus revertar illuc apostolus timoth et nichil intulimus in hunc mundum haud dubium quia nec auferre inde quid possu mus Si quis autem indutus e gredietur attendat quale proferat indumentum turpe dictu tur pius auditu turpissimum visu fedam pelliculam sanguine cruen tatam Jnde est quod maria illa de qua thamar dixit in partu quare divisa est propter materia et ob hanc causam vocavit nomen eius phares id est divisio Quem fructum homo producit

Talis conditionis humane 8 Vilis indignitas conditio herbas et ar bores investiga ille de se pro ducunt flores et fructus et frondes et tu de te lendes et pediculos et lumbricos ille de se fundunt oleum vinum et balsamum et tu de te sputum urinam et stercus ille de se spirant suavitatem odoris et tu de te reddis abhomi nationem fetoris qualis est arbor talis est fructus Jeronimus ait Non enim potest arbor mala fructus bonos

facere Quid est enim homo secundum
formam nisi quedam arbor ever
sa cuius radices sunt crines trun
cus est caput cum collo stipes
est pectus cum alvo rami sunt
ulne cum tibiis frondes sunt
digiti cum articulis hoc est folium
quod a vento rapitur et stipula que
a sole siccatur In primordio condi
tionis humane nongentis an
nis et amplius homines vixis
se leguntur Iugiter Sed paulatim
vita hominis declinante dixit
Dominus ad Noe Non permanebit spiritus
meus in homine in eternum quia
caro est Eruntque dies illius c
xx annorum quod intelligi potest tam
de termino vite quam de spacio pe
nitendi Nunc enim rarissime
leguntur homines plus vixisse
et tamen magis ac magis vita re
cidetur humana Dicit enim apostolus
Dies annorum nostrorum in ipsis lxx
anni Si autem in potentatibus lxxx
anni plus eorum labor et dolor
Job Numquid non paucitas dierum
meorum finietur brevi Dies mei

velocius transierunt quam a texen
te tela succiditur Homo natus de
muliere brevi vivens tempore repletur
multis miseriis qui quasi flos
egreditur et conteritur et fugit velut umbra et num
quam in eodem statu permanet Pauci
nunc ad lx paucissimi ad lxx
perveniunt annos Si quis
autem ad senectutem processerit
statim cor eius affligitur
et caput concutitur languet
spiritus et fetet anhelitus fa
cies rugatur et statura curvatur
caligant oculi et vacillant
articuli nares effluunt et
crines defluunt tremit tac
tus et deperit actus dentes
putrescunt aures surdescunt
Senex facile provocatur et diffi
cile revocatur cito credit et
tarde discredit tenax et cu
pidus tristis et querulus
velox ad loquendum tardus
ad audiendum laudat antiquos
et spernit modernos vitu
perat presens commendat preteritum
suspirat anxiatur torpet

& infirmatur. Audi poetam: cuncta cum senem circumveniunt incommoda etc. Porro nec senex contra iuvenem glorietur nec insolescant iuvenes contra senem, quia quod sumus iste fuit, erimus quandoque quod hic est.

De labore mortalium

Omnis nascitur ad laborem. Homo nascitur ad laborem. Cuncti dies eius laboribus et erumpnis pleni sunt, nec per noctem requiescit mens eius. Et hoc nonne vanitas? Non est quicquam sine labore sub sole, non est sine defectu sub luna, non est sine vanitate sub tempore. Tempus enim est mora motus rerum mutabilium. Vanitas vanitatum, inquit ecclesiastes, et omnia vanitas. O quam varia sunt hominum et diversa exercitia. Unus est tamen omnium finis et idem effectus: labor et afflictio spiritus. Occupatio magna creata est omnibus hominibus et iugum grave super filios Adam a die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulture in matrem omnium.

De studio sapientum

Perscrutentur sapientes et investigent alta celi, lata terre, profunda maris, de singulis disputent, universa tractent, semper discant, semper aut doceant; et quid ex hac occupatione nisi laborem et dolorem et afflictionem spiritus invenient? Noverat experimento hoc qui dixerat Salomon: Dedi cor meum ut scirem prudentiam atque doctrinam, errores et stultitiam, et agnovi quod esset labor et afflictio spiritus, eo quod in multa sapientia multa indignatio, et qui addit scientiam addit et laborem. Licet enim oporteat indagantem multa insudare vigiliis et invigilare laboribus et sudoribus, vix tamen est quicquam tam vile, vix tam facile, quod ad plenum intelligat homo, comprehendat ad liquidum, nisi forsitan illud perfecte sciatur quod nichil scitur perfecte.

quamquam ex his insolubilibus questio
dampnacio consequatur. Ex inde
corpus corrumpitur aggravat animam
et deprimit terrena inhabitacio sensum
multa cogitantem. Audi quid
super hoc senciat Salomon. Cuncte
res difficiles et non potest eas homo
explicare sermone. Est homo
qui diebus ac noctibus sompnum
non capit. et intellexi quod nul-
lam operum dei potest invenire racio-
nem. Et quanto plus laboraverit
ad querendum tanto minus
inveniet. Defficiunt scruta-
tes scrutinio qui accedit homo
et exaltabitur deus. Perscrutator
enim maiestatis opprimetur a
gloria. Qui enim magis intelligit et
magis dubitat. et ille videtur
sibi plus sapere qui plus desipit.

Pars igitur sciencie est scire quod nescias.
Fecit autem deus hominem rectum et
ipse infinitis se immiscuit questionibus.

11 De variis studiis hominum

Currunt et discurrunt mor-
tales per sepes et semitas
ascendunt montes et transcendunt
colles transvolant rupes pervo-
lant alpes transgrediuntur fo-
veas ingrediuntur cavernas
rimantur viscera terre profunda
maris incerta fluminis opaca
nemoris invia solitudinis
exponunt se ventis et imbri-
bus tonitruis et fulminibus
fluctibus et procellis ruinis
et precipiciis. Metalla cudunt
et conflant lapides sculpunt et
poliunt ligna succidunt
et dolant telas ordiuntur et
texunt vestes incidunt et
consuunt. Edificant domos
plantant ortos excolunt
agros pastinant vineas et
arbores succendunt clibanos
extruunt molendina piscantur
venantur et aucupantur. Medita-
tur et cogitant consiliantur et
ordinant querulantur et liti-
gant diripiunt et furantur
decipiunt et mercantur. conten-
dunt et preliantur et innumera talia
ut opes congregant ut questus
multiplicent ut lucra sectentur

ut honores aquirant

ut honores acquirant ut dig-
nitates extollant et potestates
extendant et hec omnia labor et metus
afflictio. Si michi non credit
Salomoni credat. Magnifi-
cavi inquit opera mea edificavi
michi domos et plantavi
vineas feci ortos et pomeria
et consevi cunctis generibus arborum
et extruxi michi piscinas
aquarum ut irrigarem sil-
vam lignorum germinantium. Pos-
sedi servos et ancillas multamque
familiam habui armen-
ta quoque et magnos ovium greges
ultra omnes qui fuerunt ante me
in Ierusalem. Coacervavi michi argen-
tum et aurum et substantias regum
et provinciarum. Feci michi cantores
et cantatrices et delicias filiorum
hominum, cyphos et urceos in minis-
terio ad vina fundenda, et super-
gressus sum omnes opibus qui
ante me fuerunt in Ierusalem.
Cumque me convertissem ad omnia
que fecerant manus mee et labo-
res quibus frustra sudaveram
vidi in omnibus vanitatem et af-
flictionem animi et nichil permanere
sub sole. De diversis anxietatibus.
12 Quanta mortales angit
anxietas affligit cura
sollicitudo molestat metus ex-
terret tremor concutit hor-
ror obdurat dolor affligit
conturbat tristicia consternat
turbatio pauper et dives ser-
vus et dominus coniugatus et con-
tinens denique boni et ma-
li omnes mundanis cruciati-
bus affliguntur et mundanis
afflictionibus cruciantur. Experto
crede magistro. Si impius
inquit fuero ve michi est et si
iustus non levabo caput
saturatus afflictione et mise-
ria. De miseria pauperis et
divitis. Hic mana liber

Pauperes premuntur inedia 13
cruciantur erumpna fa-
me siti frigore nuditate vi-
lescunt et contabescunt sper-
nuntur et confunduntur. O mise-
rabilis conditio mendicantis
et si petit pudore confunditur
si non petit egestate con-
sumitur sed ut mendicet neces-
sitate compellitur. Deum tamen
ponit iniquum quia non recte divi-
dit nobis dividat proximo
criminatur maligne quod non
plene subveniat indigenti
murmurat inspita. Audi super
hoc consilium sapientis. Melius

est mori quam indigere. Etiam
proximo suo odiosus erit omnis
dies pauperis mali. Fratres hominis
pauperis oderunt eum insuper
et amici procul recesserunt ab eo.
Eum fuisse fecit multos nu-
merare amicos, tempora si fuerint
nubila solus eris. Pro pudor
secundum fortunam estimatur persona
cum potius secundum fortunam perso-
na sit existimanda fortuna.
Tam bonus reputatur ut di-
ves tam malus ut pauper
cum potius tam dives sit
reputandus ut bonus tam
pauper ut malus. Dives autem
superfluitate resolvitur et iactantia
effrenatur, currit ad libitum et ru-
it ad illicitum et sumunt in-
strumenta penarum que fuerunt
oblectamenta culparum. Labor in
acquirendo, timor in possi-
dendo, dolor in amittendo
mentem eius semper fatigat, sollici-
tat et affligit. Ubi enim est thezau-
rus suus ibi est et cor suum. Sed
de hiis plenius in subsequentibus.
ordine. De miseria servorum et dominorum

IX Servus minatur, terretur, an-
gariis fatigatur, plagis
affligitur, opibus spoliatur, quia si non
habet compellitur et si habet cogitur
non habere. Culpa domini pena servi,
est culpa servi domini preda. Inde
quod delirant reges plectuntur A-
chivi. Venatio leonis onager
in heremo, sic pascua divitum
sunt pauperes. O extrema con-
dicio servitutis. Natura libe-
ros genuit, sed fortuna servos
constituit. Servus cogitur pati
et nemo sinitur compati, dolore
compellitur et nemo condolere per-
mittitur. Sit ipse non suus est
ut nemo sibi sit miseri qui-
castf servitur quia miserum est
aliena vivere. Dominus autem si cru-
delis est oportet illum nocere per
nequitiam subiectorum. Si mitis
est contingit illum contempni
per insolentiam subditorum. Se-
verum metus affligit, man-
suetum vilitas prosternit.
Nam crudelitas parit odium
et familiaritas parit contemptum.
Familiarem enim cura fatigat
et domestica sollicitudo mo-
lestat. Oportet enim semper esse paratum
ubique munitum ut possit ma-
lignantium insidias prevenire,
oppugnantium iniurias propulsare,
hostes conterere, cives tueri

[S]ufficit diei malicia sua. Et dies diei laborem eructat et nox nocti solicitudinem indicat. Dies qui laboriosi dicuntur et noctes expendunt in suspiriis de miseria continentis et coniugatis.

Si per ignis non urere sit, sic per caro non concupiscere. Anima quantumcumque pugniet nunquam tamen Jebuseus ille penitus expugnatur. Nam expelles furca tamen usque recurrit. Unde Ambrosius inquit: Capiunt illud verbum sed qui potest capere capiat. Unde cum deus ipse de vestibus pontificalibus indueret et mississet ut moyses aaron et filios eius vestiret de solis femoralibus non precepit, sed ait ut ipsi feminalibus utentur cum ingrediuntur thabernaculum testimonii. Et apostolus inquit: Nolite fraudare in invicem nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis orationi et iterum revertimini ad ipsum ne temptet vos sathanas propter incontinentiam vestram. Melius est enim nubere quam uri. Pugnat ergo contra incontinentiam angelus sathane cum carnalibus coniugibus, stimulat, colaphizat. Igitur ne suggestionis statu succenditur et materiam apponit, facultatem tribuit et oportunitatem ministrat. Pugnat et species que subito visa est fatale concupiscitur. Unde cum david post meridiem deambularet in solario domus regie videns evadens bersabee se lavantem. Erat autem mulier pulchra valde, misit et tulit eam et dormivit cum illa. Porro qui cum uxore est sollicitus est in hiis que sunt mundi et divisus est. Distrahitur enim per multas angustias et in varias sollicitudines dissecatur ut filiis et uxori famulis et ancillis necessaria queat et subministret. Emulacionem ergo cacuris habet huiusmodi. Uxor enim contendit habere pro suum ornatum supellectilem ut plus saepe sit cultus uxoris quam census mariti, alioquin per dies et noctes suspirat et plangit, garrit et murmurat. Tria sunt enim que non sinunt hominem in domo manere: fumus et stillicidium et mala uxor. Illa inquit ornatur preciosis

in publicum hic ab omnibus honoratur ego misera in conventu feminarum sola despicior amicitias contempnor Sola vult diligi sola vult laudari alterius amorem suum asserit odium alterius laudem suum de decus suspicatur amandum est omne quod diligit odiendum omne quod spernit vincere vult si domina non vult famulari non patitur si dominari molitur cuncta vel posse nulla non nosse si pulchra fuerit facile adamatur si feda facile concupiscit difficile custoditur quod a multis diligitur et molestum est possidere quod nemo dignatur habere alius forma alius ingenio alius facetus alius liberalitate sollicitat et sic ex aliqua parte capitur quod undique lacessitur Equus asinus bos canis vestis et lebes cabio etiam et urceolum prius probantur ut postea comparentur sponsa non visa traditur ostenditur ne prius displiceat quam ducatur et qualicumque casu obvenerit necessario habenda Si feda si fetida si egra si fatua si superba si iracunda si preterquelibet viciosa propter solam fornicationem potest uxor a viro dimitti Et non dimittens potest aliam ducere nec dimissa potest alii copulari et tamen quicumque dimisit uxorem suam nisi ob fornicationem et aliam duxerit mechatur Et si uxor a viro discesserit maneat innupta aut viro suo reconciliari Similiter et vir si discesserit ab uxore grave nimis pondus est coniugii et tamen stultus et impius est qui tenet adulteram et patronus est turpitudinis qui celat crimen uxoris Et si dimittit adulteram absque sui culpa punitur cum illa vivente cogitur continere propter quod et discipuli dixerunt Christo Si ita est causa hominis cum uxore non expedit nubere quis unquam [illegible] potuit sustinere et innascere Sola suspicio zelotypum vehementer affligit et talis sepultum sit Erunt duo in carne una zelus tamen viri duos esse in carne una non patitur etc. De miseria bonorum et malorum

16. Non est impiis gaudere
dicit dominus quia quemque ho-
pectat plus torquebitur vermis
enim consciencie numquam morietur et ig-
nis reorum numquam extinguetur
Vidi eos qui operantur iniqui-
tatem et seminant dolores et
metunt eos flante deo si-
cut se perisse et spiritu ire eius
esse consumptos Superbia
inflat invidia rodit avari-
cia stimulat Ira succendit
angit gula dissolvit luxuria
ligat mendacium mutilat
homicidium Sit et certum dico
rum portenta que sunt
bonum oblectamenta ~~perdi~~ puniendi
deo sunt instrumenta punien-
di Invidus alterius macres-
cit rebus opimis Sed invidia
siculi non invenere tyranni
maius tormentum Luxuria in-
corrumpit nam apostolo tes-
tante qui ait omnia eva-
Ro. 1. nuerunt in cogitacionibus
suis obscuratum est insipiens
cor eorum propter quod tradidit illos
deus in desideria cordis eorum
in immundiciam ut contume-
liis afficiant corpora sua et
sicut non probaverunt habere deum
in noticia sua tradidit eos
deus in reprobum sensum ut
faciant ea que non conveni-
unt Sed et qui pie volunt vi-
vere in christo persecucionem pati-
untur Sancti namque ludibria
et verbera experti insuper et vin-
cula et carceres lapidati sunt
secti sunt temptati sunt in
occisione gladii mortui sunt
Circuierunt in melotis in pellibus
caprinis egentes angustiati
afflicti quibus dignus non
erat mundus in solitudinibus
errantes in montibus et in spe-
luncis et in cavernis terre periculis
fluminum periculis latronum periculis
ex gentibus periculis in solitudine
periculis in mari periculis in fal-
sis fratribus In labore et erumpna
in vigiliis multis in fame et
siti in ieiuniis multis in fri-
gore et nuditate in angus-
tiis multis Justus enim ab-
neget semetipsum crucifi-
gens membra sua cum
viciis et concupiscenciis ut si-
bi mundus sit crucifixus sed futuram
inquirat sustinet secula tam-
quam exilium clamans in corde tacitus
in terra Incola ego sum

in terra et peregrinus sicut omnes
patres mei. Remitte michi ut re
frigerer priusquam abeam et am
plius non ero. Heu michi quia inco
latus meus prolongatus est. Ha
bitavi cum hiis et multum incola fuit anima m
ea. Quis infirmatur et ego non
infirmor? quis scandalizatur et
ego non uror? Et tamen prata pro
ximorum fructuosiora sunt nostro
rum. Hoc est irriguum quod Caleph
ave filie sue in dotem dedit.

De hostibus hominis

a Militia que est vita hominis
super terram. An non vere est
militia cum multiplices hos
tes undique sunt insidiantur ut
capiant persequuntur ut perimant
demon et homo mundus et caro
demon cum viciis homo cum
bestiis mundus cum elementis
caro cum sensibus. Caro namque
concupiscit adversus spiritum et
spiritus adversus carnem. Non enim
est nobis colluctatio adversus
carnem et sanguinem sed adver
sus spirituales nequicias in ce
lestibus adversus rectores tene
brarum harum. Adversus enim draconem
quia tamquam leo rugiens
circuit querens quem devoret

Acuendunt ignea tela nequis
simi. Mors ingreditur per fenestras
oculorum. Oculus animam depre
datur. Pugnat orbis terrarum
contra insensatos. Gens contra
gentem regnum adversus regnum
et terremotus magni erunt per lo
ca pestilencie et fames terro
resque de celo tempestates et
tonitrua. Terra producit spinas
et tribulos. Ignis choruscatio
nes et fulgura. Maledicta terra
in opere tuo. In sudore
vultus tui vesceris pane donec
revertaris in terram de qua assump
tus es quia terra es et in terram
ibis. Insidiatur aper de silva
et singularis ferus depastus est
eam lupus et ursus pardus
et leo tigris et onager coco
drillus et griphus serpens et colu
ber basiliscus et aspis cera
tes et draco scorpiones et
vipere. Sed et lendes et pulices et
culices et pediculi siniphes
et musce scrabones et vespe
pisces et volucres. Etiam qui
creati sumus ut dominaremur pis
cibus maris et volatilibus celi
et universis animantibus que mo
ventur in terra nunc damur illis in predam

Dauid in estatem Scriptum est
enim Dentes bestiarum atque ser
pentum immittam in eos cum
furore trahentium super terram etc

De carcere anime

18 Infelix ego homo quis me
liberabit de corpore mortis
huius certe non vult educi de car
cere qui non vult exire de corpore
Tam carcer anime corpus est
de quo dicit psalmista Educ de
carcere animam meam nusquam
est tranquillitas nusquam est
pax et securitas ubique timor
et tremor ubique labor et dolor
Caro dum uiuit dolebit et
anima super semetipsam luge
bit etc

De breui leticia hominis

19 Quis unquam uel unicam
diem totam in sua delectatione
iocundam duxit quem in ali
qua parte diei reatus conscientie
uel impetus ire uel motus con
cupiscentie non turbauit quem li
uor inuidie ardor auaritie
uel tumor superbie non vexa
uerit quem aliqua iactura uel
offensa uel passio non commo
uit ante denique uisus audi
tus uel tactus aliquis non
offenderet Rara auis in terra
nigro que simillima cygno
vino audi super hoc salomonem Ama
ne usque ad vesperam mutabitur
tempus cogitationes vane sibi
succedunt et mens rapitur
in diuersa Tenent tympanum
et cytharam gaudent ad sonum
organi Ducunt in bonis
dies suos et in puncto ad in
ferna descendunt Semper enim
mundane leticie tristicia re
pentina succedit Et quod inci
pit cum gaudio desinit in
merore Mundana quippe
felicitas multis amaritu
dinibus est respersa Conatur hoc
ille qui dixit Risus dolori
miscebitur et extrema gau
dii luctus occupat Ce
pti sunt et liberi iob qui cum
comederent et biberent vinum
in domo fratris sui primogeniti
repente uentus vehemens
irruit a regione deserti et
concussit quatuor angulos
domus que corruens omnes
pos oppressit Cito repente per
verebat Versa est in luctum cythara
mea et organum meum in vocem
flentium Melius est ergo ire
ad domum luctus quam ad domum

comunij Salubre consiliu[m] de
dit ille qui ait Fili eris bonoru[m]
tuoru[m] no[n] sis i[n]uentor maloru[m]
memorare novissima tua et i[n] e
t[er]num no[n] peccabis etc. De ino
pinato dolore

20 Temp[us] ultimus dies p[ri]mus
tamq[ua]m dies ult[imu]s p[ri]mus
reputat[ur] Cum tamen ita viue
decat tamq[ua]m mori sit opte
at / Un[de] memor esto Salomonis
quia mors non tardat tp[ri]s
p[re]terit et mors appropinquabit
q[ui]ille anni morient[ur] tamq[ua]m
dies hesterna que p[re]terit Sp[iritu]s u
futura nascunt[ur] / Sp em p[re]su[m]p
tia morimur Et q[ui]a q[uod] e p[re]teritu[m]
totu[m] e mortuu[m] / Morimur g[ra]o
sp[er] dum viuimus et tunc tam de
sinimus mori / cum desinimus
viuere / Melius e g[o] mori vite
q[ua]m viuere morti g[ra] . nich[il] e
vita mortal[is] nisi mors viuens
Laudaui mag[is] mortuos q[ua]m
viuentes dicit Salomon utroq[ue]
felicior e[st] indicaui q[ui] n[on]dum
natus est / vita velociter fugit et
retineri non p[ot]est mors aut[em]
instant[er] occurrit / et impediri
non valet / hic est illud miserabi
le q[uod] q[ua]nto plus crescit / tanto

Morim[ur] q[uod] du[m] vivim[us]

plus decrescit quia q[ua]nto pl[us]
vita p[ro]cedit tanto mag[is] ad fi
nem suu[m] accedit etc. De via
vata morte 21

Temp[us] q[uo]d quieti concessu[m]
est non conced[itu]r esse qui
etum r tam trent sompnia
visiones conturbant / licet no
sint in veritate tristia vel ter
ribilia / seu laboriosa que sop
niant sompniantes in inte
ri[ori] c[on]stant[ur] t[er]rent et fatigant[ur]
Intus ut etiam dormientes
aliq[ua]n[do] lacrimant[ur] / et vigilan
tes sepissime conturbantur
Si vero q[ui] iocundu[m] viderunt
michi illorum evigilantes c[on]
tant[ur] / tamq[ua]m illud amiserint
Adulte si quod sup[er]h[ic] dicat
Et s[ic] famantes in errore visi
onis nocturne q[uan]do solz sopor
occupare homines pauor te
nuit me ac tremor et omnia
ossa mea p[er]territa sunt et cu[m]
sp[iritu]s me p[re]sente transiret inhor
ruerunt pili carnis mee
Considera Iob dicente Con
solabit[ur] me lectulus me[us] / et releuer
labor loquens mecu[m] in strato
meo / Terrebis me p[er] sompni
a / et p[er] visiones horrore concuties

Nabuchodonosor sompnium vidit
quod cum vidisset timuit et visio
nes capitis eius conturbaue
runt eum. Multos errare fe
cerunt sompnia, et ceciderunt spera
ntes in illis. Multas curas sequuntur
sompnia et ubi multa sunt sompnia
plurime vanitates. Apparent
enim frequenter in sompniis tur
pes ymagines ex quibus pollu
siones nocturnas non solum
caro polluitur sed anima ma
culatur. Dominus in leuitico: Si fuerit
inter vos homo qui nocturno
pollutus sit sompnio egre
dietur extra castra et non reuertetur
usque ad vesperum sed lauetur aqua
et post solis occasum reuertatur
ad castra. Vel de terrore sompniorum.

22 Quanto dolore turbamur
quanto timore concutimur cum
amicorum dampna sentimus
cum proprii pericula formidamus.
Plus enim interdum sanamus formi
dine quam in summis egritudine
perturbamur plusque hic de lucratus
affectu dolorem quam hiis in diui
tiis effusum languorem afficiamur. Unde
est illud poeticum: Res est solli
citi plena timoris amor. Cuius
pectus tam firmum cuius cor tam
lapideum ut gemitus non ex
primat lacrimas non effundat
cum proximi vel amici mortem
vel interitum intuetur ut pacienti
non compaciatur et dolenti non
condoleat. Ipse Ihesus cum vi
disset Mariam et iudeos qui cum
ea venerant ad monumentum
plorantes infremuit spiritu, tur
bauit semetipsum et lacrima
tus est, sed eo potius quod mortuum
ad vite miserias reuocabat.
Beatus Gregorius: Si culpabilis durus
et durus culpabilis qui corpora
lem amici sui mortem deplorat
et spiritualem anime sue mortem
non deflet. Tot enim sunt
species egritudinis

Nondum a seculis tot egri 23
tudinum quia tot species pas
sionum phisicalis industria po
tuit indagare quod una fragi
litas potuit tolerare. Intolle
rabilem dixerim morborum in
tollerantiam an intollerabilem
dixerim tollerantiam, melius
utrumque dixerim. Nam in
tollerabilis est propter passionis a
cerbitatem et tollerabilis propter pati
endi necessitatem de die in die
magis vna vi corrumpitur.

ita quod multa fuerunt olim experi-
menta salubria que propter defec-
tum ipsius hodie sunt morti-
fera. Venit autem mundus utrumque
microcosmus et macrocosmus
et quanto prolixius uterque sen-
tus producitur tanto deterius u-
trumque natura turbatur. Et
De diversis tormentorum generibus

26 Quid dicam de miseris qui
per innumera tormentorum genera
puniuntur. Ceduntur fustibus et
gladiis iugulantur cremantur
flammis et lapidibus obruuntur
fustibus distribuuntur et patibu-
lis suspenduntur torquentur ung-
ulis et scorpionibus flagellantur
artantur vinculis et laqueis
suffocantur, extenduntur carceri-
bus ieiuniis macerantur perpetua
et subiugantur exponuntur et dis-
trahuntur secantur et subfodiuntur.
Alii ad mortem et qui ad gladi-
um ad gladium qui ad famem
ad famem et qui ad captivitatem
ad captivitatem. Crudele iudicium
inhumanum supplicium triste spec-
taculum dantur in escam volati-
libus celi bestiis terre piscibus ma-
ris. Heu heu heu misere mater
que tam infelices filios genuit

inimicis. De quodam horribili
facinore 27

Unde horribile facinus
libet inserere quod Josephus
de Iudaica obsidione describit.
Mulier quedam facultate et
genere nobilis cum cetera multitudine
que confluxerat Ierusalem que-
cum omnibus obsidionis casus
ferebat huius reliquias facul-
tates quas de domo in urbe
convexerat tyranni penitus
invaserunt. Sed et reliquias
rerum ex magnis opibus si quid
ad victum cotidianum premi-
teret irruentes predoni-
ta predonum satellites rapiebant
per quibus urgens ira mulier
ex indignatione quadam ve-
lut insania fatigabat ita ut
nunc eiusdem predones iniurias sibi
maledictis concitans instigaret.
Verum cum nec irritatus quisquam
nec miseratus illam perimeret
et si tibi quid fuisset ab illa quesitum
si tamen et ab aliis quereretur
iam numquam fieret copia
requirendi fames autem viscera
visceribus insisteret ac medullis
et ad furorem iam fames me-
dia perurgeret pessimis usa

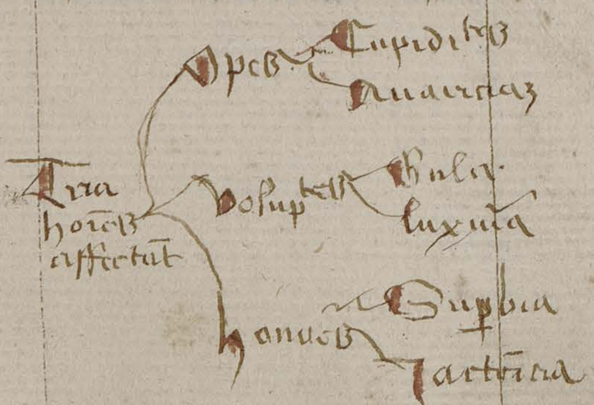
consiliis contra opera iam armatur
contra iura nature Erat enim ei
sub ubibus eius filius parvulus
quem ante oculos ferens in
quit Infelix mi o infeliciore
filii in nelle fame ac direp
tione predonum pro quo te reser
vabo Et tamen etsi possit vita
separari iugo tamen romane se
rvitutis urgentur famulari dum
ergo hinc omni nate esto michi cibus
et predonum furor seculis fabula
que sola deerat cladibus iudeo
rum et hec cum dixisset protinus
filium suum iugulavit et eum de
inde igni suppositum torret
et medium quidem consumit et
medium servat obtectum et ecce
predones confestim irruunt
combuste carnis odore con
cepto mortem mulieri minantur
nisi cito cibos paratos sensierat
demonstraret tunc illa dixit partem
vobis optimam servavi et con
tinuo que superfuerant me
mbra detexit infantis at illos
repente ingens horror inva
sit animis cum diri egere vox
cum faucibus intercluditur Illa vero
truci vultu et ipsis iam predo
nibus truculentior crudelius inq

filius es tu pars meus et
meum facinus Edite et tamen
ego primo comedi quem genui
et nolite nos effici mulier reli
giosiores aut femina melio
res quod si vos pietas vin
cit et meos extraneum cibos
ego quem iam talibus pasta su
bus iterum pastam post hec illi
tuti trementesque discedunt
qui hunc solum ex omnibus fa
cultatibus misere mulier cibum re
linquerant :- ~~de pena innocentis~~ 26

Nemo se confidat exp
ertem a pena qui se non
innocentem a culpa | qui stat
videat ne cadat | Et tamen sepe
dampnantur innocentes et nocentes
absolvuntur | Iustus punitur et iniu
stus honoratur | Ihesus crucifi
gitur et barrabas liberatur | hodie
vir quietus inutilis dici
religiosus ypocrita vir
simplex fatuus reputatur |
deridetur | ait iob Iusti simpli
citas lampas contempta
apud cogitationes divitum :- de

De cupiditate 27

Tria maxime solent ho
mines affectare opes vo
luptates honores De opibus prima

De voluptatib; turpia deshon
bus vana procedunt Hinc ait
ap[ostolu]s [illegible] nolite dilige[re] mundu[m] ne
q[ue] ea que sunt i[n] mundo Omne
e[ni]m q[uod] e[st] i[n] mundo concupia car
nis est et concupia oculoru[m]
[et] supbia vite Concupia car
nis ad voluptates concupia o
culoru[m] ad opes supbia vite p[er]
tinet ad honores Ope[s] generant
cupiditatem [et] avaricia volup
tates pariunt gulam [et] [struck: ...]
luxuriam honores nutriunt sibi
am [et] iactanciam

Avaricia
28

Nichil e[st] avarius scelestius et
nichil e[st] iniquius q[ua]m ama
re pecuniam libru[m] sapientie
est q[uo]d confirmat ap[ostolu]s dicens
qui volunt divites fieri inci
dunt in temptacionem [et] in laq
um dyaboli [et] in desideria multa
[et] inutilia [et] nociva que merg
gunt homines in interitum et
p[er]dicionem Radix e[ni]m om[n]i[um] malo
rum est cupiditas h[ec] sacrilegi
a comittit [et] furta et rapinas
exercet et p[re]das [et] bella gerit
[et] homicidia Iniuste q[ue] petit [et]
recipit iniuste negociat[ur] et
fenerat[ur] symoniace vendit
emit dyssolvit pactum et
violat sacramentum Consule p[ro]ph[et]as
ysaiam omnes iniquit diligunt
munera secunt[ur] retribuciones pu
pillo no[n] iudicant causa vidue
non ingredit[ur] ad eos nam ipi
procedunt retribucionem quia no[n]
iudicant amore iusticie s[ed] ret
buciones procedunt ipos quia
iudicant amore pecunie S[e]p
e[ni]m secunt[ur] largitionem vel p[ro]mis
sionem vel spem [et] ido pupillo non
iudicant a quo nichil largit[ur]
aut p[ro]mittit[ur] aut sperat[ur] Pro
p[ri]ncipes infideles socii furu[m]
quia om[n]es diligunt munera sequi
tur retribuciones iniqui[tas] neca
m[en] evomit animum nisi prius
excludat cupiditatem aper
tore audite cunctos p[ro]ph[et]am
p[ri]ncipes eius quasi lupi ra
paces vel rapientes p[re]dam [et]
amare secta iudo lucra Item
alias p[ri]ncipes eius i[n] muneri
b[us] iudicabant p[ro]ph[et]e eius in pec
cunia adivinabant [et] sacerdotes
eius in mercede docebant Et
tunc d[omi]n[u]s in moyse precepit i[n] lege
iudices [et] magros constitues
i[n] omnib[us] portis eius ut iudicent
p[o]p[u]lu[m] iusto iudicio ut in alteram
p[ar]tem declinet vel accipiant

personam vel premia quia mu-
nera excecant oculos sapien-
tum et mutant verba iustorum
sed iuste quod iustum est persequeris et di-
nas duo dicit iustum et iuste qui-
dam enim iuste quod iustum est alii
quod in iustum et iuste persecuntur
Rursus quidam in iuste quod
iustum est alii et iuste quod iniustum
est persequuntur
29 Ve vobis qui corrupti estis
ipse vel precio qui tracti a-
more vel odio dicitis bonum
malum et malum bonum pone-
tes tenebras lucem mortifican-
tes animas que non moriuntur
vivificantes animas que
non vivunt Vos enim non atten-
ditis vitam causare sed vitam
personarum non iram sed munera sed
non iusticiam sed pecuniam non
quod ratio dictet sed quod voluntas
affectet non quod lex sanciat
sed quod mens cupiat non incli-
nans animum ad iusticiam sed ius-
ticiam inclinans ad animum non
ut quod liceat hic liceat sed ut lice-
at hic quod libet [illegible] Unquam ita sim-
plex est oculus quod totum corpus
sit lucidum sed aliquid spiritus admis-
cent fomenti quod totam mas-
sam corrumpit pauperum tu-
am mora negligit Divi-
tum tu sine instancia promovet
Illis rigorem ondit cum ist-
ex mansuetudine dispensat Illos
cum difficultate respicitis
istos cum favore tractatis illos

negligenter auditis Illos sub-
tiliter auscultatis Clamat
pauper et nullus eum exaudit
loquitur dives et omnes applau-
dunt Dives locutus est et omnes
tacuerunt pauper locutus est
et dicunt quis est hic si offenderit
subvertent illum Clamat di-
paciens et nullus exaudit
Vociferatur tandem et qui audiret
si forte causam pauperum susci-
pit illos remississime fovet
cum autem divitum causam assu-
mit illos perimenter adiuvat
tis pauperes despicitis divites
honoratis istis venientibus assur-
gitis illos despicabiliter con-
culcatis sed si introierit vir in conventu
vestrum anulum habens aureum in
veste candida introierit et
pauper in sordida et intendit
in eum qui indutus est veste
preclara et dixit ei tu sede hic
bene pauperi vero dicit tu sta

Illic aut sed' sub scabello pe
dum nrorum v̄ tonie iudi
catis aput nosmetipsos et
facti est iudices cogitacio
nu iniquar. de nob em ꝫ cū
dicit ꝓpha magnificati sut
ꝫ ditati sunt Impinguati
sunt ꝫ incrassati sunt cām
uidue nō iudicauerunt ꝫ iudicium
paupis non iudicauerunt s. i
lege ppi ꝫ nulla erit dista
cia ꝑsonarū ita pui audi
eris ut magnum w̄ accipiet
cuiusquam ꝑsonam etyz dei iu
dicium ꝫ nō em est ꝑsonarū
acceptio apud deum

30 Vos aut w̄ gratum gratis
dat' w̄ iusticiam iuste red
ditis quia nisi uenit non
puenit w̄ dat' nisi uendat'
Sepe em iusticiam in tm dif
fert ꝑ litigantibꝫ plusquam to
tum differt ut maior sit sup
tus peccunie quam fructus sine
cuiusquam em potest illi in districto
iudicio rnde cui pcepit gratis
accepistis grat' date
in districto iudicio lucrum i ar
cha s. dampnum in consciencia peccu
niam capit ꝫ iusticiam capti
uat. Un̄ quid pdest homini si

vniuersum mundum lucret' ai'e
aut sue ꝫ aut quam dabit ho
commutacioni ꝑ aīa sua fr̄
nō redimet ho nō dabit deo
placacionem suam w̄ pcm re
dempcionis aīe sue laborabit
bit ineternum ꝫ viuet in fine
audite diuites quid cont'
vos dicat Jacobꝫ aps' agite
nunc diuites plorate vlula
tes in miseriis vris que adue
nient vobis diuicie vre pu
trescent aurum ꝫ argentum
vrm erugmabit ꝫ erugo
eorum vob' in testimoniū erit et
manducabit carnes vras
sicut ignis thezaurizatis
vobis iram in diebꝫ nouissi
mis' mites operariorum vrorum
qui messuerunt regiones
vras que fraudate sunt a vo
bis clamat ꝫ clamor eorum
in aures dni sabbaoth intro
iuit postea intas pcipit
nolite thezaurizare vb thezauros
zauros ubi erugo ꝫ c
Ignis inextinguibilis
cupiditas insaciabilis
auis vnquam cupidꝫ pmo
fuit dato contentꝫ cum a
depisit' ꝑ optauit desidat

amphora sz in studiis auari i
bitis finem constituit Insacia
abilis est oculus cupidi (et) in p
tem iniquitatis nunquam auarus
implebitur pecunia (et) qui amat
diuicias fructus non capiet
ex eis Infernus (et) perdicio nunquam i
plentur similiter (et) oculi hominum
insaciabiles sanguisuge sunt
due dicentes affer affer Na
crescit amor quantum pecunia crescit
Vis ocupidus scire quare sic es
vacuus (et) nunquam impleris Audi
te non est plena mensura tua quantum
quantumcumque contineat adhuc
capax est amplioris Sed humana
nus animus capax est dei qui
qui adheret deo unus spiritus ef
ficitur deo Quantumcumque ergo continet
auarus nunquam est plenus nisi ha
beat deum cuius ipse est capax Si
nis ergo cupiditate saciari desinas
esse cupidus quia dum cupidi
tas saciari non potest Non
est enim conueniens lucis ad tene
bras neque cristi ad belial neque
potest deo seruire (et) mamone

32 O falsa diuiciarum felicitas
que diuitem nactam efficit
infelicem / quid enim falsius quam
opes mundi diuicie nuncupantur

Opposita sunt esse diuitem (et) e
genum non autem sunt sed aut
egestas magis enim sufficeret
paupi modicum quam pluri
mum diuiti At ubi multe di
uitie ibi multi qui comedunt
illas et sequitur magnates in
digeant ipsemet frequenter ex
pio: Opes itaque non faciunt
diuitem sed egenum.

Quam multos seduxit 33
Cupiditas quam plures
perdidit auaricia Balaam
appella redarguit species sede
ns acuit (et) captus cupiditate
promissorum dyposuit ma
ledicere israel / Achior presus lapi
datur quia tulit aurum (et) ar
gentum de anathemate Jericho /
Nabath interemptus est ut
Achab vineam possideret / Gezi
lepra percussus quia recepit ar
gentum (et) aurum (et) uestes sub
nomine helysei / Judas laqueo
se suspendit quia tradidit
xpistum / Ananiam (et) saphiram
subitanea mors percussit ex
tinxit quia de precio agri de
fraudauerunt apostolum / Edifica
uit totus inquit zachari
as munitionem suam coacer

44

bauit aurum quam humum et ar-
gentum quasi lutum platea-
rum. Et ecce dominus possidebit
eam et percuciet in mari fortitu-
dinem eius et ab igne devorabi-
tur. Sum est ergo quod salomo dicit
multos perdidit aurum et argen-
tum / qui autem diligit illud non
iustificabitur / de illis qui secuti
sunt illud / ecce ipsi peccatores et abun-
dantes in seculo obtinuerunt
divicias. Hinc veritas ipsa pre-
cipiebat apostolis nolite possidere
aurum neque argentum neque
pecuniam in zonis vestris / et si-
cut camelus non potest intrare per
foramen acus / ita difficile est
divitem intrare in regnum dei.
Arta est via et angusta per quam
itur ad vitam / apostolus ergo se-
cutus regulam veritatis ait
argentum et aurum non est michi.
Ve vobis qui coniungitis domum
ad domum et agrum agro copula-
tis usque ad terminum loci / repleta est
terra auro et argento et non est finis
thezaurorum eius propter iniquita-
tem avaricie eius iratus sum et per-
cussi eum.
38 Ethero et abraham dives
fuit / Job locuples / david

opulentus et tamen de abraham
dicit scriptura quod credidit deo
et reputatum est illi ad iusticiam
et de Job quod non erat ei similis
in terra vir simplex et rectus ac
timens deum et recedens a ma-
lo / De david autem inquit scriptura
quod deus invenit virum secun-
dum cor suum / Et isti sunt qui nichil
habentes et omnia possidentes
quasi nichil habentes secundum illud psalmiste divi-
tie si affluant nolite cor
apponere. Et nos autem sumus omnia
possidentes quasi nichil haben-
tes secundum illud psalmiste divites egu-
erunt et esurierunt. Facilius in-
venies qui diligat divici-
as et non habeat / quam qui habeat
divicias et non diligat / quia dif-
ficile est esse in igne et non ar-
dere / difficilius possidere divi-
tias et non amare / audi prophetam
A minimo usque ad maiorem omnes
avaricie student et a propheta usque
ad sacerdotem omnes faciunt
dolum. 37
Omnis cupiditas contra-
riam in virtute et molitur na-
tam pauperem adducit in mun-
dum et pauperem reducit a mundo
et turbinem eum terra suscepit

et in domum tuam suscipiet / Cupi
dus autem cupit et amat fieri
dives in mundo / Destruam inquit
horrea mea et maiora ea
faciam et illuc congregabo omnia
que nata sunt michi et omnia
bona mea / Et stulte hac
nocte animam tuam rapient a te
que autem congregasti cuius erunt
thezaurizas et ignoras cui con
greges ea / Dormierunt sompnum
suum et nichil invenerunt om
nes divitiarum in manibus suis
Dives autem cum dormierit
nichil secum afferet aperiet ocu
los suos et nichil inveniet
Ne timueris cum dives
factus fuerit homo / et cum multi
plicata gloria domus eius Quo
niam cum morietur accipiet hec
omnia secum neque simul des
cendet cum eo gloria domus eius
sed relinquet alienis divitias
sua. Et sic domus eorum metum hu
eria sapiens testatur Qui acervat ex
animo suo bona iniuste aliis
congregat et in bonis suis alius
luxuriabitur predo lor quod sunt
hoste dimittet heredem
36 Cur ad congregandum quis
insistet cum stare non posset

Ille qui congregat tantum quasi
flos agri egreditur et conteritur qui fu
git velut umbra et numquam in eo
dem statu permanet / Cur multa
desideras cum multa sufficiant
Paulus habentes inquit victum et
amictum et vestitum hiis conten
ti sitis / Cur necessaria cum mul
ta sollicitudine querat cum
ipsi sine magna difficultate
se offerant / Audi quod super hoc veritas
dicat Nolite solliciti esse di
centes quid manducabimus aut
quid bibemus aut quo operie
mur / Scit enim pater vester celestis quia
hiis omnibus indigetis Querite
ergo primum regnum dei / et hec omnia
adicientur vobis / Nunquam
enim vidimus iustum derelictum
nec semen eius egens pane 37
Tantalus sitit in undis et
avarus eget opibus. Enim
tam est quod habet quam quod non
habet quia numquam utitur acquisitis
sed semper inhiat acquirendis. Salomon
est quasi dives cum nichil habeat et
quasi pauper cum in multis divitiis
sit. Avarus in nullo utique co
medit et non digerit recipit
et non reddit. Avarus nec
patientibus compatitur nec miseris

miseretur· s; offendit deum
offendit proximu offendit se
ipsum [illegible] iam deo detinet debi
ta proximo denegat necessa
ria sibi subtrahit optima
[illegible] do est iniustus proximo impius
sibi crudelis / nemo cupido et te
naci sine racione cum sba e et thoi
lavido adquid aurum qui sibi
nequam est cui alii bonus / et no
iocundabitur in bonis suis / cum
h; sbam huius mundi viderit fr[atr]e;
suum necessitatem pacientem et
clauserit uiscera sua ab eo q[uo]
caritas dei ei manet in eo
[illegible] non enim diligit proximum suum sic
seipsum quem media primit et neces
tas consumit / neque deum di
ligit super omnia cui preferet au
rum preponit argentum / Recte
diffinit ap[ostolu]s avaricia est ydo
lorum servitus sicut enim ydo
latra servit simulachro sic
avarus servit thezauro / nam ille
cultum ydolatrie libenter et dilige
ter amplificat et iste cumula
pecunie libenter augmentat / Ille
cum omni diligencia colit symu
lachrum et iste cum omni cura cus
todit thezaurum / Ille spem ponit
in ydolatria et iste spem constituit
in pecunia / Ille timet mutilare
simulachrum et iste timet minuere
thezaurum / avarus ad petendum
promptus ad dandum tardus
ad negandum frontosus si
quid expendit totum amittit iste
et querulus morosus et sollicitus
suspirat et anxiatur dubius habet
invitus impendit magnifi
cat datum s; vilificat dan
dum / dat ut lucretur s; non lucra
tur ut donet / largus in alieno
s; parcus in suo / gulam evacuat
ut archam adimpleat / corpus
extenuat ut luculum extendat
manum h; ad dandum clausa
s; ad recipiendum apertam / porro
substancie iniustorum sicut flu
mius siccabuntur· camia qui ma
le congregat cito dispergit Ius
tum iudicium ut que de malo
pervenirent ad mala perveniat
ne accedat ad bonum quod non pro
dit ex bono avarus ergo dap
nacionis h; vite que nunc est et
future·

I[n]icium vite hominis panis 38
et aqua vestimentum et domus
protegens turpitudinem [illegible] cur
aut gulosis non sufficit fruc
tus arborum non genera leguminum

non radices herbarum / non pis-
ces maris / non bestie terre / non
aves celi / Sed queruntur pigmen-
ta / comparantur aromata / nutri-
untur altilia / capiuntur aves
que studiose coquuntur arte
cocorum que laute comparantur
officio ministrorum / alius conte-
rit et colat / alius confundit
et conficit / substanciam mutat in acci-
dens / naturam vertit in artem
ut saturitas transeat in esuriem
aut fastidium revocet appeti-
tum ad irritandum gulam non
ad sustentandam naturam / non ad
necessitatem supplendam sed
ad aviditatem explendam. Ce-
terum tam brevis est gule vo-
luptas ut spacium loci vix
sit quatuor digitorum / spacium
temporis vix sit totidem momen-
torum. Contempnitur mediocri-
tas et superfluitas affectatur
in diversitate ciborum et varietate
saporum. Aviditas nescit mo-
dum et voracitas excedit mo-
dum insuetum. Sed inde gravatur
stomachus turbatur sensus
deprimitur intellectus. Inde non sa-
lus et sanitas sed morbus et mors.
Audi super hoc sententiam sapientis

Noli avidus esse in omni e-
pulacione et non te effundas
super omnem escam. In multis
enim escis erit infirmitas et per
crapulam enim multi obierunt.
Esca ventri et venter escis. Deus
autem et hunc et has destruet.

Gula 39

Gula carnium tributum exi-
git sed vilissimum reddit
excrementum. Quanto delicatiora sunt
cibaria tanto fetidiora sunt
stercora. Turpius egerit quod
turpius ingerit / superius et inferius
horribilem flatum exprimens /
abhominabilem sonum emittens /
Gula paradisum clausit / primo-
genita vendidit / suspendit pisto-
rem / decollavit baptistam / Na-
buzardan princeps cocorum
templum incendit et totam
Ierusalem evertit / Balthasar in convi-
vio manum contra se scribentem
aspexit Mane techel phares
et eadem nocte interfectus est a chal-
deis / Sedit populus manducare et
bibere et surrexerunt ludere / Sed ad-
huc esca eorum in ore eorum et ira
dei super ascendit super eos / qui ve-
scebantur voluptuose et interfecit
in divites / Dives qui epulabatur coti-
die splendide sepultus est in inferno

Ebrietas

40 Quid turpius ebrioso cui
fetor in ore tremor in corpore
qui promittit stulta prodit oc-
culta cui mens alienatur faci-
es transformatur nullum est secre-
tum ubi regnat ebrietas fe-
cundi calices quem non fecere
disertum Porro non sufficit
vinum non sicera non cervisia sed
studiose conficitur mulsum Sy-
ropus claretum labore magno
sollicitudine multa sumptu
non modico sed mixto contectos
tritos littes et mirra Vinum in
multum potatum ut ait sapiens
irritacionem iram ruinas mul-
tas facit et ore fformato
vinum et ebrietas aufert cor
propterea dicit apostolus ffugite vinum
in quo est luxuria Salomon E-
briosa res est vinum et tumul-
tuosa ebrietas ffilii rachab
et filii zacharie vinum et sice-
ram non bibebant donec quod me
briare potant non biberunt

41 Ebrietas enim verecunda nu-
davit incestum commisit fi-
liam regem occidit principem
convivium iugulavit Unde
quod Salomon ait vacantes potibus
et dantes symbola consumentur

et vestias Ve qui consurgitis
mane ad ebrietatem sectandam et
potandam usque ad vesperam
ut vino estuetis Cythara et ly-
ra et tympanum et tibia et vinum
in conviviis vestris Ve qui pote-
ntes estis ad bibendum vinum
et viri fortes ad miscendam ebrie-
tatem Ecce gaudium et leticia
occidere vitulos et iugulare ari-
etes comedere carnes et bibere
vinum comedamus et bibamus
cras enim moriemur et relatum est
in auribus meis dicit dominus exerci-
tuum Si dimittetur hec iniqui-
tas vobis donec moriemini
Ve corone superbie effraim Sa-
cerdos et propheta nescierunt pre
ebrietate absorpti sunt a vino
nescierunt videntes ignorave-
runt iudicium Porro color cum
ad pronunciandam ewangelium
lectionem a quodam presbitero
peteret ille hesternam crapu-
lam hesterna ebrietate eruc-
tans fertur alta voce dixisse
Potum servorum suorum benedicat
rex angelorum.

Porro turpis vir genuit 42
turpem filiam Justum
est enim ut qui in sordibus est

Luxuria.

sedescat adhuc / Omes adula
trantes qui libanius sunt esus
alloquente ceperunt femine prin
cipes a vino vene qui sat libe
ter venerem amplexatur / O ex
trema libidinis turpitudo
que non solum mente effeminat
sed corpus enervat / non solum ma
culat animam sed fedat personam
/ Omne namque peccatum quod fecerit
homo extra corpus est. Si qui
autem fornicatur in corpus
suum peccat / Semper illam precedunt
ardor et petulancia / semper comitantur
fetor et immundicia / semper sequuntur
dolores et penas / Salomon favus
enim distillans labia meretricis
et nitidius oleo guttur eius no
vissima autem illius amara
sicut absinthium et quasi gladius
anceps

X3 Familiarior inimicus hominis
Enon paul. sed gpe timeo ex
teius sed intius / nam ex cuius
virtus eius in lumbis et for
titudo eius in umbilico ventris
eius / Nunquam fugatur nisi
fugitur nunquam mactatur nisi
cum materia. Ad eum exigit
libertatem et habundanciam hic
omnem etatem corrumpit / omnem
sexum corrumpit omnem or
dinem solvit omnem gradum
pervertit / Invadit enim senes et
iuvenes / mares et feminas / pru
dentes et simplices / superiores
et inferiores / ad extremum etiam
sacerdotes qui nocte venerem
amplexantur mane virginem
venerantur / Turpe dictu sed tur
pius auditu dicta liceat in
agi non liceat. Nocte filia
veneris agitant in cubili / ma
ne filium virginis offerunt
in altari.

XX Quis eius multiplices
species valeat sufficienter
explicare. Hec enim penthapoli
tanam adiacenti regione pervertit
Sychen cum patre interemit Ex
zona inter filios pater ipsius Ju
deorum etiam Madianitidem pugi
oni transfigit / Tribum Beniamin
pro uxore levite delevit / filios
Hely sacerdotis in bello prostravit
/ Hec Uriam occidit / Amon interfecit
/ presbiteros lapidavit / Hec Ru
ben maledixit / Sampsonem se
duxit / Salomonem pervertit quem
est eum elegit propter speciem mulie
ris multi perierunt / Vera divina
et mulieres faciunt apostatare

etiam sapientes. Hec multos vulneratos deiecit et fortissimi viri dece interfecti sunt ab ea. Vie inferi domus eius penetrantes interiora cordis. Hec vires enervat, sensus diminuit, dies decoquit, consumit opes, offendit.

87 Hec ignominiosum morbum fuit operata, quod tu ipsius non confunderis nominare. Propterea tradidit illos deus in passiones ignominie. Nam femine eorum immutaverunt naturalem usum in eum usum qui est contra naturam. Similiter masculi relicto naturali usu femine exarserunt in desideriis suis in invicem masculi in masculos turpitudinem operantes. Renidebat turpitudine turpius, quod horrendum cum maioribus in lege quam parva coniungebantur concubitus maris cum masculo et concubitus hominis cum iumento. Sicut enim legitur in levitico: cum masculo non commiscebere coitu femineo, quia abhominatio est. Cum omni pecore non coibis nec maculaberis cum eo. Utique propena subscribitur: qui dormierit cum masculo coitu femineo, utique operati sunt nephas, morte moriantur. Qui cum iumento coierit morte moriatur, pecus quoque occidite. Qui habet aures audiendi audiat, in uno qui resipiscit resipiscat. 86

Pena docuit qualis culpa promeruit. Pluit enim deus super sodomam et gomorram sulphur et ignem de celo. Noluit dominus cuiquam angelorum vel hominum execucionem huius pene committere, sed sibi vindictam huius sceleris reservavit. Sicut illud mea est ultio et ego retribuam. Et ideo pluit dominus videlicet a semetipso non ymbrem vel rorem, sed sulphur et ignem: sulphur super fetorem luxurie, ignem super ardorem libidinis. Conveniens pena similis esset culpe. Non immisisse dicitur sed pluisse, conveniens ipso verbo magnitudinem et habundantiam pene notaret. Nemini pepercit oculus eius, sed omnes simul extinxit. Uxorem quoque loth que retrospexit in statuam salis mutavit, et solvit urbes et omnes circa regionem in mare mortuum et vallem salinarum convertit

Horrendum est quod incidere in
manus dei viventis qui quanto
maiorem sue longanimitatis
exhibet patientiam tanto duriorem
sue severitatis infert vindictam
Dives itaque cupidus congre-
gat et avarus conservat
voluptates gulosus degustat
luxuriosus exercet honores am-
biciosus affectat superbus ex-
tollit ambiciosus autem semper est
pavidus semper attentus attente
ne quid dicat vel faciat quod in
oculis hominum valeat displicere
humilitatem simulat hones-
tatem mentitur affabilitatem
exhibet benignitatem ostendit
subsequitur et obsequitur cunctos
honorat universis inclinat
frequentat curias visitat
optimates assurgit et ample-
xatur applaudit et adulatur
beno novit illud poeticum
Et si nullus pulvis erit tu
excute nullum promptus et fer-
vidus ubi placere cognovit
remissus et tepidus ubi pu-
taverit displicere Improbat mala
detestatur iniqua Sed et alia tum
aliis probat et improbat ut in-
dicetur ydoneus ut reputetur

acceptus ut laudetur ab omnibus
et a singulis approbetur Certe
gravem intus se sustinet pug-
nam difficilemque conflictum
dum iniquitas pulsat ani-
mum quod illa suggerit facere dum
sed fieri non permittit concludunt
ad invicem inter se filia iniqui-
tatis et ambicio tamen intus in
aperto subsistit et in occulto fi-
lia non resistit sed ergo vendicat
sibi publicum illa secretum
ambicio sub libenter agit de
preparatu quod audit et dicit
O quanto participabitur ille qui
severus sit in iustitia pius in
misericordia qui non deviet amore
vel odio qui non corrumpatur
prece vel precio qui credat fideli-
bus et acquiescat simplicibus qui
sit humilis et benignus largus
et mansuetus constans et pa-
tiens sapiens et cautus

Si forsan hac arte non proficit
recurrit ad aliam ad vo-
cat symonem et ad attendit am-
bitiosus ad gyezi phr abilem
titur eius quod per se non prevalet
obtinere supplicat compromitti co-
fert et tribuit Proh pudor gratiam
quam gratis adipisci non potuit

Rubricio

p phas et nephas mittitur ob
tinere nec desistit ad hunc sed in
sistit et invadit violentus ho
rem et imprudentus arripit dig
nitatem amicorum suffragio precii
pacto propinquorum tantoque dna
tionis et inflammatus ardore
tanta libidine presidendi ut
scisma non horreat scanda
lum non formidet / sed gezi lep
percussus et symon perit cum
pecunia / Chore cum complicibus
ignis consumpsit / et dathan
et abiron terra vivos absor
buit / nullus itaque sibi assu
mat honorem sed qui vocatur a deo
tamquam aaron · hilf maria

Rg Isquidem est exemplum ambitionis
eorum reperitur in absolone
qui cum aspiraret ad regnum
fecit sibi currum et equites et l
viros qui precederent eum et
mane surgens absolon sta
bat iuxta introitum porte et
omnem virum qui habebat ne
gotium ut veniret ad regis
iudicium vocabat ad se et dicebat
de qua civitate es tu · qui respon
dens aiebat ex una tribu
israel ego sum servus tuus
videbat quod ei absolon videntur
mihi sermones tui boni et iusti
sed non est qui te audiat consti
tutus a rege dicebat quod abso
lon quis me constituat iudi
cem super terram ut ad me veni
ant omnes qui habent negotium
et iuste iudicem sed cum acce
deret ad eum homo ut salu
taret eum extendebat ma
num suam et apprehendens oscu
labatur eum faciebatque hoc omni
israel qui veniebat ad iu
dicium ut audirentur a rege et
sollicitabat corda virorum
israel · Cumque abiisset
absolon in ebron misit ex
ploratores in universas tribus
israel dicens statim ut audi
eritis clangorem bucine
dicite regnabit absolon in
ebron tunc facta est coniuratio
valida populusque concurrens
augebatur cum absolone To

Sed esto sublime et altum
pervenerat ad summum statum
cure succrescunt sollicitudines
cumulantur extenduntur ieiu
nia vigilie producuntur ex quibus
natura corrumpitur spiritus infirmatur
sompnus corrumpitur amittitur
appetitus corpus attenuatur
debilitatur virtus et sit in se
ipso deficiens non dimidiabit

dies suos s[e]z insta[bi]bile uita
insta[bi]biliori fine concludet
Unde est illud poeticum in se
mag[na] ruunt talibi summum q[uia]
negatum est stare diu / Et rur-
sum tolluntur in altum ut lap-
su graviori ruant / Unde est autem
illud ps[almi] Vidi impium
superexaltatum et elevatum sup[er]
cedros libani transivi et ecce n[on]
erat quesivi eum et non est inventus lo-
cus eius / Job Antequam dies
eius impleantur peribit
q[uasi] vinea in primo flore botr[us]
eius / et quasi oliva florem pro-
iciens / Audi sup[er] h[oc] summam sa-
pientie Omnis potentatus
brevis vita · Iher Blazku

71 Statum autem ut ambito-
sus promotus est ad honorem
In superbia extollitur et in iacta-
tiam elevatur effrenatur / non
curat prodesse s[e]z gl[or]iatur preces-
sisse se meliorem quam timet supe-
riorem / Ac bonum facit non quod
dives s[e]z virtus / non dignitas
s[e]z honestas / priores dedignatur
amicos notos ignorat hes-
ternos comites contempnit
antiquos vultum avertit / unclu-
advertit visum extollit / ceruice

erigit fastum ostendit grandia
loquitur sublimia meditatur
subesse non patitur / preesse molitur
prelatis infestus subditis ho-
nerosus / molesta non suffert
concepta non differt / preceps
audax gloriosus et arrogans
rixosus et inoptimus omnium ap-
paratu fit superbus · Maria

72 Superbia cunctis insupporta-
bilis omnibus odiosa
Inter omnia vicia tu es prima
tu sp[ecie] es ultima / Vicia omnia
petitur te accedente committi-
te recedente dimittit / Superbia
est enim / Initium omnis peccati est
superbia / primogenita mors
h[ec] enim uir ipsa vere primordia
creatura quam creatorem crevit
angelum contra deum s[e]z eum ab-
sque mora deiecit / etenim veritate
non stetit ab immotentia
in petitus adelectis ministri
ab celo empireo in aere
caliginosum / audi propheciam
ysaiam eius cecidisti lucifer
qui mane oriebaris quod di-
xisti in corde tuo In celum as-
cendam et sup[er] astra exalta-
bo solium meum / Sedebo in monte
testamenti in lateribus aquilonis

Superbia ·

c

ascendam sup altitudinē
nubiu(m) & similis ero altissimo
Tu signaculum similitudinis
plen(us) sapia pfectus decore
i delitiis padysi dei fuisti
omnis lapis p(re)ciosus opime
tu tuu(m) sardius thopasius
& iaspis crisolitus onichinus
& berillus zaphirus carbun
culus & smaragdus aurum
opus decoris tui Tu cherub
extensus & ptegens & posui
te in monte sancto dei in me
dio lapidum ignitorum ambu
lasti pfectus in viis tuis a
die conditionis tue donec
inventa ē iniquitas in te
peccasti & eieci te de mōte sco
dei elevatu(m) ē cor tuu(m) in deco
re & in terra pieci te Cedri n(on)
fuerunt altiores in padyso
dei abietes nō equaverunt ad
summitatē eius platani nō
fuit equales frondibus eius
omne lignu(m) padysi nō fuit
assimilatu(m) illi & pulchritu
dini eius q(uia) fecit eu(m) i multi
tudine condensis frondib(us) ipse enim ē
rex sup omnes filios suprbie ipse
draco magnus & rufus habens
capita vii & cornua decem

& in capitibus suis vii dyade
mata cuius cauda trahebat
tertiam ptem stellarum celi &
misit illas in terram & piectus
draco ille magnus serpens
antiquus qui vocabatur
dyab(olus) & sathanas qui seducit
universum orbem & piectus
in terram angeli eius cu(m) eo missi
sunt de quo veritas dicit Vi
debam sathana(m) q(ua)si fulgur
de celo cadentem Nā omnis qui
se exaltat humiliabitur & qui
se humiliat exaltabitur
Superbi psumpcio p(re)sump 13
tuosa superbia que nō
solum voluit deo angelos
adequare s(ed) homines psumpsit
deificare porro quos erexit
depressit & quos humiliavit
exaltavit Hinc d(omi)n(u)s ait p(er)
pp(he)tam fili hominis dic principi
tyri h(ec) dicit dns deus eo eo
q(uod) elevatu(m) ē cor tuu(m) sicut
cor dei & dixisti Deus ego
sum cum sis homo & nō deus
ideo ego adducam sup te ro
bustissimos gentiu(m) & interfi
cient te & morieris in interitu
occisorum Nabuchod(onosor) q(ui)a po
tentia sua supbie iactavit ait

[N]onne hec est babylon quam
edificaui in honore domus
regni in robore fortitudinis
mee et in gloria decoris mei. Cum
adhuc esset sermo in ore regis
vox de celo venit: Tibi dicitur Na
buchodonosor rex, Regnum tuum a te
transibit et ab hominibus te eicient
et cum bestiis et feris erit habitacio
tua, fenum quasi bos comedes et
septem tempora mutabuntur super te
donec scias quod excelsus dominetur
in regno hominum et cui voluerit
dabit illud. Eadem hora sermo
completus est super nabuchodonosor. Unde
est quod legitur: homo cum in honore
esset non intellexit, comparatus est
iumentis insipientibus et similis
factus est illis. Superbia tur
rim erexit et linguam confudit,
prostrauit goliam et suspendit
aaman et nichanorem et perimit
anthiochum, pharaonem submer
sit et senacherib interemit. Se
des ducum superborum destruxit
deus et radices gencium superbo
rum arefecit.

18 Quam detestabilis sit super
bia deus per prophetam a
mos testatur: Iurauit dominus deus
in anima sua, dicit dominus deus exerci
tuum: Detestor ego superbiam iacob.
Et iurauit dominus deus in superbiam
iacob: si oblitus fuero ad finem
omnia opera eorum. Unde inter illa
sex que deus odit et septimum
quod detestatur anima eius, Salomon
in parabolis primum ponit oculos
sublimes, id est superbiam. Ysaias:
Dies domini exercituum super omnem
superbum et excelsum et super omnem
arrogantem et humiliabitur,
super omnes cedros libani subli
mes et erectas et super omnes quer
cus basan et super omnes montes
excelsos et super omnes colles ele
uatos et super omnem turrim
eleuatam et super omnem murum
munitum et incuruabitur sub
limitas hominum et humiliabitur al
titudo virorum. Propterea dilatauit
infernus animam suam et aperuit
os suum absque ullo termino et des
cendent sublimes gloriosique eius
ad eum. Deus exercituum cogita
uit hoc ut detraheret superbiam omnis
glorie. Job: Si ascenderit usque
ad celum superbia eius et caput eius
nubes tetigerit, quasi sterquilinium in
fine perdetur.

Omnis vere viciosus dili 77
git sibi similes. Superbo no

odit elatum. Unde Salomon: Inter superbos semper sunt iurgia. Et ubi fuit superbia, ibi contumelia. Superbus insolita gestit, consueta fastidit, magnum reputat se loqui digne cum maioribus, si surgat ei amplius tenetur, estimat plus dignitate ab ipso quam ipsum ex dignitate. Affectat; numquam vult uti conbutit affectu, sed semper uti vult dominatore imperio. Superbia eius et arrogancia eius et indignacio eius plus quam fortitudo eius. Revolvant in animo quod revolvitur, legitur in evangelio: facta est contentio inter discipulos Ihesu quis eorum videretur esse maior. Et ait illis Ihesus: Reges gencium dominantur eorum, et qui potestatem habent super eos benefici vocantur. Vos autem non sic, sed qui maior est inter vos erit sicut minor, et qui precessor fiat sicut minister. Et Petrus apostolorum magister: non quasi dominantes in clero sed forma facti gregis ex animo; deum est tota complemento, et primus est ergo de se certi, non sunt domini sed ministri, quibus committitur dominium, inter dicitur ministrum. Unde super hoc sapiente: Rectorem te posuerunt, noli extolli, esto in illis quasi unus ex ipsis.

Filii Zebedei qui in evangelio primus honorem postulaverunt a Christo: Dic, inquit, ut sedeant hii duo filii mei unus ad dexteram tuam et alius ad sinistram in regno tuo, non meruerunt exaudiri. Nescit quid petat. Non enim honore sed onere pervenitur ad regnum Dei. Dominus respondit: Non est meum dare vobis. Meum enim est mihi dare, sed non vobis, id est ambitiosis quales vos estis. 76

Licet autem omnis potestas a Deo sit, superbus tamen non regit ex Deo sed illud contemptum: ipsi regnaverunt et non ex me, principes extiterunt et non cognovi eos. 7a

Superbus amat primas cathedras in synagogis, primos recubitus in cenis, salutaciones in foro, et vocari ab hominibus rabbi. Non nomine persone sed nomine fortune vult appellari. Non ut homo sed ut deus vult honorari, sedere sublimis, videri excelsus; vult sibi omnes assurgere, singulos inclinare. Porro quidam philosophus volens arrogantiam cuiusdam regis eludere, cum vidisset eum in throno regali sedere sublimem, pro

stratus in terram suppliciter a
doravit eum / et confestim non
mutatus mo regem sedit
quod rex vehementer admirans
eo quod nosse illum esse probum quid
hic egerit exquisivit / plenius
ergo vidit / Aut deus es aut ho
Si deus debui te adorare / si
homo potui modo te sedere / Rex
autem eius verbum advertens in
tulit / vero si homo sum non de
buisti me adorare / si deus non
debuisti modo me sedere / elusit
contra prolem illud sapientis iste
vidit sed ille prudencius

78 Primus parentibus fecit deus
pelliceas tunicas post peccatum / et
axo q parvus non duas tu
nicas vestes / sed modo Iohannis consilium
qui habet duas tunicas det vnam
non habenti / Superbus autem ut ma
gnificus appareat indeatur sattiagt
vestitur duplicibus / induitur mol
libus preciosis ornatur / Sed quid est
homo preciosis ornatus nisi
sepulcrum foris dealbatum in
tus autem plenum omni spurci
cia / Jacinctus et purpura coccus
et byssus in luto putrescunt au
rum et argentum lapides et gemme
in luto sordescunt dignitates

et potestates male iacent in publice
hor et gloria male sedent in cine
ere quod superbe dilatant phila
cteria et magnificant fimbrias
Dives ille qui induebatur pur
pura et bysso sepultus est in inf
erno / Dyna filia Iacob pro decore
antiquum egressa est ut ait Iosephus
ut emeret ornamentum mulierum
provincialium virgo permansit
eam autem oppressit Sychem filius
regis Emor eam violenter
oppressit / Olofernes qui sedebat
in canapeo quod erat ex purpura
et auro et smaragdo et lapidibus
preciosis intextum iugulatus est
a iudith / que cum prius interem
tabo tunc ornatum iocunditatis
accepit assumpsit // Audi sup
bi consilium sapientis In vestitu
ne glorieris unquam / Et apostolus non
in veste preciosa non sit extrinsecus
capillatura aut circumdacio
auri aut vestimentorum cultus · 79

Attende quod contra superbum
ornamentum comminatur dominus
per prophetam ysaiam pro eo quod elevate sunt
filie syon et ambulaverunt ex
tento collo et nutibus oculorum
illatur decalvabit dominus verticem
filiarum syon et crinem earum

dabit In die illa auferet dominus
ornamentum calciamentorum et lu
& pistelidas & murenulas et
torques & monilia & armillas
& mitras & discriminalia & ol
factoria & anulos & gemmas
in fronte pendentes & muta
toria & pallia & linteamina
& acus & specula & sindones
& & theristra & erit pro
suavi odore fetor & pro zona fu
niculus & pro crispanti crine
calvicium & pro fascia pectorali
cilicium / Ecce iusta redditur pena
pro culpa ut in eo quis puniatur
in quo peccavit / Adhuc super
bis audi aliam comminationem. O tire
byssus varia de egypto texta
est tibi in velum iacinctus & pur
pura de insulis elysa facta sunt
operimentum tuum dentes eburneos
& ebeninos commutaverunt in pre
cio gemmas & purpuram scutu
lata & cotten byssum & sericum
proposuerunt in mercatu tuo de
dan institores tui in tapetibus
ostendendis & repleta es & glorifica
ta es nimis sed nunc contrita es
in mari in profundum aquarum o
pes tue ad nichilum deducta
es & eris in perpetuum

Cum quidam philosophus in
habitu contemptibili
principis aulam adisset & diu
pulsans hostium non fuisset ad
missus sed quociens temptasset
ingredi totiens contigisset ex
pelli / mutavit habitum & assump
sit ornatum / tunc ad primam
notam patuit aditus venien
ti qui procedens ad principem
pallium quod gestabat cepit vene
rari et osculari / super quo princeps
admirans quid hic ageret ex
quisivit. Philosophus ergo vidit ho
norantem me honoro / quia quod vir
tus non potuit vestis obtinuit
O vanitas vanitatum plus
honoris defertur vestibus quam vir
tutibus / plus pro venustati quam
honestati / Artificiales species
subducitur & facies obducitur
naturalis tamquam homines artifi
cium artem super creatores
non sit non sit ergo considerate in
quit lilia agri quomodo crescunt
non laborant neque nent
Dico autem vobis quod nec salomon
in omni gloria coopertus est sicut
unum ex istis / absit ut adulterinus
color comparabilis sit nativo quo
cum facies adulterino colore fucatur.

os abhominabili fetore corru
pitur Uniuersa vanitas omnis
homo viuens | Quid est enim vn
imus quam pectine crines pla
nare reparare tingere genas
vngere faciem perducere supercilia
quam quidem fallax est gloria et va
na sit pulchritudo omnis
caro fenum et omnis gloria eius
sicut flos feni Cum tamquam
fenum decolorat arescit et sic glo
ria humana cito cadent Ut at
ornatum perdere peream ne
maligninis quam nimis indecet
suo esse cerere quid nam comp
ornare mensam monilibus pic
turatis cutellis ebore mani
tatis Vasis aureis vascellis
argenteis cuppis cnappis
notalibus reguardalibus scutellis
tocliaribus furnimulis et sola
riis doratilibus turteolis cap
sulis et flabellis | Quid prodest
pingere cameras ditare pa
rietes palliare vestibulum
substernere pauimentum compo
nere lectum inflatum plumis opti
servis obductum cortinis ad
ecia thana pro scriptura en
nominum morte accipiet hic om
nemque simul descendent cum eo

gloria domus eius | non est qui de
cordis mundicia ut valeat
gloriari qui Innocenti offendi
omnis | Et si dixerimus quia peccatum
non habemus nos ipsos seduci
mus et veritas dei in nobis non est
Nemo est qui valeat dicere cum
apostolo Nichil mihi conscius sum
non tamen in hoc iustificatus sum
Quis est hic et laudabimus eum
Cite mit sanctitas nemo est
inmutabilis celi non sunt mun
di in conspectu eius et in ange
lis eius reperit pravitatem
Quanto magis abhominabilis
et inutilis est homo qui bibit
tamquam aquam iniquitatem | Penituit
ergo deum quod hominem fecit in
terra eo quod multa esset malicia
hominis super terram et cuncta co
gitacio hominis omni tempore ad
malum intenta | Et nimio tac
tu dolore cordis intrinsecus
delebit hominem quem creavit
Porro superhabundavit iniqui
tas et refriguit caritas mul
torum omnes declinaverunt simul
inutiles facti sunt non est
qui faciat bonum non est usque
ad unum | Tota fere vita mor
talibus est plena peccatis ut dic

Valeat inuenire qui non de
clinet ad sinistram qui non
reuertatur ad vomitum qui non
compuncti restat in posteriore cor
poris gloriantur cum pro male
fecerint exultant in rebus
pessimis repleti sunt omni
iniquitate malicia et forni
cacione auaricia nequicia
pleni inuidia homicidiis
contencione dolo malignitate
susurratores detractores
deo odibiles contumeliosi
superbi elati inuentores ma
lorum parentibus non obedientes
insipientes incompositi sine
affectione absque federe sine
misericordia talibus operionibus mundus
est plenus Abundat hereticis et
scismaticis perfidis et tirannis
symoniacis et proprietariis ambi
ciosis et cupidis raptoribus et pre
donibus violentis et exactoribus
et usurariis impiis et sacrilegis
proditoribus et iudaicis adulatori
bus et fallacibus garrulis et va
niloquis gulosis et ebriosis adulte
ris et incestuosis mollibus et in
mundis pigris et negligentibus
vanis et prodigis impetuosis et
iracundis impacientibus et in
constantibus tenacibus et angu
ribus primis et pertinacibus pre
sumptuosis et arrogantibus
incredulis et desperatis denique
vniuersis viciis irretitis porro
sicut deficit deficiat fumus
deficiant et sicut cera fluit
a facie ita peccatores peribunt 61
Exit spiritus eius et reuertetur
in terra sua in illa die pe
ribunt omnes cogitaciones eorum
O quot et quanta mortales de
mundane prisionis miserie nunc
cogitant sed sub repentine mor
tis articulo repente cuncta que
cogitauerant euanescunt sicut
vmbra cum declinat ablati
sunt et excussi sunt sicut lo
custa exibit ergo spiritus non no
luntarius sed inuitus quia cum
dolore dimittet quod cum amore
possidet et velit nolit consti
tutus est ei terminus qui preteriri non
poterit in quo terra reuertatur ad ter
ram scriptum est enim terra es et
in terram ibis aufert ergo spiritum
eorum et deficient in puluerem
suum reuertentur et naturale est
siquidem ut materiatum in suam
materiam resoluatur Cum autem
morietur homo hereditabit

Vras serpentes et vermes / os
eius impulsione dormient / et ver
mes operient eum sicut vesti
mentum sic comedent eos ver
mes / et sicut lanam sic devo
rabit eos tinea ait Job qui
putredo consumendus sum et quasi vesti
mentum quod comeditur a tinea / putredi
ni dixi pater meus es mater mea et so
ror vermibus homo putredo et
filius hominis vermis pro ardore
libidinis eius tandem cadaver
sicut vermes assurget
vivus generat pediculos et lumbricos
mortuus generabit vermes et
iuvenis vivus produxit stercus
et vomitum mortuus generabit
putredinem et fetorem vivus
hominem impinguabat in unicum
mortuus vermes plurimos
impinguabit quid ergo fetidius
humano cadavere quid horri
bilius homine mortuo cuius
gratissimus erat amplexus in
vita molestus et erit ~~ample~~
aspectus in morte quid ergo prosunt
divicie quid epule quid delicie
et non liberabunt hominem a mor
te non defendent a verme non
eripient a fetore qui modo
sedebat gloriosus in throno modo
iacet despectus in tumulo
qui modo fulgebat in aula
modo sordet nudus in tumba qui
modo vescebatur deliciis in cena
culo modo consumitur vermibus in
sepulchro 62
Vindicta carnis impii
ignis et vermis duplex du
plex interior qui rodit et urit
corpus vermis eorum inquit non
morietur ignis eorum non ex
tinguetur dabit ignem dominus
et vermes in carnes ipsorum ut
urantur et senciant usque in e
ternum vermis consciencie tripliciter
lacerabit affliget memoria
pena torquebit tribulabit
angustia / tormentent eum in co
gitacionem peccatorum suorum timidi
et transducent illos ex adverso ini
quitates illorum dicens quid profuit
vobis superbia et iactancia di
viciarum quid contulit vobis
transierunt illa omnia tamquam
umbra et sicut navis pertran
sit fluctuantem aquam cuius cum
transierit non est invenire vesti
gium sic et nos nati continuo
desivimus esse virtutis quidem
nullum signum valuimus ostende
re in malignitate nostra consumpti

sunnus enim ingenti perturbatione recogitabat que cum ingenti nimia delectatione tunc gesserunt / ut stimulis memorie pungat ad penam quos aculeus nequicie stimulavit ad culpam .

63 Dicent inter se penitentiam agentes Erravimus a via veritatis et iusticie lumen non illuxit nobis / Tunc incipient dicere montibus / cadite super nos / et collibus cooperite nos / penitebunt ad penitentiam sed non convertentur ad veniam / Iustum enim est quia qui noluerunt penitere cum potuerunt cum volunt non possunt Dedit enim eis deus locum penitentie et ipsi abusi sunt / Ipse eadem dives ille qui cruciabatur in flamma dicebat ad abraham Rogo te pater abraham ut mittas lazarum in domum patris mei habeo enim quinque fratres ut testetur illis ne ipsi veniant ad hunc locum tormentorum / Cui cum abraham dixisset habent moysen et prophetas audiant illos subiunxit / non pater abraham sed si quis ex mortuis ierit ad eos penitentiam agent / agebat et ipse penitentiam

sed quia videbat eam inutilem rogabat ut annunciaretur hiis fratribus quatinus agerent penitentiam in hoc seculo fructuosam / quia tunc gratia est bonum penitere cum prodest penitere /

64 Videntes turbabuntur timore horribili gementes pre angustia spiritus et dicentes hii sunt quos habuimus in derisum et in similitudinem improperii / nos insensati vitam illorum estimabamus insaniam et finem illorum sine honore / ecce computati quomodo sunt inter filios dei et inter sanctos sors illorum est Amplificatum erit tantarum intueri gloriam bonorum / licet forte plus post finem iudicii beati quando visuri sunt reprobos in tormento sed illud Letabitur iustus cum viderit vindictam impiorum / reprobi non non sunt visuri bonos in gloria sed illud Tollatur impius ne videat gloriam / talia dicunt in inferno peccatores quia spes impii tamquam lanugo est que a vento tollitur et tamquam spuma gracilis que a procella dispergitur et tamquam fumus a vento

diffusus tanquam memoria
hospitis unius diei
57 Ignis gehenne nec lignis
nutritur nec flamma succenditur
sed a deo creatus est inextingui
bilis ab origine mundi. Scrip
tum est devorabit eos ignis qui
non succenditur. Creditur autem esse
substantia secundum illud propheticum. Sub
ira contribulatus est in ore su
adventus tui. Sed et omnis locus
reprobis est penas quia secum ipsi
defferunt cruciatum et ubique
quo se tormentum intuerint produ
cunt inquit ignem de medio
sui qui comedit eos. Ignis
autem gehenne semper ardebit et numquam
deficiet et numquam lucebit sed semper
uret et numquam consumet semper
afficiet et numquam deficiet. Est
autem apud inferos simul ob
scuritas tenebrarum immensa pe
narum acerbitas infinita
miseriarum eternitas. Ligatis in
quit manibus eius et pedibus
mittite eum in tenebras ex
teriores ubi erit fletus et stri
dor dentium. Singula membra
proprias pecies ipsa sustinebunt
tormentorum ut in eo puni
antur in quo peccaverunt.
Scriptum est enim per que pec
cat homo per hec et torquetur. Sunt
qui per linguam peccaverunt
cruciabuntur in lingua propter
quod et ipse clamabat pater Abra
ham miserere mei et mitte La
zarum ut intingat extremum
digiti etc.
Reprobi vero non solum exterio
ribus sed et tenebris inte 66
rioribus involuntur quia spiritu
ali prius et corporali luce carebunt.
Scriptum est enim Tollatur impius
ne videat gloriam dei. Quia so
lus tunc erit in luce sempi
terna. Tanta enim reprobi sustine
bunt in penis angustiam
ubi vix aliquid cogitari valet
preter penas sed illuc dirigent
impetum cogitationis ubi
sentirent vim doloris. Sane
discipulus quidam fertur
apparuisse magistro post mortem
quem cum magister intellexisset damp
natum esse quesivit ab eo si
aliquibus questionibus apud infe
ros uteretur qui dixit vidisse
apud inferos nichil esse nisi
penas quantum quod solum
modo non sit pena. Sed Salomon ait
nec opus nec ratio nec scientia nec

sapia erit apud inferos quo
tu pergas Erit enim reprobis
tanta mentis oblivio tanta
cecitas animi tanta confusio
rationis ubi incipiunt vel raro
ad cogitandum quod desidio
possunt assurgere ut deum ad
confitendum valeant re
spirare nam a mortuo tan
quam ab eo qui non est perit con
fessio Scriptum est enim Non mor
tui laudabunt te domine neque omnes qui descendunt
in infernum Non infernus confi
tebitur tibi neque mors laudabit te
6a Dimitte me dicit Job ut
plangam paululum dolo
rem meum antequam vadam et non revertar ad terram tenebrosam
et opertam mortis caligine terram miserie et tenebrarum ubi umbra
mortis et nullus ordo sed sempiternus horror in
habitat Ordo quidem erit in equali
tate penarum quia inequales in sua
mensura sunt veniencie eis unde
inius potentes potenter
tenentur patientur tormenta sed or
do erit inequalitate rerum
quia de aquis nivium transibunt
in calorem nimium ut subita
contrariorum mutatio gravi more
inferat cruciatum Experimen
to cognovi quod adustus si fri
gidum statum adhibeat ar

dentiorem senciet cruciatum 68
Sicut oves in inferno posi
ti sunt et mors depascet
eos Dictum est enim hoc ad simili
tudinem iumentorum que non ra
dicitus herbas evellunt sed sum
mitates eripiunt ut iterum herbe
renascantur ad pastum Sic
et impii qui morte depascere
veniunt stant ad mortem ut
eternaliter moriantur sic in sump
tu vitam semper renascens non
perit ut possit sepe perire met
iam eterne mors immortalis
et vivent morte qui vite
sunt mortui querunt mortem
et non invenient qui vitam
fugerunt et perdiderunt Audi
Job in Apocalypsi dicentem In di
ebus illis querent homines mor
tem et non invenient eam desi
derabunt mori et fugiet mors
ab illis mors quam dulcis es
quibus tam amara fuisti te
sola optabunt qui te sola
vehementer oderunt 69
Nullus sibi blandiatur et
dicat quod deus non in fine
irascetur neque in eternum indig
nabitur sed miseratio eius super
omnia opera eius qui cum iratus

est non oblitus sit misereri
ut quidquam eorum que fecit o
dimittit / assumes in argumentum
erroris quod ait dominus per prophetam
congregabuntur in congrega
tione unius fascis in lacum
et claudentur in carcere et post mul
tos dies visitabuntur / ho
minesque peccant ad tempus
mone ergo deus punit interim
os pes manus etc. / sed presumptio
non credat frustra errore
deceptus quod de aliquo post
sit certum in inferno nulla est re
demptio / congregabuntur ergo
peccatores in lacum et claudentur
in carcere scilicet in inferno in quo
cum corporibus in novissimo di
e visitabuntur non ad salutem
sed ad vindictam / quia cum post diem
iudicii gravius punientur / sic
talibus dicitur visitabo in virga i
niquitates eorum et in verberibus pec
cata eorum / predestinatos ergo deus
castigat temporaliter quia flagellat
omnem filium quem recipit de
quibus illud accipitur non in fine
castigatos / reprobos autem deus
castigat eternaliter / quia iustum
est ut qui impius in suo pecca
vit eterno deus castiget de suo

tam licet peccandi facul
tas illum dimittat ipse tamen non
dimittit voluntatem peccan
di. Scriptum est enim superbia eorum
qui te oderunt ascendit semper /
ad te / humiliabuntur reprobi iam
desperati de venia / sed malignitas
eorum tamen in illis excrescet /
ut mallent illum non esse per
quem sciunt se tam infelici
ter esse / maledicent altissimo
et blasphemabunt excelsum /
convincentes eum esse malignum /
qui traxit eos ad penam et
numquam inclinatur ad veniam / un
de Joh. in apoc. dicitur grando
magna descendit de celo in
homines et blasphemaverunt
deum homines propter plagam grandinis
quoniam magna facta est vehementer / vo
luntas ergo dampnati licet amiserit
peccandi effectum / semper tamen habebit ma
lignitatis affectum / tanta erit in inferno
supplicium quanta fuerat peccatum / licet
forsan tibi peccatum sit sed non
minus pene / superius ergo quod semper ha
bebit misericordiam excelsam / sentencia
et semper esse cruciatum ex pena / et
que quod ipse permanent non delebit
deus per indulgentiam non re
mittet / ad magna ergo pertinet

Apoc.

Gregorius 34 mor. c. 19. Voluissent sine fine vivere ut sine fine potuissent in iniquitatibus permanere. Ad magni iusticiam iudicantis pertinet ut nunquam careant supplicio qui in hac vita nunquam voluerunt carere peccato. Ideo hii sine fine vivere cupiunt ut nunquam a peccatis desinant dum vivunt.

iniusticiam iudicantis ut nunquam
careat in gehenna supplicio,
qui nunquam in vita carere volu-
issent peccato. Utique si potuissent
sine fine vivere, ut potuissent
sine fine peccare. Ostendunt enim
quia in peccato semper vivere cupiunt qui
nunquam peccare desinunt dum
vivunt.

10 Quis inquit Ysaias poterit
habitare de vobis cum ardo-
ribus sempiternis. Iste fumus erit
in furore meo, ignis ardens
tota die et nocte non extinguetur,
sed ascendet fumus eius in sem-
piternum. Jeremias: Dabo vos in
obprobrium sempiternum et ignominiam
eternam, que nunquam oblivione
delebitur. Qui dormierunt in
pulvere terre evigilabunt, alii
in vitam eternam, alii in obprobri-
um sempiternum ut videant semper.
Salomon: Cum mortuo homine
impio nulla spes erit. De eo
huic extemplo veniet perditio
sua et subito conteretur nec ha-
bebit ultra medicinam. Apocalypsis: Si
quis adoraverit bestiam et yma-
ginem eius hic bibet de vino
ire dei, ut dicitur, et cruciabitur igne
et sulphure, et fumus tormentorum

ascendet in secula seculorum, nec habebunt
requiem die ac nocte qui ado-
raverunt bestiam et ymaginem eius.
Et hic [illegible] dampnatus
in iudicium simul reprobatur.
Ite maledicti in ignem eternum qui paratus
est dyabolo et angelis eius. Si sub duorum
in ore duorum vel trium testium stet omne
verbum, quanto magis tunc
in ore tantorum virorum de proposi-
ta veritate constabit. 11

Veniet ergo dies domini veniet
crudelis et indignatione
plenus et ire et furoris ad ponen-
dam terram in solitudinem, et pecca-
tores conterendos de ea, quoniam stelle
celi et splendor earum non expan-
dent lumen suum. Obtenebra-
tus est sol in ortu suo et luna
non splendebit in lumine suo, et visi-
tabo super orbem mala et contra
impios iniquitates eorum,
et quiescere faciam superbiam in-
fidelium et arrogantiam fortium
humiliabo. Propheta: Omnes manus
dissolventur et omne cor hominis
tabescet, conteretur, contric-
tiones et dolores eum tenebunt,
unusquisque ad proximum suum
stupebit, facies combuste vultus
eorum. Dies illa dies ire dies

tribulacionis et angustie dies
calamitatis et miserie dies
tenebrarum et caliginis dies
nebule et turbinis dies tube
et clangoris quia consummacionem
faciet dominus cunctis hereditatibus
terram et superveniet repentina
dies illa tamquam laqueus mor
tis omnibus qui sedent super faci
em orbis terre qui sicut fulgur
quod exit ab oriente et apparet usque in oc
cidente ita erit adventus filii
hominis dies domini sicut fur
ita in nocte veniet cum di
xerit securitas tunc repentinus
veniet interitus sicut dolor in
utero habentis et non effugiet
12 Procedet autem tribulacio ma
gna qualis numquam fuit
ab inicio mundi usque modo ne
que fiet et nisi breviati fuissent
dies illi non fieret salva omnis
caro Surget gens contra gen
tem et regnum adversus regnum
et terre motus magni erunt
per loca et pestilencie et fames
terroresque de celo et tempestates
et signa magna erunt in sole
et luna et stellis et in terris pressura
gencium pre confusione sonitus
maris et fluctuum arescentibus
hominibus pre timore et ex
pectacione que supervenient universo
orbi Surgent pseudo
prophete et pseudo christi et dabunt
signa et prodigia ut in errorem
inducantur si fieri potest et electi
Tunc revelabitur homo pecca
ti filius perdicionis qui adversatur
et extollitur super omne quod dicitur an
tichristus extollitur deus ita ut
in templo dei sedeat ostendens
se tamquam deus sit quem dominus
Ihesus interficiet spiritu oris sui Mit
tetur autem Helyas propheta priusquam
veniat dies domini magnus et
horribilis et convertet cor patrum
ad filios et cor filiorum ad patres
eorum cum quo veniet Enoch
et prophetabit dies m cclx amicti
saccos et cum finierit testi
monium suum bestia que ascen
dit de abysso faciet bellum
adversus illos et vincet illos
et occidet et corpora eorum iacebunt
in plateis civitatis magne
ubi dominus illorum crucifixus est
post tres dies et dimidium spiritus
vite intrabit in eos 13
Statim autem post tri
bulacionem dierum illorum sol ob
scurabitur et luna non dabit lumen

sun et stelle cadent de celo et
virtutes celi movebuntur et
stelle et tunc apparebunt signa
filii hominis in celo et plangent
se omnes tribus terre reges et prin
cipes et tribuni et divites et for
tes et omnis servus et liber ab
scondent se in speluncis et in pe
tris montium et dicent montibus
et petris cadite super nos et colli
bus abscondite nos a facie
sedentis in throno ab ira ag
ni quia venit dies magnus ire
impiorum et quis ipsorum poterit
stare Et mittet angelos suos
cum tuba et voce magna et con
gregabunt electi eius a quatuor
ventis celi a summis celorum
usque ad terminos eorum Tunc
ipse dominus in iussu et in voce ar
changeli et in tuba dei descendet
de celo et omnes qui in monumentis sunt
audient vocem filii dei et procedent
boni in resurrectionem vite mali vero in
resurrectionem iudicii mors et infernus dabunt
mortuos suos qui in ipsis erant
et videbit omnis oculus et qui eum
pupugerunt filium hominis veni
entem in nubibus celi cum virtute mul
ta et maiestate veniet autem dominus
ad iudicium non solum cum angelis

sed cum senatoribus populi sicut
nobilis in portis qui sedent cum
senatoribus terre Sedebunt enim
et ipsi super sedes xii iudicantes
xii tribus israel Aspiciebam
usque donec throni positi sunt
et antiquus dierum sedit ves
timenta eius quasi nix candida
et capilli eius quasi lana munda
thronus eius quasi flamma ignis
rote eius ignis accensus fluvius
igneus rapidusque egrediebatur
a facie eius Milia milium mini
strabant ei et decies centena
millia assistebant ei Deus
autem manifeste veniet
deus noster et non silebit ignis
in conspectu eius ardebit et in circuitu eius tempestas va
lida nubes et caligo in circuitu eius
n. e. in sedes eius Et advoca
bit celum et terram desuper et dis
cernat populum suum Tunc congrega
buntur ante eum omnes gentes
et separabit eos ab invicem sicut
pastor segregat oves ab he
dis et statuet quidem oves a
dextris edos autem a sinistris

Quantus tunc erit timor et tremor
Quantus tunc erit fletus et gemi
tus si columpne celi contremis
cunt et pavent adventum eius

z angeli pacis amare flebunt
pctores quid tunc facient Si
iustus vix salvabitur impius z
pctor ubi parebunt Propterea cla
mat psalmista ne intres in iudici
um cum servo tuo domine quia non iusti
ficabitur in conspectu tuo omnis vi
vens Si iniquitates observaveris domine domine quis
sustinebit Quis non timeat iudicem
potentissimum quem nemo potest ef
fugere sapientissimum quem nemo potest
latere iustissimum quem nemo potest cor
rumpere fortissimum quem nemo potest
vincere Job Si fortitudo queritur
robustissimus est iudicium nemo
audet pro me testimonium reddere
Sapiens corde et fortis robore
si equitas si iustitie me volueris
os meum dampnabit me
si innocentem me probabit et si simplex
fuero ipse dixit et facta sunt man
davit et creata sunt Vocavit stel
las et dicent assumus qui facit
angelos suos spiritus ministros
suos igitur voluntati eius
nichil omnino resistet cuius verbo
nullum est impossibile cui flect
itur omne genu celestium terrestrium
et infernorum Quos autem ergo nemo potest
effugere dicente propheta Si ascen
dero in celum tu illic es si des
cendero ad infernum ades Ipse scrutator renes
et corda cuius oculis munda et aperta
sunt pluvie guttas et arena
maris dinumerant Deus scrutator et
dominus pensator omnium cogitacionum
singulorum et occultorum et omnium medi
tacionum Sunt quia nemo potest late
re sicut dixit apostolus Non est ulla
creatura invisibilis in con
spectu eius Ipse est iudex iustus
fortis et longanimis qui nec
prece nec precio nec amicicia nec
odio declinat a semita recitu
dinis sed via recta semper incedens
nullum malum preterit impuni
tum nullum bonum irremunera
tum relinquit sed ut dicit propheta
cum reddes singulis secundum opera sua
Quis autem non timeat illud 17
examen iusticie erit ex
accusatorum et advocatorum et iudex
advocati accusabit eum cum di
cet Esurivi enim dedi in manu
sibi Ero domino ut bi advocabit
eum cum dicet quod uni ex non fe
cistis uni ex minimis meis nec
michi fecistis iudicabit cum dicet
Ite maledicti in ignem eternum
non erit testis in iudicio neces
sarius quia tunc manifesta erunt
abscondita tenebrarum iudici

est occultum quod non reveletur
tunc libri erunt aperti et iudica-
buntur mortui ex hiis que scrip-
ta sunt in celestibus libris secundum opera il-
lorum. Quantus erit pudor in
peccatoribus quanta confusio viden-
tibus cum illorum omnia nequis-
sima cuncta erunt manifesta
ubi quorum remisse sunt iniquitates et
quorum tecta sunt peccata. Ab illa sentencia
nemo potest revocare quia pater
dedit omne iudicium filio suo
qui claudit et nemo aperit a-
perit et nemo claudit os domini
locutum est.

16 Tunc non proderunt opes ne-
c defendent honores non
suffragabuntur amici. Scriptum
est enim argentum eorum et aurum
non valebit eos liberare in
die furoris domini. Flebunt et plan-
gent reges terre cum viderint
fumum incendii tormentorum
propter timorem eius quid facient
in die visitacionis et calamitatis
de longe venient ad quos fugi-
ent auxilium. Unusquisque portabit
honus suum anima que pecca-
verit ipsa morietur.

17 O districtum iudicium in quo
non solum de factis sed de omni
verbo ocioso quodcumque locuti
fuerint homines reddituri
sunt racionem in quo usque ad novissimum
quadrantem exigetur debitum cui
dixerunt quis fugere poterit a ven-
tura ira. Mittet filius hominis
angelos suos et colligent de
regno eius omnia scandala
et eos qui faciunt iniquitatem
et alligabunt fasciculos ad
comburendum et mittet eos
in caminum ignis ardentis
ibi erit fletus et stridor dencium
et gemitus et eiulatus luctus
et cruciatus stridor et clamor
timor et tremor dolor et labor
ardor et fetor obscuritas et an-
xietas et acerbitas et asperi-
tas et egestas angustia et tristi-
cia oblivio et confusio conten-
ciones et disputaciones amari-
tudines et terrores fames et sitis
frigus et cauma incendium
sulphur et ignis ardens in
secula seculorum amen.

Explicit liber de humana mise-
ria Innocencii pape quarti

Clamitat in celis vox sanguinis
et sodomorum vox oppressorum merces
retenta retenta laborum

60

Ego augustinus
christianus et ultimus
peccator et ultimus insip-
ientior omnibus tent.
sanctitatis et iustitie etiam
precepta crebrioribus audeam
lectionis amore nec proprie iustitie
fiducia. non sapientie peritia
non scientie gloria sed sola que
tibi animo ac mente concupi-
talitatis tue compellit. que
peccatorem et ignarum ad dicendum
ita hortatur et provocat ut eloqui
loqui nesciam tacere non pos-
sim. Nec solum utique et libentior
optime te cor tue notitiam
quorum et sapientum affluentia
etiam et facundia maior et etiam
uberior et etiam ab omni peccatorum
contagione liberior qui instr-
uere vobis instruerent et exempla.
Illos omnes potest quam monere
... sapientia et ignorantiae
aliquo certamine quam dum aliquis
nequaquam sentire et dicere adhuc
in simplicitatem redirgunt etiam
peccatorum. ut etiam si quid. bonus
tibi possit. abscondat certa
fit. ut potest quod dicit sciens
non fideliter. et sic etiam
prohibente possimus. tantum.
dum peccator appareo possis
et melior ruditatibus admoni-
tionibus meis esto contenta
et caritati dei beniuolentia que est
non considerans quid offerat
sed etiam quod debeant in spiritu.
Adeo non tamen muneris
pensum leviter recipit voluntate
et diligenter adhibe quid tibi
illa negare potuit qui totum
dare voluit. quod debebat obtu-
lisse. et quod non debebat si pos-
sideret qui totum quod potuit
offerebat. Sicut itaque iterumque per pa-
rvum ille decurrentis rivi
aqua non potest esse contentus
donec ad fontem uberiorem pu-
rioremque perveniat. ita illum
esurire satis credo qui enim
panes cibarios sed nitidos
desiderat et candidos. ita et tu
dilectissima soror. que co-
tidie sitim esurire nimium et
sitire celestia. cibarios itaque
manduce panes. donec siligi-
ne candentes invenias. et
igitur turbulenti rivuli aquam
pota usque quo affluentioris
fontis aquam latices pu-
riorem. nec tibi interim panis
iste quamvis rusticus videatur et
displiceat. rusticus enim panis
melior videtur esse sed sororem
et celestis esurientem saepe esu-
riat sensu et corroborat.
quam siligineus facere vi-
detur et nitidus et cetera

f

Nunc igitur dicendum sermo
que pertinent ad vocem et quod
vanam agere convenit ut po
tero explicabo cum vero et
ordinem sumet justius non
in memoria quia ut primum de
vano vocabulo disputem
licet cur quis vanus nominetur
exponam / Cristum unctum id est
sapientum et fidelium nullus ig
norat / unctos vero non inju
stos viros et deo satis dignos
fuisse mentio est / inter alios
quam prophetas sacerdotes et
reges in veteri / et tam ma
gnum fuit ipsius unctionis
misterium ut in iudaico populo
non omnes id est satis et iusti
pauci corporibus accipere
mererentur / et usque ad adventum
domini nostri Ihesu Christi qui deus o
leo letitie id est spiritu sancto pre ceteris
consortibus unxit / Ex quo tunc pre
cedentes illi et baptismi primis
sanctificatione purgati non ali
quibus sicut sub lege primus sunt
sed omnes / necnon prophete nec sacerdo
tes tantum unguntur et reges tamen
unctionis quales mortem
Christo ut quibus est tam sancta
unctio sic nomine et nomine co
nsacratio / Ex sacramento unctionis
Christus et vanus omnes id est in corpore
credentium vocabulum deste

dit et nomine quod non illeius
sortitur qui Christum nunc imitatur
Et unde enim potest dicere quo
modo et nomen usurpare alienum
Sed si Christianum te esse delectat que
Christi sunt gere et merito et nomen
Christiani assume Sed forsitan
non esse sed vocari desideras
hoc satis fedum et miserum est te
velle vocari quod non sis Ideo
ita transit ad Christum ut vanus
appelletur et non sit Cum igitur
vanus dicitur Christum liberè se
dentem (?) confitetur et ne (?) Si cu-
m omnibus observatur et simulat
Sic michi loquitur id est non famulus
sed subsimulator est et deceptor qui
omnes se Christum dicit cui simulat
Quid hic ergo tibi gentium (?) simu-
ndicem et per subsimulatione
quem sine appellat et proculite
pati Sed plures sunt incredulos
et imprudentes et perfidos ma [longanimita]
dei patientie facit in cepidus ut ex
hoc peccatis suorum dum non delibe
ravit ultorem quia non statim
velit punire peccantes amplius
illi et igitur sue salutis improvidi
quod ethice et deo imputant quia
eorum differatur interitum igno
rantes hoc dei providentiam et
multiplici ratione fieri et ut humano
generi omnis patientia consulat
et ne ille iudicetur impatiens si

illico velit dampnare peccantes
nam si tam paciens non esset
iam diu humani generis origo
defecisset / nec iustos de peccatoribus
haberemus si confestim deus vel
let punire omnes qui peccant
et subito nos nullos omnino sumus
et clamus qui ante aut ignoran
cie vel etatis incuria perfidie aut
adolescencie vanitate decepti et
variis peccatis que tenebantur
obnoxii qui persentientes dei
clemenciam et pacienciam postmodum
ab errore conversi meliores ad
huc opera iusticie fecisse sciuntur.
Qua ante peccata quamquam tamen deus
cui non donat peccata sed differt
nec penitentes peccatores a m
orte liberat sed sero conversos
et vivant pacienter expectat / sicut
beatus petrus apostolus dicit non
tardat dominus promissis sed pacienter
expectat propter vos nolens perire
aliquos . sed omnes ad penitenciam re
vocat / sic est tecum quasi pius
benignus et clemens ideo non
subito perdit ut tu . quanti
illius erga tuam salutem pi
etas quanta sit clemencia sit
recognoscens qui te peccatorem
et impium expectare vult et conversum
convertis peccans qua punire potuit salu
tem / sicut per prophetam ipse dominus
loquitur / et quantum velit homi
nibus pietatis sue largiri et ipse

benignitatis voce sua proferunt dicens
Et impius si converterit se ab omnibus
iniquitatibus suis quas fecit
et custodierit omnia mea et fecerit
iudicium et iusticiam et misericordiam
vita vivet et non morietur. omnia
delicta eius quecumque fecit non
erunt in memoria eius in sua
autem iusticia quam fecit vivet.
Et iterum numquid volo mortem impii
adonay deus dicit et non magis ut conver
tatur se a viis suis malis et vi
vere eum faciam. Et alibi
Iniquitas iniqui non nocebit
ei in quacumque die se ab
iniquitate converterit vita vi
vet et non morietur. Et iterum
convertimini filii convertentes et ego
sanabo contritiones vestras. Ecce
quo deus apertis tuis ut te
sero quisquis salvus esse pos
ses monet et provocat / Ecce
qualiter morti obnoxium ut
vivat hortatur. qua bonum qua
clemencie invitat ut et peccatores
non penitentes filios appellat
qui tamen per claudo prius demum
perdidit. Hic et ipse perdidisse
se peccatores alio in loco cum
voce flebili et miserabili qua
dam ~~imprecatione~~ lamentacione
testatur dicens Sine filius
fens sum perdidi plenum meum
propter peccata eorum Ezechiel ergo

cognosce qualiter te deus di-
ligit. quem magis vult viue-
re quam perire. Tu enim contempnis
et despicis qui te amplius
diligit quam tu te ipsum
qui te mori cupientem vult
viuere. Nolo inquit dominus
mortem morientium, tantum
conuertantur et viuant. Tu ergo
mori voluisti peccando ille
vult te viuere conuertendo. O stul-
te viuens et ingrate quia
nec in hoc deo consentis ut mi-
sereatur tui cum vult misereri
quam te magis vult suscipe-
re te saluare quam tu perire
peccato. Nemo igitur ideo
sibi blandiatur nemo se stul-
ta et vana suspicione deci-
piat. nemo ideo securus delin-
quat quia super peccatores con-
festim ira dei iudicium quia
non venit ut ex hoc exprimet
se impune peccasse quod non
illico puniebatur. Sed hic magis
deum differre et dissimulare co-
gnoscit. iram eius peccatori-
bus subito et repente esse
venturam sicut scriptum est.
ne dixeris peccaui et quid acci-
dit michi triste. altissimus
redditor patiens. Et alibi
Ne tardes conuerti ad dominum
neque differas de die in die
subito enim veniet ira eius
quod impleuisti impletur.

quibus omnia peccata et
impuniti ira dei superueniunt et
in futuro saluantur. Sed hic nemo
intelliget et nemo cognoscet
ne quis aduersa sustinens
malis suis estimet. ergo agi-
tur si quid pertulerit contra fructum minus
potius estimet quam eius
et ideo deus non vult punire
impuniti peccantes quia cum
punit agnoscitur. Multi enim
sunt qui ob multis peccatorum
suorum iam ante diem iudicii
in presenti iudicantur. nec dicit
quis se sacrilegum sangui-
nem rapacem falsarium homi-
cidam furem fraudulentum
adulterum ceteros quia enim non
impuniti tempore iudicii se longe-
uum. Nos enim plurimorum videmus
quod propter pene probare sufficimus
scelestos et impios peccatorum
suorum fine completo et hoc
iam tempore iudicii et parte
omnes iustam nostri non immo
quam futuram. Sed hic
facilius intelligi potest. super per-
diu sit tempora diu post iudicium
in pre scelerate quia viuencium
expectant interitum quorum
que positis sublimior est
ad pertimendum. Maior audacia
que totum sibi accedit licet quia
potest et deum altius iudicium
non timent qui alios iudi-

cant eos ad prestandum papites
sunt acceptum. contingit ut qui
non timent iudicium hominis inde
linquendo deum iudicem sentiant
et ultorem eorum quibus aliquando
ipsorum iniquitas sanguinem effu
derunt sicut ita iram dei
iudicem quam sentient ut ipsi
postmodum suum sanguinem e
ffundere cogentur. qui libenter
prius fundebant sanguinem
alienum. Aliqui qui similia
commiserant sic dei indignatione
percussi sunt ut insepulti iace
rent et esca feris et volucribus
fierent. Alii autem qui in multas
multis hominum iniuste punierunt
membratim particulati necati
ut minor fuit concisura mem
brorum quam quos interfecerant
ipsius punitorum. et quorum iudicio
mulier in iuste pompas multe
vidue effecte multi orphani
omnibus parentibus derelicti quibus
prius orbitate et mendicitate infestabatur
mendicitas. non sufficiebant impie
tati quod dederant crudelitati ut
eas interficerent omnibus spoliaret
et laceraret. Nunc non et ipsorum
coniuges et vidue eorum filii orp
hani alienis ostiis assistunt pa
nibus. Quomodo tibi videtur
aliud testimonium in terra ipsos
esse compertum quamvis dei
et dicunt viduam et orphanos
non videbatis. timebat quod
si invocabit eos et ipsi notificaverunt
adhuc proclamaverint. Ascendunt
notificationes eorum et vastar
animo et proinde vos gladio et
coniuges vestre vidue et filii vestri
orphani. O indignum nephas
o scelestum facinus o amara
et non vienda crudelitas. Duo
sevissima et atrocissima uno
perpetrantur in tempore homicidium
sic ut tertium succedat. occid
untur patres. occiduntur mariti
ut faciliter vidue spolientur et
orphani et ita alius morti
cuius quis congaudet quasi
non sit et ipse cuius mortuus
Et cito quomodo deus huius mundi in
deos crudelitatibus et impietatibus con
moveret. multo iudicium sunt in
quibusdam tamen quibus ondit
et multo talibus ut prius nec
similia iniquitate accedunt. quoniam
nos nec scelestum nec ipsum in
pecc et dei iudicium evadere
estimemus Amonem eo
sed hoc magis sentire quemad
modum dum bonum quoque dei pa
tientia sustinet quia dum peccatorum
suorum terminum fine quod non complevit
quo consummato. cum illico po
lit nec illi iam vellam veni
am reservat. Esse autem ceterum
peccatorum modum atque mensuram
dei ipsius testimonio declaratur

De Vita Vana

et quod unusquisque vel tardius vel celerius pro peccatis suis mensuram compleverit indicat evidentissime declaratur exemplum Sodomorum atque Gomorreorum interitu atque incendio qui suam iam compleverant peccata. Ad Abraham loquens ait dicens: Clamor Sodomorum et Gomorreorum multiplicatus est et peccatum eorum vehementer magna completa sunt. De Gomorreis vero quid dicit qui sua peccata non diffinierant quos post multos annos quo supradicte civitates concremate sunt constat esse deletas. Nondum impleta sunt peccata Amorreorum usque adhuc. Quo exemplo manifestissime instruimur et docemur singulos secundum peccatorum suorum plenitudinem consummari et tamen diu inquietantur sustinere quamdiu cumulum peccatorum suorum non habuerint consummatum. Nemo igitur se fallat, nemo decipiat semet ipsum. Malos deus non amat neque diligit, peccatores rapaces crudeles et impios, sed amat bonos pios iustos et humiles innocentes et mites, sicut scriptum est: Quoniam deus volens iniquitatem tu es. Neque habitabit iuxta te malignus. Odisti omnes qui operantur iniquitatem. Virum sanguinum et dolosum abhominabitur dominus. Sed dicet aliquis: quid est quod videmus bonos et perire cum malis? Respondetur quod illi non pereunt, sed vadunt quia de malorum consortio et a persecutoribus liberantur et ad eternam requiem transferuntur. Illi autem plane moriuntur et pereunt, quos de hoc mundo recedentes maioris adhuc iudicii supplicium exspectat et pena. Notandum est etiam tempus iusti ac boni ne diucius vexentur a reprobis, et mali vero et impii tolluntur ne bonos diucius persequantur. Iusti de pressuris tribulationibus et angustiis vocantur ad requiem, iniqui vero de bonorum operibus et deliciis rapiuntur ad penam. Illi cum vadunt ut iudicent, isti ut iudicentur, et in eis dum dicte celebrentur, sicut scriptum est: Iustus si preoccupatus fuerit in refrigerio erit, et vivens inter peccatores translatus est. Etiam placita enim erat anima eius et ideo properavit educere de medio iniquitatis eum. Et item. Iustus pius iterum ad mortem; illi autem sunt in pace. Unde Gregorius: Habent plurimi corporis iustis et dei cultoribus requiem esse non penam.

et cum dissolvuntur liberari eos po-
cius quam perire et ideo speciem
solucionis qui fideles sunt nec
metuunt nec verentur sed necesse
magis desiderant et expectant
quam sibi requiem intelligunt
exhiberi et non penam sanguini
suo et impii et suorum scelerum consci-
tam merito malis prudencia
pertimescunt per quam se non
nesciunt meritam sibi preter
racione reddita et accepta non
oportet nos omnino prestare prestitum
cum non ignoramus prestatoribus
mendacii et impuniti et infructuoso sui.
Sic et in hoc nobis debere christiani
et quia christiani nomen dicimur blandi-
entium sed pro hoc et credentes in-
dicatives nos credamus si
nobis nomine frustra vendicemus
alienum. Aut si aliquis tam in-
credulus est tam infidelis tam
pertinax tam obstinatus tam
audax ut quecumque venturi de
dampnacionis iram indignacionem-
que non metuat saltem suam
consuetudinem erubescat et videat
quam brutus quam insipiens
vel quam stultus ab ipsis et
gentibus iudicetur. Cum sit tanta
vanitas tantaque dementia
ut sibi nomen usurpet alienum.
Christianus omnino tam est nomen iustitie qui
se advocatum dicit cum leges
nesciat. Christianus tam insanus

et excors ut se profiteatur militem
et nesciat arma gestare. Nec e-
nim quisquam [illegible] cuiusque nomen sine
causa sortitur. si sutor est necesse
est ut calciamenta faciat. Ab eo
nominatur quis faber aut ar-
tifex quod facit ipsius artis
peritia ut sic negocians suo
nomine mercatur. Simili modo
omnes agnoscimus nullum
sine actu nomen sed omne no-
men ex actu. Tu ergo quod christianus di-
cens in quo christiani nullum opus
efficis. Christianus bonitatis et integ-
ritatis et pacis castitatis prud-
encie similiter et innocencie et
pietatis est nomen et tu quo-
modo illud nomen usurpas et vend-
icas. Et tibi gratis cum deterius
plurimis rebus in pauca sub-
sistunt. Christianus ille est qui
non nomine tantum sed et opere est.
Christianus ille qui opere christi in
inimicos nemini odire sed magis
adversantibus sibi bene facere
et pro persequentibus suis et hosti-
bus orare. Nam quisque per-
iuratus aliquem nocet ut ledat
ille christianum se esse mentitur. Christianus
ille est qui potest iustissima vo-
ce dicere. Nemini nocui [illegible]
cum omnibus vixi. Sed ne-
mo ex hoc sensu bonum qui illa-
quis arbitretur aut credat
aut putet se facile debere contempni

qui sua proprie voluntate sine
legis auctoritate sequitur / iam
nunc legis primus eius preceptis
inte nobis additus spiritu-
tam veteris quam nove legis
incipiam ex parte ostendere
quod deus ab initio mundi hu-
mano generi observare precepit in
quo semper placatus fuit / vel
offensus. Ergo cum post adam
qui adeo primitus formatus
est secunda causa nunc dicen-
Gen. 4 non est / in exordium mundi ca-
yn et abel fratres fuisse germanos /
ex quibus unus deo placuit
eo quod innocens esset / et
iustus / alter non quia nocens
et iniustus deo placere non potuit.
Gen. 5 Deinde in sequenti tempore
enoch satis iustum fuisse scrip-
tura designat / cui tantum
iustitia contulit / ut nec prius
mortem sentiret / quam adam mor-
talitatis. Denique cum in mor-
talem raptum / cuius nunc etiam
ex quo unum iustum plenis pecca-
bus deo contrariis / Noe quoque
Gen. 6 et ipse iustus cum iustitie meritum
& quid prosit nominis / ut ipsi
8 cum suis tum intacte per di-
luvium in toto mundo dampnato /
Gen. 12 Abraham quoque per fidei et iustitie
merito consequitur sicut scriptura
testatur. Hoc videlicet ut in illo tempore
solus amicus dei esset / ceteris
qui solus iustus fuerat in

venias Loth ubi hic meruit Gen. 19
ne perientibus cunctis a sodo-
mitarum liberaretur incendio /
Quid hic aliud quam iustitie
meritum fuit longum est nos re-
per singula et omnia merita recte
inspicere / plus indicatum que ad
se deus primum ex semine abrahe
ceteris gentibus pretulit per
optimum / quo erudiret quid
cum ut sibi placeret facere et
quid observare precepit / scire
nos convenit primo in loco quod
derelicta regione in qua prius
habitare consueverat et aptaverat
patria sua deserta in alienam
provinciam scilicet in egyptum fecit
commeare / non quidem sine
causa / nec sine dei providentia
hoc factum esse credo / sic hanc pu-
to fuisse rationem / quia deus po-
pulum suum elegit ipsum eru-
dire cupiens ceteris mundi
operibus bonis scilicet nunc iustitie
pietati voluit eum in aliena
patria esse pro tempore peregrino et
captivum ut captivitatis miseriam
disceret et laboris seu peregrinationis
quo facilius post modum mise-
reri peregrinationibus nosset si
ipse cum peregrinationis miseriam
didicisset / nemo enim tam libenter
peregrino miseretur et advene sed
ille qui peregrinationis ~~ante~~ iam
angustiam expertus est cognovit

Non sit hospitem z sine tecto
manentem in suo quis intro
ducat hospicio nisi qui alieno
tecto indiguit alieno. Nemo
ita esurientem cibat z siti
potum dat quemadmodum ille
qui eciam sitim esuriemque pa-
ssus est. Nemo tam facile
nudum suis operit vestimentis
nisi qui nuditatem z frigiditatem
novit in iniuriam. Nemo sic
misero tribulanti z laboranti
succurrit nisi ut ille qui tribu-
lacionum z miseriarum causas ex-
pertus est z laborum. Merito ergo
deus z iuste z prudenter magister
qui legem erat eruditurus post-
modum populum proprio suo sicut me
z prudenter cum suorum operum per expe-
rienciam docet. Voluit eum prius ex-
pertus tribulaciones z angu-
stias in terra peccati alieni quo
facilius posset postmodum mi-
seris talia sustinenti z suis ob-
temperare mandatis ut putes
eum bonum fuisse agricolam qui an-
tequam semen mittat in terram
ipsam aratris z rastris domat
ne illi creditum est semen
pereat. Ita z deus populum suum
diu ante edomat z macerat
quam ei salutarium mandatorum
semen impertiat. Denique ut
ob hanc causam evidencius
clareat cum hec pertulisset, De-
inde eius in tuicionem mandata
dicens Advenam non contrista-
bis non vexabis neque tribulabis
eum. Fuistis enim vos advene
in terra egipti. Et item legimus.
Deus magnus qui non accipit
personas, sed nec accipit munera
faciens iudicium proselito z
orphano z vidue dare panem
z vestimentum. Diligite quia z ipsi
fuistis peregrini in terra egipti. Et
~~item legimus~~ alibi dicit. Cum secat
messis fuis in agro tuo z ob
litus fueris appone manum tuam
proselito orphano z vidue. Et
iterum. Appone illam ut bene-
dicat te dominus deus in operibus
manuum tuarum z memor sis
quod z tu famulus fuisti in
terra egipti. Ideo ego precipio tibi
ubi hec facile perpenditur
atque proponitur magnum populum
ob hanc causam cunctis miseriis
fuisse afflictum ut misereri aliorum
suo docerentur. Sicut enim
scriptum est docuisti enim populum tuum
per talia quia oportet eos iustos esse
z humanos. Et enim valet et deus
velit esse populum similem ut videatur
per z quibus possit gratis
operibus perduci per ministros per
cepcionis. Sed ne ad manifestandam
eius nolumus parum videtur esse
quod diximus legis z prophetarum
precepta ingerimus z quid deo

De vita christiana

Episcopus deus diligit nos cum videt constitutionem ut sic sancti et immaculati ... aut caritas ... sanctitas est perfecta vita ... gratia ... tanto plus ... et quanto magis ... caritate perficit.

placeat. Et quod placuit et quid crederimus fieri et observari praecepit tam veteris quam novae legis. Haec est: diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex omnibus viribus tuis, et diliges proximum tuum sicut te ipsum. Legis et prophetarum haec summa et medium omnium esse mandatorum domini et salvatoris testimonio comprobatur dicentis: In his duobus mandatis tota lex pendet et prophetae. Quod ideo dictum non potest nec immerito, in istis duobus mandatis omne tam legis quam prophetarum constare praeceptum, et illum legem implesse quis potest adimplere. Grande non est in lege veteri quicquam ut deum diligas et proximum, et vere ille legis consummator factus est, qui nec in deum nec in proximum peccat. Sed quid deum et proximum diligere sit, breviter et dissimilare nunc quaeritur. Deum diligit qui sicut sua mandata in omnibus observat. Deum diligit qui leges eius et praecepta custodit. Deum diligit qui sanctus ut ipse deus sanctus est et ipse sancti sunt. Sicut scriptum est: Sancti estote quia ego sanctus sum deus dominus vester. Deum diligit qui et id propheticum implet eloquium:

Qui diligitis dominum odite malum. Deum diligit qui non aliena seu terrena plus cogitat quam caelestia, et divina. Deo cui non inimicitiae et iniustitiae et pietatis amator est. Et ille deum diligit qui non aliud diligit quam quod deus diligit, et non aliud operari videtur. Quod cum sit domini salvatoris doctrina declarat dicens: Qui mandata mea et facit ea, hic est qui diligit me. Si igitur ille deum diligit qui quod praeceptum est facit, ergo qui non facit deum ille non diligit. Omnis vero qui non diligit odit. Unde clarum et manifestum est a deo deum odiri qui sua mandata non facit. De quibus propheticum dixisse puto: Nonne qui oderunt te domine oderam? Odit propheta iniustos peccatores et iniustos et adulteros et dei mandata contemnentes. Sicut in loco alio dicit: Vidi praevaricantes et tabescebam quia eloquium tuum non custodierunt. Et iterum: Iniquos odio habui. Videte ergo quam iusti et quam sancti et integri esse debeamus, quibus male cogitare non licet nec male committere; sancte quod nec fungi panem cum peccatoribus praecepit. Si quis enim frater cognominatur inter vos fornicator

† agnoscere haec beatus apostolus ...

Quid sit deum diligere

Nota bene

Apostolus pacem et sanctimoniam sectamini sine qua deum nemo videbit

tu[m] existens aut avarus q[ui]
est ydolo[rum] servitus / aut male
dic[us] aut ebriosus aut
rapax cum eiusmodi nec ci-
bum quidem sumere convenit / Se-
netu[m] i[n] [?] sui deus no-
lunt & ab omni contagione in-
iusticie & iniquitatis aliorum /
Talem quippe eum esse volunt
tam iustum tam purum tam
immaculatum tam simplicem
ut nichil quod in eo redargu-
ere gentes possent invenir-
ent / sed quod admirarentur & dice-
rent: Bona gens cuius est dominus
deus eorum populus quem elegit
in hereditatem sibi / & tales con-
venit esse dei cultores & filios
veraces [?] mansuetos gra-
ves prudentes pios incom-
prehensibiles immaculatos in-
tactos / ut quicumque [?] eos
viderit stupeat & admiretur et
dicat / vere hii homines dei sunt
& vere dei sunt / quia talis est
conversacio / Ita se homo dei debet
regere & agere / ut nemo sit
qui eum non videre velit / qui non
audire desideret / omnis qui
viderit eum sentiat dei filium esse
credat / ut ve in eo illud [impleatur] cantici
tum fauces eius dulcedinis
& totus desiderium / nam si ta-
lem se exhibeat dei famulus
vanus / ut hii qui demonibus
ydolis que deserviunt conversando

efficiatur equalis / incipit per eum
deus blasphemari / & dicetur
de illo: Ecce iste cum sit filius dei cuius
tamen nequam conversacio est / cuius
tam mali actus & turpis ope-
racio / cuius vita tam impia
tam scelerata tam luxuriosa
tam sordida & c. illius pro-
phecie reus / Quoniam cum dei
per vos blasphematur inter gen-
tes / Sed ne illis per quos
nomen dei inter gentes bla-
sphematum fuit sine pena
permaneat / Deus enim a nobis
nichil magis desiderat & requi-
rit / quam ut per nostros actus
nomen dei magnificetur ab homi-
nibus sicut scriptum est: Sacrifici-
um sacrificium laudis / hoc est enim
sacrificium quod deus super omnes
hostias requirit & diligit / ut
per opera iusticie nostre nomen suum
ubique laudetur / & deus verus
esse ex actu suorum fidelium [?]
comprobetur / Ille non deum diligit
qui non ad quam [?] nisi eius
glorificetur [?] [?] / &c.

Quomodo deus diligi debeat
Quid potius diximus [?] Con-
venit quid quid sit proximum
ut se ipsum diligere possimus
explicemus / Una quidem cum [Capitulum xx de dilig[...]]

ipius autem oppositio alio
loco invenitur dixisse assertioni-
cum dicitur quod tibi fieri
non vis alteri ne feceris
Dominus deus in lege dicit
Omnia quecumque vultis ut fa- cap^t 1
ciant vobis homines similiter
et vos facite illis Nemo
enim qui sibi malum optet
ab alio fieri ille ergo proximum
suum sicut se ipsum diligit quia
ei nec mali aliquid quod sibi
fieri non vult sed si quid boni
putet perpetue ab omnibus op-
tat et semper exhibuit in presenti
quia non solum ad quoque
venire ut malo caveat sed
ut bonum operetur qui est si nichil
mali fecit nec boni tamen ad
eterne vite premium non admit-
titur sed in eternis ignibus ma-
ncipatur sicut in ewangelio dominum
dixisse legimus de hiis qui
nichil mali faciunt nec boni
aliquid operantur Recedite a me
maledicti in ignem eternum qui cap^t 27
paratus est dyabolo et angelis
eius Esurivi et non dedistis
michi manducare sitivi et
non dedistis michi bibere
hospes fui et non collegistis
Nudus eram et non cooperu-
istis me in carcere eram et non venistis
ad me Dampnat eos dominus

Ad salutem non sufficit malum non facere sed etiam requirit bonum operari

non quia male gesserunt sed
quia bonum non fecerunt ideo
dampnati colligat quisque prudens
et sapiens si recognoscat qua-
penam deinde evadere possit qui sepe
in malis qui et in illis vita
negatur eterna qui nichil ma-
li fecerunt nisi quod bonum
non gesserunt Neque enim deus
hoc tantum a nobis querit ut ma-
li non simus sed ut efficiamur
boni a malis enim operibus no-
tantur mali ita e contrario a bo-
nis appellantur boni Et duo
sunt quibus videntur evidenter
boni et mali bonus deus au-
tem omne bonum in sanctos designat
Dyabolus autem malus cum
quibus qui male operantur et fa-
mulus non enim a nobis hoc
solum poscitur ut non male
vivendo sui desinamus esse
dyaboli sed etiam ut bene vivendo boni
dei fieri mereamur Nam qui sepe
nec malum operari videtur nec
bonum quia ipse sanus videatur
ignoro nec ipso adiuta potest
comparare eternam quia bene vi-
vendo bonum faciendo non promer-
uit Nemo in quam se ipso
ipsi decipiat et illudat nemo
vana estimacione seducatur
quis eius bonus non fuit vita

Peccatum non habebit. Item
quis iustus et iuste opera non
fecit non potest regnare cum Christo.
Item quis non fuit humanus
pius hospitalis benignus
clemens et hilaris non evadet
incendium. Deus malos non
amat non diligit peccatores.
Item quis malum facit in-
imicus est dei. Item quis sine
dolo non fuit propterea hic cum
Christo non poterit. Nichil enim
amplius querendum nec desi-
derandum magis nil plus vobis
totis affectandum. Item
ut quis maliciam a corde suo
excludat quam ut nequiciam
in terra pectoris cicatricem non ad-
mittat. Item ut bonitatem
teneat iusticiam sinceritatem puri-
tatem mentis custodiat. Esto
igitur innocens si vis reg-
nare cum Christo. Item quid tibi pro-
dest malicia que te in morte
trahit. Item quid nequicia que
prohibet regnare cum Christo. Item ne-
quitiam se estimat sicut scrip-
tum est anima nequam dissipabit illum
qui habet se. Simus dure audi
[illegible] quid loquar si regnum
dei diliges audi quo illud me-
reri adipisci. Item esto
qui vult vitam et cupit videre
dies bonos. Et statim post

esto simplex

subiungit prohibe linguam tuam
a malo et labia tua ne loquan-
tur dolum. Diverte a malo
et fac bonum. Huiusmodi homines
honorat et diligit deus. Item
malum nesciunt qui mutuum non
noverunt. Item eorum labia non
loquuntur dolum in quibus non
nisi bonitas est. Unde christus et puri-
tas innocencia enim est que
nos commendat deo. Sim-
plicitas est que facit nos
regnare cum Christo. Item nota quod
deus non nisi innocentes
diligat et sibi vult esse quie-
tos testimoniis pluribus de-
claratur. Unde in psalmo dicitur innocentes
et recti adheserunt michi.
Et alibi Custodi innocenciam
et vide equitatem quoniam sunt reli-
quie homini pacifico. Item [illegible]
aut preest innocencia seu
confecit hominem et si sero sincerus
prophete David testio [illegible]. Item
enim [illegible] cum prestasset et per ra-
ptum indicavit non timuit. Ego in-
quit in innocencia mea ingressus sum
Sciebat enim dominum non me-
tuendum iudicium qui innocen-
tiam eius sciret cognoverant.
Et alio in loco dicitur. Me autem
propter innocenciam suscepisti.
Suscepit postmodum per inno-
cenciam quem propter maliciam

Deus innocentes
diligit.

cum repleverit. Insontes vero
nec confundi coram deo posse
manifestum est. Cum dicitur: Cuncto
tempore innocentes custodi-
erunt iustitiam, non confundentur.
Nichil enim deo dignius nec
carius esse potest quam innocen-
tia tota observatione tene-
atur, licet quis in aliis operibus
devotus appareat. Si tamen
non habuit innocentiam frustra
sibi de sua devotione blandietur.
Si illis etiam iudeis sub veteri lege
degentibus ad quem (?) ini-
micum licebat odire preceptum
est observare innocentiam, quid
tenere christianos convenit quibus
et inimicos suos iubetur amare.
Christianus enim innocens nomen est. Nec
enim potest esse malus qui in
inimicis precipitur esse bonus.
Sed tu forsitan et proximum odi-
ens nec tamen odisse credis,
et etiam preceptis qui amare pre-
ceperis inimicum, et christianum te esse
credis qui nec novi nec veteris
testamenti precepta custodis.
Sed ne sine causa te christianum
esse estimes et de solo nomine
tibimet blandiaris, qualem
te esse oporteat audi apostolum
dicentem: Qui furabatur
iam non furetur, magis autem

Ephes. 5

laboret manibus suis operando
quod bonum est ut habeat unde
tribuere possit necessitatem patientibus.
Omnis sermo malus non procedat
de ore vestro, sed si quis bonus
est ad edificationem fidei ut det
gratiam audientibus. Et nolite
contristare spiritum sanctum dei in quo
signati estis in die redemptio-
nis. Omnis amaritudo et ira et
indignatio, clamor et blasphe-
mia auferatur a vobis. Estote
autem invicem misericordes, be-
nigni, donantes invicem sicut et
deus donavit nobis. Estote
imitatores dei sicut filii karissimi
et ambulate in dilectione qua
Christus dilexit et tradidit semet
ipsum pro nobis oblationem et ho-
stiam deo in odorem suavitatis.
Impudicitia autem et omnis in-
mundicia et avaritia nec nominetur
in vobis sicut decet sanctos,
turpitudo aut stultiloquium
aut scurrilitas que ad rem
non pertinent sed magis gratiarum
actio. Scitote enim quod
omnis inpudicus aut immundus
aut avarus quod est ydola-
torum servitus non habet hereditatem
in regno Christi et dei. Ecce quomodo se iudi-
cet christianus qui Christi precepta
custodit. Christianus est scilicet pu-
dicus, humilis et iustus, cui

Eph. 5

in ire et iniustis operibus consistat.
Quem tu illum deum putas cuius
voluntatis est actus iniquus in
iniustis conspiracio contra nequitie et
impietatis et scelesie. Illum eum
deum putas qui opprimit miserum
qui pauperem gravat qui res
concupiscit alienas. Et cum ut
se divitem faciat plures efficit
indigentes qui lucris gaudet
iniustis. Et cum de alienis la
boribus cibum capit. Et cum im
properus ditatur in ictu. Cuius
os assidue violatur mendacio
cuius labia non nisi indigna
et obscena et scelesta loquuntur et
turpia. Cum tu iubetur distribu
ere sua invadit aliena. Et
ad ecclesiam talis audeat accedere
et temere et imperitus impias
manus expandit in celum illicito
raptu et innocentum cruore cru
entatas. Et eo ore sacrilego atque
polluto quo paulo ante falsa
fuerat loquutus et turpia preces
ad deum dirigit. Timet quasi nichil
mali sibi conscius sit. Preces fun
dit. Et quid igitur agis impud
ens et miser. Quid te magis honere
peccatorum gravas. Et quid preter con
temptum et iniuriam irrogas quam
ad placandum celestis nam
testem penes tue scelestas
tue ad deum porrigis manus.

Ad quas iste non respicit. Quoniam
cum iniquitas et in maculitas
manus sibi misit offerri. Et quid
ore illo deum rogas quo paulo
ante loquutus es male cuiusque[?]
multiplicentur. Tu absolvantur[?]
preces sicut scriptum est. Cum ex
tenderitis manus vestras avertam
faciem meam a vobis et si multi
plicaveritis preces non exaudiam
manus enim vestre plene sunt
sanguine. Lavamini et mundi estote
et auferte iniquitates a cordi
bus vestris. Tamen sibi ille conscius
esse debet et castus et sic in nocen
tie fidens qui manus ad deum
suas extendit et porrigit ad
innoxias. Cum apostolus dicat
volo autem eos orare in omni lo
co levantes manus puras. Felix
ad deum qui extollit manus
ille preces bona conscientia fundit
qui potest dicere. Tu nosti domine quam
sancte quam innocentes quam
pure sunt ab omni fraude et
iniuria rapina quas ad te
expando manus. Quam iusta
quam inmaculata labia et
ab omni mendacio libera quibus
tibi ut michi miserearis preces
fundo. Hic potest impetrare quod postu
lat. Scio enim quas nequicie
et avaricie profunda caligo certat
ut cum ille prefice successit

Ysaye. I

quod aut pauperem potentia
oppressit aut innocentes falsis
testimoniis aut in sua utilitate
sua superavit aut furtum fece
runt aut rapina deo gratias a
gant quod eo opitulante ta
lia perpetrasse se credunt et di
cunt deum tam iniquum ut pu
tent eum suorum scelerum fuisse
participem O stulti et miseri sce
leribus suis in quibus excecati
ut non intelligant deo non
posse placere quod proximis et quasi
deum eum non sit satis ut adsint [?]
male sentiendo de deo addiciunt
et reliquum Alii vero preter iniusti
ciam se existimant quod si bona
pauperum exigua elemosina faciant
et deo quod plus abstulerunt
deum et minimum largiuntur cibant
unius vel plures esuriunt et denuda
torum spoliis unum pannum tegunt
non talem eciam deus querit
nec vult pietatem de alterius
crudelitate perficere melius est non
ita facere eciam quod plurimos de
nudare et unum vestire Illa autem
eciam deus approbat quod de
iustis laboribus et de celebratis [?]
tuis iusticie fructibus non illam
absolutam [?] et reprobat eciam que
de alterius preda alicuius et quid
enim prodest ut te benedicat unus
vel plurimi maledicunt et quid
sit tibi illa eciam quod procedit aliena
de preda

Elemosina de propriis debet fieri

Que scriptum est honora deum de tuis iustis laboribus

renatum times quod deus noscat
deum suos pauperes pascat nisi
tu alienum diripias Alios autem
novi quos ita in superioribus [?] et
imprudentie tenebrosa igno
rantia fallit ac decipit ut
fidem quam habere se simulant
sine iusticie operibus aput deum
censeant profuturam Hii sic er
rores genere sine metu omnia
nephanda committunt Credunt
deum non curare si perfidie tantum vel
torem [?] et complicem non solum se
ipsos perire tacti sunt sed et alios
~~enim in ipsis huius est suis de~~ vitu [?]
~~ta et quod~~ implicantes imp laqueis [?]
letur in illis psalmi verba sua
dicentes Cecus si ceco ducatum
prestet ambo cadunt in foveam
nam si nullum crimen preter sola perfi
dia dampnatur ergo sine causa preceptum
et libri [?] et sine causa dedit deus
mandata iusticie si sola fides
sine operibus prodest Nulla causa
quod ~~ius~~ ipsius tam sceleratus ita
perfidus ignorantie error
obrepsit nescimus nisi forte
ex illis qui in labore veteri populum
seducebant et secum simul et
morti et perdicioni tradebant
in quibus scriptum est nolite
audire sermones eorum qui prophe
tant vobis quia ipsi mali se
ductiones a corde suo loquuntur

fides sine operibus mortua est

et non alios deum dicunt in hiis
qui receperunt librum dei. Pax
est nobis et omnibus qui vadunt
in mandatis suis. Omnis enim qui
vadit in errore cordis sui non
veniet super me mala. Multa
quidem nobis ymo tocius legis
testimonia adherent quibus
perversorum errorem destruere
ac repellere potius quam neglegen
tem diutinis fatigare sufficiat
pauca de pluribus videat unus
enim est talis sensus. Adam
adeo factus est homo in principio status
mundi an ipse perfidie causa dam
natus est in quo utique nichil
credulitatis in verbo fuisse sed
solam inobedienciam cuius causa
dampnatus est id est et omnes suo
dampnantur exemplo. Cayn quoque non
perfidie causa sed quia fratrem in
teremit dampnatur. Quid plura
universus hic mundus ut diluvio
interiret non perfidie causam
legimus sed criminum. Sodoma et go
morra non pro peccato credulitatis in
cendio nullam causam incre
dulitatis invenio nisi peccatorum
et scelerum. Quod scriptura eviden
tissime demonstrat et dicit homines
sodomite mali et peccatores in
conspectu domini erant valde propter quod ipse
iudicavit ut causa sequitur in the[?]
veniret videre et corrumpi. Nonne
peccatorum causa perstabat. Sed et

aliquis veteris legis tamen testimonia
non accipio nisi michi et novi
testamenti exempla protuleris. Ac
cipe saphiram et ananiam quos
apostoli arguit [illegible] non perfidie crimine
sed furti et mandati causa ~~mandati~~
Forsitan dictum est. Et unde ergo
apostolus dicit arbitramur iustificari
hominem per fidem legis ipsum quisque
dicit legem hominem absque lege dam
pnasse quia in operibus accep
cerat. Intelligenda est scriptura
que sentientibus michi convenire in
omnibus et non nisi solum hiis
a quibus nunc intelligitur
discrepare. Iustificari in christo homines
per fidem sine operibus legis apostolus
sed non sine illis operibus de quibus
alterum apostolum audio dicentem
fides sine operibus mortua est.
Paulus vero apostolus de operibus legis
locutus est hoc est de circumcisio
ne carnali et neomenia et sabbo
et huius modi ceteris que lex in
fieri precepit que pro tempore non
erant necessaria. Iacobus vero de operibus iu
sticie alloquitur quasi qui non fecerit
opera iusticie mortuus est quam
vis sibi et se fidelem esse. Sed
ceteris dicit illud Corde creditur
ad iusticiam ore autem fit confessio
ad salutem. O stulte nisi tempore
baptismi opus complevit quod
baptisetur quod sola confessio
designetur et fides. Ita quod

Fides sine operibus
mortua est

tibi baptismi lavacrum prodest si sic
iusticia queritur. sola fides bap
tismo cum peccata abluerit fides omnem
tenet. Si denique post lavacrum
abluisset quid prodest audi quid
dicat dominus homini semel sanato
Ecce sanus es iam noli peccare
ne tibi deterius quid contingat
Hoc et beatus Petrus apostolus ma
nifestissime docet ei scilicet
esse deterius qui post agnitam ve
ritatem peccaverint cum dicit Si enim
refugientes coinquinationes mundi
in cognitione domini nostri et salvatoris
Iesu Christi his rursus implicati super
antur facta sunt illis poste
riora deteriora prioribus. melius
enim erat non cognoscere viam iusticie
quam post notitiam retrorsum
converti ab eo quod illis traditum
est mandato sancto. canis reversus
ad vomitum suum et sus lota in
volutabro luti. Hoc et beatus pa
ulus apostolus testatur et alloquitur
hominem post baptismum sanctificationis
pristino errore peccantem non su
bvenienti penitencia consilio et dicens
Impossibile est enim eos qui semel
illuminati sunt gustaverunt etiam cele
ste donum et participes facti sunt
spiritus sancti gustaverunt nichilominus bonum
dei verbum virtutesque seculi
venturi post quam prolapsi sunt.
rursum per penitenciam renovari cru
cifigentes sibimet ipsis filium

dei quendam ad salvatorem ac
cessisse et interrogasse quid faciendo
vitam eternam possideret mox ei dicatur
Si vis ad vitam venire serva man
data. non dixit serva tantum fidem
nam si sola fides queritur superflue
iubentur mandata servare.
Sed absit ut dominus meus aliquid superflue
precepisse dicatur. Sed dicunt
illi qui peccando iam filii peccatoris
effecti sunt et de se tantum
placentia sibi crediderunt. si aliquis
peccati potius perpetua morte ...
Sed audi propheticum. Si iustus
vix salvabitur peccator et impius
ubi parebunt. et ubi eterna peccatores
perhibunt. Et iterum deficiunt pecca
tores a terra et iniqui ita ut non sint.
Rursum sicut deficit fumus de
ficiant et sicut fluit cera a facie
ignis sic pereant peccatores a facie
dei. hoc tantum in Davidico loco sed
peccatores audio condempnari
et salvatorem nostrum in quodam
loco dixisse lego. Non omnis qui
dicit michi domine domine intrabit
in regnum celi sed qui facit voluntatem
patris mei qui in celis est. nec quia Christum
credebant qui eum dominum nuncu
pabant sed nichilominus illis celestis regni
ideo ianua panditur quia illum
ore confitentur quem factis abnegant

Fides sine operibus
mortua est

negant autem deum actis non minus
est quam negare verbis. Unde enim
apostolus deum confitentur se nosse
factis autem negant. Et dominus
meminimus: Multi dicent michi
domine domine nonne in nomine tuo
demonia eiecimus et in
nomine tuo virtutes multas
fecimus et dicam illis nunquam
vos cognovi discedite a me
maledicti. Usque adeo isti credi-
disse dicuntur, ut eorum virtutes in
nomine domini apparerent, nec tamen
eis fides profuit quia iusticie
opera non fecerunt. Itaque si sola fi-
des prodesset, illi cum angelis
sathane in perpetuis gehenne igni-
bus mancipantur qui non propter
dicta sed quia bona non fecerunt
iudicantur. Sed scriptum est et dicet
eis rex qui ad sinistram sunt:
Discedite a me maledicti in ig-
nem eternum qui paratus est dyabolo
et angelis eius. Esurivi et non
dedistis michi manducare, si-
tivi et non dedistis michi bibere etc.
Quia non credidistis michi non
dixit, sed datum ~~non~~ bonorum
operum sterilitatem hos esse dam-
pnatos. ~~Ideo~~ Item ergo credulitatem de-
cipit, nemo seducatur sed nullus
seducatur nisi quis iustus non
fuit iustitiam non habebit nisi in
deum credat credulitate causa sed
propter

omnibus mandata servavit preter-
quam non potest esse cum ipso nisi qui
in omnibus sicud despexit dyabo-
lum non capiet; et nisi qui
humana contempsit non potest
possidere celestia; ut quis contra
se Deum iudicet nisi qui Christi
doctrinam sequitur et imitatur
operibus. Sed tu illum putas Deum
cuius prece magna sanitatem
consecutus, cuius pro te multa sit
extinguit? Cuius mensam non
cognoscit, sub cuius tectum nec ad venia
~~advenit~~ pro ingressu crepit succedit.
Cuius vestimento nemo tegitur
nudus, cuius auxilio nemo pau-
per fovetur, cuius bonum non
sentit, cuius miseriam non cogno-
scit, qui in nullo mutatur bonum,
sed irridet potius et subsannat.
Absit ut huiusmodi Deus dicatur,
absit ut Dei filius possit appel-
lari qui talis est. Deus ille
est qui viduam et pupillum, qui in
omnibus imitatur. Scriptum est
enim qui vult cum Christo manere debet
sicut ille ambulavit ambulare.
Deus est qui misericordiam facit,
qui omni mortali in misericordia qui operit
pauperem; Deus qui subvenit
indigentibus, miseris succur-
rit, qui cum merentibus meret,
qui dolorem collocutus quasi proprium
dolere

Deus

Fides sine operibus
mortua est

sentit / qui ad fletum aliis fle
tibus provocatur / cuius [illegible] ia-
nua nemini clauditur / cuius me
sam pauper nullus ignorat / cuius
dona cuncti offerunt / cuius bo-
num omnes noverunt / a quo nemo sentit
iniuriam / qui deo die noctuque
deservit / qui indesinenter eius
precepta meditatur et cogitat / qui
pauper mundo efficitur / ut deo
locuples fiat / qui inter homines gle
humilis / ut coram deo et angelis
eius gloriosus appareat / qui in cor
de suo nichil simulatum aut fictum
habere videtur / cuius simplex et
immaculata est anima / cuius
est consciencia fidelis et pura / cuius
tota in deo mens est / cuius
omnis spes in xpo est / qui ce
lestia potius quam terrena
desiderat / qui humana spernit
ut possit habere divina / nam si hu
iusmodi seculum diligunt et
in tempore presenti gloriari et com
placent / audi quid dicatur / ne
scitis quia amicicia huius mundi
inimica est dei / et qui cumque
voluit esse amicus huius se
culi inimicus dei constituetur /
Conclusio Hec tibi soror dilectissima
quid vidue agere conveniat pro
ut potui explicavi / si ergo vis
que vidua dicitur esse talis con

venit tue prudencie est esti
mare qualem te in dignitate
as exhibere quia cunctis bene con
siderantibus oportet esse com
Tria autem esse viduarum genera
te credo non ignorare / Primum 1
quod perfectissimum est celesti pre
mio destinatum / quod viduitatis
de cuncto vide deo orationibus et
ieiuniis die noctuque deservi
unt / Aliud genus quod filio- 2
rum videtur habere et domo so
lum accepit vel dignum ut tem
poris obnoxium / Tercium autem 3
genus est in epulis et diviciis
quod etiam mortificatur et pene
sicut scriptum est viduas honora
que vere vidue sunt / Iste sunt que 1
perpetue vidue dicuntur que
iubentur a beato predicatore ad
tymotheo honorari / Secunde sunt 2
quibus exhiberi non iubetur
honor nec tamen negatur
de quibus dicitur / que autem
filios habet et nepotes discat
primum domum suam regere et
vices [illegible] reddere parentibus vicem
Tercie autem de quibus scriptum 3
est / Vidua que in deliciis est
vivens mortua est / Unum in
telligendum non omnes viduas
esse equales nec eas deo
placere que tempore tantum vidue
sunt.

Tria genera viduarum

Vidue non opere qualis ante
esse debeat quod vidua dicitur a
postolus que autem vere est
speret in domino et instet orationibus
die et nocte nec aliud presens vo
lo quod quas apostolus datis vi
duas nominat demonstrat
et esse et fias hec est actu mente
conversatione et corpore et alibi vidue
vere et relecte conversacionem actumque
describit idem apostolus dicens
vidua dicatur que fuit in operi
bus bonis testimonium habens et
si filios educavit quod subaudi
autem deo si hospites recepit
si sanctorum pedes lavit si tribu
lacionem pacientibus subministravit
si opus bonum secuta est hanc
esse veram viduam indicamus
talia sunt opera ideo quod se
per viduam dicit que nichil tale
operata est sed sunt alique vi
due divites nobiles et poten
tes quibus forsitan videtur
indignum ut filios deo et non secu
lo educaverint aut hospites re
cipiant advenam aut sanctorum
pedes laboriosos lutulentos et
orridos delicatis et nitidis ma
nibus tangant sed nec digne cer
tes in futuro tempore sanctorum
esse consortes ut partem possint

habere cum eis quos in primitias pre
venerunt et quos suscipere nolue
runt et quorum plantas suis ma
nibus contrectare orruerit
quia Christum spernit quicumque eius
famulos spernit sicut ipse dicit
qui vos spernit et me spernit Marie
Magdalene ut pedes lava
vit lacrime humidaverunt mana
verunt nunc autem tempus feminis
et viduis ut pauperum pedes la
vent ipsa aqua deficiat tamen go
sanctissima et prudentissima
femina sunt velis mutari huius
modi que cum audiunt male
fecerunt vultus erubescunt et con
funduntur. iste vidue que non sunt
confuse preterire et que se ultro
morti obtulerunt nec in veritate
venerunt adiuncta que homi
nis sub simulationes et fabulas
permiscuerunt quibus tamen est
miseris hominibus placere quam
Christo sed esto talis qualem te
deus esse precepit qualem apostolus
iubet exhibere vidua esto sin
gularis et quieta nunc et mistice
opera indesinenter exerce et quamvis ges
tem ob precium habeat quis subs
istat aut videat tamen tantum
deo placeas et que sunt gratias
ante omnia necessarie dum
tum meditare mandata orationibus
et psalmis incumbe ut si po

possibile est neminem te alii nisi aut legente inveniat aut orante. Et omnino fuis talis ut memento qui tam te diligimus ut quod tibi presentes prestare non possumus conferimus absentes etc.

Explicit liber beati Augustini de vita christiana. Sequitur liber Enchiridion dictus quem composuit beatus Augustinus episcopus sciens eundem nobilissimo viro Laurencio cuius erudicione delectatur cupiens illum esse sapientem secundum scripturas sacras

Dici non potest dilectissime Laurenti quantum tua erudicione: Dici non potest dilectissime fili Laurenti quantum tua erudicione delector quantumque te cupiam esse sapientem non ex eorum numero de quibus dicitur ubi sapiens ubi scriba ubi conquisitor huius seculi nonne stultam fecit deus sapienciam huius mundi sed ex eorum numero de quibus dictum est multitudo sapientum sanitas est orbis terrarum Et quales vult apostolus fieri de quibus dicit volo autem vos sapientes esse in bono simplices autem in malo sicut enim a se ipso nemo sapiens esse potest sed nisi illo illustrante de quo scriptum est. Omnis sapiencia a domino deo est. Quid hominis sapiencia pietas id est dei cultus in sancto Job breviter dicatur. Incipit capitulum primum

Hominis autem sapiencia pietas est. Dicit hoc in libro sancti Job nam ibi legitur quod ipsa sapiencia dixerit homini. Ecce pietas est sapiencia Si autem queras quam dixit eo loco pietatem distinctius in greco reperies Theosebiam quod est dei cultus Dicitur enim grece pietas vel aliter id est Eusebiam hec est bonus cultus vel quo nomine significatur bonus cultus quamvis et hoc precipue refertur ad colendum deum sed nichil est commodius illo nomine quo evidenter dei cultus expressus cum quid esset hominis sapiencia quereretur. Numquid aliquid dici brevius dicitur an hoc ipsum fortasse desideras breviter ac summatim in sermone brevi in colligi. Sequitur capitulum secundum

Quo namque modo sit colendus deus hic si respondero fide spe caritate colendum deum quod scio dicturus es brevius hoc dictum esse quam velles ac deinde petiturus ea tibi breviter explicari que ad singula ista pertineant quid credendum sit quid sperandum quid amandum quod cum fecero ibi erunt omnia

illa que in epistola tua quedam
posuisti eius enim si est peritus
te facile est ut ea recolas et
relegas si autem non est comme
morante me recolas. Sequitur
capitulum quartum circa ille libri
fieri voluit vel que continet propo
sitet sequitur rubrica

Quis enim tibi ut scribis libri
Quaeris fieri tibi quem Enchiri
dion dicunt ut habeas et de ma
nibus non recedat continens po
stulata i. quid sequendum ma
xime quid propter diversas hereses fu
giendum sit prop. inquantum ra
tio pro religione contendat vel quid
in ratione cum fides sit sola non
conveniat vel quid primum quid ultimum
teneatur que totius diffinitionis
summa sit et quid certum propriumque fi
dei katholice fundamentum
Hec omnia que requiris procul
dubio scias diligenter sciendo
quid credi quid sperari debeat
aut quid amari. Hec enim maxime
ymo sola in religione sequenda
sunt. Has qui contradicat aut
omnino ab hoc nomine est alienus
aut hereticus. Hec sunt defen
denda ratione vel a sensibus corporis
inchoata vel ab intelligentia
mentis inventa. Que autem nec
corporis sensu experti sumus nec
mente assequi valuimus

ac valuimus eis sine ulla du
bitatione credenda sunt testi
bus a quibus ea que divina
vocatur iam meruit scriptura
conscripta est. Qui ea sive per corpus
sive per animum adiuti divinitus
vel videre vel etiam previdere potuerunt.
Sequitur capitulum quintum rubrica
de fide et perfectione qui et quod xpc
ipse sit fidei katholice fundamentum
et contra hereticos nomine tenus inveniuntur.

Hoc autem inicio fidei que
per dilectionem operatur imitata
mens fuit tendit bene vivendo
et ad speciem pervenire ubi est sanctis
et perfectis cordibus nota et ineffa
bilis pulcritudo cuius plena visio est
summa felicitas. Hoc est nimirum
quod requiris nam requiris quid
primum quid ultimum teneatur inchoatum
fide perficitur specie hoc et
totius diffinitionis est summa.
Certum vero proprium que fidei katholice fun
damentum est xpus fundamentum
enim aliud ait apostolus nemo potest po
nere preter illud id quod positum est quod
est xpus ihesus. Nec ideo
negandum est proprium fundamentum
esse fidei katholice quia putari
potest cum aliquibus hereti
cis nobis hoc esse commune. Si enim di
ligenter que ad xpum pertinent co
gitentur nomine tenus invenitur

Kapitulus aperit quosdam hereticos qui
se Christianos dicivi volunt res
ipsa vero non est aperit eos quod
valde nimis longum est quam
quecumque fuerint omnes hereses
sive que fuerint sive que sunt
sive que poterunt esse sub
vocabulo christiano Et quia sit
hoc onerosum vir per singulas
quelibet monstrandum est dispu
tando tam multorum et voluimus
ut et insinuata videantur. Rubrica
Sequitur capitulum sextum Quomodo
sit enchiridion quod sibi fieri
voluit et quomodo laurentiolus sit
contra fidem spem et caritatem senciae
ntibus respondere Materia
Dicit Enchiridion postu
las. i. quod manum possit
astringi non quod armarium
possit onerare Ut igitur ad i. a
2a redeamus per que diximus
tollendum duo fidei spei caritate
facile est cognoscere quid cre
dendum quid sperandum quod amau
dum sit Sed quemadmodum
adversus eorum qui diversa senci
unt calumpnias deffendatur
operiosioris libelloris quod doce
Que ut fiat non brevi
enchiridion pectus accendi
Sequitur capitulum aliud Quomodo
simbolum et dominica oratio fidem spem

et caritatem in se continentur et c.
Nam ecce ibi est simbolum
et dominica oratio Quomodo breuius
auditur aut legitur quid fa
cilius memorie quia enim de
peccato gravi et misero premebatur
genus humanum et divine indigebat
misericordie gratie dei tempus prophetia predixerat
ait Et erit ut omnis qui in vo
cauerit nomine domini salvus erit
propter hoc oratio Sed apostolus cum ad presta
commendanda hoc propheticum comme
morasset testimonium continuo
subiunxit Quomodo invocabunt in
quem non crediderunt propter hoc oratio
Sed apostolus simbolum in hiis duo
bus 3a. i.a. intuere fides credit
spes et caritas orant Sed sine fi
de esse non possunt ac per hoc et fides
orat propterea quippe dictum est quomodo
invocabunt in quem non credide
runt Sequitur capitulum octauum
Quomodo in aliis spes et caritas sine fide
esse non possunt quia aliquis quod credidit
Quid autem sperari potest quod non
creditur aliquid porro
etiam quod non speratur credi potest
Quis namque fidelium penas
non credit impiorum ut speret
tamen Et quis quod eas imminere sibi
credit ac fugaci motu animi
exhorret rectius timere dicitur
quam sperare Quomodo duo lucanus

distinguens ait licebat sperare
timenti non sicut ab alio poeta
quamvis meliore sic spe dictum
hunc potui tantum sperare dolorem
denique nonnulli in arte grammatica
ubi hiis utuntur ad ostendendam
impropriam distinctionem et aiunt spe-
rare dixit pro timere. Est itaque
fides et bonarum et malarum rerum
quia et bona creduntur et mala
et hoc fide bona non mala. Est
etiam fides et preteritarum rerum et presentium
et futurarum. Credimus enim mortu-
um Christum quod iam preteriit. Cre-
dimus sedere ad dexteram patris
quod nunc est. Credimus venturum
ad iudicandum quod futurum est.
Item fides et suarum rerum est et ali-
enarum. Nam et se quilibet credit
esse nec aliquando fuisse nec utique sem-
piternum. Et alia atque alia. Nec solum
de aliis hominibus multa que ad
religionem pertinent verum etiam de angelis
credimus. Spes autem non nisi
bonarum rerum est nec non nisi futu-
rarum et ad eum pertinencium
qui earum spem gerere perhibetur.
Que cum ita sint propter has causas
distinguenda erit fides a spe
sicut vocabulo ita et rationali
differencia. Nam quod attinet ad
non videre sive que creduntur
sive que sperantur fidei spei que
communis est. In epistola quoque ad
Hebreos qua teste usi sunt illustres
katholice fidei ac regule defen-
sores fides esse dicta est convictio
rerum que non videntur. Quamvis
quando se quisque non verbis non testi-
bus nec non denique ullis ar-
gumentis sed presentium rerum e-
videncia credidisse dixit se
hoc est fidem accomodasse dicat
dum sic non ita videtur absur-
dus ut recte reprehendatur eique
dicatur: ergo vidisti et non credi-
disti. Unde putari potest non esse
consequens ut non videatur res que-
cumque creditur. Sed melius
hanc appellamus fidem quam
divina eloquia docuerunt earum
scilicet rerum que non videntur. De spe
quoque ait apostolus: Spes que
videtur non est spes. Quod
enim videt quis quid sperat? Si autem
quod non videmus speramus per
patientiam expectamus. Cum ergo
bona a nobis futura esse cre-
duntur nichil aliud quam spe-
rantur. Iam de amore quid
dicam sine quo fides nichil
prodest. Spes vero sine amore x ee
non potest. Denique ait apostolus Ia-
cobus: Et demones credunt
et contremiscunt. Nec sperant vel
amant sed potius quod speramus
et amamus venturum formidant.
Propter quod apostolus Paulus in-
quit fides que per dilectionem operatur
approbat et commendat que utique
sine spe esse non potest. Proinde

nec amor sine spe est nec sine
amore spes nec utrumque sine fi
de. Sequitur etiam notum quod
credulitatis fidei sane non in na
turis rerum sed in creatoris bonitate
consistit etc. Pomoz mand

9 Cum igitur queritur quid credendum
sit quod ad religionem
pertineat. Non rerum natura ita
rimanda est quemadmodum ab eis
quos physicos Greci vocant
nec metuendum est ne aliquid
de vi et numero elementorum, de mo
tu atque ordine et defectibus si
derum, de figura celi, de generibus
et naturis animalium, fructuum, lapi
dum, fontium, fluminum, montium,
de spatiis locorum et temporum, de sig
nis imminentium tempestatum
et alia scientia de hiis rebus quas
illi vel invenerunt vel invenisse
se existimant christianus ignoret, quia
nec ipsi omnia reppererunt tanto
excellentes ingenio, flagrantes
studio, habundantes otio, et quedam
humana coniectura investigantes,
quedam vero historica experientia
perscrutantes, et in eis que in
venisse gloriantur plura opina
ntes potius quam credentes sci
entes. Satis est christiano rerum
creatarum causas celestium sive
terrestrium sive visibilium sive in
visibilium non nisi bonitatem
intelligere creatoris qui est unus

deus verus, nullamque esse
naturam que non aut ipse sit aut
ab ipso, eumque esse trinitatem, patrem
scilicet et filium a patre genitum
et spiritum sanctum ab eodem patre et filio
procedentem, sed unum eundem
spiritum patris et filii. Sequitur etiam
de terminum qualia bona sint que a sum
ma bonitate creata sunt 10

Ab hac summe et equaliter et incommutabiliter
bona trinitate creata sunt
omnia nec summe nec equaliter
nec incommutabiliter bona, sed tamen
bona etiam singula, simul vero
universa valde bona, quia ex
omnibus consistit universitatis ad
mirabilis pulchritudo. Etiam quomodo
qualiter deus malum ordinet
vel que sit diffinitio mali capitulum 11

In qua etiam illud quod ma
lum dicitur bene ordinatum
et loco suo positum eminentius
commendat bona ut magis pla
ceant et laudabiliora sint dum
comparantur malis. Neque enim deus
omnipotens, quod etiam infideles fatentur
rerum cui summa potestas, cum summe
bonus sit, ullo modo sineret ma
li aliquid esse in operibus suis
nisi usque adeo esset omnipotens et
bonus ut bene faceret et de malo.
Quid est autem aliud quod ma
lum dicitur nisi privatio boni

nam sicut corporibus animalium nichil aliud est morbis et vulneribus affici quam sanitate privari neque enim id agitur cum adhibetur curatio ut mala que inerant id est morbi ac vulnera recedant hinc et alibi sint sed utique ut non sint. Id est non enim ulla substantia sed carnalis substantie vicium est vulnus aut morbus. Cum caro sit ipsa substantia profecto aliquod bonum est cui accidunt ista mala id est privationes eius boni quod dicitur sanitas, ita et animorum quecumque sunt vicia naturalium sunt privationes bonorum que cum sanantur non aliquo transferuntur sed ea que ibi erant nusquam erunt quando in illa sanitate non erunt. Sequitur capitulum 12m. Et bonas esse omnes naturas a summo bono factas quamlibet ex causa et qualibet corruptio noceat in titulus capitulum 12.

12 Naturae igitur omnes quoniam naturarum prorsus omnium conditor summe bonus est bone sunt. Sed quia non sicut earum conditor summe et incommutabiliter bone sunt, ideo in eis bonum minui et augeri potest. Sed bonum minui malum est quamvis quantumcumque minuatur remaneat aliquid necesse est si adhuc natura est unde natura sit neque enim si qualiscumque et quantulacumque est natura consumi bonum quod natura est nisi et ipsa consumatur potest. Merito quippe natura incorrupta laudatur; porro si et incorruptibilis sit que corrumpi omnino non possit multo est procul dubio laudabilior. Cum vero corrumpitur ideo malum est eius corruptio quia eam qualicumque privat bono. Si enim nullo bono privat non nocet; nocet autem: adimit igitur bonum. Quamdiu itaque natura corrumpitur inest ei bonum quo privetur; ac per hoc si nature aliquid remanebit quod iam corrumpi nequeat profecto natura incorruptibilis est, et ad hoc tam magnum bonum corruptione perveniet. At si corrumpi non desinet nec bonum habere utique desinet quo eam possit privare corruptio. Quam si penitus totamque consumpserit ideo nullum bonum inerit quia natura nulla erit. Quocirca bonum consumere corruptio non potest nisi consumendo naturam. Omnis ergo natura bonum est, magnum si corrumpi non potest, parvum si potest; negari tamen bonum esse nisi stulte atque imperite prorsus non potest. Que si corruptione consumitur nec ipsa corruptio remanebit ubi nulla esse

possit subsistente natura. Sed
capitulum 13m — Quod nullum
possit esse malum si nullum
sit bonum et quod hec assertio
sententie prophetice non sit contraria 13m

13 Hac per hoc malum est quod
dicatur malum si nullum
sit bonum. Sed bonum omni ma-
lo carens integrum bonum est.
Cum vero inest malum viciatum
vel viciosum bonum est. nec
malum umquam potest esse ubi est bonum
nullum. unde res mira conficitur. ut
omnis natura in quantum natura
est bonum est nichil aliud dici
videatur cum viciosa natura
mala esse natura dicitur nisi
malum esse quod bonum est nec
malum esse nisi quod bonum est.
quia omnis natura bonum
est nec res aliqua mala esset
nisi res ipsa que mala est natura
non esset. Non ergo potest esse ma-
lum nisi in aliquo bono quod
tamen dici videtur absurdum
connexio tamen ratiocinationis huius
velut inevitabiliter nos com-
pellit hoc dicere. Et cavendum
est ne incidamus in illam pro-
pheticam sententiam ubi legitur.
Ve hiis qui dicunt quod bonum est
malum et quod malum est bonum.
qui dicunt tenebras lucem
et lucem tenebras qui dicunt
dulce amarum et amarum dulce
et tamen dominus ait. Malus homo
de malo thesauro cordis sui
profert bona / quid est autem
malus homo nisi mala natura
porro si homo aliquod bonum est
quia natura est quid est malus
homo nisi malum bonum. Tamen
cum duo ista discernimus invenimus
nec ideo malum quia homo est nec
ideo bonum quia iniquus est. Sed
bonum quia homo / malum quia
iniquus est. Quisquis ergo dicit
malum hominem esse aut quod bonum
est iniquum esse ipse incidit in
propheticam illam sententiam. Ve hiis
qui dicunt quod bonum est malum
et quod malum est bonum / opus enim
dei culpat quod homo est vicium
hominis laudat quod iniquus est.
Omnis itaque natura etiam si viciosa
est in quantum natura est bona est in quantum
viciosa est mala est. Cur in
contrariis in bonis ac malis sibimet
contrariis dyalecticorum regula de-
ficiat et quod sit corruptio et
quod ex bonis mala orta sint
Quapropter in hiis contrariis
que mala et bona vocantur. 14
illa dyalecticorum regula deficiat
qua dicunt nulli rei simul inesse
duo contraria / nam omnis aer
simul est et tenebrosus et lucidus

Nullus cibus aut potus simul
est dulcis et amarus nullum corpus
simul ubi album ibi et nigrum nul-
lum simul ubi deforme ibi et
formosum. Et hoc in multis ac pene
omnibus contrariis invenitur
ut in una re simul esse non possint.
Cum autem bona et mala nullus
ambigat esse contraria non solum
simul esse possunt sed mala omnino
sine bonis et nisi in bonis esse
non possunt. Quamvis bona sine malis
esse possint. Potest enim homo vel an-
gelus non esse iniustus. Iniustus
autem non potest esse homo vel angelus
et bonum quod homo, bonum quod angelus
malum quod iniustus. Et hec duo
contraria ita simul sunt ut si bonum
non esset in quo esset prorsus
nec malum esse potuisset, quia
non modo ubi consisteret sed unde oriretur
corruptio non haberet nisi esset
quod corrumperetur, quod nisi bonum
esset nec corrumperetur. Quoniam nichil
aliud est corruptio nisi quam
boni exterminatio. Ex bonis igitur
mala orta sunt et nisi in aliquibus
bonis non sunt nec erat unde
oriretur ulla mali natura. Nam si esset
profecto bona esset et aut incor-
ruptibilis nullo modo esset nisi
aliquod bonum quod bonum cor-
rumpendo posset ei nocere
corruptio. Capitulum 15. Quod
non sit contrarium dominice sententie
que dicit. Non potest facere arbor
mala fructus bonos facere cum
dicuntur mala ex bonis orta. Capitulum

Nec cum mala ex bonis orta
esse dicimus non putetur hoc
dominice sententie refragari qua
dicit non potest arbor bona fruc-
tus malos facere. Non potest enim sicut
veritas dicit colligi uva de spi-
nis. Sed quia non potest nasci de
spinis uva. Ex bona terra et vites
nasci videmus et spinas. Eodem
modo tamquam arbor mala fructus
bonos id est opera bona non potest
facere voluntas mala. Sed ex
bona hominis natura oriri voluntas
et bona potest et mala. Nec fuit pror-
sus unde primitus oriretur volun-
tas mala nisi ex angelis et
hominibus natura bona. Quod et ipse dominus
eodem loco ubi de arbore et
fructibus loquebatur apertissime
ostendit. Ait enim aut facite ar-
borem bonam et fructum eius
bonum aut facite arborem ma-
lam et fructum eius malum.
Satis admonens ex arbore qui-
dem bona malos aut ex ma-
la bonos nasci fructus non
posse. Ex ipsa tamen terra cui loque-
batur utramque arborem oriri po-
sse. Capitulum 16. Non pertinere ad
beatitudinem quorundam scire.

causas in mundo corporalium mo
tionum. Incipit capitulum 16m
16 Quae cum ita sint quando nobis in re
bus istis placet Felix
qui potuit rerum cognoscere causas
non nobis videatur ad feli
citatem consequendam pertinere
si sciamus causas magnarum in mundo
corporalium motionum quae abdi
tissimis naturae sinibus occultantur
unde tremor terris qua vi maria
alta tumescant obicibus rup
tis rursusque in se ipsa re
sideant et cetera huiusmodi. Sed
bonarum et malarum rerum causas
nosse debemus et id actenus
quatenus eas homini in hac vita
erroribus aerumnisque ple
nissima ad eosdem errores et
aerumnas evadendas nosse
conceditur. Ad illam quippe feli
citatem tendendum est ubi nulla
quatiamur aerumna nullo er
rore fallamur. Nam si causae cor
poralium motionum noscendae nobis
essent nullas magis nosse quam
nostrae valitudinis deberemus.
Cum vero eas ignorantes medicos
quaerimus quis non videat quod
de secretis caeli et terrae nos lateat
quam sit patienter nesciendum. Capitulum
in dispositione quamquam error cavendus

potest etc. capitulum 17m
17 Quamvis enim error quantum fieri potest
cavendus sit non solum
in maioribus verum in minoribus
rebus nec nisi rerum ignorantia
possit errari non est tamen
consequens ut continuo erret quisquis
aliquid nescit sed quisquis
se existimat scire quod nescit.
Pro vero quippe approbat falsum
quod erroris est proprium. Verum tamen
in qua re quisque erret interest
plurimum. Nam in una eademque re
et nescienti sciens et erranti non
errans recta ratione praeponitur. In
diversis autem rebus id est cum iste
scit alia ille alia et iste
utiliora ille minus utilia vel
etiam noxia quis non in eis
quae ille scit ei praeferat nescientem.
Sunt enim quaedam quae melius
est nescire quam scire. Itemque non
nullis errare profuit aliquando
sed in via pedum non in via morum. Nam
nobis ipsis accidit ut in quodam
bivio falleremur et non iremus
per eum locum ubi opperiens transi
tum nostrum Donatistarum manus ar
mata subsederat atque ita factum
est ut eo quo tendebamus
per devium circuitum venimus

Cognitis itaque aliorum insidiis
nos gratulamur errasse atque
inde deo gratias agimus. Quis
ergo viatorem sic errantem non
erranti latroni preponere dubi-
taverit? Et fortasse ideo apud sum-
mum poetam legitur quidam
miser amator: ut vidi, ut perii, ut
me malus abstulit error.
Quia est et error bonus qui non
solum nichil obsit, verum etiam
prosit aliquid. Sed diligencius
considerata veritate, cum aliud
nichil sit errare quam verum
putare quod falsum est, falsum quod
verum est, vel certum habere pro in-
certo, incertum vero pro certo, sive sit
falsum sive verum, idque tam sit in
animo deforme atque indecens
quam pulchrum et decorum esse sentimus
vel in loquendo vel in assenci-
endo est non esse, profecto et ob hoc
ipsum est vita miseria ista qua
vivimus, quod ei nonnumquam
ut non admittatur est error
necessarius. Absit ut talis sit illa
vita ubi anime nostre ipsa sit vita
veritas, vita ubi nemo fallit,
fallitur nemo. Hic autem homines
fallunt atque falluntur. Usque ad-
eo tamen racionalis creatura
refugit falsitatem et quantum
potest devitat errorem ut
falli nolit et quicumque amant
fallere. Non enim sibi qui mentitur
videtur errare, sed alium in erro-
rem mittere credentem sibi qui
mentitur. Et in ea re quidem non
errat quam mendacio contegit, si
novit ipse quod verum sit. Sed in hoc
fallitur quod putat sibi suum non
obesse mendacium, cum magis
facienti quam pacienti obsit
omne peccatum. Sequitur capitulum 18.

Questio difficillima utrum ad
officium hominis iusti pertineat
aliquando mentiri

Verum hic difficillima gignitur
et latebrosissima questio
de qua iam grandem librum cum re- 18
spondendi necessitate nos urgeret
absolvimus, utrum ad officium hominis
iusti pertineat aliquando mentiri. Nam
nulli enim eo usque progrediuntur
ut et periurare et de rebus ad dei
cultum pertinentibus ac de ipsa
dei natura falsum aliquid dicere
nonnumquam pium bonumque opus esse
contendant. Michi autem videtur
peccatum esse quidem omne mendacium,
sed multum interesse quo animo
et de quibus rebus quilibet
mentiatur. Non enim sic peccat
ille qui consulendi, quo ille qui
nocendi voluntate mentitur,
vel ideo non tantum nocet qui vi-
atorem mentiendo in diversum

it mittit quam is qui mentitur mente mendacio fallente decipiatur. Ideo sane mentiens iudicandus est qui dicit falsum quod verum putat quia quantum in ipso est non fallit ipse sed fallitur. Non itaque mendacii sed aliquando temeritatis arguendus est qui falsa incaute acredita pro veris habet potius autem econtrario quantum in ipso est ille mentitur qui dicit verum quod putat falsum. Quantum enim ad animum eius attinet quia non quod sentit hoc dicit non verum dicit quamvis inveniatur verum esse quod dicit nec ullo modo liber est a mendacio qui ore nesciens verum loquitur sciens autem voluntate mentitur. Non consideratis itaque rebus ipsis de quibus aliquid dicitur sed sola intentione dicentis melior est qui nesciens falsum dicit quia id verum putat quam qui mentiendi animum sciens gerit nesciens verum esse quod dicit. Ille namque non aliud habet in animo aliud in verbo huic vero qualecumque per se ipsum sit quod ab eo dicitur aliud tamen clausum in pectore aliud in lingua promptum est quod malum est mentientis proprium. In ipsis autem quae dicuntur consideratione rerum tantum interest qua in re quisque

ī lingua

fallatur sive mentiatur ut cum falli quam mentiri minus sit malum quantum pertinet ad hominis voluntatem tamen sit longe tolerabilius in his que a religione sunt remota mentiri quam in his sine quorum fide vel notitia deus coli non potest falli. Quod ut illustretur exemplis intueamur quales sit si quispiam dum mentitur vivere nuntiet aliquem mortuum alius dum fallitur credit mortuum post longa tempora moriturum nonne illo modo mentiri quam isto modo falli incomparabiliter prestat multoque minoris mali est in illum errorem aliquem inducere quam in istum ab aliquo induci. Sequitur. cap. 19. Omnibus in rebus fallamur in parva et magna sunt etc.

In quibusdam ergo rebus magno in quibusdam parvo in quibusdam nullo malo in quibusdam etiam nonnullo bono fallimur. Nam magno malo fallitur homo cum hoc non credit quod ad vitam ducit eternam vel hoc credit quod ad mortem ducit eternam. Parvo autem malo fallitur qui falsum pro vero approbando incidit in aliquas malas molestias. 19

temporales quibus tamen adhibita
fideli patientia convertit eas in
usum bonum velud si quisquam
bonum hominem putando qui malus
est aliquid ab eo patiatur mali
Quamvis non ideo malum hominem bonum
credit ut nihil ab eo aliquid
mali patiatur nullo modo fallitur
nec in eum cadit illa prophetica
detestacio Ve hiis qui dicunt
quod malum etc. id est de rebus quippe ipsis re
bus quibus homines mali sunt
non de hominibus dictum in textu
gaudium est de hominibus unde qui
adulterium dicit bonum recte arguitur
illa voce prophetica qui vero ipsum
hominem dicit bonum quem putat
castum et nescit adulterum non in
doctrina rerum bonarum et malarum
sed in occultis humanorum fallitur morum
vocans hominem bonum in quo
putat esse quod quod esse non
dubitat bonum dicens malum
adulterium et castum bonum Sed hunc
bonum dicit nesciendo adulterum
esse non castum porro si per e
rrorem evadit quisque perniciem
sicud supra diximus nobis in
itinere contigisse et boni aliquid
homini confert error Sed cum
dico in quibusdam rebus nullo
malo aliquem vel nullo etiam
bono falli non ipsum errorem
dico vel nullum malum vel nullum

bonum Sed malum quo
non venitur vel bonum quo ve
nitur errando id est ex ipso er
rore quid non eveniat vel
quid eveniat Nam ipse per se
error aut magnum in rebus ma
gnis aut parvum in parvis semper
semper est malum Quis enim
nisi errans malum neget a
probare falsa pro veris aut improbare
vera pro falsis aut habere incerta
pro certis aut certa pro incertis Sed aliud est
hominem putare qui bonus est
quod est erroris et aliud est ex hoc
malo aliud malum non pati si
nihil nocet homo malus
qui putatus est bonus Item
aliud est ipsam viam pu
tare que non est ipsa et aliud
est ex hoc erroris malo aliquid
boni consequi velud est ab insi
diis malorum hominum liberari ca. 20

Cum quis de malo homine bene
sentit utrum sit error ca. 20

Nescio sane utrum etiam iste
error est cum homo de
malo homine bene sentit qualis
sit nesciens aut potius que
per sensus corporis capimus occurrunt
nobis similia que spiritu tanquam
corpore aut corpore tanquam spiritu
sentiuntur qualem putabat
esse Petrus apostolus cum

20

existimabat se dormientem videre
repente declaratur et vinculis
praegrandi liberatus aut in ipsis
rebus corporeis bonum putatur
esse quod album est aut dulce
quod amarum est aut bene olere
quod putidum est, aut illum esse
Fortunatum cum alius sit quia duo
simillimi sunt quod in gemi-
nis saepe contingit unde dicitur
gratusque parentibus error.
Talia et cetera dicenda sunt.
Hec questio nodosissima
que sapientissimos stoicos et
acutissimos academicos
torsit, nunc nobis enodanda
suscepta est utrum debeat
aliquid sapiens approbare ne
incidat in errorem si pro veris
approbaverit falsa cum omnia
sicut vel occulta sint vel in-
certa. Unde tria condidi volumina in
initio conversionis mee ne impe-
dimento nobis essent que
tanquam in hostio contradice-
bant et utique fuerat removen-
da inveniende desperatio veri-
tatis que illorum argumentationibus
roborari. Apud illos ergo omnis
error putatur esse peccatum quod
vitari non posse contendunt
nisi omnis suspendatur assen-
sio. Errare quippe dicunt eum

quisquis assentitur incertis
nichil certi, nichil quod certum esse
in hominis visis propter indiscretam similitudinem
falsi etsi quod videtur forte sit
verum acutissimis quidem sed
impudentissimis conflictationibus
disputant. Apud nos autem iustus
ex fide vivit. At si tollatur asser-
sio et fides tollitur. Quia sine
assensione nichil creditur et sunt
vera quamvis non videantur
que nisi credantur ad vitam eternam
que beata est non potest perveniri.
Cum istis vero nescio utrum lo-
qui debeamus qui non victuros
in eternum sed in presenti se vivere nesci-
unt immo nescire se dicunt
quod nescire non possunt.
Neque enim quemquam sinunt nescire
se vivere quandoquidem si non vivit
si non potest aliquid scire vel
nescire. Quoniam non solum scire
verum etiam nescire viventis est. Sed
videlicet non assentiendo quod viv-
ant cavere sibi videntur erro-
rem cum etiam errando convincantur
vivere quoniam non potest qui non
vivit errare. Sicut ergo nos vivere
non solum verum sed etiam certum est
ita vera et certa sunt multa quibus
non assentiri absit ut sap-
ientia potius quam dementia

vocitanda sit. Sequitur capitulum
21 — In quibus rebus erran
tes non peccamus quamvis
ad huius vitae miserias erro
res pertineant. Quae nunc
21 Ex quibusdam vero rebus ubi
nihil interest ad capescendum
regnum dei utrum credantur an non
vel utrum sive sint vera sive esse pu
tentur falsa in his errare
id est aliud pro alio putare non
arbitrandum est esse peccatum aut
si est minimum est et levissimum.
Postremo qualecumque illud et
quantumcumque sit ad illam viam
non pertinet qua imus ad deum
quae via fides est christi quae per di
lectionem operatur. Neque enim ab
hac via deviabat in geminis
filiis gratus ille error pa
rentibus aut ab hac via de
clinabat apostolus petrus quando
se existimans visum videre
aliud pro alio sic putabat ut
inter corporum imaginibus in quibus
se esse arbitrabatur vera in
quibus erant corpora non di
sceneret nisi tunc cum ab eo angelus
per quem fuerat liberatus abscessis
set. Aut ab hac via non decli
nabat iacob patriarcha quando vi
ventem filium a bestia credebat
esse occisum. In his atque huiusmodi

falsitatibus salva
fide quae in deum nobis est fallimur
et via non relicta quae ad illum
nos ducit deviamus. Qui erro
res et si peccata non sunt tamen
in malis huius vitae deputandi
sunt quae ita subiecta est va
nitati ut approbentur hic falsa
pro veris ibi respuantur vera pro falsis
teneantur incerta pro certis. Quam
vis enim haec ab ea fide absint
per quam veraciter certamque ad aeternam
beatitudinem tendimus ab ea
tamen miseria non absunt in qua
adhuc sumus. Nullo modo quippe fal
leremur in aliquo vel animi vel
corporis sensu si iam vera illa atque
perfecta felicitate frueremur. Sequitur
capitulum 22. Quod sit peccatum omne
mendacium quamvis aliqui
venialiter peccent qui non nisi
pro salute hominis menciuntur.
Sequitur capitulum 22. [illegible]
Porro omne mendacium 22
ideo dicendum est esse peccatum
quia homo non solum quando scit
ipse quod verum sit sed etiam si quando
errat et fallitur sicut homo
debet hoc loqui quod animo gerit
sive illud verum sit sive verum pu
tetur et non sit. Omnis autem
qui mentitur contra id quod
animo sentit loquitur voluntate fallendi.

fallendi. Frequentius verba profe
renda sunt instituta non per quae
homines invicem se fallant
sed per quae in alterius quisque ad
notitiam cogitationes su
as perferat. Verbis ergo uti ad
fallaciam non ad quod in
stituta sunt peccatum est. Nec ideo
ullum mendacium putandum
est non esse peccatum quia possumus
aliquando prodesse mentiendo.
Possumus enim et furando aliquando
prodesse si pauperi cui palam
datur sentit commodum et diviti
cui clam tollitur non sentit in
commodum. Nec ideo tale furtum
dixerit quispiam non esse peccatum.
Possumus et adulterando si ali
qua nisi ei consentiatur
appareat amando moritura
et si vixerit penitendo purgata.
Nec ideo peccatum negabitur tale adul
terium. Si autem merito nobis placet
castitas quid offendit veritas
ut pro aliena
utilitate illa non violetur adul
terando et violetur ista mentiendo.
Plurimum quidem ad bonum profecisse homines
qui nonnisi pro salute hominis
mentiuntur non est negandum
sed in eorum tali profectu merito
laudatur vel etiam temporaliter remune
ratur benivolentia non fallacia

quae ut ignoscatur satis est, non
ut etiam predicetur, maxime in
heredibus testamenti novi quibus
dicitur: Sit in ore vestro est est,
non non; quod enim amplius est a
malo est. Propter quod etiam malum
quia subrepere in hac mortalitate
non desinit etiam ipsi coheredes Christi
dicunt: Dimitte nobis debita nostra.
Quod iam nunc sint causae bonorum rerum
et quae malarum sequitur capitulum 23

Ss itaque pro huius brevitate tractatus 23
cum causae cogno
scendae sunt rerum bonarum et ma
larum quantum viae satis est quae nos
perducat ad regnum ubi erit vita
sine morte et sine errore veri
tas sine perturbatione felicitas
nequaquam dubitare debemus
rerum quae ad nos pertinent bo
narum causam non esse nisi bonitatem
Dei; malarum vero ab immutabili
bono deficientem boni muta
bilis voluntatem prius angeli, ho
minis postea. Sequitur capitulum 24
Quod primum creaturae rationalis
malum id est quod hic malum secuta
sunt. Sequitur capitulum 24

Hoc primum est creaturae 24
rationalis malum, id est prima
privatio ~~mali~~ boni. Deinde
iam nolentibus subintravit
ignorantia rerum agendarum

et corpora moriantur / quibus
omnes subinferuntur error
et dolor. Quae duo mala quamvis
in ignorantia sentiantur et agi
tatus animi motus nomine
metus / porro autem cum adi
piscitur corporea qualibus per
molesta vel in anima quae de
ornatione non sentit vel delec
morbida vivacitas vel vana ex
lectica ventilatur / exterius mor
borum non ubertatis sed indigentie
tamquam fontibus omnis mi
seria nec rationalis manat etc.
Sequitur capitulum 27 Quod in
suis malis voluntas creata
beatitudinis appetitum non a
miserit et quod homo creatus pe
nam peccati corporis mortalitatis

27 Creatura rationalis in malis
suis amittere non potuit
beatitudinis appetitum. Dixit dyabolus
et ero similis altissimo et homini
dictum est eritis sicut dii. Sic ergo est
beatitudinis appetitores / angeli qui
mali sunt et homines et angelorum
per suam maliciam deum inficiantur
dampnatorum / et homo post peccatum
istam qua corporis morte pu
nitus est / morte quippe eius
supplicium dominus comminatus
fuerat si peccaret sed sic eum
munivit libero arbitrio ut
tamen regeret imperio terreret

exitio atque in paradiso felicitatis
quasi in umbra vite ubi iusticia
custodita inde in meli
ora conscenderet collocavit etc.
Capitulum 26 Quod peccatum adam
originaliter in posteros transiit

Hinc post peccatum exul effectus 26
stirpem quoque suam quam
peccando in se tamquam in radice
viciaverat pena mortis et damp
nationis obstrinxit ut quicquid
prolis ex illo et simul dampnata
coniuge per quam peccaverat per car
nalem concupiscentiam in qua ino
bedientie pena similis retri
buta est nasceretur traheret
originale peccatum quo traheretur
per errores dolores que diver
sos ad illud extremum cum
desertoribus angelis viciatori
bus possessoribus et consortibus
suis sine fine supplicium. Sic
per unum hominem peccatum intravit
in mundum et per peccatum mors et ita
in omnes homines pertransiit
in quo omnes peccaverunt / mundum
quippe appellavit eo loco apostolus
universum genus humanum. Ita igitur
perditionis species habebat
[?]ualit humani generis massa
contra deum iacebat in malis
ruens cum desertoribus angelis
penas iustissimas manente
malas bonitate creatoris etc. 2a.

27 Iacebat in malis vel etiam volve-
batur et de malis in mala
precipitabatur totius generis humani
massa dampnata et adiuncta
parti eorum qui peccaverant angelo-
rum luebant impie desertionis di-
gnissimas penas. Ad iram
dei quippe pertinet iusticia
quod ceci et indomita concupiscentia fa-
ciunt libenter mali et quicquid
manifestis apertisque penis pa-
ciuntur inviti non sane crea-
toris deficiente bonitate et mal-
angelis subministrante vitam
vivacemque potenciam. Que
subministracio si auferatur interci-
dunt et hominum quamvis de propa-
gine viciorum viciata dampn-
nataque nascentium format
semina et animat membra
et ordinat per temporum etates
per locorum spacia vegetat sensus
alimenta donat. Melius enim
iudicavit de malis benefacere
quam mala nulla esse permittere.
Et si quidem in melius hominum
hominum reformacionem nullam pro-
rsus esse voluisset sicut impiorum
nulla est angelorum, nonne me-
rito fieret ut natura que deum
deseruit, que preceptum domini et
sui creatoris quod custodire
facillime potuit sua male
utens potestate calcavit
atque transgressa est. Que in se
sui creatoris ymaginem ab eius
lumine contumaciter adversa violavit,
que salubrem servitutem ab eius
legibus malo libero abrupta
arbitrio universa in eternum deser-
eretur ab eo et pro suo merito
penam imponeret sempiternam?
Plane ita faceret si tantum iustus
non etiam misericors esset. Suam-
que indebitam misericordiam multo evi-
dencius in indignorum potius
liberatione monstraret. Capitulum
28. Rubrica quod confirmatis
angelis cadentibus per supplici-
um residui eternissima stabilitate
beatitudinis acceperunt

28 Angelis itaque aliquibus
impia superbia deserentibus
deum et in huius aeris imam caligi-
nem de superna habitatione de-
iectis residuus numerus angelorum
in eterna cum deo beatitudine et sanctitate
permansit. Neque enim de uno an-
gelo lapso atque dampnato ceteri
propagati sunt ut eos sicut
homines originale malum ob-
noxie successionis vinculis
alligaret atque universos traheret
ad debitas penas. Sed eo
qui dyabolus factus est cum sociis
suis impietatis elato et per ipsam
elacionem prostrato ceteri

uo pia obedientia deo electi cre-
verunt. Actu c. 8 et c. 1. Voluit
etiam similem quia erat de sua
sempiterna et immutabili causa sta-
bilitate serviens placuit. ita que
universi creatori atque mode-
ratori deo ut que quia no-
tam multitudo angelorum perierit
ea que perierat imperpetuum perdi-
cione remaneret que autem
deo persisterint de sua certissime
cognita semper futura felicitate
gaudent. secunda vs nus
Quod numerus bonorum angelorum
qui diminutus est per ruinam
malorum ex hominibus suppleatur
et quod hic numerus sit deo notus
Incipit 29. Capitulum supra

29 [R]ationalem creaturam et rational[?]
que in hominibus erat quin-
peccatis atque suppliciis origina-
libus et propriis tota perierat ex
omni parte reparata quod ange-
lica societas ruina illa dya-
boli minuerat suppleatur. Hoc
enim promissum est resurgentibus
sanctis quod erunt equales
angelis dei. Ita superna Ierusa-
lem mater civitas dei nulla suorum
civium numerositate fraudabitur
sed uberiore et copia fortasse
regnabit. Neque enim iterum [?]
sunt sanctorum hominum aut immundorum
demonum numerum in quorum

locum succedentes filii sancte
matris que sterilis apparebat
in eterna in ea pace de qua illi
ceciderunt sine ullo temporis termino
permanebunt. Sed illorum civium
numerus sive qui est sive qui non
turus est in contemplatione est eius
artificis qui vocat ea que
non sunt tamquam que sunt atque
in mensura et numero et pondere cun-
cta disposuit. Secundum capitulum 30.
Quod non operibus quibus nec
per liberum arbitrium sed per se deli-
berare potuit genus humanum
in ea capitulum 30.

[S]ed hec pars generis humani 30
cui liberationem deus regnum-
que promisit eternum numquid meritis
operum suorum reparari potest. Absit.
Quid enim boni operatur perditus
nisi quantum fuerit a perditione li-
beratus. Numquid libero voluntatis
arbitrio male utens homo
et se perdidit et ipsum. Sicut enim
qui se occidit utique vivendo
se occidit sed se occidendo
non vivit nec se ipsum poterit
resuscitare cum occiderit. Ita
cum libero peccaretur arbitrio
victore peccato amissum est
et liberum arbitrium. A quo enim
quis devictus est huic
et servus addictus est. Petri certe
apostoli est ista sententia que cum

vera sit, qualis quaeso potest servi addicti esse libertas nisi quando eum peccare delectat? Liberaliter enim servit qui sui domini voluntatem libenter facit. Ac per hoc ad peccandum liber est qui peccati servus est. Unde ad iuste faciendum liber non erit nisi a peccato liberatus esse iustitiae coeperit servus. Ipsa est vera libertas propter recti facti laetitiam simul et pia servitus propter praecepti obedientiam. Sed ad bene faciendum ista libertas unde erit homini addicto et vendito nisi redimat cuius illa vox est: Si vos filius liberaverit tunc vere liberi eritis. Quod antequam fieri in homine incipiat, quomodo quisquam de libero arbitrio in bono glorietur opere, qui nondum est liber ad operandum bene, nisi se vana superbia inflatus extollat, quam cohibet apostolus dicens: Gratia salvi facti estis per fidem. Sequitur capitulum 31 — Quod fides ac bona opera incipiunt gratia tribuunt. sec.

31 Et ne ipsam saltem sibi fidem sic homines arrogarent ut non intelligerent divinitus esse donatam, sicut idem apostolus alio in loco dicit ut fidelis esset misericordiam consecutum se esse, hic quoque addidit atque ait: Et hoc non ex vobis sed dei donum est, non ex operibus, ne forte quis extollatur. Et ne putaretur fidelibus bona defutura opera, rursus adiecit: Ipsius enim sumus figmentum, creati in Christo Iesu in operibus bonis quae praeparavit deus ut in illis ambulemus. Tunc ergo efficimur vere liberi cum deus nos fingit, id est format et creat, non ut homines, quod iam fecit, sed ut boni homines simus, quod nunc gratia sua facit, ut simus in Christo nova creatura, secundum quod dictum est: Cor mundum crea in me deus. [illegible] renovatorem [illegible] demorantem in corde ipsa populat. Quod deus sit qui operatur in nobis et velle et perficere, sicut apostolus multipliciter praedicat et omnis scriptura divina testatur. Incipit capitulum 32.

Item ne quisquam, etsi non 32
de operibus, de ipso glorietur libero voluntatis arbitrio, tamquam ab ipso incipiat meritum, cui tamquam debitum reddatur praemium bene operandi ipsa libertas, audiat eundem gratiae praeconem dicentem: Deus est enim qui operatur in nobis et velle et operari pro bona voluntate. Et alio loco: Igitur non volentis neque currentis sed miserentis est dei. Cum procul dubio si ho-

eius etatis est ut ratione iam utatur non posset credere sperare diligere nisi vellet nec pervenire ad palmam superne vocationis dei nisi voluntate cucurrerit. Quomodo ergo non volentis neque currentis nisi quod ipsa voluntas sicut scriptum est a deo preparatur. Alioquin si propterea scriptum dictum est non volentis neque currentis sed miserentis est dei quia ex utroque fit id est ex voluntate hominis et misericordia dei ut sic dictum accipiamus non volentis neque currentis sed miserentis est dei tamquam diceretur non sufficit sola voluntas hominis si non sit. Hoc sic dictum est non volentis hominis sed miserentis est dei quia id voluntas hominis sola non implet. Porro si nullus christianus dicere audebit non miserentis est dei sed volentis est hominis ne apostolo apertissime contradicat, restat ut propterea recte dictum intelligatur non volentis neque currentis sed miserentis est dei, ut totum detur deo qui hominis voluntatem bonam et preparat adiuvandam et adiuvat preparatam. Precedit enim bona voluntas hominis multa bona dei sed non omnia. Que autem non precedit ipsa in eis est et ipsa. Nam utrumque legitur in sanctis eloquiis: Et misericordia eius preveniet me, et misericordia eius subsequetur me. Nolentem prevenit ut velit, volentem subsequitur ne frustra velit. Cur enim admonemur orare pro inimicis nostris utique nolentibus pie vivere nisi ut deus in illis operetur et velle? Itemque cur admonemur petere ut accipiamus nisi ut ab illo fiat quod volumus a quo factum est ut velimus? Oramus ergo pro inimicis nostris ut misericordia dei preveniat eos sicut prevenit nos; oramus autem pro nobis ut misericordia eius subsequatur nos. c. 33. Rubrica

Quod iusta dampnatione sub ira dei tenebatur genus humanum donec veniret salvator qui eos absolveret vel liberaret.

33

Tenebatur itaque iusta dampnatione genus humanum et omnes erant ire filii, de qua ira scriptum est: Quoniam omnes dies nostri defecerunt et in ira tua defecimus; anni nostri sicut aranea meditabuntur. De qua ira etiam dicit Iob: Homo natus ex muliere brevis vite et plenus ire. De qua ira dicit dominus Ihesus: Qui credit in filium habet vitam eternam

qui autem non credit non videbit vi-
tam eternam sed ira dei manet
super eum. Sic quippe omnis ho-
Ephe. 2 nascitur propter quod dicit apostolus
fuimus enim aliquando nos natura filii ire
sicut et ceteri. Instat tamen certe
homines per originale peccatum tanto
gravius et periculosius quanto
maiora vel plura insuper ad-
diderunt. seq. 38

De mirabili sacramento media-
toris dei et hominum incipit.

38 Necessarius erat media-
tor, i. reconciliator, qui hanc
iram sacrificii singularis, cuius
erant umbre omnia sacrificia
legis et prophetarum, oblatione pla-
caret. Unde dicit apostolus: Si enim
cum inimici essemus reconcili-
ati sumus deo per mortem filii eius,
multo magis reconciliati nunc
in sanguine eius salvi erimus
Ira dei ab ira per ipsum. Cum autem deus i-
rasci dicitur, non eius significatur
perturbatio qualis est in animo ira-
scentis hominis, sed ex humanis
motibus translato vocabulo
vindicta eius que non nisi ius-
ta est ire nomen accepit.
Quod ergo per mediatorem recon-
ciliamur deo et accipimus spiritum
sanctum ut ex inimicis efficiamur
filii, quotquot enim spiritu dei aguntur hi filii sunt dei, Ro.
hec est gratia dei per iesum christum
dominum nostrum. De quo mediatore longum
est ut quanta digna sunt talia
dicantur, quamvis ab homine
digne dici non possint. Quis
enim hoc solum congruentibus
explicet verbis quod verbum
caro factum est et habitavit in no-
bis, ut crederemus in dei patris
unicum filium natum de spiritu sancto
et virgine maria. Ita quippe verbum
caro factum est, a divinitate carne
suscepta, non in carnem divini-
tate mutata. Carnem quippe
hic pro homine debemus accipe-
re, a parte totum significante locutione,
sicut dictum est: quia ex operibus
legis non iustificabitur omnis
caro, i. omnis homo. Nam
nihil humane nature in illa sus-
ceptione prorsus est dicendum de-
fuisse, sed nature ab omni peccati nexu
omnimode libere, non qualis de
utroque sexu nascitur per
concupiscentiam carnis cum obli-
gatione delicti, cuius reatus
regeneratione abluitur. Sed
qualem de virgine nasci opor-
tebat, quam fides matris non
libido conceperat; que si vel
nascente illo corrumperetur eius
integritas, non iam ille de virgine

nasceretur alioquin falso quod absit
natum de virgine Maria tota confi-
tetur ecclesia que imitans eius
matrem cotidie parit membra
eius et virgo est. lege si places
de virginitate sancte Marie meas litteras
scriptas ad illustrem virumque
cum honore nomino Volusianum.
capitulum 37 [illegible]

De duabus naturis in una filii
dei persona constantibus in Christo

37 Proinde Christus Iesus dei filius
est et deus et homo. deus ante
omnia secula homo in nostro seculo
deus quia dei verbum deus enim
erat verbum. homo autem quia
in unitatem persone accessit verbo
dei anima rationalis et caro quo-
circa in quantum deus est ipse et pa-
ter unum sunt in quantum autem homo
est pater maior est illo. cum enim
esset unicus dei filius non
gratia sed natura ut esset plenus etiam
gratia factus est et hominis filius idem-
que ipse utrumque ex utroque unus
Christus quia cum in forma dei
esset non rapinam arbitratus
est quod natura erat id est esse
equalem deo exinanivit
autem se formam servi accipiens
non amittens vel minuens
formam dei. ac per hoc et minor
est factus et mansit equalis
utrumque unus sed dictum est sed
aliud propter verbum et aliud propter hominem
propter verbum equalis patri propter hominem
minor patre. unus dei filius
idemque hominis filius non duo
dei filii deus et homo sed unus
dei filius deus sine initio homo a cer-
to initio dominus noster Iesus Christus
capitulum 36 [illegible]

Quam sit evidens indicium ha-
bundantis gratie dei quod in homine
Christo utraque natura convenerunt ·ii· 36

Hic omnino granditer et evidenter
dei gratia commendatur. quid
enim natura humana in homine Christo meruit
ut in unitatem persone unici filii
dei singulariter esset assumpta.
Que bona voluntas cuius boni
propositi studium que bona opera
precesserunt quibus mereretur iste
homo ut una fieret persona cum deo
numquid antea fuit homo et hoc
ei singulare beneficium prestitum
est ut singulariter promereretur deum
Nempe ex quo homo esse cepit
non aliud cepit esse homo quam dei filius et hoc unicus
et propter deum verbum quod
illo suscepto caro factum est
utique deus ut quemadmodum
una persona quilibet homo anima
scilicet rationalis et caro ita sit Christus
una persona verbum et homo
unde nature humane tanta gloria
nullis precedentibus meritis sine

sine dubitatione gratuita insinuatur magnitudo et sola dei gratia fideliter et sobrie considerantibus cui deus cuncta ... ut intelligat homo per eandem gratiam se iustificari a peccatis per quam factum est ut homo Christus nullum posset habere peccatum. Sic et eius matrem angelus salutavit quando ei futurum annunciavit hunc partum: Ave gratia plena. Et paulo post: Invenisti gratiam apud deum. Et hec quidem gratia plena et hec invenisse gratiam apud deum dicitur ut domini sui immo omnium domini mater esset. De ipso autem Christo Iohannes evangelista cum diceret: Et verbum caro factum est et habitavit in nobis et vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti a patre plenum gratia et veritate. Quod ait verbum caro factum est, hoc est plenum gratia; quod ait gloriam quasi unigeniti a patre, hoc est plenum veritate. Veritas quippe est ipse unigenitus dei filius non gratia sed natura gratia suscepit hominem tanta unitate persone ut idem ipse esset hominis filius et dei. Sequitur 37. // wov wov

Quod gratia demonstretur in hoc quod de spiritu sancto natus dicitur. Incipit xxxvii.

3

Idem namque Ihesus Christus dei unigenitus id est unicus dominus noster natus est de spiritu sancto et Maria virgine. Et utique spiritus sanctus dei donum est quod quidem et ipsum est equale donanti et ideo deus est et spiritus sanctus patre filioque non minor. Ex hoc ergo quod de spiritu sancto est secundum hominem nativitas Christi quid aliud quam ipsa gratia demonstratur? Cum enim virgo quesisset ab angelo quomodo fieret quod nunciabat, que quidem illa virum non cognovisset, respondit angelus: Spiritus sanctus superveniet in te et virtus altissimi obumbrabit tibi; ideo et quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius dei. Et Ioseph cum vellet eam dimittere suspicatus adulterium quam sciebat non de se gravidam, tale responsum ab angelo accepit: Noli timere accipere Mariam coniugem tuam, quod enim in ea natum est de spiritu sancto est. Se.

Quod quamvis non esset Christus secundum hominem filius spiritus sancti, modus tamen quo ipse de illo et de Maria virgine natus est explicabilis. Sic incipit capitulum 38.

38. Numquid tamen ideo dicturi sumus
patrem hominis christi esse spiritum
sanctum ut deus pater verbum ge-
nuerit, spiritus sanctus hominem ex
qua utraque substantia christus unus
esset et dei patris filius secundum
verbum et spiritus sancti filius
secundum hominem / quod quasi eum
spiritus sanctus tamquam pater eius
de matre virgine genuisset. Quis
hoc dicere audebit / Nec opus
est ostendere disputando quanta
alia sequantur absurda cum
hoc ipsum iam ita sit absur-
dum ut nullae fideles aures
id valeant sustinere / Proinde
sicut confitemur dominus noster iesus
christus qui de deo deus homo
autem natus est de spiritu sancto
et maria virgine utraque substantia di-
vina scilicet et humana filius uni-
cus est dei patris omnipotentis
de quo procedit spiritus sanctus
Quomodo ergo dicimus [illegible]
christum natum de spiritu sancto si
non eum genuit spiritus sanctus
an quia fecit eum. Quia dominus
noster iesus christus in quantum
deus est omnia per ipsum fa-
cta sunt in quantum autem homo
est et ipse factus est sicut
apostolus dicit factus est ei
ex semine david secundum carnem
sed cum illam creaturam
quam virgo concepit et peperit
quamvis ad solam personam filii
dei pertinentem tota trinitas
fecerit / neque enim separabilia sunt
opera trinitatis cum ea facienda
solus spiritus sanctus nominatus
est. An et quando unus trium in aliquo
opere nominatur universa operari
trinitas intelligitur / Ita vero
est et exemplis doceri potest / sed non est
in hoc diutius immorandum
Id enim movet quomodo dictum
sit natum de spiritu sancto cum
filius nullo modo sit spiritus sancti / neque
enim quia mundum istum fecit deus
dici eum fas est dei filium
aut natum de deo / sed factum
aut creatum vel conditum vel
institutum ab illo vel si quid
huiusmodi recte possumus
dicere / Hic ergo cum confiteamur eum
natum de spiritu sancto et maria virgine
quomodo non sit filius spiritus sancti
et sit filius mariae cum et de
illo et de illa natus sit explicare
difficile est. Procul dubio qui-
ppe non sic de illo ut de patre
sic autem de illa ut de matre
natus est sc. 39

Quod quo oriditur non potest
dici filium quidquid de ali-
qua nascitur et dici filium
de quo non nascitur. In-
cipit capitulum 39.

39

Non igitur concedendum est quod quidquid de aliqua re nascitur, continuo eiusdem rei filium nuncupandum sit. Ut enim omittam aliter esse nasci de homine nasci filium, aliter capillum vel pediculum, lumbricum, quorum nullus est filius; et ut haec omittam, quae tantae rei deformiter comparantur, certe qui nascuntur ex aqua et Spiritu sancto non aquae filios eos rite dixerit quispiam, sed plane dicuntur filii Dei Patris et matris Ecclesiae. Sic ergo de Spiritu sancto natus est filius Dei Patris et matris, non Spiritus sancti. Nam et illud quod de capillo diximus et ceteris, ad hoc tantum valet, ut admoneamur non omne quod de aliquo nascitur et filium eius de quo nascitur posse dici; sicut non omnes qui dicuntur alicuius filii consequens est ut etiam de illo nati esse dicantur, sicut sunt qui adoptantur. Dicuntur etiam filii gehennae non ex illa nati, sed in illam praeparati, sicut filii regni praeparantur in regnum. Secundum

Modus significans quomodo Christus de Spiritu sancto natus ut insinuet gratiam qua eius humanitas nullis praecedentibus meritis in ipsa conceptione Deo Verbo compilata est incipit.

Cum itaque de aliquo nascatur aliquid etiam non eo modo ut sit filius, nec rursum omnis qui dicitur filius de eo natus sit cuius dicitur filius, profecto modus iste quo natus est Christus de Spiritu sancto non sicut filius, et de Maria virgine sicut filius, insinuat nobis gratiam Dei qua homo nullis praecedentibus meritis in ipso exordio naturae suae quo esse coepit Verbo Deo copularetur in tantam personae unitatem ut idem ipse esset filius Dei qui filius hominis, et filius hominis qui filius Dei; ac si in naturae humanae susceptione fiet quodammodo ipsa gratia illi homini naturalis, quae nullum peccatum possit admittere. Quae gratia propterea per Spiritum sanctum fuerat significanda, quia ipse proprie sic est Deus ut dicatur etiam Dei donum. Unde sufficienter loqui, si tamen id fieri potest, valde prolixa disputatio est. R

Quod mors et resurrectio Christi necnon ipsius habens peccatum factus sit tamen pro nobis ipse peccatum incipit

X1 Nolla ergo voluntate
carnalis concupiscentie
seminatus sine concep-tus
et ideo nullum peccatum originaliter
trahens nullo proprio virge
nito non gratia sed natura in virtute
persone uno mirabili et ineffa
bili admictus atque concretus
sum est et ideo nullum peccatum ipse
committens tamen propter similitudinem
carnis peccati in qua venerat
dictus est et ipse peccatum sacrificium
videlicet diluendi peccati in veteri
quoque lege peccata nominabantur
sacrificia pro peccatis. quod vere
iste factus est cuius umbre
erant illa. Unde apostolus cum
dixisset obsecramus pro christo re
conciliari nos deo continuo
subiunxit atque ait: eum qui
non noverat peccatum pro nobis
peccatum fecit ut nos simus
iusticia dei in ipso. non ait
ut in quibusdam mendosis co
dicibus legitur: is qui non noverat
peccatum pro nobis peccatum fecit
tamquam nobis christus ipse
peccatum fecerit vel pro nobis non
fecerit. eum qui non noverat
peccatum, id est christum, pro nobis peccatum
fecit deus pater cui reconci
liati sumus, hoc est sacrificium
pro peccatis per quod reconciliari valere-

mus. ipse ergo peccatum ut nos iusticia
nec nostra sed dei nec in nobis
sed in ipso. sicut ipse peccatum non
suum sed nostrum nec in se sed in nobis
constitutum similitudine carnis peccati
in qua crucifixus est demon
straverit. Sequitur. Mr maw

Quod mors christi per sacramentum
baptismi significet. Augustinus

Et qui peccatum ei non X2
moreretur itaque quodammodo
peccato moritur dum moritur carni
in qua erat similitudo peccati et cum secundum
vetustatem peccati numquam ipse vi
xisset et in vitam ex morte vete
ri in peccato mortui fuimus re
viviscente vita nova sua
resurrectione significet. ipsum est
quod in nobis celebratur ma
gnum baptismatis sacramentum ut quicumque
ad istam pertinent gratiam
moriantur peccato sicut ipse peccato mor
tuus est quia carni mortuus
est tamen hoc est peccati similitudini
et vivant a lavacro renascendo
sicut ipse a sepulcro surrexit
resurgendo quamlibet corporis etatem
gerant. Sequitur. Mylostyw

Quod quacumque etati necessarium
sit baptismus christi. Maria vgo

A parvulo enim recenter X3
nato usque ad decre
pitum senem sicut nullus

prohibendus est a baptismo. ita nullus
est qui non peccato moriatur in baptismo
sed parvuli tantum originali, maiores
vero etiam omnibus moriuntur
peccatis quecumque male vivendo
addiderunt ad id quod nascendo
contraxerunt. ex Mauri
tio plerumque maiores singu-
lari peccato mori dicuntur in baptismo
cum liceat per plura peccata etiam pl-
uralis in remissione peccatorum baptizari
dicantur. vide in prologo &c

**Sed ideo et ipsi peccato mori
non pluribus dicuntur cum**
procul dubio non uni sed multis
peccatis omnibusque moriuntur
quecumque commiserunt iam propria vel
cogitatione vel locutione vel
opere quia et per singularem numerum plura-
lis numerus significari solet sed
ut ille uterumque armato
milite complent quamvis hoc
multis militibus fecerint. Et in
nostris litteris legitur Ora ergo dominum
ut auferat a nobis serpentem
et non ait serpentes quos
patiebatur populus ut hoc diceret
et innumerabilia sunt talia. cum
vero et illud originale unum pluraliter
numero significatur cum dicimus
in remissionem peccatorum illa est contraria
locutio qua per plurale significatur
numerus singularis. Sicut in
evangelio de Herode de mortuo dictum
est mortui sunt enim qui quere-
bant animam pueri non est
dictum mortuus est. Et in exo-
do fecerunt inquit sibi deos a-
ureos cum unum vitulum fece-
rint de quo dixerunt hii
sunt dii tui israel qui te edu-
xerunt de terra egypti et hic plu-
ralem ponentes pro singulari.
Sequitur ex [illegible]
Qualiter in uno peccato quod
per hominem intravit in mundum
inveniantur plura peccata

**Quamvis et in illo loco
peccato uno quod per unum**
hominem intravit in mundum et in
omnes homines pertransiit propter quod
et parvuli baptizantur possit intel-
ligi plura peccata si unum ipsum
in sua singula quasi membra
dividatur. nam et superbia est illic
quia homo in sua potius esse
quam dei potestate dilexit et
sacrilegium quia deo non credidit
et homicidium quia se ipsum pre-
cipitavit in mortem et fornicatio
spiritualis quia integritas mentis
humane serpentina suasione
corrupta est et furtum quia
cibus prohibitus usurpatus
est et avaricia quia plus quam
sibi sufficere debuit appetivit

Et si quid aliud in illo uno ad-
misso diligenti consideratione
inveniri potest. Ca. 86.

Quod non inconveniat dicatur parentum peccatis
parvulos filios obligari nisi gratia
et misericordia divina succurrat.

86 Parentum quoque peccatis
parvulos obligari non
solum primorum hominum sed et suorum de
quibus ipsi nati sunt non impro-
babiliter dicitur. Illa quippe di-
vina sententia reddam peccata patrum
in filios tenet eos utique ante-
quam per regenerationem ad testamentum
novum incipiant pertinere. Quod
testamentum prophetabatur cum diceretur
per Ezechielem non accepturos filios
peccata patrum suorum nec ulterius
futuram in Israel parabolam illam
Patres manducaverunt uvam acerbam et
dentes filiorum obstupuerunt. Ideo enim quisque
renascitur ut solvatur in eo quidquid
peccati est cum quo nascitur. Nam
peccata que male agendo postea
committuntur possunt et penitendo
sanari sicut et post baptismum fieri
videmus. Ac per hoc non est insti-
tuta regeneratio nisi quia vitiosa est
generatio usque adeo ut et de legitimo
matrimonio procreatus dicat
In iniquitatibus conceptus sum et in
peccatis concepit me mater mea in utero
me aluit. Neque hic dixit
in iniquitate vel peccato cum hoc dici
recte potuerit sed iniquitates et peccata
dicere maluit quia et in illo
uno quod in omnes homines
pertransiit atque tam magnum
est ut eo mutaretur et atque converte-
retur in necessitatem mortis humana natura
reperiuntur sicut supra disserui
plura peccata et alia parentum que
si non ita possunt mutare naturam
reatu tamen obligant filios
suos nisi gratuita gratia et
misericordia divina subveniat. Ca.

Non esse tunc affirmandum
ut etiam peccata parentum omnium usque ad Adam
compilanda in reatu quarte
generationis computentur. ca. 88

87 Sed de peccatis aliorum
parentum quibus ab ipso
Adam usque ad patrem suum progenito-
ribus suis quisque succedit
non immerito disceptari potest
utrum omnibus malis actibus et
multiplicatis delictis originali-
bus qui nascitur implicetur
ut tanto peius quanto quisque
posterior quisque nascatur. an ideo
deus in tertiam et quartam
generationem de peccatis parentum
posteris comminetur quia iram
suam quantum ad progenitorum
culpas non extendit ulterius
moderatione miserationis sue ne
illi quibus regenerationis

gratia non conferretur nimia
sarcina in ipsa sua etiam
dampnatione premeretur. Si cogere-
tur admixtio quibus humani omnis
precedencium parentum suorum
originaliter peccatum contrahat et pe-
nas peccatis debitas subinire
cum si quid aliud dicere tanta in
scripturis sanctis diligencius
perscrutatis atque tractatis valeant
vel non valeat temere
affirmare non audeo. sequitur
Ab originali peccato nullum posse
salvari nisi per mediatorem dei
et hominum Christum Ihesum. Incipit x8.

x8 Illud tamen unum peccatum quod
tantum in loco et
habitu tante felicitatis admissum
est ut in uno homine originaliter
atque ut ita dixerim radicaliter
totum genus humanum dampna-
retur non solvitur ac diluitur
nisi per unum mediatorem dei et
hominum hominem Ihesum Christum qui
solus potuit ita nasci ut ei
non esset opus renasci. sequitur
Ergo renasci in baptismo Iohannis
quam similiter ... mortis
dispensacionem suscipere voluit.
Incipit capitulum x9 Materia ma

x9 Non enim renati sunt
qui baptizabantur baptismate
Iohannis quo et ipse Christus
baptizatus est. Sed quodam precur-
sorio illius ministerio qui dicebat
Parate viam domino huic uni in
quo solo renasci poterant pa-
rabantur. Huius enim baptismus non
aqua tantum sicut fuit Iohannis
verum etiam in spiritu sancto ut de illo
spiritu renascatur quisquis in Christum
credidit de quo Christus generatus
regeneratione non indiguit. Unde
vox illa patris que super baptizatum
facta est Ego hodie genui te non
unum illum temporis diem quo bap-
tizatus est sed immutabilis eternitatis
ostendit ut illum hominem ad uni-
geniti personam pertinere monstraret
Ubi enim dies nec hesterni fine in-
choatur nec initio crastini
terminatur semper hodiernus dies
est. In aqua ergo baptizari voluit
a Iohanne non ut eius ulla
dilueretur iniquitas sed ut magna commen-
daretur humilitas. Ita quippe nichil
in eo baptismus quod ablueret
sicut mors nichil quod puniret
invenit ut dyabolus veritate iusticie
non violencia potestatis oppressus
et victus quoniam ipsum sine ullo
peccati merito iniquissime occiderat
per ipsum iustissime amitteret quos
peccati merito detinebat. Utrumque
igitur ab illo id est baptismus et mors
certe dispensacionis causa non mise-
randa necessitate sed miseratione potius

Voluntate susceptum est in peccatum
tollit mundi sicut unus peccatum
misit in mundum hoc est unum
sumpsit genus humanum sequitur
Quod gratia per non solum equale
nale peccatum sed cuncta simul
abstulit que addita invenit
capitulum quinquagesimum

70 Nisi quod ille unus peccatum
misit in mundum iste
vero unus non solum illud unum
sed cuncta simul abstulit que
addita invenit unde dicit
apostolus non sicut per unum peccantem
ita et donum nam iudicium quidem
ex uno in condempnacionem gratia
autem ex multis delictis in iusti-
ficacionem quia utique illud unum
quod originaliter trahitur etsi
solum sit obnoxios dampnacionis
facit gratia vero ex multis
delictis iustificat hominem qui
preter illud unum quod communiter cum omnibus
traxit sua quoque propria commisit
mala multa Ro 5

Omnem ex Adam natum in dam-
pnacione retineri et neminem nisi in Christo
renatum a dampnacione liberari

71 Verumtamen quod paulo
post dicitur Sicut per
unius delictum in omnes homines
in dampnacionem ita per unius
iusticiam in omnes homines in
iustificacionem vite satis indi-
cat ex Adam neminem natum

nisi dampnacione detineri et
neminem nisi in Christo renatum
a dampnacione liberari de qua
per unum hominem pena et per unum
hominem gratia cum locutus fuisset
quantum illi epistole loco suo suffi-
cere iudicavit Ro 6 Quomodo
equalis misterium baptismi in
cruce Christi apostolus commendavit in quo
non solum maiores sed et parvuli
salvantur capitulum

72 Deinde sic baptismatis in morte
Christi grande misterium
commendavit ut intel-
ligamus nichil aliud esse in Christo
baptismum nisi mortis Christi similitudinem
nichil autem aliud mortem Christi
crucifixi nisi remissionis
peccati similitudinem ut quemadmodum
in illo vera mors facta est sic
in nobis vera remissio peccatorum et
quemadmodum in illo vera resurrectio
ita et in nobis vera iustificacio
Quid ergo dicebamus permanebimus
in peccato ut gratia abundet Ro 6
quia dixerat superius ubi habun-
davit peccatum superhabundavit
et gratia et ideo questionem sibi ipse
proposuit utrum propter consequendam abun-
danciam gratie in peccato sit
permanendum sed respondit absit atque
subiunxit si mortui sumus
peccato quomodo vivemus in eo deinde
ut ostenderet mortuos
nos esse peccato an ignoratis

Ro 6 in[n]o[ra]tis quia quicumque baptizati
sumus in christo ihesu in morte
ipsius baptizati sumus Si ergo
hinc ostendimus mortuum esse
peccato quia in christi morte bapti-
zati sumus profecto et parvuli qui
baptizantur in christo moriuntur
peccato moriuntur quia in morte
ipsius baptizantur nullo excep-
to dictum est quicumque bapti-
zati sumus in christo ihesu in morte
ipsius baptizati sumus et ideo
dictum est ut probaretur mor-
tuos esse peccato cui autem peccato
parvuli renascendo moriuntur
nisi quod nascendo traxerunt
ac per hoc etiam ad ipsos pertinet
quod dicitur consepulti consepul-
ti enim sumus illi per baptismum in mor-
tem ut quemadmodum surrexit
christus a mortuis per gloriam
patris ita et nos in novitate
vite ambulemus Si enim con-
sepulti sumus similitudini mortis
ipsius simul et resurrectionis
erimus hoc scientes quia vetus
homo noster crucifixus est ut
evacuetur corpus peccati ut ultra
non serviamus peccato qui enim
mortuus est iustificatus est a peccato
si autem mortui sumus cum
christo credimus quia simul vi-
vemus cum eo scientes quia
christus surgens a mortuis

iam non moritur et mors illi ultra
non dominabitur quod autem mor-
tuus est peccato mortuus est
semel quod autem vivit vivit
deo ita et vos existimate vos
mortuos quidem esse peccato
viventes autem deo in christo ihesu hinc
enim probare cepit non esse nobis
permanendum in peccato ut gratia ha-
bundet et dixerat si mortui
sumus peccato quomodo vivemus in eo
ac quod ut ostenderet mortuos
nos nos esse peccato subiecit
an ignoratis quia quicumque ba-
ptizati sumus in christo ihesu in morte
ipsius baptizati sumus Sic itaque
totum locum istum conclusit ut cepit
mortem quippe christi sic insinuat
ut etiam ipsum mortuum esse diceret
peccato cui peccato nisi carni in
qua erat non peccatum sed similitudo
peccati et ideo nomine appellata peccati
baptizatis itaque in morte christi in qua
non maiores tantum verum etiam parvuli
baptizantur ait Sic et vos
id est quemadmodum christus sic et vos
existimate vos mortuos
esse peccato viventes autem deo in christo
ihesu Sequitur et cetera

Tunc admodum ea que in
cruce christi et sepultura et resur-
rectione atque ascensione sessione-
que ad dexteram patris gesta sunt
ita hec plane quesite conveniunt

Veniat signum etc.

73 Quid quid igitur gestum
est in cruce xpi in sepul
tura in resurrectione 3o die
in ascensione ad celum et sessione
ad dexteram patris ita gestum est
ut de hijs solum non mistice
tum dictis sed et gestis congrueret
uita xpiana que hic geritur.
nam propter crucem eius dictum est
Qui autem ihesu xpi sunt carnem
suam crucifixerunt cum vicijs
et concupiscencijs. propter sepulturam
dicitur consepulti enim sumus
xpo per baptismum in mortem. propter resurrectionem
ut quemadmodum surrexit xpus
a mortuis per gloriam patris ita
et nos in nouitate uite ambulemus.
propter ascensionem in celum sessionem
que ad dexteram patris. Si autem re
surrexistis cum xpo que sursum
sunt querite. ubi xpus est
in dextera dei patris sedens que
sursum sunt sapite non que
super terram. mortui enim estis
et uita uestra abscondita est cum
xpo in deo etc. Maria

Non pertinet ad hanc uitam
quod uiuos ac mortuos iu
dicandos ueniet de celo a cred.

74 Tertium uero quod de xpo confitemur
futurum quod de celo uenturus
est et uiuos iudicaturus ac mor
tuos non pertinet ad uitam nostram
que hic geritur quia nec in rebus
gestis sed in fine seculi gerendis.
Ad hoc pertinet quod apostolus
sequentius adiungit Cum xpus
apparuerit uita uestra tunc
et uos apparebitis cum ipso
in gloria. sequitur etc.

Duobus significat modis
quod uiuos et mortuos iudi
cabit incipit [illegible] 75

Duobus autem modis accipi
potest quod uiuos et mortuos
iudicabit. siue ut uiuos in
telligamus quos hic nondum
mortuos sed adhuc in ista
carne uiuentes inuenturus
est eius aduentus mortuos
autem qui decesserunt post quam ue
niat euenerint uel euenturi sunt.
siue ut uiuos iustos et mortu
os iniustos quia iusti et iniusti
iudicabuntur. aliquando enim iudicium
ponitur in malo unde id est
Qui autem male egerunt in resurrectionem
iudicij. aliquando et in bono secundum quod
dictum est Deus in nomine tuo
saluum me fac et in uirtute tua
iudica me. per iudicium quippe
dei fit ipsa bonorum malorumque
discretio ut liberandi a malo
non perdendi cum malis boni
ad dexteram segregentur. Unde
psalmista iudica me deus et discerne
causam meam de gente non
sancta etc. Maria [illegible]

Iudicium bono malo

Quod nomine spiritus
sancto tota trinitas co-
plectitur cur ordinetur spiritui
sancto ecclesia subiuncta
sit tanquam deo temp-
lum suum. Incipit

76 Cum autem de Iesu Christo
domino nostro filio dei
unico quod ad brevitatem
confessionis pertinet diximus ad-
iungimus sic credere nos et spiri-
tum ut illa trinitas compleatur
que deus est deinde sancta
commemoratur ecclesia. Unde datur
datur intelligi rationales creaturas
ad ierusalem liberam pertinentes per-
commemorationem creatoris id est summe
illius trinitatis fuisse subdendas quia
quidquid de homine Christo dictum
est ad unitatem persone unigeniti
pertinet. Rectus itaque confessionis
ordo poscebat ut trinitati sub-
iungeretur ecclesia tanquam habitatori
domus sua et deo templum
suum et conditori civitas sua que
tota hic accipienda est non
solum ex parte qua peregrinatur
in terris a solis ortu usque ad
occasum laudans nomen domini
et post captivitatem vetustatis cantans
canticum novum verum etiam ex illa
que in celis est semper ex quo
condita est cohesit deo nec
ullum malum sui casus experta
est et hec in sanctis angelis beata
persistit et sue parti peregrinanti sicut
oportet opitulatur quia utraque una
erit consortio eternitatis et nunc una
est vinculo caritatis que tota insti-
tuta est ad colendum unum deum.
Unde nec tota nec ulla pars eius
vult se coli pro deo nec cuiquam esse
deus pertinenti ad templum
quod edificatur ex diis quos facit
non factus deus. Ac per hoc spiritus
sanctus si creator non creatura
non creator esset profecto crea-
tura rationalis esset ipsa enim
est summa creatura et ideo in
regula fidei non poneretur ante
ecclesiam quia et ipse ad ecclesiam per-
tineret in illa eius parte que in
celis est nec haberet templum
sed etiam ipse dei templum esset. Te-
plum autem eius est de quo dicit apostolus
Nescitis quia corpora vestra templum
sunt spiritus sancti quem habetis a deo
de quibus alio loco dicit Ne-
scitis quia corpora vestra membra
Christi sunt quomodo ergo deus non est
qui templum habet aut Christo
minor est cuius membra
templum habet neque enim aliud templum
eius aliud templum dei est cum idem
apostolus dicat nescitis quia templum
dei estis quod ut probaret adiecit
et spiritus dei habitat in vobis. Deus
igitur habitat in templo suo
non solum spiritus sanctus sed

z pr z filius qui est decor
suo p quod sicus e corp^d eccle
q̄ inferiorib^9 estunt sit in omib^9
ipse p̄matu tenens aut sol
inter templu̅ h^c z intr̄ duo
reedificabo illud templu̅ go
dei i. totius fuie tunt^o facta
est ecclia s^c deuu̅ supra in celo et
infra sequit^r ca. welyrv

Quod inter ēm p̄mitiuoz que inter eē est nullu̅ sic intellum Incipit infra

7a **Sed dei^a que inter eē est affinitate quid possit**
nisi quod ullus inter malus
e. n^c quisq^s demoneps in ter
dit aut cassus est. Ex quo dey
angelis peccantibus no pepat
dicat scribit aplus petrus sed
carceribus caliginis inferni re
trudens tradidit iudicio p
uniendos. Ge^c. 48 Pur[illegible]

Quid sentiendu̅ sit de differentiis angeloz bonoz z uer. adeandez socie tate ptineant sol z luna et cetera sidera Incipit syn wovtech

7b **Quod licat aut scđissima**
Ista z ista socie^tas queri
sunt differentie ppositmarum
ut eu oms tamq^s generali noie
angeli nuncupen^r sicut in epla
ad ebreos legimus cui eni anglox
dixit deus alu sede ad dextris
meis hoc quippe modo signficat
oms deuu̅ super^r angelos dici sit
tu illic archangeli z uirtute idē
archangeli appellan^r uirtute^s
qu̅ ita dictu̅ est laudate eu̅
oms angeli eius laudate eu̅
oms uirtutes eius. Ac si dic^r
laudate omēs angeli eius
laudate eu̅ oms archangeli
eius. Et quid inter se distent
inter^er ista vocabula quibus
uniusum illatz celeste sociez
aplus uidet^r esse complexus
dicens siue sedes siue dña
tiones siue p̄ncipatus siue
ptates dicant qui pnt si tn̄
pnt pbare qd dicunt ego me
ista ignorare confitero s^tu^c
illud quide ēt ambiguo utr̄ ad eam
dem sociez ptineant sol et
luna z cetera sidera quamuis
no nullis lucida z corpa no
cu̅ sensu s^z intellig^a uideant^r.

Sequitur carm^en. Wzdy

Questio difficillima utru̅ e qualia corpa angeli habeant 7c

Item quibus explicet
q̄mo angeli cu̅ corporibus
suis apparuerint hoib^9 ut
non solu̅ uiderent^r uerum z tangere^r
z rursus no solida corpu
lentia s^z spualis potentia q̄sda
uisiones mentib^9 ut cum
dicant aliquid no ad auris

forinsecus quam intus anime homi-
nis et ipsi ibidem constituti sicut
scriptum est in propheticis libris. Et
dixit angelus qui loquebatur
in me, non ait loquebatur
ad me, sed in me, vel appareant
in sompnis et loquantur more
sompniorum, sicut in evangelio
Ecce angelus domini
apparuit in sompnis Joseph. Quibus
in modis indicant se angeli
dei contrectabilia corpora non habere
faciunt quam difficilis questio
quomodo Jacob cum angelo tam
solida contractione luctatus
sit, quomodo patres eorum pedes la-
verunt, cum ita quemadmodum
res fiant ut quisque coniectat
non inutiliter exercent inge-
nia si adhibeatur disputatio
moderata et absit error opi-
nantium se scire quod nesci-
unt. Sed cum opus est ut hoc
atque huiusmodi vel affirmentur
vel negentur vel diffiniantur
cum discrimine quando sine discrimine
nescitur. Beda cum 60

Quod maxime pro dei gratia
dinoscendum sit cum se sathanas
transfigurat in angelum lucis

60 Magnum opus est diiudicare
Magnum cognoscere cum se sathanas transfigurat in angelum lucis
ne fallendo ad aliqua perniciosa
seducat. Nam quando sensus corporis fal-
lit, mentem vero non movet a
vera rectaque sententia qua quisque
vitam fidelem gerit, nullum est
in religione periculum, vel cum se
bonum fingens ea facit sive
dicit que bonis angelis con-
gruunt, etsi credatur bonus non
est error christiane fidei periculo-
sus aut morbidus. Cum vero
per hec aliena ad sua incipit
deducere, tunc eum dinoscere nec
ire post eum magna et necessaria vigila-
ntia est. Sed hominis quilibet
homini ydoneus non est omnes
mortiferos dolos eius evade-
re nisi regat atque tueatur
deus et ipsa huius rei difficultas
ad hoc est utilis ne sit spes sua
cuique homini aut alter alteri sed
deus suorum id nobis potius
expedire nemo prorsus piorum
ambigit nemo sequitur 61

Cum haberemus plenam noticiam
celestis curie vel qualis mors
de ceteris angelis fieri dicatur

Hec ergo que in sanctis an- 62
gelis et virtutibus dei est
ecclesia tunc nobis sicuti est in-
notescet cum ei coniuncti fuerimus
in fine ad simul habendam beatitudinem
sempiternam. Ista vero que ab illa
peregrinatur in terris eo nobis notior
est quod in illa sumus et quia

hominum est. quod et nos sanguine
hec sanguis mediatoris reconciliat
peccatum ab omni redempta et pacato
omnis quia et dominus si deus pro nobis
quis contra nos qui filio suo
proprio non pepercit sed pro nobis omnibus
tradidit illum / non enim pro angelis
mortuus est christus sed pro eis
et angelis sic quod quod in gracia hominum
per eius mortem redempcionem et
liberatur a malo quod cum omnes
quodammodo redit graciam post
inimicicias quas inter homines
et sanctos angelos peccata fecerunt
et ipsa hominum redempcione ruine
vero et ipsa illius angelice de
triunitatis reparantur. Capitulum 62.
Quod angeli sancti docti de
deo noverint numerum qui ex hominibus
accessurus est ad supplementum
superne civitatis. Incipit Materia
62 Utique noverunt sancti
angeli docti de deo cuius
veritatis eterna contemplacione beati
sunt quanti in eorum supplementum
de genere humano integritas illius
civitatis expectat / Hinc ait apostolus
instaurari omnia in christo que in celis
sunt et in terris in ipso instaurantur
quippe que in celis sunt cum
id quod inde in angelis lapsum
est ex hominibus redditur. Iusta
instaurantur autem que in terris sunt
cum ipsi homines qui predestinati

sunt in eternam vitam a corrup-
cionis vetustate renovantur
Ac si per id singulare sacrificium
in quo mediator est ymmo-
latus quod unum multe in lege
que victime fuerant prefigura-
bant pacificantur celestia
cum terrestribus cum celestibus
quia sicut apostolus dicit in Colo. 1
ipso complacuit omnem ple-
nitudinem divinitatis inhabitare
et per eum reconciliari omnia
in ipso pacificans per sanguinem
crucis eius sive que in celis
sunt sive que in terris. Capitulum 63
Quomodo accipitur pax dei que
precellit omnem intellectum, verum
sit a nobis dicitur vel qualis
pace hominis cum angelis
Pax ista sicut scriptum 63
precellit omnem intellectum
neque sit a nobis nisi cum ad
eam venerimus. potest enim
eum pacificantur celestia et
nobis id est concordando nobis
cum nam ibi semper est pax
et inter se omnibus intellectu-
alibus creaturis et cum suo
creatore que pax ista precel-
lit ut vera est deum omnem
intellectum / sed utique nostrum
non eorum qui semper vident
faciem patris. Nos autem quanti-
cumque sit in nobis intellectus
ex parte scimus nunc

perfectum et videmus in enigmate cum vero equales angelis dei fuerimus tunc quemadmodum et ipsi vident videbimus facie ad faciem et tantam pacem habebimus erga eos quantam ipsi erga nos quia tantum eos diligemus quantum ab ipsis diligimur. Itaque pax eorum nobis nota erit quia et nostra talis ac tanta erit nec precellet tunc intellectum nostrum dei vero pax que illic erit erga nos et nostrum et eorum intellectum sine dubitatione precellet / de ipso est quippe beata rationalis creatura quecumque beata est non ipse de illa / Unde secundum hoc melius accipitur quod scriptum est pax dei que precellit omnem intellectum ut in eo quod omnem dixit nec ipse intellectus sanctorum angelorum possit esse exceptus sed solius dei / non enim et ipsius intellectum pax eius precellit.

Sequitur 65 Nota ma.

Quomodo nunc angeli nobiscum concordent et remissio peccatorum in baptismo et post eius incrementa sit.

65 Concordant etiam multum nobiscum angeli cum nunc remittuntur peccata. Ideo post commemorationem sancte ecclesie in ordine confessionis ponitur remissio peccatorum / Per hanc enim stat ecclesia que in terris est per hanc non perit quod perierat et inventum est. Excepto quippe baptismi munere quod contra peccatum originale donatum est ut quod generatione attractum est regeneratione detrahatur et activa quecumque peccata quecumque ore corde opere commissa invenerit tollit. Hac ergo excepta magna indulgentia unde incipit hominis renovatio in qua solvitur omnis reatus et ingeneratus et additus ipsa etiam vita cetera iam ratione utentis etatis quantalibet prepolleat fecunditate iusticie sine remissione peccatorum non agitur / quoniam filii dei quamdiu mortaliter vivunt cum morte confligunt et quamvis sic de illis veraciter dictum / Quotquot spiritu dei aguntur hii filii dei sunt sic tamen spiritu dei excitantur et tamquam filii dei proficiunt ad deum ut in spiritu suo maxime cum aggravantur corruptibili corpore tamquam filii hominum in quibusdam humanis motibus deficiant ad se ipsos et ideo peccent / Interest quidem quantum neque enim quia peccatum est omne crimen ideo crimen est omne peccatum.

Sequitur 64

Quod iniquitas criminum [illegible] [illegible] bonis [illegible]

agi debeat ipsa penitentia **Iacobi**

67 Ita quia sanctorum hominum vita

quamdiu in hac mortali vivitur

inveniri posse dicimus

sine crimine. peccatum autem si dixeri-

mus non habemus ut ait tantus apostolus nos

metipsos seducimus et veritas

in nobis non est. Sed neque de ipsis

criminibus quamlibet magnis remi-

ttendis in sancta dei ecclesia

dei misericordia desperanda non est

agentibus penitentiam secundum modum

sui cuiusque peccati. In actione autem pe-

nitentie ubi tale commissum est ut

is qui commisit a Christi etiam corpore

separetur non tamen consideranda

est mensura temporis quam doloris.

Cor enim contritum et humiliatum

deus non spernit. Verum quia plerumque

dolor alterius cordis occultus

alteri nec ad notitiam eorum per verba

vel quecumque alia signa proce-

dit cum sit coram illo cui dicitur

gemitus meus a te non est

absconditus recte constituuntur ab

his qui ecclesie presunt tempora

penitentie ut fiat etiam satis ecclesie

in qua remittuntur ipsa peccata.

extra eam quippe non remittuntur.

Ipsa namque proprie spiritum sanctum pignus

accepit sine quo non remittuntur

ulla peccata ita ut quibus re-

mittuntur vitam consequantur eternam.

Sequitur 66. **capitulum**

Quod remissio peccatorum ad

futurum iudicium pertineat cum in hac

vita etiam parvuli baptizati

diversimode cruciantur quorum

dampnatio pene imposite reservatur

66 Magis enim propter futurum

iudicium fit remissio peccatorum.

In hac autem vita usque adeo va-

let quod scriptum est grave

iugum super filios adam a die

exitus de ventre matris eo-

rum usque in diem sepulture

in matrem omnium ut etiam parvulos

videamus post lavacrum regenera-

tionis diversorum malorum afflic-

tione cruciari ut intellig-

amus totum quod salutaribus

agitur sacramentis magis

ad spem futurorum bonorum

quam ad retentionem vel ado-

ptionem presentium pertinere. Multa

etiam mala hic videntur ignosci

et nullis suppliciis vindicari

sed eorum pene reservantur in po-

sterum. Neque enim frustra dies ille

ubi est iudex vivorum et mortuorum iam in

dicio futuro reservantur. Fru-

stra. ille dicitur dies

iudicii cum venturus est iudex

vivorum et mortuorum sicut e con-

trario vindicantur hic aliqua et

tamen si remittuntur profecto in fu-

turo seculo non nocebunt.

Unde et de quibusdam temporalibus

penis que in hac vita peccantibus

rogantur eis coram patri dolor-
ne iesumen. insuit ait apostolus
1 cor. 11 Si enim nosmet ipsos iudica-
remus a domino non diiudicaremur
cum iudicamur autem a domino cor-
ripimur ne cum hoc mundo dam-
pnemur. Deinde qui intra ecclesiam
katholicam scelestissime vi-
uunt et nullo penitencie gerunt
ac sibi salvacionem per ignem
promittunt. Sequitur 6a.

6a Credunt autem quidam
eos qui nomen christi non relinquunt
et eius lavacro in ecclesia bapti-
zantur nec ab ea ullo scismate
vel heresi abscinduntur in quantis-
libet sceleribus vivant que nec
diluant penitendo nec ele-
mosinis redimant sed in eis
usque ad huius vite ultimum
diem pertinacissime perseve-
rant salvos futuros per ignem licet
magnitudine facinorum
flagiciorumque diuturno non tamen
eterno igne puniri. Sed qui
hoc credunt et tamen katholici sunt
humana quadam benivolencia
michi falli videntur. Nam
scriptura divina aliud consulta
respondet. Librum autem de hac
questione conscripsi cuius ty-
tulus est de fide et operibus
ubi secundum scripturas sanctas
deo adiuvante potui demon-
stravi eam fidem salvos

facere quam satis evidenter ex-
pressit paulus apostolus dicens in
christo enim ihesu neque circumcisio valet
neque preputium sed fides que per
dilectionem operatur. Si autem male
non bene operatur procul dubio
secundum apostolum jacobum mortua
est in semetipsa qui rursum
ait si fidem quis se dicat
habere opera autem non habeat numquid
poterit fides salvare eum porro
ro autem si homo scelestus propter
solam fidem per ignem salvatur
sic est accipiendum quod ait
apostolus paulus ipse autem salvus
erit sic tamen quasi per ignem poterit
ergo salvari sine operibus fides
et falsum erit quod dixit eius
coapostolus jacobus falsum erit et
quod idem apostolus dicit nolite
inquit errare neque fornicato-
res neque idolis servientes neque
adulteri neque molles neque ma-
sculorum concubitores neque fures
neque avari neque maledici neque
ebriosi neque rapaces regnum dei
possidebunt. Si enim et in istis
perseverantes criminibus tamen propter fi-
dem christi salvi erunt quomodo in
regno dei non erunt. Sequitur 68

Quid sentiendum sit de his
qui super fundamentum edificant
et sic sunt qui per ignem salvantur
et qualis sit iste ignis.

68 Ecce quia hec explicata a manifestissima et apertissima testimonia falsa esse non possunt id quod obscure dictum est de his qui superedificant supra fundamentum quod est Christus non aurum argentum lapides preciosos sed ligna fenum stipulam de his enim dictum est quod per ignem probati salvi erunt quia fundamenti merito non peribunt. Sic enim intelligendum ut hi quoque qui non inveniuntur esse contrarii ligna scilicet fenum et stipula non absurde accipi possunt rerum secularium quamvis licite concessarum tales cupiditates ut amitti sine dolore non possunt. Cum autem iste dolor urit si Christus in corde fundamenti habet locum id est ut ei nichil ante ponatur et malit homo qui tali dolore uritur rebus quas ita diligit magis carere quam Christo per ignem fit salvus. Si autem res huiusmodi temporales ac seculares tempore temptacionis maluerit tenere quam Christum eum in fundamento non habuit quia hec priore loco habuit cum in edificio prius non sit aliquid fundamento. Ignis enim de quo eo loco est locutus apostolus Paulus talis debet intelligi ut ambo per eum transeant idem qui edificat super hoc fundamentum aurum argentum lapides preciosos et qui edificat ligna fenum stipulam. Cum enim hec dixisset adiunxit Uniuscuiusque opus quale sit ignis probabit. Si cuius opus permanserit quod superedificavit mercedem accipiet. Si cuius autem opus fuerit exustum dampnum patietur ipse autem salvus erit sic tamen quasi per ignem. Non igitur unius eorum sed utriusque opus ignis probabit. Est quidem ignis temptacio tribulacionis de qua aperte alio loco scriptum est Vasa figuli probat fornax et homines iustos temptacio tribulacionis. Iste ignis in ista interim vita facit quod ait apostolus si accidat duobus fidelibus uni scilicet cogitanti que dei sunt quomodo placeat deo hoc est edificanti supra fundamentum Christum lapides preciosos aurum argentum et lapides preciosos alteri autem cogitanti que sunt mundi quomodo placeat uxori id est superedificanti eidem fundamento ligna fenum et stipulam illius enim opus non exuritur quia non ea dilexit quorum amissione crucietur exuritur autem opus huius quia sine dolore non pereunt que cum amore possessa sunt sed quia altera condicione proposita eis potius mallet

carere quam possessione, ut timore amittendi talia deserit Christum, quamvis minus doleat cum amittit, salvus est, sic tamen quasi per ignem. Urit enim dolor rerum quas dilexerat amissarum, sed non subvertit neque consumit fundamentum stabilitate atque incorruptione munitum.

Secundum Augustinum nonnullos credi posse etiam fieri post hanc vitam igne purgatorio per quem salvantur qui hic terrena dilexerunt et per Christum contrarium gesserunt etc.

69 Tale etiam aliquid post hanc vitam fieri incredibile non est, et utrum ita sit quaeri potest, et aut inveniri aut latere, nonnullos fideles per ignem quendam purgatorium, quanto magis minusve bona pereuntia dilexerunt, tanto tardius citiusque salvari, non tamen tales de quibus dictum est quod regnum Dei non possidebunt, nisi convenienter paenitentibus eadem crimina remittantur. Convenienter autem dixi, ut steriles in eleemosynis non sint, quibus tantum divina scriptura tribuit, ut earum tantummodo fructum se imputaturum praenuntiet Dominus dextris, et earum tantum sterilitatem sinistris, cum his dicturus est: Venite benedicti patris mei, percipite regnum; illis autem: Ite in ignem aeternum.

Sequitur ca[pitulum] [illegible]

Cavendum esse ne putemus nefanda crimina eleemosynis posse redimi in stabilitis vitiis abstinendi etc. Blanck

Sane cavendum est ne quisquam existimet infanda illa crimina, qualia qui agunt regnum Dei non possidebunt, cotidie perpetranda et eleemosynis cotidie redimenda. In melius quippe vita mutanda est, et per eleemosynas de peccatis praeteritis propitiandus Deus, non ad hoc emendus quodam modo, ut ea semper liceat impune committere. Nemini enim dedit Deus laxamentum peccandi, quamvis miserando deleat iam facta peccata, si non satisfactio congrua negligatur, ut propter orationem dominicam non tantum cotidiana peccata sed etiam [illegible] crimina deleri [credantur]. Sequitur ca.

De cotidianis autem brevibus levibusque peccatis, sine quibus haec vita non ducitur, cotidiana oratio fidelium satisfacit. Eorum est enim dicere: Pater noster qui es in caelis, qui iam patri tali regeneratione renati sunt ex aqua et spiritu sancto. Delet

et ipsi a quibus iniqua fidelium et scelerate gesta sed penitendo in melius mutata discedunt. Sicut enim quemadmodum dicitur dimitte nobis debita nostra quoniam non desunt que dimittantur ita etiam dicitur sicut et nos dimittimus debitoribus nostris id est fiat quod dicitur quia et hoc ipsum elemosina est veniam petenti homini ignoscere ac propter hoc ad omnia que utiliter fiunt valet quod dominus ait date elemosinam et ecce omnia munda sunt vobis. Sequitur 72

De multis quibus elemosinis incipit

72 Non solum ergo qui dat esurienti cibum sitienti potum nudo vestimentum peregrinanti hospicium fugienti latibulum egro vel incluso visitacionem captivo redempcionem debili subvectionem ceco deductionem tristi consolacionem non sano medelam erranti viam deliberanti consilium et quod cuique necessarium est indigenti verum etiam qui dat veniam peccanti elemosinam dat et qui emendat verbere in quem potestas datur vel coercet aliqua disciplina et tamen peccatum eius quo ab illo lesus vel offensus est dimittit ex corde vel orat ut ei dimittatur non solum in eo quod dimittit atque orat verum etiam in eo quod corripit et aliqua emendatoria pena plectit elemosinam dat quia misericordiam prestat. Multa enim bona prestantur invitis quando eorum consulitur utilitati non voluntati quia ipsi sibi inveniuntur inimici amici vero eis illi potius quos inimicos putant et reddunt errando mala pro bonis cum reddere mala non debeat christianus. Multa itaque sunt genera elemosinarum que cum facimus adiuvamur ut dimittantur nobis nostra peccata. Sequitur capitulum 73

Qualis sit elemosina perfecta 73

Sed eo nichil est maius quam ut ex corde dimittamus quod in nos quisque peccavit. Minus enim magnum est erga eum esse benivolum sive etiam beneficum qui tibi nichil mali fecerit. Illud multo grandius et excellentissime bonitatis est ut tuum inimicum diligas et ei qui tibi malum vult et si potest facit tu bonum semper velis faciasque ei quod possis audiens dicentem ihesum. Diligite inimicos vestros benefacite hiis qui oderunt vos persequimini et orate

pro eis qui vos persequuntur pa-
storum sunt isti filiorum dei ...
quidam scilicet omnis fidelis ex
tende et quantum cum ad finem
effectum orandum deum scilicet
nondum luctando ... perducere

Sequitur ca. xcm capitulum

Posse eos qui peccata non
faciunt dimitti peccata si ipsi
dimittant ex corde petenti-
bus scilicet debitoribus suis. c.

Ca Tamen qualiter tam nova
quam bonum tamen nescimus
nos et ipsi redimus quando dicimus in
oratione dominica et dimitte nobis de-
bita nostra et procul dubio alba
possessionis [illegible] ...
nos domine ita perficiat ut ... dili-
gat inimicum tamen qui rogatur
absolvere qui peccavit et eum ut ei di-
mittat dimittit ex corde quia
et sibi roganti vult utique dimit-
ti cum orat et dicit sicut et nos di-
mittimus rogantibus debito-
ribus nostris. Sequitur ca.

Non esse deputandum in-
imicum qui pro peccato suo monetur. c.

Ca Quisquis autem non rogat
nec peccanti sine penitentia
ex corde dimittit, vel domino esti-
met ... sua peccata dimitti
... veritas non potest
... lateat audi-
tore sine lectore quos dixit

Ego sum via veritas et vita quia
cum docuisset orationem hanc in ea
portam suam vehementer comme-
ndavit dicens si enim dimiseritis
hominibus peccata eorum dimittet
et vobis pater vester celestis peccata
vestra. Si autem non dimiseritis
hominibus nec pater vester dimittet
vobis peccata vestra. Ad tam magnum
tonitruum qui non expergiscitur
non dormit sed mortuus est et
ille potens est mortuos susci-
tare. Incipit cap. ca

De eis qui sceleratissime vivunt
et testimonia domini obviunt qui ait
date elemosinam et ecce omnia munda sunt

Ca Nam cui vero inique putat
hominem rogat si pro suo
monetur ut roget non est adhuc
deputandus inimicus ut eum
diligere sit difficile sicut difficile
erat cum inimicitias exercebat

Sequitur capitulum ca

Relatemus ad se peccata dimitti
eis qui peccati petentibus non
dimittunt ex corde

Ca Mirme qui scelleratissime
vivunt nec curant tales vitam
moresque corrigere et inter ipsa faci-
nora et flagitia sua elemosinas fa-
cere non cessant frustra se
ipsos blandiuntur quia dominus ait da-
te elemosinam et ecce omnia munda
sunt vobis. Si enim quam late

patent non intelligunt sed
ut intelligant attendant quod
dixit dominus in ewangelio sicut
scriptum est cum loqueretur rogavit
eum quidam phariseus ut pran
deret apud se et ingressus recu
buit phariseus autem cepit
intra se reputans dicere quare
non baptizatus esset ante pran
dium et ait dominus ad illum nunc
vos pharisei quod deforis
est calicis et catini mundatis quod autem
intus est vestrum plenum est ra
pina et iniquitate stulti nonne
qui fecit id quod foris est et
illud quod intus est fecit tum
ut et quod intus est mundum
fiat verumtamen quod super est date
elemosinam Ita nec hic intellexerunt
simul ut pharisei non habenti
bus fidem xpi et si mensam non cre
diderunt nec renati fuerunt ex
aqua et spiritu munda fuerunt omnia
tamen si elemosinas dederint sicut
isti eas dandas putarunt cum
sint immunda omnia quos non
mundat fides xpi de qua scriptum
est mundans fide corda eorum
Et dicit apostolus in mundis et
infidelibus nichil est mundum
sed polluta sunt eorum et mens
et conscientia Immo ergo pharisei ista
munda essent si elemosinas darent
et fideles non essent si in xpo
crederent et eius gratiam renasci
noluissent et tamen verum est quod
audierunt date elemosinam
Sequitur cam ag

Quod a se ipso debeat incipere
qui vult elemosinam ordi
naliter facere sicut dominus docuit
increpando phariseos etc.

Qui enim vult ordinate dare — A 8
elemosinam a se ipso debet inci
pere et eam sibi primum dare est
enim elemosina opus misericordie verissime
de qua dictum est miserere anime
tue placens deo propter hoc enim
renascimur ut deo placeamus
cui merito displicet quod
nascendo contraximus haec est
prima elemosina quam nobis dedi
mus cum nosmetipsos miseros per
misericordiam dei miserantis invenimus
iustum iudicium eius confitentes
quo miseri effecti sumus de quo
dicit apostolus iudicium quidem
ex uno in condempnacionem magni
tudini caritatis eius gratias agentes
de qua idem ipse dicit gratie
predicator commendat autem suam
dilectionem deus in nobis quoniam
cum adhuc peccatores essemus
xpus pro nobis mortuus
est ut nos veraci de nostra
miseria iudicantes et dei

caritatem quam ipse donavit
diligentes pie et recte vivamus
ut mundiciam et castitatem. Dicit enim
phariseis precipit decimas
aut tantum pro elemosinis quas
faciebant ex quecumque minu-
tissima fructuum suorum
et non dabant elemosinas ex ipsis
insipientes scilicet prius minus
facientes / sicud enim isti eas
dedisse putent / pro quo di-
lectionis ordinem datum est.
Diliges proximum tuum sicut te
ipsum / cum ergo increpasset eos
quod foris tantum lavabant
intus autem rapina et iniquitate
pleni erant / admonens quandam
elemosinam quam sibi homo debet
primitus dare id est interiora
mundare / verum tamen quod quod
superest date elemosinam et ecce omnia
sunt vobis / Deinde ut ostenderet
quid admonuisset et quid
ipsi facere non curarent, ne
illum putarent eorum elemosinas
ignorare, sed ve vobis pharise-
is inquit quasi diceret ego quidem
commonui vos elemosinam dandam
per quam vobis munda sunt
omnia, sed ve vobis qui decimatis
mentam et rutam et omne ole-
ras enim novi elemosinas vestras
ne de illis me nunc vos
admonuisse arbitremini et preteritis iudi-
cium dei et caritatem qua elemosina po-
ssitis ab omni inquinamento interiori
mundari ut vobis munda essent
et corpora que mundatis. Hoc est enim
omnia scilicet interiora et exteriora sicut
alibi legitur mundate que intus
sunt et que foris sunt munda
erunt. Sed ne istas elemosinas
que fiunt de fructibus terre
respuisse videretur, hec inquit
oportet facere id est iudicium et caritatem
dei et illa non pretermittere id est elemosinas
fructuum terrenorum. Oc. ag

Quod multi se seducunt qui
largissimis elemosinis fructuum su-
orum vel pecunie sibi indulgen-
ciam operari confidunt in fla-
giciis ac facinoribus permanentes

Non ergo se fallant qui
per elemosinas fructuum
suorum vel cuiuscumque pecunie
impunitatem se emere existi-
ment in facinorum suorum im-
manitate ac flagitiorum nequi-
cia permanendi. Non solum
enim hec faciunt sed ea ita di-
ligunt ut in eis semper perpetrare
optent tamen si possint impune
versari. Qui autem diligit iniqui-
tatem odit animam suam, et
qui odit animam suam non
est in eam misericors sed crudelis

diligendo eam quippe secundum
se/ odit eam secundum
dominum/ Si ergo vellet ei dare
clavem per quam iuncta essent
omnia/ odisset eam secundum se
et diligeret secundum deum/ Nemo
autem dat clavem qualemcumque/ nisi
det deum ab illo accipiat qui
non eget/ sed deum est inna-
cens spiritualiter me etc. 80

Quod levia vel quia peccata
dico sunt pensando iudicio
proximis tuo omnibus quamvis
levissimis sequitur orare debes
ad dominum Incipit

Que sunt ante levia que
ingravia peccati non solum
sed dico sunt pensanda iudicio
videmus cum quadam corporis
speciali ignoscendum esse con-
cessum quale id est quod ait
venerabilis paulus coniugibus
nolite fraudare invicem nisi
ex consensu ad tempus ut vacetis
orationi/ et iterum in id ipsum reverti-
mini ne vos temptet sathanas
propter incontinentiam vestram quod
putari posset non esse peccatum
nisi preceptum coniugii non filiorum
procreandorum causa quod bonum
est nuptiale sed carnis
et voluptatis et fornicationis

sive adulterium sive cuiusdam
alterius in iudicio mortifer-
um malum quod tamen est etiam
dicit/ quo sit libido peccatum
si temptante sathana in con-
tinenti super infirmitas/ po-
sset ergo ut dixi hic putari
non esse peccatum nisi addidi-
sse hoc autem dico secundum in-
dulgentiam non secundum imperi-
um quis autem peccatum esse ne-
gat cum dat veniam facientibus
applicata fatetur auctoritas ubi
dicit audeat aliquis vestrum
adversus alterum negotium habens
iudicari apud iniquos et non
apud sanctos/ paulo plus se-
cularia igitur iudicia si habu-
eritis in quibus eos qui contemp-
tibiles sunt in ecclesia hos
constituite ad iudicandum/ ad
verecundiam vobis dico sic non
est inter vos quisquam sapiens
qui possit inter fratres iudicare
sed frater cum fratre iudicio con-
tendit/ et hoc apud infideles
iam quidem possit putari in-
dicium adversus alterum non esse
peccatum sed tantum quod etiam
vellem iudicari nisi secundum
adiungeret iam quidem omnino
delictum est in vobis quod iudicia

Hec vobis[?] et ne quisquam
excusaret ut diceret iustum
se habere negotium sed iniquitatem
se pati quam vellet a se iudi-
cium sententia removeri conti-
nuo talibus cogitationibus
vel excusationibus occurrit
atque ait: Quare non
magis iniuriam patimini? Quare
non potius fraudamini? ut
ad id redeatur quod dominus ait:
Si quis voluit tunicam tuam
tollere et in iudicium tecum procedere
dimitte illi et pallium; et ab eo
eo qui abstulit[?] tua
noli repetere. Prohibuit itaque
nos de secularibus negotiis
et rebus habere iudicium ex qua
doctrina apostolus dicit esse delic-
tum. Tamen cum sinit in ecclesia talia
iudicia fieri inter fratres fratribus
iudicantibus, sed ceterum vero
terribiliter vetat, manifestum
est etiam hic secundum veniam conce-
datur infirmis. Propter hec atque
huiusmodi peccata alia licet istis
minora que fiunt verborum et cogi-
tationum offensionibus apostolo
Iacobo confitente atque di-
cente: In multis enim offendimus
omnes, oportet cottidie crebroque o-
remus dominum atque dicamus:
Dimitte nobis debita nostra;
nec in eo quod sequitur mentiamur:
sicut et nos dimittimus debitoribus
nostris. Sequitur. Si

De quibusdam peccatis que levi-
ssima putarentur nisi graviora
in scripturis esse demonstrarentur. 81

Sunt autem que levissima
putarentur nisi in scripturis
demonstrarentur opinione graviora.
Quis enim fatue dicentem fra-
tri suo reum gehenne putaret nisi
veritas diceret? Cui tamen vulneri
subiecit continuo medicinam,
preceptum fraterne reconciliationis
adiungens moxque ait: Si
offers munus tuum ante altare.
Aut quis estimaret quam ma-
gnum peccatum sit dies observare
et menses et annos et tempora,
sicut observant hii qui certis die-
bus et annis sive mensibus vo-
lunt vel nolunt aliquid incho-
are, eo quod secundum vanas doctrinas
hominum fausta vel infausta exti-
mant tempora, nisi huiusmodi mali
magnitudinem ex timore apostoli
penderemus qui talibus ait: Ti-
meo ne forte sine causa la-
boraverim in vobis. Sequitur[?] 82

Quod et magna peccata cum
in consuetudinem venerint aut parva aut
nulla esse creduntur. fiat hola 82

Huc accedit quod peccata qua-

Res magna et horrenda cum in consuetudinem venerint aut parva aut nulla esse creduntur, usque adeo ut non solum occultanda verum etiam predicanda ac diffamanda videantur, sicut scriptum est: laudatur in desideriis anime sue. Talis in divinis libris iniquitas clamor notatur, sicut habes apud Ezechiam prophetam de vinea mala: Expectavi inquid ut faceret iudicium, fecit autem iniquitatem et non iustitiam sed clamorem. Unde et in Genesi: clamor Sodomorum et Gomorreorum multiplicatus est coram me, quia non solum puniebantur apud eos illa flagitia verum etiam publice velut leges frequentabantur. Sic modo nostris temporibus multa mala et si non talia in apertam consuetudinem iam venerunt, ut pro his non solum excommunicare aliquem laicum non audeamus sed nec clericum degradare. Unde cum exponerem ante aliquot annos epistolam ad Galatas, in eo ipso loco ubi ait apostolus: Timeo ne forte iam sine causa laboraverim in vobis, exclamare compulsus sum: Ve ve peccatis hominum que sola inusitata ex-

horrescimus; usitata vero, pro quibus abluendis sanguis Christi effusus est, quamvis tam magna sint ut omnino contra se claudi faciant regnum dei, sepe videndo omnia tolerare, sepe tolerando nonnulla etiam facere cogimur. Atque utinam o domine non omnia que non potuerimus prohibere faciamus. Sed videte utrum immoderatus dolor incaute me compulerit dicere. 8z

De duabus causis ignorantie et infirmitatis quibus peccamus

83 Hoc nunc dico quod in aliis opusculorum meorum locis iam sepe dixi: duobus modis peccamus, scilicet aut nondum videndo quid facere debeamus, aut non faciendo quod debere fieri iam videmus. Quorum duorum illud ignorantie malum est, hoc infirmitatis. Ignorantia Infirmitas

Contra que quidem pugnare nos convenit, sed profecto vincimur nisi divinitus adiuvemur, ut non solum videamus sed etiam accedente sanitate dilectio iustitie vincat in nobis earum rerum delectationes quas vel habere cupiendo vel amittere metuendo scientes videntesque peccamus. Iam non solum peccatores sumus, quod eramus et cum per ignorantiam peccabamus, verum et legis prevari-

creditores enim id est non facimus
quod non faciendum esse scimus
quia vel non solum si peccantibus
ut ignoscat vel quod dicimus
Dimitte nobis debita nostra
sicut et nos dimittimus debito-
ribus nostris verum eciam ne peccemus
ut regat vel quod dicimus
Ne nos inferas in temptacionem
rogandus est cui dicitur
in psalmo Dominus illuminacio mea
detrahit ignoranciam et salus
infirmitatem. Capitulum 82

Quod gracia dei necessaria est
ut peccatori pudor ut penitencia
agatur. Incipit capitulum 83.

8x Nam et ipsam penitenciam quam
digna causa est secundum
rigorem ecclesie ut agatur
plerumque infirmitate non agitur
tamen quia pudor et timor est
displicendi dum plus delec-
tat hominum estimacio quam
iusticia qua se quisque humili-
at penitendo. Unde non solum
cum agitur penitencia verum eciam
ut agatur dei gracia necessaria est.
Alioquin non diceret apostolus de
quibusdam ne forte det illis
deus penitenciam et ut petrus a-
mare fleret premisit evangelista
et ait respexit eum dominus.

Sequitur capitulum 84
Quod spiritus in spiritum sanctum

irremediabiliter peccent qui
in ecclesia katholica remitti sibi peccata
usque ad finem mundi non fore
non credunt etc. wyclyffe 8-

Qui in ecclesia dimitti peccata
non credens contempnit
tantam divini muneris largitatem
et in hac obstinacione mentis
diem claudit extremum reus
est illo irremissibili peccato in spiritum
sanctum in quo Christus peccata dimittit.
De qua questione difficillima
in quadam vel solo conscripto
libello quantum tam elucidatissime
pertenui disputavi. Capitulum 85

De ultima atque generali corporum
carnis. Incipit capitulum 86

Iam vero de resurrectione carnis
non sicut quidam revixerunt
iterum que mortui sunt sed in eter-
nam vitam sicut Christi ipsius
resurrectio quam admonens possi-
bilem disputare omnibus
questionibus que de hac re
moveri solent satisfacere
non in nomine resurrecturam
tamen carnem omnium qui nati sunt
hominum atque nascentur et mortui
atque morientur nullo modo debet du-
bitare christianus. Capitulum 87.

Neque eciam monstra que
nascuntur et vivunt quamvis
cito moriantur resurrectura
negabuntur aut resurrectura

88

Questio de abortivis fetibus

Hic de primo occurrit de abortivis fetibus questio
qui iam quidem nati sunt
in uteris matrum sed nondum
ita ut eis possint renasci.
Si enim resurrecturos eos dixerimus,
de his qui iam formati sunt tolerari potest
utcumque quod dicitur. Informes
vero abortivos quis non
proclivius perire arbitretur, sicut
semina que concepta non fuerint?
Sed nec quis negare audeat,
licet affirmare non valeat, id
acturam resurrectionem ut quidquid
forme defuit impleatur,
atque ita non desit perfectio que
accessura fuit cum tempore, que
admodum non erunt vitia que
accessura erant tempore, ut neque
ex dies neque quod aptum et
congruum dies attulerant fraudetur,
nec quod
adversum atque contrarium dies attulerant
vitia temporis; sed integretur
quod nondum erat integrum
sicut restaurabitur. 88

Disputatio questionis quando incipiat
homo in utero matris vivere
cum ad resurrectionem pertinere
credatur. Incipit

Hinc profecto scrupulosissime quidem
inter doctissimos
viros queri ac disputari potest
quod utrum ab homine inveniri
possit ignoro quando incipiat
homo in utero vivere: utrum
sit quedam vita occulta
que nondum motibus viventis
appareat. Nam negare vixisse
puerperia que propterea membratim
exsecantur ut eiciantur
ex uteris pregnantium, ne matres
quoque si mortua ibi relinquantur
occidant, impudentia
nimia videtur. Ex quo autem
incipit homo vivere ex illo
utique iam mori potest; mortuus
vero ubicumque mors illi potuit
evenire, quomodo ad resurrectionem pertineret
ac mortuorum reperire non
possum. Sequitur 89

De monstris que nascuntur
et cito moriuntur cum concordia de
cum deformi vel bimembris

87

Neque enim monstra que nascuntur
et vivunt, quamlibet cito
moriantur, aut resurrectura
negabuntur aut resurrectura
credenda sunt, et non potius
correcta emendataque natura.
Absit enim ut illum bimembrem

qui nuper natus est in oriente
de quo fratres fidelissimi qui
eum viderunt retulerunt et sancte
memorie Ieronimus presbiter
conscriptum aut scriptum reliquit.
Absit in quam ut unum hominem
duplicem ac non potius duos
in futurum quod fuerunt si gemini
nascerentur resurrecturos ex-
istimemus. Ac cetera singulis
partum vel amplius vel minus
aliquid habendo vel quadam ni-
mia deformitate monstra di-
cuntur ad humane nature figuram in-
tegre revocabuntur ita ut sing-
ule anime singula sua corpora
obtineant nullis coherentibus
etiam quecumque coherentia nata
fuerant sed seorsum sibi singula
sua membra gestantibus
quibus humani corporis completur
integritas. Capitulum 90

Quod omnis caro hominis mor-
tui in quibuslibet elementis trans-
mutetur anime quam reliquit pre-
revocatur. Incipit capitulum

90 Non autem deo perit terre-
na materies de qua mortalium
creatur caro si in quemlibet
pulverem cinerem ve solvatur
etiam in quoslibet halitus auras que
et diffugiat in quamque aliorum corporum
substantiam vel in ipsa elementa vertatur
in quorumcumque animalium etiam
et hominum cibum cedat carnemque
mutetur illi anime humane puncto
temporis redit que illam primitus
ut homo fieret cresceret et viveret
animavit. Capitulum 91

Non esse consequens ad easdem
corporis partes ubi lapsa sunt
in resurrectione revocari sicut in
statue solubilis metalli

Ipsa itaque terrena materies 91
que discedente anima fit
cadaver non ita in resurrectione reparabitur
ut ea que dilabuntur et in alias
atque alias aliarum rerum species
formas que vertuntur quamvis
ad corpus redeant unde
dilapse sunt ad easdem cor-
poris partes ubi fuerunt redi-
re necesse sit. Alioquin si capillis
capitis redit quod tam crebra
tonsura detraxit si unguibus
quod totiens dempsit
exsectio immoderata et in-
decens cogitantibus et ideo
resurrectionem carnis non credentibus
occurrit informitas sed
quemadmodum si statua cuius-
libet solubilis metalli igne
liquesceret aut contereretur in pul-
verem aut funderetur in massa
et eam vellet artifex rursus

rursus eiusdem materie quantitate
vellet reparare ut in ea esset si-
cut eandem integritatem que ex particu-
la materie cuicumque membro
statue redderetur dum tamen totum
ex quo constituta fuerat restituta
resumeret ita deus mirabilis
et ineffabilis artifex de toto
quo caro nostra constiterat eam
eam mirabili et ineffabili celeritate
restituet nec aliquid attinebat
ad eius reintegrationem utrum
capilli ad capillos reddeant
et ungues ad ungues an quicquid
quod eorum perierat mutetur in car-
nem et partes alias corporis revocetur
curante artificis providentia ne
quid quod indecens fiat scilicet.

Sequitur capitulum 92 Ponitur
Utrum equales sint an diverse
stature vel figure resurgentium
corporum. Incipit [illegible]

Nec illud consequens est ut ideo
92 diversa sit statura rediviviscentium
singulorum qui fuerunt
diversa viventium ut macri cum
eadem macie aut pingues
cum eadem pinguedine reviviscant.
Sed si hoc est in consilio
creatoris ut in effigie sua cuiusque
proprietas et discernibilis similitudo
servetur in ceteris autem corporis
bonis equalia cuncta reddantur
ita modificabitur illa in uno-
quoque materies ut nec aliquid
quod ex ea pereat et quod alicui
defecerit ille suppleat qui
etiam de nichilo potuit quod
voluit operari. Si autem in mem-
bris resurgentium rationa-
bilis equalitas est sed vocu-
quibus cantus impletur sic fiet
cuique de materia quod et homines
reddat angelicis cetibus
et nichil in corpore in quo veniens
ingerens sensibus inde de-
corum quippe aliquid non erit
sed reformabitur quod est futurum
est si non decebit scilicet 93

Qualiter resurgant sanctorum
corpora sine ullo vicio sine
ulla deformitate corruptione

Resurgent ergo sanctorum
corpora sine ullo vicio si- 93
ne ulla deformitate corruptione
onere difficultate in quibus
tanta facilitas quanta
felicitas erit. Propter quod et spiritua-
lia dicta sunt cum procul dubio
corpora sint futura non
spiritus. Sed sicut nunc corpus
animale dicitur quod tamen corpus
non anima est ita tunc
spirituale corpus erit cor-
pus tamen non spiritus erit. Proinde

atinet ad corrupcionem que
nunc agravat animam et ad
vicia quibus caro adversus
spiritum concupiscit tunc non erit
caro sed corpus / quia et cele
stia corpora perhibentur / propter quod
dictum est caro et sanguis non
possidebunt regnum dei tamquam
exponens quod dixit neque cor
rupcio incorrupcionem po
ssidebit quod dixit corrupcio
et quod prius regnum dei hoc
postius incorrupcionem / quantum
autem atinet ad substanciam eciam
tunc caro erit propter quod et post
resurreccionem corpus christi caro
appellata est / sed non ait apostolus
seminatur corpus animale resur
get corpus spirituale / Quia
tanta erit tunc concordia car
nis et spiritus vivificante spiritu
sine sustentaculi alicuius indige
ncia subdita carne ut nil
nobis repugnet et nobis sed
sicut foris neminem tunc
ita nec intus nos ipsos
paciemur inimicos etc. 97
Quinto: circa illa resurgent que
amissa perdicionis non sunt disti
97 Quicumque non ab illa perdicionis
massa que facta est per primum
primum non liberantur per unum

mediatorem dei et hominum resur
gent quidem et ipsi unusquisque
cum carne sua Sed ut cum
diabolo eiusque angelis puniantur
utrum sane ipsi cum viciis et de
formitatibus corporum suorum
resurgant quecumque in eis
viciosa et deformia membra
gestaverunt in inquirendo labo
rare quid opus est neque enim
fatigare nos debet incerta eorum
habitudo vel pulcritudo quorum
erit certa et sempiterna dampnacio
nec moveat quomodo in eis erit
corpus incorruptibile si mori
non poterit aut quomodo corrup
tibile si dolere poterit non
est enim vera vita nisi ubi feliciter
vivitur nec vera incorrupcio nisi
ubi salus nullo dolore cor
rumpitur ubi autem infelix anime
mori non sinitur ut ita dicam
mors ipsa non moritur et ubi dolor
perpetuus non interimit sed affli
git ipsa corrupcio non finitur
hec in sanctis scripturis secunda mors
dicitur Sequitur 98
Quod nec prima nec secunda mors
homini accidisset si non adam
peccasset et quod ipsius in pri
[illegible] mitissima
tamen erit pena parvulorum

97 Hec pena tamen qua sine corpore
anima relinquere cogitur nec
secunda qua penale corpus anima
relinquere non permittitur homini
accidisset si nemo peccasset
Mitissima sane omnium pena erit
eorum qui preter peccatum quod originale
traxerunt nullum insuper addiderunt
et tamen quisque ibi tollerabiliorem
habebit damnationem quanto hic
minorem vel maiorem habuit ini-
quitatem Sequitur 96 Capitulum
Quod remanentibus impiis
in damnatione eterna tunc scient
iusti quid boni eis contulerit
gratia Incipit capitulum

96 Remanentibus itaque in eterna
damnatione angelis et hominibus reprobis
in eterna pena tunc sancti scient
plenius quid boni eis contulerit
gratia tunc rebus ipsis eviden-
tius apparebit quod in psalmo
scriptum est misericordiam et iudicium
cantabo tibi domine quia nisi per
indebitam misericordiam nemo liberatur
et nisi per debitum iudicium nemo
damnatur Sequitur 95
Quod omnia que nos latent
tunc non latebunt

95 Tunc non latebit quod nunc
latet cum de duobus parvulis unus
esset assumendus per misericordiam
et alter relinquendus per iudicium
in quo is qui assumeretur agnosceret
quid sibi per iudicium deberetur nisi domini
misericordia subveniret cur ille
potius quam iste esset assumptus
cum una causa foret ambo-
bus cur apud quosdam non
facte sunt virtutes que si facte
fuissent egissent illi homines
penitentiam et facte sunt apud eos
qui non fuerant credituri aper-
tissime namque dominus dicit Ve
tibi corozaym ve tibi bedzay-
da quia si in tyro et sydone
facte fuissent virtutes que facte
sunt in vobis olim in cinere
et cilicio penitentiam egissent nec
utique deus iniuste noluit sal-
vos fieri cum possent salvi
esse si vellent tunc in clari-
ssima sapientie luce videbitur
quod nunc piorum fides habet antequam
manifesta cognitione videatur
quam certa et immutabilis et effi-
cacissima sit voluntas dei
quam multa possit et non
velit nichil autem velit
quod non possit quamque
sit verum quod in psalmo canitur
deus autem noster in celo sursum omnia que-
cumque voluit fecit quod utique
non est verum si aliqua voluit
et non fecit et quod est indignius
ideo non fecit quia ne fieret

quod volebat omnipotentis volun
tas hominis impedimunt / non
ergo sit aliquid nisi omnipotens
fieri velit vel sinendo ut
fiat vel ipse faciendo etc.
Quod vera confessione ac
deum omnipotentem de bene
facere etiam cum sinit fieri ma
lum Incipit capitulum 98
98 Nec dubitandum est deum
bene facere et sinendo fieri
quecumque fiunt male non enim
hoc nisi iusto iudicio sinit
et profecto bonum est omne quod
iustum est / quamvis ergo ea
que mala sunt in quantum
mala sunt bona non sint / tamen
ut non solum bona sed etiam
sint et mala bonum est / nam
nisi esset hoc bonum ut essent
et mala nullo modo esse sinerentur ab
omnipotente deo bono / cui procul
dubio quam facile est
quod vult facere tam facile est
quod non vult esse non sinere
hoc nisi credamus periclitatur ipsum
nostre confessionis initium
qua nos in deum patrem om
nipotentem credere confitemur / neque
enim ob aliud veraciter vocatur
omnipotens nisi quoniam quicquid vult
potest / nec voluntate

cuiuspiam creature voluntatis
omnipotentis impeditur effectus etc.
Questio de textu quod dicit apostolus
quod omnes homines vult salvos
fieri Incipit capitulum 99 Rubrica 99
Quam ob rem videndum est
quemadmodum sit de deo
dictum / quod et hic apostolus verissime
dixit / omnes homines vult
salvos fieri / cum enim non omnes
sed multo plures non fiant salvi /
videtur utique non fieri quod vult
deus fieri / humana scilicet voluntate
impediente voluntatem dei.
Cum enim queritur causa / cur non
omnes salvi fiant / responderi
solet / quia hii noluerunt / quod
de parvulis dici non potest
quorum non est velle seu
nolle / nam quod in fantulinomine
faciunt si eorum voluntati
iudicetur esse tribuendum / cum ba
ptizantur cum resistunt quantum
possunt et nolentes eos salvos
fieri deberemus / sed apertius
dominus in evangelio compellens in
pium civitatem quotiens inquit
volui congregare filios tuos
sicut gallina pullos suos
et noluisti / tamquam dei volun
tas superata sit hominum voluntatibus
et infirmissimis nolendo impedientibus

non potuerit potentissimus quod volebat / et ubi est illa omnipotentia / qua in celo et in terra omnia que cumque voluit dominus fecit / si colligere filios iherusalem voluit et non fecit / cum potius / illa quidem filios suos ab ipso colligi noluit / sed ea quoque nolente filios eius collegit quos ipse voluit / quia in celo et in terra non que dam voluit et fecit quedam vero voluit et non fecit sed omnia quecumque voluit fecit. De^r 100

Quod omnipotentia dei malas hominum voluntates in bonum convertat / et quare iacob ab esau sit distinctus

100 Quis porro tam impie desipiat ut dicat deum malas hominum voluntates quas voluerit quando voluerit ubi voluerit in bonum non posse convertere / Sed cum facit per misericordiam facit / cum autem non facit per iudicium non facit / quoniam cuius vult miseretur / et quem vult obdurat / quod ut diceret apostolus gratiam commendabat / ad quam commendandam de rebecce utero geminis fuerat iam locutus / quibus nondum natis nec aliquid agentibus boni seu mali / sed ut secundum electionem propositum dei permaneret / non ex operibus sed ex vocante dictum est ei / quia maior serviet minori / propter quod adhibuit alterum propheticum testimonium ubi scriptum est iacob dilexi esau autem odio habui. Sentiens quemadmodum possit hoc quod scriptum est permovere eos qui penetrare intelligendo non possunt hanc altitudinem gratie / quid dicemus ait numquid iniquitas est apud deum / absit. Iniquum quippe cum videtur ut sine ullis bonorum malorumve operum meritis unum deus diligat et oderit alterum. Qua in re si futura opera vel bona huius vel mala illius que deus utique presciebat vellet intelligi nequaquam diceret non ex operibus sed diceret ex futuris operibus / eoque modo istam solveret questionem / immo nullam quam solvere opus esset faceret questionem / Nam cum respondisset absit id est absit ut iniquitas apud deum sit / mox ut probaret nulla hoc iniquitate dei fieri / moysi enim dicit miserebor cui misertus ero / Quis enim nisi insipiens deum iniquum putet sive indebitam penam irrogat digno sive misericordiam prestet indigno / Deinde

infert et dicit igitur non vo-
lentis neque currentis sed miserentis
est dei. Ambo itaque gemini na-
tura filii ire nascebantur nullis qui-
dem operibus propriis sed originaliter
ex adam vinculo dampnationis
obstricti/ Sed qui dixit miserebor
cui misertus ero Jacob dilexit
per misericordiam gratuitam/ esau autem
odio habuit per iudicium debitum
/quod cum deberetur ambobus in alio
alter agnovit non de suis di-
stantibus meritis sibi esse glo-
riandum quod in eadem causa
idem supplicium non incurrit
sed de divine gratie largitate quia
non volentis neque currentis
sed miserentis est dei altissimo
cui sane saluberrimo sacramento
universa faciens atque ut ita
dixerim vultus sacrarum scripturarum
bene intuens id monere videtur
ut qui gloriatur in domino glorietur

Sequitur commendatio
iudiciorum dei secundum quod ostendit
apostolus in obduratione pharao-
onis Incipit capitulum 101

Cum apostolus dei misericordiam
commendasset in eo quod
ait igitur non volentis
neque currentis sed miserentis

est dei deinde ut etiam iudicium
dei commendaret qui in quo non
fit misericordia non iniquitas sed
iudicium/ non est quippe iniqui-
tas apud deum continuo subiunxit
ad quod ait dicit scriptura pharaoni
quia ad hoc excitavi te ut
ostendam in te virtutem meam
et ut annuntietur nomen meum in
universa terra/ Quibus dictis
utrumque concludens .i. et ad mi-
sericordiam et ad iudicium ergo in-
quit cui vult miseretur et quem
vult obdurat nec iniquitate
ut nec liberatus de suis meritis glo-
rietur nec dampnatus nisi
de suis meritis conqueratur. Sola
enim gratia redemptos discernit a per-
ditis quos in unam concreverat
perditionis massam ab origine
ducta causa communis/ Hoc autem cum quis
ita audit ut dicat quid
adhuc conqueritur nam voluntati
eius quis resistit tamquam
malus propterea non videatur
esse culpandus quia deus cuius
vult miseretur et quem vult obdurat
absit ut pudeat nos hoc respondere
quod respondisse videmus apostolum
O homo tu quis es qui res-
pondeas deo numquid dicit figmentum
ei qui se finxit quid me fecisti

sic. An non habet potestatem figulus
luti ex eadem massa facere aliud
vas quidem in honorem aliud
in contumeliam. Hoc loco enim
quod stulti putant apostolum in
responsione defecisse et inopia re-
dendae rationis repressisse contra-
dictoris audaciam. Sed magnum
habet pondus quod dictum est O ho-
mo tu quis es qui respondeas deo.
Et talibus quippe hominibus adhuc capa-
citatis considerationem ignorantibus
verbo quidem brevi sed re ipsa
magna est reddita ratio. Si enim
haec non capiunt quis es qui respondeas
deo. Si autem capiunt magis non inveniunt
quid respondeant. Vident enim si capiunt
sic universum genus humanum tam
iusto iudicio divino in apostatica
radice damnatum ut etsi nullus
inde liberaretur nemo recte posset dei
vituperare iustitiam. Et qui liberantur
sic oportuisse liberari ut ex pluribus
non liberatis atque in damnatione ius-
tissima derelictis ostenderetur quid
meruisset universa conspersio et quo
etiam istos debitum iudicium dei
damnaret nisi eius indebita
misericordia subveniret. Ut volentium
de suis meritis gloriari omne os
obstruatur et qui gloriatur in domino
glorietur. De eminencia operis dei
qua fit ut de malis hominum
voluntatibus bona ipse
suam impleat voluntatem.
Incipit capitulum 102. Ame

Haec sunt magna opera domini
exquisita in omnes vol-
untates eius et tam sapienter
exquisita ut cum angelica
et humana creatura peccasset id est non quod
ille sed quod voluit ipsa fe-
cisset et per eandem voluntatem
qua factum est quod creator
noluit impleret ipse quod voluit
bene utens et malis tamquam
summe bonus ad eorum damp-
nationem quos iuste praedesti-
navit ad poenam et ad eorum
salutem quos benigne praede-
stinavit ad gratiam. Quantum enim
ad ipsos attinet quod deus no-
luit fecerunt. Quantum vero ad omni-
potenciam dei nullo modo id efficere
valuerunt. Hoc quippe ipso quod
contra voluntatem dei fecerunt
de ipsis facta est voluntas eius.
Propterea namque magna opera
domini exquisita in omnes vo-
luntates eius ut miro et
ineffabili modo non fiat praeter
voluntatem eius quod etiam contra

lo2

100

Voluntates omnis sic ut non fieret
si non fierent nec essent nec
bona sunt. Si volens utique
vult bonus fieri male nisi
omnipotens et de malo possit facere
bonum. Aliquando autem bona voluntate
homo vult aliquid quod
Deus non vult et ipse bona
multo amplius multoque certius
voluntate. Nam illius mala
voluntas esse nunquam potest tamquam
si bonus filius patrem velit
vivere quem Deus bona vol-
untate vult mori. Et rursus fieri
potest ut hoc velit fieri homo
voluntate mala quod Deus
vult voluntate bona. velud
si malus filius velit mori
patrem. hoc etiam velit Deus. Nempe
ille vult quod non vult Deus
iste vero id quod vult et Deus
vult et tamen pietas consonat
quamvis aliud volentis quam
huius idem volentis impietas. tantum
interest quid velle sit
homini quod Deo congruat
et ad quem finem suam quisque
referat voluntatem ut approbetur
vel improbetur. Nam Deus
quasdam voluntates suas
utique bonas ita implet
per malorum hominum voluntates
malas sicut per Iudeos ma-
livolos bona voluntate patris
Christus pro nobis occisus est.
Quod tam bonum fuit ut
apostolus Petrus quando id fieri no-
lebat satanas ab ipso qui
occidi venerat diceretur. Quam
bone apparebant voluntates
fidelium qui nolebant apostolum
Paulum Ierusalem pergere ne ibi pa-
teretur mala que Agabus
propheta predixerat et tamen illa
Deus pati volebat pro annunci-
anda fide Christi exercens martirem.
Neque istam bonam voluntatem
suam Deus implevit per Christianorum
voluntates bonas sed per Iudeorum
voluntates malas et ad eum
potius pertinebant qui nole-
bant quod volebat quam illi
per quos volentes factum est quod
volebat quia id ipsum quidem
sed ipse per eos bona illi autem
mala voluntate fecit ipse.

Quod quante sint voluntates
que conveniant aut non conveniant
voluntati Dei invicta permanet vo-
luntas Dei. Incipit 102 Buoh

Sed quantelibet sint voluntates
vel angelorum vel hominum vel
bonorum vel malorum vel id quod
Deus vel aliud volentes facere
quam Deus Dei omnipotentis voluntas
semper invicta est que mala esse

iniqua pertinet cum mala ex
rogat iusta est et profecto que
iusta est mala non est. Deus
igitur omnipotens sive per misericordiam
cui vult misereatur sive per iudi
cium quem vult obduret nec
inique aliquid facit nec nisi
volens quodcumque fiat et omnia
quecumque vult facit. c. 103
Quomodo intelligatur deum velle
omnes homines salvos fieri

Ac per hoc cum audimus et in sacris
litteris legimus quod velit
omnes homines salvos fieri non
tamen ideo derogandum omnipotentissime
dei voluntati aliquid sed
ita intelligendum quod scriptum est
qui omnes homines vult salvos
fieri tamquam diceretur nullum hominem
fieri salvum nisi quem velit
ipse fieri salvum non quod nullus
sit hominum nisi quem salvum
velit fieri sed quod nullus sal
vus fiat nisi quem ipse velit
et ideo sit rogandus ut velit
quia necesse est fieri si voluerit
de orando quippe deo agebat
apostolus cum hoc diceret. Sic enim
intelligimus et quod in evangelio
scriptum est qui illuminat omnem
hominem venientem in hunc
mundum et ideo quia nullus est
hominum qui non illuminetur sed quia
nisi ab ipso nullus illuminatur.
Aut certe sic dictum est qui omnes
homines vult salvos fieri non
quod nullus hominum esset quem
salvum fieri nollet qui virtutes
miraculorum facere noluit apud
eos quos dicit acturos fuisse
penitentiam si fecisset sed ut omnes
homines omne genus hominum
intelligamus per quascumque
distributum differentias reges
privatos nobiles ignobi
les sublimes humiles doc
tos indoctos integri corporis
debiles ingeniosos tardi
cordes fatuos divites
pauperes mediocres mares
feminas infantes pueros
adolescentes iuvenes se
niores senes in linguis omnibus
in omnibus moribus in omnibus
artibus in professionibus
omnibus in voluntatum et con
scientiarum varietate innumerabili
constitutos et si quid aliud
differentiarum est in hominibus. Que est
enim gens unde non deus
per unigenitum filium suum
dominum nostrum de omnibus gentibus
salvos homines fieri velit
et ideo faciat quia omnipotens velle

2

in carne non potest quamquam do-
luit. Precepit enim apostolus ut
oraretur pro omnibus hominibus
et precipue addiderit pro regibus
et his qui in sublimitate sunt
qui putari poterant fastu
potentie et superbia secularis
fidei christiane humilitatem abhorrere.
Proinde dixit hoc enim bonum
est coram salvatore nostro deo
id est ut pro talibus oretur
statim ut desperationem tolleret
addidit qui omnes homines
vult salvos fieri et in agnitionem
veritatis venire. Hoc quippe deus
bonum iudicavit ut orationibus
humilium dignaretur salutem
prestare sublimium. quod utique
iam videmus impletum. Isto
locutionis modo et dominus usus
est in evangelio ubi ait phariseis
decimatis mentam et rutam
et ciminum et omne olus. neque
enim pharisei et quecumque aliena
et omnium per omnes terras alienigenarum
omnia olera deci-
mabant. Sicut ergo hic omne
olus omne olerum genus ita
et illic omnes homines omne hominum
genus intelligere possumus
et quocumque modo alio intelligi potest
dummodo tamen credere non cogamur

aliquid omnipotentem voluisse
fieri factumque non esse qui sine ullis
ambiguitatibus in celo et in
terra sicut veritas cantat omnia
quecumque voluit fecit profecto
voluit facere quecumque fecit. 103.
Quod prescius deus primum hominem
peccaturum predestinavit bene facere
de malo omnis incipit 104 cam

Quippe et primum hominem deus in ea 107
salute in qua conditus erat
custodire voluisset eumque opportuno
tempore post genitos filios sine inter-
positione mortis ad meliora
perduceret ubi iam non solum
peccatum non committeret sed nec vo-
luntatem posset habere peccandi sed
permanendi sine peccato sicut sancti
fuerint perpetuam voluntatem tantum
esse prescisset. Quia vero eum
male usurum libero arbitrio id
est peccaturum esse prescivebat ad hoc
potius preparavit voluntatem suam
ut bene ipse faceret et de male fa-
ciente ac sic hominis voluntas
mala non evacuaretur sed nichilominus
impleretur omnipotentis bona volu-
ntas semper. 105. Amen

Qualem oportuit primum hominem 106
fieri et qualis per gratiam futurus sit.

Sic enim oportebat primus homines
fieri ut et bene velle posset

et male nec gratis sibi ut imperare
si male peccando fieret ut male ne-
cessario possit nec eo libero careret
arbitrio. Multo quippe liberius erit
arbitrium quod omnino non poterit
servire peccato. Neque enim culpanda
est voluntas aut voluntas non est
aut libera dicenda non est qua
beati esse volumus ut esse
miseri non solum nolumus
sed nequaquam prorsus velle possimus.
Sicut ergo anima nostra et nunc
nolle infelicitatem ita tunc
nolle iniquitatem semper habitura
sed ordo pretermittendus non
fuit in quo deus voluit ostendere
quam bonum sit animal rationale
quod etiam peccare non possit quam-
vis sit melius peccare non
posse. Sequitur capitulum 106

De immortalitate quam perdidit homo
per liberum arbitrium et quam est accep-
turus per gratiam wortecy

Sed minor fuit immortalitas
sed tamen fuit in qua posset
etiam non mori quamvis maior
futura sit in qua non possit
mori. Illam itaque perdidit
per liberum arbitrium hanc est
accepturus per gratiam quam
si non peccasset accepturus
fuerat meritis quamvis sine gratia
nec ullum tunc meritum esse
potuisset. Quamvis et si peccatum in
solo esset libero arbitrio con-
stitutum non tamen iustitiae retinen-
dae sufficiebat liberum arbitrium
nisi participatione immutabilis
boni divinum adiutorium preberetur.
Sicut enim mori est in hominis
potestate cum velit nemo est enim
qui non se ipsum ut nihil aliud
dicam non edendo possit
occidere ad vitam vero tenendam
voluntas non satis est si ad-
iutoria sive alimentorum sive
quorumcumque tutaminum desint.
Sic ergo homo in paradiso ad se occi-
dendum relinquendo iustitiam
idoneus erat per voluntatem
ut autem ab eo teneretur vita in
iustitiae parum erat velle nisi ille
qui eum fecerat adiuvaret.
Sed post istam ruinam maioris misericordiae
dei quando et ipsum arbitrium liberan-
dum est a servitute cui domina-
tur cum morte peccatum ut omnino per
se ipsum sed per solam dei gratiam
que in fide Christi posita est libe-
retur ut voluntas ipsa sicut scrip-
tum est a domino preparetur qua
cetera dei munera capiuntur per
que venitur ad munus eternum.
Sequitur capitulum 108

Quod gratia dei sit [illegible]

secundum apostolum stipendium enim peccati
mors. Et quia primus homo suam
potius quam Dei faciens volun-
tatem deperit, secundum sit voluntas
Dei. Incipit capitulum

108 Unde ipsam vitam eternam
que utique certa merces est operum
bonorum apostolus Dei gratiam appe-
llat: stipendium, inquit, peccati mors
est, gratia autem Dei vita eterna in
Christo Ihesu domino nostro. Stipendium
pro opere militie debitum redditur,
non donatur; ideo dixit stipendium
peccati mors, ut mortem peccato non
immerito illatam debitam demonstraret.
Gratia vero nisi gratuita est gratia non
est. Intelligendum est igitur etiam
ipsa hominis bona merita esse Dei
munera, quibus cum vita redditur,
quid nisi gratia pro gratia donatur?
Sicut ergo factus est homo rectus
ut et manere in ea rectitudine po-
sset non sine divino adiutorio et
suo fieri perversus arbitrio, et utrum-
libet horum elegisset, Dei voluntas
fieret aut ab illo aut etiam de
illo. Proinde quia suam maluit
facere quam Dei, de illo facta est volun-
tas Dei, qui ex eadem massa
perditionis que de illius stirpe
profluxit facit aliud vas in hono-
rem, aliud in contumeliam
per iudicium, ut nemo glorie-
tur in homine ac per hoc nec in se. Sed

Per qualem mediatorem reconciliari
oportebat Deo genus humanum

Neque enim nec per ipsum liberaremur 109
unum mediatorem Dei et hominum
hominem Christum Ihesum, nisi esset et Deus.
Sed cum factus esset Adam, homo scilicet rectus,
mediatore non erat opus.
Cum vero genus humanum peccata lon-
ge separarunt a Deo, per mediatorem
qui solus sine peccato est natus
et vixit, occisus est, reconciliari
nos oportebat Deo usque ad carnis
resurrectionem in vitam eternam,
ut humana superbia per humilitatem Dei argu-
eretur ac sanaretur, et demonstraretur
homini quam longe a Deo recessa-
tur, per incarnatum Deum exemplum obedientie
contumaci homini preberetur, et Unigenito
suscipiente formam servi que nichil
ante meruerat fons gratie panderetur,
et carnis etiam resurrectio redemp-
toribus promissa in ipso redemptore
premonstraretur, et per eandem naturam
quam se decepisse letabatur dyabolus
vinceretur, nec tamen homo gloriaretur ne iterum
superbia nasceretur. Et si quid aliud
de tanto mediatoris sacramento
a sapientioribus videri ac dici po-
test, aut tantum videri etsi dici non
potest. Sequitur capitulum 109

Quomodo se habeant anime defunctorum
ante ultimam resurrectionem

Tempus autem quod inter hominis 110
mortem et ultimam resurrectionem

postremam interpositum est animas
aut in paradisi receptaculis co
tinet aut in aliis quibuscumque
abditis sicut una queque digna
est requie vel erumpna pro eo
quod sortita est in carne dum
viveret. Sequitur. C. 10.

De sacrificiis vel de elemosinis
que pro baptizatis defunctis omnibus offeruntur.

||| Neque enim negandum est defunctorum animas pietate suorum
viventium relevari cum pro
eis sacrificium mediatoris offertur
vel elemosine in ecclesia fiunt. Sed eis
hec prosunt qui cum viverent hec
sibi ut postea possent prodesse
meruerunt. Est enim quidam vivendi modus tam bonus ut non
requirat ista post mortem. Est vero
talis in bono ut ista requirat
et est rursus talis in malo
ut nec his valeat cum ex hac vita
transierit adiuvari. Quocirca hic
omne meritum comparatur quo possit
post hanc vitam relevari quis
piam vel gravari. Nemo autem speret
quod hic neglexerit cum
obierit apud deum promereri. Non igitur
ista que pro defunctis commendandis
frequentat ecclesia illi apostolice
sunt adversa sententie qua dictum
est Omnes enim astabimus ante
tribunal christi ut referat unusquisque
secundum ea que per corpus gessit
sive bona sive mala. Quia
et hoc meritum sibi quisque
cum in corpore viveret comparavit ut ei
possent ista prodesse. Non enim
omnibus prosunt. Et quare non
omnibus prosunt nisi propter differentiam vite
quam quisque gessit in corpore.
Cum ergo sacrificia sive altaris
sive quarumcumque elemosinarum
pro baptizatis defunctis omnibus
offeruntur, pro valde bonis gratiarum
actiones sunt, pro non valde ma
lis propiciationes sunt, pro val
de malis etsi nulla sunt ad
iumenta mortuorum, qualescumque
tamen vivorum consolationes
sunt. Quibus autem prosunt aut
ad hoc prosunt ut sit plena
remissio aut certe ut tolerabilior
fiat ipsa dampnatio. Sequitur.

Quos fines accepturi sint
bonorum malorumque due ci
vitates post resurrectionem.
Incipit tamen. C. 11.

Post resurrectionem vero facto universo ||2
completoque iudicio suos
fines habebunt civitates due,
una scilicet christi, altera diaboli, una bonorum,
altera malorum, utraque tamen et angelorum
et hominum. Istis voluntas, illis
facultas non poterit ulla
esse peccandi, vel ulla condicio
moriendi. Istis in eterna vita
feliciter viventibus, illis
infeliciter in eterna morte

dominantibus qui utrique sine
fine sed in beatitudine isti alii
stabiles in miseria non aliis
alii tolerabilibus permanebunt

Sequitur cap. 12
De his qui humana miseratione
quod non credunt eternas
esse penas impiorum

112 Frustra itaque non nulli
immo quam plurimi eternam
damnatorum penam et crucia
tus sine intermissione perpe
tuos humano miserantur affectu
atque ita futurum esse non cred
unt. non quidem scripturis divinis
adversando sed pro suo motu
dura queque molliendo et in le
niorem flectendo sententiam
que putant in eis terri
bilius esse dicta quam verius
non enim obliviscetur
misereri deus aut
continebit in ira miserationes suas
hoc quidem in psalmo sancto legitur
sed de illis sine ullo scru
pulo intelligitur qui vasa
misericordie nuncupantur quia et ipsi non
pro meritis suis sed deo miserante
de miseria liberantur aut si
hoc ad omnes existimant
pertinere non ideo necesse est ut
damnationem opinentur
posse finiri eorum de quibus
dictum est Ibunt impii in sup

plicium eternum ne isto modo pariter
finis sine quandoque in felicitatis eorum
de quibus dictum est e contrario
Iusti autem in vitam eternam. Sed
penas damnatorum certis tem
poribus intervallis existiment si eis
hoc placet aliqualiter mitigari
et sic quippe intelligi potest ma
nere in illis ira dei hoc est ipsa
damnatio. id est hec enim vocatur
ira dei non divini animi pertur
batio ut in ira sua id est ma
nente ira sua non contineat
miserationes suas non eterno supplicio
finem dando sed levamen
adhibendo vel interponendo
cruciatibus. Quia nec psalmus
dicit ad finiendam iram suam vel post
iram suam sed in ira sua que si sola esset
quanta ibi miseria cogitari potest
perire a regno dei exulare a civi
tate dei alienari a vita dei
carere tam magna multitudine
dulcedinis dei quam abscon
dit timentibus se perfecit autem
sperantibus in se tam grandis
est pena ut ei nulla possint
tormenta que novimus comparari

Sequitur cap. 13
Que eterna sit damnatorum
quemadmodum iustorum perpetualiter fore
sed impiorum eterna et beatitudo
licet inter multum differant

113 Manebit ergo sine fine mors

illa peccati damnatorie, i.e.
alienacio amicicie dei et omnibus
est illa quando qualescumque homines
denarios vel pecunias de dolorum
revelacione vel in remissione
per suas humanas motibus pro-
curent. sicut manebunt quando
omnibus dicta erunt post qualibus
bonorum disposicionem concorditer
fulgeant. sequitur c. ix

Qualis confessio fidei ma-
nifestat fides fidelium et incipiunt
in Christo ipso promiserunt incipit

Ex ista fidei confessione quibus
dicitur in simbolo continetur
117 et eciam aliter continetur hac principaliter
est spiritualiter aut considerata atque
concreta cuius est forcium mas-
titur fides bona fidelium cu-
ius ista committatur / si de suis
omnibus que fideliter sunt agen-
da eciam tamen ad proprium periculum
proveniunt que oracione dominica
continentur / maledictionem omnium dicens
sicut dicitur testamentum eloquio
qui proprium ponit in Christo. hoc
ipse et in Christo ipso qui proprium ponit
huius maledictionis de malo
inmittit. ideo nisi a domino deo
petere debemus quod quando speramus
nos vel bonorum operatione vel per
bonis operibus adeptimus.
Sequitur capitulum c. x

De septem peticionibus dominice oracio-
nis apud Matheum evangelistam 116

Proinde apud evangelium
Matheum septem peticiones
continet dominica videtur oracio sed
in libro eciam pastoris inclusi
quatuor qualis quietum per et cetera
consequenter sunt necessaria sicut
quod dicimus sanctificetur nomen tuum Adveniat regnum
fiat voluntas tua sicut in celo tuum
et in terra. Quod nos ab sui de-
quidam intellexerunt in spi-
ritu et corpore omnino sine fine vita
eterna sunt et sic in celo manent.
et sanctum perficimus augentur
in nobis perfectio quod talia
in terra proprium est per possi-
bilitatem. Quod nos dicimus
panem nostrum cottidianum da
nobis hodie / et dimitte nobis
debita nostra sicut et nos dim-
ittimus debitoribus nostris et ne
nos inducas in temptacionem
sed libera nos a malo. Omnis
non videat ad spiritum indigere
parte / in vita mitiganda etc.
ubi nos speramus per futuros
et nomen dei sanctificetur et regn-
um et voluntas in nostro spi-
ritu et corpore atque in mortalitate
permanebunt / panis nos cotti-
dianus unde dictus est
qualiter est necessarius quis
hunc tamen sit eluendus
est sive spiritualiter sive carnaliter
sive utroque intelligatur modo

Hic est ergo quia postrema re-
missio ubi est remissio peccato-
rum sunt temptationes que nos
ad perpetrandum uel alliciunt uel
impellunt sunt denique malum
unde cupimus liberari licet autem
in essse istorum est. sequitur c. 16

17 De septem petitionibus secundum lucam
evangelistam et mattheum non discre-
pantibus incipit ca.

Evangelista vero lucas in
oratione dominica petitiones
non septem sed quinque utique
complexus est nec ab isto utique
discrepavit / Sed quo ista se-
ptem sint intelligenda ipsa
sua brevitate commonuit / Nomen
quippe dei sanctificatur in spiritu / Dei
autem regnum in carnis resurrectione ven-
turus est. ostendens ergo lucas
tertiam petitionem duarum superiorum
esse quodammodo repetitionem magis
eam pretermittendo fecit intelli-
gi / Deinde tres alias adiungit
de pane cottidiano de remi-
ssione peccatorum de temptatione
vitanda / At vero in illo ultimo
ille posuit sed libera nos a malo
iste non posuit / ut intelli-
geremus ad id superius quod de
temptatione dictum est pertinere
Ideo quippe ait sed libera nos
a malo non dixit et libera tamquam
unam petitionem esse demonstrans

Noli hic sed hic ut sciat unus-
quisque in eo se liberari a malo quod non
infertur in temptationem. sequitur c. 17

De excellentia caritatis sine qua
et qui recte credit et sperat non
potest ad beatitudinem pervenire. prg

Nunc porro caritas duabus 118
istis i. fide ac spe maiore
dixit apostolus quanto in quoque magis
maior est tanto melior est
in quo est / Cum enim queritur
quis sit homo bonus non quid
quid credat aut quid speret sed
quid amet / nam qui recte amat
procul dubio recte credit et sperat
qui non recte non amat inaniter
credit etsi sint vera que credit
inaniter sperat etsi ad veram feli-
citatem doceantur pertinere que
sperat / nisi et hoc credat et speret
quod sibi petenti donari po-
ssit ut amet / Quamvis enim
sperare sine amore non possit
fieri tamen non potest id ut non amet
sine quo ad id quod sperat non
potest pervenire tamquam si speret
vitam eternam quisquis non amat
et non amet iustitiam sine qua
nemo ad istam pervenit / Ipsa est
autem fides Christi quam commendat
apostolus que per dilectionem operatur et quod
in dilectione non dum habet petit
ut accipiat querit ut inveniat
pulsat ut aperiatur ei / fides namque

Impetret quod lex imperat. Lex enim sine dei dono, id est sine spiritu sancto, per quem diffunditur caritas in cordibus nostris, iubere lex potest, non iuvare; et praevaricatorem insuper facit, qui de ignorantia se excusare non possit. Regnat enim carnalis cupiditas ubi non est dei caritas. Augustinus. C. 18

Deinde quattuor differentias hominum quos deus gratia sua de tenebris in novando agnoscere dignatus est, quibus sancti apostolus ordinatus dicitur. Incipit 2

Sed cum in altissimis ignorantiae tenebris nulla resistente ratione secundum carnem vivit, haec sunt prima hominis. Deinde cum per legem cognitio
2 peccati fuerit facta, si nondum divinus adiuvat spiritus, secundum legem volens vivere vincitur, et sciens peccat, et peccato subditus servit. A quo enim quis devictus est, huic et servus addictus est. Ea agente cognitione mandati, ut operetur in homine omnem concupiscentiam, cumulo praevaricationis adiecto, atque ita fiat quod scriptum est: lex subintravit ut abundaret delictum. Haec sunt secunda hominis. Si autem
3 respexerit deus ut adimpleri quae mandat ipse adiuvare credatur, et agi homo coeperit dei spiritu, concupiscit adversus carnem fortiori robore caritatis, ut quamvis adhuc sit quod homini repugnet ex homine, nondum tota infirmitate sanata, ex fide tamen iustus vivat, iusteque vivat in quantum non cedit malae concupiscentiae, vincendo delectatione iustitiae. Haec sunt tertia bonae spei hominis, in quibus si pia perseverantia quisque proficiat, postrema pax restat, quae post hanc vitam in requie spiritus, deinde etiam in resurrectione carnis implebitur. x Harum quattuor differentiarum prima est ante legem, secunda sub lege, tertia sub gratia, quarta in pace plena atque perfecta. Sic et dei populus ordinatus per intervalla temporum, sicut deo placuit, qui omnia in mensura et numero et pondere cuncta disposuit. Nam fuit primitus ante legem, secundo sub lege quae per Moysen data est, deinde sub gratia quae revelata est per primum mediatoris adventum. Quae quidem gratia nec antea defuit quibus eam oportuit impertiri, quamvis pro temporis dispensatione velata et occulta. Neque enim quisquam antiquorum iustorum praeter Christi fidem salutem potuit invenire. Nam nisi ab eis cognitus

· Ante legem
· Sub lege
· Sub gratia
· In pace

fuisset potuisset nobis prodesse
ministerium alias apostolus alias
oculatus prophetarum etc. c. 19

Quod inequaliter parvuli
minoris etatis gratia regeneracionis
[illegible] in morte et peccata remittuntur

20 Inequaliter autem minoris etatis
in eadem etate singulis gratie
collacionem gratia regeneracionis in
veniat ubi ei remittuntur peccata
venialia peccata et actualia ille na
scendo, istum renascendo disso
luitur. tamen multum valeat
quod parentes ubi velit spirat ut
quidem secundum omnes fuerunt
sub lege esse non noverint
sed communicant in maiori ille
adiutorium divinum etc. c. 20

Non obest baptismo parvulis si rea
gravati sunt et mundati ut dum
capaces sunt secundum carnem
vivunt si mox excessit vita
discedunt incipit ad

21 Hic est quia etiam si possit
capax esse mandati ut
secundum carnem vivat necesse est
sed si unum sacramento rege
neracionis imbutus et in cuius
cuius mors obest si tunc ex
cessat vita migraverit quia
idem Christus mortuus est et resur
rexit ut et vivorum et mortu
orum dominetur ut tenebit

ragium mortis cum per quos Christus mor
tuus est. Sibi enim vivant in mortuis

De caritate dei et proximi ad quam omnia
precepta referenda et de qua maliciosa
omnis in hoc capitulo est sermo. c. 21

22 Omnia precepta divina ad caritatem
refferuntur de qua dicit apostolus
finis autem precepti est caritas
de corde puro et consciencia bona
et fide non ficta. omnis itaque
precepti finis caritas, id est ad caritatem
refertur. omne preceptum quod bonum
sit ut timore pene aut in
tencione carnali ut non
refferatur ad illam caritatem quod diffu
ditur per spiritum sanctum in cordibus
nostris nondum fit sicut admodum
fieri oportet quamvis fieri videatur.
Caritas quippe dei ista est et
proximi et utique in hiis duobus
preceptis tota lex pendet et
prophete / adde evangelium et adde apo
stolos / non enim aliunde, ita
vox est finis enim precepti
caritas est / et deus caritas est
/ quecumque ergo mandat deus
ex quibus unum est non mecha
beris et quecumque non iubentur
sed spirituali consilio monentur ex quibus
unum est bonum est homini mulierem non
tangere tunc recte fiunt cum
refferuntur ad diligendum deum

et proximum propter deum et inhic perfectis et
inchoantibus nunc diu propter fidem tunc
propter speciem et ipsum proximum nunc per fidem
non enim sicut mortales cor
da mortalium tunc illuminabit
deus abscondita tenebrarum
et manifestabit abscondita
cordium et tunc laus erit unicuique
a deo quia id laudabitur et diligetur
in proximo quod non latebit ab
ipso illuminabitur. Decrescit
autem cupiditas caritate crescente
donec veniat hic ad tantam
magnitudinem qua maior esse
non possit. Maiorem enim caritatem
nemo habet quam ut animam suam ponat
quis pro amicis suis. Quis autem quis
explicet quanta caritas erit ubi
cupiditas quam non cohercendo
superet nulla erit quia summa sani
tas erit quia contemptus mortis
nullus erit. Capitulum de fine libri yola

Sed sit aliquis huius voluminis finis
quod ipse videris utrum
enchiridion vel appellare debeas
vel habere. Ego tamen cum tua
in christo studia non putarem
bona spernenda credens ac sperans
de te bona per adiutorium redemptoris
nostri teque in membris eius
plurimum diligens librum ad te
sicut valui scripsi tam commo

dosum quam prolixum. De fide spe
et caritate explicit Rük

Explicit liber en
chiridyon grece qui
est liber manualis
latine pretitulatus.

Clamavit in coelis vox sanguinis
et sodomorum vox oppressorum mer
ces retenta retenta laborum

Anima iusti quando fuit exuta a corpore in refrigerio est. Probatio
finitibus deum et condicionibus eius et se
quod nisi se erigentibus sit penitus aie
patefiet / Cum constet animam naturaliter
forte principe beatitudinis / nec quod per angelum
et animam posse per beatitudinem frui / mole
corporis cum suis appendiciis redacta a
beatitudine plane esse potuit / si exuta a corpore
fuit et eius appendiciis. quae sunt carnales
concupiscentie / quod naturaliter ferens se ut
ignis sursum ad contemplandum ibi in ref
rigerio erit / sicut modo philosophice sic plenius de
clarandum // Cum anima sit in orizonte eternitatis
ut dicit Al. de causis / nec quod sit capax bea
titudinis quae sit eterna / cum omnis beatitudo sit
eterno / quam esse beatitudinis principalis eternitatis
participat / ut patet 12 metaphysice per commentatorem / anima
ergo et quod dicit dum naturaliter inmersa cor
pori ut dicit Seneca / cuiusque bene cupito deum
fuit ne deprimatur passibus brutales corporis / tunc post quam erit denudata
a corpore erit in propria patria et in refri
gerio et sic vita eius est 12 metaphysice commento
18 / et in tertio de anima. Et si erit depressata peregrinis impressionibus quae sunt corpo
rales / tunc ad tot tormenta rele
gabitur donec totaliter si fieri potest depuretur
et ad antiquam dignitatem reducatur et
et ad antiquam ... Teste marcello
sicut vita plenus in ... ut qui
... noluerint eccle
siastica fide expiantur Io ... contra
de pecis fide expiantur ... qui demum de
... de ... hominibus qui demum de
... conputati est / dum quod in ...
... descendentes vel habet sic quod ... et ...
... per mortem ... reddent ... ...
... relinquentes ... qui ...
... rogantes Et haec ... fide
habeat / ... dagmata ... ...
... sit eterna ... sic ...
eterna sit principalis ... teste beato Gregorio
contemplatore ... qui loquens
super ezech. parte prima omel. 2. ...
... Ioh ... qui ... apparuit ...

miles ei ... qui ... ei
simili est ... quia ... ei ...
quod ... eius ... ...
... figuris ... eternitate ...
... quippe ... que ...
morte ... / ... ...
... nec ... / ... in
mutabilitatem ... nulla ...
... in corpore Constat sit quod dum
plane est quia ... est / ... dixi ... est
quod sit ... de ... ...
... ... est quod ... ...
dei creatura quia anima sit creata ... et ... [margin: ... in]
de natura ... que ... conditor in
... ...
... operibus ... est in corpore / si ...
... non ... ... operationem
... ... in ... / ...
sit deducat / quia ... in ... negant
... esse ... ad ... premit
... / quod ... esse ... corpores ...
... quia ... eterna ...
... / ... ... quia
... esse ... ... quod non
fit ... ex ... in se ... corporis
teste commentatore 12 metaphysice commento 18. Ad hanc
probandam ... devenerunt conside
rantes ... ... eternitates ... propter
post ea posuerunt in orizonte eternitatis
... ...
... ... ab
... corporis ... ...
... ...
esse ... ... / ...
... ... eternitatem
... ... corporum / quia exuta ...
plus non sentit / et ... ...
... hominis corpori / ... ...
... ... in
eo quod ... ...
... doctrine ... ... expte
et ... et ... quod ... est
et ... in refrigerio / ... ... / ... ...
... parte superiore ... ... / ...

rogno' cooperatibe quad' 2 de9o
ultas se in ho e ut de9 b'soli cogita
2 deo aui9 ptes se med volunt
2 intellio aneme sh oppita s
liba lig inagn apte supiori in
feriori difficultatem pass sin adm
fiori hitu ane spue in q' quia9
tribuit indules eo9 inferior co
ript9 e ho9 no voles s ing brn
tale denoiat teste az q ethi 2o
in pno9 q s' ho p vtute heroicam
fit diu9 2 no huan9 e h' du pte
s' superiore sit p vitiu ingrien
fit bestial pz p dm auct bti sed'
si 1o de exeth. ho ho de domo istl
que bis dicit ho q si pom e homo
extri9 2 ht opao sile vitii9 bruto
no e ho ho. s ho bestia ut si est
rapax e ho lup9. si luxurios9 e ho
porc9 2cis et si tenes insti9 di
sibilitas aulz qm egitius
2 moresuo duatme psides si
quatz mox ut aben excita sunt
magna adsunt exue tpe d' appue
q templatiuis opoibz in sum abni
dictu diuu dm i ex e sicnt
dram eue adtines ange se si
considos adq naa appet eigi si
bu tsu vaccois pegit ut boi an h
in ref et pmotest b' lig ana
no sit q get ut angli tn q2 ht ap
petitu q di tuatu q na appetit
ee in core si q exue in core ue
vel deue exnd cor9 no. hnt aut
appe io hnt sit ange io ex corp9
pnt mori vel deuiri iste aut ap
petit9 multu iuuat aiab q2 lig
aia pen gencat bud tn q2 sit
pen eria redie a bud qno sit
aub9 b' radit ad pbame hit e
q plo dicat pte spum ee in sam
corpibz pte no aie i ae exepte z
pte in celo gteplari q p b' insi cor
s sin appe luteb corpis abler
tauita expleta victo mex co
rona spat sibi i refgens eit

3m

va in p'lo d'a dcam poti' ex diffi' ane
aia est actus pmus corpis organici
physici vita hentis in potentia est diffi'
e campulis no gtitatia q2 dr pens
ipsi e cum pmus actus i pncipalis no
simpl pmi9 ex quo de s p9 corpis
organici i diuisis ptes hentis addi
ctis operacoibus deputati physici i vitam
vita hentis in potencia i qua cat et
fiat vitales opaciones.

2o d'anima

Videt q n i pancti b' dispoito
actuorp i esse ei i e i oz
q forma hte matiam b'
disposita hoc est q alles q
ducebant d' epacuni q aia
i tte q co q corpus

n q dep e apetitus s acte
q fit s p i geniue d' hap
beud d' dispo aquis d' dispam
tiones cales q fit cu p9 gnal
e corpus agere corpus p9 q se
e potius apeilem aia d' effect

**Incipit liber beati Au-
gustini de spiritu et anima**

Quoniam dictum est michi ut
me ipsum cognoscam, susti-
nere non possum ut me
habeam incognitum. Magna quippe ne-
gligentia est nescire quid sit illud
quo celestia tam profunde cognosci-
mus, quo naturalia tam subtili indaga-
tione investigamus, et de ipso quoque cre-
atore nostro tam sublimia scimus et sentimus.
Non est res peregrina nec longe querenda
anima qua ista sapimus, sed semper no-
biscum adest, tractat, loquitur et me-
ista nescitur; datum est illi tamen inge-
nium quo rerum secreta sciens et seipsum cogno-
scere non potest. Pauci autem licet ipso animo
animum cernere, id est ut ipse animus animum videat.
Fieri autem non potest quadam divina providentia
ut inveniendi facultas desit religiosis
animis se ipsos et deum suum pie et caste
ac religiose querentibus. Dico ergo reddam
me michi unus deo meo, cui maxime
debeo, et videbo quid sit anima et quid spiritus est.

Diffinitio quid sit anima.

2. Anima est quedam substantia rationis
particeps regnando corpori
accommodata. Anima sapientia illustratus
et suum principium respiciat et seipsum cog-
noscat et quam indecorum sit ut extra se querat
quod in seipso intra se possit invenire intelli-
git. Corporis vero passionibus conso-
pitus et per sensibiles formas extra
seipsum abstractus oblitus est quid
fuit. Et quia nichil aliud se fuisse
meminit nisi preter quod videtur,
se esse credit solo sensu ceteri corpora
et ymagines corporum similitudines
atque loco confusatur et in eis sive
vigilando sive dormiendo distrahitur.
Cum vero ab hac distractione per puram
intelligentiam ascendens in unum se
colligit, rationalis dicitur. Ipsa siquidem
est animus aspectus quo per seipsum unum
intuetur. Ratiocinatio est rationis inquisi-
tio qua illa opus est ad videndum
ista ad inquirendum.

**Quod anima videt visibilia per cor-
pus et invisibilia per se.**

3. Animus invisibilis est nec quemadmodum
aliter invisibilia cernere valet.
Visibilia per corpus videt et invisibilia
per se et in eo se videt quia invisibilem se
esse videt. Videtur tamen in corpore
per corpus sicut sensus in illa manet
et per illam videtur anima corporis domina-
tor, habitator et rector. Videt seipsum per
semetipsum non querit auxilium corpora-
lium oculorum, ymmo ab omnibus corporeis
sensibus tamquam impedientibus et per-
strepentibus abstrahit se ad se ut
videat se in se, ut noverit se apud se.

et cum vult deum cognoscere elevat se supra se regente mente acie. non est aliquid tale deus est talis qualis anima est. Videri tamen non nisi animo potest ita ut anima. Immutabilis siquidem est veritas et sine defectu substancia. non talis est anima quia deficit et proficit novit et ignorat meminit et obliviscitur nunc vult nunc non vult. Diffusis cogitacionibus atque consilijs huc atque illuc vagatur considerando omnia spectat omnia videt absencia transmarina ambit visu et penetrat aspectu abdita scrutatur et uno momento sensus suos per totius orbis fines et mundi secreta transfert et descendit ad inferna ascendit inde versatur in celo. adheret christo coniungitur deo. Ipse siquidem est eius patria et habitacio ad cuius similitudinem facta est. Quisquis igitur se talem reddi desiderat qualis a deo facta est et simul deo reddatur redeat ad se et stet in se intra semetipsum apud semetipsum querat et videat unde constet homo et ex qua parte sui factus sit ad ymaginem dei.

Sequitur de potestatibus anime et potencijs et quid sit.

Ex duabus substancijs homo constat anima tantum et carne. Anima cum racione carne cum sensibus suis quos tamen sensus non movet caro absque anime societate. Anima vero suum racionale tenet sine carne. Est siquidem racionalis concupiscibilis irascibilis. Per racionabilitatem abilis est illuminari ad aliquid cognoscendum infra se et supra se in se et iuxta se. Cognoscit siquidem deum supra se se in se angelos iuxta se et quidquid ambitu celi continetur infra se. Per concupiscibilitatem et irascibilitatem est abilis affici ad aliquid appetendum vel fugiendum amandum vel odiendum. et omnis de racionabilitate omnis sensus oritur anime et de alijs omnibus affectio. Affectio autem quadripartitus esse dinoscitur cum de eo quod amamus iam gaudemus vel gaudendum speramus et de eo quod odimus iam dolemus vel dolendum metuimus. Et ob hoc de concupiscibilitate gaudium et spes de irascibilitate dolor et metus oriuntur. Hii quidem quatuor affectus anime omnium sunt viciorum atque virtutum quasi quedam principia et communis materia. Affectus siquidem omnium spiritui nomen imposuit. Et quamvis eius est habitus mentis bene composite componendi sunt atque instituendi et ordinandi. Affectus dantur ad id quod debent et quo debent ut in virtutes proficere possint alioquin in vicia fatale decadent. Cum igitur prudenter modeste fortiter et iuste amor et odium instituuntur in

virtutes exsurgunt/ prudencia .s.
et temperancia/ fortitudine atque iusticia
cum que quasi origines et cardines
sunt omnium virtutum/ et hec omnia cum
affectuose et virtuose in anima instituuntur.
per odium mundi et sui proficit in amo-
rem dei et proximi/ et per contemptum tempo-
ralium et inferiorum crescit in desiderium
celestium et superiorum. Sensus vero unus
est in anima et quod ipsa anima/ et cum corpus
non sit corporeus dicitur quia corpus sentire
dicitur vel quia corporis exercetur instru-
mentis. Unde et ob instrumentorum numerum
quinque partitus dicitur. cum intus non sit
nisi unus/ Verumtamen per varia exercicia
exteriora variatur et varie nuncupatur/
dicitur namque sensus ymaginacio/ racio
intellectus/ intelligencia./ et omnia hec in
anima nichil aliud sunt quam ipsa. Alie
autem et aliter secundum proprietates per va-
ria exercicia sed una essencia racionalis
et una anima/ proprietates quidem diverse
sed una essencia secundum exercicia multa sunt
secundum vero essenciam unum sunt in anima et quod ipsa
et sicut mundus iste visibilis per quandam
distinctionem est ordinatus .s. terra aqua
aere ethere/ sive firmamento ipso quoque
supremo celo quod empireum vocant/ sic
anime in mundo sui corporis peregrinanti
quinque progressus sunt ad sapienciam sen-
sus .s. ymaginacio racio intellectus intelli-
gencia. Quinque enim progressionibus
racionabilitas exercetur ad sapienciam/ et
quatuor affectibus ad karitatem/ quibus
mox istis progressionibus semetipsam
proficiens anima sensu et affectu quasi intus
quasi quibusdam pedibus que spiritu vi-
vit spiritu ambulet/ usque ad cherubyn
et seraphyn .i. usque ad plenitudinem
sciencie et plenitudinem karitatis. Sicut ergo anima
per gratiam virtutes quarum faculta-
tes habet preter naturam.

De comparacione et ordinacione anime ad angelos.

Hos progressus nominibus
et ordinibus angelorum comparare
prudenti lectori relinquo. Facile siquidem
ei aptare sensum qui primus angelis
anime nuncius est angelis qui nuncii
vocantur/ archangelis ymaginacioni que
plura quam sensus percipit/ timore virtutibus
dolore potestatibus/ qui enim suppliciis
territus/ et dolore peccatorum compunctus/ odit
mundum et contempnit seipsum/ cum vir-
tutibus facit miracula/ atque cum
potestatibus fugat demonia. Magis
namque est contempnere seipsum quam mundum
quem multi propter vanitatem contempserunt
racione principatibus/ Nam sicut illi presunt
et principantur subditis spiritibus sic ra-
cio sensibus atque affectibus/ amore sive
gaudium dominacionibus/ Hec namque ducunt.

angelis, qui omnes amant et de perfectione omnium gaudent. Intellectum thronis, in quibus dominus sedet. Sic sedet deus in cordibus hominum per sanctificationem et habitat per pacem et dilectionem, quoniam deus est pacis et dilectionis. Intelligentiam cherubim. Illi namque spiritus tanto perfectionis scientia pleni sunt, quanto claritatem dei vicinius contemplantur. Intelligentia quoque est ea vis et lumen qua mediante deus supponitur. Tenent siquidem ipsum quem in ipso sunt. Spem seu desiderium seraphym. Deus enim spes omnium et finis, quanto enim vultum desiderat videre et in quem seraphym prospicere desiderant. Tota spes vera et desiderium nostrum est spes de promissis et gaudium de premiis, quod facit amorem dei et proximi.

Quomodo sit anima similitudo omnium rerum secundum diversitatem

6. Anima ad similitudinem totius sapientie creata omnium rerum similitudinem in se gerit. Unde a philosophis diffinita est omnium similitudo. Habet siquidem in se vires quibus omnia investigat et omnibus similis existit. Cum sit una, similis terre per sensum, aque per ymaginationem, aeri per rationem, firmamento per intellectum, celo celorum per intelligentiam. Similis est lapidibus per essentiam, arboribus per vitam, animalibus per sensum et ymaginationem, hominibus per rationem, angelis per intellectum, deo per intelligentiam. Et sicut deus est omnibus capabilis et participabilis, sic anima omnium capax est, capabilis et participabilis est deus omnibus, quia nichil sic in munere et ubique communicabile omnibus participatur essentia qua sunt et secundum illam ad ydoneam speciem qua ab aliis differunt et secundum utrumque ad congruum usum quo proficiunt.

Secundum hoc est vestigium trinitatis in omni re

Omnia hec omni existenti insunt quasi quedam vestigia summe essentie, ymaginis et muneris, id est trinitatis patris et filii et spiritus sancti. Eternitas quippe est in patre, species in ymagine, usus in munere. Eternitas magis in patre, quia principium non habet principium de quo sit, filius de patre est. Ut sic atque ut illi coeternus sit ymago eius si perfecte illud implet cuius est ymago coequalis est illi. Species est in ymagine, id est pulchritudo, congruentia, equalitas, prima et summa similitudo, summa et prima vita, primus et summus intellectus. Usus est in munere, munus patris et filii et spiritus sancti. Usus spiritus sancti in munere est, id est dilectio, delectatio, gaudium, leticia, felicitas, suavitas. Ille namque ineffabilis complexus patris et ymaginis

non est sine perfectione sine caritate
sine gaudio. Hic fit in illa trinitate
summa origo est omnium rerum perfectissima
pulchritudo et beatissima dilectio. Nobis
autem omnis usus deitatis est commune
quodammodo. nam quia pater nobis. inde est
esse spiritus sancti utpote patris et filii nimirum.
Porro immo et omnis usus gratie cum
patre et filio ipse regit et erudit et con
solatur et perducat etiam ad christum quia
ipse sine macula simul et ruga tradet
regnum deo patri sicut a patre per filium
et spiritum sanctum vel potius in spiritu divino
ad nos descenderunt. Pater siquidem
tradidit filium suum quo redimeret servos
misit spiritum sanctum quo servos adoptaret
in filios. id est filium dedit in pretium redemp
tionis se denique totum servat hereditatem
tem adoptatis spiritum sanctum in privilegium
adoptionis. Nemo igitur de dei pieta
te diffidat quia maior est sua misericordia quam
nostra miseria et quicumque ad eum toto
corde clamaverit exaudiet illum quia
misericors est. Tardius siquidem videtur
ei peccatori veniam dare quam ipsi peccatori
veniam accipere. Hic enim festinat ab
solvere reum a tormento conscientie sue
quasi plus doleat illum compassio
miseri quam ipsum miserum passio sua.

De capacitate anime et quod ipsa capax sit universitatis

Capax est anima omnium quia 8
per rationem ad cognitionem
per concupiscentiam ad dilectionem
universitatis capax invenitur. Naturalis
sensus cognoscens omnia, diiudi
cans intus omnia et naturalis affectus
quo suo ordine et gradu diligat
omnia. Ut extunc facultates et que
dam instrumenta cognoscendi et
diligendi habet anima. Cognitionem tamen
veritatis et ordinem dilectionis ne
quaquam habet a natura sed a gratia. Facta siquidem
a deo mens rationalis, sicut eius
ymaginem suscepit, ita cognitionem
et amorem. Vasa namque que creatrix
sapientia format ut sint, adiutrix
gratia replet ne vacua sint si stren
nuum operarium invenerint ut sequitur.

Distinctio anime.

Anima est substantia rationalis 9
intellectualis a deo facta,
spiritualis non ex dei natura sed potius crea
tura de nichilo facta in bonum malum
que vertibilis, et ideo aliquatenus est mor
talis in quantum videtur iniquitatem
et voluntate dei eius participatione
bona fit aliena potest et aliquatenus
immortalis quia sensum quo ei post
hanc vitam vel bene vel male sit
amittere non potest nec pactis que ante car
nem gestis vixit ut in carne includeretur.

vt quidam volunt / sz nec ideo pt ee
in homine sine sorde pcti / in sia xpo
fuit libati / dei em nutu / anima
ad corpus venit vt si fi[...] eius pre
cepti mage vellet / incedem a cor
pet etne in celestie societati an
gelorum. Si aut contempnet / seu do
lori continui sine ignis etern pe
nas in patissimas

Differencia spc et anime et quod duo sensus in sunt anime interiori et exteriori. ce[a]

10 Anima ex eo dicta e q ad
vivendum animet corpus
hoc e vivificet Spc ipa e aia p spi
rituali na / vel pro eo q spiret i cor
pe appellatus e spc Anima z spc ide
sunt in homine quamvis anima aliud
voce notet / z aliud spc / idem tamen
sunt in homine Spc namqz ad sba
dicit z anima ad vivificacionem / eade
e essencia sz ppietas diuisa Nam
vnus z idem spc ad semetipm dic
spc / z ad corpus anima Spc e inqu
e predita sba racionalis aia in quantum
vita corporis de qua dem e Math
xvi. Johins xii. Qui pdidit aiam
suam salvam faciet illam i. desi
p. denim hanc vitam que nunc cor
poris institucione z anima tempali
mortalis constat libent despexit

infusio eidem corporis no solum me
ritum etiam z immortalem recipiet
humana aia quia z in corpe hz esse
z ex. corpus anima pariter z spc voca
ri pt / non due anime sensibilis z ronal
altera qua deo vivat z altera qua vt
quidam putant sapiant / sz vna eade
qz anima in semetipa vivit p intell
lectum z corpi vitam pbet p sensum.
Humanum namqz corpus neqz vivere
neqz nasci sine ronali aia pt vegeta
tiue z moue crescat z humanam for
mam i vtero recipit priusqz rona
lem aiam recipiat sicut ec virgulta
z herbas sine anima moueri et incre
mentum habere videmus. Sc.

De duplici sensu anime 11

Duplex quidem e uita anime.
Alia qua vivit in carne. Alia
qua vivit in deo Duo siquidem sunt sen
sus in homine vnus interior et vnus
exterior / vterqz bonum suum hz in quo re
ficiatur / In contemplacione diuinitatis reficit
sensus interior. Sensus exterior in conte
placione humanitatis / ppterea tamen e deus
homo factus vt totum hominem in se bti
ficaret. Et tota conuersio hominis esset
ad ipm / et tota dileccio esset in illo cu
ascensu carnis videtur p carne z ascen
su mentis p diuinitatis contemplacionem hoc
erat totum bonum hominis vt sine egrederetur

sive ingredietur pascua in suo foris inveniet pascua foris in carne salvatoris et pascua intus in divinitate salvatoris. Hoc bonum magnum, secundum est malum, quia perdito bono quod intus est, egressa est anima ad bona aliena que foris erant, et pactum fecit cum delectationibus seculi, requiescens super illas, non attendens absentiam boni sui interioris, eo quod consolationes crederet in bonis alienis. Nam cum exterior sensus carnalis bono suo utitur, interior sensus mentis quasi obdormit. Non enim cognoscit bona interior sensus, qui iocunditate bonorum exteriorum capitur. Nam qui in carne vivit, in carne sentit et dolores carnis fugit, nequaquam pertimescit; vulnera autem anime prorsus ignorat neque medicinam querit. Cum autem mortuus fuerit sensus anime quo vivit in carne, tunc vivificari incipit sensus ille quo sentiet seipsam et sentiet tunc dolores suos et sentire incipiet vulnera sua, quanto prius tanto gravius; magis enim nocet malum quod magis intimum est, et magis prodest bonum. Sequitur

Quot modis dicatur spiritus

2 Spiritus multis modis dicitur. Dicitur namque spiritus deus et flatus aeris, qui a corde receptus et inde per totum corpus emissus vitalem vitam flatu nostro continet. Dicitur autem spiritus ipsa anima, dicta non per quam aer variatione dissolvitur. Dicitur etiam spiritus anima sive hominis sive pecoris. Dicitur spiritus mens rationalis et quidem tamquam oculus anime, ad quem pertinet anima et cognitio dei. Oculus autem anime est mens ab omni labe corporis pura. Mentis aspectus ratio est, intellectus visio. Tria hec omni anime rationali necessaria sunt, id est ut sanos oculos habeat, ut aspiciat, ut videat. Sanos oculos habet, cum a mortalium cupiditatibus est purgata atque remota. Aspicit cum in dei lumine contemplationis oculos figit. Videt enim illa contemplatione, conspicit quanta sint gaudia, quanta leticia, quanta securitas, quanta iocunditas. Caritas facit illam securum, aspectus rectum, visio beatum. Cum enim ab omni fece fuerit libera maculisque diluta, tunc se demumque in seipsa libentissime tenet et nichil sibi metuit aut ulla sua culpa quidquam angitur, et tunc ingenti quadam et incredibili fiducia pergit in deum, id est in ipsam contemplationem veritatis, et aspectum siquidem rectum sequitur ipsa visio dei, que est finis aspectus. Sic anima primo sanatur, sanata introducitur, introducta reficitur. Spiritus etiam est quedam vis anime mente inferior

ubi corporalium rerum similitudines expri-
muntur, nec iste corpus est spiritus, sed cor-
pori similis, que enim spiritu videntur non
sunt corporalia sed corporalibus similia.
Facies quidem hominis et nobis forin-
secus nota est et in memoria nostra
habet ymaginem suam incorporalem
quasi corpori similem, ad quam recur-
rimus cum clausis oculis eam cogita-
mus. Et quidem est ad corpus sensus
aliquod corpus in loco hoc est ad
animi aciem similitudo corporis in
memoria et quod est intencio voluntatis
ad corpus visum visionemque copu-
landam ymagine corporis que est in
memoria et ad visionem cogitantis.

13 **Quod spiritus ad ymaginem et similitudinem dei factus est.**

Ille spiritus dicitur
factus ad similitudinem et ymaginem
dei, in quo cognicio veritatis et amor
virtutis est. Ymago siquidem est in
cognicione, similitudo in dileccione.
Ymago quia racionalis, similitudo quia
spiritualis. Adheret siquidem veritati
nulla interposita substancia racionale
nostrum quo racionamur intelligimus
et sapimus et spiritum dicimus. Hunc autem
spiritum Apostolus mentem vocat ubi dicit: Re-
novamini spiritu mentis vestre, id est mente.
Nichil enim aliud est spiritus mentis quam mens
sicut corpus carnis non est aliud quam caro.

Unde dicatur mens 14

Mens dicitur a mene. Mene autem
grece luna latine, et sicut luna
crescit et decrescit et varia vicissitudi-
ne variatur, in id tamen quod fuit quon-
dam perfecta novitate se restituit.
Sic mens nunc capit summis inniti, nunc
decidit in infima, nunc sese referens
sibi veris falsa redarguit, modo ad
corporalia regenda deflectitur, modo
eternis racionibus conspiciendis vel
consulendis adheret. Sequitur

Distinccio racionis 15

Racio siquidem est mentis aspec-
tus quo bonum malumque dis-
cernit, virtutes eligit, dum deum dili-
git. Mens est universorum capax et omni-
um rerum similitudine insignita. Omnia
tendunt naturali quadam potencia et natura-
li dignitate. Racio invisibiles rerum
causas comprehendit per intelligenciam
et visibilium actualium formas per sensus
passiones colligit et sive per sensus
ad sensibilia exeat sive per intelligen-
ciam ad invisibilia ascendat rerum si-
militudines ad se ipsam trahit. Presencia
cognoscit, absencia intelligit et ignota
inquirit et invenit. Ista actus mentis.

Quod appellatur mens 16

Racionale et intellectuale nostrum.

quo racionamur et intelligimus et sapimus mentem dicimus. Que ita facta est ad ymaginem dei ut nulla interposita natura ab ipsa veritate formetur. Mens enim ex eo dicta est quod emineat in anima prestancior, scilicet vis anime a qua procedit intelligencia. Per intelligenciam ut eam que unitatem intelligit et per sapienciam diligit. Sapiencia namque est amor boni sive sapor boni in sapore siquidem dicitur. Mentis visio est intelligencia, gestus autem sapiencia. Illa contemplatur, ista delectatur. Cum ab inferioribus ad superiora ascendimus, primus occurrit nobis sensus, deinde ymaginacio, postea racio, postea intellectus, deinde intelligencia et in summo est sapiencia. Summa namque sapiencia ipse deus est. Sapiencia hominis est pietas, id est cultus dei.

Quid sit sensus et alie vires anime

11. Sensus est ea vis anime que rerum corporearum corporeas formas presentes percipit. Ymaginacio est quedam vis anime que rerum corporearum corporeas formas percipit sed absentes. Sensus namque formas in materia percipit, ymaginacio extra materiam. Et ea vis que extrinsecus formata sensus dicitur, eandem usque ad intima traducta ymaginacio vocatur. Ymaginacio namque de sensu oritur et secundum eius diversitates ipsius quoque variaciones. Multa videt anima carnalibus oculis, multa eciam fantastica ymaginacione concipit et ubique quasi discenditur, movetur, erigitur et fluctuare videtur, non a se egrediens sed in semetipsa tamquam percurrens in magno spacio pervagatur. Non exit ad illa, sed tractatibus suis sibi illa reputat. Habet siquidem in se quasi quandam latitudinem, longitudinem et altitudinem. Nam per karitatem deum et omnes fideles sibi complectitur; per meditacionem universa que a principio usque ad finem mundi deus propter salutem nostram operatus est meditatur; per contemplacionem que sursum sunt celestia contemplatur etc.

Quid sit racio et intellectus

18. Racio ea mens est anime que rerum corporearum naturas, formas, differencias et propria et accidencia percipit, omnia corporea sed non corporea, nisi racione subsistencia abstrahit, id est a corporibus que fundantur in corporibus, non actione sed consideracione. Racio namque ipsius corporis secundum quod omne corpus corpus est, nullum utique corpus est. Intellectus ea mens est anime que invisibilia

Racio

Intellectus

Intelligencia

capit sicut angelos demones animas et omnem spiritum creatum. Intelligencia ea mens est anime que immediate supponitur deo. Cernit siquidem ipsum summum verum et vere incommutabilem. Sic anima sensu capit corpora, ymaginacione corporum similitudines, racione corporum naturas, intellectu spiritum creatum, intelligencia spiritum increatum. Et quidquid sensus capit ymaginacio representat, cogitacio format, ingenium investigat, racio iudicat, memoria servat, intelligencia comprehendit et ad meditacionem seu contemplacionem adducit.

Ingenium

Ingenium ea mens est anime sive intencio qua se extendit anima et exercet ad incognitorum cognicionem. Ingenium ergo exquirit ignorata, racio discernit inventa, memoria retinet iudicata et offert ad hoc iudicanda. Sic fit ascensus ab inferioribus ad superiora et yma a summis dependent. Intellectus namque quedam ymago et similitudo est intelligencie, racio intellectus, racionis fantasticus spe[?]cui [?] supremum corporis corpus, id est ignis, quadam similitudine iungitur, aer igni, aeri aqua, aque terra. Sensus informat ymaginacionem, ymaginacio racionem et facit scienciam seu prudenciam. Rursus racioni occurrens divina gracia informat eam et facit intelligenciam seu sapienciam. Est itaque in racione quedam ad superna et celestia intendens, et ideo dicitur sapiencia, et est quedam ad transitoria et caduca respiciens, et id vocatur prudencia. Sed duo ex racione sunt et in racione consistunt. Et dividit se racio in duo, scilicet sursum et deorsum, quasi in virum et mulierem, ut vir sit superior et regat, mulier inferior et regatur. Unde dicitur: melior est iniquitas viri quam mulier benefaciens. Melior siquidem est qui pro celeste desiderium a terrenis carnem, necessaria ei subtrahendo, affligit quam qui per carnalem affectum resolutus per omnia que commoda sunt ei satisfacere contendit.

Quomodo diversificantur obiecta secundum diversitatem anime

Sensus iuvatur extus quia oculus carnis quamvis exornatus sit facultate videndi, numquam tamen per se consequitur visionem nec auris auditum nisi beneficio exterioris lucis et soni. Ymaginacio iuvatur extus quia sensibus concipitur. Racio iuvatur intus quia spiritus racionalis ex dono creacionis habilis ad cognoscendum verum et diligendum bonum nisi radio interioris lucis fuit perfusus

Intelligencia
Intellectus
Racio
Sensus

et calore sicut ensis nunquam sequitur sapie
cognicionem sine caritatis affectum.
Intellectus et intelligencia innatur
supernis quia deus lux et ignis est
lux ergo splendorem emittens ex
se quem retinet in se illuminat intelli
genciam ad cognicionem veritatis. Ignis
non de se calorem emittens sed non amit
tens inflamat affectum ad amorem
caritatis. Et sicut solem non videt ocu
lus nisi lumine solis. Sic verum ac di
vinum lumen non potest videre intelligen
cia nisi ipsius lumine domine inquit propheta
In nomine tuo videbimus lumen. Cum
enim mortale hoc induerit inmortalitatem
et corruptibile hoc induerit incorrup
cionem tunc mente pariter et corpore
spirituales effecti secundum modulum nostrum
per mentis illuminacionem omnia sciemus
et per corporis incorruptibilis levitatem
ubique esse poterimus. Volabimus mente
per contemplacionem volabimus corpore per
incorrupcionem. discernemus mente disc
ernemus corpore. cum interiori sensus corporei
vertentur in racionem racionem Intelligencia
mutabitur in deum. sensu visibilia per
cipimus et ymaginacione continentur
visibilium ymaginaciones et similitudines
ad racionem pertinent visibilium raciones
diffiniciones et invisibilium investigaci
ones ad intellectum et intelligenciam

spiritualium et divinorum comprehensiones
et contemplaciones. Sensus vero et yma
ginacio ad racionem non ascendunt sed
infra remanentes omnia aliqualiter
deducere possunt et quasi a longe que
dam ostendere ad que non possunt perve
nire. Similiter quedam intellectum et intel
ligenciam ratio innuere potest sed ad sta
tum eorum non valet ascendere. quia metas
suas et proprios fines habet quos transcen
dere non potest. Sensus et ymaginacio com
munis ceteris animalibus sensus communi
ua. Vident siquidem visibilia et vi
sorum recordantur. In quibusdam eciam
sensibus nos superant. quia iustum
fuit ut brutis animalibus quibus
nichil datum erat intellectus ali
quid daretur amplius in sensu. et e
converso. tanto maior necessitas in
dicatur homini excendere racionis. quanto
maiorem defectum patitur sensua
litatis. Racio autem inde incipit unde
aliquid occurrit quod nobis cum ani
malibus non sit commune. Quedam ergo
sunt infra racionem. quedam iuxta
racionem. infra racionem sunt que sen
su percipimus sicut dura mollia frigi
da calida alba nigra. Iuxta racionem sunt
et racionem probabilia que racione percipimus. sicut
comoda incomoda vera falsa iusta
et iniusta. Racio siquidem est animi

motus visum mentis faciens. vera
a falsis distinguens. Quippe quedam
sunt que nec sensus docet, nec ratio
suadet, sed aut divina revelacione
comprehenduntur aut scripturarum auctori
tate creduntur. sicut deum in una sub
stancia et in tribus personis substancia
liter unum deus siquidem et verum
unisitas ita quod nullum singulorum
et ita motibus racionis non subiacet
qua non est nisi de re aliqua

Quomodo dicatur spiritus et intellectus anima et sensus

Anima est spiritus intellectualis
20. racionalis semper vivens spiritus
in motu bone male que voluntatis
capax secundum benignitatem creaco
nis atque secundum sui operis officium vari
atur nuncupatur nominibus. dicitur
namque anima dum vegetat spiritus
dum contemplatur sensus dum sen
tit animus dum sapit dum intelligit
mens dum discernit ratio dum recor
datur memoria dum consentit vo
luntas. ista tamen non differunt in sub
stancia quemadmodum in omnibus
sunt omnia ista una anime proprieta
tes diverse sed essencia una. in spiritu
tamen et anima potest esse differencia
quoniam omnis anima est spiritus sed non omnis
spiritus est anima. Anime duplices actiones
sunt alio namque consilio erigitur ad
deum atque alio inclinatur ad carnem
inclinatur autem sic cum sit subtilis et in
visibilis videri non potest et per poten
cias suas se extendit et ondit per con
cupiscibilitatem namque appetit per iras
cibilitatem contempnit per racionabilita
tem verumque discernit. Tota anime
essencia in hiis potenciis suis existit
nec per partes dividitur cum sit simplex
et individua. Et si aliquas partes dicatur
habere racione pocius similitudinis quam unita
te composicionis intelligendum est.
Simplex namque substancia anima est
nec aliud magis neque minus est ea in sub
stancia anima sed una eademque substancia secundum diver
sas potencias diversa sortitur vocabula
ac potencias sed antiqua corporis instrumenta
naturales siquidem sunt ei nec aliud
sunt quam ipsa. Tota namque anime substan
cia in hiis tribus plena et perfecta consis
tit. i. in racionabilitate in concupiscibilita
te et irascibilitate quasi quadam sua tri
nitate et tota trinitas hec quedam est
anime unitas et ipsa anima deus est
omnia sua et ipsa omnia est potencie namque
eius et vires idem sunt quod ipsa sed accidentalia
que ipsa non est sive vires est sive vir
tutes non est. Non enim est sua prudencia
sua temperancia sua fortitudo sua iusticia

Item potencie anime sunt racionabilitas con
cupiscibilitas irascibilitas. Vires sunt
sensus ymaginacio memoria et in
tellectus intelligencia. Potencie ta
men possunt dici vires et vires potencie.

De amicicia qua anima corpori coniungitur

c. 1. Quibusdam affectibus et quadam
amicicia anima coniungitur
corpori, scilicet qua amicicia nemo carnem
suam odio habuit. Sociata namque ei
licet eius societate pergravetur inef
fabili condicione diligit illud. Amat
enim carnem suam et ideo libera esse non
potest. A doloribus suis vehementer af
ficitur et formidat interitum quem mori
non potest. Timet defectum que per
naturam deficere non potest. Oculorum specu
lacionibus depascitur. Sonorum delectatur
auditibus suavissimis. Iocundatur
odoribus largis epulacione reficitur.
Et licet hiis rebus inllaqueatus ipsa vide
atur, gravem tamen merore afficitur si
subtrahatur. Hinc non numquam subrepunt
vicia. Ideo in contrarium divinus animam
dilectus corpori indulgencius remitte
re nosscitur locum prebere peccato. Per
sensus quoque progreditur anima ad cor
pus movendum et vivificandum. Ro
uenarum namque sunt foramina in humano
corpore quibus scilicet vitalem conspiracionem

influit et effluit omne quo idem cor
pus vegetatur et regitur. Sunt enim
gravitatisque similia quedam scilicet corporis
supremum et spiritus infimum in quibus sine
naturarum confusione personali tamen
unione facile necti possunt. Omni
a autem gaudent similibus. Itaque
anima que vere spiritus est et caro que vere
corpus est in suis extremitatibus
facile et convenienter uniuntur id est
in fantastico anime quod corpus non est
sed simile corpori et sensualitate carnis
que fere spiritus est quia fieri sine anima
non potest. Sicut enim supremum anime
sue mens ymaginacionem et similitu
dinem sui gerit superioris id est dei. Un
de eius susceptivum potuit esse et ad
unionem temporalem eius qui ipse vo
luit absque ulla diminucione necesse
fuit, sic supremum carnis id est sensualitas
anime gerens similitudinem ad perso
nalem unionem eius essenciam sus
cipere potuit. Nec illud mirum est
cum et in sensu et in memoria pecu
dum quedam sit imitacio racionabili
tatis et in appetitu voluntatis et in hiis
que refugit reprobacionis. Spiritus
namque corporeus qui vere utique est
corpus et sensus naturalis inter mul
ta discernit et vere concupiscibilitatis eligit
et natura irascibilitatis reprobat. Sequitur.

De gradibus vite corporee

22 Habet siquidem corporea vita quosdam gradus manifestos quibus ad ymaginem summe vite proficit. Primus enim gradus corporee vite est sensificacio. Secundus per sensus ingrediens ymaginacio. Tercius per ymaginacionem conceptorum memoria. Quartus per sensum passiones quedam sine discrecione intelligencie providencia, in qua quedam quasi racionis ymago et imitacio est. In hiis omnibus corporea vita spiritualem vitam imitatur. Primum in eo quod sentit. Secundum in eo quod consensum concipit. Tercium in eo quod conceptum retinet. Quartum quod in ymaginacione sine sensu secundum quandam racionis similitudinem seu ad appetendum sive ad fugiendum se inflectit. Quietissima autem sunt media carnis et anime, scilicet sensualitas carnis que maxime ignis est et fantasticus spiritus qui igneus dicitur vigor. Unde quidam de animalibus loquens ait: Igneus est illis vigor et celestis origo. Unita societas carnis et anime, spiritus vite et limi terre. Sic enim scriptum est: Formavit Deus hominem de limo terre et inspiravit in faciem eius spiraculum vite. Dans ei sensum et intellectum ut per sensum limum sibi sociatum vivificaret et per intellectum intus ingrederetur et contemplaretur opera sapiencie. Intellectus intus illustrat, sensus foris decorat, ut in utroque refectionem inveniret, intus ad felicitatem, foris ad iocunditatem. Et quia bona exteriora diu stare non possunt, iussus est homo ab exterioribus ad interiora redire, ab interioribus ad superiora ascendere. Tante siquidem est dignitatis humana condicio ut nullum bonum preter summum sibi sufficere possit. Plenum fuit miraculo quod tam diversa et divisa ab invicem ad invicem coniungi potuerunt. Neque minus mirabile fuit quod limo nostro Deus seipsum coniunxit et ut sibi invicem unirentur Deus et limus, tanta sublimitas et tanta vilitas. Nichil enim sublimius Deo et nichil vilius limo. Mirabilis fuit commixtio prima, mirabilis commixtio secunda, non minus mira erit tercia, cum Deus homo et angelus unus erit spiritus. Eodem namque bono bonus est homo quo bonus est angelus. Eodemque bono uterque beatus. Si tamen ambo adipiscuntur eandem voluntatem, eodem spiritu conspirant. Si enim tam dispensatam naturam carnis et anime ad unam federacionem atque amiciciam Deus coniungere potuit, nequaquam erit

ei impossibile rationalem spiritum qui usque ad consortium terreni corporis humiliatus est cum eodem corpore glorificato ut sit ei gloriae quod fuit sarcinae ad consortium bonorum spirituum qui in sua puritate perstiterunt exaltare atque ad suae gloriae participationem sublimare. Ac si quidem sola caritate nulla necessitate illum creavit talem ipsum ut suae beatitudinis participem faceret. Si ergo tantum gaudium et tanta laetitia est vita ista temporalis quae constat ex praesentia dei in spiritu rationali. Subiciatur ergo corpus animae, anima deo, et unus spiritus erit cum eo. Ita tamen si in humilitate permaneat et gratiam suae creationis per quam glorificandus est agnoverit. Ex carne et anima constat homo et uterque bonum suum habet in quo gaudet et exultat. Bonum animae est deus cum affluentia dulcedinis suae. Bonum carnis est mundus cum habundancia iocunditatis suae. Sed mundus iste est exterior, deus vero interior. Nichil enim eo interius est, nichil eo praesentius. Interior est deus omni re quia in ipso sunt omnia. Ab hoc ergo mundo redeuntes ad deum et quasi ab ymo sursum ascendentes per nosmetipsos transire debemus. Ascendere enim ad deum hoc est intrare in semetipsum et non solum ad se intrare sed ineffabili quodammodo in intimis seipsum transire. Qui enim interius intrans et intrinsecus penetrans seipsum transcendit ille veraciter ad deum ascendit. Ab huius ergo mundi distractionibus cor nostrum colligamus et ad interna gaudia revocemus et si cor nostrum omnino tenere non possumus, saltem a vilitatibus et vanis cogitationibus restringamus, ut aliquando in divinae contemplationis lumine figere valeamus. Hoc enim est requies cordis nostri cum deum suum contemplatur et ipsa sua contemplatione suaviter reficitur. Et dulce est ei semper ad considerandum quemadmodum et laudandum semper est suave. Nichil enim ad beatam vitam praestantius quam velud clausis carnalibus sensibus extra carnem mundi affectum quempiam in semetipsum converti, alienumque effectum amoris sui cupiditatibus sibi soli et deo loqui etc.

De comparatione animae ad ea ex quibus constat corpus

Cum anima sit incorporea per 23
subtiliorem sui corporis naturam, id est ignem et aerem quae in ipso quoque mundo praecellencia sunt corpora. Et ideo magis spiritui similia corpus administrat. Ista siquidem priora accipiunt nutus animae, vivificantur eo quod in corporeae essentiae sunt propinquiora quam humor

et tria ut ad corporis proximi mistionem tota
moles amministraretur. Nullus enim
sine hiis duobus vel in corpore sensus
est vel ab anima spontaneus corporis
motus. Ignis et aer levia sunt que
movent terram et aquam que gravia
sunt. Quapropter corpora ea post anime
abscessus moveri non videmus, quia
ignis et aer que duo per anime presenciam
tenentur in corpore terreno et humido
ut omnium quatuor fiat temperancia
post eiusdem tandem anime absces-
sum ad superna evadunt ac se
se expediunt. Sequitur

De composicione corporis

2x. Corporis autem composicio sic
fit. Corpus constat ex offi-
cialibus membris, officialia ex consimi-
libus, consimilia ex humoribus, hu-
mores ex cibis, cibi ex elementis.
Nichil horum est anima, sed in istis tan-
quam in organis agit et per hec corpora
consilit et hinc vite, in qua factus
est homo in animam vivam. Que cum
temperata et ordinata fuerint congru-
unt vivificacioni et numquam recedit anima.
Si vero distemperata et confusa fuerint
invita recedit anima secum trahens
animam, sensum, sed ymaginacionem,
racionem, intellectum et intelligenciam
et concupiscibilitatem et irascibilitatem.
et ex hiis similiter vita afficitur ad delec-
tacionem seu ad dolorem. Corpus autem
quod primus integrum tamquam orga-
num contemperatum et dispositum fuit
ut melos musicum in se contineret
et tactum resonaret, nunc confrac-
tum et in vili regione iacet. Ani-
ma vero recurrentibus ad regiones
suas elementorum partibus non habens
ubi vires suas exerceat requiescat.
Ab hiis tribus motibus quibus cor-
pus per tempus et locum movebat,
ipsa per tempus illocaliter mota quia et
si organum perit, sed non melos. Nec
quod organum movebat anima, inter cor-
pus et deum posita movetur tempus
reminiscendo quod oblita fuerat vel
discendo quod ignorabat vel nolen-
do quod volebat. Per locum autem non mo-
vetur quia per loca spacia non distenditur.
Deus autem corpore non eget ut sic nec
loco ut alicubi nec forma ut aliquid,
neque aliquo genere sibi in quo subsistat
vel alicui assistat. Sequitur

Quod anima unitur deo

Habet anima quandam naturam 2i
supra omnibus hiis mundane
molis elementis excellenciorem, qua
vacater non possit in aliqua fantasia
corporalium ymaginum quas per sensus cor-
poris percipimus cogitari sed mente intelligi

vitaque sentiri intelligi potest videri non
potest. Non enim est corpus neque deus
neque vita sine sensu qualis in arboribus
neque vita sine racionali mente qualis
est in animalibus sed vita et vita perpe
tua. Nunc quidem minor quam angelorum
et in futuro quidem angelorum si ex pre
cepto creatoris hic vixerit. Preceptum
autem eius est ut in dilectione maneamus.
Manete inquit in dilectione mea. Per dilec
cionem namque racionalem creaturam
sibi copulavit ut eam semper haberet et in
ipso maneret quod de eo in eo delectans gau
dens et exultans. Per dilectionem creato
ri suo et sibi invicem racionalis creatura
copulata est. Solum quod dilectionis vin
culum quod liget in utrosque in id ipsum
per amorem dei omnes ei adheremus. Per
amorem proximi omnes ad invicem uni
simus ut bonum omnium fiat singulorum et
quod quisque in se non habet in altero posside
at. Karitas est via dei ad homines et via
hominis ad deum. Per karitatem namque
venit deus ad homines. Venit in homi
nes homo factus. Per karitatem homines
diligunt deum, eligunt deum, currunt
ad deum et ad deum perveniunt. Sic fami
liaris est deo karitas ut ipse mansionem
habere nolit ubi caritas non fuit. Si ergo
karitatem habes et deum habes quia deus
karitas est. Inspice ergo quantum debeam

diligere deum qui me fecit cum non
eram, redemit cum perieram. Non enim
et de nichilo me fecit non arborem
non avem non aliud de animalibus
sed hominem voluit me esse et dedit
michi vivere, sentire, discernere. Perieram
et ad mortalem descendit, mortalem
suscepit, passionem sustinuit, mortem
vicit et sic me restauravit. Perieram
et abieram, qui in peccatis meis venunda
tus eram. Venit ille post me ut re
dimeret me et tantum dilexit me
ut sanguinis sui precium appenderet
pro me. Tali quoque pacto reduxit me de
exilio et redemit me de servitute. No
mine etiam suo vocavit me ut memoria
le sui semper esset apud me. Unxit
me oleo leticie quo ipse unctus erat
ut ab uncto esset unctus et a christo
diceretur christianus. Sic gratia eius semper
prevenit me. De multis namque pericu
lis sepe liberavit me liberator meus
et cum errabam reduxit me. Quando ig
norabam docuit me. Cum peccabam
corripuit me. Cum tristabar consola
tus est me. Cum desperabam conforta
bat me. Cum cecidi erexit me. Quando
steti tenuit me. Cum ivi duxit me.
Cum veni suscepit me. Hec et alia mul
ta fecit michi deus meus de quibus
dulce est michi semper loqui, semper

cogitare semper gratias agere ut pro omnibus beneficiis suis possim eum laudare et amare. Cum enim sit cunctis presidens, singulos implens, ubique presens, cunctorum curam gerens, et tamen singulis quasi omnibus providens, Ita totum ad custodiam meam occupatum video, quasi omnium oblitus sit et michi soli intendere velit. Semper enim presentem se exhibet, semper se paratum offert, si me paratum invenerit. Quocumque me vertero non me deserit, nisi ego eum prior deseruero. Ubicumque fuero non recedit, quoniam ubique est, ut quocumque iero inveniam eum cum quo possim esse. Quidquid fecero pariter assistit, ut pote perpetuus inspector omnium cogitacionum intencionum et actionum mearum. Cumque hec diligenter considero, timore pariter et ingenti rubore confundor, quia illum ubique presentem michi et omnia occulta mea videntem intueor. Multa enim sunt in me de quibus coram oculis eius erubesco, et pro quibus illi valde displicere timeo. Neque pro omnibus hiis quid ei rependere habeo nisi tantum ut diligam eum. Non enim melius neque decencius

que per dilectionem rependi potest quod per dilectionem datum est. Hoc propter eum videor dixisse, sed forte non propter utilitatem michi et hiis qui mecum senciunt que ego sencio etc.

De comparacione anime ad carnem et ad sciencie susceptionem 2

Anima presencia sua vivificat corpus et sic colligata est ei ut nec cum velit se inde segregare possit, nec retinere cum jussionem sui creatoris audierit. Vita siquidem anime consistit vita corporis, et de morte corporis descendit mors anime. Sicut enim anima vita sua facit carnem viventem et de fonte nature sue irrigat animando, Sic caro per corruptelam materie sue animam, si cupiditatibus illicitis illigaverit, occidit, et cum altera nature alterius videatur, transit utraque in alterius naturam. Hoc est ut aut carnem spiritualem anima suis virtutibus prestet, ut anima carnalem nutrix eius efficiat. Anima tamen nichil de morte habere potest, nisi per vicia corrupta fuit, nec caro aliquid de vita retinere potest, nisi ab anima fuerit irrigata, nec altera in alterius naturam transire potest, nisi aut viciis infecta aut virtutibus detersa fuerit. Racione

insignita est anima, qua artibus docetur egregiis et disciplinis instruitur eximiis, ut de vita sapiat et humana tractet, atque sic ceteris animalibus decenter excellit utpote racionalis substancia. In hoc enim est anima proprie spiritus racionalis, id est spiritus racionalis. Sequitur de inm-

De inmortalitate anime et incorrupcione et quomodo sit in loco

Inmortalis est anima, ne creatori suo similitudine discrepare videatur. Non enim poterat esse ymago et similitudo dei si mortis freno clauderetur. Secundum quendam modum vite quem nullomodo amittere potest inmortalis est. Secundum vero quandam mutabilitatem qua potest vel melior fieri mortalis est. Et sic mortalis est cum bene vivere perdit, licet in se vivere amittere non possit. Sic respectu incorporei dei corporea est. Nichil enim invisibile et incorporeum natura credendum est preter deum solum, patrem et filium et spiritum sanctum. Qui ex eo incorporeus et invisibilis dicitur, quia infinitus et incircumscriptus est et simplex et sibi omnimodis sufficiens se ipso. Et deus spiritus et tamen idem ubique sit in semetipso invisibilis et incorporeus esse dinoscitur. Omnis vero racionalis creatura corporea est, angeli et omnes virtutes corporee sunt, licet non carne subsistant. Ex eo autem naturas intellectuales corporeas esse dicimus, quia loco circumscribuntur, sicut anima humana clauditur carne, que ideo esse et in loco et localis dici potest, quia hec alicubi prius est tota et alibi non est. Non habet tamen corporalem divisionem nec corporalem circumscripcionem, quoniam corporalis quantitatis expers est. Secundum principium et operacionem in loco concluditur, localis et ipsa dicitur. Verumtamen non sicut corpus cui secundum locum principium, medium assignatur et finis, sed respectu incorporee nature que summe incommutabilis ubique est, corporea est anima, quo tale aliquid non est ipsa. Nec tamen per loci spacium dilatatur vel movetur, ut anima non sui parte maiore locum occupet et breviori breviorem, minorque sit in parte quam in toto. Per omnes siquidem particulas corporis tota simul adest, nec minor in minoribus nec in maioribus maior, sed alicubi intensius, alicubi remissius, et in omnibus tota et in singulis tota est. Sicut enim deus est ubique totus in toto mundo et in omni creatura sua, sic anima est ubique tota in toto corpore suo tamquam in suo quodam mundo intensius

tamen est in corde et in cerebro quemadmodum proprie deus dicitur in celo.

De invisibilitate et incorporeitate anime

28 Incorporea et invisibilis est anima. Si enim visibilis esset corporea esset. et si corporea esset palpabilis esset et partes haberet nec simul tota in uno loco esse posset. Nullum enim corpus aut simul totum tangi potest aut simul totum tangere potest. Anima vero in quibusdam suis motibus vel actibus tota simul adest et tota videt et tota visorum meminit tota audit tota sonorum reminiscitur. tota odorat et tota odores recolligit tota per linguam et palatum sapores sentit et discernit tota tangit dura et mollia tota simul approbat vel improbat calida vel frigida tota est visus tota est auditus totum vult tota est voluntas cum tota cogitat tota est cogitacio cum tota diligit tota est dilectio. Potest namque ex parte cogitare et ex parte diligere.

De affectionibus anime et de quattuor virtutibus cardinalibus

29 Habet anima affectiones quibus excitatur ad virtutes. Dolor namque de peccatis timor de suppliciis desiderium de promissis gaudium de premiis. Quedam exacta sunt intuitu. Habet virtutes quibus instruitur et armatur contra vicia. Prudenciam namque scit quid debeat facere. Temperanciam habet contra prospera. Fortitudinem contra adversa. Justiciam qua scit quid cui debeat reddere. Prudencia est scire quid possit. Fortitudo facere quid possit. temperancia non presumere quod non possit. Justicia velle plusquam possit. Prudencia est in eligendis. Temperancia in utendis. Fortitudo in tollerandis. Justicia in distribuendis. Prudencie est nil nisi petendum appetere. temperancie est nil nisi turpia timere et quicquid agimus vel cogitamus ad racionis normam dirigere. Fortitudinis est terrenas cupiditates non tantum reprimere sed penitus oblivisci. Justicie est omnem animi cogitacionem ad solum deum erigere cum tamquam nichil aliud sit sola in eius facie intueri.

quibus perficiatur anima

3 Habet anima sacramentales virtutes quibus iniciatur. scilicet fidem spem sacramentum baptismi inistitucionem confirmacionem etc. quibus deo commendatur. Habet et virtutes quibus proficiat et quibus deo coniungitur ut est humilitas puritas caritas

humilitas cum deo subiciat, puritas
iungit, karitas unit. Sequitur

De viribus anime quibus permiscetur corpori.

31 Habet quoque anima vires qui-
bus corpori permiscetur, quarum
prima est naturalis. Secunda vitalis.
Tercia animalis. Et sicut deus trinus
et unus, verus et perfectus omnia tenet,
omnia implet, omnia sustinet, omnia
superexcedit et circumplectitur. Sic ani-
ma his tribus viribus per totum corpus
diffunditur, non locali distensione
sed vitali intencione. Naturalis
namque virtus operatur epate sanguinem
et alios humores quos per venas ad
omnia corporis membra transmittit,
ut inde augeantur et nutriantur.
Vis ista quadripharie diffunditur, in
appetitivam, in retentivam, expulsi-
vam et distributivam. Appetitiva
que necessaria sunt corpori appetit. Re-
tentiva sumpta retinet donec ex
illis digestio fiat. Expulsiva nociva
et superflua repellit. Distributiva bo-
nos bonorum ciborum humores omnibus
membris distribuit prout cuique
expedit. Istas vires habent omnia
animalia et eo corporis esse videntur
non anime.

De virtute cordis que vivificat et cetera.

Vis vitalis in corde est que ad 32
contemperandum fervorem cordis
aerem hauriendo atque reddendo
vitam ac salutem toti corpori tribuit.
Aere namque puro sanguinem
purificatum per totum corpus im-
pellit per venas pulsatiles que arte-
rie vocantur, ex quarum motu tem-
perantiam atque distemperan-
ciam corporis phisica cognoscit.

De virtute cerebri que facit quinque sensus.

Vis animalis est in cerebro 33
et inde vigere facit quinque
sensus corporis. Iubet eciam voces
edere, membra movere. Tres namque
sunt ventriculi cerebri. Unus anterior
a quo omnis sensus, et alter posterior
a quo omnis motus. Tercius inter
utrumque medius, i. racionalis. Sen-
sus cordis sic fiunt: quod est in corpore
subtilissimum et ob hoc anime vicinius
et similius quam cetera, i. lux, primum per
oculos ipsa diffunditur, emicatque
in radios oculorum ad visibilia con-
tingenda. Deinde miscetur quedam
primo cum aere puro, deinde cum
aere caliginoso atque nebuloso.
Tercio cum corpulenciori humore.
Quarto cum terrena crassitudine.
Primus sensus cum ipso sensu oculorum

pspirat ubi sola ipsa excellit. Isti sensus quia in sola facie p locati sunt fortassis spiritum arbitramur quoniam in faciem insufflauit deus homini spiraculum vite et factus est in animam uiuentem. Auctor quippe rebus post consiliationem nutu preponitur quoniam ista ducit et ista sequitur. Ab ista sensus ab illa motus. Hic consilium precepit actionem. Iste uires tam corporis quam anime dici possunt quoniam ab illa anima in corpore fiunt nec sine utroque fieri possunt.

Quod uis animalis diuisa sortitur uocabula secundum partes cerebri.

36 In prima parte cerebri uis animalis uocatur fantasticales .i. ymaginaria quia in ea rerum corporalium similitudines et ymagines continentur. Unde et fantasticum dicitur. In media parte cerebri uocatur rationalis quia examinat et iudicat ea que per ymaginacionem representantur. In ultima parte uocatur memorialis quia ibi commendat memorie a ratione iudicata.

De triplici uirtute apprehendendi.

37 Aliud quoque est in nobis quo corporea sentimus quod quinque sensibus facimus. Aliud quoque non corpora sed corporibus similia cernimus ut et nos ipsos non aliter quam corporibus similes intuemur. Aliud quo nec corpora nec corporum similitudine conspicimus sed illas res que non habent ymagines sui similes sicut deus est uel ipsa mens rationalis uel intelligencia uel ratio sicut etiam uirtutes .i. castitas prudencia iusticia caritas pietas et quecunque alie sunt quas intelligendo uel cogitando enumeramus diffinimus et discernimus. Porro anima non est corporea quoniam non omnis similitudo corporis corpus est. Dormienti enim et in sompniis tibi uelut corporeus tibi apparebis. Neque illud corpus tuum sed anima tua nec uerum corpus sed similitudo corporis tui. Iacebit enim corpus, ambulabit illa, tacebit lingwa corporis tui, loquitur illa. Clausi erunt oculi tui, uidebit illa et ita in ea tota et integra cernitur similitudo carnis tue. In hac similitudine quasi per loca cognita uel incognita discurrit et sentit leta et tristia. Anima autem mortui sicut dormientis in ipsa similitudine corporis sui sentit seu bona seu mala non tamen sunt corporea sed corporibus similia quibus anime exute corporibus afficiuntur siue bene siue male cum et ipse suis corporibus similes sibimet appareant.

Sunt tamen et vera leticia et vera mo-
lestia facta de rebus spiritualibus in spirituali re.
Certum nempe est quandam spiritualem
naturam in nobis esse ubi corporalium
similitudines aut formantur aut for-
mate ingeruntur seu cum presencia ali-
quo corporis sensu tangimus et continuo
eorum similitudo in spiritu formatur et in
memoria reconditur seu cum absencia
iam nota vel que non novimus cogi-
tamus ut inde formetur spiritualis qui-
dam intellectus. Innumerabilia eciam
pro arbitrio et oppinione fingimus
que vel nec sunt vel esse nesciuntur.
Innumerabiles quoque et forme variare-
rum in animo nostro versantur vel cum
aliquid facimus vel facturi sumus aliquo
eciam spiritu rapiente tollitur anima
in huiusmodi videnda seu bona seu mala.
Nimia quoque intencione cogitacionis
vel aliqua vi morbi ut frenetici per
febrem accidere solet seu commixcione
cuiusdam alterius spiritus seu boni seu ma-
li. Ista corporalium rerum ymagines in spiritu
exprimuntur tamquam corpora ipsius corporis sen-
sibus presententur ut absencia adesse
videantur tamquam presencia et que non sunt
tamquam pre oculis assint. Que dormi-
entibus eciam multa videntur vel mul-
tum vel nichil vel aliquid significancia.
Unde sepe ymagines rerum corporalium
tanta expressione illis representantur
in sompniis quanta et corpora presentantur
vigilantibus ut inter visionem
dormiencium et veram commixcionem
vigilancium non discernatur sed con-
tinuo caro eius moveatur et contra
propositum suum vel contra licitos mo-
res concumbere videatur et quod naturaliter
collectum est per genitales vias emit-
tatur. Hunc motum vigilantes cohi-
bent, dormientes autem ideo non
possunt quia in potestate non habent
ymaginis corporalis expressionem
qua caro naturaliter movetur. Et
sequitur quod hunc motum sequi solet
et quod sine peccato vigilantibus fieri non
potest. Sic in spiritu corporalium ymagi-
nes apparent et multa vel arbitrio
finguntur vel preter arbitrium de-
monstrantur. Ipsa namque anima
que motu proprio semper in motu est
quia corpus non fruitur vel non
plene fruitur corporalia sentire vel
ad corporalia finem sue intencionis
dirigere corpore sopito spiritu similitu-
dines corporalium aut ipsa agit. Sic
eciam ymagines corporum cogitando
ex se ipsa versare et solet aut obiectas
intuetur cum in eas videndas ali-
quo spiritu assumitur. **De multi-
plici visione anime.**

36 Anima est substancia spiritualis sim
plex et indissolubilis et invisibilis
et incorporea, passibilis atque mutabi
lis, carens pondere, figura, colore, non est
credenda pars dei, neque eiusdem substancie
dei vel de qualibet elementorum materia,
sed ex nichilo est creata. Si enim ex semet
ipso deus eam fecisset, nequaquam
viciosa vel mutabilis vel misera esset.
Si autem ex elementis facta fuisset, esset
corporea, cum sit incorporea ignotam.
habens originem, inicium habet, finem
non habet, cum sit spiritualis natura. Nichil
hoc in ipsa contrarium quod terrenum
vel humidum vel aereum, nichil igne
um, nullum colorem, nullo loco conti
netur, nullis membris circumscribitur,
nullo spacio finitur, sed ita est cogitan
da et intelligenda sicut sapiencia, iusticia
et cetere virtutes ab omnipotente crea
te. Natura anime invisibilis est et ideo
invisibiliter in corpore manet et de
corpore invisibiliter egreditur. Per corpus
corpora videt, scilicet celum et terram que in
eis sunt conspicua oculis mentis, in
spiritu corporum similitudines intuentur,
et quid corpus non est et tamen aliquid
est recte cum spiritus dicitur. Secundo qua
dam vi occulta spirituali rapitur anima
ne vite corporum expressas quasdam re
rum corporalium similitudines in spiritu
videat, sed intellectu ea que nec corpora
sed nec corporum formas habent con
spiciat. Hic est sapiencia et iusticia velut
ipsa mens et omnis affectio bona. Ista tria
genera visionum manifesta sunt. Primum 1
corporale quo per corporis sensus corpora
senciuntur. Secundum spirituale quo 2
corporum similitudines spiritu non mente
cernuntur. Tercium intellectuale quo 3
ille res que nec corpora nec corporum for
mas habent conspiciuntur. Intellectu
ali visione nunquam anima fallitur,
aut enim intelligit si verum est, aut si
verum non est non intelligit. In visio
ne autem corporali sepe fallitur anima,
cum in ipsis corporibus fieri putat quod
fit in corporis sensibus, sicut navigan
tibus videntur in terra moveri que stant,
et intuentibus celum videntur sidera
stare que moventur, et divaricatis
radiis oculorum res una duas formas
habere videtur, et unus homo duo
capita, et in aqua remus fractus, et mul
ta huiusmodi. In visione autem spirituali anima
fallitur et illuditur, quoniam ea que vi
det aliquando sunt vera, aliquando falsa, aliquando
perturbata, aliquando tranquillata sunt. Ipsa
autem visa aliquando futurorum omnino similia et
aperte dicta, aut quando obscuris signis
et quasi figuratis locucionibus prenun
ciata. Extasis vero cum ab omnibus sensibus

corporeis alienatur et auertitur anima
amplius quam in sompno solet sed minus
quam in morte non fallitur si ipsa mente
diuinitus adiuta vel aliquo ipsa uisa
exponente Sicut in Apok. decimo.
exponebatur Magna reuelacio est
enim cum bono spiritu assumitur anima falli
non potest quia sancti angeli miris modis
visa sua faciali quadam ac proponenti
iniccione vel commixcione anime esse fa-
ciunt et visionem suam quodam in-
effabili modo in spiritu nostro informant
Ipsi siquidem hiis corporalibus instruen-
dis atque iudicandis presunt et corpo-
ris signatiuas similitudines in spiritu ita
discernunt et tanta potestate quodammodo
tractant ut ea eciam possint spiritibus
hominum reuelando inserere Inde est quod an-
gelus domini apparuit in sompnis Joseph.
dicens Noli timere accipe Mariam
coniugem tuam etc. Et iterum Tolle
puerum tuum et matrem eius etc. Deus autem per
prophetam dicit Effundam de spiritu meo
super omnem carnem et iuuenes vestri
visiones videbunt et senes vestri s. s.
Sunt et alia uisa usitata et humana
que uel ex spiritu ipso nostro materialiter ex-
istunt vel ex corpore spiritui quodam
modo suggeruntur sicut fiunt affe-
cta carne Non solum enim vigilantes ho-
mines curas suas cogitando versant
in similitudinibus corporum Verum eciam
dormientes hoc sompniant quo ing
indigent Nam et negocia sua gerunt
ex animi cupiditate et epulis poculis-
que inhianter insistunt Si forte esu-
rientes sicientes que dormierint Vigi-
lantibus eciam quodammodo instinc-
tu occulto ingestas esse cogitaciones
quasi diuinarent nonnumquam Sicut
Cayphas pontifex prophetauit cum
eius intencio prophetandi voluntate
non haberet Multa videt anima et
eadem natura est visionum seu in vi-
gilantibus seu in dormientibus
siue in egrotantibus quoniam non
est ex aliquo genere sunt que uident
quam ex natura spiritus de quo vel in quo
sunt similitudines corporum Visa siqui-
dem freneticorum similia sunt visis
sompniancium obscuris namque vias
senciendi habent vt videant quod
sompniantes vident Visa eciam so-
mpniancium similia sunt cogitacionibus
vigilancium Dormientibus quippe in
cerebro consopitur via senciendi
que intencionem ad oculos ducit
Ideo quod ipsa intencio in aliud versa
cernit visa sompniorum tamquam species
corporales assunt vt sibi dormiens vi-
gilare videatur et non similia corporibus
sed ipsa corpora intueri se putat Ergo

aut multo amplius ammiror et
vehemencius stupeo quanto celerita
te et facilitate anima in se fabricet
ymaginaciones corporum que per cor
poris oculos non videt ut frenetico
et sompniancium vel eciam extha
si visiones que cum illa tamen natu
ra visorum est procul dubio cor
pus non est. Non enim corpora visa
illas ymaginaciones faciunt in spiritu
nec inde habent ut ad spirituale for
ment sed ipse spiritus in seipso celerita
te mirabili utpote spiritualis intel
lectualis racionalis et ceteri.

De communibus generibus visionum in dormientibus omnium.

3a Omnium que sibi videntur
videre dormientes. Quinque
sunt genera scilicet oraculum. visio. som
pnium. insompnium. fantasma.
Oraculum Oraculum est cum in sompniis
parens vel aliqua sancta persona gravius
que vel sacerdos vel eciam deus eve
nturum quid aperte vel non even
turum faciendum vel evitandum
Visio enunciant. Visio est enim ita id
Sompnium quis videt quo eomodo quo apparu
erat evenit. Sompnium figuris te
Insompnium ctum et sine interpretacione intelli
gi non potest. Insompnium est quando

quod fatigaverat vigilantem ingerit
se dormienti. Sic est cibi cura vel po
tus vel circa studia vel artes vel inf
irmitates. Similiter namque studia que quisque
exercuit sompniat vel sollicitorum actuum
simulachra in presencia agentis in ipsa
apparent in sompniis. Iuxta eciam firm
tatum diversitates diversa accidunt
in sompniis et similiter morum et humorum va
rietates variantur eciam sompnia.
Alia enim vident sanguinei. alia co
lerici. alia flegmatici. Alia melanco
lici. Illi vident varia et rubea. Ista al
ba et nigra. Fantastica est cum quis vix dor Fantasma
mire cepit et adhuc vigilare se esti
mat aspicere videtur irruentes in se
vel passim vagantes formas et va
nas letas vel tribulantes discrepan
tes. In hoc genere ephialtes quem publica
persuasio quiescentes opinantur in
vadere et pondere suo pressos ac sencien
tes gravare quod nil aliud est quam que
dam fumositas a stomacho vel a cor
de ascendens et inde vim animalem opprimens.

Quomodo transfigurantur carnes et figure hominum arte diabolica.

Olet eciam humana opinio quod 3
quadam arte mulierum et potestate
demonum homines possint converti in lu
pos. eciam in iumenta et quecumque neces
saria portare et post pacta opera iterum

ad se redire nec fieri in eis mentem bes-
tialem sed rationalem humanam quamvis fiunt.
Hoc sic intelligendum est quoniam de-
mones naturas non creant sed aliquid
tale facere possunt ut videantur esse que
non sunt. Non enim aliqua arte sed
potestate animus quamvis nec corpus quavis ido-
nealem in membra et lineamenta bestialia
veraciter converti potest sed phantasticum
hominis quod etiam cogitando seu sompni-
ando per rerum innumerabilium genera
variatur. Et cum corpus non sit cor-
pora similes formas mira celeritate
capit. Sopitis autem et oppressis corporis
sensibus hominis ad aliorum sensus
figura corporea perduci potest. Ita tamen
quod corpora hominum ipsa alicubi lateant vi-
ventia quod fit multo gravius atque
oppressius quam sompnio suis sensibus ob-
serantur. Hoc phantasticum autem vel forma-
tum in alicuius animalis ymaginem ei-
aliorum sensibus appareat. Talis quamvis sibi homo
videatur qualis sibi videri posset et
portare honera ista que onera si vera
corpora sunt portantur a demonibus
et ut illudantur hominibus partim vera
hominum corpora partim falsa iumentorum
cernentibus etc.

Quomodo dyabolus in hominum corporibus apparet vel quomodo obsidet. Sequitur

Humanum spiritum aliquando bonus ali-
quando malus spiritus assumit
nec facile discerni potest a quo spiritu
assumatur nisi quia bonus instruit
malus fallit. Fallit autem sepe in mani-
festis bonis ut cum sibi fidit in eis ad
sua seducat. Sic plurimum humanum rapit
quadam occulta mixtura quasi
idem spiritus esse videatur et spiritus patientis
et spiritus vexantis. Ut in demoniacis vi-
demus. Animam tamen hominis id est mentem
nulla creatura iuxta substantiam implere
potest nisi sola trinitas. Implere autem
sathanas mentem alicuius et principale
cordis non ingrediens quod in eum et
in sensum eius sed fraude et iniquitate
atque omni malicia illum alliciens atque
seducens affectum maliciae trahit per
cogitationes et incentiva viciorum
quibus ipse plenus est perverso fallax
nequam et fraudulentus deceptor quamvis
animarum. Non enim praeparatione sue substantie
ut quidam putant quemquam implet
dyabolus aut eius habitator efficitur sed
per fraudulentiam decipiendo atque
maliciam in eo habitare in eo dicitur
quem implet. Solius enim est trini-
tatis intrare implere naturam seu
substantiam quam creavit. Sequitur

De prophecia demonum et miraculis. Sequitur

244

10 Demones et acrimonia sensus et celeritate motus aerei corporis terrenorum corporum sensum facile precedunt et quedam cogitata pronunciant que homines mirantur propter tarditatem terreni corporis. Accessit ante demonibus per tam longum tempus quo eorum vita protenditur rerum longe maior experiencia quam hominibus potest evenire propter brevitatem vite. Dicto futura predicunt et quedam mira faciunt quibus alliciunt et seducunt. Unde quedam mulierculae seducte credunt se et profitentur nocturnis horis cum Dyana paganorum dea vel cum homodyade et innumera mulierum multitudine equitare earumque iussionibus obtemperare. Ipse namque sathanas qui transfigurat se in angelum lucis cum mentem cuiusdam mulierculae ceperit et hanc sibi per infidelitatem subiugaverit, illico transformat se in diversarum personarum species et similitudines et mentem quam tenet captivam in sompnis deludens modo leta modo tristia modo cognitas modo incognitas personas ostendens per devia quemque deducit et cum solus spiritus hoc patitur infidelis non in animo sed in corpore evenire opinatur. Dicto nimis stultus et ebes est qui hec omnia que in spiritu fiunt etiam in corpore accidere arbitratur. Cum Ezechiel et alii prophete, Johannes etiam evangelista et alii apostoli in spiritu non in corpore visiones viderunt. Sequitur

Quomodo mortui cognoscunt que sunt in hoc mundo. Sequitur modo.

Cum homines vivi seu mortui hominibus dormientibus seu vigilantibus apparent, non in ipsis rebus ut sunt videntur sed in quibusdam similitudinibus rerum. Istud autem angelicis operacionibus fieri credimus per disposicionem providencie dei bene utendo bonis vel malis secundum inscrutabilem altitudinem iudiciorum suorum seu hinc instruantur mentes mortalium seu fallantur seu consolentur seu terreantur, sicut unicuique prebenda est misericordia vel irroganda iusticia ab eo cui non inaniter decantat ecclesia. Ibi siquidem sunt spiritus defunctorum ubi non vident neque audiunt que agantur aut eveniunt in ista vita hominibus. Ita tamen quod cura est eisdem de vivis quamquam quid agant omnino nesciant, quemadmodum cura est nobis de mortuis quamvis quid agant omnino nesciamus. Nesciunt quidem mortui quid hic agatur sed dum agitur postea audire possunt ab eis qui hic moriendo ad eos pergunt, non quidem omnia 11

sed quantum eis sinitur indicante et eos oportet scire. Etiam possunt ab angelis qui hic presto sunt nobis, animas nostras ad illos deferunt. Spiritu etiam dei revelante cognoscere possunt que hic aguntur, que necessaria est eos noscere. Quidam etiam ex mortuis ad vivos mitti possunt non per propriam naturam sed per divinam potentiam. Utrum autem ista fiant per eorum presentiam aut per angelos suscipientes eorum personam affirmare non audeo. Deus enim omnipotens qui est ubique presens per angelica ministeria usquequaque potest ista hominibus prebere solacia quibus in huius vite miseria iudicat esse prebenda.

Quod potentie anime crescant non anima. et quod anima corporis habet similitudinem in penis.

42. Potentie anime atque virtutes longa exercitatione atque successu temporum crescunt. Ipsa vero non crescit nec decrescit sed aut temporalitate membrorum aut humorum crassitudine et corporis corruptione impedita vires suas exercere non possunt. Anima dum carne exuta est vivit videt audit et omnes sensus atque ingenia vivacius retinet. Utpote purior subtilis viva et expedita. Et sicut deus ubique est quodammodo in semetipso ac per hoc idem anima

potest corpus ubi erat in corpore agens. Ubi deus est modo, ubi priusquam mundus fieret, ubi etiam foret si mundus esse desineret sicut sepe dictum est. Incorporea est. Potest tamen habere similitudinem corporis non corporalem sed corpori similem et corporalium omnino membrorum cum de corpore egreditur. Verum enim anima ad spiritualia promeritis fertur aut ad loca penalia similia corporibus qualia sepe monstrata sunt hiis qui rapti sunt a sensibus corporeis et mortuis similes iacuerunt, cum et ipsi in semetipsis similitudinem quandam gererent corporis sui per quam possent ad illa ferri et talia similibus sensibus experiri. Anime siquidem que in corporibus viventes per discretionem rerum visibilium corporalibus ymaginibus tormenta patiuntur propterea etiam corporalibus passionibus teneri possunt quia a corporatione corporalium affectionum hic mundate non fuerint quam corpulentiam de carnis dilectione traxerunt. Quedam autem anime in eisdem locis in quibus culpam commiserunt puniuntur. Quedam vero abditis receptaculis usque ad plenam resurrectionem continentur. Sicut unaque digna est requie vel miseria.

Quomodo anima cognoscat se per se

83 Multa de anima dixi. sed nō
dixi quando facta vel qui-
de corpe egreditur/ Hec non dicē
possunt quoniam nec inicium meū
scio nec finem/ Nescio unde venio
aut quo sed plane scio q mortales
simus/ et q velimus nolimus om-
nes moriemur/ quoniam mors
expectat nos ubique/ Nichil enī
morte certius nichil hora mort
incertius/ Nam nescimus qn vel
quomodo aut ubi aut ubi moriemur.
Ideo semp debemus esse parati.
Ut cum corpus revertatur ad terram
de qua sumptum est et spc redde
at ad dm qui dedit illum/ Illud si
quidem maxime nos movere debz
q a veteribus sapientibus ipe ho
mo ita diffinitus est homo ē ani
mal rōnale mortale. hoc gnē po
sito q animal dem est additas du
as differencias/ ut videmus quibus
amonendus erat homo et quo
esset redeundum 2 unde fugien
dum/ Sicut enim progressus ani
me usque ad mortalia lapsus est
si egressus eius usque ad rōnem
esse deberet qua inpugnantibus
viciis resistere valeat ut scdm naturam
suam vivat et ordinem appetat.
sub illo . s. a quo regi debet et sup

ea que regē deberet/ Uno verbo quod
rōnale dicitur/ separatur a bestiis/ Alio
uero quod mortale a divinis illud. inst
terminet bestia erat/ Ideo ut homo
sibi incognitus se cognoscat magnū
opus consuetudine recedendi a sensi
bus/ Et anima ad se colligat ut in seipsa
se retineat/ Hiis siquidem sensibus e
greditur anima ne eciā seipsam vale
at et creatorem suū quoniā sola et
simplex in istis oculis interius dicitur
Anima namque rōnalis inter eas res
que sunt a deo condite supat omnia.
et ideo deo proxima est quando est pura
eique quantum karitate cohesent intm
ab eo illo lumine intelligibili pfusa.
et illustrata quodammodo non p cor
poreos oculos sed p suū ipsius principa
lem potenciam i. intelligenciam deum
cernit in quo ē pfectissima pulchritu
do et btissima visio qua visione fit bta
Removeat ergo a consideracione sua
omnes noticias que p corporis sensus
exterius capiuntur/ quam carnis
corpalia et eorum similitudines sen
sus quoque et ymagines in memoria
sive cum recordando reniscentur que
ad exteriorem hominem ptinent quamque
istis quasi viciis anima exteriori ptia
patiens ergo cui nichil seipsa pnciis
est a qua intion non simulata sed vera

presencia videat se in se. Nichil enim tam
novit mens quam id quod sibi presto est
nec menti quidquam magis presto
est quam ipsa sibi. Nam cognoscat se vivere
meminisse se intelligere se velle cogi-
tare scire iudicare. Novit hec omnia
in se, neque ymaginatur quasi extra
se illa aliquo sensu corporis tetigerit
sicut corporalia que tanguntur ex quo-
rum cogitacionibus si sibi nichil affi-
gat ut tale ad se esse putet quidquid
ei de se remanet hoc solum ipsa est.
Nichil enim tam in ipsa mente quam ipsa
mens est neque quidquam mentem
se cognoscat quemadmodum mens.
Cum enim querit mens quid sit mens
que seipsam querit nec enim alio que-
rit se quam seipsa. Cum ergo querentem
se novit se utique novit et omne
quod novit tota novit atque se ita to-
tam novit et si in parte invencio est non
se totam querit, tamen quia se totam
querit tota sibi presto est. Nichil enim
seipsa presencius potest esse. Quid autem
de se querit quid antea fuit vel eve-
tura sit vel qualis modo sit querit
id est quam similis deo quam humilis et devota
quam pura quam sancta. Sed quia in istis est
corporalibus que cum amore cogitat
et cum quibus amore assuefacta est
non potest utique sine ymagine cor-

vide semetipsam. Namque tanto amo-
ris et glutinis coheserunt que for-
sunt carnalia ut eciam cum absunt
ista presto sunt ymagines corporum cogi-
tanti. Quapropter cum se cernere eas ad se non
potest ut se solam inspiciat et videat.
Ergo redeat ad se et stet in se, nec
sicut absentem se querat. Velut pre-
sentem se curet cernere et discernere et inten-
cionem voluntatis qua per alia vaga-
batur statuat in seipsa et cogitet se.
Ut seipsam cognoscat et diligat et ita
videbit quod nunquam se amaverit
et nunquam nescierit. Sed corporalia sicut
amando cum eis se confidit. Ita ut sine
magno labore separari ab eis non pos-
sit quibus cum amore inhesit. Propter
fantasias corporalium ymaginum defor-
matur eisdem quoque alte impressis eciam
soluta a corpore non exuitur. Si enim
a corrupcione corporalium affectionum
hic non emundatur corpore exuta cor-
poralibus tenetur passionibus. Studeat
ergo in hac vita se ab huiusmodi confede-
racione mundare quatenus tamen hinc
exierit nichil corporeum secum trahet
a corporali passione immunis existat.

De conservacione corporis per animam et spiritum.

Vivificacione et sensificacione
descendit anima ad corpus.

XX

spiritualia namque sua illud vivificat et colligit in unum atque in uno tenet diffluere atque contabescere non sinit congruenciam eius atque modum sinat non tantum in pulchritudine sed etiam in crescendo atque in gignendo. intendit etiam se anima in tactu et eo callida et frigida aspera et levia dura et mollia. levia et gravia sentit. atque discernit. Deinde innumerabiles differencias saporum odorum sonorum formas gustando olfaciendo audiendo videndo diiudicat atque in hiis omnibus ea que secundum naturam sui corporis sunt appetit fugitque contraria et removet a se ab hiis sensibus certoque intervallo temporum et corporum motus quasi per quasdam ferias reparans rerum ymagines quas per eas hausit secum catervatim et multipliciter versat.

Quo indiget anima ad intelligendum divina

87 Cum vero vult intelligere vel divina deum vel in se ipsam suasque considerare virtutes abstrahit se ab omnibus sensibus sive corporeis quibus non adiuvatur nisi ad corporeas formas coloresque senciendos et spiritu atque racione se conspicit. Intelligencia atque contemplacione ad deum ascendit. Deus vero revelacione atque divina inspiracione descendit.

Quid sit meditacio et quid sit contemplacio. 86

Meditacio siquidem est occulte veritatis studiosa investigacio. Contemplacio vero est perspicue veritatis iocunda ammiracio. Nulla itaque divina illuminat revelacio ut veritatem cognoscat. statim divina inspiracio inflamat ut eam diligat. Corpus autem sensu vel ymaginacione ad deum ascendit. Humanum siquidem corpus ex quatuor elementis compositum esse in carne et ossibus terra maxime apparet propter terrenam soliditatem. aqua in humoribus aer continetur in pulmone. Ideo spiri motu est quia ventilabrum est cordis ne nimio calore cor consumatur et dissolvatur. Sedes ignis est in corde et ideo inferius est latum et superius acutum quam formam ignis retinet. Quedam vis ignea aere temperata a corde ad cerebrum ascendit. ibi purificata et collata per oculos aures nares ceteraque instrumenta sensuum foras progreditur et ex tactu exteriori formata quinque sensus corporis facit videlicet visum auditum odoratum gustum et tactum. qui tangendi sensus ab anteriori parte cerebri ad posteriorem transiens et inde per cervicem et medullam spine

descendens per corpus totum diffunditur
Apperta ipsa vis ignea que exterius
sensus dicitur eadem formata per ipsa
sensuum instrumenta per que egreditur
et in quibus formatur operante natu
ra introrsum ad cellam fantasticam
usque retrahitur et reducitur atque
ymaginacionem efficit. Postea eadem
ymaginacio ab anteriori parte capitis ad
mediam transiens ipsam anime racio
nalis substanciam contingit et exa
ctat discrecionem intantum iam puri
ficata et subtilis effecta ut ipsi spiritui
immediate coniungatur. Veraciter tamen
naturam corporis retinens et proprieta
tem. quequidem ymaginacio non
transcendit in brutis animalibus fan
tasticam cellam. In racionabilibus autem
purior fit et usque ad racionalem et in
corpoream anime substanciam con
tingendam defertur et progreditur.

Quid sit ymaginacio

81 Est itaque ymaginacio. simi
litudo corporis per sensus quidem
corporeos ex contractu corporum concep
ta extrinsecus atque per eosdem sensus
introrsus ad partem priorem corporei
spiritus reducta ei quasi impressa in summo s.
corporalis spiritus et in ymo racionalis cor
poralem informans et racionalem con
tingens. Est enim corpore non vero aereum
vel per aerem ignem qui pre sui subtili
tate videri non potest et corporis
intus vegetando vivificat. Que
dam autem vegetativum et sensifica
tivum. sicut arbores et herbas et uni
versa intra firmamenta. Quedam ve
getat et sensificat sicut omnia bruta
animalia in quibus quedam tantum
sensus habent et ymaginacionem non
habent. Quedam vero sensum et y
maginacionem habent. Cum itaque
magis sit sensificare quam vegetare con
stat profecto hanc inde esse subtilem
et ubi magis subtilis est magis spiritus
est. Magis siquidem in corpore nature
appropinquat cum ymaginacionem for
mat quam sensum prestat. Nichil enim
in corpore alicuius altius spiritui vici
nius esse potest quam id ubi potest sensus
ac super sensum vis ymaginandi con
cipitur. Quod quidem in tantum sub
tile est ut quidquid super illud est.
aliud non sit quam racio. Sequitur

Quod anima ex diversis officiis diversa sortitur 82

Anima nomina
Animatur totus homo interior
qua vivificatur regitur et contine
tur. Licet illa massa humefacta sicut
ne arefacta dissolvatur. Dum ergo
vivificat corpus anima est. Dum vult

animus est dum scit mens dum
recolit memoria est dum iudicat
racio est dum spirat uel contempla
tur spiritus est dum sentit sensus est. Un
de sensus dicitur pro hijs que sen
cit unde et sensus nomen accipit
habet etiam corpus quinque sensus
quia per eos anima subtilissime totum
corpus agitat vigore senciendi. Ita
autem hec omnia adiuncta sunt anime
ut una res sit pro efficiencijs tam
causarum diuersa nomina sortita
est anima in essencia est simplex in
officijs multiplex. Memoria autem
mens est unde in memores amen
tes dicimus. Omnium tam thesaurus
et custos est memoria nec euacua
ri potest tam grandis est eius per
plexitas et animus ipsa est nec aliud
significo quam animam cum mentem
dico sed propter animam et propter aliquid
mentem. Nam totum quod uiuit
hominis anima est. Cum autem anima
nisi agit se et ex se et per se sola mens
dici solet. Sensus autem ad sua ministeria
implenda consuetus anima dicitur
spiritum idem esse quam animam pronunciat
ewangelista Johannes christi potestatem
habeo ponendi animam meam et potestatem
habeo sumendi eam. De hac quoque
ipsa anima deinde passionis tempore
memoratus ewangelista ita protu
lit dicens: Inclinato capite emisit
spiritum. Quid est enim emittere spiritum
nisi animam ponere. Sed anima dicta est
pro eo quod uiuit spiritus autem uel pro spirituali
natura. Vel pro eo quod spirat in corpore
Ceterum animum dicimus idem esse quod
animam sed anima uite animus consi
lij. Unde debent philosophi animo vitam
manere et sine mente animam durare.
Sicut in amentibus. Ad mentem
enim videtur pertinere ut sciat. Ad
animam ut uelit. Pueri etiam inge
nitricis utero sine sciencia et volun
tate uiuunt. Mens autem vocata est
quia eminet in anima. Vel quia me
minit. Quapropter non anima sed quod
excellit in anima mens vocatur
tamquam caput vel oculus. Unde et
ipse homo secundum mentem ymago dei
dicitur. Mens autem ab eo dicta est
quod emineat in anima. Prestancior
siquidem vis est anime a qua pro
cedit intelligencia. Sequitur.

Quid sit racio et de tribus gradibus contemplacionis. Sequitur.

Racio siquidem est anime mo
tus visum mentis acuens
veraque a falsis distinguens. Re
deat ergo ad se mens racionalis

et colligat se in se ut sine ymaginibus
corporeis seipsam et omnipotentis dei
invisibilem naturam considerare va-
leat. terrenarum fantasmata ymagi-
num et quicquid terrenum eius cogitaci-
oni occurrit respuat. et talem se in ani-
ma querat et videat qualis esse est
sine istis. Consideret se talem qualis
est sub deo super corpus creatum. Deinde
super se surgat et seipsam deserat atque
quasi in oblivionem sui animo veniat.
et se contemplacioni sui creatoris hu-
militer et devote subiciat. Cum enim
cepit mens per puram intelligenciam in
semetipsam excedere et illam incorpo-
reas claritatem totam intrare et i-
bi ex hiis que in intimis videt quemdam
intime suavitatis saporem trahere
et ex eo intelligenciam suam condi-
re et in sapienciam vertere. intantum in
hoc mentis excessu. pax illa que ex-
superat omnem sensum invenitur. atque
inquietudo abicitur ut fiat silencium
in celo quasi hora dimidia ita ut con-
templacionis animus illam allitricem
cum cogitacionum tumulacione tur-
betur. Nichil omnino inveniens quod vel
per desiderium petat vel per fastidium
arguat vel per odium accuset. intra con-
templacionis tranquillitatem totus
colligitur et intromittitur in quedam af-

fectum multum insolitum interius
ac nescio quam dulcedinem que si sic
semper sentiretur profecto magna fe-
licitas esset. Nichil enim sensualitatis
nichil agit ymaginacio sed omnis infe-
rior vis anime proprio intantum indui-
tur officio. privatur aut anime pars
in illud intime quietis secretum et
summe tranquillitatis archanum fe-
lici iocunditate introducatur. Vivus
siquidem est sermo dei et efficax et
penetrabilior omni gladio et pertin- // ancipiti
gens usque ad divisionem anime
et spiritus. et ideo nichil in creatura ac di-
visione mirabilius cernitur ubi id quod
essenciale unum est atque indivisum
in semetipsum scinditur et quod simplex
in se et sine partibus constat quasi qua-
dam particione dividitur. Neque enim
in homine una alia essencia eius spiritus
est atque alia est eius anima sed pror-
sus una eademque simplicis nature
substancia. Non enim in hoc gemino
vocabulo gemina substancia intelli-
gitur. Sed tamen ad distinctionem
ponitur gemina vis eiusdem essen-
cie. Una superior per spiritum alia inferior per
animam designatur. In hac itaque di-
visione anima et quod animale est ymo
remanet. Spiritus autem et quod spirituale est
ad summum evolat. Ab infimis ergo

Hebr. 4

diiudicatur ut ad summa sublimetur. ab
anima scindatur ut deo uniatur quo
niam qui adheret deo spiritus est. Felix di
uisio et mirabilis separacio quod corpulen
tum est et feculentum deorsum rema
net quod spirituale est et subtile usque ad
speculacionem diuine sublimatur et
in eandem ymaginem transformatur.
Pars inferior componitur ad summam pa
cem et tranquillitatem. Pars autem subli
matur ad gloriam et iocunditatem. Licet
enim mens humana non sit eiusdem
nature cuius est deus. ymago tamen
illius nature qua nulla melior est ubi
querenda et inuenienda est in nobis.
quoniam natura nostra nichil habet
melius. Sed prius mens ipsa in se
ipsa consideranda est et in ea reperi
enda est ymago dei. Mens ergo quando co
gitacione se conspicit intelligit se et
recognoscit. quando contemplacione ad
deum ascendit ut eum intelligat et
diligat. ymago dei est. Cogitando eci
am uir est. ut dicat apostolus. Vir non
debet uelare caput suum cum sit yma
go dei et gloria. id est quanto magis se ex
tendit in illud quod eternum est tanto
magis transformatur in ymagine
dei. et ideo non est cohibenda ut inde
se contineat ac temperet. Quando uero
ea agit uel cogitat que sunt tempo
ralia mulier appellatur. et tunc non est
dicenda ymago et ipsa debet uelare
caput suum. ne nimium sit progressio eius
ad inferiora ne cum licita agit illicita con
cupiscat etc.

De multiplici dignitate anime sequitur. 10

Quanta dignitas humane condi
cionis esse demonstratur ut non
solum iubentis sermone sicut alia sex die
rum opera sed consilio sancte trinitatis
et opere diuine maiestatis creatus sit ho
mo. ut ex prime condicionis honore
intelligeret quantum deberet suo condito
ri. dum tamen mox in condicione dignitatis
priuilegium prestitit ei conditor ut tan
to amplius conditorem diligeret quanto
mirabilius se ab eo intelligeret conditum.

In quibus anima ymago dei sit uel qualiter. 11

Nec ob hoc solum quod consilio sancte
trinitatis sic excellenter a con
ditore conditus sit sed eciam quod ad yma
ginem et similitudinem suam creator
omnium eum creauit quod nulli alteri de crea
turis donauit. Que ymago diligencius
intuentis hominis nobilitate est conside
randa. Primo quod sicut deus unus semper
ubique et totus est omnia uiuificans
mouens et gubernans. sic ait apostolus.
quod in eo uiuimus mouemur et sumus. Sic
anima in suo corpore ubique tota uiget

vivificatius illud nec est in maioribus
sui corporis membris maior et in mino-
ribus minor sed in minimis tota est et in
maximis tota. sic infusa est corpori ut
neque per membrorum partes partibus sit di-
visa. Nam in quolibet loco per se patitur
dolet tota. Unus autem modo eademque vi-
vificatione membris presidens cum
ipsa per naturam non sit divisa per corpus
tamen agit divisa. Ipsa quippe est que
per oculos videt, audit per aures, per nares
odorat, per os gustat, per membra tangit
et tangendo leve ab aspero discernit
et cum non sit diversa per sensus operatur
diversa. Ex qua re intelligitur quod ita est
anima secundum suum modum in suo corpore
sicut deus in suo mundo. Interius siqui-
dem et exterius, superius et inferioribus,
regendo superiora, portando inferiora,
replendo interiora, circumdando exteriora.
Sic est intus ut extra sit, sic circumdat
ut penetret, sic presidet ut portet, sic
portat ut presideat. Et sicut deus in
crescentibus creaturis non crescit ne-
que decrescentibus decrescit, Sic anima
nec in minimis membris minuitur
nec ab auctis augetur. Hec est yma-
go sive similitudo omnipotentis dei
quam habet anima in se. Quandam
etiam ymaginem habet sancte trinitatis
primo in eo quia sicut deus est [illegible]

vivit et sapit. Ita anima secundum suum mo-
dum est, vivit et sapit. Est quoque et
alia trinitas quia ad ymaginem perfe-
ctam quidem et summe trinitatis que est in
patre et filio et spiritu sancto condita est. Licet
unius sit anima nature, tres tamen
habet in se vires, id est intellectum, volun-
tatem et memoriam. Quod idem licet
aliis verbis in evangelio designatur
cum dicitur: Diliges dominum deum tuum
ex toto corde tuo et ex tota mente tua,
id est ex toto intellectu, ex tota volunta-
te, ex tota memoria. Nam sicut ex
patre gignitur filius et ex patre et filio
procedit spiritus sanctus, Ita ex intellectu
generatur voluntas et tunc ex hiis duo-
bus procedit memoria, sic facile potest
a quolibet sapiente intelligi. Nec
enim anima perfecta potest esse sine
hiis tribus, nec horum trium aliquid
sine aliis duobus constat quantum ad
suam beatitudinem. Et sicut deus pa-
ter, deus filius, deus spiritus sanctus est, Non
enim tres dii sed unus deus et tres
persone. Ita anima intellectus, anima
voluntas, anima memoria. Non tamen
anime tres in corpore uno sed anima
una et tres vires, atque in hiis tribus
divinam ymaginem gerit mirabiliter
in sui natura noster interior homo et
ex hiis quasi excellentioribus anime

Intellectus
Voluntas
Memoria

viribus iubetur diligere conditorem et in quantum diligitur, in quantum intelligitur, semper in memoria habetur. Nec sufficit de eo intellectus, nisi fiat in amore eius voluntas. Ymmo neque hec duo sufficiunt, nisi memoria addatur, qua semper in mente intelligentis maneat deus. Ut sicut nullum potest esse momentum quo homo non utatur vel fruatur bonitate dei vel misericordia, ita nullum sit momentum quo presentem memoria non habeat illum. Et ideo michi iuste videtur interiorem hominem ymaginem esse dei.

Quomodo sit facta anima ad similitudinem dei.

72 Nunc vero de similitudine aliqua dicamus. Nam sicut deus creator qui hominem ad ymaginem suam creavit est karitas, bonus, iustus, et paciens, mitis et misericors, mundus et cetera sanctarum virtutum insignia que de eo leguntur, ita homo creatus est ut karitatem haberet et bonus esset, et iustus, paciens, mitis, mundus, et misericors. Quas virtutes quanto quisque plus in seipso habet, tanto propinquior est deo et maiorem sui creatoris gerit similitudinem. Si vero quod absit per devia viciorum et diverticula malorum ab hac nobilissima sui creatoris similitudine degener oberret, tunc fiet de eo quod scriptum est: Homo cum in honore esset non intellexit. Quis maior honor potuit esse homini quam ut ad similitudinem sui conditoris conderetur et eisdem virtutum vestimentis ornaretur quibus conditor, de quo legitur: Dominus regnavit decorem indutus, id est omnium virtutum splendore et tocius bonitatis decore ornatus. Vel quod maius potest esse homini dedecus aut infelicior miseria quam ut hac similitudinis gloria sui conditoris amissa ad informem et irracionabilem brutorum et iumentorum similitudinem dilabatur. Quapropter quisque diligencius attendat prime condicionis sue excellenciam et venerandam sancte trinitatis ymaginem in seipso agnoscat, honorem per divine similitudinis ad quam creatus est nobilitatem morum et exercitacione virtutum et dignitatem interiorum habere contendat, ut quando apparebit qualis sit tunc similis illi appareat qui eum mirabiliter ad similitudinem suam in primo condidit, mirabilius quam in secundo, id est in seipso reformavit.

De convenientia et disparitate inter deum et animam

[illegible]

256. 128

Magna conveniencia est inter deum et animam. Deus namque vita est, spiritus est, sapiencia et amor. Vita est anima, est spiritus in quo spu est sapiencia et amor. Vita deus est, vita et anima est similis sed dispar. Omnibus quidem vita quia se ipsa vivens quod non tantum vivens sed et vivificans sicut et ille. In hoc eciam anima est dispar quoniam ille creator est et illa creatura. Nisi enim creata ab eo non esset et nisi ab eo vivificata non viveret. Vivit anima naturali vita eciam si spirituali vita non vivat sed talis vita peccans est mors quoniam peccatum mors pessima est. Anima quidem que secundum carnem vivit vivens mortua est et ideo convenienter illi non vivere quam sic vivere. Vita anima est vivens quidem non aliud est quam se ipsa et ob hoc non tam vivens quam vita est. Inde est quod infusa corpori vivificat illud ut sit corpus vivens vite presencia non vita sed vivens.

De conveniencia anime ad deum in via et patria sequitur.

Creata est anima a deo vita a vita simplex a simplici, immortalis ab immortali et ut non sit longe a creatore suo ei appropinquare videtur simplicitate essencie et perpetuitate vite. Hec enim et si spiritualiter non vivat immortaliter tamen necesse est ut vivat. Creata est anima magna a magno, recta a recto. Eo magna quo appetens superiorum, eo recta quo viventi deo animat. Namque quantum dei pietas respirat humilitas subdit obediencia condit, et paciencia perducit devocio introducit puritas iungit karitas unit. Habet anima in se amorem quo semper potest stare cum deo aut redire si mota cum suis affectibus primo defectibus ab eo fuit. Solus amor est ex omnibus anime sensibus atque affectibus in quo potest anima etsi non ex equo suo respondere auctori vel de simili rependere vicem mutuam. Item et si minus amat quoniam minor est, tamen si ex tota se diligit nichil deest ubi totum est. Renuncians ergo cunctis affectionibus aliis tota soli incumbat amori. Enim deus se totum in amore illius cui respondere habet redamando amore. Amat siquidem deus ut ametur et cum amat nichil aliud amat nec vult quam amari sciens ipso amore beatos qui se amaverint. Per amorem venit ad homines, venit in homines, factus est homo et delicie illius esse cum filiis hominum. Nostre vero delicie erunt cum ad deum venerimus et videbimus sicuti est atque similes ei erimus et tunc erit

[illegible]

188

manifesta visio, plena cognitio, beata dilectio, et firma connexio, societas individua, similitudo perfecta; et intrabit in eternum et videbit in perpetuum et mirabitur. Sicut enim corpus in resurrectione sua vitam et sensum recipiet, et id est cognitionem et amorem dei. Quod autem cognitio sit vita, ipsa veritas affirmat dicens: Hec est vita eterna ut cognoscant te deum verum et quem misisti ihesum christum. Amor etiam sensus est. Nam sicut exterior homo circa ista temporalia quinque partito sensu afficitur, id est visu, auditu et ceteris, sic interior homo in beata vita ita quinque inaffabilia dei ineffabili amore afficietur. Cum enim deum suum amabit, quandam lucem, quandam vocem, quemdam odorem, quemdam cibum et quemdam amplexum interiorem amabit. Ubi enim fulget quod non capit locus, ibi sonat quod non rapit tempus, ibi olet quod non spargit flatus, ibi sapit quod non minuit edacitas, ibi heret quod non divellit societas. Ibi siquidem videtur deus sine intermissione, cognoscitur sine errore, amatur sine offensione, laudatur sine fatigatione. Sequitur:

Quod anima est civitas dei

71 Nobilis creatura est anima. Civitas namque dei est de qua tam gloriosa dicta sunt, quia ad ymaginem et similitudinem facta est dei. Hec civitas merito ierusalem appellanda est, quia ad fruendum visione illius summe pacis que fecit utraque unum creata est. Ortus eius paradisus est, in qua divina celestia meditantur, quasi in paradiso voluptatis delectatur. Domus etiam summi patrisfamilias est anima per unitatem morum; sponsa christi per dilectionem; templum spiritus sancti per sanctificationem; civitas regis eterni per concordiam civium. Et quia illa est civitas absque populo, disposuit in ea conditor iure populum triplicis gradus, id est sapientes ad consulendum, milites ad pugnandum, artifices ad ministrandum. Cives huius civitatis sunt naturales et ingeniti anime vigores tamquam indigene, quorum distincti sunt gradus, quia alii superiores, alii inferiores, alii medii. Superiores sunt quidam intellectuales sensus, medii rationales, infimi animales. Quorum hec differentia est: animalis seu sensualis appetit visibilia, rationalis discernit et discretionis oculo aspicit ea, intellectualis pertrahit ad divina. Intellectuales ergo sensus sunt tamquam anime consiliarii dicentes ei: Deum time et mandata eius serva

Intr.

propter hoc enim est omnis homo. Racionales sunt tamquam milites qui hostes concupiscenciarum impugnant per arma iusticie. Animales seu sensuales sensus sunt tamquam rustici et alii artifices qui corporalibus rudimentis insistunt et corpori alimenta ministrant. Hanc triplicem vim anime, id est sensualem, intellectualem, animalem, philosophi partes vocaverunt non integrales sed virtuales quia potencie eius sunt. Sensualitas ea vis anime est qua corpus vegetat et per corporis sensus ista exteriora sentit et discernit. Omnes enim sensus tam exteriores quam interiores ad animam referuntur utpote ab illa procedentes. Ut enim senciant omnes ab anima habent. Racio est vis anime supra corporalia et infra spiritualia collocata. Discernit enim verum a falsis quod est logice, virtutes a viciis quod est ethice, et experimenta rerum investigans naturas quod est phisice. In hiis vero tribus tota philosophia consistit. Totam ergo philosophiam racio comprehendit. Intellectus seu intelligencia ea vis anime est qua de divinis quantum homini possibile est cognoscat ad celestia archana penetranda. Racio per se non sufficit nisi a deo adiuta fuit. Tunc finis eius si bene viget cum ad cognicionem secretorum que diu investiganda quesivit pervenerit. Intellectus seu intelligencia nuncupatur. Philosophus cum dicat intelligenciam solius dei esse et admodum paucorum hominum. Sed horum alterum ab altero sepe ponitur. Memoria est consors et cooperatrix est racionis quoniam sine ea racio nec ad incognita procedere nec cognitorum scienciam retinere potest. Memoria est vis anime accepta retinens, preterita repetens, elapsa colligens. Humanus appetitus inter yma et summa positus. Cum plerumque ad utrumque divisus sibimet sibi sit contrarius et quamcumque partem totus transierit nomen eius mutuo sortitur. Si carnis voluptatibus pascatur carnalis sive animalis nominatur. Si spiritualibus desideriis delectatur spiritualis nuncupatur. Appetitus siquidem est naturalis vis in animante movendis siquidem sensibus attributa.

De diffinicionibus virium anime sequitur

16

Quoniam de diffinicionibus sepe mencionem feci, diffinire debeo eas quatinus de anima dicta vel que dicenda sunt evidencius intelligi possint. Sensualitas sensus ymaginacio tam corporis

Sensualitas

quod anime dici possint. Sensualitas corporis est quedam vis ignea. Sensualitas sensus est animalitas. Sensualitas sive animalitas anime est inferior vis eius que secum trahens sensualitatem carnis velut famulam obedientem, sensus et ymaginaciones facit eas quas in archa memorie reponit. In sensu instrumentum est sensualitatis et ymaginacionis origo. Ipsa namque vis ignea que extrinsecus formata sensus dicitur. eadem forma usque ad intimum introducta ymaginacio vocatur. Sensus itaque parit ymaginacionem, ymaginacio cogitacionem, cogitacio meditacionem, meditacio autem ingenium, ingenium racionem. Racio conducit intellectum, intellectus intelligenciam. Intelligencia per contemplacionem ipsam veritatem admiratur et per karitatem in ea delectatur.

Sensus

Sensus est passio anime in corpore ex qualitatibus extra accidentibus.

Ymaginacio

Ymaginacio est vis anime que figuram corpoream rerum absente corpore sine exteriori sensu dinoscit.

Cogitacio

Cogitacio est tam quelibet animi occupacio.

Meditacio

Meditacio est frequens cogitacio modum et causam et racionem uniuscuiusque rei investigans.

Ingenium

Ingenium est quedam vis anime naturalis hominis insita per se valens.

Racio

Racio est quedam vis anime que omnia discernit et iudicat, sed maxime tamen inhiat spiritualibus et ymaginacionem dei in se racio format.

Intellectus

Intellectus est rerum vere existencium perceptio.

Intelligencia

Intelligencia est de solis rerum principiis, id est deo, ydeis, yle et de incorporeis substanciis pura certa que cogitacio.

Contemplacio

Contemplacio est perspicue veritatis iocunda ammiracio.

Karitas

Karitas est concordia mencium et pactas electorum. vita beatorum animarum et angelorum, quia nec anime nec angeli nisi per karitatem vivunt.

De condicione anime

Anima

Anima racionalis et intellectualis est ad ymaginem et similitudinem dei ut factorem suum pro ymagine cognoscat et pro similitudine diligat. Ex ymagine dei habet racionem, et ex similitudine karitatem. Karitas vero in se ipsa representat trinitatem. Hanc racio sentit et pacata requirit. Hanc karitas invenit et videndo vera quiescat. Hanc in patria fides loquitur, spes usque in celum contatur, caritas perhenniter amplexatur. Mens itaque spiritualis sive intelligencia racionalis. Primo creatorem

sum inspirat et inde creaturam suam
videat et mediante arbitrii libertate
ad eum qui condidit omnia se et cetera
referat. Sic in homine trinitas ap-
paret quam Trinitas manifestat ut
Trinitatem semper non habeat semper quam
conspiciat quem trinitatis ymago
portat. Sic homo servabit eius si-
militudinem cuius naturaliter in
se portat ymaginem. Apparet ergo
ymago dei in intelligencia racionali in
mente spirituali, in honore liberi ar-
bitrii. Appareat ergo similitudo dei in
moribus pro natura, in operibus per
iusticiam, in virtutibus pro gratia. Ut
moribus natura perornetur, ut ius-
ticia operibus comprobetur, ut gratia
virtutibus compleatur et sic domi-
no semper presentetur. Sequitur

Quod anima infundendo est creata. Sequitur

78 Anima totum corpus hominis
tota pariter animat. Est quidem
inspiracio a deo hominis vita, non de
preiacenti materia sed de nichilo a deo
facta. De ceteris enim animantibus scrip-
tura dicit: producant aque et cetera. Ger-
minet terra herbam virentem. Ani-
mam vero non terra non aqua produ-
xit sed deus inspiravit non tantum
animam vivam sed spiraculum vite ho-
nale ex dei ymagine factum ex dei
similitudine et cetera. Sequitur

Quod anima non est ex substancia dei nec eorum aliquo alio. Sequitur 79

Anima non est pars dei. Pro-
bat hoc multiplicatas quam-
dam incurrit mutabilitatem. Deus
enim immutabilis est. Hec sepe vi-
ciata proculpa, quandoque dampna-
ta per penam, quique fit misera. Nichil
tamen ei nocere posset nisi a deo re-
cessisset. Recessit autem quia peccavit.
Proinde torquetur misera a deo
refuga ab uno distincta spargitur
ad multa et pro sua intemperancia
fit morbida fit molesta. Ea propter sen-
sus corpore turbato memoria turba-
ta hebetes fiunt marcidi et stupidi.
Inde cum patitur languores oriun-
tur et mortis violencia pregrava-
tur. Anima non formatur ex materia
sed in ipsa creacione formam acce-
pit que facta est ad ymaginem et
similitudinem dei a quo si aufertur
remanet informis quia rea, quia
dissimilis. Non tamen ideo efficitur
irrationalis quia gestat ymaginem
dei. Unde et potest reformari. Sed nec
certum si tota peccato concidit et pro
insipiencia in merito compatitur. Sed eo

sit anima patoris vel alterius cor-
poris. Ipsum enim corpus et nunc
et in fine semper est habitura cum
quo facta est una persona sed nec
ideo sit corpus et si penitus habe
retur non enim distrahetur partibus
nec loco concluditur nec est ma
ior in maioribus nec minor in mi
noribus sui corporis partibus vite
ydoneis. Opus namque est anima
racionalis quondam obtruta ma
lis et ubicumque est tota est et in
traducatur a patre in filium. Ne
una sit anima amborum. Sicut
inquit dominus: Anima patris sic
anima filii mea est. Nec pars anime
patris est dum generat se transfun
dit. Pater namque seu diminui auge
ri vel minui pro substancia sua spe
ne scit. Si enim particulariter trans
funderetur corporeus esse probare
tur. Et ut si dilatant aliqui semine
anime cum semine carnis habere
generando transfundi multa qui
dem et inhonesta et impossibilia
possent inde conclamari que de spiritu
racionali ut dici debent nec opi
nari indecens est obscena retexere
et malesuasi carnis semina denotare.

QUOD ANIME COTTIDIE NOVE SUNT CREACIONE PER ESSENCIAM SEQUITUR.

Dicimus autem racionales 6
animas per essenciam fieri
cottidie de nichilo novas sed prosi
mili natura ex institucione divina.
Non utique novas quales enim
in exordio deus die sexto masculo
et femine dedit tales cottidie inspi
rat singulis nova de nichilo creacio
ne non nova institucione. Pater inquit
meus usquemodo operatur et ego
operor. Operatur usquemodo pater et
filius operacione siquidem nova sed
institucione non nova. Pro illa a
gens cum ista quiescens. Res vero
corporee post primam sui creacionem
nove nulle creantur sed simul in exo
rdio conditis temporali formacio
ne propagantur. Anime autem non si
mul essencialiter facte sunt sed pro
natura consimili qua ad ymaginem
dei et similitudinem eius simul facte
representantur et non simul edite indi
cantur. Non simul edite pro essencia
simul facte pro compari forma ad yma
ginem et similitudinem dicatur pro
pagata. Caro de carne generanda
traducatur. Sed spiritus de spiritu
misericordie propagatur. Sequi-

QUOD ANIMA CULPAM ORIGINALIS PECCATI CONTRAXIT

ex carne: —— sequitur.

61 Certe tenemus quod caro contrac-
ta de carne per legem concupi-
scencie quam cito vivificatur originalis
culpe vinculo premitur eius quoque af-
fectionibus anime que carnem vivi-
ficat agravatur. Sub hoc peccati vin-
culo parvuli demerguntur qui sine
Christi remediis moriuntur. Hinc enim
originale peccatum non per animam sed per
carnem utique contractum anime quoque
refusum. Caro namque ita unitur
anime ut cum carne sit una persona.
Sit tamen actore deo anima et caro
unum individuum unus homo est.
Unde salva unusquisque nature proprie-
tate adicitur carni quod anime est et
anime quod carnis est pro unitate
persone non pro diversitate nature.
Quod igitur ibi de singulis est proprium
commune sic amborum proprium pro
natura commune pro persona. Et inde
fit anima originali culpa obnoxia
quam caro contrahit et anime refun-
dit cum qua unita est in persona licet
diversa sit in natura. Unde necesse
est parvulum dum vivit Christi sacramen-
to renovari ne obsit eius anime so-
cietas carnis peccati qua gravatur. Et
de corpore exeunti nisi dum in cor-
pore vivit Christi sacramento salutari re-
medio fuit expiata. Currunt igitur
adulti currunt pro se ipsis impendant
etiam parvulis sacramenta fidei sus-
cipiant ipsi fidem cum sacramentis
ut parvulos in Christo renatos fides
ecclesie tueatur et adultos cum
sacramentis opera fidei commitentur.
Hiis itaque per gratiam renovatis ea-
dem complebitur in resurrectione
generali. Et caro ipsa resurrectio-
ne generali. Et surgat ipsa caro in
gloria anime sue restituta viva et
eterna felix et beata. Sequitur

Quare deus vult animas dare hiis qui sine baptismo decedunt

Sequitur cur deus donet ani- 62
mas illis quos absque reme-
dio salutari contingit mori. Unde eo
quod divina institucio qua res creati
nature conduntur nec peccato tolli-
tur nec violencia impeditur. Unde
est quod lex carnalis copule neque eti-
am malis iure suo privatur. Gene-
rant adulteri fornicatores prophani
naturalis tamen institucio nec
vitalibus depit. Natura namque
prout deus eam instituit quod suum
est operatur. Nam siquidem est qu-
dam vis et potencia divinitus re-
bus creandis insita que unicuique

rei suum esse tribuit qua quisque
male utitur malus esse iudicatur.
Iuste enim puniuntur qui licitis
abutuntur. Iuste puniuntur qui ra
pere inconcessa conantur. Hic sa
thanas celum sic prothoplastus
perdidit paradisum. Abutuntur illici
tis qui bona dei maculant usibus
inconcessis. Maculant bona dei
hii qui ardore libidinis exercent
opera copule carnalis. Ex hiis filii
generantur quorum corpora sinen
te creatore creatura formantur
et deo inspirante spiritualem uite
humanam animam intellige quam
non producat terra vel aqua sed
deus inspirat quo sensus corpo
rei animantur ut homo factus in
animam viventem memoratur.
In hiis et aliis optime deus agit
prout instituit quem nullius ad
iuvat bona nec impediunt mala.
Bonos siquidem provehit sua gratia
malos tenet sua iusticia. Nos
siquidem servi dum dominis bonis ab
utimur rei et miseri pariter inveni
untur. Ipse vero dominus qui servorum
malis bene utitur sanctus et omnipo
tens adoretur ipsi corpori traditur de
peccati traduce propagato pro institucio
ne sua inspirat animam unde utens

mollicia prevaricacione viri que si
esset naturalis creatori poterat impu
tari. Sed creator preparat omni tempore
ut sacramenta sint in remedium et
temporalium observacio mandatorum
eternorum afferat premia donorum. Ubi
si qui sub peccato geniti parvuli absque
remedio salutari pertimesce iusticiam
dei qui nichil debet alicui sed damp
nat in singulis malum quod non fe
cit in eis. Si autem parvulos remonat
sacramentis abluere manu dei qui
sciunt nesciunt culpam cum qua ex
carne nascuntur. Sic nesciunt gratiam
qua per Christum renovantur. Non excu
sat parvulos a culpa quia non norunt
eam nec excludit gratiam ab eis qui
eam nesciunt. Queris in eis culpam
invenies in eis ex carne traductam.
Queris in eis gratiam invenies a deo
collatam. Illa debite dampnatur.
hec indebite prorogatur. Illa iudici
um predicat hec misericordiam representat. In
utroque deus agnoscitur cuius misericordia
et iudicium laude perpetua cantatur.
Sed ab hiis intuendis mens mea mecum
infirma quia peccatis obruta cecus.
ad seipsam reddeat servet remedi
um querat ut quod in Adam ceci
dit in Christum resurgat. Sequitur.

Quod inmortalis sit ani

nia et carne caret : ...

Plures veteres de natura anime dixisse inveniuntur sed non ita ut non aliquid restare videatur. Ego autem ex eorum dictis que diligencius potui breviter istud et totum colligere atque in unum redigere studui quod memorie commendetur. Hebes namque est memoria hominis et brevitate gaudet et si in multa dividitur fit minor in singulis. Ex corpore et anima constat homo et quidquid oculis corporis videtur per corpus factum est per corpus per animam. Anima per deum. Vita corporis anima est vita anime deus. Inmortalis est anima et carne caret neque habet quo cadat ut resurreccione egeat. Post animam nisi peccato ceciderit et ideo in morte vita vera non perit sed corpus destituit. Dum discedens anima suam vim non perdit sed quod vivificaverat hoc dimittit. Quamvis in se est tamen mortem alterius facit ipsa mortem non recipit facit magis vivificando quod deserit non amittendo quod vivit. Ita quod mors hominis nichil aliud est quam carnis occasus a qua cum vis potens ac vivificantis abscessit in terram de qua sumpta est redit amissis sensibus quos non per seipsam habuit. Anima autem non aliter quam sol lucem diei vitam tribuit carni cum venit mortem efficit cum recedit. Mors tamen eam non consumit ita sed dividit dum originis sue utrique reddit. Et ne quis putet animam corporis in morte consumi audiat quod dominus in ewangelio dicat: Nolite inquit timere eos qui corpus occidunt animam autem occidere non possunt. Fatigatur corpus cogitacionibus mentis. Afficitur in corpore mens doloribus corporeis. Corpus ex quatuor elementis constat. Anima nec elementum est nec ex elementis sed de nichilo est creata et soli suo creatori cognita. Ex hiis ergo omnibus que in se habet est in corpore suo visibilia videt nichil se esse vel posse esse videt se. Cernat ergo et diiudicet se per se ab eo toto quod visibile videt in se et invisibile omnino se esse videt in eo quod videt se deum videre se non posse videt. Deinde elevet se et in eo quod primum et principale speculum est speculandi dei illiusque ymaginem ac similitudinem proximum et cognatum magis factum invisibilem deum conspiciat. Hec autem ipsa racio et mens racione utens que ad primam similitudinem dei

facta est ut per se invenire possit eum a quo facta est et in eius amore atque contemplacione dulciter requiescere. Ea namque perfeccius suum auctorem manifestant que illius similitudini vicinius propinquant hoc est autem ipsa anima racionalis creatura que excellenter et proprie ad illius similitudinem facta est et tunc creatorem suum quem non videt agnoscit et diligit cum se ad ipsius similitudinem factam intelligit.

Quare deus creavit spiritus racionales.

6x Deus omnipotens cuius beatitudo neque augeri potest quia perfecta est nec minui quia eterna est sola karitate nulla sui necessitate racionales spiritus creavit ut eos sue beatitudinis participes faceret. Alios vero in sua puritate in celo confirmavit. Alios autem propter superbiam in infernum precipitavit atque alios ad probandam humilitatem et obedienciam in terra habitacione terrenis corporibus sociavit ut ad vite sensum lutream materiam vegetaret. Habent namque in natura sua quamdam mutabilitatem spiritus quam vivificandis corporibus appropinquant, singuli quidem non nichil sue puritatis deponunt. Cum enim delectacione corporum afficiuntur quasi quadam corpulenciam inde contrahunt que puriorem eorum maculam corrumpit. Et hoc vicium quanto alacius eis in corporeis manentibus inheserit tanto difficilius eos a corporibus discedentes deserit quoniam non tollitur passio eciam cum tollatur causa passionis nisi absolucior feculencia se in hac vita mundare studuerit. Nos ergo qui in medio bonorum et malorum positi sumus considerare sepe debemus et gaudium illorum et istorum supplicium atque ipsam miseriam. Racionalis siquidem est anima nostra ut sciat discernere inter bonum et malum. Est eciam concupiscibilis et irascibilis ut possit amare et odire malum. De concupiscibilitate nascitur amor et de amore desiderium et gaudium. Amor est delectacio cordis alicuius ad aliquid propter aliquid per desiderium currens ad gaudium requiescens per desiderium in appetendo et per gaudium in perfruendo. Nec alterum bonum est. Si bonum est cor humanum

nisi quia bene amat quod bonum est.
Nec alterum malum est nisi quia
male amat quod bonum est. Omne
enim quod est bonum est, sed in eo
quod male amatur tantum dictum
est. De irascibilitate oritur ira. Ira
enim odium generat et de odio do
lor et timor. Cum hac vi contra
peccata nostra irascimur et ea odire
incipimus dolemus quia peccavimus
et penas pro peccatis nostris intuemur.

De racionalis nature creature excellencia et condicione diversa

57 Sacrator omnium deus inter ce
tera et super cetera que creavit
Racionalem dignatus est illustra
re naturam quam sua multitudine
fecit insignem et sue beatitudinis
voluit esse participem. Cuius tamen
creature racionalis licet similis vi
deatur origo facta est diversa con
dicio. Dum pars eius est in eterna
felicitate firmata pars videntibus
inferni detrusa et in tharthareum
tradita et in iudicium cruciandi ser
vatur. Pars etiam terra brevis vincta
corporibus locum medium sortita
cognoscitur et prius quidem eadem
media summis vicinior in deliciis erat
posita paradisi. Nunc autem propinquior
infimis pro reatu inobediencie
humiliata est in loco afflictionis.
Summus ergo omnium horum locus
plenam habet leticiam, infimus
solam tristiciam. Ibi enim plena est
felicitas. Illic sola et summa miseria
est. In medio sane summa sperandum
et ideo iam nobis amplior timo
ris tamen spei quo viciniores eis
dem infimis in ipsa deiecti degi
mus umbra mortis. Quia tamen
et illius beatitudinis et illius nichi
lominus dampnacionis eterne
humanam deus animam pro suorum
qualitate meritorum participem
posse fieri cognovit. Naturales
ei affectus quatuor indidit ut ha
beret unde bona illa optaret et
in eis posset quecumque letari et ha
beret unde et mala illa metueret
vel in eis etiam dolere perpetuo
contristari. Interim sane congru
ior est moderna condicio quod
non modo exhibet tristicia etiam
moderna molestiam. Sed et timor
habet penam et spes ipsa que differ
tur affligit animam. Pessimus
ergo pater et terribilis iudex qui
vera illa et perpetua gaudia filiis
dolores eque perpetuos reis infli
ne parit. Nonnulla tamen nos

etiam in presenti experimenta cape-
volunt gaudii vel doloris Unde
non modo illa certius credi sed
et affectuosius quoque optari
valeant et timeri / Ceterum nec
presencia gaudia in illorum con
paracione sunt gaudia Neque
tristicia presens in illius con
paracione tristicia est / Neque de
sipiet siquis internum omnium
operam dare maluerit / quemad
modum pocius illa concupiscere
valeat gaudia / Illos formida
re dolores quam huius vite vitare
molestias captare leticiam
Verumtamen necesse est et
in presenti / unde utiliter gau
deat quis / vel salubriter con
tristetur Si letetur de bene
ficiis suis gracias agens deo
et in devocione eius exultet
et propria etiam seu proximo
rum debita deploret Unde etiam
divina disposicione media inter
eosdem affectus constituta est
racio in corde hominis / per
quam minimum discernere et iudi
care possit unde gaudeat uel
doleat ymo etiam quid capiat /
vel quid timeat Sane qui tri
plicem vim esse anime docuerunt

Racionalem. irascibilem. concupi
scibilem asserentes / affectus siqui
dem diversos sed quadam sibi co
gitacione iunctos / sub irascibili me
tum et tristiciam / sub concupiscibi
li desiderium et leticiam compre
hendisse videntur / In tantum igitur
inter affectus varios humana fluc
tuans anima / necesse est ut certum
terminum vel in infimis vel in summis
accipiens stacionem in solo deince
ps vel gaudio vel dolore persistat /
Deus enim est in summo / et mundus
in ymo / Ille in eodem statu eterni
tatis sue consistit / Humanus autem
animus quasi in quodam medio col
latus quadam condicionis sue ex
cellencia et hunc mutabilitate que
deorsum est supereminet / et ad illam
que est apud deum veram immu
tabilitatem nondum pertingit
Si vero in hiis que deorsum tran
seunt se per cupiditatem immersit
statim per infinitas distractiones
rapietur et a semetipsa quodammodo
divisus dissipabitur Si vero ab hac
infinita dissipacione que deorsum
est se erexerit et in infima descens
atque paulatim se in unum colligens
secum esse didicerit ; Tanto amplius
in unum colligetur / quanto magis

cogitacione et desiderio sursum ele-
uabitur donec tandem omnino inmu-
tabilis sit et ad illam veram et vni-
cam que est apud deum inmutabili-
tatem perveniat vbi perfeccio sine o-
mnis mutabilitatis vicissitudine i-
requiescat in pace. Sequitur

Elisio errorum quorun-
dam circa ordinaci-
onem anime. Sequitur

56 Credimus animas non esse
ab inicio neque cum ange-
lis simul creatas sicut Origenes
fingit nec cum corporibus per coytum
seminantur sicut Luciferianus et
Cyrillus et aliqui latinorum pre-
sumptores affirmant. Sed dicimus
earum creacionem solum omnium crea-
torem nosse. Corpus tamen per
coniugii copulam seminari deinde
vero iudicio coagulari in vulva et
compegi atque formari. Animam que
creari corpore iam formato et infun-
di ut viuat in vtero homo constans
ex anima et corpore et egrediatur
ex vtero viuus plenus humana
substancia. Neque enim duas ani-
mas in vno homine esse credimus.
Sicut multi scribunt vnam ani-
malem qua animatur corpus et i-
mixta sit sanguini et alteram spi-
ritalem que racionem ministrat.
Sed dicimus vnam eandem esse
animam in homine que et corpus
sua sociatate viuificet et semetip-
sam sua racione disponat habens
in se libertatem arbitrii vt in sue
substancie cogitacione legat que
wult. Libertati siquidem arbitrii
sui commissus est homo. Postquam
vero seduccione serpentis per
Evam cecidit nature bonum perdidit
pariter et vigorem arbitrii non
tamen eleccionem ne non esset
suum quod emendaret peccatum ma-
net itaque ad querendam salutem
arbitrii libertas i. racionalis vo-
luntas sed admonente prius deo
et inspirante ad salutem. Vt ergo
aquiescamus salutari inspiracio-
ni nostre potestatis est. Vt adipisca-
mur quod adipisci desideramus
divini est muneris. Vt non labamur
de adoptato munere salutis sollici-
tudinis nostre est et celestis pariter
adiutorii. ut labamur nostre po-
testatis et ignavie. Solum homi-
nem credimus habere animam
substantivam que et non viuit et
sensus suos atque ingenia viuaci-
ter tenet neque cum corpore mori-
tur vt Arabs asserit neque post mo-

dum incarnatur. Sicut Cato dicit: quia substancialiter vivunt. Animalium vero anime non sunt substantive sed cum carne ipsa carnis in vivacitate nascuntur et cum carnis morte finiuntur. Et ideo nec racione reguntur sicut Platho et Allexander putant. Sed ad omnia nature incitamenta ducuntur.

Anima humana non cum carne moritur quia neque cum carne ut superius diximus seminatur, sed formato in utero matris corpore dei iudicio creari et infundi eam dicimus ut vivat homo intus in utero et sic procedat nativitate in mundum. Anima a creatore principium habens ex quo est perfecta est in genere suo. Unde ex quo est sciret omnia que ab homine sciri possunt nisi gravitas esset carnis. Quod per primum hominem qui ante corrupcionem humanitatis ex quo fuit perfectus habuit scienciam humanam probari potest. Sed modo corrupta humanitate ex quo magis corrupto corrumpitur nec proprietates suas potest exercere donec usu et experiencia et alicuius doctrina excitata incipit discernere. Veluti si quis cum subtili acie oculorum in tenebrosa detrudatur, videre tamen non potest ibi nisi prius assuescat tenebris vel lumen ei accendatur. Unde Virgilius: Quantum non noxia corpora tardant. Et licet alie sint actiones corporis et alie anime, actiones tamen corporis vicia vel virtutes possunt esse anime. Cum enim ad hoc data sit anima ut illicitos motus carnis corrigat, quidquid ignorancia illius contingunt vel negligencia, sicut si discipulus vel servus negligencia doctoris vel domini peccet, magister vel dominus extra culpam non est, cum illa debeat imperare et illa obedire. Sequitur

De sensibus exterioribus hominis et interioribus.

Duabus substanciis constat homo: anima tantum et carne. 6
Anima cum racione sua, carne cum sensibus suis, quos tamen sensus absque anime societate non movet caro. Anima vero sine carne racionale suum tenet. Notandum autem quod ideo ipsi sensus qui in exteriori manifestantur in homine describuntur. Simili modo secundum modum suum in exteriori esse manifestantur, quia spirituales res non corporalibus sensibus sed spiritualibus rimande sunt. Ut

diuina vox in deuteronomio ait / Vi
dete quod ego sum solus et non est ali
us preter me Et in apok. Qui
habet aures audiendi audiat quid
spiritus dicat ecclesiis Et in psalmo
Gustate et videte quoniam suauis
est dominus Et apostolus / Christi bonus
odor sumus et in hiis qui pereunt et
in hiis qui salui fiunt / Et in ewangelio
dominum fide se tetigisse magis quam
corpore ostendit dicens. Tetigit
me aliquis / nam et ego sensi vir-tu
tem de me exisse Sic ergo cum omni
cautela obseruandum est quid ad cor
poris sensus et quid ad anime per
tineat dignitatem / Ne forte confu
sus ordo et irrationabilis exquisicio-
alicui repugnare videatur veritati
Non est certus in substancia hominis
spiritus vt diximus contendit Sed
spiritus ipsa est anima que pro spirituali
natura vel pro eo quod spiret in corpore
spiritus appellatur / Anima vero ex
eo vocatur quod ad viuendum vel viui
ficandum animet corpus. Tercium
vero quem ab apostolo cum anima et cor
pore induat spiritum gratiam sancti spiritus
intelligamus quam orat apostolus vt
integra perseueret in nobis ne vicio
vicio aut minuatur aut fugiatur a
nobis quia spiritus sanctus effugiet

fictum et auferet se a cogitacioni
bus que sunt sine intellectu / Fugi
ergo meditacione animum nostrum ex
ercemus et consideremus miserias
et necessitates nostras labores et
dolores / Lugentes enim in hanc vi
tam intrauimus / cum labore viui
mus / cum dolore et timore exituri
sumus Cogitemus ergo quam sit bre
uis vita nostra quam sit via lubrica
quam mors certa et hora mortis incerta
Cogitemus quantis amaritudinibus
sit admixtum si quid iocundum aut
dulce in via huius vite occurrit suo
nos alludit quam fallax et suspectum
quam instabile transitorium est quidquid
huius mundi amor parit / quidquid
spes aut pulchritudo temporalis
promittit / Consideremus etiam quid
sit patrie celestis suauitas / atque
dulcedo / Attendamus et perpendamus
vnde cecidimus et vbi iacemus / et
quid perdidimus et quid inuenimus
vt ex vtroque intelligamus quan
tum in hac exilio nobis sit lugen
dum / Hinc Salomon ait / Qui ap
ponit scienciam apponit et dolorem
et quanto magis homo mala sua
intelligit tanto amplius suspirat
et gemit / Meditacio siquidem parit
scienciam / sciencia compunctionem.

Meditacio
Sciencia
Compunccio
devocio
Oracio
Affectus

Compunccio devocionem. devocio
perficit oracionem. Meditacio est fre
quens cogitacio curiosa et sagax
obscura investigare et occulta ad
noticiam trahere. Sciencia est quan
do homo ad cognicionem sui assi
dua meditacione illuminatur. Com
punccio est quando consideracio
ne malorum suorum cor interno
dolore tangitur. devocio est pius
et humilis affectus in deum. humilis
ex sciencia proprie infirmitatis vel fra
gilitatis. Pius ex consideracione
divine clemencie. Oracio est men
tis devocio .i. conversio in deum
per pium et humilem affectum. —
Affectus est spontanea quedam ac
dulcis ipsius animi inclinacio. Nich
il itaque deum inclinat ad pietatem
et misericordiam quemadmodum purus
mentis affectus. Scienciam celesti
um et terrestrium rerum et lauda
re et amare solent homines sed me
liores multo sunt qui huic sciencie
preponunt nosse semetipsos. lau
dabilior est quippe animus cui nota
est infirmitas sua quam qui ea non
respecta vias siderum naturas re
rum sequitur. Qui vero iam in deum
evigilaverit spiritus sancti exci
tatus atque in eius amore coram

se velint ad deum intrare nolens in
valens eo quod non licet sibi attendit
se et invenit se sanctumque contradicentem
illius immundicie comparatum contempe
ratum non cognoscat dulce flere habet
eum quod precari ut misereatur et to
tam eius miseriam exuat. humilitatem
gementem et dolentem sciencia non
inflat quia caritas edificat. preposuit
enim scienciam sciencie .i. scire semet
ipsum et infirmitatem suam magis
quam scire vires herbarum et naturas
animalium. Et hanc preponendo scien
ciam apponit dolorem scilicet peregri
nacionis sue ex desiderio patrie sue
et visione dei que cernere finis est
doloris. Sequitur. Amen. Sol amen.

Explicit liber beati Augu
stini de spiritu et anima
finitus anno domini
Millesimo trecentesimo
octuagesimotercio. In
vigilia sancte trinitatis
in villa Wescestar ....

Quasi stella matutina in medio nebule. i. peccatorum proprietates huius stelle matutine possunt referri ad quemlibet doctorem fidei. i. ad sacerdotem et continentur in hijs versibus Lucas splendorem fert secum fert quoque decorem Ingens dat letum vigilans docens perit ipsum Solem defectum lune comitans yemis quoque Tempus lucescat estate cadens quoque quiescat Glosa istorum versuum. lucas splendorem. unde. vos estis lux mundi. Fert quoque vocem. i. predicacionem. unde. Tenebrosa aqua in nubibus aeris Ingens. unde. Ecce sacerdos magnus dat letum. i. letum facit peccatorem qui est in tenebris ignorancie. vigilans. unde quidam dicit/ Beatus servus quem cum venerit dominus invenerit vigilantem/ docens per bonam famam. i. honestam conversacionem. Perit ipsa solem. i. Christum qui est verus sol iusticie Sicut miles domini sui precedit occidendo inimicos suos gladio suo acuto ut mortui vivant Christo/ defectum lune comitans. i. sancte ecclesie per passionem. unde Apostolus. Quis infirmatur et ego non infirmor/ yemis est tempus. lucescat. i. tempore tribulacionis apparet in calore fidei/ Cadens. i. abstinens estate. i. in iuventute a fervore luxurie et a ceteris vicijs quod scribitur/ Qui potuit transgredi et non est transgressus etc. Salomon. Memento creatoris tui in diebus iuventutis/ unde divisiones ministrarum tres sunt in ecclesia dei. Activi contemplativi prelati. Unusquisque in sua vocacione et ordine ministris vel officijs ut respondeat unusquisque suo veritatis et virtute sue fidei. Crisostomus/ Multi sunt sacerdotes et prelati nomine sed pauci dignitate. unde. Apostolus. Melius est paucos et utiles esse ministros dei quam multos et inutiles. unde in ewangelio. luce. Messis quidem multa operarij vero pauci. scilicet fideles/ Ieronimus Si karitas in rebus facit precium. nichil carius deo et hominibus habentibus maiorem bono et utili pastore. unde in ewangelio. Bonus pastor ponit animam suam pro ovibus suis/ unde. dictum est petro. Petre amas me Glosa. Ama plusquam tuos cognatos et amicos et plurisquam patres temporales/ plusquam te ipsum. Pasce oves meas verbo. auxilio et exemplo. unde Salvator. Qui amat animam suam plusquam me. non est me dignus. unde. Apostolus. Erunt

homines seipsos amantes / Glosa. Illi
seipsos amant qui honorem suum
temporalem et comodum plus di
ligunt quam honorem dei / Augustinus
de vita xpiana / Illi vere diligunt deum
qui nichil aliud quam quod nomen ipsius
dei glorificant / Unde. Iam pauci vo
lunt sustinere pro xpo paupertatem
contempnunt dolorem / Sed magis
cupiunt divicias et honores / sua
uitates huius uite. Tales enim
non suscipiunt curas animarum.
scilicet prelaturas propter onus uel
propter ingnum dni / Quia cura ani
marum non debetur honori sed oneri.
Multiplex est enim questio
quomodo pastor vel sa
cerdos curam suam intravit vel
quomodo in ea vixerit vel qualiter
eam rexerit / vel propter quem finem
eam susceperit / vel quomodo patri
monium xpi expenderit vel quomodo
pascit gregem sibi commissum ver
bo vel bono exemplo. Velut pasca
tur a grege. Unde hoc verbum no
diriuatur ab hoc verbo pasco. cis
sed a nomine pastor. Unde primo
Jeremie / pastores pascebantur
gregem meum sed non pascebant
In ultima enim reddenda racione
dicit Joseph. i. xpc. qui est verus
Joseph fratribus suis. i. ceteris
pastoribus / Amen dico vobis non
videbitis me amplius donec adduxe
ritis fratrem vestrum minimum / Glosa. Qui
minimum non relinquit non obliviscetur
maioris. Unde sanguinem eius. i.
scienciam eius de manu tua requiram
Gregorius / Tot mortibus digni sunt
negligentes sacerdotes quot neglig
unt animas ut videat unusquisque.
pastor vel sacerdos quomodo regat
vel qualiter in ea vivat vel propter quem
finem ipse susceperit vel quomodo pa
trimonium xpi expendat / Ut predictum
est / ne a dno sibi obiciatur in redde
da racione yronice / Amice propter lu
crum et nunc propter lucrum animarum
quomodo huc intrasti. scilicet curam
tuam non habens curam vel vestem
nupcialem. i. karitatem quia non per
caritatem. i. deum qui est vera kari
tas curam tuam intrasti / Ut gregem
sibi commissum / pasceret. verbo. auxilio
et exemplo. sed ut pasceris ab eo negli
gens / et ociosus vivendo voluptuose.
et luxuriose / et obmittescenti. dicit do
minus ligatis manibus ne possit se de
fendere. et pedibus ne possit / effugere
proicite eum in tenebras exteriores
. i. consciencie perpetue viventis. quia
plus dilexit lucrum temporale quam

animarum pro quibus filius dei susti
nuit mortem amarissimam Et quia hic
vixit deliciose etiam totus suspiret in
penis et totus suspiret in eternis penis
quia cum gloriatus est in delicijs huius
vite tantum locum date sibi in tormen
tis et facite eum montem ardentem
in inferno vt ardeat vt oleum in fla
ma. Unde ysaias. Asportate eum sa
cie sicut galinam que portatur de foro
pedibus sursum erectis et capite deors
so et decoquatur in olla. Sic tu deco
queris in olla yehemnali varijs cruci
atibus vt pena correspondeat culpe Unde
Servus sciens voluntatem domini sui
non faciens plagabit plagis multis.
Cum enim alicui beneficium porrigitur
valde gaudet sed non querit primo
quis sanctorum sit patronus in ecclesia.
Sed quantum valeat in temporalibus
quot sexagenarium in absencia fuerit
Unde iam pauci curant quomodo cu
ram suam susceperint vel intrant qua
liter regant vel in ea vivant vt symo
niam non abhorreant sed heu quasi
iam in pluribus dominatur. Unde Gre
gorius Siquis tali intencione introi
erit gradus ecclesiasticos vel beneficia
querit vt habeat vite necessaria. hic per
verso ordine vult ad celestia pervenire
Melius enim esset eis longe mendicare
et arare unde vivant Unde dominus
in ewangelio Johannes. Qui non in
trat in ovile per ostium i. christum. sed
ascendit aliunde hic fur est et latro
fertur ad furandum virtutes sibi
et alijs latro occidendo animas vel
mactando corpus et perdit animam
suam in yehennam Quilibet enim
pastor sive sacerdos tenetur in
se habere tria scilicet Scienciam.
eloquenciam et vitam bonam —
Scienciam debet habere de via li   Sciencia
brorum et intelligenciam in quibus
primo cognoscat deum et se et ali
os Unde Bernhardus. Multa mul
ta sciunt et se ipsos nesciunt Idem.
Qui se ipsum non cognoscat nichil
scit hec est enim probatissima scien
cia inter philosophos seculares. dicit
Cognosce te ipsum et omnia scies —
Quoniam et Augustinus in libro
de trinitate. Sciencie celestium et
terrestrium et infernorum preferam
cognoscere infirmitatem Unde Ber
hardus Da michi scienciam vt te
diligam Eloquenciam debet habere   Eloquencia
discrecionem vt que scit et intelli
git alijs predicet ne abscondat
pecuniam domini sui et ne sit canis
mutus in domo dei i. in ecclesia vnde
ysaias Clama ne cesses et annuncia

scelera populo tuo / Unde Eloquen
cia est sciencia recta proferendi
excogitata cum ornatu verborum
et ponderi sentenciarum / Ideo me
lius et utilius est eloqui copiose
et prudenter quam aliquid occultissime
sine eloquencia excogitare. Iohannes.
Efficacius est audire scilicet utilia
quam non audire / Unde sacerdos tene
tur habere eloquenciam cum scien
cia. Unde dicit Gregorius / Iusticia
sacerdotum non est conveniens
excusacio / Ezechiel. Qui autem
docti fuerint fulgebunt / quasi splen
dor firmamenti et qui ad iustici
am erudiunt multos quasi stelle
in perpetuas eternitates / Unde nota
quod sacerdos honoratur duplici ho
nore Primo propter officii sui digni
tatem Secundo propter doctrinam.
et precipue illi qui fideliter labo
rant in evangelio / quia ordo fide
lium predicatorum precipuus.

Vita

Vitam eciam bonam tenentur habere
sacerdotes / ut que ore et corde
predicant / opere eciam adimpleant
Unde in evangelio Luce. Cepit
Ihesus facere et docere / Orienes. Quid
aliud est bene loqui et predicare
et perverse vivere quam se proprio ore
condempnare. Origenes / Qui
seipsum non docent alios docere non
potest / Ieronimus / Non in verborum
splendore sed in opere virtutis pre
dicator glorietur / Item. doctorum
officium est lapsis manum porrigere
ad virtutem / errantibus ostendere
viam veritatis Gregorius. Bo
nus doctor est qui humiliter ser
vat disciplinam / et per disciplinam
non incurrit superbiam. Unde. Iero
nimus. Quem homines laudant
laus humana non capiat Crisos
tomus / Esto sanctus apparere con
tra vicia propria esto austerus / con
tra aliorum peccata benignus. Au
diant te omnes propria mandante
et magnum penitentem / Unde
Gregorius / Cuius vita despicitur
restat quod eius predicacio contemp
natur. Omnis enim pastor sit se
dulus in cura sibi commissa in am
bone fidelis predicator ut oret
deum ut paret domino plebem
perfectam / In kathedra pius dis
cretus iudex scilicet in confessio
ne mediator inter deum et mise
rum peccatorem / Crisostomus / Erang
medicina penitencium omnipotens
Nomine melius est propter iram red
dere racionem quam propter evidentalita
tem. Nam si paterfamilias largus

est. dispensator non debet esse tenax
Si deus benignus ut quid sacerdos
austerus Gregorius. Restringen
da subtractione post iinis ne aliud
agendum prius consona mens ad
tranquillitatem reddeat non con
mocionis compunctum iustum quod
esse fecit Sit eciam sacerdos uel
pastor pius et benignus in afflic
torum paciencia et hoc in spiritualium
et eciam largicione pro posse
Est enim duplex largicio scilicet
spiritualis et corporalis Spiritualis ha
betur in hoc versu. Corrigo parco
precor doceo fero consulo solor
Corrigo errantem parco inimicis
precor pro inimicis fero sustinen
tes consulo amicos solor tribulatos.
Corporalis vero in hoc versu Colli
go cibo poto redimo tego visito tu
bo Sunt eciam septem species ele
mosine Prima est quod homo sibimet
ipsi dat unde Salomon. Miserere ani
me tue placens deo Idem Qui sibi
nequam quomodo aliis bonus Secun
da est quam ponit super pedes domini quod
dat hostiatim mendicantibus pere
grinis et hospitibus unde ysaias.
Frange esurienti panem tuum Augustinus.
Elemosina est unguentum quo maria
magdalena unxit pedes domini id est pau
peres qui sunt membra domini ungebat
Tercia ponitur in gremium domini
que datur infirmis leprosis et cap
tivis et precipue inter paganos
unde Salomon. Abscondite elemo
sinam in sinu pauperis Quarta
ponitur in manus domini quam ho
mo dat vicinis suis viduis et or
phanis et eciam qui pudent men
dicare et magnum defectum sustinent
propter honorem temporalem et preci
pue illam quam dat cognatis et
amicis indigentibus. unde canitur.
Cum videris nudum operi eum et car
nem tuam ne despexeris. unde kitho.
Ignotum tibi tu noli preponere notis.
Quinta est que ponitur super pecti
tor domini scilicet Cum homo dimittit
offensas sibi illatas verbis iniuriis
et rebus ablatis unde dimittite
et dimittetur vobis Sexta est.
que ponitur in os domini quando ali
quis offert ad aram aliquid pro
posse suo de rebus iuste aquisitis
ubi offertur sacrificium scilicet corpus
domini pro salute vivorum et mortuorum
et cum dat sacerdotibus elemosina
cuiuscumque professionis sic vel
ad calicem vel ad ornatum domus
dei unde Apostolus. Operemur bonum
aput homines dum tempus habemus

precipue ad domesticos dei i. sacer
dotes qui sunt satores dei et doctores
Septima elemosina est in qua totum
corpus xpi volvitur que datur pro
mortuis qui sunt in purgatorio.
Unde in libro machabeorum / Sancta
ergo et salubris est cogitacio. date
elemosinam et omnia munda erunt
vobis. daniel. Redimet elemosina
peccata sua. Bernhardus / Elemosina
data in vita est lucerna que illuminat
animam ne cadat in tenebras eternas.
Idem. Si ieiunes in hoc adyua° non
differs / quia numquam comedit / Si
vigilas ab eo non discrepas. quia
numquam dormit / Si silencium tenes
ille in verbis non deficit / In hoc pos
sum dyabolum superas / si elemosi
narum opera prestas / Beda. Christus
oraturus ad deum manus suas
expandit qui eas pro posse suo ad
subveniendum pauperi non osten
dit. Ambrosius. Pietas ad omnia
valet Nam si quis libertatem carnis
patitur vapulabit / sed non peribit.
Ieronimus / Non memini me legisse
aliquem dampnatum eo qui in hoc
seculo duxit vitam libertatis. Ubi
Gregorius. Numquam est manus vacua a
munere ubi repleta est archa cordis
bona voluntate. Augustinus / Qui

dat pro xpm predicatorem sit interpellan
tes tedio caret rem perdit et mutuum
dat facie leta sine leticia facit. Si de
deris pro deo rem mutuum quere. Unde
Apostolus. hylarem enim datorem diligit
deus. Augustinus. Elemosina est res
sancta augens premium penam minu
ens peccata / separans nos a demonibus
iungens nos angelis / et est quasi mu
rus inexpugnabilis circa animam.
Thobias. Magna est apud deum om
nibus facientibus eam / Item. Elemo
sina animam ab omni peccato liberat
et non sinit eam intrare in tenebras
Salomon. Sicut aqua extinguit
glossam / sic elemosina extinguit
peccatorum ignem ire / ignem eciam iehen
ne et cetera. Sequitur

Iam dictum est de elemosina dupli
ci scilicet spirituali et corporali et de spe
ciebus eius cum auctoritatibus
Nunc dicendum est de suffragiis
quibus animabus in purgatorio.
sacerdos precipue tenetur suffra
gari quorum elemosinis sunt usi
et utuntur / quibus animabus pur
gandis in purgatorio vel in penis
purgatoriis anime pro die statuitur
pro penitencia hic in vita neglecta vel per
acta que anime sunt tercia pars ecclesie
expectantes in purgatorio liberacionem

Exemplum de filiis israel per desertum
transeuntibus quadraginta dies per
quadraginta annis transissent
si contra deum non peccassent. Tri
plex enim pars ecclesie esse dicitur scilicet
ecclesia in mundo militans in celo trium
phans in purgatorio expectans.
Ut patuit est per liberacionem anima
rum quibus quatuor modis potest
subveniri. Unde versus. Missa pre
ces dona ieiunia quatuor ista Ab
solvunt animas quas purgatoris de
tinet ignis et certe pene peiores
sunt quam omnes pene mundi et omnia
genera tormentorum que in hoc
mundo excogitari poterunt. Unde
Augustinus. Nescit quid petit qui
purgatorium petit et tamen inter
duo mala minus malum est eligen
dum. Unde anime ibi clamant ut dicitur
Job. Miseremini mei miseremini mei sal
tem vos amici mei. Unde in libro
Machabeorum. Sancta ergo et sa· re
dant compassione carorum salubris
per elemosinarum largicionem fidelium
et oracionum precipue sacerdotum quibus
anime committuntur quia elemosi
ne sunt cibus animarum. Anima vero
habet oracionem pro potu ieiunia fi
delium magna refectio et communi
um peregrinacionis carorum penarum

alleviacio et ereptio. Indulgencia
non prodest eis nunc sicut profuit
eis tunc dum viverent meruerunt
Unde legitur in commendacionibus
animarum deo enim soli competit
medicina id est indulgenciam prestare
post mortem quia anime sunt de fo
ro ecclesie expectantes in purgatorio
quas manus domini tetigit. Omnibus
autem remediis quibus animabus
in purgatorio possunt subvenire
missa precellit. Unde Gregorius
Opus bonum et mirificum domini dei
misericordia quia numquam missa
celebratur quin ibi concurrunt duo
virtuosa opera videlicet unius peccatoris
conversio vel ad minus unius anime
de purgatorio liberacio. Unde Caue
ant heredes parentum vel mortuorum
id est commissa testamentorum id est maxi
me sacerdotes quibus anime con
mittuntur vel quorum elemosinis usi
sunt vel utuntur ne in aliquo reme
dio eis subtrahatur vel deferatur
quia alias pro furto et simul sacrile
gio eis reputatur quia carum viati
cum est. Isti primo mortaliter pec
cant in deum secundo in sanctos id est
omnes angelos de quorum collegio sunt
dum liberantur. Tercio peccant in
omnes animas in purgatorio exis

tentes quia impediunt earum abso
lucionem Quarto pertinet in omnes
xpianos viuos pro quibus anime
a penis liberate orauerunt et inter
cedent ad deum pro quibus tales
si non satisfecerint in presenti grauiter
punientur et in futuro dampna
buntur Sequitur ut supra dictum
est ut quilibet pastor siue sacerdos
sit sedulus et similiter sollicitus pro
grege sibi commisso scilicet pro viuis
et defunctis Non sit personarum
acceptor quia xpc generaliter
vno et eodem precio i. sanguine
redemit ut mereamur a domino comme
dari dicente Euge serue bone et fi
delis etc. Quo igitur ordine consolabi
tur ille qui semper est absens a cura
sua nec preest ut pastor nec regit
ut mercenarius et ego estimo illum
in illo ordine in quo nullus ordo
sed sempiternus horror inhabitat
Unde Bichardus Clerici vestitu
et habitu aliquantulum sunt clerici
sed actu et questu nec regunt ut
clerici sed ut layci et inordinate
heu quam plures sacros ordines et sta
tuta ecclesie viuunt confundentes se ip
sos et totius cleri honestatem quia
hii cum hominibus per verse viuentibus
moribus et vita participantur Omni

pena ut in futuro puniuntur. Unde
Origenes Unumquodque peccatum habet suum
demonium qui adducat suum supplicium
Attendite ergo vos sacerdotes ad quod
vocati estis et constituti ut predictum
est Seruite domino in sanctitate subito et
iusticia Unde Apostolus Non enim voca
uit vos deus in immundiciam sed in
omnem sanctitatem et sanctificacionem
Unde ibidem scribit Hec est enim volun
tas patris mei sanctificacio vestra. Ut
sciat vnusquisque vas suum in sanctifica
cione possidere Psalmus Ambulans
in via immaculata i. in castitate mentis
et corporis hic michi ministrabit misterio
corporis et sanguinis mei et ego dominus
exaudiam eum. Unde Augustinus.
Quid prodest si castitas seruetur in
corpore et mentis integritas polluitur
melius in mente Crisostomus Virgini
tas in corpore nichil prodest si castitas
a corde discessit humilitas vero animus
seruatur si animus timore superbie corrum
pitur Unde Superba castitas non est
vera castitas sed dyaboli prostibulum
Unde Augustinus. O vos sacerdotes.
igitur animaduertite in quanta paupertate
te puritate et tremore debetis accedere
ad istud sacrificium scilicet ad xpm. xpc
enim pre angustia sanguine sudauit.
Ubi ipse sacerdos sacrificium mirabiliter

et ineffabiliter operatur. Unde dicitur
cum propheta. In toto corde meo exquisivi
te deus meus ne repellas me a man-
datis tuis et ne despicias me deus sa-
lutis mee. Cor mundum crea in me
deus ut te perfecte diligere et digne tibi
valeam ministrare in gloria.

Superius dictum est de illicitis
actibus sacerdotum et hoc igitur
nunc dicendum est de sacerdotibus
cum mulieribus manifeste cohabitan-
tibus vel adulteris vel fornicatoribus
et proprias oves violantibus aut ebrio-
sis vel luxuriosis sive lusoribus vel
simulatoribus negocijs pluribus et
vanitatibus implicatis. Committimus
enim conscienciae eorum prohabit.
Unde Ieronimus. Alieni erroris non
est verum dare vel reddere racionem.
Bernhardus. Integritatis tue curiosus
sis explorator et non aliene. Quid
enim de illis iudicandum est qui spon-
sam Christi scienter violant. Unde Iero-
nimus. Sicut scelestius est sacrosanc-
tam ecclesiam temerarie operire quam do-
mum plebium, ita scelestius est sponsam
Christi violare quam uxorem proximi cog-
noscere. Glosa Remigii. Cum demones
super unum peccatum gaudeant maxime
tamen gaudent de fornicacione sacer-
dotum. Et de religiosis qui sunt ministri
altaris. Unde Ieronimus. Acerbiora
vehemencie tormenta sunt quibus for-
nicatores adulteri puniuntur. Idem.
Quid ubi cum mulieribus tu sacer-
dos cum altari dei familiaris in eius
loco stas. Dic sacerdos qui eisdem
labiis osculans filium virginis qui-
bus osculatus es filiam veneris. O
Iuda tradis osculo filium hominis.
Bernhardus. O sacerdos os tuum
cottidie efficitur sepulchrum Christi
quomodo ex ore tuo egreditur fal-
sitas per quod egreditur veritas
scilicet Christus. Quomodo oculi tui res-
piciunt vanitates qui respiciunt
veritatem. Quare manus tua ex-
tenditur ad illicita que tenent tene-
tem omnia. Quare te ingeris ebrie-
tati qui plenus es divinitate. Au-
gustinus. O sacerdos sunt vas in-
continencie libidinis iuxta fili-
um virginis in altari constituetur
vel statuetur ydolum. Et dum re-
fert verba canonis os eius ama-
ritudine et dolo replebitur. Et qua-
mvis os eius oret cum labiis tamen
exspuit in faciem salvatoris et cum
presumit sumere corpus dominicum
in os eius positum melius esset
ei si in lutum procideret quam indigne
tractaret. Bernhardus. Turpissimum

est manus deo dedicatas et sacro-
crismate consecratas / pudendis mu
lieribus ingerere et post hoc corpus
dominicum pollutis manibus tractare
Idem. O quam temerarium et ne
pharium est pollutis manibus
tangere vel tractare filium virginis
in os sordidum sumere quem mens
non rapit ad excelsum / Cuius
oculus non erubescat / quis auditu
non terretur ubi mundi precium
insterquilinium proiciatur . i. in
os immundi sacerdotis / Mirum est
quod talis non veretur angelum dei
stare iuxta semetipsum qui eum per
medium secet / et tales bene pos
sunt vocari presbiteri Susanne.
Unde Augustinus. O tu sacerdos
indigne noli me amplius peccando
affligere plus enim me ledit vul
nus peccatorum tuorum quam vulnus late
ris mei / Idem. Magis enim delin
quunt / qui iam regnantem in celis
contempnunt scilicet indigne trac
tantes et sumentes / corpus christi
quam qui crucifixerunt ambulantem
in terris / Ymo non quasi crucifixores
sed quasi sacramenti indigni con
fectores et etiam presumptuosi
deceptores / quia illi semel crucifi
xerunt deum in terris / Isti vero in

quantum in eis est indigne tractan
tes et sumentes / cottidie crucifigunt
Augustinus / Inter omnia opera ime.
dei que ab initio saluti hominum impen
sa sunt nichil mirabilius excelsius
quam quod in mundo crucifixus est deus / Leo
papa. Magis admiranda est dei humili
tas quam sua maiestas / Augustinus. Una
gutta sanguinis christi suffecisset ad
redempcionem generis humani. Sed
ideo maior copia sanguinis data
est / ut copiose clarescat affectus nos
diligens in latere coluerit / Attende ergo
O homo quantum sit probe et maxi
me tu sacerdos. Dominum enim tuum est
cuius corpus et sanguinem tractas
Timendum vero est quod dominus tales
sacerdotes indignos ut predictum est
non exaudiat sed magis ad iracundi
am provocetur. Unde scribitur. Provo
caverunt filii et filie eius scilicet bellial
. i. in peccatis. Ideo deum non placant sed
magis offendunt / Nam etiam loca sa
cra que tangunt et calcant quamdiu
in peccatis mortalibus sunt obstinati con
taminant / Richardus / Sacerdos sine
offensa intrat qui deum pro offensis inter
pellat sed potius offensione ad iracun
diam provocat quam compescat. Unde Au
gustinus. Magis prevaricatur? in mundo
deus non patitur ab hominibus

viventibus quam a sacerdotibus sine con
sciencia in vita / Ideo plus placet deo
ululatus canum vel luporum / quam can
tus immundorum sacerdotum / Gregorius
Nichil est quod in tantum offendat
deum quam quod indigne sumitur ad regimi
ne animarum / Unde prelati quidam
moderni temporis parum curant / quos
ad ordines suscipiunt / vel admittunt
vel quibus sacerdotibus promoven
das manus imponunt et maxime per
symoniam proch dolor / quasi omnes
prelati et totus gradus ecclesiasticus
sunt excecati ut iam laici clerum vili
pendunt / et claves ecclesie minime
curant / et dignitates sacerdotum non
curantur / quia negligentes et ceci sunt
abhominacionibus eorum / qui dei duces
sunt / Unde Apostolus · Cavendum est ne
cum aliis ego predicaverim / ego ipse
reprobus efficiar / Predicant enim qui
dam non mechandum / mechantur —
non furandum · furantur / non reveren
dum · reverentur / et cetera vicia tam
verbis quam factis / in ordinate viventes ·
hec omnia predicta prelatis committuntur
et ecclesiastica correctione corrigenda —
Vos prelati et presbiteri in vobis pe
dent anime vivorum subditorum in cu
ra vobis commissa · Presbiter · quasi
prebens aliis iter et prestans pro ·

grege sibi commisso · verbo et bona
vita et exemplo et eciam pro posse
temporali et ergo non querit lucrum
animarum / pro quibus filius dei mor
tem sustinuerunt / Unde legitur in
· iiiº · Regum / Cum regina Sabba in
aula Salomonis esset intuita or
dines ministrancium ad mensam re
galem · et omne domum et ornatum
cure familie · pre omnibus laudavit
ordinem pincernarum / erant enim
unius habitus / Aula Salomonis ·
significat / mensam summi regis · i ·
altare · in quo conficitur et tracta
tur sacrificium corporis Christi · Cui men
se · i · altari sacerdotes diversi deser
viunt / et angeli infiniti qui dicuntur ·
virtutes celorum · huius mense re
gis · scilicet altaris · Sacerdotes ideo
dicuntur esse unius habitus sancte
conversacionis in aula summi regis /
ut possint dicere cum psalmo · In do
mo dei ambulavimus cum consensu ·
· i · in dei voluntate qui pincerne
· i · sacerdotes pre omnibus sunt elec
ti · et constituti ad divina libamina
infundenda et ad honorem sum
mi regis et eius familie · i · fideli
bus proicienda ut eis dicatur —
per prophetam · Mundamini qui fer
tis vasa domini et preparate corda

vestra in omni mundicia intus et
exterius per bonam famam et ho
nestam conversacionem ut digni
sitis bibere vinum de manu domini
quia calix in manu domini ple
nus vini mixto. Psalmista. Calix
meus inebrians quam preclarus est.
et in Canticis. Bibite vinum bo
num quod miscui vobis / scilicet
in mea passione sanguinem
et aquam de latere meo profflu
entem / et inebriamini vino sci
licet mee dilectionis / Non tantum
mero sed meracissimo illius scilicet
uve de qua legitur / ut bibetis sa
nguinem uve meracissimi .i. sang
winem filii virginis intemerate
uve illius vitis qui dixit Ego sum
vitis vera nobilis / vinee in qua
pater eius agricola nobilis vitis
scilicet filius eius. nobiles palmites
apostoli. nobile vinum eius vini pin
cerne sunt sacerdotes. scilicet sal
sum vini sanguinis christi qui pro
fluxit de torculari quod dominus solus
in ara crucis. dum patitur calca
vit quod omnibus in eum credentibus
sanguinem propinat meracissi
mum quem assumpsit homo factus
de mundissima carne virginis.
gloriose marie. Sequitur

Eya vos sacerdotes pincerne veri
Salomonis .i. ihesu christi camerarii
et secretarii et dispensatores miste
riorum dei / diligenter attendite in
quo gradu et dignitate sitis consti
tuti super omnia bona dei. unde Augustinus.
Quid potuit deus plus dare sacer
dotibus quam seipsum creatorem trac
tare sumere et ministrare / Ergo red
dite ad cor inspicite insignium privi
legium vestre dignitatis / Quinque
enim sunt dignitates precetens
sacerdotibus / Primo modo dicitur
sacerdos / quasi sacris ordinibus
dicatus / quia ipse in summo gradu
est / quod est sacerdocium / Secundo
dicitur / quasi sacris deditus .i. sacra
mentis ad sacrificandum / sacramen
ta et certificandum / Sacrificant enim
sacrosanctum corpus divinis verbis
et signis et prodigiis / Tercio
dicitur quasi sacra dans / dat enim
baptismum confessionem penitenciam
indulgenciam eukaristiam benedic
cionem et extremam unccionem
Quarto dicitur / quasi sacra doces
docet enim verba sancti ewangelii
et articulos recte fidei Quinto dicitur
quasi sacer dux vel ducatum habens
ad prebendum iter populo cristi
ad regnum celorum verbo sane doctrine

et bone vite et exemplo. Unde versus
Sacris dicatus et sacris deditus at
que dans sacra docens et dux sacer
esto sacerdos. Richardus. O vene
randa sacerdocii dignitas si digne
et sacerdotaliter viventis inter q
quorum manibus. Vere sicut in utero
virginis matris dei filius incarnatur
et inter quos pater et filius et spiritus
sanctus invisibiliter operatur. Su
per hoc tam insigne ministerii privi
legio. stupet celum. miratur terra
veretur homo. horret infernus. con
tremiscit dyabolus. veneratur ange
lus et angelica celsitudo quod uno
eodemque momento contingit. Quid
retribuam domino pro tam singula
ri dono. scilicet sacerdocio quod est
datum optimum et omne donum
perfectum. quasi dicat nescio nisi
duo. vita. scilicet corpus et animam. Cor
pus in sacrificium. Animam vero in
laudem. Unde psalmista. Lauda.
anima mea dominum etc. Richardus
O venerabilium sanctitudo manuum
O felix exercitium. O vere mundi gau
dium. ubi yma summis iunguntur.
cum ipse tractat christum. sacerdos
dei filium cuius sunt delicie esse cum
filiis hominum. Unde petrus in Ca
nonica sua. Vos estis genus electum.

regale sacerdocium. Non tantum
electionis temporalis prelacio
nis. scilicet eciam electione pre
destinacionis. Unde apostolus. Vos
estis electi ante mundi constitucionem
qui nondum erant nisi predestina
ti. Augustinus. Quomodo ele
git eos ante mundi constitucio
nem qui non erant nisi predesti
nati. Gregorius. Predestinacio
nichil aliud est quam gracia vite pre
sentis preparacio et glorie future pre
destinacio. Augustinus. Qua
tuor enim proprie requiruntur
ad predestinacionem gracie pre
sentis et predestinacionem futu
re glorie. Primum est volun
tas tribuentis. Secundum est vo
libertas voluntatis. Tercium est
predestinacio existentis. Quar
tum est meritum accipientis. Alio
quin si non esset gracia in presenti
nec sequeretur gloria in futuro
Unde apostolus. Quos prescivit
hos et predestinavit conformes
fieri ymaginis filii sui scilicet sa
cerdotes in tanto ministerio. Et
Quos predestinavit hos et vo
cavit et quos vocavit hos et
iustificavit et quos iustificavit
hos et magnificavit. Glosa. In

predestinacione est gloria et
gracia / In vocacione potencia / In
iustificacione leticia / In magnifi
cacione gloria Unde. Vos estis
genus electum regale sacerdo
cium ut supra ~ Considerate er
go inenarrabiles excellencie
dignitates quas vos deus non
solum preceteris humani generis
honoravit Sed precipue eciam
precunctis creaturis quas ad
laudem et gloriam sui nominis
creavit / Et hoc est quod dicit do
minus Ego constitui te ut evellas
peccati maculam et offensam / et
edifices corda hominum penite
ncie agere et disperdas errores
et plantes virtutes animabus
Unde dominus in ewangelio / Ego
vos elegi de mundo et posui vos
ad graciam veritatis / ut fructum
afferatis diligenter operando.
et fructus vester maneat in eter
num mecum congaudendo. Unde
Nullus fructus carior deo est.
pro quo mortem sustinuit / quam
fructus animarum Augustinus.
Qui enim in omnibus hominibus
deo lucratur / cum animas qui eas
per baptismum Christo regenerare
facit qui per confessionem et pe

nitenciam eas renovat et eas eukari
stie sacramento alit / nisi sacerdos
Unde malachias propheta. labia sacer
dotum custodiunt scienciam dei / Nam
quia angelus domini exercituum
est / Angelus in ardore / angelus in
electione Angelus in conversacio
ne. Angelus in magna graciarum
actione / Angelus in ardore karita
tis. Angelus in subieccione humi
litatis. Ymo talis reverencia an
gelorum / quorum ineffabilis est
reverencia / quod maiores quam angeli
et precellenciores dignitate uno
largo modo loquendo / datum est
sacerdoti scilicet Quodcumque liga
veris super terram / erit ligatum et
in celis / quod angelis non legimus
dictum / Nota quod due sunt claves
sciencie et potestatis / date sunt a
domino scilicet beato petro et cete
ris suis successoribus scilicet sacer
dotibus / licet enim deus plus peccata
remittat / tamen numquam vel raro
sine suo ministerio i. sacerdotibus
quod probari potest / per leprosos
quos cum dominus mundasset / dixit
Ite et ostendite vos sacerdotibus
i. humiliter obedite Qui dum irent
mox mundati sunt / probari eciam
potest per lazarum / quem cum dominus

resuscitasset a mortuis dixit discipulis
Solvite illum et sinite illum abire.
et quare ipse eum non solvit cum
a vinculis corporis qui solvebat a
vinculis mortis. et iussit martham
et mariam sorores eius solvere vel
iudeos cognatos qui propinquiores
ei fuerunt debito naturali quam disci-
puli domini. Per hoc evidenter pa
tet et probatur quod solis sacerdo
tibus data est potestas a domino
ligandi atque solvendi Ecce quanta
benignitas dei et sacerdotum digni
tas quia ipse deus cumque per ma
los bonum operatur Et ideo ne cla
ves ab infidelibus vilipendantur
et si aliqui sacerdotes non habuerint
ex officio tante dignitatis et si quis
sacerdotum indignus sit quod absit
hoc sibi non tibi Ecce quanta pote
cia vobis sacerdotibus a deo conces
sa est quod lingwe vestre claves
celi facte sunt Nota quod quinque
sunt verba sacerdotis stantis ad
altare et dicentis hoc est enim corpus
meum quibus verbis dominus de
dit vim in eius cena prolatis ulan
tes dum sanguis et aqua de suo latere
profluens dixit hoc facite quociens
cumque sumitis in meam commemo
racionem i. ob mei amoris memoriam
quem ego vobis exhibui in
cruce passus pro vobis celi celo
rum aperiuntur et ipse xpc qui est
in sinu patris mox venire digna
tur in manus sacerdotis ubi virtu
tes deserviunt et movebuntur
et panis in altari in verum cor
pus cristi et vinum in eius san
guinem convertitur et trans
mutatur sub forma modici pa
nis totus velatur deus et homo
Unde ysaias Tu deus abscondi
tus es si in hoc pane ut medi
cina sub nebula Psalmista mira
bilia opera tua domine scilicet in
hoc sacramento corporis et san
guinis tui et anima mea cog
noscet nimis firmiter credendo
Cum ergo tante dignitatis sit
sacerdos quod creator sit sui crea
toris et tocius creature ipsum
perdere et dampnare impossibile
sit Sic creatorem suam creatu
ram perdere inconveniens est.
Unde ysaias Patrem filium in
terficere impossibile est Creatore
creatura perdere inconveniens est.
Richardus In ecclesia requiescunt
reliquie sanctorum quorum ani
me sunt in celo Sed ipse deus re
quiescat in corde digni sacerdotis

Unde Augustinus. Elegi et pre
elegi michi cor digni sacerdotis in
habitaculum mee mansionis tam
quam in vase vitreo licet enim vi
trum sit debilis nature vel materie
Tamen splendidius est auro et ar
gento Sacerdos est maior et dig
nior coram deo omnibus regibus
et principibus huius mundi in sua
dignitate Unde magis honoran
di sunt sacerdotes ceteris hominibus
quibus dominus tantam contu
lit dignitatem et honorem pre
omnibus hominibus. Unde. dominus
Qui vos audit me audit et qui
vos spernit me spernit Apostolus.
Qui vos conturbat scilicet sacer
dotes indigne et indebite iudici
um portabit quicumque est ille
Zacharie. Qui vos tangit sacer
dotes et offendit et ledit pupillam
oculi mei dicit dominus
Exemplum. legitur enim in
allexandro Rege magno quando
venit ad expugnandum iherusa
lem occurrit ei unus sacerdos in
ornatu qui interrogabat quis es
set dictum est ei quod esset sacerdos
altissimi Ipse vero rex descendens
de equo humiliter se inclinando ho
noravit eum Et sic iudei per eum

obtinuerunt graciam regis Quan
to magis sacerdotes cristianorum
huius temporis honorandi sunt qui
omnium rerum creatorem cuiusque
creature creant et tractant et sumunt
et aliis ministrant et si aliqui indig
ni sunt inter eos tamen propter offici
um sacerdotale honorandi sunt quia
ipse deus in ipsis honoratur cuius
tamen ipsi sunt et ministri Richardus
Sunt enim quidam perversi homi
nes similes istis qui de omnibus istis
male iudicant dicunt enim Qui stu
det et vacat humilitati ypocrita est
Si recreacioni gulosus est Si paci
encie timidus est Si iusticie in
paciens est Si simplicitati fatuus est
Si prudencie maliciosus est Si ma
cerationi flegmaticus est Si iocundus
dissolutus est Si religioni singularis
est Si societati secularis est Si silen
cio et paciencie dissimulator est Si
aliorum correctioni presumptuosus
est Si insistit vigiliis et oracionibus
indiscretus est Si communi dormi
cioni sompnolentus est Si predica
cioni et aliorum saluti appetitor lau
dis est Si desistit negligens est Si
habet graciam hominum adulator
est Si adulari renuit superbus est
Sic homo interdum nescit quid faciat

debeat verum bene vel male. Nota
secundum Crisostomum / Penitencia
est salus animarum / dissipatrix vicio
rum / reparatrix virtutum / expugna
trix demoniorum / quid plus dicam
aperit portas paradysi / et os claudit
inferni. Nota triplex est iudicium
Primum est collacionis. et hoc
est quod xpc tolleret anticristum
regnare / Secundum est discrecionis
quo discernit bonos et malos. T
ercium est extremum. ut Ite male
dicti in ignem eternum. qui prepa
tus est etc. de istis tribus iudicijs
Nullus hominum nec sanctorum
potest diffinire. nisi solus deus
Qui est eternus et vivus in Secula
Seculorum. Amen / opto solamen

Explicit Stella clerico-
rum. per manus petri
dominici. notarij publi
ci. Anno domini millesi
mo trecentesimo octua
gesimo tercio / in vigilia
sancte trinitatis.

De colloquio symonis et ihesu ubi di

Dixit symo petrus ad ihesum

Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te. Fidelis sermo et dignus omni acceptione colloquium symonis petri et ihesu familiare siquidem et amica salutari obediencia fit obediencia firma et stabilis quia fundata est super petram. Melior est enim obediencia quam victime. Et hec obedienciam igitur nobis et non sacrificium Deus et in hec quod ipse salvator prohibit hanc virtutem eligens magis ponere quam obedienciam non implere proximo et ipsum nomen ihesu quod est super omne nomen et conferetur omne genu apostolo teste obediens venit usque ad mortem per libertatem prudencie sacrificio. Hunc igitur ecce colloquio et intenta cordis aure percipe quid dicat. Debitum enim verba leonis hic ea esse de quibus ad invicem confortemur; possumus a finibus terre clamat enim propter verba labiorum tuorum ego custodivi vias duras.

Hec nempe sunt verba que compellunt mihi et omnibus pro mundo et nobilitatem personas sibi pauperem honoribus. Hec sunt que monachis claustra replent, deserta anachoritis. Hec inquam sunt verba que egyptum spoliant et optima queque eius vasa diripiunt. Hic sermo vivus et efficax convertens animas felici emulacione sanctitatis et veritatis promissione fideli. Capitulo ij

De relinquendis omnibus

Dixit enim symon petrus ad ihesum Ecce nos reliquimus omnia. Bene optime et non conspiciens terra et mundus vbi est et concupiscentia eius et relinquere te magis expedit quam relinquere. Ecce inquam nos reliquimus omnia et secuti sumus te Domine quia exultatur ut gygas ad currendam viam non currente sequi poteras honeratus. Sed ut inutile commutacio pro eo qui super omnia est omnia reliquisse nam et sibi tanto donat quam omnia et ubi

apprehendis eum et undique
omnia in sordibus qui pro eo
omnia reliquerit. Omnia sane
dixerim non tantum possessiones
sed etiam cupiditates et eas
maxime. Plus enim mundi
concupiscentia quam substantia nocet
et hec fugiendarum tendicularum
rapine est quod eius vix aut
numquam sine amore possideri
valeat. Viscosa siquidem
et glutinosa nimis non
modo exterior verum etiam interior
substantia mea videtur et facile
cor humanum omnibus quibus frequentat
adheret. Capitulum iii

De eo qui iuga boum emit:

Age ergo qui relinquere
universa disponis
te quoque inter relinquenda memen-
to. Immo non maxime
et primum abnega temetip-
si desideras sequi eum qui
exinanivit per te semet-
ipsum. Pone concupiscentiarum sarcinam
pone asinariam molam
pone iugum quo non hominum
plane iuga sed boum que
insipienter emisti. Alioquin
sequi sponsum et venire ad
nuptias spirituales quia
hac pressus et oppressus corporis
servitute non potes. Sed et si
novissime venies et pulsans
nimirum profecto aperietur tibi
sed videbis. Denique quo fit
de bobus et asinis ceterisque in-
mentis insipientibus comparatus
An non comparatum iumentis esse
quis dubitet hominem qui sibi
iuga emit iumentorum immo
quod eo sane ipsis quoque iumentis
cognoscitur esse stolidior et be-
stialior bestiis quippe cum
iumentorum curas ipse subeat
voluntarie. Est enim nature in illis
hinc est culpa. Dum tamquam vir
[illegible] quod ratione caret factus
degens et ipse sub corporeis
[illegible] sensibus in curis. Ex quo
enim iuga subiisse causam
dignaris iumentorum emisse illud
enim stoliditatis insipiencie in-
stud est extreme dementie.
Dignus est manualis operarius
mercede sua. Vera ut mercede
propria fruatur tandem. Denique
loquitur super hoc verbo dominus
per prophetam sub typo mulieris

fornicacionis secula graues in
spiritualibus. Unum enim est meretri-
cibus dari mercedes tu autem
dedisti mercedes cunctis a-
matoribus tuis et donabas
eis ut intrarent ad te undique
ad fornicandum tecum et in te
contra consuetudinem mulierum in for-
nicacionibus tuis et post te non erit
fornicacio. In eo enim quod dedi-
sti mercedes et non accepisti
factum est in te contrarium. Plane et
in eo qui iuga emit contrarium
[illegible] e. Quidam enim iu-
ga emit et iuga boum cui
iugum suave christi offertur
Ra iugum christi iugum hominis
et superdedit et christo hominem non
gratis tribuit sed et copiosa mercede
qui tulerit remunerat ut
dicat ancime non enim sed
gratis sustineri queat. Ergo
ergo iugo boum distentis a
magis tua qui iugum christi suscipis
pies eume potabis regnum Dei
mittari mittis. Venite facite christi
Ra sunt iugum et tenet ex quo
potes hominem nimium quod natus
es ad laborem Sed grave iugum
super omnes filios Ade utique
qui sentimus enim ra super enim

qui christum sentit bene e et
suave. Secundo ut accidit
sibi cum sit iugo esse
non possum quale hoc spiritu
est exige potius quam quin
unum. Quod eum pot fine
quinque domus ne dum quinque
virtutis quinque perbiberit
Siquidem oculos meos et
predatum e animam meam
Audi non semper aliud
gula exigit ad aliud
pruritum aurium vocat.
Dicunt odoratus et tactus
diversa in eodem imperant
forsitan et adversa. Dum utique
sibi quinque gessit propo-
situm et tenet sua quisque
voluptas. Vides quod
in facinus hominis quod propterea
christum non sentit propterea conquesti
amicus eius quod iuga boum
emit quinque capitulum iiij

De multiplici do-
minio viciorum

Quod si corpus la-
bore et dolorem
consideres si innumeris iugis
qui variis subiciunt viciis
morum magis quam corporum

146

sensibus. Et propterea memini
legisse homines qui multo mag-
is labore honorem non fuit
sed longe aptius aliena
absque flagella sustinent
erit inmemore emeret
non modo quamquam sed plus quam bella
quamquam non utique inimicorum
magis sed demonum. Cre-
dunt ambitiosi et elati cor-
dis aliud mente aliud fo-
ris parat. volare alta
iubet rape alta monet
eventus propterea sit hominis
Res enim est aut hoc quod
non est vel est. Et quod dolo-
ribus eorum ut eis in aliquo
cedas ut veniant eos.
ut eis aliquam blandiantur
At bonum primo bonum invenit
locum aut ambiciosi et tedium
quod quia prodesse non potest obesse
potest. Dissimula proximum primum
virum bonum pone devorat
sed tua avaricia quod et
appetitum laudis et invicem
adversarium et quod contrariat
despergit. Et nunc contraria
sunt que simulacio et pusilla-
nimitas suggerit in pru-
dencie in pacie contra clamo-

ribus et utique labore et dolo-
re afflictos propter capitulum v.

De duabus sanguisuge filiabus

Hec autem omnia scelera
hac difficilia mala de
una radice pullulant. ipse
scilicet voluntate. Huius enim sangui-
suge due sunt insaciabiles
filie clamantes affer affer.
Quicquid de vanitate
vel voluptate eorum aliquam sacia-
uit semper tamen propterea faciet oculos
visu vel aures implere auditu
Effuge sanguisugam hanc et omnia
reliquisti. Hec enim omnia exercitacionis
Pone hanc et iugum tam importabile
quam multiplex abiecisti. Non
est enim dominus crudelior illa
non tyrannus impius et inhumanus
sicut ingens simulacio et non proximos
fatigans magis instigat sub
dicione premit. Dimittis in carcerem malum
quod premisse in tubas in cogitacionibus
meditacionis. Custos hominum quare
me posuisti contrarium tibi et factus sum
mihimetipsi gravis. Alius nichil
omnino importabilius illa gravior
sarcina est. Facius sum mihi
talent plumbi et residit in

quitas sup illud Et audi
voce placidi audia qui loquitur
magni consilii angelus Venite
ad me omnes qui laboratis et o
nerati estis et ego vos reficiam
tollite iugum meum super vos
et invenietis requiem animabus ves
tris hic alias i. veniet forte
in novissimis diebus. Inter
sane felices liquet esse
qui exonerati sunt et secuti
Christum expediti. Quid enim
prodest portare sarcinas gra
vissimas cum nos oportet si Christum
sequi consequi volumus per arctissimam
et strictam ingredi portam necesse
est. Quid tu camele gibbo
se tu pretiose ponderum loculos
tollis. Non sic incipies non sic
ingredieris. Foramen acus quidem
sarcinas non admittit || vi

De divitiis patrum veteris testamenti

Excusant se aliqui
fortasse divites abraham
ysaac iacob aliisque sanctis nunquam
non terrenas divitias habuisse
leguntur. Sufficit nobis esse sicut
illi fuerunt et certe cum simus
meliores. Si culpabile esset

posse. Si divitias usque
in domiciliis illi tanta gloria
adeo optinent. et tantis
gratiam consecuti divitias in
terris possiderent. Quid ergo
videbis novis imitatoribus
sectorum veterum. Imponant etiam
vitulos super altare domini in
cetera arietes. hircos im
olent quia et abraham sic fecit
et ceteri patres quibus non in
meliores non sumus. Sed nec
digni quidem solvere corri
giam calciamentorum eorum. Sed
in quo vivunt statu ultra non habent
ubi revelata est veritas nisi
Quid si ipsas quas eorum di
vitias temporales umbra fuisse
diximus futurorum. Iustitia sicut
etiam legis contigisse dicimus
quia terrenas palam di
vitias possidet. sed apostoli
viri ea sola adhuc tem
pora permitterent adiuvo
Sicut enim sacrificiis istis
sic et divitiis carnalibus
adhuc parvulis dispensatio
divina more gerebat nimirum
ut tamquam parvuli paulatim
a terrenis vitiis recederent
caderque potius demonibus
ymolatis cadere illis sed

adiuo no ademoys ex
p̄stantes ubi sane celestis
pmissio sonuit spiritualia
ia mete c spiritalibus compari
z imitari satis sp̄e mutta
Roncrat q chiuq ul co
tpe fuc psti. ß extra te
pso cogebat ut in mat
quide z age eadē z eade
quere videtur. An forte
violenta videtur extorsio q
devinbr. dicis z significa
Olim alit sup hoc scripsat
in fuit mo zelus in opp
onat aurz templi iudeorū
Tunc eni hoc fuit qui sa
guis ymolabatur q totu fu
figura aurz go repudicy
cu cetis supstitionibus iud
corp q si aurz placz pla
ceat z iudei Primo no
multos legisse miraculo
q no fuit in ipa sc̄ti h
p̄spualite teptatos forte
z pinkitatos Ouo iude
int ags petrus sup aquas
Capitulum viii
Vanni longe aliud
est i Christo apostolis mil
tans dimisi finibus maxi
me carpe terra licite
possidendo aliud ipam
nomis gressibus viuda caltac
oia religio So tpi grie
progatiua q debebatur per
nomi it z nomi itinere pty
pus seruabatur Antiquis sane
patris diebus do i tris vid
z cinsale it homies dum in
arcstatis no erat ewiite for
pfromibus spiritu dum solo in
tim spiritu sequebantur At ubi
ubu caro fcm est z habitavit
i nobis ia nobis i eo dita
est ymago vite z conversationis
exemplar q oportet cotia cor
par imitari ut utique suis
vestigio no vltius cu prima
tha iacob alto fimoe cotu
dicens Ubi eni audivimus
q deus est actus Nisi qui
renunciavit omibus q possidet
no pt ee meus discipulus
Et ite si vis pfectus ee vade
vende oia q habes z da pauperibus
z habebis thesaurum i celo et
veni seqre me Neqz ad
dicis tam salvari q aut hoc
tpe negat si sensus egit sz
ut gradus ignoscat sp̄ z
loca pfectois q discipulatus
officii no usurpz Capitulum viii

Decime

Habent enim ecclesie a
prelatis consilium et re-
medium a sinistralitate Nolite
nos thesaurizare thesauros
in terra Christo. Si quidem
plus honoris ubi tempus ut recitarem
non habebat petrus et iohannes nec
aurum nec argentum erat paulus
victu simplici vestituque con-
tentus et ipsa laboribus manuum
acquirebat. Sed non ob tempus
hoc ubi sit nullus consilium Christi
qui dicit facite vobis amicos
de mammona iniquitatis ut cum
defeceritis recipiant vos in eterna
tabernacula. Verba domini sunt
et qui loquitur (?) est in firma eius de-
stat in nobis quia sinistra eos qui
nolunt in hoc seculo fieri divites
incidere in temptationem laqueum diaboli.
Sed quia misereor super turba et ipsos
quia tamen quia hec non ut perfecti
actus traducere possunt tamen
salute ambo apostolus qui laqueum re-
natum immune declinat de-
fectu medium ergo aliter visitare
in finem ne forte audiens coniungat
simone dampnosum apparens verbum cum
dicione mala Ite maledicti in
ignem eternum etc. Facite vobis
amicos de mammona iniquitatis ac
si manifestius dicat de vobis

divites qui habetis consolationem
vestram luce vi. super esse
videtur communicare cum pauperibus
quorum est regnum dei ut cum
venerit hora corporis resolutionis
et defeceritis vos recipient
in eterna tabernacula sua et con-
solationem suam quam adhuc perdent
sustinent dum invicem participet
misericorditer comunicet de solatio
consuetudinem cum bona consolatione
et cogitatione et super effluentem
dabunt in sinus eorum ut etiam
pallium bene quod dimittere
non possit et statum evangelii
stare vim decidat aliter || ix

De periculo clericorum

Hinc est quod dotatas
et ditatas videmus
ecclesias apostolis et divitibus
christi filii qui in operibus bonis
divites minus parvuli amicos
amicos sibi facere studuerunt
de mammona iniquitatis a quibus
in eterna tabernacula reciperen-
tur. Quomodo pateret ab illis recipi
quos tamen videmus hic. Sed
bene data est ipsa providentia
ipsorum in occasionibus temporis
et qui sibi providerant ab illis
in celo tabernacula eterna
parare debuerant in terra co-
ingerit domini ad deum et

copulat agr[um] agro Q[u]ius
rapuit ab o[mn]e aplo[rum] t[em]p[or]is
t[em]p[or]i c[on]iubiu gr[at]e fiducie v[er]
ecce nos reliquim[us] o[mn]ia et
secuti sum[us] te. Ecce cum
p[res]b[ite]r sit sacerdos Cur uo-
lut dimittes f[or]te filio ymo
et stundati[us] sua p[re]puit
t[em]p[or]i (?) c[on]placom[us] fili[us] tunc (?)
gerit et r[a]pi ut i[n] alie[nis] sal-
te t[ra]habuit a[d] p[re]sepen[um] ut
pote sp[ec]ia[lia] no[n] h[ab]entes Ubi
cum paupes [sunt] c[on]t[ra] cum ipo[rum]
i[n] regn[is] celestis Ecce h[om]i[n]ib[us]
qui p[ro]fectoris obtinet locu[m]
dignitate pollet auctor[itate] p[re]
minet fungit[ur] off[ici]o c[on]stit[uitur]
h[om]i i[n] s[an]ctitate[m] et p[ro]fectoris q[uod]
n[ost]r[o] a[n]i[m]o disistent liceat
salte[m] supp[er]e remedi[um] ipi
h[ab]e[n]t q[uod] sit indices n[ost]ri
q[ui] mo[do] deceat magi[stru]m nob[is]
sane liceat uel audie[re] d[...]
Si sal i[n] fatuam[m] fuit i[n] q[u]o
salie[tur] ad nichilu[m] valuit
ul[tra] ut mitta[tur] foras et c[on]cula[tur]
Sic p[ro]phe[ta] tu[m] forsita[n] de
vigile timebunt q[ui] sat[is]
est uti liceat solita [sp]ius
libertate ausi blandi[ri] pal-
pare nom[en]e[m] [...] ~~uu uida~~
p[ro]nu[n]c[ia]re vitiate clericu[m] in quit

quia h[ab]et p[er]te[m] in t[er]ra no[n] h[ab]ebit
p[ar]tem in celo Itaq[ue] clericu[m] si
c[on]cupia h[ab]uit p[er] d[omi]n[u]m p[ro]b[us] o[mn]ib[us]
no[n] e[st] d[omin]us ubi c[ur]a si auru[m]
si argentu[m]. si possessione[m] si va[...]
supellectilem cu[m] ist[is] d[omin]us p[ro]b[us]
eius si no[n] digna[tur] q[ui]b[us] homi[nis]
q[uo]d delectet v[e]l s[er]u[er]pet Cap[itu]l[u]m X

Quo clerici [illegible]

Vide[re] et fu[i]s d[...] tante
rio t[em]p[or]i[s] minime q[ue]stu
ipi videri[n]t quos h[ic] parabola
tangat In labore [...] homi[nis]
no[n] s[un]t et cu[m] ho[m]i[ni]b[us] no[n] flect[untur]
ideo tenuit eos sup[er]bia h[ab]ent
eni[m] singula q[ue]q[ue] gr[ati]a homi[nis] labo-
ris alii[s] t[er]r[is] alii[s] voluptat[em]
Et adhuc e[st] p[ro]ce[den]t[i]a aliq[uo]s
et iuvari q[uo]d admo[dum] nov[er]it
h[ab]et a[r]tific[i]o diftic[ile]s et abiruta[m]
sequites ea to[r]t[i] q[uo]d delectant eli-
git et ab amplect[endo] q[uo]d molest[um]
est fugiunt et declinat Cum
militib[us] nempe sup[er]bie fr[atr]es
ampla familia et nobiles ap
p[ar]at[us] equo[rum] falleras accipites
aleas et [...] [...] f[ra]t[r]es ut
alii[s] forte et dependet a collo
vibratus minie[...] pelles ornatos
thalamos bellicas et mollitie
at[que] gl[ori]am vestiu[m] ambiciose
mutant tante a[n]i[m]o lorice

unde nudan

pondere in sepibus in castris nos
in certamine distincta plerorum vul
nerum quam vincendi et distri
ctura est si quis aliud sequens
in laborem tempore erunt dignitates
Sudat agricola putat et
fodiunt vinitores et qui semper
torpet ocio accedente festivi
tate munerant sibi horrea in
flent et promptuaria eorum ple
vina per illa vina vel ci
illis Bibunt terco bibunt.
nunc sanguinem meracissimum
pars est in pignus et delectantur
adipe frumenti quod laborantibus
peregrinum nuntiant. vina sapere
et addidit oleum tantum Quid
erat negociatores Conveniunt
mare et aridam in labore corporis
et periculo vite portans sed divitias
congregantes Dura sunt quamvis caveat
presentes inter dulces in terra
capiat sepius ne dicam in
studio castigant suis Erit
tamen invenire in die festo quibus
nasis amicis et angelis mi
strorum dominos refertas variis
opibus mensas post alis omne
vetus et in firmiis tamen multiplices
loculos ut si mensas adhi
buerit numerantes putem
Quid fabis et cemetariis

extorsit enim serdi sepius nec
est mare lucri sed multo
labore querit illi madet
delitiis corporis affluunt
ociosi An non vinito tres
poeta stramnet ne non
forte suas repetitu venit
olim grex animalium plurimas
moveat cuicula visum
sertinis mediata coloribus
Magis at magis in prima
et plena prima tribus repat
gens Gemina vipera quas
demonstrant vos purgare
ra Ubi enim sunt pene
fructus Cum resurgere repe
rit spoies vivus quos morte
suo ubi putas gratum ital
locabis. Si admilites
duxerint exsufflabunt eos
quia minime scient labore et
periculo tollerarint Sic ag
ricole sic negociatores et
singuli hominum quos ordines
clamis eos fecit credebunt
fuibus utpote qui in homini la
bore non fuerint Quid igitur
restat nisi ut quos omnis ordo
repellit per et acusat en
dicantur locum ubi nullus
ordo sed sempiternus horror
inhabitat. Capitulum .xi.

De officio clericorum

Nisi forte ad electionem
rei audeat aspirare
magis enim nec corpus Christi
in regno dei et bonum est si
quod bene ministrauerint gradum ad
quirunt Ceterum simus et
ipsis vel modicum laborare ce
videtur et dicebat quod plus aliis
laboraret Cum non laborant
non manducent Et petro dixit
est Symon Johannis amas me
pasce oves meas Idem
tercio repetitum tercio dixit pa
sce vel mulge seu tonde
vel semel audiuisse exper
gere discipuli locum gradum mi
nistri qui dominum pascere
gregem satagunt quam tondere
Pascere non expedit exemplo
conuersacionis verbo predicacionis
fructu oracionis Et pascere
commendatur pro ut necesse est
sicut sumat honorem
sed qui vocatur sicut Aaro
tamquam aaron Ben nepe
si quis intrauerit sabbatum et
invenerit pastorem sine necessitate
ascendit aliunde plane
fur est et latro Atque utinam
vel querantur nisi inter-

dispensatores ut fidelis quis
inveniatur Capitulum xiii

Excusacio quod non in manifesto loquitur

Nemo tamen indigne vel
moleste accipiat quod
dixi si scitis et nunc est
confratres horum congratulamini
delectat et ipse nobiscum in ipsis
in vestri pro eis reuelamus
nunc occulta dedecoris nec
prece fodimus ut abhominacio
maior appareat Et illum adhuc
deformacione fortius vobis communis
est sed et multi et multipli
regnent qui puritate amicti in
puro corde et corpore ministrantes
non verentur stare ante angelum
domini qui secta medios et disp
dat homo audet agnum in
maculatum sacris contingere manibus
et intingere in calice salvatoris
manus nephandas Ipsi paulo
ante carnes per sordes meretr-
icias attrectarunt sic altaria
circuire sic apparare per eis
dem sacris exercendi et oracio sit
in peccatum Est vero corpus sacrificia
recensemus qui diligunt

minia. sedit retributores vindi
catiuncula in sciam pendit gazo
grauia ut deum scit adlaquium
nec deum psecauit sanctos vel
blasphemie. vox sacrilega. pro
mo necessi. quod volo in dare
et ego eum vobis tradam vidi
sti omnia. sed iudam non videtis quod
ipse quibusdam ut flagellum et ut co
medes zelus caritatis loquitur
et quasi vix aliquis erubescat primo
et nos in tercio simul locat ut
ma scitari capitulum xiiij

Quod inter cetera sit vere vere licuit et

[V]idete vocationem vestram ait
vocatis apostolus considerimus
et nos cum vocati venimus
et vocati a deo cuius nimirum
sit vocatio est illa quam nos
vocationem diximus quam sane me
eidem apostolus quos predestinavit
hos et vocavit. sed quos vocavit nos
in honorem clerici quere velim
consistas singulorum ut cum perpeti
deum edocet ceterum loca sunt
cum parvulo adhuc et forsitan
ut deum nati eccesia beneficia
providia sane parvi solicitudo
probat sed nos in genebilli nec

illi tradet epo aput quosdam
gerim aut forte cum sanguinis
ut dicitur debeamus deum ut
in tot libros ma dividat he
reditas Jesu postmodum a decano
ut sibi succedat plurimum maturo
educatur affectu in deliciis
crescens et delectatur etc. dig
archidiaconatum nepoti filii
principis magis at si sit epi
scopus bius in quo nimirum tu est
epata pueritas alius videlicet
cernit sedulus explorator be
laudes obsequium simulat et
dissimulat nisi quam et suffragia
mediatrix non erubescat maius
et pedibus repes si quid inde
aliquid se se ingerere queat
in prioris crucifixi in bona
deum quod sola precibus gloriosis in
veniunt. corporis nimirum
peragere proficuus sed supplementis
forte ut sua districte repe
tat reditus ecclesie eam ratione
gradus ecclesiasticos et ministeria
sanctuarii quilibet primo quilibet qui
nempe quod querere ipse deberent
ut sit cuius sit in simonia cordis
et corporis maculandum accedat
addimus et sua plus ac prius
aspectus salutis dominis studio
deditus et verbo predicationis

Ea si coquitur et tenet eo
eo quod instituti ut sunt nunc
sicut nocturna. evangelizat
ut mendicus. et quo ipso minus
ordine celestibus eterna merito
Nunc tunc digni et amplius
quam consentaneum omni ut per
carnali nichil carnalia magis
opera et negocia exercet ut
fiet in vapore vero et in hono
rarent ministerium spirituale sed
modico est non conveniat
ut multi plura in his nocturna
querit ipse minori facile
satis optinenda precio ho
norati in eodem noluit. placet
studet honoribus ditari et sup
bire et sunt scilicet pro omnia
contempni eundi querelas dum
quod supplicat tam honorem tem
ere loquantur pariter redditur
privatum magis cupiens
quam vindicta. Ipsi ignem regis
venerit et non comes prin
ceps extiterit et eius non vocami
cus. Dominus per sepe sed dum
in ordinibus certatur et tribus
ad sanctuarium pertinentibus ho
nore querentes proprium et di
gnitates seu corporis voluptates
Postremo quod prima semper non q

rilum [?] magister perspicua dubi
ca non quod deus est caritas sed
aliena adeo et omnium radix
malorum cupiditas et dum
Nunc ipsi tenetur timor
qui in pavore. Ubi timor
dum ubi mortis memoria
reflexione metus et terribilis
expectatio iudicii. Sponsa
mea non subiectum nec collum
in gladio in lege reducere per
sunt tu invenient iurans
nec vocatus nec instructus Trahe
me post te curremus in odore
unguentorum tuorum. Sunt
ac trahit sua quam quod voluptas
et odore corporis luce sceleratos
conquesti et sciant pietate esse
certa dapna est

De loculis inde

Verbis tu irreprehensibilis
videris ingressu et incessu
casta nichil ne velut immundum
est immundum quod de re mali
et letum cum convenit spiritu ceperint
et spiritu consummatur. sed carne nomi
Denique et saul principes consiliis
adhuc et iudas non ab alio electus
in apostolum memorare sermone evangelii
nos xii elegi et unus ex vobis
dyabolus est. Dominus xxii viii ho.

pec(i)(us) unu(m) qui reliquerit om(n)i
bus qui locu(m) teneat in via
Domi(n)i inq(ui)t crux D(omi)ni est
ad nos utiq(ue) hec d(omi)n(u)s di(cit) et
m(en)dax no(n) locutu(m) sed verbis
sed Domina sapie(n)s nisi et in
tellige(n)s cu(m) thesauro precio(so)
thesaurus ire p(re)cio cumulat(ur)
Domina novissi(m)a prudens
c(on)ductas facile p(er)foramin(e)
ac(tu)s [illegible] no(n) divinitas
cumulos sed delictor(um) et insipi(en)
e(n)im [illegible] insipie(n)t [illegible]
haut dubi(us) [illegible] aufferre
potius q(uam) Sane argentu(m) et
aurum no(n) [illegible] sibi [illegible]
[illegible] retinere et [illegible]
sibi c(on)stituit ianitore(m) foram(ine)
angustu(m) e(st) [illegible] ab
sportare licebit [illegible] [illegible]
[illegible] e(st) [illegible] foramis [illegible]
gratia retineri Solu(m) h(oc) p(ro)p(ter)
h(oc) te q(uo)cu(m)q(ue) [illegible] constitueris
[illegible] no(n) depones Et
ut pasti et sapiens [illegible] erit
Hoc ut in domo d(omi)ni honore Du(m)
videris [illegible] ydolatras [illegible]
[illegible] si no(n) ydola
[illegible] avaricia e(st). Si no(n) [illegible]
[illegible] sunt [illegible] [illegible]
sunt [illegible] [illegible] [illegible]
tollit id sibi [illegible] c(on)stituis p(ro)

[illegible] sane videt(ur) q(ui) diligit
nimia [illegible] retribuere [illegible]
q(uod) Deus no(n) [illegible] sed pro
merit(is)

De pastoris virtutib(us)

Quis putas est fidel(is)
servus et prudens q(uem) co(n)stituit
d(omi)n(u)s sup(er) familia(m) sua(m) ut
det illis cibu(m) in tempore. Cuius
forte q(uod) [illegible] [illegible] [illegible]
est ut [illegible] [illegible] mea
mei [illegible] [illegible] et volu(n)t(a)te(m)
[illegible] [illegible] ut pasti [illegible]
ut alios pascere possit n(on) sit
fidel(is) et prudens ut ea intelligat
et diligat. Diligat aute(m)
fortit(er) diligat et fervent(er)
[illegible] [illegible] cu(m) [illegible]
qui se [illegible] [illegible]
doctore(m) insipie(n)tiu(m) p(ro)fitet(ur)
Ignorans quippe [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
faciet ignorant(em) [illegible] cu(m)
[illegible] sit ubi no(n) [illegible] pastor
pastura ignoravit [illegible] itinera
via [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cetera multiplicit(er) co(m)mit
[illegible] [illegible] Est enim
ut sanctissima sit et sc(ie)ntissima
[illegible] volu(n)tas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ap(osto)l(u)s
[illegible] [illegible] [illegible] ego

consilium dei sciencia. Unde
et ipsa veritas ait: Nemo scit
que sunt in homine nisi spiritus hominis
qui in ipso est. Sic et que dei sunt
nemo novit nisi spiritus dei qui
in ipso est. Unde ubi predilectio
vel eruditio est sed nulla cognitio
voluntatis est, necessaria est compassio que
sola docet doctrinis. Unde ait: Scire
videtur quid sit voluntas dei
bona et beneplacens et perfecta quia
non pulsare, non querere, non petere
convenit qui donum alienarum
curarum suscipere audet sive enim
quod gessisse curam sui unius ca-
pitis visus est attendisse. Aliquis
utinam vel tunc curarum suarum
ut mea propria curatura sufficere
licet et de suis prius solicitus se-
curus esset ut demum de alie-
norum esse curam dimissis quidem
qui et si forte intelligunt dei
voluntatem negligunt tamen et quamvis
prevalent adimplere et quod deberent
manum mortis et eterno inferno in-
cidere fecerunt ut odientes bona
consentientes mala pati sunt
fratres consentire peccato facere ma-
licia facere iniquitati quam sedi-
bilem dicis et nudo ex pacto bellis
esse constat. Melius est silere quam
loqui. Sane nemo repetere
fuit sponsum et nemo ad se in hunc

esse tamen necessariis iusticie quibus
ad vigorem non privari convenit prefuerunt
sunt enim non fervidi et tepidi ad
tenendas iusticie quibus ad vigorem ad
fervorem deest aut fortassis utrumque
utrumque sit summope necessarius
prepositi: compassio et adversa non parum deest
eum vigor: de dando sunt necessarium
quod tende emulatione sine prudentia per
persecutionem velit sustinere sic fer-
vori videtur attribuendum non utilis
tamen vel insipientibus utilis ut velit
eternam. Et quidem et omni
prelato cum maiori et spiritualibus dualibus
prelati sit necessaria ne forte superiorum
in errore contingat. Et enim
refert quod otiatior via deserat
virtutis. Sed nec tamen ignavia sequitur
prelaturam compellatur in minori seu
alterius ullo delicto. Et utinam est
in suo carnali prelatione sit
enim certe prudentia ad temperan-
dum sine iusticia peccato defuit
fortitudo. Unde quidem ultimo quam
dispensationem prelationem ad necessitatem
statutis commode eligit ministerium
sed deus loquitur ut ad doctores eius
fuerunt et tamen pastores tacuerunt
blandiciis. Et quidem de ignoranti
sed tamen cecus ducatum prestet ambo
ambo in foveam cadunt. Et item
sacerdotes non dixerunt ubi est
dominus tenentes legem nescierunt

me ipi pphe 2 pastores abiecit
i terr; qui ignauerit de 2 rugis
ffur no venit n ut mactet
2 pdat Et illud de lexisti
malicia sup bestes de pusi
latum cercenaly 2 q no e pastor
vedi lupu veniente 2 fugit de
ci qui ps gpiat sicut vadit
apre e porta scois icitu dicat
de itis omne qui sit querit sua
no qui ihu xi Vix acteny sa
q pxi s i sorte nustiy tunt
tisse videt deceto ad cui
nat tpli ut pdixi is gregory
dm solicita scu proaniare
distruciat Indigny cui lacte
2 lana quinti si no pastit
oues si no vigilat i custod
gregis mediciun s inaducat
2 nescit Vere t eleite
mors i olla crxis i oll arum
mors 2 sepe delicijs e do
scois mo q i titu delcatoris
porta ee agresti fb obed mas
q ppli ostat ee pera q comed
Empiores etitatos gt lyre te
repretas cantado ut taunt
e prence videtur Et bonu
erat fode nutg a cera mediocri
Pera cui ppli comedi ac si
t ppa minus suffice videt
Sollicitus esto tam redditus

redemy dignos pcis gentu
fide dignos age pme f
2 uety allaqn t nomis illy
putada q no mt dilicias
comedit 2 pnipedes 2 dissi
milas tam mith adtuncti
t Vindicans de abyssus
multa 2 tribl de is filijs
sup filios hominy ffrusta
i apices nustri dice mont
cadite sup nos colles
coopite nos Venict te
met aut tribnal x audie
pptos quela gnis acusa
dona cos vive superdijs u
diluc pera quebz sti st
duces cen fraudulenti me
diatores Quid t ipi pr acs
delicie sapunt q diuitie
i cetos oblectant oclos qb
inaniy tam tuet indicium
tam dure tempus obligat
ioni Quinq sipdem
ust ad ad diates non isstim
exigeris etc

Quod desinat dici q decimis hent

Sed esto studiose qs
2 fructuose laboret
digny plane e operarius
mercede sua ut qui altario
fruit de altario viuat Dig
nat i q de altario ut inus

eidem aptum alimenta et quibus tegatur habens hiis contentus sit. Itu enim scriptum est. De altario qui vivit non superbiat non luxurietur. Denique non ditet. non est sibi concessa plane digna consuetudine similiter ex ecclesia ditior fiat non sibi debebis esse ampla palacia fabricet nimis ornata vestes non loculos inde congreget non in vanitate et superfluitate dispergat non extollat de facultatibus esse eo pignoros suos aut nepotes nec filias dixerit nuptui tradat res pauperum non pauperibus dare par sacrilegium esse omnes dinosci. Sane patrimonia pauperum facultates ecclesiarum et sacrilega eis qui fideliter subripiunt sibi injuste et dispensatores non utique domini vel possessores velut victum accipiunt et vestitum. Non enim ordinantur de hiis quod crucifixus sumit decorem que delicias vel ornamentum sed minus ait paulus excepto ut valeant sunt contenti alimenta corporis non gule irritamenta autem

contentiva libidinis et quibus tegantur non quibus ornentur accipere. Sane quia non fideliter intendit neque proximum quasi infideliter agat et quasi non in caritatem sine dubio facit arborem fructum radice palmes opus intentionem efficiet ad quem venit ut mactet utique et dispergat. Item enim altario serviat quod cum ipsi serviat ac in spiritu et veritate et alius nimis per adulatores quaerit aliquem ministerio mortis est iniudicium et condempnacionem. Aut qui potest nervis esse contentum qui eo animo intendit ut stipendia cleri in usus voluptuositatis et vanitatis congreget sine expediat. Triplex ergo fructum quod difficile nimium eorum miserorum in principio fructus qui nuper inter indigne nimis sibi et ipso fructu abutitur temporali etc.

Deriuiga i seculo

Quis enim si in habundo floret et prosperetur in via sua accrescit velociter et repente decadat flos seni et tempore admodum patrum Paroter usque cum in veniret veritas eius adeodem utique non valet enim virginum sed licet causa bachum et hyspolo

est qui hiis qui virga reddi[tur] ba
culo sustentatur. Ante te parat
pastor virga et baculum illa omnibus
cum lupo ora ac pro electis bi
quidem et virga eos consolatur.
assimilis conster du[m] ... se
cunt et petra dimitti ... quo
Ego sum qui delicto ... tales
tuas et baculum innuat ... extolle
rancia urge du[m] ... operatione
sit lenior. Ergo ... ideo dicitur iudicat
ferens auctoritatis ... frac
te cruce stare noluisti ... extendit
Recessit zelus meus a te ultra
non irascar. Quem enim diligit
arguit et flagellat omnem
filium quem recipit. Liquet pro
eos qui in labore hominum non sunt
et cum filiis non flagellabuntur
non diligi a deo nec recipi etiam
forte diligi ut audi quod super
hoc scriptura loquatur etc.

Quis sit amator mundi

Omnis qui voluit amicus
esse huius mundi inimicus dei
constituitur. Et alio loco. Si quis
diligit mundum non est caritas
patris in eo. Primum quidem Jacobi
v. secundum eiusdem discipuli quem dili
gebat Christus et quoniam igitur ani
mo possumus amicos Dei nosse

quis sit qui diligat mun
dum nosse ea que in mundo sunt. Omne
enim quod in mundo est concupis
centia est et concupiscentia oculorum
et ambitio seculi que non sunt ut
scripture sed ex mundo. Videt
quisque cuius sit spiritus qui diligit
quod cupiat quod sectetur. Hec enim
spectant vitam ut nec quis
inspectato vestem conster pre
tereat et qualis fuit oblivi
scatur. Ambitio curiositatis
et voluptas non corporis sunt
sed ex mundo atque ita multi co
dices habent non ambitionem
seculi sed superbia vite. In igni
pia carnis venisti accipe
corporalem spiritum delectationum
qua quidem nec ipsa curiositas
caret ac deinceps concupiscentia
oculorum communis ad ... ani
dicens quod propria minime co
cupiscit et secularem gloriam
et ex tristitia pertinet vanitate.
Porro in superbia vite eius
cum cordis intellige hec
enim tota qui diligit mundum
diligit et dei constitutus est
inimicus. Sufficiat ac
qui constitutus est reconciliatoris
officium nomen mediatoris
et protectoris scelerum inimicitias

simulavit. ut nullo modo non
ut hostis sed ut traditor
iudicetur ut iudas utique
non ut paulus etc.

De imprudencia

Nam imprudencia et
frontositas cum obdu
ruerit ut non paveat
non horreat non contempnat
ea in deum desperatio est
Cuius eius horum verecundus
ho. talis qui instans fecit
dimo se se velut ipse
non vereretur talis domesticus
instat et dixit iniuriam
salutat genua flectit
ostiatur ore sacrilego do
lose agit sed in conspectu di
ut verecundiam dignitas eius
odium Diabolus plane do
frontosa temeritas et im
prudencia exspectanda propter
quod eum irritat impudentia
exacerbat dominus petrus ut
et in multis nec sue non
potest queat tamen propter
fornicationes in testis a sac
rilegia verecundi horum prophana
memorat sed qui in corde suo
dixit non requiret Domino
cordis affectu est in deo

nec requiret non corripiet
negatur ergo ut impietas cum
sit in multitudine ire sue misceret
deus non quia non arguit non
flagellat non vindicat et ad
mentionem eorum sentit diu non
se et aaron et samuelem le
gimus qui nimirum propitius fuit
Sed corripit atque signatum cuius
sit quod impietas audiamus

De miseratione iudicii

Misericordiam impio ait
deus velut in stillo
angelorum et congregatione delibe
rans quod eos lavit tam
dolore et indignatione mina
mediter meditari quod non distu
lit instans facere sed obdurans
miseris et deus oblitus est dominus
avertit faciem suam diebus suos
ducat in bonis in puncto ad in
feros descendunt et tunc dixit
pax et securitas tunc subitaneus
ei superveniat interitus et effugiat
Et non distulit facere instans
in quo iudicia sanctorum in quam
gessit ait deus ac si dicat
Nolo differre instantiam facere
iniuriam et dignitas eius eorum
tam ad eum quem iudicium quibus
iste fuit impius Iudicia igitur

sanctorum in qua gessit in
ceteris possessionibus quam sanctorum sunt
ante vestibus ad signate in
domo dei quam scitudo decet
de qua paulus discipulum suum
docet sollicitatus ut scias
quomodo te oportet conversari
in domo dei que est ecclesia dei vivi
columpna et firmamentum veritatis
Invenies quippe tamen in celo gentes
in qua quis nunc ministerio ut
indicatur Celeste tamen officium
angelorum deum obedientiam sunt et
tamen angelum eum elegit et
reprobavit Inveniat quippe in angelis
pravitas discretius unice nunc
est et inexorabilius cum quamvis
digne quoniam iudicium gravius
hiis qui presunt et potentes potenter
tormenta pacientur Ascendit
superbia tua semper sequere regem
tuum omne solum videant
eciam tui festina multiplicare
prebendas nunc ad archidia
conatum evola deinde appia
episcopatum ne ibi quidem requiescere
statuas cum sit ita ad ascen
dere progredere nisi autem ab
altiori gradu sic casurus gravior
Recipis cum sit paulatim descendens

sed tamen fulgur in impetu
vehementi quam aliter cathenas
subito dicitur In labore
hominum non sunt et cum hominibus
non flagellabuntur Ideo tenu
nitentes superbia petunt dyabolus
quo accidit quod curam dignitatis
fit et quod non recipit disciplinam
curam tenent medelam
non sustinet ulcus pessimum
quod ne sumus salute digni
patitur adtrectari Huius et
ipse indignatorum vereor super
quibus gravius iudicium Quid
in tunica mortis in palam
in facie et a dorso sicut simi
les ignorans Et dicit scriptura
quod replicito et cadere ipsi cavete
gunt et intelligunt perit lege
quippe sunt tres Iusticia in quam
sanctorum in qua gessit et non
videbit gloriam dei Divus
est quod summo et quamvis valde
terribilis Quis videbit gloriam
dei et quid ergo Certe vidi
esse persecutum hic terrarum totius
totius misericordie sanctus
deus em nunquam nolo persequi
sicut ministracio eius mudet
meneare in spacio corpus
anima mearum

De commutacione huius presentis prodicionis

Quibus enim verbis nisi
demonstrauit fugere
ancillam iram domine pre
sentis tantopere fugitis
iram flagellum timetis de
clinatis virgam Et quidem
in ea die rursus eam adpara
vos sed si agnouissetis et
vos mutatis et non effugietis
penam nam magna mala in
presenti esse non potest quod
punitur quod ipsa voluntate
punietur alibi sine fine
consistat pane et omne ple
ne decretione continua [illegible]
declinare labore et pati
diuersis [illegible] cogere sepi
tum contradicere iudicem
et videre non solum sed diuersos
et angelos consignere [illegible] esse
pati Ille enim hostis et
superbus at ipsos omnes
et oues pascere cum Illi se
cum et malis vos flage
llum et virga debentur Illius
nequitiis in vetita adeo dum
e sunt hic carcerem vbi
nulla redempcio vniuersalis liceat
responsale aspectu in sancte labore
tollerabilior carcer et tempore
breuior assignatur vbi tamen
iniuste fuit dominus nunc recor
dans redempcionis sue mittens
ipso copiosam demisit in
tempore constituit ut dedit deus
illi pater etiam In sudore
vultus tui comedes
panem tuum donec reuertaris in terram de qua
assumptus es reddituris pessime
ille angelus de terra sumptus
non est ut in terram aliquam
rediturus ipsum non habuit
deus sed ignis ei paratur eternus
assumere igitur expedit ut in
capta eius sit auctor
sit non nec [illegible] frustrari
iudicium et deludere nolle
sumam de caluario ut celu
bare hominem et prodere et si
nullomodo nos contingere videatur
quod adest domini est a mortuo suam
laboris excepit, in quo sui excep
pecunie omnes a non quibus culpe
nichilominus decat ex peruasis

De iudicio abrahe

Fratres enim aliqui dicunt
ceteri peccatum [illegible] est enim

omnes terrena diu Redd(i)tate
possidemus. unus utinam facultatibus
rapinis ꝛ latrociniis abstine-
ntes Exemplo nos pastores
merite cornos Ego sane di-
uitem in tuus salvator inve-
nit i crimine in illo hominum audio
accusari Induebatur purpura ꝛ
bysso cotidie splendide epulabatur
Sic crudelitatis arguis quod superbiam
indi hominibus ꝛ videbis furem sum
egere clamavit misericordiam sua ab
eo quem hic diviti dicitur est Canes
medici ꝛ ipsi lazaros curantes
medos egrotos ꝛ plus devinctus
mens plus de corpore perhaleret quod
de istorum ministeriis cogitat
Et ad timendum abrahe iudicium
veniamus Ecce cum abrahe filii
dei abrahe summa est comento
memento fili quod recepisti bona in vita
tua et lazarus similiter mala Nunc
utroque est non potest omnino negare
ffere summam comparatur compensationis
summa negocii est Ille bona
ꝛ iste mala recepit Sed nunc
hic autem iste hic consolatur tu vero
cruciaris Exposcissimi ebrii
ꝛ flete In tribus cum deus iudiciis
super filios hominum est hic certa
cruciatum ea tota quamvis seculo

bona recepit Ipsa plane re-
quia cum adest nos de paradyso
voluptatis a paradiso divina
eiecisse videmur ut alterius
bona paradysi nunc adiuvetur hima
parat Homo ad laborem natus
si laborem refugit non fa-
cit ad quod natus est. atque verit
mandum sed videbitur ei
qui misit. ei quod constituit
ut laboret Merito ait quod
recepisti bona in vita tua
ꝛ lazarus similiter mala Nunc
autem hic consolatur tu vero cruciaris
Quando dicitur adhuc Ubi talis
est finis ꝛ tale initium ut
omnia gaudii luctus occupet
utique non perfruenda sunt hic
seculo mala bonis compensare
non in via bona ut in mala
esse via mali est Decora
potius summa pro laboribus. melius
esse inter eadem luctus quam
addorum [illegible] Certe si sic
attendi potest quod in vita sua bona
recepisset ꝛ hentibus consolacionem
parentem ne reponere est sepi-
tum cum in temporibus inventi
fuit aliqui de sapientia utique
terrenis sectatoribus indubie ꝛ pro-
ria acceptant mala ꝛ dilige

bonum quis uita eorum poterit
esse finis si 2m multi uero eorum
consolacionem pauperum dolores ap
prehenderunt carnis miseriorum
Eo tempore cum videretur ut bo
na et omne seculi hic recipi
entes consolacionem mererentur
vniuersi rerum et commissionem cum
criatis Ayzo relinquere
ex eodem sancta abraxe com
tendam videntur eos quo dico
ducti spiritu uite pertus omnia
bona respuunt eligunt mala
omnia est bonum dum et omnes
hic ymos consolacionem fforte cum
hic dicit quod petrus audacter lo
quitur cum tanta fiducia dominum
caritaque liberalitate querit Ecce
inquit nos reliquimus omnia et
secuti sumus te

Quo reliquit
omnia quam nil terre
habebit ex ullo:

Nota admonicione quod est
respondens petrus omni nil
se exhibuit habuisse stat
tam fiducia et esse se se
omnia reliquisse Non secus
quippe omnia reliquit deseruit
qui uoluntatem habendi delinquit

ffidelis sermo sed forsitan alius
et ipse est Veritas cum uoluntas
habendi omnia si completur ut re
liquisse illa sit omnia deseruisse
Nec cum omnia homini desiderare
possit medium perstatter etc. et
pauper et modicus Sed quamuis
sufficere possit diligenti re
fugatos et facile et conuenire
omnia desiderant Res cum
ponere est ... modicum
docet videatur impleta donec
adepta sit quibus valeat
esse contenta Certe amor non
precone ducet Cum quis sufficit
non libidinosus satiabit vo
luptas Sit et cruciet quis ...
sagines sitit et Abiciens aut
cupidus laudis quamque ad
ceptis dignitatum titulis seu
famosis non comedere cupit
animo remedium sed desiderio
construat ampliori aliud et
inuenit necessarium qui sibi placet
cupit et suis desemper o
testandus gloria dominus. meum
mea peccatum et putans se
se alius esse eum merus sit

Denuo et iter
plebium faciam etc.

Vidi ego aliquem quinque vices
quasi in frenesi tres arbitrer
primum sigide bruchis tumentibus
marina ma spectabat ce-
nam sedes sulphureo astans
lacui exalante te fumum
fetidum simmque gerebat
clamine ampere porro cri
formati i tubas vehement
accepe mitantes scintillas
evantibus expere panibus
letabatur Quartum super pinna
culu templi resides leniores
aure spum apto adtrahebat
ore et simmum i flucte videtur
flabello ventum ipe ciciebat
ac si totum frangeret aere de-
glutiret Quintum seorsum positum
videbat ardens ipse quasi nedum
et ardentes prunas cum carnes in
credibili studio suggere labo
rabat nunc manu nunc
brachium nunc alias partes app
licans ori aspirum clamores cas
que miserie stipulatam aspuge
ruit orbis ex repro validi
ssimam vique fame Tu nos
maledictissimus corum satietes
contemplatum recordabatur gemit
mi pater et dicentes Aruit
cor meum quia oblitus sum
comedere panem meum ...
cum quod rebit. Non
est ualens tibi cum fame mug
it prouocat quod contignat pa
nus magis cum misera est
et post beati qui esuriunt nunc
quoniam ipsi saturabuntur Animus
adymagine dei facta ca
pacitalis ardens est oculi
pari potest repleri omnino non
potest Capax dei quod ipse deo
nisi non implebit

De cumulu temporalium

Valde est cumuli
quede desiderio stium
cunis probatur appetit bonum
nulla in adepto eo requiem
sitiens Certe errat misero
nio i revertes via et ut
stepum est ambulat in
pium i cumuli dum minora
que bona querentes id
desiderantes ... sub vias
nunc dum videt adepti dictum
maria si se posse certa
ora obtinere eadem possib
dubio et apum quod sibi fe
de ex vident similiter
bonum desiderio quibus quod
certa quod se expedit non
adepta. Bis i una se ...

z actib9 pit q3 requirit
q vali qq3 tepit i parte
n alium potit b' ctutis
pagn Dis pucare In
ape desire aliqn ppis
miss i desidio tumore
z a summo bono eo logi9
i venire q° te amplius
dedis caduci rebz z tsi
toriis appetend Inuenies
si quide ambulas z qspec
tat i corde z i ore tuo si
corde credes z ore qfiteri
s grauiter declinas z lo
ge abeo hic e q̄ non
fat dicens Continuum filii
homi at Ite redite tsit
redite salamitis redite
redite ut i tueamur te dei
fructuosa siqd z via est
z i ambulabilis facilius
q3 p vacies spectis omibz
qua adeptis ic

De cancellaria mundi con
versatione ac

Ecce nos relinquimus
omnia z secuti sumus
te Quid ergo erit nobis
Dignum plane apta side

z devotione verbu Ian heliste
oia ia dum pet scaciles
z nuc demu qpsis accipitur
i tegas Dic primo vt obe
dies i audicione aurs si
pacti questione Admiirus
missiois cui vox petri et
audias relictis omibz secuti
sr i redemptore Dic si homi
carnali similia forte vide
Audiat q similia e de sa
p pecal ee homi z quy pleat
deo p pulsacy predicatoris
salutare credentes qppe cu
mundi cu i sapia minime co
gnouisset dictos cuy mudi
sapia male dea subplatat
z corrupti i eis extingit spm
q nobilicat dus vehement
exacerbi Nobi i q papi
tamus age dm qsidera diligenti9
i tenere magistri q ppons
z sit opus bonus metra deli
ratione expuir q3 posse dicos
qsule ne p9 som pertere
qtingat hi sapia mundi
tenuit talis dya m
inimica salutis suffocatrix
vite mr tepedit enis q3
do solet vnitu puocare
Tame tr ait Dot q cui carry

Cinum adeo vbinum ee non du
bites. qui opus deliberacione
vocat magni consilii angeli
qui alia consilia post colens. Eris
enim fidelior eris non sapie(n)
tior. Seduc me domine et
seductus sum fortior esto et va
luisti. Romi c° q na sunt
q opus sit cito abo e putari
gehenne ... et dilucias
peto et retardabo et cunctabor
exire si forte intimus fuit aliquis
absondi igne in sinum meo
et comisto in late in nudatis
visitibus in fame deficiente
dum in deliberando est in
expergiscitur cum exorta cum
adicia illum magnus omnino est
qui offertur. sed enim utique libertus
et festinatus precipitandus est
et ab vnus arripiendus manibus
cum fervore et velocitate probet
ac se ipsum qui de propria iurte per
fruunt. ita domus quod demono
liberata est ... consulat q
non legit inimici hominis domi
stici eius. Debitis vero omnibus
dum ad eos quod permittebat sequi eum

Quis frustrat eum qui
cum non obedit ... i
... sane legis permitteret tum da
sequi dominum. sed defuncti prius

prius sepelire volenti rnsum
abeo. ut sepeliant mortui mortuos
suos. Alteri qui cum suis q
in domo sunt valedicere
cupienti nemo inquit mittens
manum ad aratrum et respiciens
retro aptus est regno dei.
qui audiat puer/ magister ait
volo te sequi quocumque ieris
Cui inquit dominus Vulpes
foveas habent et volucres
celi nidos. filius autem hominis
non habet ubi caput reclinet.
Prudencias caris in fovea
vulpis in nido volucris arguens
elacionis... Est enim iste
inde nos illos qui relicti
sibi abrenunciare ... di
sponentes ... ... re
linquere nolunt ... ite
... qua totos se domo
committunt inutili fordantes
... nescio quid fer
menti ut tota massa cor
rumpat. quod multis frater
expertum est. Alii sunt dum
et preceptor spiritualis ...
... facile cogitans am
bulat in magnis et mirabilibus
super se ut vulgo dicitur saliens
ante quam videat casurus qui
debeat. Beatus cogitatus sum

iactans in deo et omnem
solicitudinem suam in eum proiciens
certus quod illi foret cura de eo
reliquit omnia et secutus est dominum
ne interrogans quid de proximo
dominus respiciendo diminuit quia salvator
pro se rogabatur sinuit et
casum et c.

De celesti regeneratione

Quod ergo erit nobis
Dixit illis ihesus Amen
dico vobis quod vos qui secuti estis me in regeneracione
cum sederit filius hominis in sede majestatis sue sedebitis et vos
quod sequimini Amen dico vobis
quod vos qui reliquistis omnia et
secuti estis me in regeneracione
et que est ista nova regeneratio
Neque enim est ita ignoramus
quia oportet hominem nasci
denuo non ex sanguinibus
neque ex voluntate viri sed ex
aqua et spiritu sancto ecce ostium
voluntatis ad eam regenerationem
valeat secundum premissio providente
forte et alia regeneratione opus
esse videtur ut scilicet denuo
sed et tercio hominem nasci necesse.
Infelix et miserabilis carnis mee
cui non una sufficit cum
dura nimia est regeneratio
dimisit ex corpore et anima
constans cecidi totus simul
surrexit totus resurgere simul
non possum animus non dignus non
est ut ea que videre potior
sed quod potero reparare et
ipsam sane animam esse meam
sane nescio ignorat ipsa
genere efficiatur quod potuit
proprium quia alterius opera alterius
pena proficit et ipsa corruptio
corporea quod fuit ex corruptibilis
hinc est quod cum salvator
ad veniens tollere venit peccata mundi
non molestias carnis Quod
sane manifestius docuit in
se ipso penis celestis eos ex
ponens animam quam in manus
prius custodiens aspectu.

Ut tempore sue regenerationis corpus expectet

Nam sit hodie filii
hominum non sic sed ut
anima negligunt curam a carnis
perficiunt in omni desiderio carnis
perficere metuunt sed primi
et vitulli cordis de anima sed
valitudini corporis sive corpora
voluptati deservienti proponit
et expugnam dimiciavit se. neque
cum suis ex discipulis hominibus

quippiam reddit. Si desiderium est
anime quod in nostris simus conformes
corde Christo, quo sancti cordis
ut qui diligitis unitatem et
quietem mediatoris. Ipse hoc
[illegible] non corporibus castigatis
dies salutis utique non volupta-
tis tempus [illegible]
[illegible] nocte et terra in
carne qui seminat, spiritu ex
inde metit corruptionem. Ad-
versus [illegible] carnem suam odio
habuit. Dominus est. Si [illegible]
[illegible] fratrem dum [illegible] festi-
nat [illegible] obesse [illegible]
[illegible] carnis [illegible] pecdat
[illegible] carni pro utilibus [illegible]
[illegible] ut [illegible] sit
[illegible] illius et socia passionis
felicitatis quod [illegible] mereatur.
Unde apostolus salvatorem [illegible]
expectamus dominum nostrum Ihesum
Christum, qui reformavit corpus humili-
tatis nostre configuratum corpori claritatis
sue. Requiste [illegible] ipse [illegible]
[illegible] qui [illegible] venit [illegible]
re. Quod [illegible] est quod reforma-
[illegible] in
[illegible] Regende [illegible]
et tamen [illegible] et predestinata adeo
conformes fiat ymagini filii
eius mansuetudine cordis et humilitate

Ipsius cum multo reclamo-
nibus aliquem [illegible] et re-
formandam corporis eius in gloria
claritatis etc.

Ut non residere [illegible]

Tunc regnatores in quo con-
sedit filius hominis in
sede maiestatis sue, se-
debitis et vos etc. Consequenter
ait quod [illegible] ut cum ipse se-
dit et vos pariter sedeatis
cum eo [illegible] residit [illegible] modo
qui sustinuit qui [illegible]
Exultavit ut gigas ad currendam viam
[illegible] faciendo pertransiit [illegible]
[illegible] loca
[illegible] templo [illegible] ope
[illegible] quod [illegible] consummato
sedendi [illegible] mereretur
accipere et diceret: Dixit Dominus Domino
meo, sede a dextris meis.
Inspicies tu quod [illegible]
qui [illegible] queris [illegible]
[illegible] Ille [illegible] venit
non ministrari [illegible]
et duo maior [illegible]
[illegible]
[illegible] festinans paululum
[illegible] paululum [illegible]
paululum [illegible] manus.
Ille salit in montibus transiliens
colles. Clama ad eum [illegible]

mea trahe me post te in
odore unguentorum tuorum currem*us*
Aliqui qui cum remorando
tepescendo pausando seque
stabis. Hortatur ut gygas
ad currendam viam. Hylarem
sine dubio diligit sectatorem
Dic dum ad bravium pervenisti
nec dum apprehendisti metam
grandis adhuc restat
via. noli sistere gradum noli
in medio itineris residere. In
sede non quiescit vultus tui donec
des parere tuum dominantur
intrans deq*ue* superbi eis ...
tur sane tempus erit requie
nimirum cum ita ipse spiritus dicit
ut requiescant a laboribus suis
Nec dum tibi erit consummata
pax nec dum perfecta quies
denique nec dum sessio plena
Inregina ait in qua cum sedebit
filius hominis in sede maiestatis
sue sedebit et vos etc.

Rūo nō nllā ex parte sedemus

Filius regine celi
cum reminisci tur ad sessi
onem nisi sub naturali la
bore Quasi nunquam sedeat totus

anguntur nec minima portio
sedet. In quo nichil turbulentum nichil
quietum sedatum nichil in se in
eodem permanens statu sed de
bitis et vos confessio carnis
conturbat ut dignis ex
parte obviis non de sessione
ac cordis affectione corporis ymo
quibus conturbat sessionis hec
impertubata fuit requie non
desiderio quam corporis quam requies
Erat enim ut dixi nil in
me sedet sed cuncta in motu
sunt sed cum mutat fluctu aut
universa. Postremo ubique corporis
adhuc caro adversus spiritum
spiritus adversus carnem quam ita
hominis sedere videtur. Nec sola
concupiscentia pacem turbat impedit
sessionem vexat et sedatam
sed dux est et ipse corporis miseris
hominem concio vexat propter
vero se dolor et mortalitatem
futurum nimirum et cum passibilem
sic et mortalem dux mortalibus
aiam agitare sollicitudo videtur
prouidentiaque et timores Inter
hec nempe fluctuat magis
dum per curas agitat ascendens
usque celos et vos usque ad
abyssos descendens tribulationes

in mal' z ad bo' inflexio i
tardi pes ve[?]: —

De assumpcione sermo

Exit at in letitia hec
egrediens desertum a
timore quidem penitus liberata
sed non dum ab expectacione. Ex
tunc enim iam non erit timor
in finibus nostris. sed tempore peregrinacionis
spiritu psallens pungebat
et spem. quod probabat. quidam
qui dicebat Conte[?] animam
meam in te. et quod bis scit tibi
quod erit autem manum de me. o
mors alia ... me alapsi
ex[?] de expectacione ipse ide
sic ait aspe expectant instu
dominus retribuas in regno meo
sunt ut compleatur. sed et ipsius
corpus ut pura regina restituatur
expectant Simeonis expectacionem
cum desiderio probabilitatis r[?]
esurientes adimpleri z quamdiu
meruit potuit z testificata
ea corpus quidem in tempore sede
quis dicat dum effluit et
in pace pulverum quod redigitur
In regnacione in qua sedebit
z nos Seruiat cum corpus

... pungit corpus spiritale
... in ... pungit in
gloria. Sibi iam nunc mors
victoria nunc Si quidem z in
trinitate nouissima destruitur
Cor enim resurrectione iam
iam non moritur. mors illi
ultra non dominabitur. Cor dolor
z gemitus abscondit enim
de asperges omnem lacrimam
ab oculis eorum z iam non erit
amplius neque luctus neque
clamor. sed neque ullus dolor
qui priora transierunt Felices
lacrime quas regina mater
... abstergit ubi oculi
qui tristibus lacrimis fletibus
egerunt quod clementia superbia
qua omne sublime videtur
qua amabile speculative
familias Sedebit igitur corpus
in mortalitate z ipsa ... ge
mina quedam felicitate do
tata libera ab omni necessitate ab
omni corrupcione ... aliena
z immune ab omni ... gaudia
... deniquam ... corporis
Sedebit z iam sed nil ...
... sic ut ultra ...
... plena ... z ...

plenitudine fruentes ullo bona
cogitacionum conflictus ullos
temptacionum conflictus ullos
affectionum perurgentes motus
sed erunt illi in quantitate
sua unusquisque adherens
deo ut unus iam spiritus sit
facta cum eo etc.

De sessione domini

Sedes quam hic a'cibus
hic cernit vobis in qua
qui sessuri estis. Amen dico vobis
sedebit filius hominis in sede
maiestatis sue sedebitis
et vos. Sed quia sedet filius
hominis in sede maiestatis sue
quidem sedes tercia sedet
ad dexteram dei. Sed cum sedit dominus
et apparuit sedens. Sed apostolus
ait Cum apparuerit christus vita
nostra tunc et vos apparebitis
cum ipso in gloria. Cum magis
audebis dicere et ipse debuit
stare quemadmodum in tempore eius
non enim sedes consummata
videtur non enim pedibus eius
scabello suppositis quod apertissimum est ibi
plenitudinis complicata deserit

sed quia in celis caput corporis
audeat sedere. Stat quod inventi
in tercium. Ecce ait Stephanus
video celos apertos et filium
hominis stantem a dextris virtutis
dei. Paulus quoque sic sedebit. Christus
assistens pontifex futurorum
intravit semel in sancta eterna
redemptione inventa. Cetera
in regulacione corporis sedebit
in sede maiestatis sue qui
peregrinator alterius stetit
in ignominioso supplicio et
interrogatus et conquestus pro
in tormento non modo diri passa
mortem. Sed et expressa morte
quod deputatus est cuius obe-
diens prius fuit usque ad
mortem mortem autem crucis
propter hoc exaltavit illum et donavit
illi nomen quod est super omne nomen
ut in nomine Iesu omne
genu flectatur. Sedeat dicens
cum sedebit ut moneatur quia
non fuit domino laicalis
qui voluerint secum dominum apponi
a precedenda quod bases eius
quod capita qui ne gradus
quorum sanitate deus in
nobis est etc.

De lateribus scale

Oportet siquidem nos
domare carnem calcare
mundum ut voluptates corporis
declinantes tamquam nichilum
seculi vanitatem. Hec in imis
aspiraciones [illegible] quas
[illegible] duo dico mundum et carnem
quasi aula vite et disciplina deterret
filios huius seculi. tamen quia cohortet in
[illegible] filios dei in hiis duobus
est quod sermo [illegible] [illegible] precedat
vide in quibus similiter mea et la
bore meum. Hec sunt enim duo la
tera scale vilitas et asperitas
quibus decipis in terrene [illegible]
et gratie gradibus [illegible] [illegible].
Est enim videre homines mundi
[illegible] gloriam. fauore [illegible]
[illegible]. non desiderantes [illegible]
dicam. sed non adeo fortes in talia
[illegible] molestie corporalis. non adeo
[illegible] mollia. [illegible] adeo
[illegible] illecebris superantes.
Unde [illegible] dicimus [illegible]
non terrene. Porro [illegible]
[illegible] nimis [illegible]
et xxi est nunc. Et si [illegible]
quod erat carne videre plus quam
oportebat in finali [illegible] [illegible]

[illegible] non [illegible] monet
perfecto longe. Horribilis est
[illegible] et multo magis ex
[illegible] [illegible] fortis castigans
vilitatem corporis [illegible] et non paruus
eius afflictioni [illegible]
[illegible] respices [illegible] desi
derio [illegible] paciens in iniuriis
[illegible] et solidum [illegible]
[illegible] in [illegible]
vanitate. Unde [illegible] infelix
[illegible]
[illegible] falsa et vanitate ista
[illegible] corpori [illegible]
Unde [illegible] quia [illegible]
ad ubi [illegible] carne [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Recte enim sit dicere
[illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] non
[illegible] corpori [illegible]
carne [illegible] odisse [illegible]
[illegible] dicat
illi [illegible]. Unde [illegible]
non ut voluptas [illegible]
[illegible] sunt vanitas et
[illegible] fugiunt.

De gradibus scale

Sane ubi sit stabilis

et firmaverit in corde suo
et asperitate corporalis absti-
nentie et labores amplecti
et in vilitate et contumelia
ac contemptu bona sua secularia
spernat iam incipere gradus
exercitii spiritualis ut totum
quod carni et mundo subtrahis
studio pietatis impendas
oblitus que retro sunt et contendens
in anteriora ut ascensionibus
dispositis de virtute proficias
in virtutem ut videas deum deorum in syon
merearis. Et primo quidem per
desertum proprii cordis et naturalis
perversitatis ascendes ut
regulam suam deserunt iam
inspicientium quendam elapsus
ascendas et de deserto deliciis
affluens innixus super dilectum
ductum de celestium in claritate
tamquam ad in spiritu utique
ponitur etiam alta dei vel
paucos tamen his gradibus in-
venies multiformis dei gratie.
Quia sicut spiritualis est spiri-
talibus utique comparandum aut
non admirandus potius summo
digne cuius tota intentione
venerabilis actor spiritualis

ceterorum sicut perfectus est in-
dicti ordinem de xii gradibus
humilitatis exposuit in scriptis videlicet
libellum quo vi gradus ille
inspirator omnium spiritu plenus in
regula sua tradit. vir proinde
benedictus in nobis spiritualem
crevit. scala cuius utique su-
mmitas celos tangit quia sicut
gloriose transitu evidenti legimus
miraculo quem beatus gregorius
per sic scribendo de via dictam
quod abbati benedicti cella procedit

Inter discipulorum manus
imbecilla membra sustentans
erectis in celum manibus stetit
et ultimum spiritum inter verba orationis
efflavit. Qua scilicet die duobus
de fratribus uni longius posito alteri
autem in cella commoranti reve-
latio unius atque indissimilis visionis
apparuit. viderunt namque quia
strata palliis et innumeris coruscan-
tibus lampadibus via recto orientis
tramite ab eius cella in celum usque
tendebatur. Cui venerando
habitu vir desuper clarus assistens
cuius esset via quam cernebant inqui-
sivit. Illi autem se nescire professi
sunt. Quibus ait Hec est via qua

Dilcus dni bndcs celu
ascēdit splore e via abey
cella p̄gādicēs nisi ordo q̄
idem vir bēs īstituit ⁊
forma vite q̄ abeo suspsit
xordm. Celum nimiro via
dm dilcs ascēdit q̄ no
potuit vir scus alr doce
q̄ vixit. ⁊ si q̄de corp. vel
maxia sidmaid e. q̄ ipm ut
tuas studet īsidere vestigijs
ip̄ preceptore pūm ascēdit.
neq; eny venire alig tenn
ī dub'm pt qui omo sac sit
modm qulpacois ⁊ dimilingo
ī sspnauoe atq; apllo q̄ hūd
pendet. vel adi vecone forty
quo nimiro tanta ī vita gra
sciturs tarry. p' abien gta
felicit' ide ve bndictus
obtinuit Eghatte' h̄ ne
q̄s forte q̄ longe sit sp acce
dib; nris deroga'e nob eis
q' b' varios put cuilz visu
est. religiosc vivedi forme
modos q̄ alios qsolat ⁊
amare voluisse acupe. Ea
tn q̄ vide'. ī cetis hec foras
cleri ne ī forme divini
vita aq's stcorp' hucrint q's
vnq̄ ut īnovo ulr vetitesta's

sic nixerit sit ymedorit
llones vtind ipi sese icongst
sunght sectatores viax que
videnti'. qude llorb; bone
si iqsedimmi ī sui descēdit
sinis corp' q̄tutas ascēdis
stale no cui' summitas ce
los tangit sz q̄ illi omo q̄o
est. llone lata qeupsiam
tatis ⁊ qeupiaz odoro gdy
no supbia uite q̄ q̄ de co
meo st' no xepre alt eiu
pane q̄ nob qmedae volu
stale gradu ⁊ lata expre
st' no xomedo st' animiro
imixo appnit Dobie c igt
⁊ in se ⁊ pie vivd' iussco
sz sob'etas volupte; carnis
īpugnat mstia secli vani
taez dm vz tuiq; redde's
q̄ sum est ⁊ adulterz deplorat
⁊ qpatit vaspecti Demig
ripe salvator. Dubap'
manib; celsum'y de tem
ī climaret. sic ip̄ decz nos
mypleri omnez inspeccz sola
nimiro simulitez insitum
repuitis. Exhibeat ⁊ go so
brietas nob instui p̄xd
pietas do. Pietas eny ipa
est cultus di. Sancti volup'tas

z vanitas forte nos erit.
cordis elacionis sit sublevans
z iusta preteritis ut ita li
cita de fide in fide speciem
data cum creaturas supereminet
aliqua teneat caritas:

De lateribus scale

Iungitur at lateralibus ba-
sibus quas nobis supposuit
artifex supra duobus for-
stans lignis crucis ubi
eius vel multetatur morte
capta cruce quos pro nostris deli
ctis singulari sustinere
queat ne dum audeat quere
flagellatus spinis alibi
simulat sibi crux z laudibus
sub irrisoria veste candi
dus sceptro corona spinea
fodit clavis amat scale
latus in ligno condit eciam
mortuus . Et iterum
qui dicit Paulus carnis
longius voluptatibus in dulcedine
z flore velle in hoc sacro illa
tenet crux scit Certe si
dicis quod sit dicere magis manere
debet sit cum illa ipse
amplexetur multo magis qui

per eos meruit dei quod cum col-
locatore effugit quod ei ministrat
si cum non sit incompatibilis
est Vnde abnegavit
semetipsum z tulerit crucem suam
sequi cum animo non sit ex
nos cum tollere cum ipsi labo
rem amplecti z humilitatem
Sicut scriptum est Elegi ab
iectus esse in domo dei

De capitellis scale

Est forsitan mirum non
finit stabilitatem videtur
si tamen fuerit subnixa basibus
non eciam desuper consercia ca-
pitellis Hinc est quod suis im
me . exemplis Salvator
eciam premia repromittit ut quos
forte non provocat imitacio
vel vite pacto exhortat de
siderium retribucionis Et si vis de
voluptuosis est illum sperat tor
rente voluptatis Sicut non gloe
cupidus apparet ad illam gloriam
vel iudicare potestas
Sedebit ait z vos super sedes
xij iudicantes xij tribus israel
Ac si dicat quid superest in a
duplici z virtutibus laudare.

Prebeam eis terram vestram duplicia possidebunt et leticia sempiterna erit vobis. In exilio vestro afflictio duplex fuit vobis utique et laborum superplanum et nolite desistere quia in terra vestra terra utique vivencium duplex vobis in celestibus remuneracio manet sublimitatis et dilatacionis in sedibus eius quies imperturbata in medio dignitatis eminencia quiescendarum etc.

Benediccio sequitur

Quis non pectatis confor ex cogitari potest qui non perfusus ymis tante solempnitatis gracie intelligat et vos sanctissimi siquidem cunctis aliis huius regionis viris superimpositis in diebus securi prebendam Christi impleri honores superangelos inclinabunt qui pietatis eximie dicti vapore pietatis glorie de dignitates et vos suffulte imperiis Christi vivis perfruentes tituli dignitati. Nolite timere pusillus grex quia placuit patri vestro dare vobis regnum. Diffinitum est consilium quod non

enarrabitur propositum immobile perseverat. Denique innatus dies et non peribit eum dominus dicto vobis quod vos qui secuti estis me in regeneracione sedebitis et vos iudicantes duodecim tribus Israel. Iudicabitur nunc et prudencia filii superbie cum rege suo sedeant qui ad laterem agmi nis elegit. Exaltentur et elevetur sicut cedri libani tribulis et ecce non erunt qui superfluat nunc quos potest blasphemiet aggravant maledicta. Recuniat super vos obprobria exprobrancium Christo quia unicus nunc corporea est in celestibus quod ad vitam et regnant una utique et mediante quia nam filii eorum mediante filii eorum. Clamans cum quo a patre deo est volunt unum utique et manere quia ipse vitas et ipse est qui est etc.

De Confessoribus

Iste felix prius abiecit quam amabile magnum non vocavit quem eius remedio corporis et

Denarios minimi amat
cum kathedras primas que
velut grossi ficum velant
sic casure sunt cum grossi
prece quam ficus per se sub involvens
pala. Sentes spectus ficum
non capere ut tum fructum
quam futurum quam propagia fructum
eos et decade nec e met eis
alie quatuor dum i espi
apte succedat dum prosa
in cantico canticorum yemps
transit ymber abiit et recessit
et prima ficus in quo protulit
grossos suos quia scilicet prorsus cum
cessante in tentia ficus sit
etiam posita in superbia scilicet
qui sancte sublimitate et ex
ecclesia dignitatum quae grane
scilicet grossos vocat ut
facta in his moneat ing
quod puerila cogitare et ne
eum videntur. Talia sic quod
non videntur etiam caveat
igitur quod primas kathedras amat
ne contingat cadere no-
nisi summi loci tenuit sede-
bit in quo super sedes xii
iudicantes xii tribus israel

Hanc ficus erat novitque
grossi. Has nimiris sedes
preudeat qui de supinaci-
tate dicebat Illic sede-
runt sedes in iudicio sedes
super domum David Illic placet
non sedere minus cum sedet quis
ibi nisi sedes tantis mutat
et toties titubat toties et
subvertit. Nimiris grossi
ficum sunt quos tenuis aura
deicit et dispergit. Ceterum
quod sibi vult quod xii tribus israel
iudicatores sola permittit in
quibus tamen iudicium ipse congressum
iudicandi At quia non est ad
sunt tum in iudicio de universitate
fidelium appellatur xii tribus
voluit designare in quibus solas
meruit iudicandas per illud
qui non credit iam iudicatus
est Sed cum et pastorum gratia signatum
inter ipsos etiam eminentes fideles
et aliis a palliandum preminens
autem iudicare praestat ultimum
illud de ipso per sedeat super
domum David Verum istud nisi sic
est quod ad debilitatem primissorum
negligentia quando dormitat

Memoria salvatoris

Pospule me ait dns
q' debuit fac' mosia
Quid ame est q' inimico
meo et vero libet fine q'
nichil neq' cum ic eviant
nos. s'c papit q'd ante
tpa mu'di ipse disposuit ei
parva q' videri in gratis
no ic s' condemnos Ex
quo p'cio Vos utiq corruptibilibus
auro et argento non sole et lina
no salte aliq' angelorum sed
p'po nos cruore redemi Ce
tero s' utiq tam multipliciter me
debiti aws cediuc' c'famili'
omniss h'is oibz meri salte
ex diurno denario quem
Michi vobis conuenit. michi
ipse videar p'fuisse ei obtruse
qui plena nob et potum pol
licet. apt q' certior copiosior est
remuneratio est ut illud quoq
deg'issia mi s'c' dissimiles
q bonorum non eg'eus
nob tyr' vell ee consultu
ne p'ncia sup'sape delectet
q' nec oste's dura gr'e fu =
tur gl'e numinibus eadem
coronadi pmittes Quid.

adh' q'stia h'ida videt
eam ipperai cepit h'
iudic indicii quo mi sei
sufinebi. Quid eorum
faci's h'c poterit d'sptio

Perennitate celestium

Nunc te dice i
Aspiet in eternum
suspauclu eit eximi
dissimulant i scelerem
et in non h'ent modum et s'i
pauslu i longu vadit
Bonum e aquint dos q' in
p'rio innat Quag' quide
dura p'missio s' loga mi
nimis dilaco et molesta
e Terra de p'ete p' bez
et nc dn obtine celestem
afflicto e itollabl et iq's
labil dolor. Et accelerate
necee c ut misia p'loge
aspera p'sus et seductoria
cogitatio. Nona si q'de h'et
querela e in p'lixiore vita
filii hominis h'actens campa
bilit. Breves dies h'ois
s'ed dos q'stia simulante d'
pura et q'a p'oe ity app'i
ul for' quomo'. absisse
Eote sane non o cepit

tedium longioris vite di
ffiende mortis alterum fiducia
noua. Sed esto multa tibi
annorum curricula restat ado
lescens es necdum ad senectutem
uenisti et peruenisti. Cur tamen
tres amittis tempora tanta
post tanta spatia. Nichil
preciosius tempore, sed heu nichil
hodie vilius estimatur. Tran
seunt dies salutis et nemo
recogitat, nemo se non red
ditura momenta perisse
causatur. Nam putas certo
breui tempore quod tamen multis operibus
ab omnipotente posse recompensari.
Sic abbreviata est manus
domini ut centum annorum re
munerare labore? Crede
computa quod diebus singulis
accipere valeas certum quod esse
apud deum nullum omnino bonum
non remuneratum fore et sicut
non capillus de corpore sic
nec momentum de tempore peribit.
Et uide illius sapientis consilium
in gratia ne tardes conuerti
ad dominum nescis quid superuentura
pariat dies. Crudelissima
causa et deserta tam terrena

presumere. Cum non tempora et mo
menta eterna et non magis sua
posuit voluntate. Primo quidem
dicitur sine quo determinabimus
laboris retribucionis eternitate
loquitur. Monet deus signan
ter unum compellit deus pusillani
mitati nostre quam obuiat
cogitationi anxietate abigit
penitus trepidationem.

De duplici promissione

Sequitur eius: Et omnis qui
reliquerit patrem vel matrem
vel domum vel agros propter nomen meum
centuplum accipiet et vitam
eternam possidebit. Cum ultra
dicat filius hominis quis magis
medio tanta nobis promissa
sunt ut donata in terris
celestes de quibus paulo ante
cumplacuimus et ex toto a parte
terrena ampliorum stati concu
piat consolationem qua non imparati
sed cum gratulatione expectes porte
futurorum in regulatione promissa
Sed quidem ex parte instorum leticia
est: Centuplum accipiet
et vitam eternam possidebit. Hec
filius adam promissione uite
eius que nunc est et future

ut obstinatione omne ab eo
centum reliqua et confidat cui
inquam agentes super vanitate
Nos super vanitate permittis
ait reliqua qui non in futu
ro sed et incendiis non in
salubriis sed et sanans deo
potat fruere quam modo Et
attende quod petrus quidem dubi
tum de futuro respondit Nam
cum super his que cupiebat
pruatu hesitare poterat
quod apud eum erat interrogare dicens
nos quid nobis erit. sed quod erit
an non quis dubitat instantis
et temporis centupli promissione
manifeste id quidem ipsa verborum
consequentia probat ubi centupli
acceptum et possessionem dicit
vitam eternam ceterorum nec quis
omnino impudenti remaneat
obstinationi locus mitto nos
ad evangelium marci ubi promi
ssio eadem de scriptura manifestius
invenitur. Ait enim dominus Nemo
est qui reliquit patrem aut matrem
aut filios aut agros aut domum propter
me aut propter evangelium qui non acci
piat centies tantum nunc in
tempore isto ut vehementius
mirentur carnalis anima non
percipientes que sunt spiritus dei sed
stulticia reputans addit
signanter cum persecutionibus
fortassis enim cum audisset ipse
esse promitti centuplum exspec
tabant eciam de temporalibus ex
hiberi sed precipit hoc in
terminum non additum per
secutiones Cum enim terrene
consolaciones quas non facile terre
persecutio tollat ex terrenis
in persecutiones sancti viri
acceperunt cum rapina quoque
bonorum eciam corporis dampna
est in manibus persecutorum

De incredulitate

Iterum tu vir cuius
centuplum sunt acceptum
dum id sit centupli. dum
valeat centupli centupli
placeat complere delectetur
amice quod in fame et opinione
bonos reliquerunt semper la
yca(?) rebus vobis et cupidus
vobis cambitores vobis co
quisitor quos ipse dominus
ad fidelem negatum et mundanas
quas studiosissimas avaricia in
repuit et abdormiunt hic

Cui id uideo negares
ergo qui in manu accepisti
nomen dei ihesu christi cui sacrilego
dabis quod quod gratis percepisti
cunctaris Sed experibil
et in manu dum ut ullus
gratis quam inuiolate recipe
non ei in rore dati nec
accepti quanto pociores
acquiestas dei forte non
exordio sed ex crudelitate
detractas contra id mihi
fateor crudelius esse
cum pure magis optarent
minime omnia conplacitis
obtentum quam magis exul
ultatione salutis Sed non
omnes fideles. Ne ergo quidem.
qui nomine tenentur sicut fideles
Poterat autem multorum nobis
exemplum proponere multos pro
ducere testes qui id perfecto
sed credidit sic sicut sic
audierit sic exponit. Sed
uideat quicumque de se respondeat quicumque
de bonis depolatorum om
natis negocio om et omnibus
ligna celsioribus fenestris
congregatur Sed qui sicut
reddat exponenti qui

uitati non credidit pro
mittenti Illud gregorii vehementi
arbitror admirandum quod sit doctoris
nostri in maximo quam in modico
vicarium non eius difficile
est ei dare exemplum pueri quod
datus est nisi ipsius exemplum
datus est quod ut dicitur uidit ut
aures audiunt ut cordis hominis
ascendit non inde exemplum

De labore ficto.

Sed est ut igitur pro ...
sit contra scripturam acceptus
exemplum qui nil de religione
exorbitat Recipe hec est exemplum
domini quando coram tollite iugum
meum super vos et invenietis
requiem animabus vestris christianum
nimis sed cuius qui non enim omnia fecit.
Iugum tolles et invenit requiem
reliques omnia exemplum habes
Conveniat hic et in minimis hoc
erit cordi qui loquebatur in prologo
... tibi ... tu fides religiosus
qui fugis laborem in precepto
dei fictum in precepto labor religio
omnia et hic exemplum tollite
iugum meum super vos et invenietis
requiem ... non fictum labor

onus leve suave iugum
eius in uncta ... eius cum vi-
sacium est quia ...
dictatorem de spiritualibus in praesen-
tes alios sicut potest excelli-
nit. Sic et olim ... abstra-
ctus est tolle filium tuum quem
diligis ysaac. et offeres eum
in holocaustum. labor factus
est precepto oblatus sic eius
ysaac sacrificatus non est mactatus.
Et tu ergo si vere deum audieris
et in ... ad dictum eius offe-
res ysaac tuum sive tuum gaudium
gaudium in voluntate dei ... con-
versum ysaac. gaudium seu risum
fideli et constanti obediencie
tuncque ... et si re-
gidem de te ... facere deus
et obtemperandum ei poteris etiam
si oportet ipsum ysaac mactari
velut ac quasi affectu proprio
indicet servis esto non ysaac
ac sic anima molestetur ... prohibebit
leticia sive consolacio tua sicut ...
... neque ...
sub ... anxietatibus
esse ... Temptabit enim
te deus ... mactabis
ysaac ut opinaris vivet
vivet sic elevatus utique super

ligna ut in sublime gaudeas
in ... sic ... deum
... crucifixus et ipse
es sic crucifixus mundo ma-
nei vivens etc.

De nigredine et decore sequitur

Et minime ... quasi ...
peccatorum vivis haec et
... vita et gratia spiritualis
denique tamquam tristes semper
autem gaudentes tamquam nichil
habentes et omnia possidentes
tamquam morientes et ecce vi-
vimus. ... videbat me
foras fugerent ... de
et filia regis ... contiguo ...
... abitus vix ...
... ...
adolescentulas ...
quasi potiori ... in comparacione
est ... videtur ...
... sic forsan feliciorem
sicut tabernacula cedar
sicut pelles salomonis
nolite me considerare quod
fusca sim quia decoloravit
me sol. et si manifeste
spiritualis ... dicit ...

et in fimbrias exortas inter ius laboriosa quidem et spiritali conversatione nostre tamen perdulce invenitur. Sagitta a licina sunt et pelles anime invisibiles quibus interior ille splendor et interna decor congitur ut illesa [illegible] et ymbribus et iniuriis [illegible]. Nolite me considerare quod fusca sim, nolite parvi[illegible] nolite mirari neque enim extrinsecus [illegible] exterior iste neglectus et nigredo et forma perdita sed occulti splendoris et exultationis interim decolorat igitur me sol. [illegible] et exterior impatiens. Nimirum ignis est et in anima folium non admittit aliquid. Et exuit folia et certe si pullulerit igne extinguitur et quidem secundum tamen ea apostolus docet spiritum ignem nolite extinguere inquit. Et id [illegible] nolens enim defecerit attendi ideo sponsa quidem nigra est sed formosa. Apostoli tamquam tristes semper autem gaudentes ipsi Christo sic videantur considerare exterius non erat species neque decor etc.

De sepulchris dealbatis sequitur

Econtra sane alios dealbatos vitas [illegible] monimentis foris quippe splendentes et nitentes intus sordidos et fetentes. Ambulant enim in [illegible] et primas ut deum et cathedras amat gloriosi honorati et magistros [illegible] cum intus autem ubi deus videt plenum invidia avaritie ambitione superbia et [illegible] fortasse non [illegible] eos enim tales [illegible] aliud [illegible] nisi forte ad iudicium et adeptionem neque pauci et resipiscunt et renuntiant a sordidis suis sed obdormiunt in peccatis et [illegible] pereunt ipsa iniquitate et securitate etc.

Nisi egestatis interior [illegible]

Sane ut detrimentum spiritualis

et merore cordis indicium
euidens conceptis dolorum sit
corpore pallido. Unde item Ieronimus
signum mentis in alto corporis
quippe e Iudee spadio enim o
riosus esset. De scortatoribus
bon lapidabitur peregre ve
misso de scortatur putat
orinari Vos erat paulus certu
rans tanta dum et sam cog
nosteres utique possidere Unde
et dicebat scilicet xpistus ora detrimenti
feci et arbitror ut stercora ut
xpistum lucrifaciam. Et amplexatur
stercora etiam si quondam nutritus
fuit in croceis. Unde lapidatur scor
toribus peregre quod xpistum lucrifacere ne
glexit corde vacuo et desperato
foras cogitur euagari. Unde cum de
famis nomine Iacob patriarcha
descendit in egiptum et Ysaac ille
filius suiue porcis esuriens siliquis
egestate coactus est.

De verme qui non moritur

Sed quod de supplicio
scientia dabitur et stridebat
non sententia at ex ipsis quod
uidetur sibi auferetur. Ab eo decre
scit semen et decidet sed ipse
est semper stare credentem ut
intelligi velit. Verme valeant

conplacores sancte denique
angustia te et dies et stabia
te quod facie tua Unde illud
conspiciens erit. quod misere quod
dolorum quem dissipatur falsis
et dispersis vniuersa in daliter
sepulcro reuelabitur quod
famem appetit quia iam morte
semel in terris ubi constat omnis
tota malignitate intercedet
sed non consumet arcebit a felici
ut erit omnino displacentis
locus ad spes non complacentis
Unde eum esse e quo modo
quidem constitue stimulos sustineri
aliquando potest. Sed amabit sedes
cordis et ad complacores nisi suas
conuertit. ad esse sublatis quibus
decipiunt semper ipsos et melia
tignitas est. nunquam tollabilis e
ille creatus licet adhuc bona
dicatur spes. et extremi etiam
dolore dum est ipse placabitur
tua merita et omne propagat
facile delictum descendit
quod appetit. temeraria presumptione
permittit et ipsa confice
et tanta cupidi et tempestati
cordis ferre aut faciunt quod
quidem ora loquitur absentem ubi
fuerit quod scriptum est Angustia te et stabia
gustia faciem tuam etc.

Quod alit spiritum spiritualia quam carnalia

Quanto enim viator
terrenali necessitudine
caudam suam tanto
acrius doleat itinere et
molestius ferat, spiritualia quam
corporis lesione ubi a tem-
pore isto et inpossibilitate fuit
exorbitata. Sic et omnis bona
spiritualia et delicias spirituales in-
terius animi voluptates ubi
contigit experiri eo magis de-
lectabiliter aspectata iocundius
quam sentiat spectet quamvis et
expressius contingunt ex contem-
placione, et eo amplius commo-
uimenti sui quo corporis sui
refectione potest delectari. Plato
quidem et alii. Sed longe aliter
ista sapit aliterque sentit.
Et si innuerit die corpus ex
ferculis eadem utique [illegible] ob
[illegible] est et in spiritu [illegible]
gratia credere noli [illegible] ut
in corporalibus credas propositum
quam in spiritualibus oblectari nec
[illegible] consule [illegible] si [illegible] tempor-
ibus peritis obdormivit.
Sequitur textus etc.

De tribus in carcere et tribus in cruce

Tres in carcere quidem
fuisse legimus et tres in cruce.
Joseph siquidem cum pincerna
et pistore regis carcerali cu-
stodie mancipatus. Christus vero
Joseph cum duobus utique sceleratis
reputatus est. In illis quidem carcere
videmus sompnia et audimus interpretationes.
Isti in cruce verba locuti sunt et
unus accepit promissionem. Pincerna
siquidem aliis propinabat regi
et audivit restitucionem pristinam
pristinam. Alter parabat cibos
et responsum mortis accepit. Pincerna
quidem sed potius quod [illegible]
prodigus et adolescens spiritui
siquidem zelati merito pincerne
et animi nomine designatur. Porro
et corpus qui crucifixi sunt cum sal-
vatore alter utique quibus dictum
est: hodie mecum eris in paradiso.
Alteri blasphemanti nichil quidem
adhuc nisi cum ille [illegible]
quamvis [illegible] c. in tribus
deus qui eadem dampnatus est
[illegible] pro illis qui duobus
quorum alteri dictum est restitucio
post tres dies, alteri [illegible]

interi potuit ee molestu
Quid no ipi potuit delac
tui deus e tuicato capite pi
tedium suspenderis anim e sal
futus Sane i hec potti sum
des 2 meo a terre? sn ouae
i terim meo Quippe ubi n
in moces i verit i vom? in
nimis apto cu pecca? res
spet Ceto si moles sustin
2 d? nos qbe miste necce
secbit Sim aut i mit 2 bla
sphemas 2 negas dum fact
Du x ei qtio 2 Si qs testiom
ei salut 2 tao eu iechesit
ipe 2 ipse farinula puium
c dit atz dulcorat ut i olla
ia no mors si uita sit ut

Qr sine exceptione centuplu pmittit

Dumqz ieco fuerit
apliore ee credat
i vicijs qa i virtutibz dclat
pstimi tu sit dos utum. tacis
ne iocundius fons letitie
2 exultatois digo Neqz
eni carni seu mds aut
maligno phapi. sz xrunqz
suae negacae e. audi hac
dessa utiqz expientia phiate

fidelis testiom citati In
via ear testimo tuo delectatus
sum sicut in omibus diuitijs ex
cet ipa si tata e copia
delectatois i via dnz ecz
no sepe solu sz 2 i tribulatioe
doratur gratia Illi qde sic
ait artus Eg sit ameator
sede iminica illi qde e
sic. ego forte no ita de
lectatus sum sicut pecca sum
ut ipsa sipe tanto laude
sn gra melta ut ipeg ut
leo grami pmeni Quasi
no gra no sit gra. Sopin
meas. q. no os peccauit
q no os egeat gra di
Pmas ego op psonaz
acceptor sit ap dm. etu
os oia religitas ta capi
ose q ple ideo licet in
cordulis deliciosis tribulatati
doni testo uel luz du
bitale fideli Et sic g q
q reliquerit pres amicz
domos a agros ppter nomen
centuplu accipiet 2 c
tam usqz compa. nisi q
dicat ppter me. q exclude
sentipos 2 capiunt alien
ficio gnali Inimicus
dignos se mediat multo

negus mite esse. Quicumque
quodam centuplum speravit si
ipse deus verax est quod promittit
esto utique mendax qui diffidit.

De hiis qui videntur omnia reliquisse

Et omnis qui reliquerit
patrem vel matrem vel
domum vel agros propter nomen meum
centuplum accipiet et vitam
eternam possidebit. Facile
quidem poterat contradictionem signatis
supponere si id loqueretur commu-
nis ipse. Sicut non percipit
homo carnalis que sunt spiritus dei
sed stulticia illi videtur. Sunt
at id ipse loquitur cum illa
terra celo et terra transeuntibus
non transibunt. Et audivi ait
ille qui pro dictionis sue ob-
[illegible] ut vulgo dicitur [illegible]
[illegible] vix servat [illegible]
Audivi in [illegible] qui relin-
quant omnia et admonui eum ut
relinqui. Numquam illi acceperunt
centuplum. Exurge domine
iudica causam tuam et istorum
[illegible] calumpnia et [illegible]
[illegible] quia forte omnia reliquerunt
nisi nunc centuplum
acceperint ut [illegible] nos [illegible]

e qui dixisti omnis qui reliquerit
patrem etc. centuplum accip-
iet. Ecce tu dum [illegible] in collegio
discipulorum reperiebam qui pro tu
loculos tenens. Sunt enim lo-
culi non nunc [illegible]
voluntatem. Sunt qui propter devias
suas et studia sua [illegible] promissa
centupli gratiam sibi dicere can-
[illegible] dubium [illegible] inveniat
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] quidem [illegible]
[illegible] aut fomenta [illegible] aut
[illegible] voluntas [illegible]
[illegible] [illegible] relinquit [illegible]
et soli [illegible] iactans
cogitationem [illegible] in eo [illegible]
ab eo. Et centuplum [illegible] dubio
[illegible] [illegible] [illegible] eum ut soli
[illegible] que tanta vitate [illegible]
[illegible] [illegible] excepto promittit
[illegible] si retineat [illegible] suis
[illegible] [illegible] totam massam
corrumpat. Sunt enim qui sibi
retinent aliquid [illegible]
[illegible] qui non [illegible] venit facere
voluntatem [illegible] [illegible] collegiis
[illegible] aut [illegible] vel fortasse
quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
retinentes [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] virorum

debuerat commisisse. Aut
qui primum retinet et aliis
quos habuerant ac ipsis per
consortium presentare potuit tamen
pressus et secularia sollicitudine
estimantes crudeles plane
qui necessario proximos diligere
tamen se crudeles esse vel
in se vel in ipsos. Vnde quia
est in tempore Deo gratia se
videt non dicit recepisse certum
plenum non accepisse minime.
Est celesti consolatione putat quod
rescibere pati se adversa

De celesti consolatione

Preciosa siquidem consolatio
est. nec omnino docuit.
admittentibus aliena. Infelix
tu Esau qui dixisti. Num
unam tantum benedictionem habes pater.
Benedicto melius erat dicere Num
quia una porcio hec reservata
Indignum enim benediccione celesti
convincitur. qui dubio quin tamen
duplici petit iterum et aliud
sibi refugium parabat si forte eam
non obtineret consequatur. Maior
est iniquitas mea ait fratricida
Caym quam ut veniam merear.
Vnde gemens remanet consolari
cuncta terra si non velim non inveniam

Hoc solum deplorandum est si non
plangere. aliud nec cogites
quod est. Ve in nunc in omnibus qui
in venerit tamen occidet me.
Grave dampnum quando parricida
si punietur totum. quasi dicat
prius hic cum occiderit se
se tamquam aliud infelix tamen per
magno supplicio damnatus sit
prohibetur occidi. Aliud e contra
est consolationem misericordiam ob
tinuit quod querebat et oblitus
est deploracionis maxime per
multo studiosiusque supplicare et
remedium querere operabat.
Sile quidam et de Saule legisti
cum amalechitarum rege servato
primo quidem Samueli prophete
visus est excusare. supplex
post eo tamen in fine persistere nequam
honora me coram populo. hec inquit
quod dicebas petebam rogaverim
pene animo non pepercit qui
in turbatur cor ut placare consolationi
consolationi misericordiam. Deo ita tamen
per maiora eciam cuncta in consolacione
relinquens cum Deo potuit invenire.
Denique nimis ad hunc dixerat
remissum ille est. Dominus abstulit
peccatum tuum ante. Ubi nimirum
sicut ipse hoc dilectissime omnium
ad alias consolaciones meas

inhiniat et uo peius ven
niet interdum et turpiter in
consolatione ipso sibi Christo absente
relinquitur. Gratiam consolationis eius
si digna devotione pleno
affectu desiderio vehementi
petere querere pulsare perseveraverit
petens accipiet querens in
veniet pulsanti aperietur.
Aliquando si forte quod absit per
desperationem apostasie saltem
presumpserit ubi omnino sit restitutionis
veritatis accipiendi aliquando cum
omnia reliquisse quia tamen quod prius ea
dimisisse centuplum quatuor
Non enim si que modo cum spiritu
receperit tamen tamen possessionem
sumunt. Ut si in fatum est
centuplum nolle recipere neque
relinquere prius quia in tantum me
reputo. Amplius egredi et ut
qui abiectus et rebellis [illegible]
spiritu propter id dereliquit volun
tarie derelinque liberius abierit
et qui inutiliter habere ceteris
amplexari secundum [illegible]
[illegible] causa qui [illegible] tacet
in eo videatur iratus. Utrum dominus
aut eum locavit promissione dei
cum reliquit omnia habuit sine
dubio repromissionem centupli

benedictionem. Sine te agendat
uo ei ingressus quia ubi audivi
te omnia acquiesti [illegible] me dare
tibi pacem qui promisit centuplum.

De centuplo et vita eterna sequitur

Centuplum in hoc accipiet
et vitam eternam possidebit.
Illud cum in via istud in patria
premio [illegible] patria. Illud via illud
consolationis pro tempore laboris istud patrie
felicitatis consolatio est. Sic minores
et pares quibus sola solis rebus
in opere unitas in fine datur sit
militantibus quibus et stipendium munerat
[illegible] tempus et [illegible]
[illegible] donativum maius erogat
[illegible] equalitate laboris. Sic et fi
liis Israel dominus terram repromissionis
in terram. In deserto manna eo
[illegible] et [illegible] [illegible]
regni celestis [illegible]
[illegible] panis [illegible]
quia ipse salvator [illegible]
[illegible] duplicem promissionem et in
[illegible] evidenter [illegible] ubi
ait: Reddet deus mercedem
laboris sanctorum suorum et deducet
eos in via mirabili. Ipsa est
enim via rectorum domini in qua

dum in qua pphã abiis sicut in oibz diuiciis delectatus sū et cetera. Vt q gº iocūd ultr̃ hec mo i cum filii hom̃

Quod licz centuplum spuale sit.

Ut forte adhuc scias adhuc quispiam dicat: Unde in centuplum qd pmittis et libens vniuersa relinquo. Vt qd audiui fides eius no habz mihi an sua io prebet documentum. Si hoc ondetti qd mitati credes pmittenti debitas grātas suo nisi credideris no intelliges. Magna absconditum est qd i apostolis Johēs uectē pmittit. Vn homini est qd nemo scit nisi qui accipit. Caute enim forte non illius putes scorum quez facultatum ptz et voluntatis hic loco centupli noie designare. Ex magis quidem hz ipa ꝑpla si no adeo gialis ut possit vniuersaliter oibz cōuenire. Cum tā eius scorum ad voluntatem eam destruisse ut anachoritas ad molestia pertinuit multis ut martires exilio relegatos sua qui solacia no mi carnisse datum optimum centuplum hic de qs iam descendit apte bonum

Quid sit illud centuplum

At non denique ola possidz tm ola co opatus ibo in dā no centuplum hz dum qd ipse spu scō qui xtu iisz in scōrū. Nisi qd loge plus qd centuplum est ni sit nº parbitus spc et puia xpi. Magna qt multitudo dulcedinis tue dne qua abscondisti timentibz te pfecisti eis qui spant in te. Vides quomodo meonia tñ dauid hic qui spuant cum tinet aut scl cºs [illegible] gestiens vel multiplicz eius regnum i est multitudo hic ergo centuplum adoptio filiorum et libertas primicie spc. delicie caritatis glā spc regnum dei qd intra uos est non [illegible]

338

et potus sed iusticia et pax
et gaudium in spiritu sancto ga-
udium nostrum pace nostra in
spe glorie sed et in tribulacionibus
Hic est ignis quem voluit
christus vehementer accendi. Hic
virtus ex alto que et an-
dream fecit amplecti crucem
laurencium vincere carnifices
Stephanum in morte pro
lapidantibus flectere genua
in oracione. Hec est pax quam
reliquit christus qui dedit et
sua. Ubi quies domini
et pax est claustri de pax
ubique pius et domum sancte
Illa superat omnem sensum
scilicet et habuit ceteris superbie
placet quod qui in mundo compre-
pit non potest experiri.
Hec gracia donis est et vnccio
docens de omnibus quam expertus
novit in expertus ignorat
quod nemo scit nisi qui accipit

Exhortacio bonus

Utinam hic filiorum
gnorum conspicua sevi-
gilet vtinam vel curiositas

experiencie ut dicat in cordibus
suis. Ego video hec et ad
in veritate quidem cum sit
comprobat uno ore testimonia
scripturarum. Ergo si ita est sine
dubio vehementer erramus
probare licet aut hoc si secant
ita gustare quod hec absconditum
manna sapiat experiri quod
sit hoc contemptum gaudium gau-
dium in spiritu sancto. Tales profecto
videbit eam istam sua quam
studiose quesierit. Confessio
ut gustavit videbit quam
suavis est dominus quam bonum
non mens tenenti sed et querenti
se ad operanti in se aliquem
venite et agnoscite me deum
dominus. Si nos omnibus quod reclusit
premium quod nunc quod deum
quod ago pro nunc meum sancti
plenum accipit ...

De vita eterna

Pax est vita eterna quam
possidebit. Omnium
nunc pacis quando datur ex
triplici fonte desiderii in ex
quiditate cordis in gustu sua

omnis obstruit quia in multo
magis ad promissiones eterne vite
ipsius quam desiderium suum cogitatio
facta est quia comparatione non
valet eloqui nec compertus
quia incompertus de perfectione bal-
butire conetur. Oculus non vidit
deus absque te que preparasti diligentibus
te. Pax enim est que exsuperat
omnem sensum. pax super pacem
consolatio in defectus flumine
leticie torrens voluptatis divine
gaudium plenum est. Cogita
quam cunctis quibus potes excepta
excedit cogitationem desiderium
que exsuperat illa felicitas eterni-
tas illa illa beatitudo. absque non
sua universitate perducat preciosus
in beatitudinibus dulcedo et in desideri-
interius habentes promissa contempla-
cionum ad solatium utique et remedium
laborum huius ne deficeret in via
et ut exhibitione premium unum
summa sit consolatio futurorum qui
venit ut vitam habeamus et habundancius
habeamus Ihesus Christus dominus noster qui cum
patre et spiritu sancto vivit et regnat
deus per infinita secula seculorum amen.

Incipiunt meditaciones seu
oraciones sancti anshelmi
episcopi etc.

Incipiunt meditaciones

Meditaciones seu
oraciones que subscripte
sunt quia ad excitan-
dam legentis mentem ad
dei amorem vel timorem seu
ad suimet discussionem edite
sunt non sunt legende in tumultu
sed in quiete non cursim
non velociter sed paulatim
cum intenta et morosa medita-
cione. Nec debet intendere lector ut
quamlibet earum totam perlegat sed
quantum sentit sibi deo adiuvante
valere ad accendendum affectum
orandi vel quantum illum delec-
tat. Nec necesse habet aliquam
a principio incipere sed ubi magis
illi placuerit. Ad hoc enim
paragraphis sunt distincte per
partes ut ubi elegerit inci-
piat aut desinat ne prolixitas
aut frequens eiusdem loci repeticio
generet fastidium sed potius
aliquem inde colligat lector
propter quod facte sunt pietatis affectum.
Oratio beati anshelmi ad
deum patrem pro venia et veniis ...

Oratio beati anshelmi

Omnipotens sempiterne deus misericors, et pater et bone domine miserere mei peccatori et da mihi veniam peccatorum meorum, cavere et vincere omnes insidias et temptaciones et delectaciones noxias perfecte et actu vitare que prohibes, et servare que iubes, credere sperare amare vivere que et quomodo et tu scis et vis compunctionem pietatis et humilitatis et districtam abstinentiam et carnis mortificationem ad te amandum orandum laudandum meditandum, ad omnem rem te actu et cogitatum puram sobrietatem devotam mentem et efficaciter mandatorum tuorum noticiam dilectionem delectationem facilitatem et effectum. Sic domine admonebo et humiliter perfice et multum deficere. Ne quittas me domine et humane ignorancie vel infirmitati relinquas aliis quod tue disposui, sed tu ipse clementer dispone omnes cogitationes meas in beneplacito tuo ut fiat a me et in me et de me tua semper placita voluntas, libera me ab omni malo et perduc me ad vitam eternam amen. per Christum dominum nostrum [illegible] respectandis etc.

Oracio ad deum

Domine deus meus da cordi meo desiderare, desiderando querere, querendo invenire, inveniendo amare, amando mala mea redimere, redempta non iterare. Da domine deus meus cordi meo penitenciam, spiritui contricionem, oculis lacrimarum fontem, manibus elemosinarum largitatem. Rex meus extingue in me desideria carnis et accende ignem tui amoris. Redemptor meus expelle a me spiritum superbie et concede propicius thesaurum humilitatis. Vere salvator meus amove a me furorem ire, et indulge michi benignus scutum paciencie. Creator meus evelle a me rancorem animi et largire michi mentis dulcedinem. Da clementissime pater solidam in fidem, spem congruam, caritatem [illegible] cor meum ante a me cum vanitatem mentis

constanciam

inconstanciam / cordis vagacionem
oris scurrilitatem / oculorum elacionem
ventris ingluviem / superbiam
proximorum scandala detractionum /
tulositatem pigricie / diviciarum
cupidinem / rapacitatem po-
testatum / inanis glorie appe-
titum / ypocrisis malum / adu-
lacionibus ~~vescitum~~ cucam / ceptum
operum oppressionem debilium / a-
varicie ardorem / invidie rancorem
blasphemie morsum / Respice
amice factor meus / temeritatem
iactancie / primaria in dilectate oci-
ositatem sompnolenciam pigricie
mentis / hebetudinem cordis ce-
citatem spiritus obstinaciam / morum
turbulenciam boni inobedienciam
quibus sibi ingratitudinem legis
effrenatam pauperum / spoliacionem
potentum violenciam / subditorum
negligenciam / circa domesticos
crudelitatem / adiutis / familiares
impietatem / erga proximos duriciam
Deus meus misericordia mea / oro
per dilectum filium tuum / da michi
nunc opera pietatis studia / compati
afflictis / sub vere egenis
succurrere miseris / consulere
erroneis consolari mestos
relevare oppressos / pauperes

recreare flebiles renovare
dimittere debitoribus / pec-
cantibus in me / odientes
me diligere pro malis bona
reddere et inimicos despice-
re bonis consolare bonos
imitari malos cavere vir-
tutes amplecti vicia
remittere in adversis paciam
in prosperis continenciam custodiam
oris et hostium circumstancie la-
biis meis terrena calcare
celestia desiderare / Ecce
plasmator meus multa ro-
gavi cum nichil paucula promerui
confiteor bene confiteor non solum
a populo non debetur bona
sed multo non cogitata supple-
tus animat me publicani
meretricis et latronis qui de san-
ctis hostis momentanee
penitencias humiliter amici
similibus suscipiunt pastoris
An eas sum factor deus / licet
tantis copiis tuis feminia
blis mirabilior in cordib-
us et visceribus pietatis / Re-
tentus ipso parida tua fuit
dixisti crucifixores eius super
ora opera eius et quidem
sangwis lapidus dominus

exemplo tuo te dixisse confidis
misericordia autem mea ne differ-
gat ab eo nullum penitus me-
nuncz abitis meritum for-
te sis non qui forte quamvis
te horrescit ergo non modo
irritas nec vocas sed te ir-
ritantibus donas si convertere
cernimus Deus meus cornu sa-
lutis mee et susceptor
meus. Ego autem filius tuus te
irritavi coram malum coram
te feci fidei tui provocavi
iram promerui peccavi et passus
es delictum et adhuc sustines
Si penitet parcis si re-
vertor suscipis. Insuper et
differo expectas revocas
errantem invitas repugnantem
expectas torpentem amplecteris
redeuntem ignorantem doces
vitantem mulces anima
suscitas post lapsum reparas
petenti largiris querenti in-
venieris pulsanti aperis.
Ecce domine deus salutis mee
quid opponam nescio quid dicam
videam ignoro nullum est
fugiendi nullum ante latet
latibulum. Audisti me vivendi
viam dedisti credendi munimentum
es in ... et promisisti

paradisi gloriam. Tu es primarius
et deus totius consolationis qui sic ge-
timorem tuo: carceres malos quasi
cum videris cuncta mecum do-
et rede in lectica salutaris
tui ut quem prodes diligendo
perpetuas. Fortitudo mea domine
firmamentum meum et refugium
meum et liberator meus. Sugge-
re mihi quid de te cogitem, doce quibus
te precibus invocem, quibus
operibus placeam. Scio namque
scio unum quod placat et aliud
quod non placet. Et utrumque tibi
sacrificium spiritus contribulatus et acce-
ptas cor contritum et humiliatum. Huius
me deus redemptor meus
ditem muneribus; hiis communi
munire protectoribus; hic defensas
viciorum pestes refice; hec
ac desideriorum passionibus perde
prius resurgam. Fac domine ut
spiritus meus non sim exinanitus
eorum qui ad tempus credunt et in tempore
temptationis recedunt. Obumbra
caput meum in die belli. Esto
spes mea in die afflictionis et
salus in tempore tribulationis. Tu
domine illuminatio mea et salus
mea. Rogavi quibus et timeam
quem timeo. Sed remordent conscientiam
reprehendunt me cuncta peccata

et quod amor instruit timor di-
ssipat zelus incitat [illegible]
incepit dictat me sordido
sed tamen ingerit fiducia pietas
tua hortatur benignitas provocare
tardat malignitas ut et veri-
tatem fateor / occurrit memorie fan-
tasmata vitiorum quibus exube-
ravit audacia presumentium
actorum cum eius odio dignus sit
qua fronte gratiam tuam peccator re-
quirit Cui cum pena debetur
qua temeritate gratiam poscit
[illegible] iudice quam postponat
satisfactione delicti qui premiis
honorari / regi et exultat ob
noxiis supplicio quam donari fla-
gitat in debitis bravio Etiam
[illegible] affectum stultus [illegible]
bat filius qui [illegible] tu
tribuas cum peccandi [illegible]
usurpat [illegible] Quid
[illegible] egisse [illegible] meriti
mortem et pro vita [illegible]
regem meum [illegible] impudens
in uno [illegible] iudicem
Quid tremens postulo adiutorem
Insolens renui audire precem
quem demum presumo [illegible]
Heu mihi quid [illegible] venio / heu
heu quid tarde festino heu me

quia [illegible] p[illegible]
[illegible] in columnis p
tamen iaculo neglexi quod
spicere tela [illegible] soli
De morte victima devotus
[illegible] in flexi / quod [illegible]
addere [illegible] re-
[illegible] habere [illegible]
[illegible] / quod [illegible] flagitia mo-
[illegible]
et quod divina solidavit me-
dicina / me resolvit [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] morbi [illegible]
[illegible] potuit
quod [illegible]
[illegible] exinanivit et omni [illegible]
[illegible] die in [illegible]
peccavit [illegible] illius
oblivisceretur Si iustitia
abolet iusti [illegible]
[illegible] peccatoris [illegible]
[illegible] Quotiens [illegible]
[illegible] adinventum et [illegible]
loca [illegible] voluntatibus [illegible]
in difficile est quod [illegible]
est possibile / quia [illegible]
ignorantes [illegible]
delinquere [illegible]
[illegible] cogi quod
[illegible]

vitam querentibus fornacem
decoxi. Anima patris non est
oblita mei. Oblivisti non tantum
sed eciam in mare iniectos fregisti
quasi in patulo peccata mea.
Obfuscasti omnes iniquitates
meas, et tenebras quas
meus diminuasti, tacuisti,
siluisti, patiens fuisti, et
in dominum loquar [illegible]
vicus deus deorum dominus
prestabilis super malicia
nomine quia malicie vera est
nomine quia non sunt proclives
animi inspicienti meo ignis ex
ardescet et circuitu tuo tem-
pestas valida in qua resurgit
cum advocatis celi dominus
et flammis ardentibus plenis tamen
ecce tot milibus populorum
mandabuntur omnes iniquitates
mee, tot angustiis perhibet
universa scelera mea, non
solum actuum sed et cogitacionum
sed et locucionum. Tot iudicia
sibi inter astabunt quot que me
perimunt inter se bestiae tot ar-
guentibus confidat et quantum scelera
plenius vicerunt exempla
tot quietant testibus qui me
moverunt peccatis similibus
rapuit imitando iustis de-
derunt actoribus dominum non
suppetit qui dicat non occurrit
qui videamus et scientia illius est
dignum. Tanget meum studium
cedant et corda a crescenti ce-
cita avaricia accusat superbia
confunt invidia inflammat concupi-
scencia testat luxuria dehonestat
gula ebriat confutat detraccio
lacerat ambicio supplantat
discordia dissipat, ira per-
turbat levitas deicit torpor
opprimit ypocrisis fallit ad-
ulacio frangit favor tollit
calumpnia pungit. Ecce liberator
meus de gentibus iracundis, ecce
in quibus vixi adeo cibus mee
mecum quibus et sedebam quibus cum
fide servavi ipsa me que diligere
studia deputat quem laudare
vituperant, quibus adeo
amici quibus parum ingratis
servivi domine, consules quibus credi-
dimus quibus cohabitavi domes-
tica quibus serviui. Heu mihi quia
incolatus meus prolongatus est. Dixi in
anima mea confitebor tibi
et ardentibus vel cum ieiuniis fuit
dixit multum quo in magna pluris
dicere possum minus fuit in
toto etiam mea firmamentum meum de

nō misti stabilē cōpassionē tuo oīs
vinces. Spēs mea nō est
in filiis hominū q[ui]a si remota
spiritale redicanis mistica in
veritas et ū p[er]ueniens misfaudo
ipsum nō erit q[uo]d glorificet p[at]rem
Credo namq[ue] salus mea est
audiui q[uod] benignitas tua compa
tiendum mecū dixit. Et fortitudines
tribuerit in hereditaria
tabula mea. Pt adme venire
ñ p[atr]em qui misit me. Et dixit
cum ch[ri]sto qui instruxisti tuta q[ue]
p[ri]ncipis i[n]stitutore fortissimi medull
cordis totū misi meis ita corp[or]is
p[at]r[e] cum dulcissimo filio tuo
tecum dulcissimo cum p[ro]missio
in eo parato trahe me post te
te sentire ordine mox angelorum
delector eorum magis. Dne
de meis multitudo dulcedinis tue
quam abscondisti timentibus te. Ab
scondisti quia q[uo]d p[er]iasti nō qui ab
scondisti absulisti cum eo magis
multipliciter. Solet elegi q[uo]d ab
scondit diligentius investigari
et inventa carius et acrius amari
dilatata mite nō minuit[ur] s[ed]
magis crescit dispendia nō
e[r]go amor tuus transitorius s[ed]
eternus qui te diligit nō recepit
sunt si sanxerit ut sanctus meus

oculis ut ineffabilia tua suauis
dulcedo et meditatio plena dei te
quam ab suauis delectabiliter loqui
plena est refecto et te vossi
plena consolatione et adherere
vita eterna absorpta mors
eterna sponsus vivus illis
qui te sentiunt, esca idem placens
illis qui te esuriunt. Grata
te querentibus gaudium vi
dentibus odor tuus mortu
os suscitat respectus tuus
egrotis lux tua fugat omnes
caligines. Visitatio tua certa
pellit tristitiam, melius apud te
merorem. Ibi sunt oēs dolo
res velut teri mestitia nulla
in dignitatem. Ubi nulla
nemus multis bonis est diff
icultas ibi neq[ue] tu tenebre
ne terror nulla idesse ne
nullius mortis ter[r]a ceritas
ne turbulentia, experientia malis
famis sitis et frigoris
et ne estus et ita temoris pe
nuria sensus dulcedo
corporis, tersus post corrup[ti]o
metus bello zelus ingratitudo
omnia ac amaritudo abest. Illic
sollicitudo finis et omnis mortis
labor pertusus et languor
egritudinis. Ibi nescit passio
ac reus et valetudo quibus hic

est tam magna multitudo dulcedinis
tue domine quam abscondisti tim
entibus. O quam bona absconsio
que efficit perfecto. O quam glorio
[illegible] quam vera iudicia tua iusti
ficata in semetipsa. Quoniam desiderabilia
super aurum et lapidem
preciosum multum et dulciora super
mel et favum. O vita mea
deus meus oro te per [illegible]
tionis unigeniti filii
tui largire spiritum ut custo
diam eam. Cognovi itaque
quod in abscondis [illegible]
multa. Ecce me deus meus
abscondito thesauro tuo ut
[illegible] recondi
margaritam ut attingeas [illegible]
[illegible] amore differs dare
ut doceas petere discas
audire te petentem ut facias
perseverantem [illegible] temporibus
permittis non nisi et perseve
rantibus salutem [illegible] quod
plane indicat [illegible]
[illegible] tuum in sepulchro christi [illegible]
te [illegible] querebat [illegible]antibus
adhuc tenebris [illegible]
ut quereret querenti differebat
ut perseveraret perseverat
[illegible] et perseverans et que
iste [illegible] videre te meruit
O beata visio et plena [illegible]

O summum gaudium [illegible]
[illegible]
[illegible] apostolis O beata
spes et felix perseverantia
cum [illegible] non perseveraret
et perseverans [illegible] fructum
non reperit. Sic [illegible] deus meus
[illegible] mea abscondis timentibus
ut inveniat sperantibus. Sic
elongaris querentibus [illegible]
[illegible] perseverantibus eam elo
gant [illegible]
te [illegible] non [illegible]
[illegible] te [illegible] qui ad
[illegible] et protector corporis [illegible]
timore perveniunt [illegible] amore
timentibus [illegible] ut [illegible]
ut [illegible] timor [illegible]
permanet [illegible]
quos possedit [illegible]
timentibus te [illegible] super
eos et [illegible] ad [illegible]
[illegible] mea et refugium meum [illegible]
[illegible] meus et liberator meus
[illegible] timore [illegible] ut a
more [illegible] interroga
[illegible] ut [illegible]
[illegible] me [illegible] te
et custodiam mandata tua
facilius est [illegible]
ad amorem [illegible]
[illegible] perveniat [illegible]
[illegible] ad christum [illegible]

satur quod xpc pro nobis in cruce
gessit. Sequitur textus idem

Oracio ad xpm

Ave dulcissime et beni-
gnissime ihesu xpe domine
qui fons pietatis es et mise-
ricordie potissime. Ave quia tu et pro-
terciam divinitatis tue cum patre et
spiritu sancto unus deus, via exim-
tesico fecisti me ante eternum
et fateor per incarnacionem tuam
quam in perfectate persone tue coopera-
nte cum patre et spiritu sancto suscepisti
sti me verum et innovatum et
tria. Ego dulcissimam ... tua
piissime et suavissime domine ihesu
xpe per sanctam annunciacionem tuam
miserere in secula anime mee domine
dulcissime ihesu xpe per sanctam infanciam
tuam miserere mei dulcissime
ihesu xpe per circumcisionem tuam
miserere dulcissime domine ihesu
xpe per innocenciam tuam miserere
mei domine ihesu xpe per sanctum baptis-
mum miserere mei dulcissime
domine ihesu xpe per sanctum ieiunium
tuum, famem et fatigacionem tuam
miserere mei dulcissime domine
ihesu xpe per ... tua passione
qui verus deus agonizabaris
miserere mei dulcissime domine ihesu

per flagella tua sputa et ala-
pas quas sustinuisti pro nobis
miserere mei domine ihesu xpe
dulcissime et misericors domine
ihesu per spineam coronam quam
in capite tuo portasti ut spi-
nas peccatorum meorum auferes
miserere mei, miserere mei
domine ihesu xpe per vitam tuam
et mortem quam in cruce
passus es ut nos a morte
redimeres miserere mei domine
ihesu per sepulturam tuam in quo
... carne quievisti et per be-
nignissimam descensionem tuam ad
inferos in quibus fideles tuos
et electos tuos qui te in redemp-
tore dulcissimo diu expecta-
uerunt visitasti visitans
demoniaca ... ...
... misericorditer
eripuisti. Iusticialibus
... ... propter ...
... quod te in ...
... in ... miseri
in ... ...
in ... ...
... captivos tam diu et
... vinculis
aligatos ... miserere
mei dulcissime et benignissime
domine ihesu xpe per gloriosam re-
surrectionem tuam qua tercia die

post suam [illegible] ostensus es
discipulis tuis & amicis tuis
morte dolentibus & animis
afflictis vivum & immortalem
apparuisti. Per dulcissima tua
qui cum eis per xl dies per
vices [illegible] Iuxta in multis
argumentis apparens eis &
de regno dei loquens con-
fortans & cum eis semper con-
vescens promissis evidentibus
signis & veritate tue carnis
in qua mortem passus es
aufferens ab eorum cordibus
omnem dubitacionem ad fidem
& credulitatem tue resurreccionis
solidasti. Miserere mei dul-
cissime domine Ihesu. Per admira-
bilem ascensionem tuam qua
discipulis tuis & matre tua
aspicientibus celos penetrans
propriam [illegible] tuam quam
misericorditer peccatoribus susce-
pisti in qua mortem passus
es mortem despiciens ad de-
xteram patris collocasti. Mi-
serere mei dulcissime domine
Ihesu. Per paraclitum spiritum
quem sicut promiseras discipu-
lis tuis [illegible] misisti eorum
implens & vehementissime

& confortans omni timore [illegible]
veritate tue carnis [illegible]
adherent quod si ita credunt &
tuis preceptis obediunt omni
dubitacione postposita regnum
celorum post mortem tecum ascen-
derent & in eterna gloria tecum feli-
citer regnarent. Miserere mei dulcissime
domine Ihesu. Per adventum tuum ad iu-
dicandos vivos & mortuos
quo iudicio bonos a malis
separabis & malos in eternam dam-
nacionem precipitabis. Bonos vero ad
celos tecum duces in eterna felici-
tate collocabis. Huius delectacionis recor-
dacionibus & [illegible] meritis [illegible]
domine Ihesu & cetera beneficia in-
finita & peccatoribus misericorditer
collata [illegible] mei
dulcissime & cum magna admiracione
volo & revolvo in [illegible] meo
[illegible] & recordacionem peccatorum
que [illegible] & [illegible]
[illegible] tua optimitate bonitate
respiro aliquantum & [illegible]
sapiunt & in [illegible] peccatis
circa solacia solet respicio
[illegible] & amplector [illegible]
in felici [illegible] dulcissime & benignissime
domine [illegible] tante [illegible] in-
felice [illegible] venanti

michi misericordissime pietatis
tua sustinencia in pluribus adi
ficium despexi. Ecce eciam
de cordis mei secreto diligenter
intueor ipsam infelicem animam quam
ad divinam maiestatem me immi
tem et immaculatam castitatem putave
ram in variis venenis malicie
et iniquitatis eius parum infectam habe
primis eius dum eram ei aliquid
utilius in aliquo loqui vel opus
stam vel prius quam parvam morarum
in dilectione et cito vel placere
in prelatis immunis vel vicio
curiositatis et ceteris variis vel ma
larum cogitacionum et pulsacionum
motus ex illicitis et pravitatibus
temporis et eciam meis perfri
nem ubi alte ubi benivolen
tie felicitatis tante percipere
factor dulcissime ihesu recogitando
coram te iniquitates meas quas
vicio prestitit anima mea mise
ra dum tu certus oblivisceris ac dei
quam amplius me contendere videantur
in illius dulcedinis recordacionis quibus
sepius remeare multum primis diviniis
si posses delectari corporis actibus
cogitaciones meas qui in frustra
colligeres / cum perturbacione
animi remota adherere devo
cione tuae continuatione desiderio

Subito vestio quam misera
me reddi animam meam
in conspectu. Et tam morte
subita defecit vel quadam
carnis libidine quam perversis
repulsis alacritate conversis se
tempat / carnalis delectacio omnes
turpitudine inde omnes iniqui
tudines mee quam me et
delicta sua perbant ac desiderant.
Et qui putabam me stare
in arte utcumque perfecta in
odore et consilio celestis
ac tenui fetore vicorum.
Modo ego facta dulcissime
domine ihesu amator hominum
creator reformator et re
demptor peccatorum. Quomodo me
quamquam tamen coram te dulcis tamen
tamen in voluntate pessima de
lectacionum tenebris. Infelix
ergo quis me liberabit
a corpore mortis huius. Certus
ac non gracia dei mei ihesu
christi aspicere ergo dulcissime domine
ihesu christe ... misere eciam
me misere peccatrici tue
mee. Intende dulcissime
domine ihesu et vide miseriam meam
et libera a criminibus et eripe
me cum illa ocius
ne nimis obdormiam in morte

Regem dicat in inimicis
eius preliantem adversus eum
Iudica domine nocentes me
expugna impugnantes me
apprehende arma et scutum
et exsurge in adiutorium eius
Credo dulcissime domine [illegible]
quod arma tua ad defensionem
eius arripias et scuto bone
voluntatis tue animam quam custodi
defendas quod nullus hostis nocere
iacula inimici et si fortis ex-
pugnet vel etiam in se [illegible]
temptaverit animam defendis
nullo modo poterit superare dul-
cissime et mitissime domine
Ihesu sanam eam multis
malis obrutam multis
in temptationibus superatam multis
peccatoribus maculatam
adiutor pauperum defensor
viduarum et pupillorum sana
et adiuva eam atque confortatam
atque redemptam per te commendata
Suscipe eam in ultima hora eius et con-
forta desiderium eius et concede
ei spatium vite in quo hic
modo [illegible] commendata est sic per-
ficere ut meritis et sanctis
suis precibus [illegible]
tua pietate commenda et pro vanis
peccatis et confessionem purgare
corrigere mundare et abstergere
ut tua largitate et indulgen-
tissima pietate ab omni labe
viciorum purgata mundata con-
tricta et absterisa per mortem carnis
ad te dulcissimum creatorem suum
piissimum dominum suum pervenire
valeat tecum in ineffabilem
gloriam cum omnibus sanctis tuis in
eterna felicitate possidere per infinita
secula amen. Oratio beati anshelmi
contra inimicos quos persequuntur
eum et malitiose infestant in
omnibus [illegible] Invidia superbia
nisi una dei [illegible]

Oratio beati anshelmi

Domine deus meus in
te speravi salvum me
fac ex omnibus persequentibus me et
libera me. Iudica domine speravi
non confundar in eternum in iusticia
tua libera me et eripe me. Domine
deus meus creator meus et
gubernator meus sed dixi et
dico in te speravi in te spero
nec quod dum fuit aliquis in manibus
meis causa ira deprecabo [illegible]
[illegible] si diligeret omnes acti-
ones meas in spiritu semper
deprecor et [illegible] in malis [illegible]

corruptor. Quare spiraberis ad
dulcissimum amatorem meum, ad
pacientissimum dominum meum, qui
male me vivere conspiciat et
adhuc expectat conversionem
meam expectans et tollerans
ausculta. Si tamen revertere
curre, dulce vita mea, respice
et miseriam amatoris mei quam tam
dulciter me tollerat in vero.
Ecce enim parte invadunt me
inimici mei et alia parte ecce
peccatum perforat et irrumpit in-
teriora cordis mei et nichil-
ominus dominus meus qui me tenuit
in servitute, plus timens et teneo
inimicos meos qui sic me
turbant, repellat mortis vincula
infelicitate ligatum. Ubi ...
anima mea captiva. Ergo
libera me, domine, ex omnibus pre-
sentibus me et si non propter me, sal-
tem propter te, propter me factum
velle dare desiderium meum non
eo totum liberandi me quod fe-
cisti, salvat me malum facere
et in malis operibus perseverare
sed propter te libera me quia veritatem
tuam et inimicos tuos semper
tua fortitudine sic delusisti

corpus perdidissem animam sed te
data male tractare, quam tam
honesta creasti, tanto honore
omnibus decorasti, quod ad ymagi-
nem et similitudinem tuam plas-
masti. Ecce dulcis domine
deus meus, ecce infelix
peccator meis malis operibus undique
circumsitus, doloribus innumera-
biliis quos infeliciter dilaniat
ba... vix ... tuum auxilium
implorat me gemens visita
cum suspirat quia non ore
... vocabulis corporis ... pre ... mores
gravida fatigatus iam
vitam adire, ut anhelare va-
lebit aliquis ... inimici
quia sed vides piissime amator
meus quod pericula gement
... periculum plus sub-
vero modicos dolores ... sic
... vincit ...
... me ... et ...
... vel ... universos ...
... ... intendit
... cum ... alii inimici
mei ... mei
qui fatigati ... ammo
audacior ... firmius
telum vibrat ... animus
... non ... universum

hominem malis operibus aperte
maculat. Et etiam de ipsis
bonis operibus que magis videri
sit [cauter] non custodit in=
gulat. O pestis pessima
cuius superbia que primum homine
prostravit prostratum etiam velud
a beatitudine [excitat] expulit. Et ut miser qui
in vadit fortius prosternat in
vidiam pronum modo in terram
in orbe [terrarum] et adiunmaden
se advocat. Invidia ergo
miseros quam arripit et videndo
[tormentum] et qui languore pallidum
incedit. Vadit fac. Inanis
vero gloria que [recitando] de
ipsis bonis operibus quam se
facere fingit extollit. Et
ut miserum quem fecit inanis
gloria intercipit infelicius cap-
tivum ducat ut ei vellam
prorsus evadendi relinquat
adiunctam superbia recurrit
et que animam mortificando te
filio virtute diligendi dominum
et proximum ei penitus abscondit.
O infelix quem inanis gloria
inficit superbie celis vi-
deri cupit si quis considerat
quam in bonis operibus meliore
fecit virtutis quam tendere ne=
gat non possit enim [sive] et omnia
que agit operatur si non
valet et apte vestra sic saltem
ut non ex toto iste actu[ra] re
dicta sic quamvis non obnubi-
lat satis agit sic quam miserum
animam et captivum possessum
se esse agit si quis recta agere
videtur et ut proximum diligit
quamvis se amare [percipit] nec
deum amat qui in hoc agendo
non amare convincitur. Qui enim
proximum suum non amat ut [c]u
[itaque] valeat in bono perfice
possit admirat. Ut deus
enim amat ut [abel] opera respi-
ciat si coram hominibus videantur
esse bona. Quid vero communissi-
me potest homini qui se de bono opere
extollit quam se putat extollere
despicit. Unde unum ruit. Superbia
enim per humilitatem surdum
in [fluvium] iacet. Humilitas enim
per [ecclesiis] habitat in celo [manet]
Et [quoniam] inanis gloria de summis
decidit. Superbia autem et [libera]
[terris] [terre] predicantis extitit.
Sit [tunc] enim [consimilis] quis
est in [fine] et de humiliam respicit
et alta a longe cognoscit. Eum de
via quam parte elevat in celis
[fratrum] humiliis malis
[pro] [nobis] [flens] [fuerit] [finaliter]
gravant esse prostratum et stare

usque ad infinitum tua anima voluerit
et nisi dulcissima misericordia
cito subveniat qui vis et dam-
pnandum heu heu nimis heu nimis
semper et ubique heu nimis quanta
captivitas et miseri hominis.
Si male vivit et captivitate
punietur. Si vero quidem vivit
misere si in carne se custodierit
misere gloria iterum et miseracio
ita mors eterna dampnacio.
O deus meus refugium et virtus
O creator meus et deus meus ad
usus eos qui nos fecerunt.
et si te nos videre per peccatum
dimittis per insidia. Adiuva
nos tua manu per indigentes eterne
tue miseracionis amore tuo plus
quam nos corrumpit tempus corporales.
Et si nos despicias ideo quia
multis iniquitatibus nos involvimus
saltem respice ad nos oculos
tuos quia creatura tua sumus. Et
sicut verissime est te unum esse
creatorem sic semper et ubique esse
senciamus te unum creatorem esse
et adiuvantem cunctos nos in
defensione protectorem ut in presenti
vita per te defensi et adiuti
temporali cursu finito ad te creatorem
nostrum ad unum perveniamus ab omnibus
peccatis mundati et absoluti. Amen.
Oro qui peccator de iniquitatibus
suis ubi est amor capax
coram deo cum proposito vere
emendacionis dimittat et expandit.

Oracio qui peccator

Altissime et mitissime
amator dei, conser-
vator et gubernator omnium
creaturarum, in tue bonitati
hic confiteor omnia peccata mea
cogitacionum cuiusque vel facta coram
gloria, coram qua feci potius
usque ad hanc horam, in quibus
perpetravi tua nunc vivens pro(?)
omnia ut non possum et memorare
quia multa sunt et facilia(?) cumulata
non possunt. Sed turpissime
et misericordie tue committo
sicut omnia ante te stant, qui vere
inspector es omnium cogitacionum
et iustissimus es scrutator cordium
et renum. Tu nosti omnia peccata
mea, sive cogitavi vel locutus sum
ago vel intus anima mea
peragitur actus vel foris
voluptas operacionis [illegible]
quia vereor quod omnia esse
nota pro [illegible] omnibus
que nunc fecisse me voluntate
[illegible] coram maiestate
tua et coram beatis angelis
tuis. Et omnibus sanctis tuis
me reum et culpabilem confiteor

et nisi indulgencia misericordie
tua servus preveniat post
mortem eternis etiam morte
ex desperacione eternis
cum cruciatibus eternaliter esse
torquendum. Tu vero dulcissime
deus scio quod me creasti
et creatum misericorditer dilexisti
ista quod et adhuc me creasti ut
et hoc quod te meum creatorem
sicut dignum est diligerem
tuisque preceptis propria obedien-
ciam et hec totum ad meum
bonum fecisti non ideo ut
tu per me vel melior vel
in aliquo ditior existeres.
Tu enim nec bono egens es
tu centrum es quod bonum
et ab eo omnibus bonis et ideo non
potes esse vel maior vel
ditior et hec non perfectum
in potenciam vel per variam poni
non potes. Ceterum cum in
tu malo suo sit et faciat
quod peccat potuit ac non fuisset
ad dexteram eligendo felicitatem
set decepisset ad eum in
felicitatem vera potius apparentem
in potius miserabiliter seductus
et qui viam dirigens viam tibi
in felicitatem devocionem positus
et qui in mente inspicientissime
fovens alto superbie miserie

perussisse et prestitus te creatore
meum et misericordissimum dominum
in tuis preceptis contempsi quam
ad bonum meum sit observare
dedisti preceptis et veluti
mente perditus dum quod al-
meis qui super te serviens vana so-
liditate perditus vivens pecoris
et mortuus in eo habet unitatem
vanitatis creacionis penitenciam
sublime et inspiciens serpens et
ffateor clementissime deus
ffateor coram omnipotencia tua
me nimis esse superbum
et originem creacionis plenam
et puto quod si in hoc secundo aliquando
etiam potentiam aliquam meam posse
sufficere superbiam. Sed et in super-
bia tua coram hominibus tamen quando
vexor quominus sit ex sceleribus
et peccatis. Est et alia superbia
quandoque diligens secundum meus
non in blandiciis in quid non
parum vexat et dissipat. Causa
meam aliquam ut si contingat
quod tamen raro accidit in sex
qui estimacione bonum videbatur
aliquam speciem boni aliquando me
facere non parum delectat superbia
Et si inferre nec loqui nec
aliquo non laudare me curat
tamen quasi stultum et in meis factum
despiciat vel etiam si quando non
curatis laudatorum bonum retinere

et inutilem filium non prius
in ipsis actionibus meis dum
nisi plus videt deus gloriam
et nunc in modum laudatorum
nitor eo amplius laudatorem
et vanam gloriam appeto. Ecce
deus meus et creator meus ecce
vides nihil me facere [illegible]
ne recto quod vivo propter te.
Ecce vides quod post te ista
vita non nisi pena et tormenta
permittis. Subveni creator
meus subveni adiutor in
oportunitatibus subveni et ad
[illegible] manum tuam et prestas
[illegible] unam de fonte et de
[illegible] Ecce deus meus
et deus meus. Ecce conspicior
in me pro bonitate vermis
[illegible] malicie esse totum ex
infectum corruptum et destitutum.
Et iam fit una tua proveniat
[illegible] de [illegible] Sed
coram maiestate tua confiteor
meam agnosco reus et cul-
pabilis veniam et indulgenciam
[illegible] et [illegible] pro peccatis meis
et misericors creator peto quod non
vis mortem peccatoris [illegible]
[illegible] Sunt
et alia multa que [illegible]
[illegible] que me [illegible]
[illegible] malitiis non [illegible]
[illegible] Sunt [illegible]
et simpliciter [illegible] omnibus

veniam et indulgenciam rogo.
Sunt alia vero ira [illegible]
invidia [illegible] et [illegible]
[illegible] discordia indignacio
[illegible] meis
[illegible] gule [illegible]
avaricia rapacitas et multa
[illegible] vexari
[illegible] et [illegible]
[illegible] anima mea [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
et afflicta anima mea [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
me deseruit. Est ac sic
[illegible] voluptas
delectacio carnis terrestris
[illegible] mee multis et
variis modis infectam
animam macerant dissolvit
et [illegible] destitutam in
[illegible] reddit factor
mitissime et dulcissime deus
pater coram [illegible] tua
me [illegible] necessaria [illegible]
[illegible] necessariis [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

malas meditationes et stultas
recordationes in nocte.
Sed etiam aliorum facta
mihi narrata et peccatorum
delectationes sordidas ad memoriam
reuocaui / reducta cor meum
eo pasco veneno iniquitatum
maculaui. Ecce deus meus
piissime et misericordissime deus
meus quomodo non propria ve-
recundia passus exaudi
coram te / iniquitates meas.
Audi uelut mea et peccata
vidi aures meas malis
operibus maculata malarum
delectationum recordationibus
perdita. Iam deus meus
anima mea respice meam
penitentiam et suscipe confessionem
meam et fac me omnium
tuarum benignitatis ob-
seruantes due dne qs
sustinebit vel certa quis
in sua sua si vna tua
polit [illegible] Propicius esto
mihi peccatori pro peccatis et in-
iquitatibus meis ut purga-
tam actibus meis viciis
purgatum ab omnibus peccatis
absolutum finita temporali
qua facio perduci merear
ad regna celorum ubi tu
pro te laudare benedicere

et glorificare valeam in secu-
la seculorum Amen. Oratio beati anshel-
mi pro peccatore pro illo peccato de-
precare debeat quod deus est mi-
sericors et pius etc.

Oratio beati Anshelmi

Miserere mei deus
secundum magnam miseri-
cordiam tuam et secundum multitudinem
miserationum tuarum dele iniqui-
tatem meam. Credimus quod licet
omnium esse sanctus dicavit
animus in spiritu compunctus homo
peccator se et fidelis et sibi
possideat ab eo misereri suas
quas iniquitates humiliter remissi-
onem eius deleri quod et omni potentissimus
deum et misericordissimum
dominum esse credit / Est autem hoc
opus spiritus sancti / quod peccator sua
facinora displicent / et eam quam
satisfacit que peccator in suo placet /
et etiam suis verbis non verum
in eisdem spiritus sancta gratia spiritualis /
cuius cor tunc per gratiam suam vi-
sitat plenius ad eius laborem cor-
emendat / dulcissimus enim deus
et pius ergo creaturam suam / quam
condidit ad ymaginem suam et
similitudinem / et quam tanto dilexit
honore / ut non in magis etiam
patitur perire. Est autem omni vi-
sitatus creator suavis et mitis

et multe nunc ordinibus invocan-
tibus omnibus qui invocant
eum in veritate et voluntate
timentem se facit. Et dicit propter talem
eos exaudit propter sua mag-
na merita salvos eos faciet. Recipi-
amus gloriam perducit. Capit et
eius eum et nichil conditor eorum
qui fecit dissimulans peccata hominum
propter penitentiam et parcens illis quia ipse
est dominus. Est autem unctor
dominus peccatoribus confessis necessitatibus
cessantibus et penitentiam peractam
verbum perficere bona opera suas
malitias mutantibus et proprias
confessiones verbum confessionis perfectis
se per maculatis. Est autem vera
penitentia vera et confessio peccata tamen ma-
la plangere et plangenda ampliusque non
committere. Quando non miseretur
pater filiorum et multo magis quam
pater carnalis filiorum miseretur. Dominus
et misericors eum se timentium. Ipse
enim novit figmentum nostrum. Cogi-
tacio vero fuit super eum nunc recor-
datur eum quia pulvis sumus et omnis
homo tamen ad eius ymaginem factus. In
tueteres autem verbum consitetur tota
nostra creatorem nostri ergo creaturam
suam non deremissione culparum
desperamus. Quam si exortatur et
de penitentia ministrabit caritatis
dignus fleverunt ut sequamur
eius indulgentissimam pietatem
procul dubio consequamur bonis
forte ab nocte perditus
et ea que in voraginibus eterne
dampnacionis iacuerunt consederant
enormitate scelerum suorum
desperantes divina dei dulce-
dine apud se suscipit qui consilium
recuperande salutis a capitulis(?)
invenire potero atque consolationem
ac quod venia scelerum pri-
orum semper habeo quoque peccatorem
potuit reuocare apertis et
malis operibus cessantem. Tantum
ergo mala et voluntatis in volunta-
tem operibus et operibus condatis
quia ea potestate possum ab eterna
perdicione et iniquis peccatoribus
eterna dampnacione. Aliquan-
si vero aliquis nunc a deo peccatorum
consensum facit et peccatorum penitentiam
a sacerdote accipere vult eique
mediatorum malorum quivis
vel propria mora cadere
mala vel peiora peccata fac-
it. Et si cameris vero ad vo-
mitum suum quasi propter confessionem
exomia oris cordis peccatoribus
respuisse. Innani etiam spi-
ritu de incepto cessare a
peccatis media iniqui dico

Dimitte vicia mea in pace peccatis
Sed neque timor ipsius primi
me apertis retinere potuit
neque timor dei cuncta ablac
conspectus. Ecce videbis dul
amator hominum deus. Ecce vi
debis de sanctuario tuo respi
ciens de excelso celorum habita
culo miserorum hominum. Adtende de
orsum ponere tuum conspec
tus presentem et quam magis
peccata. Vere magna mea
desperantem et ipsius nimis
miserorum peccatorem respic
tis et videbis qualiter tantum et de
quod vita existit tuis bene
ficiis sustentatam. Dimitte
bone deus tantam eius timore
tui et aufer de corde eius
timore noxium respice
et illumina cor eius obcecatum
ut videat et intelligat quam
magna sit et quam admirabilis
multitudo dulcedinis tue domine
quam abscondisti sperantibus
in te. Dulcedo dei non eum
demergat tempestas aque
ut absorbeat profundum neque
urgeat super eum puteus
os suum sed abyssus iniquitatum
suarum et desperacio miseracionum
tuarum. Credimus te esse sic

creatorem hominum deus te esse
omnipotentem et omnia quecumque vis
facientem deitate cuius potencia de
omnia quecumque voluit deus fecit
in celo et in terra in mari et omnibus
abyssis. Scimus autem quod non
vis peccatores perdere sed a peccatis
convertere et vivere. Tibi enim omnes
es sicuti vere es quod facere
potes et non vis peccatorem
perdere sed a malis resipiscere et
vivere. De multitudine miseracionum
tuarum non debemus desperare sed confi
dere venie nostre constare.
Domine ecce animo quod multa sunt et
magna peccata mea sed credimus
quod multa et magna mea tua
Scimus omnes et nature deus
quod tu es summus spes incommuta
bilis et dives omnes vita nostra
quod tu ipse es et restitutor tua et
nos creatura tua atque creati
bonitate tua et misericordia tua.
Nos autem omnipotentes ea que
iubes non facimus quod prohibes
facimus per peccata mea morimur
licet talem vita nobis creatura morien
tibus tua misericordia concessa
existimamus. Sed tu bone
dicetur existis et invalidis
operibus tua gracia adiuva nos
retineamus et quod quomodo spes et

orator ut per bona opera
inigitur nobis reminiscimini
et post mortem in eterna gloria tecum
victuri. Si demum eius quam
diu vivimus in tantis operibus
perseveraverimus exspectamus. Eli-
zeus propheta cum mortuus
esset et sepultus et quidam qui
erat mortuus eius ossibus
tangeretur resurrexit vivus et
ita ex merito prophete et tactu
corporis vivus permissus. Si
ergo tactu prophete mortuus surre-
xit qui erat mortuus multo
magis nos reminiscimini. Sit
tuo oratori per bona opera in
gignitur qui es viva et in celis
speras — consistere gaudium celorum
ut misereri nostri et magis
nostram culpam. Et si multorum
miserationum tuarum deleas iniqui-
tatem et resuscita nos a vita
presenti vita a morte ad vitam
id est a morte peccati ad iustie vitam
et in fine seculi per tuam misericordiam insti-
tutos resuscita ad eternam
vitam. Et ut prestare nos
digneris qui vivis et regnas deus per eterna
secula amen. Oratio procidenti
desiderio nostri pro amandi et
ipso perfruendi. Sequitur
textus ut dictum est et cetera

Oratio procidenti

Ihesu aurea redemptio
amor et desiderium dei
dedero adesto in ...
te ... adeo ... cum
clamore magno in toto corde
meo. Te inspecto caritatis
mea totum ... et coaptet
eam et ut possis bonis ea fruere
mea et ... consistendi
in his duo ... debent
bonitatem ... quam ... mea bonis
qui fecisti de malitia evacua
impleta gratia ... et ... sua
ita ut digessisse me bonitas
efficaciter ... et ...
dulcis ... pulcherrime in melle
dulcior lacte et nive et
dedior ... suavior
auro et gemmis ... preciosior
quam terrarum divitiis et honoribus
in celo. Quando dico deus
meus una spes mea ...
gaudium ... una mea et
dicta dulcedo mea felix
et preciosa. Quando dico dicta
dico dicta que valeo si non
dico quod debeo utinam possem
talia qualia illi ... dicta
angelorum chori. Dic libenter
me in tuis laudibus totum

effuderim quam devotissime
illa cantica celestis melo
die ad laudem et gloriam nomi
nis tui innumeris et infatiga
bilis proferre. Sed quia
talia non possum neque tanto
ut tantibus dicere quis ipsi
loquantes minus sunt / tu
nam dicunt laudes. Sed
cum digne te laudare
sit ineffabilis virtutis et sa
pientie patris et filii alta in
venio via quibus valeam suff
icienter explicare antiquo
res et omnes sancti omnium
dicant interim quales. Sed
iubeas venire ad te ubi
possim dicere quod te decet
et me oportet / ideo suppliciter
rogo / ut respicias tu
ad id quod dicere opto / Cupio
enim desiderio magno de te
loqui quod oportet et decet
te decet laus / te decet ym
nus / te decet omnis honor
Bos quod [illegible] conditur
dei / quia non possum terra et orbis
que in celo sunt / Sed cum ipso
celo et omnibus que in eo sunt
tu mihi carior tu acceptior
tu amabilior / Diligo

enim te super omnia et
omnia que in eis sunt / Primo amore
nominis tui istam victoriam
sine dubio clauda no
sit / Amo te deus meus rogo
amore modico in ita me
te sit quem volo / quod debeo cont
ra salus sis tota intentio
et omnis meditacio mea / te me
Te mediter per dies
sui [illegible] / te semper pre
sentem in morte te alloquar
sit meus / [illegible] quod fabricetur
nunc mea / [illegible] visi
tacionis tue illustra cor meum
ut te [illegible] te duce a
[illegible] / [illegible]
te videam deum deorum in syon
Nunc quidem per speculum in enig
mate tunc autem facie ad faciem
ut cognoscam sicut cognitus sum
Beati mundo corde quoniam ipsi deum
videbunt / Beati qui habitant in domo
tua in secula seculorum laudabunt
te. Rogo itaque domine omnes
inimicos [illegible] vias quibus
de morte eterna liberari sum
mollifica cor meum domine et
lapidem [illegible] / [illegible] tua
sanctissima et potenti virtute
et fac me pugnare [illegible]

compunctionis coram te ad horam
hostia viva fieri. Fac me in tuo
aspectu cor contritum et humiliatum habere
hic. Fac me continuo desiderio huic
mundo sublatum compungi et tris-
titiam rerum oblivisci pinguedi-
ne timoris tui et amoris tui
adeo ut de prosperis nec erigar
nec gaudeam nec in contrariis deprimar
nec diligam nec blandis temptari
nec adversis conterar. Et quam
plane valida est ut mors di-
lectio, ab corporibus ipso animam moriens
ardoribus quam zelo sit ignita et ine-
ffabilis vis amoris tui ut tem-
poli misericordiam plagas tue sua-
vitatis memoria pascar. Descendat
domine, descendat precor, descendat
in cor meum odor tuus suavissimus
ingrediatur amor tuus mellifluus
veniat in saporem tui mira et
inenarrabilis fragrantia que semper
nas in me suscitet concupiscentias
et exortae in eo producat venas
aque salientis in vitam eternam. Immensus
es domine et sine mensura debes
amari et laudari ab his quos
tuo precioso sanguine redemisti, domi-
nator hominum benignissime, clementissime
domine et equissime iudex, tibi esse
in deum dedit pro sapientissime [illegible]
tua indicio decernis hunc in se et
vitam [illegible] ut filii lucis, spreti noctis
sunt et tenebrarum, pro impetu desiderio

ardenti ac studio diligant et
querant pietatis divitias et
fugitivos honores quia nos spiri-
tu diligamus te deum patrem
filium et spiritum sanctum. Si enim
homo hominem tanta diligit dilectione
ut alter alterius vix patiatur ab-
esse, si sponsa sponso tanto
nectitur glutino amoris ut
pro amoris magnitudine nulla patienter
valeat requiem cari sui ab-
sentia, non sine magno merore
ferens, qua ergo dilectione, quo
studio, quo fervore tua que debet
sponsa et in fide et una
et miserationibus debet diligere te
verum deum et pulcherrimum sponsum
qui nos amasti et salvasti quem-
admodum terra et tantam fecisti
omnium que in [illegible] sunt
delectationes [illegible] amores [illegible]
[illegible] delectant [illegible]
[illegible] cum delectatione [illegible]
quia amor tuus suavis est
et quietus, [illegible] possidet
dulcedine et suavitate replet [illegible]
[illegible] amor [illegible] carnis
noxius est [illegible] amas [illegible]
[illegible] ingredi [illegible] pati
tempus cum suspicionibus et per-
turbationibus omnibus [illegible]
sollicitat eas. Tu vero es
delectatio omnis et merito
[illegible] capitulum [illegible]

vita qui inspirat inter in-
trat in gaudium domini sui
non timebit amplius sed
habebit se optime in optimo. Haec
requies mea in saeculum saeculi
ibi habitabo quoniam elegi eam
et illud Dominus regit me et nihil
mihi deerit in loco pascue ibi
me collocavit. Dulcis Christe
bone Ihesu reple cor meum
tua inextinguibili dilectione
tua continua recordacione adeo
ut possit flamma vivens totum
ardeam et tui amoris dulcedine
quam et aque multe in me non possint
extinguere. Fac me dulcissime
Domine amare et desiderio tuo
deponere pondus omnium carnalium
desideriorum et terrenarum concupiscentiarum
gravissimam sarcinam que impugnat
et impedit miseram animam
ut post te expedita in odore un-
guentorum tuorum currens usque
adtingat pulcherrimis visionum
saciandam contuitu te ipso duce
mea preeunte. Duo enim
amores alter bonus alter malus
alter dulcis alter amarus non
simul capiuntur in uno pectore
et ideo siquis preter te diligit non
caritatis tua dei in eo amor
dulcis et dulcedo amoris

Amor non turbans sed delectans
amor sincerus et castus permanens
in saeculum saeculi amor qui ardet
et numquam extinguitur. O dulcis
Christe bone Ihesu caritas deus meus
accende me totum igne tuo
amore tuo sancto suavitate
et dulcedine tua iocunditate
et exultacione tua voluptate
et concupiscentia tua sancta et bona
casta et munda tranquilla et
et secura ut totus in dulcedine
amoris tui plenus totus flamma
caritatis tue succensus diligam
te Deum meum ex toto corde
meo totisque medullis precordiorum
meorum habens te in corde et
in ore et pre oculis meis semper et ubique
ita ut nullus in me adulterinis
amoribus pateat locus. Audi deus
meus audi lumen oculorum meorum
audi que peto et da quod petam ut
audias pie et exorabilis Domine
ne efficiar inexorabilis
propter peccata mea sed propter bonitatem
tuam suscipe preces servi tui et
da in effectum peticiones desideriorum
mei intercedente et orante et in-
petente gloriosa genitrice tua domina
mea cum omnibus sanctis. Amen.
Oracio ad dominum Ihesum Christum pro gracia lacrimarum
obtinenda ex peccatorum recordacione

devote dicenda per ...

Oratio ad dominum Jhesum

Christe domine Jhesu
qui venisti in hunc
mundum peccatores salvos facere
rogo te per indulgentiam tuam
ut visites ... emenda vitam
meam. Inchoa actus et mores
meos. tolle de me quod michi
nocet et tibi displicet. da quod
nosti et placet et in presence
Rex eius ... fac me in
... semper
nisi tu solus. Tu es deus
omnipotens infinite pietatis qui
iustificas impios et vivi
ficas mortuos quos ... pec
catores et non sunt. Tolle ergo a
me quod per te displicet in me. In
specta eius mea plurima videt
oculus tuus aspice quem ... ma
pietatis tue et tolle a me quid
offendit oculos bonitatis tue
me. Coram te domine et sanitas
et infirmitas mea. Illam per
... sana domine
me et sanabor. salvum me
fac et salvus ero. tu simul
sanas ... qui
... reparas di
ruta et collapsa. tibi ... dignus
nunc ago pro bonis ...
... est ac manu ...
tue ... spinas
viciorum meorum. Dulcissime benigne
amantissime carissime preciosissime
desiderantissime amabilissime
pulcherrime in fide ... vi
... dulcedinis ...
tue pectori meo ut ...
... carnalis de
sideriis ... super
amore te plenitudinem in corde
... digito tuo in
pectore meo dulcem memoria
tui mellifluam nominis nulla
unquam oblivione delenda
... in tablis cordis mei
... et in ... tuas
ut te ... dulcedinis ...
... et ...
... meis ... vitam
meam igne illo quem ...
... ut ... non
accendi ut ... spiritu
... cordis ... abun
lacrimis ... affectu ...
Dulcissime bone Jhesu sicut de
sidero sicut tota mente
peto da in amore tuo ...
... qui me repleat
teneat totumque possideat.
Et da in ... signum
amoris tui irriguum lacrimarum
fontem iugiter emanantem
ut ... lacrime ... te
amore ... ipse
... te dilig... anima mea

Deprimunt o amor dulcis
me tecum (?) me a lacrimis
separare Remisisti pie domine
illius bone mulieris anime
que ad tabernaculum rogatura pro
filio venit dicam scriptura
refert quod vultum eius post
lacrimas et preces non sit am-
plius in diversa mutatum Sed
memor tante virtutis tanteque
constantie dolore torqueor et
verecundia confundor quod me
miserum nimis deorsum
inveteratum (?) iacere Si enim cum afle-
uit et in fletu perseveravit
multum que querebat filium quem
plangere et in planctu persiste-
ret anima que quiescit et amat
illum et eadem puerum de-
siderat quod gemere et fle-
ret tota anima nocte ac die
que post te nil velit amare
mirum quod ex ista non fecit
post ei lacrime panes diebus ac
nocte Respice queso et miserere
mei dolores cordis mei
multiplicati sunt da michi
complacentiam tuam celeste et nolo (?)
spiritum pietatis atque perpetua
etiam mortuus es da michi
lacrimas ex toto affectu quod
peccatorum meorum possunt
plene vincula et via iocundi

semper repleat atque inebriet
Si non tu vis et pro fratribus vir-
gonis (?) vestigia inclinatus imi-
tari saltem cum devotis mulieribus
confabulantibusque pectoris regis
tuo merito adipisci valeam
munere in veteres alterius mulieris
mira devocione que te sepul-
tum iacentem amore pio querebat
que recedentibus discipulis a sepul-
chro non recedebat [illegible]
sedebat tristis et merens et
demum illic flebat Et surgere
tu multis lacrimis iterat-
umque antra sepulchri vigi-
lantibus oculis explorabat Si forte
alicubi videre posset quem sic
desiderio querebat Jam semel
et iterum ingressa sepulcro
videbat quod nimium amanti
satis non erat Stans enim (?)
operis perseverantia est Et
quem prius dilexerat diligendo
flevit et flendo quesivit et
querendo perseveravit Ideo te
primum omnium venire et videre
meruit teque alloqui et non solum
sed et discipulis glorioso re-
surrectionis tue nuntia exsti-
tit et precipiente te clementer
monente Vade dic fratribus
meis ut eant in galileam
ibi me videbunt Si ergo

ita flevit et flentem prose-
cuti sunt mulieres que veniebant
cum mortuus quem flebat quem
te manu fidei non tangebat
quo plangere et in planctu
prosequeris Domine anima que te videre
pretore suum iam celo residentem
et ubique regnantem corde credit
ore confitetur. Cur non gemere
et flere debet ipsa anima que te toto
corde diligit totoque desiderio
concupiscit videre. Vultum considera
et vide frontes miserorum Domine omni-
um quem ipse mee supplicantes
petita mihi tuam gratiam per te et
nomen sanctum tuum, ut quociens
de te cogito, de te loquor,
de te scribo, de te lego, de te
confero, quociens tibi reminiscor
et assisto laudes et preces sacri-
ficium offero, tociens abortis
lacrimis in conspectu tuo copiose
et dulciter fleam, ita ut effi-
ciantur in lacrime mee panes
die ac nocte. Tu quidem
rex glorie et omnium virtutum magister
docuisti nos verbo et exemplo
gemere et flere cum videlicet diceres
Beati qui lugent quoniam ipsi conso-
labuntur. Tu flevisti Lazarum
amicum et lacrimas effudisti
super civitatem. Rogo te
per illas bonitatis tuae lacrimas
et per omnes miserationes tuas
quibus mirabiliter nobis perditis
subvenire dignatus es, da
mihi gratiam lacrimarum quam multum
desiderat et a te petit anima
mea, quia sine dono tuo non
possum habere eam, per spiritum sanctum
tuum qui peccatorum corda mol-
liter compunctionem compungit. Da mihi
gratiam lacrimarum sicut dedi-
sti patribus meis quorum debeo
vestigia imitari, ut plan-
gam me in omni vita mea
sicut ipsi se planxerunt et de-
votissime ploraverunt. Miserere
mei, miserere mei, misericors
summe boni. Da mihi gratiam lacri-
marum, da mihi irriguum in-
ferius et irriguum superius
ut sint mihi lacrime mee
panes die ac nocte. Ef-
ficiar in conspectu tuo Domine
pingue compunctionis holoca-
ustum pingue et medullatum
mactatum totum in ara cordis
mei et tamquam pinguissimum ho-
locaustum assumatur in odore
suavitatis. Da mihi fontem
irriguum fontemque purissimum
in quo lavem assidue
in istam holocaustum
licet cum me totum obtulerim

operante gratia tua in multorum
tuorum cordibus efficiendo per animam
sagittarum meam. Da gratiam in-
gentem lacrimarum benedicte
et amabilis deus principe
celestibus assisto et sacrificium
quod tu idem ipse es offero. Ex-
uberta dulcedine amoris tui
et quo incomparabilem tuorum
preparata habent mentem in spiritu
sancti tui et da mihi ea in pectore
ut quicumque volo sauciet ex
ea [illegible] proponitur et pietate
tua et caritas tua ita [illegible]
tius quod scriptum est satiet
sitim meam ut inficiet sensus
meos et ardeat in eternum
in amore tuo oblitus universorum
et misericordie audi deus meus
audi lumen oculorum meorum
audi quod peto et da quod petam
ut audias pie exorabilis
domine meditatio mei in toto
et abl. [illegible] v. r. c. d. p. i.
ff amoris. Oro ut hic
gre [illegible] posset
pagere et ad [illegible] pie prevenire
nire de te [illegible] idem

Oro ut tibi grate

Christe domine [illegible]
qui nos dignatus
es per peccata nostra resurrexisti
pro iustificatione nostra.
Rogo te per ista pacem et gau-
dium resurrectionis tue suscita
me de sepulchro vitiorum
et peccatorum omnium et da mihi consortium
partem in resurrectione prima ut in
resurrectione media [illegible] vitam
portionem dulcis dulcedo mea be-
nignissime clarissime carissime
preciosissime desiderantissime ama-
bilissime pulcherrime ascendisti
in celum cum triumpho glorie
sedes ad dexteram patris omni-
potentem me Ihesu trahe me post te
ad te ut curram post te in odore
unguentorum tuorum [illegible] et tu
desiderabiliter sequente te ducente
trahe omnes sequentes te
in superna felicitatem civita-
tis [illegible] Ihesu ad fontem
vivum ut inde prout modo
bibam [illegible] vivam deus
meus vita mea. Tu enim
dixisti ore sancto tuo et benedicto
siquis sitit veniat et bibat.
Domine fons vite da sacianti
me ex te bibere ut semper
tua satiam et veritatem promissorum
de ventre meo fluant aque
vive fons vite replere
ventrem meum [illegible]
tue et in [illegible] me [illegible]
[illegible] caritate amoris tui

ut oblivioni stat quod vana
sunt et terrena ut te solum iugiter
conspiciam in memoria mea quod
semper est amor sui dei
et dilectus sum dapsi[illegible]
sunt quod significabat aque
ille quas te piaculis be-
atis ministras Da quaeso
toto desiderio et omni studio
tendere quo te ascendisse pri-
vios domine christiano credimus
ut in parte quidem miser solo
corpore tenear tecum animo
cogitatione et aviditate ut ibi
sit cor meum ubi tu es the-
saurus meus desiderabilis in-
comparabilis nobisque amabilis
Iusti cum magno quod diluvio
ubi tempestatibus agitamur
procellis non invenimus fidei stacio
et locus eminentior ubi pes
columbe consistere valeat re-
quiescere reversi tota pax insuper
securitas quies ubique bella ubique
hostes foris pugne intus
timores Et quia alti pessimi
celi altitudine rerum corru-
pti aggravant animam Ideo
anima mea spiritus et animus
fatigati veniunt de valle
languent et iacent indispositi
atque laceati ab hiis quas
et posse inficiat vanitatibus

conquirit et sitit valde in
terram quod pena est tecum pa-
rum sunt cum et medicus Tu
ergo domine dives omnibus bonorum
et dapsilis superne satietatis op-
ulentissime largitor de lapsa
alimentum collige dispersa sana
tege et stabili En stat tibi
ad ostium et pulsat Obsecro
per ipsam unde quibus visitasti
nos oriens ex alto aperi
pulsanti miseriam ani-
mae tue et in benignitate
dignatione tua ingreditur ad
te reficiat de te vino ce-
lesti potum ne quod satiat resurgentibus
viribus ad superiora conscendat
et desiderat in valle lacrimarum
pena desiderii sumptis
ad celestia gaudia velociter
assumat Domine assumat
vago assurgat spiritus meus ut
aquile pennas volet et non
deficiat volet et vir pre-
mat ad decorem domus tue
et loci habitationis glorie tue
ut ibi super mensam refectionis
tuum in superiorum pascua de-
lectis in loco pascue iuxta
fluenta plenissima reficiat
iuxte dei meum cor meum
cor meum magnum timentes
fluctibus Tu qui impassibili

ventis et mari et facta e
tranquillitas magna. Veni
in grandi superfluentia cordis
mei et serena et tranquilla
fiant omnia mea quoniam virtus
boni mei amplectatur te
et dulcor bonorum occulto co
tempore te sine tumultuantium
cogitationum occa libidine
et caligine. Confugiat deus
meus mea sub umbra ala
rum tuarum ab estibus cogitationum
huius seculi ut in refrigerii
temperamento absconsa letabun
da cantet et dicat: Ego
in pace in idipsum dormiam et requiescam.
Dormiat obsecro desinens
dormiat memoria mea
ab omnibus que sub celo sunt
vigilans ut sicut scriptum est
Ego dormio et cor meum
vigilat. Sic tota sit per
petua sobrietatis preconiis
tue anima mea desiderans
maneat in te et foveatur
super te. Contempletur te in
mentis excessu et cantet
laudes tuas iubilanter
et quam dulcia bona tua
sit in te hos terminos contemplatio
mea interim donec veniat
ad te pacem. Ubi non
est acerrimus gladius

et bellum. Sed est summa et
vera securitas et secura tran
quillitas et quieta iocunditas
et iocunda felicitas et felix
eternitas et eterna beatitudo
et beata tui visio et laudatio
in secula seculorum. Amen. Oratio
devota ad deum quam dissolvi
cupio et esse cum christo.

Oratio ante dormiendum

Christe domine ut sapientia
patris qui post misericordie
astantium tuum qui ambulas
super pennas ventorum. Qui facis an
gelos tuos spiritus et ministros
tuos ignem urentem. obsecro
et suppliciter rogo da michi
potentes pennas sidereas
celeres alas animi quibus
currens eterna et celestia ve
locius contemplari valeat
queso anima mea post te et
suscipiat me dextera tua
Sustollat me super altitudinem
terre et cibet me cibo celesti
hereditatis tui suspirat peregrinatio
mea nocte ac die. Et
quia moribunda membra
vigore suo me hebetat
dissolve terrena nebula et pon
dera molis. Siste vaga
mentem per devia multa

virtutem dea mei celeste
ostende sedem ut supno
lumine irradiata eam de
spiciat, peccata odiat, mundana
diligat. Quam cum pulcri
quam dulcis est ... tenebras
quam mitis multis ... amabilibus
divinae dulcedinis ... celestis
... suspirare
illicque tenere mentem ubi
vera sunt gaudia cristianis
Dulcissime benignissime amantissime
carissime speciosissime desideratissime
amabilissime pulcherrime quando te
videbo quando apparebo ante faciem
tuam quando saciabor de pul
chritudine tua quando educes me
de carcere tenebroso ut con
fitear nomini tuo ita ut
deinceps non compungar
eam temporibus admirabilem
et preclarissimam domum tuam ubi
[illegible] consultatoribus
[illegible] in istorum beati
qui habitant in domo tua
domine in secula seculorum laudabunt
te Beatus et vere beatus quem elegisti
et assumpsisti in illa
celeste hereditatem. Ecce sanc
ti domine florent ante te sicut
lilium. Replentur enim ab ubertate
domus tue et torrente vol
uptatis potabis eos. Etenim tu

es fons vite et in lumine
tuo videbunt lucem usque
adeo ut ipsi lumine illuminati
per deum illuminans sicut
sol refulgeat in conspectu tuo
et cum miracula pulcra quam
acceptabilia sunt domus tue
domine virtutum concupiscit et de
ficit in te in celis ... spiritus
anima mea Domine dilexi de
corem domus tue et locum habitationis
glorie tue Unam petii a domino
hanc requiram ut inhabitem
in domo tua omnibus diebus
vite mee Quemadmodum desi
derat cervus ad fontes
aquarum ita desiderat
anima mea ad te deus
Quando veniam quando apparebo
quando videbo quod sitit anima
quando videbo dominum meum
in terra viventium Et nisi
enim tua [illegible] mor
talis [illegible] vide [illegible]
[illegible] faciam [illegible]
[illegible] mortalis mee
[illegible] faciam [illegible]
in hoc corpore [illegible]
[illegible]
[illegible] requiem
[illegible] at [illegible]
in celis [illegible]
[illegible] prolongatus est

caritatem cum caritatibus redamare
multum in terra sunt etiam ma-
Domis dabit in pennis ut
columbe et volabo et requiescam
Nihil mihi tam dulce quam cum
deo meo et christo quia
adherere deo bonum est. Da
mihi domine de tuis fragilibus
subsidiis ut membris adherere
possit spiritui et cui adheret
unus spiritus est. Prebe mihi rogo
contemplationis pennas quibus
innixus volitet sursum ad te
et contra omne sinistrum dextrorsum
iam. Tene mea mentem ne
caligine tenebrose vallis cor-
ruat infuciat umbris tre-
ate non sol iustitie semper
et obfuscata tenebris nebule
prohibeat aciem respicere. Per te
sursum tendo ad pacis gaudium
lucisque delectabilem et sem-
piternum statum. Tene cor meum
in manu tua quia sine te ad
altiora non possum. Illuc
festino ubi summa pax
regnat et ingens maiestatis
rutilat. Tene et rege spiritum
meum et assume ipsum secundum voluntatem
tuam ut te duce ascendat
ad celorum regiones volatus ubi
pascitur in eterno pabulo
vite ut ibi velut rapida
cogitatione attingat te summam

summam sapientiam super omnia ma-
nentem cuncta sustinentem et omni-
a gubernantem. Beate que volun-
tate ad te anime multa secum habentes spre-
uerunt in spiritu tuo domine con-
uersant in omnia ipsi sibi
complacent anima perficiat summa
que creata sit fruitur et se et
preciat ad te vite solo
cultore omni celos sidere
figat et inspirat et intendat
te meditetur te contempletur tibi
sibi cum celos ponat. te
sub corde revoluat summum
et unum bonum et gaudium sine fine
maximus ... denique sunt
contemplatores celestium omnia de-
uita et mirabili pascuntur. Hec
in ulla corum recedat ita et
delectatur anima mea que te solum
cogitat et contemplatur. O quam magna
multitudo dulcedinis tue domine
quam mirabiliter inspiras cordibus
amatorum tuorum. O quam mira
suauitas amoris tui quo
perfruuntur illi qui nihil preter te
diligunt nihil querunt nihil
etiam cogitare concupiscunt. Feli-
ces illi quibus tu solus spes es
et omne desiderium. Beatus qui
sedet solitarius et tacet et
stat super custodiam suam in-
gemiscit nocte ac die ut ad-
huc in hoc fragili corpusculo

positus perlibare valeat ali-
quatenus dulcedinem tuam. Rogo
te per illa salutifera vulnera
que passus es in cruce pro salute
nostra, ex quibus emanavit
ille preciosus sanguis quo sumus
redempti: vulnera hanc peccatricem
animam pro qua eciam mori dignatus
es, vulnera eam igneo et po-
tentissimo telo tuo nimie
caritatis. Vivus est sermo tuus
et efficax et penetrabilior omni
gladio ancipiti. Tu sagitta
electa et gladius acutissimus
qui durum scutum humani cordis
penetrare tua potencia vales,
confige cor meum iaculo amoris
tui ut dicat tibi anima mea:
caritate tua vulnerata sum, ita
ut ex ipso vulnere amoris tui
uberrime fluant lacrime die
ac nocte. Percute domine percute
obsecro hanc durissimam mentem
pervalida cuspide dilectionis
tue et alcius ad intima pene-
tret. Tu da capiti meo aquam
immensam et oculis meis in-
funde verum fontem lacrimarum
iugiter manantem ex nimio
affectu et desiderio visionis pul-
critudinis tue ut lugeam die
ac nocte nullam in presenti reci-
piens consolacionem donec te in celesti
thalamo merear videre di-
lectum et pulcherrimum sponsum
meum deum et dominum meum
ut ibi videns gloriosam et ad-
mirabilem et pulcherrimam
faciem tuam deus dulcissime ple-
na cum hiis quos elegisti
maiestati tue supplex ado-
rem et illo tandem celesti et
ineffabili repletus iubilo clame
exultacionis [illegible] di-
ligentibus te dicens: Ecce quod
concupivi iam teneo, quod speravi
iam possideo. Illi iam in celis iunctus
sum quem toto amore in terris. Ihesum
laudo benedico atque adoro
quem in terris positus tota virtute
dilexi tota caritate amplexi.
Qui vivis et regnas deus in secula. Amen.
Cum graciarum accionis pleni-
tudine pro beneficiis divine mee et
peticionis adiutorii ad offi-
cium placacionis ex precedam.

Oracio graciarum accionis

Spes mea Christe deus
hominum tu dulcis lux
via vita salus pax et decus
omne tuorum. Qui pro nobis vo-
luisti ferre salutem crucem
vincula crucis vulnus mor-
temque sepulcrum post tres
dies de vita morte re-
surgens discipulis visus

ingratia corda reformas
Inde quater dena aelorum
sanna petisti vivi bestiarum
nunc et per secula regnas Tu
es deus meus unus et pater meus
senis deus meus pius rex meus
magnus pastor meus bonus
magister meus verax adiutor
meus optimus dilectus meus
pulcherrimus panis meus
vivus sacerdos meus in
eternum dux meus ad patriam
lux mea vera dulcedo
mea sancta via mea recta
sapientia mea preclara sim
plicitas mea pura concor
dia mea pacifica custodia
mea tuta portio mea bona
salus mea sempiterna miseri
cordia mea magna patientia mea
robustissima victima mea in
flammata redemptio mea sancta
spes mea futura caritas
mea perfecta resurrectio mea sancta
nita mea eterna exultatio
et vita mea beatissima sine
fine mansura Te deprecor
supplico et adoro ut per
ficias in me opus ceptum
mee tue Ergo cum vili
ssimus famulorum tuorum ne
in meorum beneficiorum misera
tionis tue que mihi peccatori col
lata sunt omnibus tempore quibus

me in dignum per salutem cle
mentia exhibens preterita
nasti fecisti et preparavi
sti baptismus et reconciliator spiri
tus per abluens genetalis vinculo
liberasti et in adoptionis
filios aggregasti Quem in
retam fidem donasti cuius
in corde meo semper auge et con
firmare dignatus es possumus
contemptus gratie tue et perdonamento
sancte nunc esse obsecro te domine
et suppliciter rogo auge semper
in me clementer fidem fidem veram
et fidem sanctam katholicam et ortho
doxam fidem prudentissimam
et invictissimam bonis operibus
cum omnibus virtutibus adornatam quibus
dilectionis opera in me quod est placitum
quemque vivi ad civitatis
tempore per servitutis ubi dic
vitis et mortis mee auctor
fortis et origo largitor et con
servator virtutum deus auge
ipso in me fidem rectam spem
confessam caritatem perfectam humili
tatem profundam patientiam in
vincibilissimam corporis et anime
castitatem perpetuam da michi
prudentiam iustitiam fortitudinem
et temperantiam discretionem in omnibus
et sensum pervigilem ut possim
inter bona et mala inter dextram
et sinistram prudenter discernere

fac me ergo domine precepta
secundum altitudinem tuam [illegible]
et gratiam presentis et veritate
placeam amator eius factus
sum pulchritudinis eius per gratiam
tuam da in cordibus pastorum
ecclesie nominis tui congre-
gatas fidei mee et sint
ei individue comites per
omne tempus vite mee. Omnium
regum fac me per gratiam
tuam et in fide stabilem et in
omni opere efficacem ut fidem
tuam quam lingua mea loquitur
et manum mea scriptura testatur
probabili vita et bonis mo-
ribus fateatur. Gratias tibi ago
domine qui me vacuum et inuti-
lem [illegible] replesti scientia
intelligentia et dedisti [illegible]
[illegible] qua edificet da in-
nitissimam et sapientem eloquentiam
que uesciat in flati et de
tuis bonis super fructibus
extolli pone custodiam ori meo
et [illegible] edificationis
et exortacionis [illegible] ut
et bonos ad meliora va-
leam exortari et eos qui
adversum [illegible] ad veri-
tatis lineam [illegible]
[illegible] et [illegible] sint verba que
[illegible] tuo [illegible]
[illegible] iacula et ardentes

sagitte que penetrent et ac-
cendant mentes audiencium
ad timorem et amorem tuum.
In pastore[illegible] oracio.
Deus qui nullis meis
meritis sed sola dignatione
mee [illegible] nostri [illegible]
meam [illegible] pastorale o-
fficium [illegible] tuum fac
me [illegible] ministrum
ut sapienter [illegible] tua regam
et [illegible] voluntatem tuam
gregem tuum pascere valeam
Da mihi per [illegible] tua
ut efficiar [illegible] tua
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] pastorum ecclesiam nominis
tui ut [illegible] bono
tuo fructu sine precio
[illegible] pervenire ad gloriam
[illegible] cum [illegible] quod difficile
[illegible] aliquid [illegible] velle tuum
facere voluntatis tuis quod est
et ideo [illegible] quod
quod tu potes omnibus [illegible]
illud magis fit adimplere
pone [illegible] [illegible]
sum quod tu vales [illegible]
bonos et magnos facere
de grege tuo pone [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sum
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in me quod
expediat ubique dignum

sit tanti officii Idcirco de
sperans omnimode dignitate
mea non respondeo nisi p(er)
sola mia tua. Et licet
sis magis in magnis glorio-
sus operibus magis in minimis
tamen etiam tua laus dulcior
et copiosior in ore hominum
cum per me tantillum operari
dignatus es magis de gr(ati)a
tua mitte gratiam et auxilium
meum sanctorum angelorum tuorum de
celis qui me adiuvantes
in omnibus prosperari apud istud fa-
ciant munus meum ut glo-
rificetur nomen tuum benedictum
in me misero peccatore. M-
dimes in una largus in
minimis que omnibus dia tribuis
et nichil perdis da in cele-
stia et eterna subsidium
adonez sufficientiam ut
habeam Domini gregem tuum
pascere et sustentare tam spiritualiter
quam corporaliter atque venientes
in tuo nomine suscipere absque
ulla exceptatione. Filiis loca
commissa ordinare et sperare
ad quietem et salutem fratrum
sicut decet optime. Domina
alia quod postulo domine deus
ut quia cuncta bona mea

sunt tua dona non eis abuti
possim. Tu scis me neque placere
nisi de tuo munere. Atque si non
forte est consilio contra voluntatem
tuam ut facias per me dictorum
tuis fructu bonorum et magnorum
operum tu et supplex rogo
dispone me auferre tanti
officii mores quibus est videre
ordine quo tibi placet. Deus
enim omnia que hic facio quam moror
in curiis tumultibus si facerem non
sum per tua gratia aliquis boni
desideratus salutem. Dominus atque pro
usque hora per tua clementia non
deneges mihi rogare pro omnibus
misericordes meas da in con-
spectu celestium multe prosperitati
tribus meis pondus cum istud
considerum quod in populo est super
omnes meas fere non valeo
deponere timeo angustie
sunt mihi undique et quid eligam
ignoro Adiutor meus in te
sperans dispone me deducat
quatenus gratia tua in te sperantem
deus et in tua mia solum non
desiderat adiuva me quia tu
scis et placet non possum et
venias sperantem in te et dilectus
est. Ecco et auditum a sancto vi-
cti deus opere infinite piet

et in messe bonitatis quam in te
sperantes inuentam conspicimus
derelinquere. Vide queso
animam tuam nunc quam arcte co-
fugi ut videam quod me ardent
confundantur qui tu domine ad
iutorium meum et consolatus es me
Gratias ago tibi domine quod me
avaro concupiscentie mundi corpore separa-
sti et ad tuum seruicium officium per-
duxisti ... meis minus
per pia dignatione nunc tue
Benedico te gratias domine deus
meus qui des indignos seruos
tuorum perfecte ac caritate per-
fruendam inquietem et salutem
corporis et anime sentio optatam
arcte vacatorum libera me cl-
amantem et mundi in periculis
tationibus ad presentem ante mortem
per mortem et gloriam nominis tui
sti et quod scriptum est Nemo
militans deo implicat se
secularibus negociis et omnibus aliis
tumultibus seruiens dignis sui
enim tibi ut tibi soli deo
uacem die ac nocte da
fructuosius et spiritualiter con
abrenunciationibus modo ut
ipso cordis palato gustet
et sapiet quam dulcis et sua-
uis es domine scriptura scriptum

amouet dicens Vacate et
videte quoniam ego sum deus et
alibi Sapientia discitur in tempore
et qui minoratur actu ipse per-
cipiet eam Et sanctissima
sua tua ore tuo pie per-
lata promissio inferunt uobis et
amandamus [illegible] presumus
pluribus dicens Non potestis
deo seruire et mammone Et
rursum Nemo mittens
manum suam ad aratrum et a-
spiciens retro aptus est regno
celorum Et alibi [illegible]
[illegible] [illegible] dignar-
[illegible] uxorem ... gratias
tibi ago misericordie Domine
qui me in seculo multum
neglecte peccatorem ...
et abominabilem permisisti
per ... vicia ... deterius
... et ... ad ...
primam ... nolens
me perdere cum peccatis uiciis
temporis et negligentiis in-
cis Si enim in domine ...
peccata mea facere voluisses
olim me terra absorbere
voluisses Et rogo pie
domine ut tua nunc ...
sit ... sit ...
in fructuosa ... quod non ...

mortem peccatoris. Da michi de preteritis
malis meis indulgenciam,
de presentibus correccionem, in concedatur,
de futuris uero largire [illegible]
custodiam atque cautelam. Da
locum et spacium et dignos pe-
nitencie fructus. Aperi oculos
cordis mei prospicere [illegible] tuum
ut videam et plangam omnia peccata
mea. Ecce tempus est acceptabile
et dies salutis anime
mei domine, et ne perdas me
cum peccatis meis neque reserves
mala mea penitendo in
futura vita et illis infernalibus sup-
pliciis in illo tremendo exami-
ne. Sed per magnam clemenciam
tuam solue omnia peccata me-
a et vincula peccatorum abstrahe
vitam regrediar. Da michi cor
contritum et humiliatum. Da michi graciam
lacrimarum. Da lucem in corde,
da [illegible] in corpore ut que
agenda sunt videam et ad ea
implenda que in deo forte
in veritate cunctis diebus vite
mee. Miserere mei domine,
miserere mei, non permittas
[illegible] animam [illegible] peccatricem
de [illegible] et mori [illegible]
dignatus es [illegible]
[illegible] separari [illegible]
[illegible] corpore [illegible]

me plorare et persequenter
et plangere omnia peccata mea que
cumque egi per [illegible] abiciens
omnibus meis sine sci-
enter sine superbie vel neglie-
gencie ita ut in die exitus
mei emundatus delictis omnibus
et [illegible] moribus sanctorum
et gaudens videam dulcissimam
et pulcherrimam faciem tuam cum
leticia et exultacione propter tuam
nimiam misericordiam et bonitatem.
Gracias tibi ago omnipotens et misericors
[illegible] qui in unitate [illegible]
mea propter te et nomen sanctum tuum
de multis angustiis tribulacionibus
calamitatibus et infirmitatibus de-
multis foueis laqueis scandalis
et peccatis de multis periculis visi-
bilium et invisibilium inimicorum
de multis malis et grauissimis
periculis liberasti. Dignatus es
diligere mirabiliter et misericorditer
vitam meam in aduersa et prospera
ita ut aduersa me deicerent
et prospera extollerent. Posuisti
eum [illegible] in [illegible] meis
et non dereliquisti me penitus
in manibus arbitrii mei. Sciens
omnia mei peccata preterita et non
permittens amplius [illegible]
super [illegible] parato [illegible] ubi
locus [illegible] fuit peccandi [illegible]

no fuit voluntas vel qui
voluntas no fuit loco sit
itaqz laus sit benedictio
sit gratiarum actio deo domini mei
pro innumeris tuis donis et datis
et pro omnibus beneficiis que anime
et corpori meo largitus es et semper
largitus es absque omnibus
meritis pro clementia tua et bonitate
nullis meis meritis exigentibus
immo peccatis meis gravissimis
no obstantibus Ergo rogo domine
rogo ne sinas ingratum me ex
tantis beneficiis et dignationibus tuis
multis miserationibus non ut no
dyabolus no mundo no alterius
no alicui hominum liceat in
me tua dona subtrahere
quod totum fragile est quasi t
...timi obviare Porro quod
magis quam fenum in maxillis
meis frigam salutis in fronte
et esse me preter talem manu
fructu at in nullis tuis in
spiritibus revelationibus Explano
moderatorem in corpore te dominum
meum in corde meo portare
et voluntati tue in omnibus obtemperare
Excita domine torpore meum
sub stimulis tuis et fac me
tota corde tota quod a tute querere
facie tua cunctis diebus vite
mee Attende me adtenuatis

salutis mee desperando po
tentie gratie tue et no simas
me propria voluntate et arbitrio
proprio evagari ymaginem
tuam in me no observavi que
per te preciose defendere eft
eggia nobilia et perspicua
e apiscere domine mei misere
ri et indigni servi tui quia
no sum sicut in minimi
famuli tui multiplices qui
vel absque innumerabilibus de
notissime servierunt no sum
sicut illi qui proposita fla
gicia penitendo vel meruerunt
esse devoti Ego sum sicut
nonnulli per me fecerunt
quiete quem vel fruerunt in
actibus meis eum summa de
vote Ego sum sicut et
multi illorum qui oculis hominum
tibi ac quia perfecte esse vi
dentur fructu et aliter hominum
in conspectu tuo Tu enim solus
nosti corda filiorum hominum
si quid boni tibi facio ex
faciens tua gratia largiente
quod sine hoc facile quod dicitur
coram aliis peccatis ignorans
vero deo tribulis in speciebus
super filios hominum tua fecit
et in necessitatibus supplex et
multum ...nices despexit ele
mencie...

sed omnes saluos facere. Pro
me delinquente in manu con-
silii mei, atque in iudicio ar-
bitrii mei, necnon in potestate ac
temptatione demonum, necnon
in errante medico, vel noxio
consilio hominum. Sed pro bonitate ac
pietate tua, iuxta tua beneplacita,
que ipsi dispositores falli non
possunt, prouidentia dispone hic
et ubique, inicium et finem dierum
uite mee, et in beneplacito
tuo et dirige processum secundum tuum
beneplacitum actusque meos
secundum voluntatem tuam in tua via
ut te videre te duce illa
sed audire cogitare loqui
et agere que tibi placent pro gratia
tua et veritate, et me taliter
ad vitam perducat eternam tecum
gaudere te donante, qui es
largitor omnium bonorum, et qui
es benedictus cum patre et
spiritu sancto in secula. Amen. Oratio
actionum gratiarum in meditatione
passionis Christi et compassionis
eiusdem etc.

Oratio actionis gratiarum

Domine Ihesu Christe redemptor
D[omine] mea vita mea salus
mea te laudo et gratias ago

omnibus valde impressionibus
doloribus omnibus multum ex-
pressis et digne deuotionibus
omnibus minimis maculis
despondentia pinguem dulcissi-
mi tui affectus eiusqualescumque
laudes et respondeo grates
non qualescumque sed ut me de-
beres sicut potest conuenire.
Et repleuit anima mea de
pectore cordis mei intima
me anxietatibus in fine et te
complaceat et benignissima
bonitas tua considera mea
tepidissima et bestialitatis vita
mea sensibus in temptationibus meis
et si indignum meruit te tam
quam debitor sum amare vtique
saltem desiderio te tamquam, sed
amare scilicet anima mea in
verbis consideratam meam quia
Domine ante te est omne desi-
derium meum. Vt donas sic
debitum vult anima mea sibi bonum
esse Domine ut inspirans primo
ex bono est ut te velim a-
mare: da quod me facis velle
da ut quantum iubes tantum te
merear amare. Laudes et
gratias et ago pro desiderio quod
inspirasti laudes et preces
offero ne sit inanis donum tuum

in fructuosum quod tua sponte
dedisti postea quod recepisti
dona quod me benigne preue-
niendo in initio desiderare
fecisti quantum misericordissime
meum tempore infructuosissimum
tui amore addisti eternitati
tendit quod oro mea semper
memoria et meditatione beneficiorum
tuorum ut accen-
dat in me tuum amorem
Tua me domine bonitas
creavit tua mea clementia ab
originali peccato mundavit
tua patientia post emendatorem
baptismum in aliis peccatis sordibus
volutum actenus tolleravit
nutrivit et expectavit Ex-
pectas tu bone domine meam
correctionem expectat anima mea
ad sufficientem penitentiam et ad
bonum vivendum tue gracie inspira-
tionem domine deus creator meus
tollerator et nutritor meus
esto adiutor meus Te sicio
te esurio te desidero ad te
suspiro te concupisco et sicut
pupillus benignissimi patris ob-
sorbatus presencia flens et
eiulans incessanter eius dulcem
faciem toto corde amplectitur
Sic et ego non quantum debeo sed

quantum merear passionis tue
memor alaparum tuarum memor
flagellorum memor crucis
memor vulnerum tuorum memor
qualiter pro me occisus qualiter
conditus qualiter sepultus sis
memor glorie tue resurrectionis
et admirabilis ascensionis hec
indubitata fide teneo et
exilii mei erumpnas defleo
spero tui adventus solam
consolacionem ardeo tui vultus
gloriosam contemplacionem Heu mi-
chi qui videre non potui dominum
angelorum humiliatum ad
conversacionem hominum ut homines
exaltaret ad quam secundum an-
gelorum cum deus affixus spon-
te moriebatur ut peccator vi-
veret Heu quod tam admi-
rabilem tam inestimabilem pietatem
presens obstupescere non merui
Cur o anima mea te presentem
non transfixit gladius doloris
acutissimi cum ferre non posses
vulnerari lancea latus tui
salvatoris Cum videre nequires
violari clavis manus et
pedes tui plasmatoris
Cum horreres effundi sanguinem
tui redemptoris cur non es
inebriata lacrimarum amaritudine

tu ille portaret. Anima mea fe
llis erat non compassa cum me
virginem dignissime mater eius
benignissime. Domine tu domina
mea misericordissima. Ecce fortes
dictas cum pisse. Depredi-
tissimis oculis tu attendebas
unicum filium tuum innocen-
tem coram te ligari, flagellari,
mactari. Quos fluctus
credit profudisse purissimum
vultum cum suspiceres eundem
filium et deum et dominum tuum
in cruce sic turpiter extendi
et carne de carne tua ab
impiis crudeliter dissecari
cruoribus singulis estan-
do purissimum pectus exal-
ce cum tu audiebas male-
dicere filium tuum et despi-
cere animam tuam cum aspiceres
in filium dispectum pungendo
suum gladio. Utinam cum
felice Ioseph dominum meum
de cruce deposuisse aro-
matibus condivissem in sepul-
chro collocassem vel saltem
prope eum ut tanto
funeri non deesset aliquid
mei obsequii. Utinam cum
bonis mulieribus consortati vi-

sione angelorum essem digna
et audissem nuntium tam
desideratum. Utinam in eam
dissem eam angeli nolite
timere vos Ihesum quem
crucifixum surrexit non est
benignissime, suavissime, piissime
qui restaurabis me. Quod non
vidi illam beatitudinem incertis
et corruptam quia non sum dig-
na similem erga vulnera fix-
uras clavorum et cum non
respexi lacrimis gaudii
cicatrices tuas in tuo cor-
pore admirabiles et
estimabiles inquiabiles que
consolacionis me composuit
desolatam meam. Ideo cum esses
in me dolor meus
quem dum peperi suum a
deo meo. Heu ave mea
recessisti consolator vite
mee ut vale dixisti michi
ingrediens vias tuas benedixisti
dixisti meis ut affui
elevatis manibus ambo
suscepit eos Iacta nec
vidi angelos promiserunt te
rediturum ut audivi ex
dicta quid faciam quo vadam
ubi cum queram ubi nisi quo

in veniaz quando rogabo Cuius
inuitiabit dilecto quia amore
languendo defecit gaudium
cordis mei / visus et lumen
visus mei / defecit caro mea
et cor meum / deus cordis mei
et pars mea deus in eternum Veniet
consolari anima mea non adtend
ulcedo mea Te uolo te
spero te quero Tibi dixit cor
meum quesiuit vultum tuum vultum
tuum domine requiret ne auertas
faciem tuam a me Amator
hominum benignissime et dilector sim-
plicium pauperum orphanorum tu eis ad-
iutor assis advocate tutissime
miserere orphani derelicti pro-
priis fratribus secundum carnem patre / anima
mea quasi vidua respice or-
bitatem et viduitatem meam lacrimas
quas tibi offero dominum in tenebris lega
ia domine appare in consolationem
eo videam in facie tua et saluus
ero Vo(lo) sicut pietatem tuam et
consolationem eo desiderium meum Re-
uela gloriam tuam et ex parte sit ga-
udium meum Sitivit in te anima
mea quam multipliciter tibi caro mea Si-
tivit anima mea ad deum fontem
vivum quando veniam et apparebo ante
faciem dei mei Quando venies
consolator meus quem expecto Quando
videbo et apparebo ante faciem
dei mei quem desidero Vel si

saciabor cum apparuerit gloria
mea tua quam concupivi Quando in-
ebriabor ab ubertate domus tue
ad quam suspiro Quando potabis me
torrente voluptatis quam sitio Sint
mihi domine interim lacrime
mee panes die ac nocte
dum dicitur mihi cotidie deus tuus
dum audiam / anima ecce sponsus
tuus pasce me interim singul-
tibus meis pota me
interim fletibus meis Re-
focilla me doloribus meis
veniat in terram meam redemp-
tor fortassis / quia bonus est non
tardabit quia promisit est ipsi
gloria in secula Amen Dico vobis an-
geli ut quod alios sanctos an-
gelos in collatione maledixisse q
patrum et bonorum quando temporis /

Oratio beati Michaelis

Deus pie deus
clemens misericors
propicius parcens mihi
et pia ut peccati qui vel cancelle
menti inspirati vel propria
voluntate commisimus non ad
tuam medicinam dispensan-
dam respicias sed gratiam de pla-
nia consolationis Tua sicut
occulos tuos domine culpas
quas feci / et plagas quas
recepi / considera / numquam est

quod patimur maius est quam meremur
peccati penam sentimus et peccandi
pertinaciam non vitamus. In
flagellis tuis fragilitas
nostra frangitur et iniquitas nostra
non mutatur. Mens egra torquetur
cervix dura non flectitur. Vita
in dolore suspirat et in opere
non emendat. Si expectas
non corrigimur, si vindicas
non duramus. Confitemur in cor-
reptione quod fecimus, obliviscimur
in visitatione quod flevimus. Si im-
presseris manum, facienda pro-
mittimus; si suspenderis gladium,
promissa non facimus. Si
ferias clamamus ut parcas;
si parcis iterum provocamus ut
ferias. Si angustia venit
tempus petimus penitendi; si
misericordia nos respicit abu-
timur paciencia qua pepercisti.
Cum illata plaga vix transit
et iam non recolit mens in-
grata quod pertulit. Si cito
nos exaudis, de misericordia
insolescimus; si tarde, ex
impaciencia murmuramus. Tu non
[illegible] quod puniseris et
nos non timemus vel obser-
vare quod iussisti. Habes, Domine,
confitentes reos. Scimus
[illegible] quia
nisi remittas recte nos perimas.
Sed apud te est multa misera-
cio et gratia superhabundans. Pium
[illegible] sine merito quod rogamus,
qui fecisti ex nichilo qui te rogarent.
Clamemus ad te, Domine, in
miseriis. Deleat pietas
tua nostra scelera et [illegible]
atque [illegible] speramus.
Iniquitas non reputet quod
offendimus dum respicit quod
gemimus. Et cum gaudio sit
misericordia erga nos [illegible] maior
sit et clementia erga nos
miseros. In supplica[illegible] a-
uxilio vite et eius [illegible]
porum mala et dolores [illegible]
peccando magis quam [illegible]
repulimus, exoptamus. Da gratiam
[illegible] ut [illegible] qui
simus deflevimus acceptemus
diei et noctis spacia [illegible]
malorum in [illegible] tue
pietatis [illegible]
nobis de indulgentia [illegible]
rogamus accipe [illegible] agnoscamus
[illegible] nostra fiducia non
[illegible] nos, Domine Deus
[illegible] et [illegible] ut
ut [illegible] salutis et gaudio
[illegible] salutari communione
tuo [illegible] et pace
[illegible] gentium [illegible]

Oro devota et gratiarum actio

Oratio devota

Tibi ago gratias et laudes
domine vita mea qui
me ad tuam agnitionem per ma-
trem baptismi ascivisti et
adoptionis filios asscribi
dignatus es. Tibi ago lau-
des et gratias qui me ipsis
rudimentis infancie usque
adhuc a tua protectione deffen-
disti et per ceteram in me bonita-
tem patria commendatur
pietas te laudo et glorifico
qui me in brachio virtutis
tue de multis angustiis ca-
lamitatibus et miseriis fre-
quenter liberasti qui me a ete-
rnis suppliciis et de
corporis quibus cruciatibus eruisti
Te laudo et glorifico quod in
prosperitate membrorum tractasti
tempora amore assiduo et cal-
fectorum tuorum in me castigatio-
ne pietatis quam frater dignatus es.
Te fortem quem sublimitas omnia
benedico te glorifico te a-
doro te gratias tibi ago. Bene-
dicant te omnes creature tue.
Benedicant te omnes angeli
et sancti tui sic benedicat te vita
mea. Adoret te et glorificet
et benedicat omnis interior et exterior
corpus meum salus mea
lux mea illuminatio. Benedi-
cant te oculi mei quos
fecisti et creasti ad contemplatio-
nem speciem tuam dulcedo
mea delectatio mea. Be-
dicant te aures mee quas
fecisti et creasti ad audiendam
vocem tuam et ad dicendum benedi-
ctionis mee. Cor meum
Benedicant te nares mee
quas fecisti ut vivat et
delectentur in odore unguentorum
tuorum laus mea cantici
meum nomen exultatio
mea. Benedicat te lingua
ista te lingua mea quam
fecisti et creasti ut enarre-
mirabilia tua. Sapientia
mea prudentia mea me-
ditatio mea consilium. Adoret
te spiritus et benedicat cor meum
quod creasti et dedisti michi
ad congruentias et conpassiones
miserationes vite mee liben-
ter mea. Benedicat te
lingua vera anima mea quam
fecisti et creasti ad perfruendum
bonis tuis ad laudandum
te amandum et colendum pr-
emetuendum. Benedico te quem
amavi quem quesivi quem optavi

deus meus amator meus
te sitio te esurio te desi
dero te supplico te toto vis
ceribus tocius gratibus co
cupisco Et sicut mater unige
niti filii sui orbata puella
sedet ad locum monumenti
eius plorans [illegible] et eiulans
sic et ego non quantum debeo sed
quantum valeo memor passio
nis meorum alaparum meorum
flagellarum meorum vulnerum
tuorum memor qualiter pro me
occisus es qualiter conditus
es et ubi sedes cum Maria
plorans ad monumentum mecum
mee ut te fides stupe
[illegible] spes quod ut verit
caritas ut pugnat [illegible]
[illegible] suavissime quod michi
det ut [illegible] te [illegible]
[illegible] te et respergat
lacrimis loca vulnerum six
mas [illegible] felic [illegible]
[illegible] amor
languens [illegible] in ordat
se [illegible] me non meo
[illegible] me ad dolorem meo
[illegible] cum nunc capit dolor
meus quod diu peregrinus sum
[illegible] deus meus age iam
domine renova faciem tuam
crede supplicibus [illegible]

Scimus pro acta resurrectione
de terra [illegible]
incorruptum admirabilem
inenarrabilem inseparabilem te
nolebam te [illegible] teque
bam cum ecce venio pro [illegible]
rubicundus [illegible] tam
lavasti in vino stolam tuam
et in sanguine uve pallium tuum
[illegible] [illegible] de domo tua
egressus in salute [illegible]
[illegible] nobis domine [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] puerum [illegible]
et [illegible] [illegible] tua
Iugiter [illegible] [illegible] dic
[illegible] [illegible] vultu suo
super nos sol [illegible]
deus noster [illegible]
[illegible] domine [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] facta [illegible]
Iam ita elevas manus tuas
cum ipse [illegible] manus tuas
[illegible] celi [illegible] pole
[illegible] nubes [illegible]
[illegible] [illegible] solis [illegible]
mee lacrimas offeram
[illegible] sunt lacrime
mee panes die ac nocte
pascar fletibus meis po
[illegible] mea doloribus
meis [illegible] in dolore
vita mea et anni mei in gemitibus

Quando eum in celo et ante
quem volui supplicabo / anima mea
desiderabit te in nocte. Et
spiritus meus in precordiis meis
de mane vigilabit
ad te. Vinces adnobiscum [?]
Domine qui bonus es retardas [?]
quia pius es et gratia mea in
secula. Amen. Oratio pro amicis de-
ducta beati anselmi

Oratio pro amicis

Dulcis et benigne domine
Jesu Christe qui exhibuisti
caritatem qua maiorem nemo habet
et cum patre meo [?] hec pro qui
nichil debebas morti etiam
propriam animam tuam pro amicis et pro inimicis
tuis posuisti et ex preceptis insti-
tutionibus tuis orasti ut eos
fratres tuos et iustos faceres
et reconciliares omnipotenti patri
tuo etc. Tu domine qui tantam
caritatem fecisti omnibus tuis
tu ipse caritatem precepisti amicis
tuis. Bone domine quo affectu
inestimabilem incogitabilem caritatem
tuam [illegible]
sit [?] [illegible] transcendit eum [?]
affectum dulcedinis tue benignitatis
vincit omnem rerum [illegible]
magnitudo tui beneficii. Ergo
gratias retribuam oratori et ama-
tori meo. Quando retribuam
miseratori et redemptori meo
Domine deus meus es tu bonorum
meorum non eges. Quis est
cui orbis terre et plenitudo eius
Quando ergo concedis [?] et pauper [?]
bonis et tuis cui rependam [?]
deo meo nisi ut exaudire o
benedicta precepta eius. Est autem
preceptum tuum ut diligamus in-
vicem. Bone homo bone deus
bone domine bone amice bone
totum quod per te sunt preceptum o
desiderabile o benedicte dulcis et
acceptabile. Quis vero [?]. Tu
scis domine quod dilectorum quibus
amo amore diligo caritatem
quam concupisco habeat peto habeant
quero ut habeat pulsat et cla-
mat quo paupere et mendicus
tuus adiuvamini nunc tue et
in qua iam accepi dulcedo
suavitate caritatis largitur tue
diliges omnes homines in te
et propter te quibus non quantum debeo
nec quantum desidero diligo. Exoro
clementiam tuam. Sunt tamen plures
quorum dilectio sit specialis et
familiarius cordi meo impressit
amor eorum ita ardentius [?]
desidero illis et deo pro eis
optem orare capiunt [?] quia
se recomendaverunt [?] tuis [?]
dilecti sunt. Tunc cum in-
veniam exorare non sufficio

pia sicuti gratiam tuam aliis
rogare presumo et quam animis
recepisses quedam quod venia
talibus rogando Secundo faciam
domine deus quod facio tu iubes
me orare pro illis et dilectis
concupiscit Et clamare te in
angustia ut precibus petentibus sup-
plicantium [illegible] eo
commisso dimittam ergo quibus
quod feci quod prohibes vel mo
quod presumpsi prohibita aut
licentia impetrata Si forte
obediam necesse presumpcione
Si forte caritas operiat
multitudinem peccatorum meorum Ideo
ergo te pie et bone deus pro
aliis qui me diligunt pro
te et quos ego diligo in te et pro
illis devocius quorum erga
me dilectionem et erga quos
et erga quos tu mea nosti
sinceriorem Tercio eciam
inimicis [illegible] peccatis [illegible]
meis Et aliorum [illegible]
[illegible] diligo
ergo eos tu fons dilectionis
quam sapienter et [illegible] ut di-
ligam eos quod si dico mea
[illegible] illis
quod tibi offere [illegible]
[illegible] illis quod sit te iubere
et dictare pro te ergo tu actor

et da corde talis pro te ut quid
te me diligere eos sicut
ut amet te toto corde tota
mente tota anima diligat
ut sollicite quod tibi placet et
illis expediat velint
loquantur et faciant Et nimis
tepida est domine mi nimis
tepida est oratio mea quam parum
fervida est caritas mea Sed
ne [illegible] eis [illegible]
[illegible] tuam
[illegible] mee devocionis sed
sicut tua benignitas super-
at omnem [illegible] qualitatem
ita tua [illegible]
affectum mee supplicationis
fac illis et da illis domine quod
ipsis expedit et tua voluntas
ut sic a te rogantur et pro ga-
[illegible] ubique quod ad gloriam et
[illegible] perveniat secundum tuam
[illegible] Amen

Oracio pcdem

Omnipotens et pie domine Jhesu
Christe [illegible]
meis [illegible] te [illegible]
[illegible] meum [illegible] meis
Tu enim scrutator cordium et renes
deus Tu penetras secreta
mentis cordis mee Tibi
enim pater sicut [illegible]
[illegible]

Nec latet te ut sic precor
et inimicis meis seruiam ibi
qui ignis sit benedicte domine
despicias beg'nisse dey
q tu scias sic sone et auge
perfice et confirma quod sed nichil
boni possum in tempore sine te
ita ut possum continuare nil
custodire absque te. Tu me
mediante minare dey Appe
id quod tibi displicet in me Sauf
quia me permisisti et salua animam
quam creasti sed tuis corrige
me possum sine te ceterum omni boni
summe tu. ipse facis nobis
nos ipsi nos [illegible] tollere po
test anima mea si per [illegible]
indignacionis tue ca. Tu ergo domine
qui plus es potens tu qui
plus es mitis quam ipse
me facis desiderare inimicis
meis et ut bene et ut bene
et si aliquam aliquod corpore illis
ex negligencia caritatis ut ignorancia
et infirmitate et malitia bone
domine [illegible] ut illis tribuas et
in tribuas qui es lux vera
illumina cecitatem illorum quia es
summa veritas corrige errores
eorum qui es vera vita vivi
fica animas eorum et custodia
perdilectum disciplinam tuam quia
qui non diligit manet in morte.
Oro ergo domine ut quantum videbis

Sit donec eis et [illegible]
caritate ut sciant coram te
semper stare pro peccatis. Absit
[illegible] domine absit ut sim
fratribus meis occasione mortis
nec sim ut petra scandali
et lapis offensionis sat est
et plus quam sat est domine quia in
ipsi sum scandalum sufficit
mens [illegible] peccatum obseruat
te semper tuus [illegible]
suis ne offendat benignitate
tam magni tamen boni Appe
me si regaliter et concedat
me si voluntas tua ipse vel ipse
vindicta quam vult exigat peccatum
cordis mei de [illegible] et de
prauibus meis hec est pena
quam orat anima mea de [illegible]
et inimicis meis ut te
in vite sicut tu vis et nobis
expedit diligam ut bono
domino sicut pro vobis ipsis ita et
ex vite inimicis faciam ut
qui domino in quem bonis moia
caritate concedit obsequium [illegible]
ultione possit [illegible] omnibus
maliuolis et malefactoribus
suis. Hic peccator [illegible]
[illegible] domine clementissime
peccatori tuo age gratias bone
creator et [illegible]
me age paciencie [illegible]
[illegible] tua dimitte mihi

omnia delicta mea sicut et
ego corde te dimitto omnibus
debitoribus meis et si non
ymo quia non dum eo perfecte
ad eum veniam saltem quia facere
vult et iam sibi faciendo perfecte
quod perfecte efficiat pater meus et sic
ipsum toto affectu ut tu velis
perfecte dimittere mihi peccata mea
et sicut potes indulgeas
anime mee Exaudi me ex-
audi magne domine et bone
domine cuius amoris affectu
semper prestet desiderat et sacia-
ri a te non potest famelica
anima mea cordis inuocandum
non invenit os meum nomine
quod sufficiat cordi meo et illum
cum te totum non capit quod te
donante affectus meus decem
capit/ orantem domine ut po-
tui sed plus volui quam potui
exaudi exaudi tu sicut
potes qui omnibus potes O
utinam ut in finem et peto et
exaudi exaudi ut sicut
potes et misereatur et non
plus amicis et inimicis
meis quam peccatis suis tribuas
sicut scis sed sicut et inimicis
expedire et volueris tu non displiceat
omnibus viuis et defunctis
nunc tue remedia dispo-
nas et me nunc consolatorem
meum ut sicut peccatores
meum et sicut scis que
me debeo velle et petere
sic exaudias saluator
mundi Qui cum patre et spiritu sancto viuis et re-
gnas deus per omnia secula seculorum amen Oracio
pro parentibus et amicis etc.

Oracio pro parentibus

O Dominator domine deus
qui mirabiliter cuncta
condidisti et in dispositione
creasti omnia que in se sunt eo
dictamine Allagade sobol
genus et femina ex quo cepisti
dilectorum etiam parentum et amicorum
consulendi exaudi me mi-
sericors deus clamantem ad te
pro salute genitoris mei
genitricis mee quos et eciam pro
unde et eam in humilimo prece
dignatus es et fratribus meis
atque propinquis aliisque quos mihi
peccati consanguinitate seu carnali cognatione
vel familiaritate vel promissione
seu quacumque re coniunctos sunt
tam viuis quam defunctis quorum
nota conuita tibi domino deo vi-
uorum cognita sunt ut defunctis
vitam eternam concedere digneris
et viventes ab omni malo defen-
das et in via salutis disponas
qualiter precamur per cunctum deum

precum confessionem nostram quam concedimus
suorum omnium que debitorum peccata
dimittas ut carne positi cele-
sti participatione efficiantur heredes
Exaudi me miserorum clemens
deus ad te supplicantem paratus
famulorum famularumque tuarum
qui in voluntate et fecerunt et fuerunt
et qui in suis elemosinis largiti
sunt et de quibus alios suas recepi
quorum nomina tu domine deo nominis
cognita sunt et qui se meis orationibus
commendaverunt ut omnes tue mise-
ricordie beneficia percipiant et loco tibi
placito collocare digneris Sa-
lvator mundi cum quo deus p[illegible]
ut [illegible] [illegible] sunt [illegible]

Oratio devota ad

O: Adivini numinis amor
patris omnipotentis prolisque bea-
tissime sancta communio paraclite spi-
ritus illustrator [illegible] consolator
[illegible] cordis mei penetralibus potenti
virtute illabere [illegible] fulgoris ig-
ne succende [illegible] spiritus ac dilecte
[illegible] patris ac filii [illegible]
fragrantia purificator sensuum
cogitationum amator. Affectus tui
intima dulcedine penetralia cordis
mei [illegible] per [illegible]
effuga tenebras [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Expurge peccatorum rubiginem
[illegible] frigoris torpore. In-
flamma per [illegible] [illegible]
[illegible] illud tuum [illegible] intima qui
[illegible] [illegible] flammas et
tue dulcedinis [illegible] accende de-
siderio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
mentis [illegible] amorem
Decem altitudine [illegible]
fac apud me [illegible] . i. deum
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
temptacionis [illegible] qui dividis
singulis prout vis ex apostolis
omnem scientiam dedisti linguarum
[illegible] [illegible] melliflue
et dulcedine [illegible] [illegible]
[illegible] fidei [illegible] [illegible]
[illegible] gratia te [illegible] te
visitante pro amore [illegible]
ardeam ut et casto corpore [illegible]
et mundo corde placeam [illegible]
tua gratia tactus et [illegible]
lenitate [illegible] [illegible]
[illegible] In fide [illegible]
[illegible] virtutem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

pertinet amore / amore car-
nalia despicia in fide poten-
uirtute spiritualia dona alme
et dulcissime spiritus paraclite mitte
subtilis discretionis qui ubique
es / et omnia implendo tenes / omnia
regendo disponis / omnia dispo-
nendo adornas / omnia tua
dicione gubernas. Spes sin-
gularis in pressuris(?) refugium mi-
monitor pietatis amatoribus
ac custodio humilitatis mee
purificator cordis requies
laborum exaudi me de pro-
fundo clamantem ad te. Tu gloria
mea tu spes in periculis et s-
mitilite(?) mea. Inspira me
amator vite mee doce me
quomodo peruenire ad te possit
in presenti ianua mee vie(?)
Ecce qui male egit immersima(?)
pessima dele pietatis tua clementia
emenda ac robora cor meum
fac ceca(?) templum tuum ydoneum
beneficiis spiritus qui super apostolos
in linguis igneis descendisti
qui omnium scelerum sordes tui
roris inuncti(?) docuisti cor
meum tuo sancto amore accende
mentem humilitatis ac sapiencie re-
ple. Spes mea dulcissima
te in spiritu te imitare(?) domine
legum sententias humili presta

uirilitatem complebam sic taceam ut
nec torpescam / sic loquar ut nec
superbiam sed semper et ubique et in omnibus
tua uirtute precellat utique te
donata intelligo a te laude
humili ac caritatiue pro cuius
illos predicationis et operis boni
operum perficere ut ad tua man-
data peruenire merear. Tenebrosa
latibula cheruphim(?) lux fulge-
rius(?) illustrator celsifica tuorum(?)
quadrangula(?) facunda semina i-
norum bonis archana(?) cordis
et corporis in quantum(?) exopi-
tuque(?) amore iacto tepenti
medullas renum flammis
salutaribus percutiendo succende omnia
interiora atque exteriora reple mee
et corporis conscientiam viuificans
pascere(?) potius me torpere. Tu
voluptate et mellita medullarum(?)
degustabili libertate veneratur(?)
dulcedinis. Bonus quis te pruriet(?)
sic hospite quod pie et felici(?)
aput consilia(?) et mansionem
eorum viuificator operie(?)
et caritatis patris et filii pie don-
um cordis. Veni largitor
consolator dolentium ac pro-
reptantibus adiutor in bella
Veni mundator scelerum curator
vulnerum. Veni fortitudo fragi-
lium / releuator labentium. Veni

humilium doctor superborum de
structor. Veni orphanorum pro
tector viduarum iudex dulcis.
Veni spes pauperum et refocilla
tor deficientium. Veni omnium
vincentium singulare decus nau
fragium patientium indigentium unica
salus. Veni dulcis spiritus
veni et miserere mei. Apta me
tibi. Concede mihi misericors ut
quam mea tenuis indignitas secundum
multitudinem miserationum tuarum com
placeat tua omnipotens bonitas
ratione quod tuo mea placeat
imbecillitas. Per Christum salvatorem.
Qui cum patre in unitate vivit et
regnat deus per omnia secula. Oro devota
ad sanctam trinitatem. Rubrica xxxv

Oro devota ad sanctam

Adesto sancta trinitas deus
unus omnipotens pater et filius et
spiritus sanctus qui non vis mortem
peccatorum sed penitentiam desideras
peccatoris me miserum peccatorem
fragilem et indignum ante non
repellas a pietate tua aspicias
ad petitionem meam et indicias
tepores sed cogitationes quibus
[illegible] distingui anima va
leat. Sed effunde super me lar
gam benignitatis clementiam sed
ne similes [illegible] meos in
inimicos meos confunditissimo

ubi nec aspectu et cum miserere
pondere facinorum et flagitiorum
meorum quibus merear habere potes
tatem. Concede mihi quod omnipotens
gratiam tuam et liberam me ab omnibus
malis preteritis presentibus et futuris
a subitanea et improvisa morte
ab omni pestilentia et clade ab omni
scandalo et periculo a demonibus
malignis ab opere pravo et ab
omni malo. Dele omnia crimina mea
iniquitates offensiones et ne
gligentias meas [illegible]
in omnibus angustiis et tribulationibus
et temptationibus omnibus
periculis et infirmitatibus meis
[illegible] et indivisa trinitas in
deficiens bonitas adesto
supplicationibus meis ut sicut
me tuis sacramentis fecisti parti
cipem [illegible]
[illegible]
ita usque in hora illa qua [illegible]
omnibus [illegible] in fide spe et caritate
me perseverare facias ab omni
malo protegas et defendas in
omnia secula [illegible]
[illegible]
gaudium [illegible]
mortifica [illegible] tempore
quo [illegible] meis super me
[illegible] tua
pace [illegible] facias

accipe sancte deus et unice filii
primum tu preces meas suscipe
gratiam indeficientem diligentiam que
te querat sapientiam que te inveniat
animam que te agnoscat oculos qui
te videant conversationem que tibi placeat
perseverantiam usque in finem fine
perhennem retribucionem eternam. Exa-
udi me sicut oratorem sicut
exaudisti ionam de ventre
ceti. libera me qui liberasti susan-
nam de falso crimine. Exaudi
me sicut exaudisti petrum
et paulum in vinculis. A-
uxiliare mihi christe domine et ab
omni malo in presenti libera
me a fraudibus demonum eripe
me a morte perpetua. perfi-
ce tue gratie abundantia reple pec-
tus tua virtute animam meam
purifica vitam sanctifica mores
emenda cor celesti sapientia
illustra. esum carnalem
tempera. ira compunge linguam
et vaniloquiis compesce verba
vanitatis et me benignum et
concordem fac et credulum. Omni-
um morum honestate adimple
me dirige et me corripe in
fine. Confirma me firmiter
in bono opere. Tibi domine pando
cordis mei secreta et confiteor
omnia peccata mea et deinde do

feditatem cordis mei et detergo
sordes turpitudinis mee. Domi-
natus peccavi quod proh dolor magnum
deliqui quod commemorare debi-
te sum non sum dignus recte mihi
tale tota animi mei meorum
tuam vite mee tempus et debeo
prevaricator cum legis tue sis
sum pravus negligens inobe-
diens transgressor omnium manda-
torum tuorum in omni vita mea
sum ut pro vero facie tua in conspe-
ctu tuo nimia cordis contritione
flectam et lacrimarum confessione ut
in hac tue accepto exaudias
me et hiis diebus salutis
[illegible]

ut vectorem in suis actibus
gaudeat ex ore reddentis omni
infirma et scitate mentis et dulce
ut in omnibus protectoris tui munitus
auxilio in tua perfectione pro
mereatur celestem benedictionem
accipiat et post huius vite periculum
te donante gaudia eterna amen

Alia oratio de eodem

1 Tranquillitatem mentis tuam
tua mitiores deus et uni
saluator meum exoro remitte mi
chi omnes culpe temeritatis
offensas ut aut mea pugnas
tue dulcore repleat et cessa
venia plene indulgentie quia
propterea natum deliquit tamen pie
effabilem pietatem tua dele et
absterge vult fit amen clemen
tie longinqua in parte in qua
tue voluntatis quam facere deberem
et propter antiquitatis fragilitatem
commisi tu primus et miseris ab
luere indulgendo sana vulnera
iniquitatis remitte peccata ut
nullus ante iniquitatibus propterea
fiat sic et ubique defensionis
tue auxilio muniti et deus
valeam adherere ipse tue
glorie quam potero preparare
quod oculus non vidit et auris
non audiuit et in cor hominis non
ascendit quam preparasti diligentibus

te amore

O lux beata trinitas et principalis
unitas auge in nobis
fidem, auge spem, auge caritatem
libera nos. salva nos. iusti
fica nos. O beata trinitas so
lue dimitte peccata
mi pias perfice angustias
tribulationes amove spes
tribulationes in spiritu adiutorem
repelle effectum quam petitionis
nostre largiter tribue ex
audi ut omnia a te bonus
quod petimus sentiamus in bonis et
delectemur voluntate indignis
advenire quod dulce pie et in
mediis avi quod sese ut te
invenire cordibus nostris
procul obruas nostri confessionis
liberet sumpere et fructum
nos vel dictis certe concede
adte tuis verbibus irri
gati inclinamur et suavitatem
fructum tuum veritatem placet
ut in tui amore ac accedamus
in illustratione et vel caritatis
illuminemur igne. Et sicut
moysen famulum mirabili
illuminasti splendore ita corda
et spiritus nostros illuminare digneris
ut peccatorum labe ex
piati ad te qui eternal vita
est pervenire mereamur da

gaudiorum premia dans gratis
immensa dissolve lux vincula
astringe pacis federa. Illumina-
tor hominum absterge sordes men-
tium resolve culpe vincula
cuncte moles criminum. Peccavimus
domine pacientiam habe in nobis
et eripe nos a malis que cottidie
accrescunt super nos. Iniquitates
nostre domine multiplicate sunt
super capita nostra, delicta nostra
creverunt usque ad celos. Parce
domine et inclina super nos misericordiam
domine imminuti sumus propter pecca-
ta nostra hodie. Sed in animo contrito et spiritu
humilitatis suscipiamur et fac nobiscum
secundum mansuetudinem tuam quia non est confusio
confidentibus in te domine. Non
est alius deus preter te domine et tu
de omnibus cura est cui proprium
omni est parce populo tuo qui das
peccatoribus largitatem ut convertantur a malis
in bonis. Exaudi domine deprecacionem
servorum tuorum et miserere
populo tuo ut sciant omnes gentes
quia tu es deus seculorum. Miserere
civitati sanctificacionis tue domine
deus noster miserere plebi tue domine
super quam vocatum est nomen tuum
ut sciant omnes qui inhabitant
terram quia tu es deus. Parce domine peccatis
nostris, dimitte domine peccata populi
tui secundum multitudinem misericordie tue sicut

propicius fuisti patribus nostris, propicius
esto et nobis ut impleatur gloria tua
in universa terra. Exaudi deus de-
precacionem nostram, ingredi ... ut vi-
ventes benedicamus te domine. Depre-
camur te domine in omni misericordia tua
ut auferatur furor tuus et ira
tua a civitate ista et a domo sancta
tua quia peccavimus. Inclina domine
aurem tuam et audi. Respice de
celo et vide afflictionem populi tui.
Exaudi domine civitatem domine
intende ne tardaveris quia nomen
tuum invocatum est super nos. Multa
sunt domine peccata nostra et peccavimus. Pa-
tienter libera nos domine in tua
iusticia. Nos peccavimus domine et
tu iratus es nobis et non est
qui effugiat manus tuas sed
supplicamus ut veniat super nos
misericordia tua qui Ninive pepercisti.
Miserere nobis et omnium peccati-
torum tuorum domine et sic nostris
tollas culpas, compunge specialiter
domine omnes varies viros et
fructus auxiliare operibus ut in
bonitate sic persistant. Miserere
bonis et mediocribus ut meliores
fiant. Sucurre pravis agentibus
et delinquentibus ut cito se corrigant.
Specialiter etiam hereticos domine et scis-
maticos, Iudeis et paganis alt-
ercantur a viis suis malis et

cognoscant te verum vivum deum
qui fecisti celum et terram mare
et omnia que in eis sunt aspicere
omnibus fidelibus defunctis da
eis vitam beatam perpetualiter
tua miseratione Domine regni isto
corpore Confitear tua benignitas
quod longe superius pietas aspicere
nec omnium deorum et respice nos et
ostende nobis lucem miseracionum tuarum
nos miseri sumus opera tua
que dedisti filio tuo heredites
sibi noli claudere aurem tuam
ad preces nostras Et solemne cle
mens afflictorum populi tui misere
revolue quod pollicitus es dicens
continuum clamare et clamantem ad
nos exaudire Domine miserere nostri
ut efficiamur heredes regni tui
et videntes gloriam tuam adorem
bonitatem tuam et benedicam piter
cum videbimus te facie ad faciem
tuam Gloria spiritui sancto qui renovauit nos per infinita secula
seculorum Amen

Explicit oraciones
beati anshelmi episcopi
per primam feriam quinta
ante iudicium Subdiaconus
dominum anno m cccc lxxxxv
Finito libro sit laus gloria Christe

Meditacio

Colloquium secreta anime ut
dixi ubi nos oportet verum
amorem querere et quemadmodum debeat
corda nostra studio meditacionum spiritua-
lium ad superna gaudia excitare. Loquar
secreto anime mee et amica confabulacione
exigam ab ea quod scire cupio. Nemo alienus
admittetur sed apertis conscienciis soli verba gesta
conferemus. Sic enim nec mihi timor erit
querere nec illi pudor erit vera respondere. Dic
mihi queso anima mea quid est quod super omnia di-
ligis. Ego scio quod vita tua dilectio
est et scio quod sine dilectione esse non potes.
Sed verum sine verecundia confitearis michi
quid inter omnia super omnia diligendum
elegisti. Dicam adhuc ut manifestius
intelligas quid te interrogem. Aspice mun-
dum et omnia que in eo sunt multas species
pulcritudinis et illecebras. Ibi invenies que
humanos affectus alliciunt et sibi
varias inconstantes dilectiones astruendo
desideria accendunt. Sed aurum sed lapides
preciosos qui in fulgore suo infinita
sunt terrena. Que tu nosti. Sed decor
carnis et species sua depicta et preciosa
et vestes fucate colore suo infirma
sunt terrena. Sed quid ergo amem que
tu nosti terrena omnia vidisti pene
singula experta es plurima quidem quod
dico experiri possis et probare. Dic michi
obsecro quid de omnibus unum tibi feceris
quod singulariter amplecti quo sed perfrui vel
eius sui enim quod horum que videntur aliquid
amas aut si prius posuisti iam universa que
hec quod ponimus supra diligas.

Sicut amare non possum quod numquam vi-
disti, sic deleris omnibus que videre
adhuc nichil amare potuisti. Certum
est quod deseris omnibus quasi omnia amanda
sit non dum inveni aut saltem experimento
tamen didici fallacem esse et fugacem amorem
huius seculi, que semper aut cum hoc quod
elegeram permanere non quivit aut tempora
superveniente cogor commutare
vel cogitare. Sic adhuc desideriis incerta
fluctuans dum nec sine amore esse possum
nec verum amorem invenio.

Gaudeo quod salvari in amore temporalium
non fugis, sed doleo quod in amore eternorum
non dum radicem. Infeliciter esset si de pro-
pria faceres si in ista vita transitoria
certum amorem velles. Sed nunc non minus
erras quod dum temporalia perpetuam temporalium
amorem non invenis, eternorum sed magnum
salutis principium esse potuit non potes quod amorem
tuum didicisti mutare in melius. Quare sic
ab omni amore temporalium avulsi potius
si maior et pulcritudo diversa sunt quod gratius
amplecteremur. Quomodo potest diligi
quod videri non potest, quod autem videri non potest
quomodo potest diligi. Certe si in rebus temporalibus
et que videri possunt verus et permanens
amor non est, nec ut aut si illorum
que videntur amore captus totum alia
que salubrius atque iocundius amentur
credas

Anselmi

Si temporalia ista et visibilia ideo de vile amari estimas, quia illis quandam singularitatis decorem inesse conspicis, tamen te ipsam potius non diligis, que speciem tuam sicut cum invisibili decore et pulcritudinem videris? O si temetipsam aspiceres, O si faciem tuam videres, aut si hanc agnosceres, certe quanta reprehensione digna fueras, cum aliud preter te vel extra te amore tuo dignum estimares. Primum quia nature et ut temetipsam consideres, tanta quoniam dignitate tua ne iniuriam facias amori tuo, oblitura te non ames, ista et cetera que considerata pulcra sunt pulcrioribus comparata vilescunt. Scis quod amor ignis est, et ligna quidem fomentum querit ut ardeat, sed tamen ne id iicias quod fumum aut potius fetorem ministrat. Ecce vis amoris, et ut te longe ceteris vere, ut qualis id est quod amas et cui passim coniungis, ex ipsius similitudine tua quodammodo dilectionis societate transformas. Tu anima pulcritudinem attende et intelliges qualem pulcritudinem debeas diligere. Non est tibi invisibilis facies tua, oculus tuus vel bene videt si semetipsum non videat. Quod si forte interna visio tua per negligentiam obstinata est, multa te vidisse iam recordaris et adhuc multa vides, et temetipsam ut decet et expedit contemplari non sufficis. Certe saltem quid de te estimare debeas ex alieno iudicio non perpendis. Sponsum habes sed nescis, pulcherrimus est omnium, faciem cuius non vidisti. Ille te vidit, quia nisi te vidisset, non te diligeret. Noluit adhuc se ipsum presentare tibi, sed munera misit, arram dedit, pignus amoris, signum dilectionis. Si cognoscere illum posses, si speciem eius videres, non amplius de tua pulcritudine ambigeres.

ut studeat cognoscere sponsum

Ut studeat cognoscere sponsum

Si scires quod tam pulcer, tam formosus, tam elegans, tam amicus tuo aspectu captus non esset si non eum singularis decor tuus ultra ceteros admirandus traheret. Quid igitur agis? Nunc videre non potes illum quia absens est, et tamen singularitatis eius amore contempnis, tecum alieni libidini turpiter et impudice prostitueris. Noli sic facere. Si adhuc faciem non potes qualis sit ille qui te diligit considerare, saltem arram quam dedit, et fortassis in ipso munere eius quod penes te est potes agnoscere quo affectu debeas eum diligere, quo studio et diligentia eum debeas custodire. Insignis est arra eius, nobile donum illius, qui nec maiori decebat nec persuaderet ut pro parvo sapiens magna dedisset. Magnum ergo quod est dedit, sed magnum et qui te diligit. Sed omnia nescio quid absit non sponsa sed meretrix dicaris, si munera dantis plusquam affectum amantis diligis amore. Tantam eius iniuriam facis si et dona eius accipis et vicissitudinem eius amori non rependis. Sed quid dicam? Sponsi tuus nosti quod accipis et necesse

hec adhuc melius nosse incipias
uel dedisse que non accepisti presumeres
uel dedisse que accepisti gratias ageres.
Et ipse ideo fecit et dedit ut ita ea
semper in memoria habeas et nunquam ab eius
amore obliuione tepescas.

Cogitacio de hiis que dedit Primum cogita anima mea quod aliquando
non fuisti et ut esse inciperes hoc eius
c 9 dono accepisti. Nunc autem amplius dedit
in August. non solum esse sed pulcrum esse. Adhuc plus
aliud dedit et magis te adstrinxit. Voluit
non adesse tibi per similitudinem qua adesse debebat
per dilectionem. Magno debito obligata es
anima mea. Multum accepisti et ante non
fuisti et preter omnibus quibus reciperas non
hab-s aust tamen ut diligas. Ita quod per dilectionem datum est
ut melius non deceret quam per dilectionem re-
pendi potest. Dedit namque esse et pulcrum esse
dedit et viuere; primum simile datum et speciale
datum et distinctum; propter eadem dilectionem datum
est que non possisses uel largiente datum
uel alium digniore fuisse acceptum. Qua
sublimis quam decora facta es anima mea.
Quia si ipse talis ac tantus ortus voluit
non quia idem ipse qui venit sponsam
suam thalamo sponsat. Venit ad quod opus
te condidit, venit qualis ortus id opus
decuit, non dedit quod decuit et tamen dedit
ut ipse hoc diligeret que dedit.

Sensibus foris decoratur intus
sapiencia illustrauit spiritus datis quam
exteriore ornatu, sapiencia quam exteriore cultu
spiritus quasi quibusdam gemmis fulgentes
uestibus accedens sapiencia quod nichil pulcritudine
tua. Facies tua omnem formarum superat
decorem. Talem omnino te decebat quam ad celestis
sponsi thalamum introducenda fuerat. Multum
dilecta es quam talis facta es. Multum glori-
ari poteras et multum custodire debueras
ne talis domini perderes, ne tale ornamentum
fedares, ne tam decorem corrumperes, ut
eo amisso uel imminuto amplius misera
fieres quam prorsus non accepto uel non perfecto
misera fuisses, ne tecum dampno amisse
pulcritudinis simul contraheres confusionem feditatis
et abiecta uilior fieres quam si recepta non
fuisses.

Istud ergo custodiendum et illud emendandum
fuerat, ut istud custodiendum perficeret et illud
emendaret, ne eueniret. Sed modo quid fecisti
o anima mea, dereliquisti sponsum tuum et cum
alienis prostituisti amorem tuum. Corru-
pisti integritatem tuam, fedasti pulcritudinem
tuam, dissipasti ornatum tuum, mechata cum pluribus
et tam immunda facta es quod talis sponsi
amplexibus amplius digna non esses. Ob-
lita es sponsi et preteritorum beneficiorum condi-
gnas gratias non egisti. Meretrix facta es
et pessimis fornicacionibus tuis laxata
sunt ora tua, rugosa effecta est frons
tua, gene marcide languerunt et
stupuerunt oculi tui, labia pallore
obducta, desiccata cutis, uultus infracta
species quam amatoribus odiosa

Sed iam nunc emendare incipias quod ipse

iste sponsus qui tam speciosus apparuit tali
te vidit similitudine dignatus es ut te
repararet. Ille tam sublimis hic tam
humilis, non tamen hic quam ille minus amabilis
quia ut hic quam ille bonus admirabilis. ille
potentie magnitudine creavit, hic misericordie
pietate dira sustinuit.
Ut enim relevaret illuc unde cecideras
ipse dignatus est descendere huc ubi iacebas
et ut impleret redemptionem quam perdideras ipse pie
dignatus est pati quod tolleras. descendit
ergo suscepit sustinuit vicit restituerat.
Descendit ad mortalem, suscepit mortalitatem,
sustinuit passionem, vicit mortem, restauravit
hominem. Ecce anima obstupesce tanta misericordia
tanta beneficia pro te exhibita pondera.
Sic fias eius nimirum feda facta per tuam in-
iquitatem. Quam mundata es et formosa facta
eius pietate operante tamen in rebus caritate.
Olim cum non esses dilexit ut conderet,
peccantem ut feda eras dilexit te ut pulchram
faceret, et ut ostenderet quanti te diligeret
non nisi moriendo a morte te liberare voluit
ut non tantum pietate impenderet beneficium verum
et caritatis mirarer affectum. Nunc autem
sine causa tantum te diligit ac si semper
perstitisses ut reprobet tam ratum ut mereare
beneficium et si de merces cum eo perseverare
te spem quam fidem ut deum amare ac tantum
illi amore graviter consummare voluit
maiora poribus se daturum promisit.
Ita quodammodo amare teipsum tu anima mea
quia ut video non possum in me fecisse

per fuit quam specie id in quod nostris omnibus
sic desiderabam luce clarius innotescit.
Nunquam tam bene dilectionem illius agnoscerem
si tantis periculis opprobria non fuissem.
O quam feliciter cecidi quem post lapsum felicius
resurrexi. nulla dilectio maior nullus
amor sincerior nulla karitas sanctior
nullus affectus ardentior. Affectus est prime
innocentes michil in me quod amare noverat.

O anima mea arguo te metipsam coram
domino quod hucusque tanta beneficia ingrata
fuisti et malitiae eius plurima congesta
voluisti. Et ut adhuc melius intelligas
quantum illi debeas ne reliquas eius beneficia
sed incepto ordine prosequenti volo ut
diligenter intendas.

Abiceras ergo te peccatis et quia peccatis tuis
venundata eras. Venit ipse pretio ut
redimeret te. Tam dilexit te ut sanguinis
sui pretium appenderet pro te taliter pacto
te redemit de inimicorum dominio.

Restitui quam tamen me diligere debes
amplius volis in te non debuo
que tantum deo placui.

Et quam cogitare cepisti quam angeles in prima
via abiecti fuerant qui stare qui data
et est gratiam consequi non potuerunt
Ecce audistis a brevi usque ad diem
hanc quam in hoc gravior hominis persisterunt.

v x
in Aug

sine coniunctione dei ipso sine redemptore
in interitum dilapsa sit. Omnibus illis re-
demptor et amator tuus te pretulit qui
est clarus genitum largitor et lingua nullus
horum proprie meruit. Et quid dicas quae
putas plura es omnibus, nec fortior
nec sapientior nec ditior nec nobilior omnibus illis fuisti qui hanc gratiam
specialem prae illis omnibus sortiri meruisti. Et
fortes et sapientes et nobiles et divites
ibi relicti sunt, et illi humiliter relicti
et abiecti perierunt. Tu sola prae omnibus
assumpta es, etiam ubi tota natura humana
periit, tu salvata es; tantum habere tamen
invenire potes. Elegit ergo et preelegit
te sponsus tuus amator tuus deus tuus,
elegit te in omnibus et assumpsit te ex omnibus
et vocat te prae omnibus nomine suo ut esset
Vt memoriale [illegible] eius fiat apud te
voluit te percipere et in nomine percipere
in nomine unctionis christum unxit te oleo quo
ipse unctus est ut a se uncto sit uncta
et a christo christiana dicta es
Multum favor collatum est tibi ipso te
ut a spiritu suo sine quo adeo persona
eius ad amplexus sponsi tui ad illum pervenire
possimus.
Respice ergo anima mea nescis quam foeda
prius fuisti quam polluta quam deformis
et squalida distracta et dispersa omni
[illegible] errore et erroribus plena [illegible] de-
[illegible] tempore tali cito in illis pudoris

et aspicito qualis tu modo dicta expectat hic prius
saltem cura aliqua et studio excultam ad-
pristinum decorem reparare. Nam licet et quam mundo
appareat, licet et quod iste tuus sponsus adhuc
puellam suam est sublimis et nec dum in-
mundos amplexus et dulcia oscula te
admittit, quoniam nec polluta mundum debet
contingere nec turpe decus pulchrum nec mundum
videre. Cum autem parata et decore ornata
fueris tunc demum celestis sponsi thalamus
sine confusione permansura intrabis, nec te
pudebit pro te turpitudinis. Cum nichil
turpe nichil pudore dignum habebis. Propterea
ergo stude formam tuam componere turpium
deponere maculas et emendationem reparare
mores corrigere disciplinam servare et omnibus
tandem in melius componere, ut dignum sponso
dignam sponsam te reddere.
Aliquid volo dicere tibi te unde tantam
efficaciam ne pereo quod te clarum audisti
clarus tunc aut negligentia te reddat disso-
lutam. Nunquam audisti quid Assuerus
fecit, quod Vasti reginam propter insolentiam Ester
eius repudiavit, fecit inquirere undique
puellas virgines. Abiecta est ergo propter superbiam
suam et secundum regis preceptum ut de omni
regno suo congregarentur speciose puelle
virgines et adducerentur ad civitatem Susa
in domum Aggei eunuchi qui erat
prepositus templi et custos feminarum regiarum
ubi quod acciperent mundum muliebrem et cetera
quod ad usum necessaria sunt quod omnibus habundat

et in regia cubiculum repleret retollerent
et ornarent per vi menses oleo mirtino
unguerentur et pannos in quibus diversi pigmentorum
nouis utrentur et proprie ornarent
delectissimo feminarum ad regis cubiculum
transierunt et que pre omnibus magis oculis re-
gis placuisset in proximo solio regine
sederet. Unde quia multe electe sunt ut una
regnaret eligeretur illaque oculis regis
formosior ornatior. Unde et ministri
regis multas eligunt ad cultum. Rex
una eligit ad thalamum primo electa multarum
et in regis presentia electio unius fuit
et in eius voluntate. Consideremus ergo si forte
modo hic pauci de assignamus negotio
valeat adaptari. Rex summi regis
filius verus ihesus unde quem ipse crearat
desponsare et uxore electam unicam
uxore digna regalibus nuptiis. Ea
quia hic in diversis similitudinis forma apparent.
Recipe et contempsit alteram et et immissi
sunt ministri regis apostoli predicatores mundum
ut congregarent animas et adducerent ad domum
regis id est ad sanctam ecclesiam in qua domus
et mansio et multitudo reginarum id est sanctarum
animarum que secundantur et regnant non
ad servitutem sed ad regni filios et quia
non ex timore sed ex caritate deo serviunt
et in libertate bonorum operum parent et ducunt
Multi ergo vocati per fidem ubi sacra-
menta que unguenta et antidota ad re-
parationem ornatum animarum preparata sunt

que accipiunt. Et tempore veritatis
dicitur multi vocati pauci electi non omnes
qui adhuc cultui admissi sunt ad
regis ut thalamum sunt admittendi
cum hic qui sic se studet prius mundare
et extollere ut cum ad regis presentiam
introducti sunt reliquis iubeatur quos
ipse magis magis eligere velit quam respuat.
Unde ergo ubi porta est et intelliges
quam fuerit debes sponsi et responsi
tum sicut terrestrium ubi mulieres ornantur
precio pigmentorum et diversas species de
quibus et reges de mensa sua ministri
precipit et quis quam ad sanitatem quisque ad decorem
quisque ad reparandam speciem quisque ad augendum
decorem valere potest et ornat. Caue ergo
ne cum ingressum sponsi thalamus paratum
fueris indignus quod absit eius conspectui in be-
mans preparet dicit sponsam
regis celestis sponsa sponsi in uerbo. Et

Immaculasti et perussisti me pauore
non modico. Nam quod uerbis tuis
intelligi datur inmutavi propositum sed non
euacuasti precium quia sic aspicis ut me omni
digna exhibere studeas ad fructum
quod dilexisti non attingo. Sumpsi et ergo
ut nunc in diligentem despexas dictum
credere audeas semper te. Tu uidisti
in spiritum capacem intellectum facilem memo-
ria tenacem linguam disertissimorum
quemquem doctrina persuadibilem efficaciam

c. ll
in August

in opere gratiam inspiratione per fortitudinem instinctus effectum in incepto solacium in adversis cautelam in prosperis. Et

Quotiens iacebam me gratia tua erexit et saepe cum iam praecipitatus esse videbar subito liberasti me. Cum ignorabam docuisti me, cum peccabam corripuisti me, cum contristabar consolatus es me, cum desperabam confortasti me, cum cecidi erexisti me, cum steti tenuisti, errabam cum duxisti me, cum veni suscepisti me. Haec omnia fecisti mihi domine deus meus et multa alia de quibus dulce erit mihi semper cogitare, semper loqui, semper gratias agere, ut te laudem et amem pro omnibus beneficiis tuis domine deus meus. Ecce haec sunt anima mea arrae tuae. Et tamen tua sponsi tui cognosce sua illi te intactam, sua impollutam, sua integram, sua castam, sua incontaminatam. Sed olim meretrix fuisti, iam virgo facta es, quia amor illius qui corruptis integritatem reddere et integris castitatem conservare semper aut recogita quanta tecum fecerit mira et inde perpende quantum ab ipso diligeris, ut eum beneficia numquam tibi defuisse cognoscas.

Haec fateor amor ille singularis, deus munerum, haec pulchrorum munificum bonum quod aeque et omnibus et toti singulorum. Tamen illi magnitudinis me ut benigne suscipias quaeso.

Quid est illud dulce quod interdum recordatione aliquando me tangere solet et tam vehementer ac suaviter afficere ut iam tota quodammodo a me ipsa alienari et nescio quo abstrahi incipiam. Subito enim innovor et tota immutor et bene mihi esse incipit ultra quam dicere sufficiam. Exhilaratur conscientia, in oblivionem venit omnis praeteritorum malorum memoria. Exultat animus, clarescit intellectus, cor illuminatur, desideria iocundantur. Iam alibi nescio ubi me esse video et quasi quiddam amplexibus amoris intus teneo et nescio quid illud sit et tamen illud semper retinere et numquam perdere toto animo nisu laboro. Luctatur quodammodo delectabiliter animus meus ne recedat ab eo quod semper amplecti desiderat, et quasi in illo omnium desideriorum suorum finem invenerit summe et ineffabiliter exultat nihil amplius quaerens, nihil ultra appetens, semper sic esse volens. Numquid ipse est dilectus meus? Quaeso dic mihi ut sciam si ille est, ut si iterum advenerit obsecrem eum ne recedat sed semper maneat permaneat.

Vere ille est dilectus tuus qui visitat te, sed invisibilis venit, venit occultus, venit incomprehensibilis, ut tangat te non ut videatur, venit ad te, venit ut admoneat te, non ut comprehendatur a te, venit non ut totum infundat se sed ut gustandum

c. 2
in sing.

probat se non ut probat desiderium sed
ut tractat affectum provincias quasdam
porrigit ... dilectionis sue non plenitudine
infundit perfectionis societate et hoc maxime
ad arram desponsationis hic pertinet
quia qui infusos sed advidendum et
perpetuo possidendum dabit nunc aliquid
ut quod dulce sit agnoscas sed ad-
gustandum probet. Unde et ut intimi
dulcitatem eius consoleris ipsi eius
minime ne deficias incessanter vero sicias
Quero anima mea multa iam dixi
post hec omnia unum agnosce unum
dilige unum sequere unum apprehende
unum posside unum
Hec opto hec desidero hec totis pre-
cordiis concupisco:-

Domino et patri munusculum
hoc dilectionis mee ca[rissime] vos
frater benignitate suscipite
quam me pro id devotione obtulisse
sed dictamen huius diutius orationis
inelimatum licet sermone composi-
tum tamen vere magis distinctum habet
quibus modis dare animum in scriptum
verba per compunctione accendit et
demonstratum etiam cur ille anobis
scriptum que petitionibus forma
non habent prima sine aliorum salu-
te postulatibus inter orandum presentem
de ordine quo ordine postulatis.
Scripsi autem dulcedine quanto iam
pietatis studio professus consistis
tanto liberius domum accipe et
domini impendere debetis. Et non
studio et quo affectu audiebis
sit orandum videns exterminia miseria
sit et ambis misericordia considera-
re possimus. Et inde cum efficacias
hominem ad orandi studium excita-
ret qua miseria et calamitates
tantorum malorum quibus addictus
sumus et quid in orandus ad affectum
orandi trahet qua una conditionis
sui terminus inter mala sua totaliter
exprimitur ne quo mens humana ad
orandum pigra sit huius sua
necessitate compellit et nec autem de
perda et diffidens orret illic precie
dei provocatus suis duabus illis
miseria sibi hominis et una redemptoris
oris sublevatur et gratia dei mens
humana altiora homini considera-
tionis sit addevotione incessanter
excitatur quoddam spiritualis desi-
derii impetu sursum sublevata
volat. Sed igitur ordini supra me
ditatio necessaria est ut domino
perfecta oratio esse inequat si eam
meditatio aut non vincitur

ut omo aut perdat. Nam et hii
qui mala sua considerare negli
gunt, aut nichil petendo, aut
aliud quam deberent petendo, finale per
ignoranciam fallunt, aut certe
minus quam oportet digne petendo, per de
sidiam tepescunt. Primum igitur necesse est
ut si prudenter et utiliter deum orare
volumus, iugi meditacione circum
circa spectamus et consideracione
miserie nostre discamus, quid nobis
necesse sit petere, in consideracione
nostra [illegible] quo desiderio debeamus
postulare. Cogitemus quam sit brevis
vita nostra, quam nostra lubrica. Cogitemus
quod lugentes in hanc vitam intravimus,
cum dolore perimus, cum fletu exi
turi sumus. Cogitemus quantis amaritu
dinibus admixtum sit, si quid est
dulce aut iocundum in via huius vi
te occursu suo nobis alludit, quam
fallax, quam suspectum, quam instabi
le, quam transitorium est quidquid huius
mundi amor parturit, quidquid species et
pulchritudo corporalis promittit. Aliqua sunt
mala que quotidie nobis [illegible] et per cursum
temporis. Hec occulta, alia
vero manifesta industria fallen
tur. Alia vero in hac vita nobis
cum veniunt, et a nobis cum morte
non recedunt. Alia itaque mala sunt
que corpori nobis accessunt et per cur
sum decursu temporis abeunt. Alia
aut post mortem nostram continuantur et
cum morte non evacuantur. Et quis
omnia mala vite huius enumerare
possit? Ut cum pre multitudine alia ma
la vite huius, que omnes communiter homines
experiuntur, qualia estimas sunt secre
ta pericula singulorum, quorum sibi
quisque conscius est. Si cogitare quisque
voluerit que ab ineunte etate
mala fecit, que fecit sustinuit,
et consideret ante oculos suos
preterita tempora et dies [illegible] sine co
sideret quam diligenter, quam anxie labo
res tollerent, quotiens pro amore
huius vite fructus desudavit, quo
ciens in laboriosis conatibus fal
lacia [illegible] invenit, et post
longos discursus requiem non in
venerit, acceptus sit, cognosceret
quid desperata vita possit. Cum autem
vite huius erumpnas consideraverit,
eciam que sit patrie celestis suavi
tas, atque dulcedo, attendat, et
perpendat quid inveniet, quid per
diderit, ubi iaceat, unde ceciderit,
et contra intelligit quanti sibi in
hoc exilio lugendum sit. Hinc
enim Salomon dicit: Qui addit scien
ciam, addit dolorem. Quia quan
to magis homo mala sua intel

ligit, tanto amplius suspirat et
gemit. Postremo super est ut imme
moria malorum nostrorum eciam miseri
cordie recordemur, quia fiducialius
deprecamur eius misericordiam, cuius primus
si que admonicio [illegible] in misera
sic cogitamus. Recolamus [illegible]
nam bona que tribuit, et quam impeccabiles
semper consolatores clementer exspectavit,
sicut unicuique peccatis unus quo minus unum se-
vinci potuit, oblitos sui deus ad
monuit, aversos ad se revocavit, venien
tes ad se benigne suscepit, penitenti
bus indulsit, proficientes custodivit,
stantes tenuit, lapsos erexit, malas
delectaciones in amaritudines commu
tavit. Et rursum salubri amari
tati consolaciones suas tribuit. Post
modum aut tribulacione purgavit, quan
dam et paternam pietatem restituit, quod
nec paternalis unquam defuit, ut col
ligeret nos insolentes ut custodiret et [illegible]
huius meditacionibus cum oracionis effe
ctum suum operari, ut in primis fortassis
nec tepidus ad oracionem venit. Medita
cio namque assidua scienciam parit,
sciencia vero pravam ignoranciam pellit et com
punctionem parit, compunctio namque prava
desidia fugat et devocionem parit.
Devocio vero oracionem perficit. Sciencia est qua
homo ad agnicionem sui illuminatur.
Compunctio est quando ex consideracione
malorum suorum cor in ipso dolore
tangitur. Devocio est pius et humilis
affectus in deum, qui ex compunctione generatur,
cum ex magnitudine
malorum suorum timens et diffidens
de propriis viribus ad deum se convertit
et tanto ardencius profundius eius
expectat auxilium quanto sibi nichil contra
deum relictum esse videt, in quo confidere
possit. Devocio igitur est conversio in deum
pio et humili affectu. Humilis enim est
ex consciencia sue infirmitatis, pius
est ex consideracione divine clemen
cie. Sicut intus ergo virtutes principa
les sunt, fides, spes et caritas.
Et ideo cum homo per devocionem se
ad deum convertit, intus credit se
adeo salvari posse, et sperat cum
misereri velle. Postremo nisi cum
plus quam mala sua diligeret, nequaquam
ad illum fugiens refugium sibi in
ipso eligeret. Credit ergo, sperat, et diligit.
Credit potenciam, sperat misericordiam, amat
custodiam. Nichil ergo aliud est oracio
quam mentis devocio, id est conversio

in deum primo consimiliter affectus fide spe
et caritate sublimiora secundum quod multis modis
mens per devotionem attenditur et rursus
ipsa devotio mentis variis modis provehitur
debemus aliquas singulatim orationis
species distinguere ut aptius valeamus
intueri eius in dictamine. Tres sunt species
orationis Supplicatio postulatio insinuatio.
Supplicatio est sine determinatione peti-
tionis humilis devota precatio. Postulatio
est determinate petitionem iuxta narratio-
nem insinuatio est sine petitione per verba
narrationem voluntatis facta supplicatio.
Eius autem triplex supplicationum Captatio
Exoratio pura oratio. Captatio est que
cum procemium ad preparandum et inclina-
dum animum auditoris quibus modis
facimus. Primo cum aliquid dicimus quod per-
tinet vel tam nostram commendet sine iu-
tum sine infinitatem sine aliquid
aliud emendando quod admiraris causa
vel persona commendanda valeat apud
eum cui nostram petitionem offerimus.
Secundus modus captationis est cum aliquid
in laudem eius proferimus que oratio
prope aput animum nostrum etiam cum et ac-
ceptabilem de significationis ut ma-
ioritate intissimam eius dilectionem
nostram. Tercius modus captationis est
quando aliquid dicimus per quod aput ani-
mum auditoris tam adversarii nostri
sine persona deprimitur ut odio po-
tius quam amore digna. Supplica-
tionis frequentissime divinis scripture
utitur ut solet. Licet cum agimus ubi-
cumque laudes dei canimus ubicumque
infirmitatem nostram ubicumque malicia
adversariorum nostrorum recitamus et
omne quicquid dei auribus digni-
me necessitati congruum cum peti-
tionis pluralitatem eloquium.
Exoratio est quod fieri solet post factam
postulationem cum auditorem nec
petitio nostra aput eum in oblivionem
veniat quadam ut ita dicam in-
portunitate atque instancia frequenter
inculcare facimus que inconveniens licet
modis reputari videtur videlicet cum
aliquid vel de persona eius vel de per-
sona vel de certa aliqua statu dicimus
vel nobis vel etiam nostram vel pe-
titionem in eius animo renovemus.
Hoc genus supplicandi quod aput
homines ineptum videtur tam aput
deum gratum atque laudabile est. Pura
oratio est cum ex abundancia devotionis
mens ita attenditur et ut cum se ad
deum postulaturi converterit pre amoris

eius magnitudine etiam petitionis
sue obliviscatur et dum amore eius
que videt perfrui vehementer concupi-
scit totamque iam illi vacare desi-
derat cuius causa pro quo venit quamlibet
post ponat Hoc genus orandi
uniforme est et quamquam precatis omnibus
videtur tamen aput deum precatis
omnibus proximus sed in tribus tria sup-
plicationum genera insinuari locum
captatio medium exoratio supremum
et excellentissimum pura oratio
obtinet. Quia captatio timorem
exoratio fiduciam pura oratio perfectum
amorem sequitur. Sciendum est etiam quod
supplicatio fit aliquando per sola nomina
sicut est illud Virtus mea refugium
meum susceptor meus et liberator
meus deus meus adiutor meus.
Aliquando per sola verba sicut est illud
respice in me et miserere mei attende
et fit aliquando pronomina et verba simul
sicut est illud Verba mea auribus
percipe domine intellige clamorem meum intende
voci orationis mee rex meus et deus meus. Sed
illud genus supplicationis quod
per sola nomina fit quo magis
est foris significatione imperfectum
tanto intus est habundancia di-
lectionis plenius affectus cum hoc
proximum habet quod quanto magis maior
inter est tanto minus foris per vocem
explicari potest. Illud vero genus
supplicationis quod per sola verba ex-
primitur minorem quidem isto de-
votionem indicat maiorem autem
illo quod nominibus et simul verbis ple-
na videlicet significatione pronunciatur.
Illud vero quod solis nominibus fit ad
puram orationem pertinere videtur. Quod
solis verbis ad exorationem quod
nominibus simul et verbis ad captatio-
nem. Sicut ut pura oratio magis
in dilectione consistat et appropinquet
deo prevenerat etiam et efficacius
obtineat. Postulatio est determinate
petitionis in certa narratio sicut
est illud Cor mundum crea in me deus
et spiritum rectum innova in visceribus meis. Hiis tribus
modis fit obsecrando rogando
supplicando postulando. Obsecratio
est quam vehemencior necessitas
devotiores quidem precibus insistere
cogit. In mediocribus causis
rogamus in minimis supplicando
postulamus. Sicut igitur sunt tria
dictis supra quia excellentissimum
est obsecratio medium rogare
minimum est supplicando postulare.

Insinuacio est sine peticione prola
cionis voluntatis sue significacio
hec quoque tribus modis fit scilicet timo
re, fiducia, contemptu. Timore fit
quando vel tam magna est quam agimus
vel magis preciosa est quam rogamus
sicut est illud: Domine si fuisses hic
frater meus non fuisset mortuus. Rogare
enim nolunt ut fratrem suum dominus a
mortuis suscitaret. Sed quia pre
magnitudine cause et preeminen
tia persone eius non timuit insi
nuare potius quam postulare eloquitur
Domine inquit si fuisses hic frater meus
non fuisset mortuus dixit. Unde
voluntatis intelligeret sed temeritatis
non reprehenderet ut non vel exau
diret ~~voluntatem~~ sine repulse no
tate obprobrium. ~~Fiducia fit in~~
~~sinuacio~~ vel exaudita voluntatis
sine consequeretur effectum. Fiducia
fit insinuacio quando vel de facilita
te cause vel de benivolencia per
sone confidimus et de fidelita
tem patenter exprimere neglige
rimus quia nos obtinere posse cre
dimus in insinuacione. Sicut est
illud quod in nupciis deficiente
vino dixit mater: Vinum non habent.
Non dixit peto ut de eo potius
vinum creando aut [illegible]
supplicans. Sed hec materne reveren
tie privilegium deberi confestim agnovit
ut quod quid vel in intencione velle
se significaret pati a filio
repulsam non debuisset. Et si quidem
instantie fuerat si tale aliquid alicui
petivisset quod ille facere posset et in
[illegible] quam alicui suspectum esse vide
batur aut quodammodo iuste
reprehenderetur. Quia alicui non quam
non deberet obedienciam in miraculo
exigebat. Et dicit ei: Quid mihi et tibi est
mulier? Amicicule enim facere
dei virtus est non hominis, et ideo cu
[illegible] homo in carne requirit.
Idem non quam homo sed quam deus inde
non [illegible] transitum
Maria apostolo enim non quam mater
exigere a filio sed quam mulier si necesse
se fuisset miraculum humiliter postu
lare debebat. Ideo contemptu
fit insinuacio quando vel tam vilis
est vel preciosa [illegible] que rogatur
que omnino ab oratione divina excludi
tur. Apud homines autem maiori
me potentes et superbos magno
studio excercet sicut in superioribus
ordinibus, ita quoque in his tribus
dictam invenire possumus insinuacionem
enim confidencia [illegible] conveniunt ex

timore insipientibus. Ex contemptu
malis. Defunt reliqua que de ora
tione tractare proposuimus attendendum
est quosdam sicut inde movere solet
qui in orationibus suis tamen [illegible] sine
[illegible] sine paliorum salutem petere
nolumus illos etiam nunquam [illegible]
qui vel peticionis verba non [illegible]
vel admixtam peticionem non [illegible]
[illegible] solemus et de aliis [illegible]
quas in orationibus frequentamus [illegible]
absurditate [illegible] tamen [illegible]
sunt vel ut [illegible] orandi non habent
vel illi quam nobis agimus cause non co
cordant. Quid enim aut prodest in
oratione illa verba dicere quibus in veni
unt vel nichil vel aliud quam nunc
est adeo postulare. Non orat sed sub
sanat potius ad irrisionem provocat
deum qui cum in conspectu eius quam
postulaturus venit subito se ad
alia que vel ad rem vident pertinere
replicando convertit. Et cum in quantum
deum pro indulgencia peccatorum morum
deprecari volumus. Quid nobis adhuc
prodest ubi aliquis firmiter [illegible]
tes et attendite [illegible] vel alium
[illegible] decantamus. Nonne
ridiculum est ut talia canentes
orationem credamus. Istud fortasse aliquis
qui dicat et opponat nichil vali
tatis ex quociens talia in nostris orationibus
admiscemus. Sed quisquis orationibus
[illegible] diligenter [illegible]
istarum orationibus dicta valeat [illegible]
distinet nam hoc genus orandi
sepe ad impetrandum invenitur
efficacius quam illud etiam magis mani
feste peticionibus in eorum oraciones
applicamus. Licet hoc exprimere
de his que superius memorata
sunt satis evidenter intelligi possit
si tamen hic specialiter decuerit quod ita
simplicibus nobis pateat. Nam ut est
quam oramus homines et quam oramus
deum quia hominis voluntatem nostram scire
non potest nisi ab alio doctus fuerit
deus autem scit antequam petatur quod
nobis necesse sit. Homo igitur
qui rogatur per narracionem nostram
edocetur ut sciat quid velimus
per supplicacionem mentem pulsatur
ut donari quod petimus. Sed hoc quod
ad deum sit oratione narracio necessaria
non est nisi forte homo ad
hoc narret ut ipse sua peticione
melius intelligat ut ~~per consideracionem peticionis~~ per narracionem
sua admonitus quid petat consideret

et per considerationem petitionis sue exci-
tatius devotionis orent. Sane quantum
ad deum pertinet sola supplicatio suf-
ficit quia ut diximus deus non necesse
habet doceri ut sciat sed supplicando
ut ament. Sed nullo alio modo tam
deus ad annuendum flectitur quam si
petentes cum toto devotionis affectu
ad ipsum convertantur. Verumtamen quia
verba sunt orantis absurda non
sunt verum tamen adhuc competenter proferri
possunt ut vel orantis affectum ad amo-
rem dei excitent vel quod amplius est
si iam amore eius flagrant excita-
tiorem devotionem reddant aut ut deum
occulta nostra quasi nescientem doceant
sed nos ad ipsum intimum nostrum desiderium
foris loquentes expressius nobis verbis am-
plius ad amorem inflamemur.
Sola igitur cordis devotio quantum ad
deum sufficere poterat nisi ad hoc et
iam in voce formaretur. Ideo ut mentem
orantis ad maiorem devotionem acce(n)-
dat. Verumtamen sicut diximus si petitioni
iusta narratio est non deus docetur
sed orans admonetur considerare quod
petat ut devotius oret. Ideo non sola
supplicatio est qua devotione animum
inflamat. Neque igitur ut illa ab
orationibus nostris verba excludantur. Deinde
quere si inter petitiones nostre non
explicant utilius cum affectum animi
ad amorem dei et devotionem pietatis
inflamant sed quia diversis modis huma-
nus affectus ad amorem provocatur
dei libet ut ipsos singillatim modos
distinguere et distinctos per exempla
delucidare. Sed sciendum prius quod fere
hic omne genus orandi quod quibusdam
ab orationis prius usu excludendum
videtur ad captationem pertinet. Quam
videt captationem quam uti supernis
qui speciem supplicationis admittant quia
sunt quidam loquentium consue-
tudinem non solum supplicando sed
etiam postulando et sermonando cap-
tare solent in captigere aut bene-
volentiam auditoris comparat. Quod
tribus modis fit. Primo quia aliquid
de nostra miseria commemoramus vel
etiam quia aliquid quod ad depressionem
adversariorum nostrorum spectat in me-
dium adducimus dicamus et illas
spirituales omnis quantis quorundam
opinio ad orationis usum non esse et
assumendas existimat. Ideo non abs re
dubie convenienter posse uti nota
petimus nostram ab diabolicis vexa-

tari quia in nobis affectum pie de-
votionis excitant et cor nostrum vel
narrando laudem dei ad eius
honorem provocant vel nostram mise-
riam commemorando ante conspectum
eius nos humiliat vel malitiam
adversariorum nostrorum exaggerando
et utilem nobis sollicitudinem
et fiduciam coram ipso amplexare
praestant laudem dei in potentia
et bonitate eius recognoscimus
miseriam nostram in hoc quod fragiles
et peccatores sumus malitiam adver-
sariorum nostrorum quia et ad decipien-
dum sunt astuti et ad opprimendum impii
sunt. Cum igitur laudem dei in bonitate
eius et potentia sive miseri-
am in infirmitate et culpa
nostra sive malitiam adversariorum
nostrorum in tyrannide et astutia ad
excitationem mentis et augmentum boni
devotionis orantes commemoremus
nihil ineptum facimus. Et quia affectum
quem ipsa in nobis verba excitant
verbis orantes sumus ut cum
brevius … complectar quotiens-
cumque laudem dei narramus quae-
cumque sint verba quantumcumque prolixa
quibus ipsis omnibus cum intus cor
[illegible] nostrum nisi hoc unum loquitur quod
cum et admirabilis amat tamen
deo admiratur humili. Quam diversa
rerum eo orantes agimus quae-
cumque sint verba quecumque prolixa
quibus ipsis omnibus cor nostrum dicit
nisi hoc unum quod confitemur nos
nostram eius querere et eo omnem
fiduciam nostram tollere. Verumtamen
devotio quanto humilitati est propior
tanto magis deo est accepta. Est
cum adversariorum nostrorum malitiam
in orationibus nostris totam deo accu-
samus qualiacumque verba sunt quantum-
cumque prolixa quid tamen aliud per
verba quam iustum iudicium dei ad
nostram liberationem exposcimus ut
eripiat nos ab illis quorum
tyrannide opprimimur et malitiam
nostram iuste adversum et quam
ultionem eorum invocamus ad
iudicium causae nostrae divino arbi-
trio liberenter relinquimus. Unde
est quod per hanc humilitatem et devotionem
nostre a deo impetrare non debe-
ant … quocumque tamen ordine
vel psalmos ut alias quaecumque
scripturas dictant diligenter
consideret cum affectu sumant

et adiutorem affectum toto nisu cor suum exci
tet ad quem id quod loquitur magis
pertinere videt. Quia si verborum que
loquitur affectum sumit ex affectu magis
melius verborum virtutem cognoscit
et intelligentiam capiet et verborum
intelligentiam in maiorem devo
tionis affectum accendet. Quantum autem
affectus cordis hominis deo placeat
hystoria nobis et vobis consue
tudo quorumdam in eo sua quadam
tum vitiis imitatione demonstrat.
Certe videmus adulatores quando
se erga illos a quibus aliquid
expectant devotos simulant, supervenientibus
precedentibus obviant, in turba con
stitutos [illegible] salutationibus
honorant, transire volentibus viam
preparant, aliis locum dare iubent,
domos advenire proclamant, [illegible]
dines in medio constituunt, pulvina
ria sternunt, pedibus provolvuntur,
ab antiquis historiis magnalia
priorum replicant, et si in eis non
inveniunt quod laudent, [illegible] ficta
ad eorum laudem torquent. Se devo
tos se fideles non solum dicunt sed
iurant, et qui verum volunt hoc omni
laborant studio videri, et numquam
putant iuste reprehendi possent
si essent quod non sunt sed esse fingunt.
Si hec mali credunt tales esse
tur tanto opere tales videri stu
dent, immo nisi tales esse quales
se esse fingunt et non sint laudabi
les essent nec ob aliam causam
eorum presencia ab hominibus sepe re
pellitur nisi quia tales non esse
quales se esse fingunt esse sciuntur.
Si vero illi iuste in suis precibus
repelluntur, [illegible] tales non
esse quales se esse fingunt
et nos [illegible] quod petimus adeo
prope quales illi se simulant
tales studeamus in veritate deo
nos exhibere ostendamus [illegible]
nobis [illegible] non in ergo deum
affectum devotionis et non solum oste
damus sed quod ostendimus habea
mus, si solum ostendimus non veri
indicamus sed adulationes sumus
et quia deum [illegible] decipere
non possumus nos ipsos potius
decipiamus. Oportet sicut adula
tores simulatam devotionem ho
res offerunt ut per ea illorum que
desiderant gratiam comparare volunt
sic et nos precibus nostris [illegible]
faciem dei [illegible] obtinere

quod petimus non simulatam devoti
onem sed veram claritatem offeramus.
Si fitemus autem eos [illegible] potentiam
magnificemus deum nostrum indigentiam
in [illegible] eius laudemus, eorum po
tentiam magnificemus, pietatem
admiremur, superbiam extollamus,
generositatem [illegible] [illegible]
sicut narremus ei miseriam nostram
indicemus ei necessitatem nostram re
velemus et infirmitatem nostram confi
teamur ei culpam nostram dicamus
et [illegible] aliud non esse per quem
possimus [illegible] per quem liberari
Et ostendamus ei adversariorum nostrorum
demonum superbiam hominum maliciam
crudelitatem iniquitatem tyranni
dem quod ei adversantur qui nos persequun
tur quod nobis hostes sunt qui ei
contradicant quod odimus que odit
quod diligimus que diligit [illegible]
nos per eum odia [illegible]
eius [illegible] qui [illegible] patrem
cor [illegible] cum [illegible]
ad captationem faciendam congruit
sive ipsa captatio per supplicationem
sive postulationem sive persuasionem
fiat aliene ab orationibus usu
habitu non sint, quia licet ali
que illarum narrationes petitiones
non habeant, sunt tamen omnes affectus
virtute quos in nobis accendunt
per quos orantes citius quod petunt
petitionem impetrant. Cum ergo manifestus
[illegible] pietatis [illegible] omnibus [illegible]
orandi [illegible] aliquid exemplis
et exemplis demonstremus, ut
quia omnes enumerare non possumus
infiniti enim sunt affectus quod [illegible] in
omnibus laudabile sit et ideo ac
ceptum. Ex quibusdam trahamus.
1 Est affectus dilectionis cum forte nobis
[illegible] videns [illegible] id quod [illegible]
subito amoris igne corripit. Est
2 affectus admirationis cum aliquid
novum et admirabile contemplans
3 in stuporem exstasim. Est affectus
congratulationis cum aliquid accepta
bile et beneplacitum videns quadam
4 hilaritate perfundit. Est affectus
humilitatis qui ex consideratione in
firmitatis sive abiectionis sua [illegible]
5 te comprimit. Est affectus misericordie
qui ex consideratione malorum suo
6 vel quodalius [illegible] instillat.
Est affectus timoris qui ex conside
ratione [illegible] pene [illegible]
7 tat. Est affectus indignationis qui
in odium adversariorum iniquitatis [illegible]
ipsa eorum magnitudine inflammat.
8 Est affectus zeli qui ex amore iusti

ad desiderium ulcionis accenditur. Est g
affectus bone presumpcionis, qua quis nova
aliqua et singulari fiducia ad [illegible]
dicandum plus solito quasi [illegible]
nimmeat. De istis affectibus pri-
mi tres ad illud per primum genus spi-
ritualium pertinent in quo fit laudacio
quia scilicet ex commemoracione beneficiorum
surgit affectus dilectionis, ex com-
memoracione potencie et fortitudinis
surgit affectus congratulacionis. Ex
commemoracione aut aliarum presen-
cium et futurarum felicitatum surgit affectus
congratulacionis. Tres sequentes ad illud
genus pertinent in quo fit commemoracio
felicitatis et miserie, quia videlicet affectus
humilitatis surgit. Ex commemoracione
sue infirmitatis affectus doloris surgit
ex commemoracione malorum. Similiter
ut ex recordacione peccatorum affectus ti-
moris. Ex impressione futurorum. Tres
ultimi affectus ibi inchoatis spiritualis
generi congruunt in quo fit invocacio
et attestacio in adversarios videlicet
contra nequiciam illorum indignacio
contra iniuriam zelus. Spiritum mili-
tiam maior de dei [illegible] presumpcio ex
singularis. Sicut sunt ex affectu dilectionis
canit: Diligam te domine. Ex affectu
admiracionis canit: Domine dominus noster. Ex
affectu congratulacionis canit: [illegible]
omnes gentes. Et in hiis omnibus
est laudacio. Ex affectu humilitatis
canit: [illegible] domine. Ex affectu
doloris canit: [illegible] domine
[illegible]. Ex affectu timoris canit:
Domine ne in furore. Et in hiis
omnibus est mixta querela. [illegible]
Ex affectu indignacionis canit: Quid
gloriaris in malicia. Ex affectu zeli
canit: Deus ulcionum dominus libere. Ex
affectu bone presumpcionis canit: Iudi-
ca me domine. Secundum autem hanc
varietatem in omnibus psalmis non est ut per
totam seriem unius affectus extenditur
sed per alternacionem affectum transit in alium
sicut quidam metres [illegible] mos
esse solent. Hec autem qualiter presigni-
tos psalmos [illegible] posset ex-
planare pluriori operis [illegible]
[illegible] in hoc malicie
[illegible] cogitare cepi
quanta sit felicitas esse cum deo quanta
item sit miseria vivere in hoc seculo
[illegible] calamitatibus [illegible]
in mundo. Et [illegible] meditacione
mea subito amore celestis patrie
attactus [illegible] affectu [illegible] inhiet
verba [illegible] qui non
abiit [illegible] psalmi tota seriem
[illegible] compunctionis [illegible]

ingrimus quid aliud nisi hoc ubique
dicentem [illegible] nimis felices qui
numquam ab eo recesserunt felices qui
[illegible] cum deo permanserunt felices qui
in eius absencia felices et devo-
ti persisterunt [illegible] felices et mi-
seri illi sunt qui ab illo se elongaverunt
sunt et cum [illegible] penitencie noluerunt
vel qui post [illegible] non redierunt
gravis illi quantum presenti confusio [illegible]
quantum [illegible] aut quantum
[illegible] elongare nolo quantum
longe sim redire cupio [illegible]
[illegible] ab illo [illegible]
numquam recedam [illegible]
[illegible] affectus igitur iste dilectionis
est surgens ex laudacione. Iterum
altius cogitavi mecum quanta esset
potencia dei ad [illegible] admi-
rari cepi vesaniam hominum quia mor-
tales sunt et [illegible] eius
non [illegible] obviare. Exultat
igitur admiracione compulsus
sum exclamare [illegible]
[illegible] et admiracio iuxta
indignacionem quia vesania admi-
[illegible] presumpcioni [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et in terris de dei
[illegible]
[illegible] molestiarum cum
quadam indignacione [illegible]
[illegible] et est summa tocius psalmi
ad hoc [illegible] potenciam
[illegible] insolencias et adversita-
tes [illegible] temperamus et tuto nos
adversarius [illegible] fortiores quanto
[illegible] sumus [illegible]
illorum interitum [illegible] non
attendamus dei magnificencia
contra eorum superbia [illegible]
[illegible] cum [illegible] reverencia
animum [illegible] ad obsequium illius
subiciamus [illegible] super nos admira-
tes eius potenciam infra nos
despicientes eorum insolenciam.
Hic est affectus admiracionis in-
dignacioni mixtus ex laudacione
surgens sequitur psalmi series
[illegible] affectum [illegible]
[illegible] in affectum transit [illegible]
[illegible] constitutus [illegible]
[illegible] consideravi [illegible]
[illegible] quodammodo
[illegible] ex affectu
doloris [illegible] domine
quid multiplicati sunt qui tribulant

me mala insurgit ad usum me
Fursum cz compassu doloris massam
bone presumptionis reuertes ergo
Tu aut domine susceptor meus es
&c ut z merentium confidencia retine
ne confidencia presumcionis castige
Et quis omnes uirtutes possibiliores
Omnes illas igitur compunctiones
storum affectuum emittat loquendo
potest quibus modis in ordine at
tendit. congruissimum deo sacrificium
in ara cordis adolet. &c

Explicit hugo de uirtute orandi :-

Incipit hugo de honestate mor

rimo considerare debes ad

quid uenis & propter quid propter quid
eciam uenisti nisi propter deum ut ipse
fieret merces laboris tui in uita e-
terna Bestia ad similitudinem dei. tu ipse ser-
uire debes omnis creatura eius. quia nil
habet nisi ab ipso. Omnia et similiter creatura
propterea se nullo magis homo qui
non solum creauit set etiam secundum intellectum
decorauit. Omnium dominum constituit
Scilicet obtulit nam eius assumpsit
verbo & cetero spiritum construxit. sanguine
suo redemit spiritum suum ei infudit.
omnia eius habent sed minimuli filiis sui
et hereditate eterna et dignitate disposi-
tionis Ergo quantum ei teneris sine
precio creaturis suis & dilige eum
super omnia quia nos prioribus nudi
amauit. De obediencia sine fibi tec.

Obediencia

Et quia non confido te ipsum ut
presumas te scire quid domino
velit Do committe te superiori
tuo ut ipse regat te in via dei
Et non licet tibi unicum preuelle tuo
sed proprio tuo ductori in te inbz
illud sancta inc dicis & tamen re
quod ipse prohibet. Insipiens quod ad-
huc uidetur acciones patitur
de sinat dicta quia meditatur
suis ipse. Desi iste plene et
sanari desiderat ita tamen ut
dicas ut ~~desideras~~ facias quod
magister tuus nolle presumas
Iam enim dedisti ei propter regnum ce-
lorum propter deum nam non es tuus
sed suus. Nichil licet tibi agere de te
sed eius voluntate. Ipse est dominus tue
voluntatis contentio rei aliene
inuito domino furtum est fur aut
in celum non intrauit Ipse est vero co-
ram te vicarius dei super nos.

Ideo debemus eos obedire sicut domino non
sicut hominibus quia non propter nos sed propter
deum subiciamus nos eis Ideo si non
audeat tibi imperare nisi quod tibi
placet tunc non obedis ei sed potius
ipse tibi & tunc est discipulus super magistrum
& sumus maior domino suo Tale te
exhibeas ut libere te iubeat facere
& dimittere quod quid videbitur ei expe
dire ~~fratrem tuum indica~~

Habe pacem cum fratribus tuis semper
non detrahe eis nec audeas
eos libenter detrahere quia apostolus hor
tatur dicens prout ut contra cham propter uin
vendam patris nudi maledictionem et in hoc maledictorem
acquisiuit non acrius podes cor excessu
ignoscere eis qui hominibus est in multis
cum non potest negligere vitari Et sepe quod
de aliis reprehendimus ex nimio vicio magis
est quam ex culpa eorum quia sepe quod animo
bono factum est non intelligimus nitetur
eius pro malo accipimus ut iudicamus
Bona eos de corde tuo & non spernas ne-
forte a deo spernas tamen ivitas genit
Crede quod deus inspirauit eos quod quod iubet
te facere propter vtilitate anime tue ordinationes
& constituciones eorum non fastidias quia
non sunt ita facte hoc tu nescias omnes causas
Cum ambulat contra illos simpliciter ambulat
consideret & tales non noceret sed prosunt ad
maius meritum Seruus sunus dei debes sic
intende regula ut mandatum vel ne-
statuta hominum non careat eum contra aliquo
quia ipse debes scripturam autem ita ut eum
si non tenet illud statutum tum cauet
sibi ab eo quod non est expediens cum talia
ei statuta tum exprimit excessus eorum
qui metas discipline transgrediuntur lex
enim propter preuaricatores posita est. Confitere

Consuesce quod oportet mane surge
est pars ante matutinas vigilie ut
spiritus tuus digniter ad deum in orone
ut precia magis sobrius sis & de
uotus in sinceritate dei & laudibus ipsius
Et in vigilias suis cogitaciones
abice quibus te dicas vel eos occupare
Et prouincias cogitacionis tunc tamen offi-
cia in orone vel aliqua meditatione bona
vel lectione exerce vel huius flexione domini
aliquo affectum deuocionis concipias et
calescat ex hoc spiritus tuus ut te dre-
ctior sis deuocior & expediencior

In diuino officio. De diuino officio
officio non sis piger & fastidiosus
sed rege corpus tuum & spiritum suum re-
uerenter & alacriter psalle domino cum
angelis qui ibi presentes assistunt. Respice
& ubi in talia pretii detestare vbi
cum ocius domine maiestatis in metu
& reuerencia debes assistere ubi pro dec

integre et districte persolvas. Non
libenter discurras per chorum, nec aliorum fratrum
horas excutias nisi necessitas magna compel-
lat. Cum igitur dicitur officium, stude
ut ad aliquam devocionem excites te ipsum.
Ideo cum tibi desideres fieri de divino
officio quam non fieri aut ad devocionem
excitari, et ita quasi frigidus et dis-
solutus post intraveris, stude de ipso
animo cogitaciones vanas abicere
et intende horis quas psallentes, alioquin
tumultus earum vix poteris evadere. Post
officium etiam stude te custodire devocionem
quam concepisti, consuetudinem ne statim effundas
te ad vana. Si autem non habes devocionem
quam concepisti interius, saltem exterius
sua disciplina et morum gravitate pro-
veniens [illegible] aliorum excita. De illis
In capitulo non — Quod pertinet ad cap-
itulum, loquaris nisi valde utile
est et humile et mansuete. Culpam tuam
dic et correptus mansuete responde, nec
excuses eum qui corripuit, sed adiunge quod
refundit culpam in deum et nihilominus dicens
culpam quam dedisti in [illegible] deceptione
Si de consilio interrogatus fueris, libere
dic quod tibi videtur expedire. Si autem non
requiritur vel non recipitur consilium tuum,
non sit tibi cure, nec velis pertinaciter
sentenciam tuam defendere. Sufficiat tibi
satisfecisse conscientie tue. Incertus
non fio, cum scimus quod sint tantum
dicenda que regulam et ordinem sta-
tuta sunt; odio aliorum exhibe mansuetudinem
et utilem placando, et quod nescis non
teneas. Noli opinionem tuam sustinere,
quia opinio sepe fallit. Ille quod dixit
tibi quod tu nescis dicet. Fac si potes
et si potest, non est tibi nec tu pluries po-
tes eum ibi, teste non habes [illegible]
[illegible] per accusationibus tuis. Si tu
dic humiliter culpa tua si vis scire,
vel penam habes non vana aliqua causa
et maior confusio si peccatum excusas,
quam si humiliter confitearis. Si vero grave
sit et nec vana maxime quod prius alios
scandalizaveris, si humiliter poteris li-
benter et audienda audias eos
parcas illis et mansuetudinem quam non
fuit tibi in consciencie [illegible] accusacioni scribes
eum deo non sit timere confusionem coram
hominibus ubi conscientia non accusat coram
deo, sed superioribus per parvum conqueri, et
deus volet sustinere. Cap. de conversatione
Conspectui utrique a superioribus
tempore de templo sive extra

quod statim flexis genibus culpam dicas
humiliter. Lex est lex atque ab antiquis
patribus tradita. Unde et tu dede stude
ut quod ordo antiquus superioribus est
traditus, ita et tu tradas posteris
tuis quantum vite est in verbo et exemplo,
eum aliquid ex te relinquit aliis bo-
num malum per exemplum et imitato-
rum scientia sive deprimo sive
supplicio. Cap. de mensa. De ipsis te habeas.
In mensa non sit oculus tuus
girovagus nec respicias hinc
inde, ut videas quid collatera-
lis tuus habeat, quomodo se habeat; tibi
soli et deo attende et intentus esto lectioni
[illegible] et disciplina et silencio
comede, non tamen in appetitu gule, qui
non possis saturari nec effundas
te totum super tabulam, sed teneas te
melius, nec avide quasi furtive devores
quam placuerit. Si tibi fercula apponuntur,
sufficiat tibi in mensa et pro velis
petere, pati potius quam supplicare.
Dare mihi pro habere [illegible] quod tibi
apponitur non indiges; si aliquid est
defectus de condimento vel sale vel
cocturna, si cogita quam multos
in latere tuo vilioribus sunt contenti et
paucioribus quam tu. Abicias de mensa
comedendi superfluitate de ista regula
dicitur, nisi ut vix stetit duo mediocres
teneas, ne ita parum sumas
ut vires deficiant et labori sufficias,
vel ne nimium ut per cibum oratione
non possis vel lectione vel aliquo opere
ad virtutem operam, ut ista propria
experiencia melior est magistra.
Paupertas liber sufficiens
Amplius amator esto paupertatis, placeant
tibi vilia quibus et in paupertate
ornata, amplectere in habitu vestis
vilibus et [illegible] et calciamentis
quam humiles gestant pauperes Christi
bene quam sunt vestiti. Quod pauperes
tamen sunt et audire aliquid
quando de te pro aliquo defectu tuo
de habitu vel potu vel de vestitu tuo
vilis esto, reputa te indignum, hoc
quod hec qui deficit exterior debet
de anima; tua intus et contra
exterior humilitatis inopia gaudeat
interius. Cap. de dormitorio
In dormitorio esto quietus, ne
per te aliquis aliquo inquietetur.

Quotienscumque evigilamus statim
occurrat memoria dei cum gratiarum actione
quia ipse vigilat super nos qui dormimus
ut custodiat nos. Quia non debes dor-
mire nisi pro necessitate intende deo orando
vel meditando etiam inhiat dormire
sic que dormies tunc et sompnus erit
dulcior et pulchriora sompnia videbis
et evigilabis in eadem devotione ex-
surgens alacrius et facilius redibis
ad eandem devotionem in qua prius fuisti.
Et sic dormientibus non cupitum vi-
deatur quod vestes fluant et pateant
tam incaute et valde religiose
honeste ita totum obvolutum ex superno
sed pectus a latere distentis manibus
et aliis membris deponite tunc ut sit
maxime vestite iacemus ut ut [illegible]
[illegible] manus [illegible]
inde corpore et ut pati magis simus
surgere ad orationem / Vide officia dei [illegible]
de laboribus etiam / [illegible]
patres et ad alia humilitatis
officia te exhibe quia alii personaliter utiliter
contempnunt ut ligna portare domum
purgare et fratrum tunicas excutere
pedes lavare ad missam libenter am-
bulare deo similiter que habet officium
angelicum esse ipsum cum domino suo ubi
quoque devotissime sumitur et ministrantur
Melior enim ministratio multiplex est
fructus primo bonum opus actionem secundo
opus caritatis quia proximo prima moneres
de bono exemplo opus devotionis quod
astas in esse summi regis et eius col-
loquiis de oratione et ministris cum an-
gelis quibus in celis ministris famulator
etiam [illegible] et eius [illegible]
gratia prece tenetis orare pro tota
ecclesia ubique terrarum eo quod vices
omnium geris quia domino suo devotio [illegible]
cum devotissima gratiarum actione videret
ministrare quam possit ad esse etiam.
cum sanguine deo fuerit totum [illegible]
super altare quod devotio deserere ferrum
assumpsit humanam et relinquit nobis
memoriale dilectionis sue in corpore
de carnalibus reliquiis et [illegible]
Salubre est eius [illegible] ad eandem
devotionem et studio internam et [illegible]
dia sine non solo [illegible]
sed [illegible] laudibus [illegible] operis
seu cogitatione [illegible] se ad hoc studere
aptare [illegible] de quo tempore [illegible]
[illegible] sit deo maxime tamen [illegible]
cum ad [illegible] corporis [illegible]

cum devotione nos preparemus. Capitulum decimo
de confessione ad ministros confessione
Sicut ut te de culpa et sine sanguinis plus angelo
qui sciret secreta cordis tui non
addicere velamen excusationis vel
alleviationis vel implicate confiteri
ut confessor tuus non intelligat quid
notes [illegible] quid notes [illegible]
munde [illegible] confitentium [illegible]
sed alienorum non [illegible] quid [illegible]
te excusare [illegible] confessionem [illegible]
[illegible] hic dicunt et [illegible] nolo
longum tempus [illegible] longe et
affectus generalis confessionis [illegible]
potes in [illegible] confiteri
et de [illegible] exponere quod sentis
in singulis [illegible] et super hiis abs-
[illegible] postulare [illegible]
et [illegible] t [illegible]
[illegible] ab hiis quibus confitearis et te [illegible]
[illegible] capitulum
Nulla esto libenter [illegible] age de [illegible]
aliquid quod te edificet ut quod a maiore
[illegible] tamen voluntarius debes esse
ad obediendum ac si omni hora a magis-
tro iudicaretur quid debes facere libenter
[illegible] mandato obediendo [illegible] et
non tunc invite et ita et non loquaris sine
licentia ut ad alias virtutes [illegible]
[illegible] liberam [illegible] facultatem
sicut olim de Egipto [illegible] le-
gimus [illegible] si [illegible]
ad ipsa virtutes [illegible] libere
Capitulum [illegible] lege [illegible]
doctrina ut de [illegible]
[illegible] ad devotionem [illegible]
[illegible] ad studium [illegible] ut [illegible]
[illegible] et illum [illegible] de fide
ut scias discernere verum a falso bonum
a malo et remedia temptationum [illegible]
ad [illegible] non legas ad hoc ut doctor
[illegible] non [illegible] ut lege quod
non edificat quia vana [illegible] vanas
cogitationes generat et extinguit
devotionem de [illegible] capitulum
Cum multum affectes [illegible] doctor
et [illegible] confessor ut [illegible]
presumas [illegible] tempus [illegible]
[illegible] si [illegible] dignus [illegible]
[illegible] te [illegible] te [illegible]
[illegible] assumit [illegible] quod [illegible]
[illegible] indignum [illegible]
te [illegible] tibi magis [illegible]
et quod primo fructum [illegible] expediens

z ī illo tempe d. i. d. ihūs hoc ē
pceptū meū vt diligatis īuicē
sicut dilexi vos maiorē dilcōez nēō
hēt ut aīam suam qs pōat p amicis
suis z reliqua omel b. gregorij
sūpe decadē leōē habita ad pp̄m ī basili
ca sci pancracij in natali sci thoe appli. xv
Cū cuncta sac̄e eloqa diuinis ij.
plena sint pceptis qd ē qd de
dilcōe qsi de singlari madato dnus
d. hoc ē pceptū meū ut diligatis
inuicem nisi qz oē madatū de
sola dilcōe ē z oīa vnū pceptū
sunt qz qd qd pcipit in sola caritate
solidat. Ut enim multi arboris ra
mi ex vna radice pdeunt sic multe
virtutes ex vna caritate gñant. nec
hēt aliqd viditatis ramus boni opis
si nō manet in radice caritatis.
Precepta g° dnica z multa st̄ et
vnū multa p diuersitatez opis vnū
in radice dilcōis. Qualit aut ista
dilco sit tenēda ipe insinuat q
in plerisqz sac̄e sc̄ptue sentētijs z
amicos iubet iubet diligi in se z
inimicos pp̄t se. Ille n. veraciter
caritatez hēt q z amicū diligit in
deo z inimicū diligit pp̄t dm̄. Nā st̄
nō nulli q diligunt pximos sz p affectū
cognacionis z carnis quibz tn̄ in hac
dilcōe sac̄e eloqa nō ɔtradicunt.
Sed aliud ē qd sponte impendit nature
aliud qd pceptis dnicis ex caritate impendit

obediencie. Hij nimirū z pximū dili
gunt z tn̄ illa sublimia dilcōis pmia
nō assequunt qui amorē suū nō spi
ualit sz carnalit impendunt. Proinde
cū dnus dicet hoc ē pceptū meū
vt diligatis īuicē pcinus addidit
sicut dilexi vos. Ac si aptē dicat
Ad hoc amate ad qd amaui vos.
Qua in re fratres karmi solerter intuendum
ē qd antiquus hostis dū mentez nrāz
ad rez tpaliu delectacōez trahit in
firmiorē qz nos pximū excitat
qui ea ipa q diligimus auferre moli
at. Nec curat antiquus hostis hec
faciens ut terrena tollat sz ut cari
tate in nobis feriat. Nā in odio re
pente exardescimus z dū foris
inuicti ēē cupimus intus ɔmit
ferimur dū pua foris defendimus
intus maiora amittimus qz dū re
diligimus tpalez veraz amittimus dil
cōem. Ois quippe qui nrā tollit in
imicus ē. Sed si odio cepimus hēre
inimicū intus ē qd pdidimus. Cum
g° aliqd extimus a pximo patimur cont
oculum raptorem intus vigilemus
q nunqm melius vincit̄ ut cū rap
tor exterior amatur. Vna quippe
z summa ē pbacio caritatis si z ipe
diligitur q aduersatur. Hinc ē qd ipa
veritas z crucis patibulum sustinet z
tn̄ ipis suis psecutoribus affectum di
leccōis impendit dicens Pater ignosce

illis qz nesciunt quid faciunt Ecce quam mirum
si in inimicos diligat dixit. Dum vi-
uunt quam tunc in inimicos diligunt magis
cum occiditur. Cuius dilectionis sentenciam ex-
primit cum dicitur. O laudes fiat dilectio
mea sicut ut eorum suum posuit quod paulus
mori etiam pro inimicis suis veniens et
penitens se eorum paulus dicebat vt pro
fratribus nobis ondere qz cum diligendo luc-
rare de inimicis possimus etiam ipsi amici
sunt qui perierunt. Sed ecce usque ad mor-
tem meo nos perfecit vbi quo probare
possimus quod in inimicos dilligi. Sed est
quod in pace fieri ste eciam debeat vbi
claestat si persecucionis tempore mori pro
dilectione valeat. Certe quidem Johannes
cum habuerit substanciam mundi et viderit
fratrem suum necesse habere et clauserit viscera
sua ab eo quomodo caritas dei manet in
eo. Hic enim Johannes baptista ait Qui habet
duas tunicas det vnam non habenti Ecce quod
tranquillitatis tempore non dat pro deo tunicam suam
virtus quo caritatis vt in vita sit in
persecucione animam ponat pro inimicis in tranquillitate
qui omnipotenti deo propria diripit sua
impendere pro modum se. Sed vos amici
mei estis Quanta est misericordia conditoris
nostri servi digni non sumus et amici
vocamur Quanta est dignitas hominum esse
amicos dei Sed si audistis gloriam digni-
tatis audite laborem certaminis Si feceri-
tis que precipio vobis Amici mei estis si-
cut que precipio vobis faciatis Ac si aperte
dicat Gaudetis de culmine pertice
quibus laboribus veniatur ad culmen Certe
dum filii zebedei interveniente matre
quererent vt vnus ad dexteram et alius ad
sinistram sedere debuisset audierunt
potestis bibere calicem quem ego bibiturus
sum Jam locum celsitudinis quereba[n]t
ad viam eos veritas vocat per quam ad
celsitudinem peruenire Ac si dicat
Jam vos locus delectat celsitudinis, sed prius
via exerceat laboris per calicem perven-
git ad maiestatem Si mens vestra appe-
tit quod demulceat bibite quod dolet
Sic per amaritudinem pocius confectionis perveni-
tur ad gaudium salutis. Iam non dicam vos
servos sed amicos qz servus nescit quid faciat
dominus eius Vos autem dixi amicos qz
omnia quecumque audiui a patre meo nota
feci vobis Que sunt omnia que audiuit
a patre suo que nota voluit fieri servis
vt eos efficeret amicos suos, nisi interne
claritatis gaudia, nisi illa superne patrie
que mentibus cottidie nostris per aspiracionem
sui amoris imprimit Dum enim audita
super celestia amamus amata iam no-
uimus qz amor ipse noticia est. Omnia
ergo eis nota fecerat qui a terrenis desi-
deriis immutati amoris summi fa-
cibus ardebant. Istos vero amicos dei
propheta aspexerat cum dicebat Michi autem
nimis honorificati sunt amici tui deus
Dicitur enim quasi animi custos vocatur
etiam in psalmo propheta aspexerat amicos dei audi-
mus amore sepatos custodire in man-
datis celestibus voluntatem inuenitur est

e amicus dei · d · ezechi a · ni · ho · a · t · deus
et tamen si abes ptimus tuos honorificati
nos in spiritu queres / illico admiror
amicis q fortitudo e principatus eorum ecce
ecclesia dei domat carnem / spiritum roborant
demonibus imperant / virtutibus choruscant
pntia despiciunt / eterna promittunt cum voce
et moribus predicant / etiam et moriendo
diligunt / atque ad illa per tormenta pti
gunt / occidi possunt et flecti nequeunt /
amicis ergo q fortitudo e principatus eorum
iuxta ipsi passione q ceciderunt in
morte carnis videre qui sunt cul
men mentis / vere hic non est confortatus e
principatus eorum . Sed si magni fortitudo
pauci sunt . Ubi subiungit . dinumerabo eos
et super arenam multiplicabuntur . Totum in
die sicut assicite muribus plenum ce
sed pene tot q videatis non sumus / qui
veritatis testes habemus / deo ergo invinci
biles nobis super arenam multiplicati
sunt q quanti sunt a nobis comprehendi non
possunt . Vide quod quos ad hanc pervenit digni
tatem ut amicus vocetur dei se se conspi
ciat dona q percepit / sumpserit non sive
meritis tribuat / ne ad inimicitias erum
pat vere et frater . Non vos me ele
gistis sed ego vos elegi , et posui vos
ut eatis et fructum afferatis . posui ad
gratiam / plantavi ut eatis volendo et
afferatis operando . Eatis non volendo dixi
quia velle ad facere iam mente e ire
Clerus vero fructum debeat subdit
et fructus vester maneat / Omne qui

studium presentis seculi laboramus vix usque
ad mortem sufficiat / Mors autem interveniens
fructum nostri laboris abscidit / Eterna vero pro
eterna vita agitur et post mortem servatur
et tunc apparere incipit / cum laborum car
nalium fructus cepit non videri / Ibi
enim retributio inchoatur / ubi ista ter
minatur / Quos illi in ea eterna qui convivit capiunt
eius amici fructus temporales vilescunt / Illos
fructus operum q innitebantur / Illos fructus
operum qui cum mors cuncta interminat
ipsi exordium a morte sumunt . Vita qui
a morte incipiat fructus dei testatur
propheta q ait Cum dederit dilectis suis
sompnum ecce hereditas domini / Quis q in
morte dormiunt post hereditatem / sed cum
dederit dilectis suis sompnum hec est he
reditas domini / quia electi dei cum pervenerint
ad mortem tunc inveniunt hereditatem
Sequitur ut quodcumque pecieritis patrem in nomine
meo det vobis . Ecce hic dicit quodcumque pe
tieritis patrem in nomine det vobis / alibi
per eundem evangelistam dicitur Si quid pecieritis
patrem in nomine meo dabit vobis vsque modo
non petistis quicquam in nomine meo Si se
quod petit in nomine filii dabit vobis pater quod
qui peti / in nomine filii dabit vobis pater Quod
est quod paulus dominum ter rogavit et ex
audiri non meruit sed dictum est illi Suffi
cit tibi gratia mea nam virtus in infirmitate per
ficitur / Unde in eo tanti egregius predicator
filii non petiit Cum ante non dicte
sit quod petiit erat quod vere est quid petiti
erant in nomine filii dabit vobis pater / Si
aufferri a se angelum sathane petiit apostolus

in nomine filii / et tamen quod petiit non accepit
Sed forte in nomine filii ihesu christi est iesus autem sal
uator dicitur. ille in nomine saluatoris petit
qui id petit quod ad ueram salutem pertinet
alias si id quod non expediat petitur non in
nomine ihesu petitur pater. Vnde et isdem apostolis
adhuc infirmantibus dicit dominus. usque mo
do non petistis quicquam in nomine meo. Ac si
aperte dicat non petistis in nomine saluatoris
qui nescitis querere eternam salutem. Inde est
quod et paulus non exauditur quia si libera
retur a temptatione ei non prodesset ad salutem.
Ecce uidemus fratres karissimi quod multi
ad solempnitatem martiris conuenistis ge
nua flectitis pectus tunditis uoces ora
tionis ac confessionis emittitis faciem
lacrimis rigatis. Sed pensate queso peti
tiones uestras uidete si in nomine ihesu petitis
id est si gaudia eterne salutis postulatis.
In domo namque ihesu ihesum non queritis si
in eternitatis templo importune pro temporalibus
postulatis. Ecce alius in oratione querit
uxorem alius petit villam alius postu
lat uestem alius deprecatur dari
alimentum. Et quidem cum hec desunt ab omnipo
tenti deo petenda sunt. Sed meminisse
continue debemus quod ex mandato eiusdem
domini nostri redemptoris dicitur. Querite primum
regnum dei et iusticiam eius et hec omnia
adicientur uobis. Et hec itaque ab ihesu pe
tere non est errare si tamen non nimie pe
tantur. Sed adhuc quod est grauius alius
postulat mortem inimici eum quem gla
dio persequi non potest persequitur oratione et viuit
adhuc qui maledicitur et tamen is qui male
dicit iam de morte reus tenetur.

Iubet autem deus ut diligatur inimicus et
tamen rogatur deus ut occidat inimicum. Unde
quisquis ita sic orat in ipsis suis precibus
contra conditorem suum pugnat. Unde sub iude
e specie dicitur fiat oratio eius in peccatum. Oratio
quippe in peccato est illud petere quod prohibet ipse
qui petitur. Hinc ueritas dicit. Cum statis ad
orandum dimittite si quid habetis in cordibus
uestris. Cuius remissionis uirtutem apertius
ostendimus si unum testimonium ueteris testamenti
proferamus. Ecce cum iudea conditoris sui
iniusticie culpis exigentibus offendisset
a prophetis suis dominus abscondere prohibens dicit.
Ne assumas laudem et orationem pro eis. Si
moyses et samuel steterint coram me
non est anima mea ad populum istum. Quid est
quod intermissis tot patribus soli moyses
et samuel in medium deducuntur quorum
tanta obtinendi uirtus ostenditur ut
ipsi posse intercedere dicantur. Ac si aperte
dominus dicat nec illos audio quos propter minime
magnitudinem peccatoris sue uitam contempno.
Quid ergo est quod moyses et samuel ce
teris patribus preferuntur nisi quod hii duo
qui tam in cuncta sacri testamenti
serie etiam pro inimicis suis leguntur ex
orasse. Unus a populo lapidibus impe
titur et tamen pro lapidantibus dominum deprecatur.
Alter ex principatu deicitur et tamen petitus
ut exoraret fatetur dicens Absit
autem hoc peccatum in domino quod minime cessem
orare pro uobis. Si moyses et samuel
steterint coram me non est anima mea
ad populum istum. Ac si aperte dicat nec
illos modo pro uobis audio quos magne

vnus inuco ꝝ ꝑs in inuic orde sco vtq
q ne ordis e celsitudo caritatis et
tunc ꝑs q rte petit adipiscit' cu ei
cum ipi petit n' in mundo odio fuit
Sed plex ꝑ velucitate cum vicinus
ꝑ i inuic oi fud' od pad usarijs
ptem ꝑ iniuriis cor teat cunoez illz
sepe ꝝ ordez i inuic iuris fudum
ꝑ hat exp cep fudum q cari illa
ꝝ vita i inuicoꝝ ꝑpeti ꝝ tu ne evan
diam tiem Sed ty q iuste eius iudex
anetem poci q vod osideat pi inuico
n' postulat q p eo ex cari' no dat
Sed in nob i inuic fuit delicst
Sap na intulit iniuriantes inimicos p
pauts e remedia h eent si remitte
da delta no eent Vocatus ꝝ n.
in ptem nob i tā ura ꝑposit ꝝ
ipe eius de cause iudex e q advocatus
pti aut q ꝑposit odictoez i ferme d.
Dimitte nob debita nra sicut ꝝ nos dimitti
debitoribz nris eta q ꝝ ipe iudex vet
q advocatus exstitit ipe ptr ex aud q
fecit dnt q no facietes dic Dimitte
nb debita nra sicut ꝝ nos dimitti debitoribz
nris ꝝ nos met ipos h' dicedo ꝑplme
ligamus ut hat odictoez i orde i tumum
Et advocatus in ptez q ꝑposit non
reꝑgstit atqz ap se ptum dnt Vos
q i cum no e ipa oro q feci ꝑ ꝑ
q nb agendum e fcs u ne caritatis
affcm impendam fribz ulla nacz in
corde malicia maneat Cosider simpl
deus erga pxos caritate inuic ut inris

impendit i ꝑtatibz pietatez
suaz clemento q monem dimitti
te ꝝ dimitte nobis cetere ꝝ debet
nb ꝝ debes dimittas q ꝑ debes
nb ut dimittat q debes anob
Sed adhuc meus remittit ꝝ vt
imple q aud' ꝝ tu velutad
admartis tubez ꝑsistens q ad
celeste regnum evq morte pve
nent simul ꝝ vos si ꝑpio corpus
no ponimus salte cum voicamus
placa deus isto sacificio approbat
i iudicio pietatis sue victoriz pacis
ure etiame cord aspirat et pt
q vocantes remuneat uit de
ceantes inuicat ꝑ xpm vnu dmu
nrm q v. ꝝ r. deus i s. s. s. p. Ame

Alexander episcopus servus servorum dei universis christifidelibus presentes litteras inspecturis salutem et apostolicam
benedictionem. Cum ut ait apostolus omnes stabimus ante tribunal Christi recepturi prout in corpore
gesserimus sive bonum fuerit sive malum, oportet nos diem messionis extreme misericordie operibus
prevenire ac eternorum intuitu seminare in terris quod reddente domino cum multiplicato
fructu recolligere valeamus in celis, firmam spem fiduciamque tenentes quoniam qui parce seminat
parce et metet, et qui seminat in benedictionibus de benedictionibus et metet vitam eternam.
Cum itaque sicut accepimus dilecti filii magister et fratres conventus et hospitalis sancti Johannis
Jerosolimitani propter pestiferum scisma quod dum proh dolor viguit in ecclesia sancta dei, guerrarum
mortalitatum tempestates continuasque guerras angustias quas passi habuerunt
et habent cum Turchis et blasfemis nominis christiani et sic nonnulla etiam ipsi
circa capcionem constructionem et edificationem castri sancti petri quod dicti hospitalis
fratres in terra non sine magna strage et effusione sanguinis suorum et etiam diversorum
christifidelium a duobus annis citra vel circa ipsis Turchis ceperunt, ad quod de hostium manibus
fugientes christiani pauperes refugium salubrium habere noscuntur, quodque hostes ipsum per maxime
impugnant ac etiam ceperunt, nonnullis suis reparandi construxerunt ac edificarunt
sumptibus et expensis, et ad eius fortificationem constructionem et defensionem pretextu ultra
necessariis ibi expositis consumpserunt usque ad summam septuaginta milium florenorum ac exponant assidue
sintque quamplurimum pregravati ac in suis redditibus et proventibus adeo diminuti quod dictas
contra hostes catholice fidei et ad hospitalitatem fundatam ibidem et ad certa caritatis et
elemosinarum opera erroganda nisi dictarum … provideatur remedio contra hostes catholice fidei christianorum
… pauperum christianorum et … ipsorum magistri et hospitalis ac … et
gravamine … non suppetunt facultates. Nos itaque qui vicem domini sabaoth licet immeriti
universali ecclesie cultores atque custodes … divina … spirituali dispositione
totaliter deputati tot iacturis et calamitatibus fidelium piis et paterno compatientes affectu
et cupientes … de aliquali subventionis auxilio, et ne singularis ferus de silva
in prefata … Turchorum vinea ipsam depascatur … quantum nobis ex alto
conceditur, ne eadem … demoliri ac exstirpare satagentium pre…
sint illesa, spiritualis largitione munerum … universitatem vestram rogamus, monemus
et per viscera misericordie … ac sanctissimi aspersione sanguinis domini nostri Jhesu Christi exhortamur
in eo qui est omnium vera salus in remissionem vobis peccaminum iniungentes quatinus de bonis
a deo vobis collatis in subsidio et favore ac defensione prefate catholice fidei et
ad sustinendum magistrum fratres hospitale et castrum ipsa contra huiusmodi … pias
elemosinas ac grata caritatis subsidia iuxta facultates vestras a deo vobis collatas
erogetis ut per subventionem vestram huiusmodi dicti hospitalis castri ac pauperum defensio
et sustentatio hostium que prefatorum confusio subsequatur ac vos per hec et alia bona opera
que inspirante domino feceritis possitis ad eterne beatitudinis gaudia pervenire. Nos enim premissorum
contemplatione omnibus et singulis qui ad defensionem fidei fortificationem et custodiam pauperum
magistri fratrum hospitalis ac hospitalitatis sustentationem et confusionem hostium huiusmodi
eisdem magistro fratribus et hospitali sive … qui ad percipiendum subventionem
ipsam per magistrum et fratres predictos fuerint deputati manus porrexerint adiutrices secundum
facultates ut prefertur a deo vobis collatas ut confessor quem quilibet vestrum duxerit
eligendum omnium peccatorum suorum de quibus corde contriti et ore confessi fuerint semel
tantum in mortis articulo plenam remissionem vobis in sinceritate fidei unitate sancte
Romane ecclesie ac obedientia et devotione nostra vel successorum nostrorum Romanorum pontificum
canonice intrantium persistentibus auctoritate apostolica concedere valeat tenore presentium
indulgemus. Sic tamen quod idem confessor de hiis de quibus fuerit alteri satisfactio
impendenda eam vobis per vos si supervixeritis vel per heredes vestros si tunc forte transieritis
faciendam iniungat, quam vos vel illi facere teneamini ut prefertur. Et ne quod
absit propter huiusmodi gratiam reddamini proclivores ad illicita imposterum committenda
volumus quod si aliqui vel aliquis ex vobis propter confidentiam remissionis huiusmodi aliqua
forte commiserit … quo ad illa remissio huiusmodi illi vel illis ea quantum
nullatenus suffragetur. Insuper fratres … quoscumque universis … qui ad huiusmodi peti…

pomoz hospodine

[illegible]

sicud sacerne [illegible]

hunc medium subicit z destruit

[illegible]

Iuxta ... [illegible] ... in ... [illegible] forma

[illegible]

privatio ... [illegible]
... privatio ... [illegible]
... tamquam ... [illegible]
... [illegible]
... privationis ... [illegible]
... privatio ... [illegible]
... privatio ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]

[illegible]

[illegible]

semper habebitis. Mittens enim haec unguentum in cor-
pus meum ad sepeliendum me fecit.
Amen dico vobis ubicumque praedicatum fuerit
hoc evangelium in toto mundo dicetur et quod
haec fecit in memoriam eius. Tunc abiit unus
ex duodecim qui dicitur Iudas Scarioth ad prin-
cipes sacerdotum et ait illis. Quid vultis
mihi dare et ego eum vobis tradam. At illi
constituerunt ei triginta argenteos.

cum Iesu Galilaeo eras. At ille negavit coram
omnibus dicens. Nescio quid dicis. Exe-
unte autem illo ianuam vidit eum alia ancill-
a et ait his qui erant ibi. Et hic erat cum
Iesu Nazareno. Et iterum negavit cum iu-
ramento quia non novi hominem. Et post pusil-
lum accesserunt qui stabant et dixerunt
Petro. Vere et tu ex illis es nam
et loquela tua manifestum te facit

[illegible] Urbino [illegible]
[illegible] ugia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] cum [illegible]
[illegible] erunt [illegible]

[illegible] qd [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] tenebat [illegible]
[illegible] relictis [illegible]
[illegible]
[illegible] Passio
I [illegible] machabeorum
[illegible]
[illegible]

uoto .lr. [illegible] assumus ecce tibi. Cu. Gloria

R Ingrediente domino. Intrauimus palmas

R Tenuisti manum dexte ram. me

VII

a b c d e f g

mo ti sunt pe des

pene effusi sunt gres sus mei

quia zelavi in peccatoribus

in nimam maria mater gr

sar iui

[illegible]
Eui [illegible]
mitte [illegible] tunc [illegible]
VIII [illegible] ablatum [illegible]
[illegible] preciauit [illegible]
[illegible] n̄ se impossa[illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible] ubique [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] est forma [illegible]

[illegible]

[illegible] dicit [illegible]

[illegible] autem [illegible]

[illegible] singularis [illegible] forme

[illegible] que

[illegible]

[illegible]

uoto Ir[illegible]as assumus ecce tibi. T. iii. Glori

R. Ingrediente domino. In ramis palm[illegible]

R. Testimulla manuum dexte ram. me

VII

